

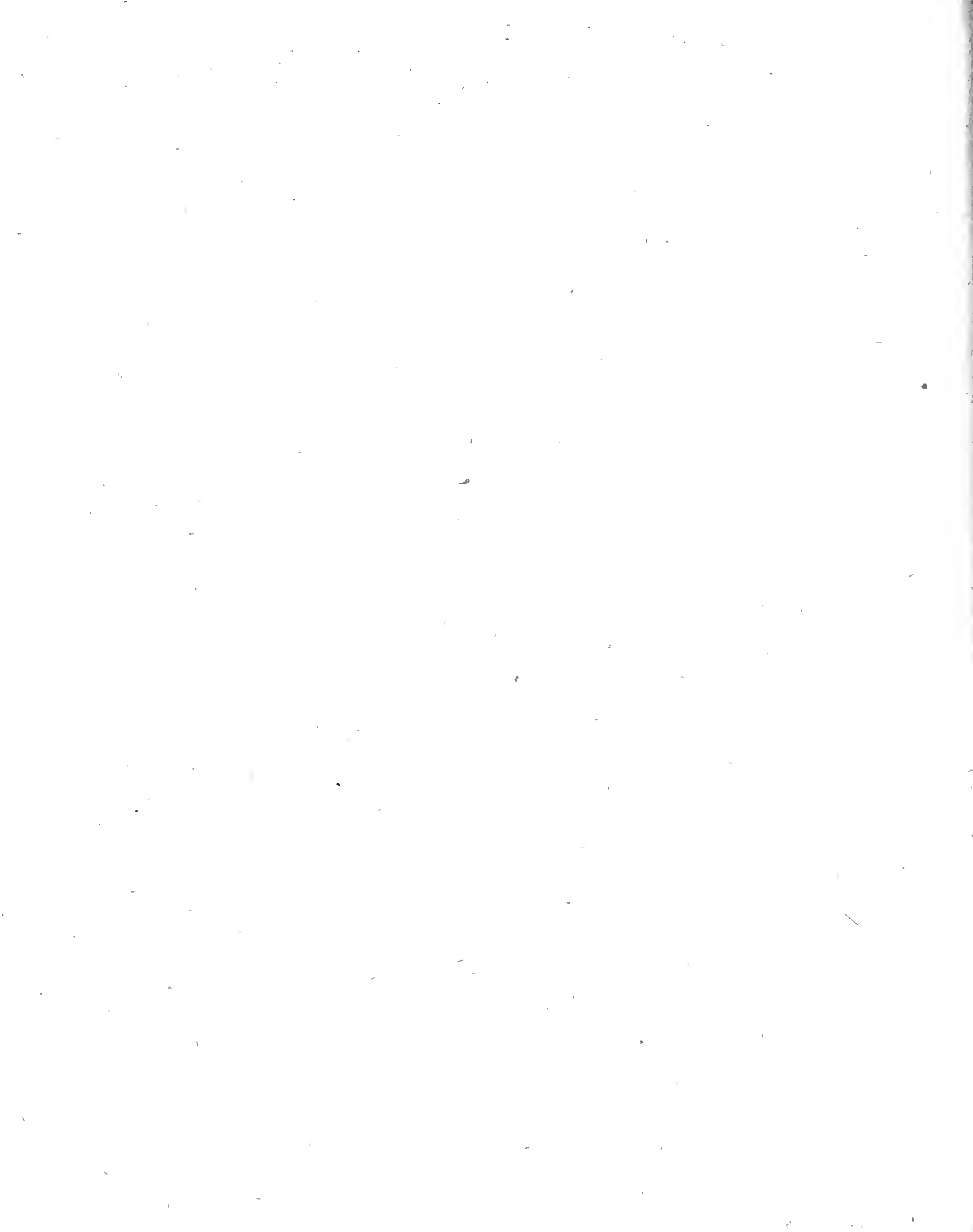
BUFFETT
BR D00015

N N N

BIBLIOTHEK

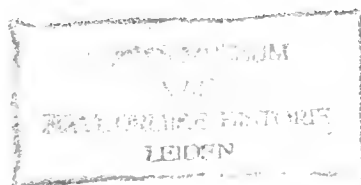

DE ALGEMEENE
EN BYZONDERE
NATUURLYKE HISTORIE.

TIENDE DEEL.

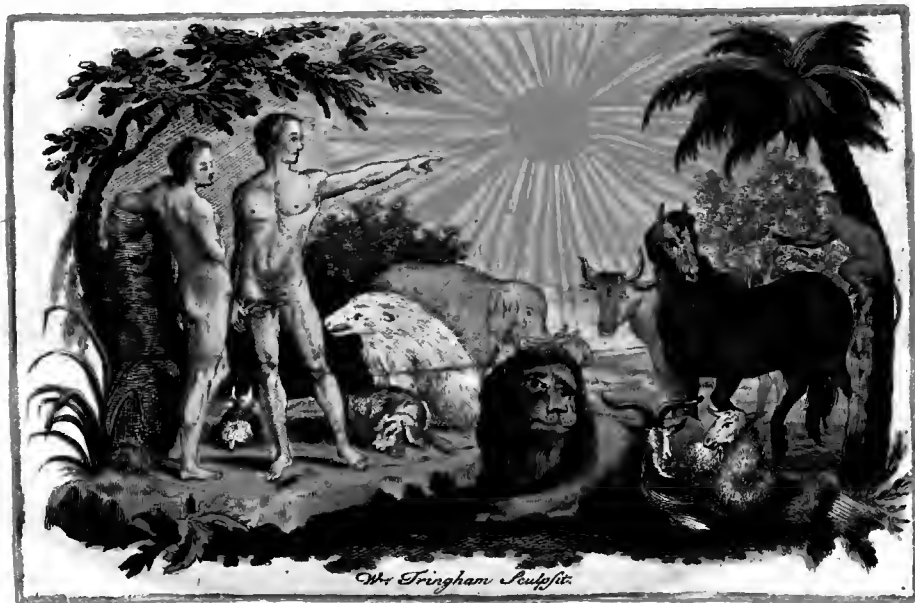

DE ALGEMEENE
EN BYZONDERE
NATUURLYKE HISTORIE,
MET DE
BESCHRYVING VAN
DES KONINGS KABINET.

DOOR
DE Heeren DE BUFFON EN DAUBENTON.

TIENDE DEEL.

TE AMSTERDAM,
By J. H. SCHNEIDER.
M DCC LXXVIII.

Met Privilegie van de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland.

I N H O U D

V A N D I T D E E L.

<i>De Ondatra en de Desman</i>	Pag. 1.
<i>De Pecari of de Tajacu</i>	12.
<i>De Rouffette, Rougette, en Vampyrus, of de Vliegende Honden</i>	34.
<i>De Polatouche</i>	64.
<i>De Taguan, of de groote Vliegende-Eekhoorn</i>	78.
<i>De Petit-Gris</i>	84.
<i>De Palmboom-, de Barbarysche-, en de Zwitfersche-Eekhoorn</i>	91.
<i>De Tamanoir, de Tamandua, en de Fourmiller of kleine Miereneeter</i>	102.
<i>De Pangolin, en de Phatagin</i>	128.
<i>De Tatous, of de Schildvarkens</i>	140.
<i>De Paca</i>	181.
<i>De Sarigue, de Opossum of de Philander</i>	192.
<i>De Marmose</i>	225.
<i>De Cayopollin</i>	234.
<i>De Groote Hazelmuis met den vergulden Staart</i>	246.

Door den Hr. DE BUFFON.

Vertaald

Door den Hr. C. VAN ENGELEN.

<i>Beschryving van den Ondatra</i>	8.
<i>Beschryving van den Pecari</i>	17.
<i>Beschryving van dat gedeelte van dat Kabinet, betwelk betrekking heeft tot de Natuurlyke Historie van den Ondatra, van den Desman, en van den Pecari</i>	31.
<i>Beschryving van de Rouffette</i>	46.

<i>Beschryving van de Rougette</i>	Pag. 54.
<i>Beschryving van dat gedeelte van het Kabinet, hetwelk betrekking heeft tot de Natuurlyke Historie van de Rouffette, de Rougette, en van vier soorten van Vledermuizen</i>	55.
<i>Beschryving van de Polatouche</i>	69.
<i>Beschryving van den Petit-Gris, of den Blaauwen-Eekboorn.</i>	89.
<i>Beschryving van den Palmist</i>	94.
<i>Beschryving van dat gedeelte van het Kabinet, hetwelk betrekking heeft tot de Natuurlyke Historie van den Polatouche, den Blaauwen-of gryzen-Eekboorn, den Palmist, den Barbaryschen- en den Zwitferschen-Eekboorn</i>	97.
<i>Beschryving van den Tamanoir</i>	115.
<i>Beschryving van den Miereneeter</i>	118.
<i>Beschryving van den Pangolin</i>	132.
<i>Beschryving van den Phatagin</i>	135.
<i>Beschryving van dat gedeelte van het Kabinet, hetwelk betrekking heeft tot de Natuurlyke Historie van den Tamanoir, van den Miereneeter, van den Pangolin, en van den Phatagin</i>	137.
<i>Beschryving van de Tatous, of de Schildvarkens</i>	158.
<i>Beschryving van dat gedeelte van het Kabinet, hetwelk betrekking heeft tot de Natuurlyke Historie der Tatous.</i>	177.
<i>Beschryving van den Paca</i>	188.
<i>Beschryving van den Sarigue</i>	211.
<i>Beschryving van den Marmose</i>	227.
<i>Beschryving van den Cayopollin</i>	236.
<i>Beschryving van dat gedeelte van het Kabinet, hetwelk betrekking heeft tot de Natuurlyke Historie van den Paca, van den Sarigue, van den Marmose en van den Cayopollin</i>	243.

Door den Hr. DAUBENTON.

Vertaald

Door den Hr. J. VOEGEN VAN ENGELN. D. M.

DE

DE ALGEMEENE EN BYZONDERE NATUURLYKE HISTORIE.

*****

DE ONDATRA * EN DE DESMAN **.

De ondatra en de desman zyn twee dieren, welken men niet moet verwarren, schoon men hen beiden muskusrotten genaamd heeft, en schoon zy eenige kenmerken hebben, die hen beiden gemeen zyn; men moet hen insgelyks onderscheiden van de pilori of muskusrot der Antillische eilanden; deze drie dieren zyn van verschillende soorten en klimaaten; de ondatra wordt in Kanada gevonden; de desman in Mos-

* Ondatra by de Wilden van Noord Amerika. De muskusrot van Kanada.

Rat musqué of Muskus rot. *Mémoire de l'Académie royale des Sciences*, Année 1726. pag. 323.

** Desman in Zweeden. Muskusrot van Moskovie.

Mus Aquaticus. CLUSII *Exotic. Auct.* pag. 373.

Mus Aquaticus Clusii. ALDROV. *de Quadrup. digit.* pag. 448.

Mus Aquaticus exoticus Clusii. RAY *Synops. Quadrup.* pag. 217.

Mus Aquaticus Clusii. MUSEUM WORMIANUM, pag. 334.

Animal ex Moscovia. RUPER, BESLER, *GAZOPHYL. Tab. XV.*

Castor cauda verticaliter planâ, digitis omnibus membranâ inter se connexis . . . . . Mus.

Mosciferus. Le rat musqué. BRISSON, *Regn. Anim.* pag. 135.

kovifch Lapland, de pilori op Martiniko en de andere op de Antillifche eilanden.

De ondatra of muskus rot van Kanada verschilt hier in van de desman, dat de vingers zyner voeten geheellyk van malkanderen gefcheiden zyn, dat zyne oogen zig sterk vertoonen, en dat hy een zeer korten bek en snuit heeft; terwyl de agtervoeten van de desman of Moskovifche muskusrot door een vlies vereenigd (*a*), de oogen zeer klein, zyn, en de snuit verlengd is gelyk die van de spitsmuis; beiden hebben zy een platten staart, en zy verschillen hierin van de pilori of muskusrot der Anjilles, zo wel als in het maakzel van hun lighaam en in verscheiden andere kenmerken (*b*): de pilori heeft een vry korten rolronden staart (*c*), gelyk die van andere rotten, terwyl de ondatra en de desman denzelfen beide zeer lang hebben: de ondatra gelykt in den kop naar de waterrot, en de desman naar de spitsmuis.

Men vindt in de gedenkschriften van de Koninglyke Akademie der Weetenschappen van 't jaar 1727, eene zeer breede en goede beschryving van de ondatra onder den naam van muskusrot; de Hr. SARRASIN, 's Konings Geneesheer te Quebec, en Korrespondent van de Akademie, heeft zig bezig gehouden met eene menigte dezer dieren te ontleden, waarin hy zonderlinge dingen heeft waargenomen; daar is niet aan te twyffelen, als men zyne beschryving met de onze vergelykt, of die muskusrot van Kanada, waarvan hy de beschryving gegeeven heeft, is het zelfde dier, waarvan wy, onder den naam van ondatra, hier de afbeelding geeven, (*zie Pl. I.*)

De ondatra heeft de grootte van een klein konyn, en de gedaante van een rot; hy heeft een korten kop, naar dien van een waterrot gelykende, een

(*a*) *Oculi exigui & vix conspicui . . . . . Digniti majores membranis connexi ad commodius natandum; rostri pars superior firma, prominula, & pene unciam longa, nigricans, eaque forma praedita, ut; inslar suis aut talpae, terram vertere possit.* CLUSII *Exot. Ant.* pag. 375. „ De „ oogen zyn klein en nauwelyks zigbaar . . . de groote vingers met vliezen saamgevoegd „ om gemaklyk te zwemmen; het bovenste gedeelte van den snuit is vast en stevig, wat „ vooruitstekende, en byna een duim lang, zwartagtig, en dezelve is van die gedaante „ voorzien, dat het dier de aarde, even als het varken of de mol zou kunnen omvroeten.”
(*b*) „ De muskusrotten der Antillifche eilanden, die onze Franschen pilori's heeten, maaken hunne wykplaatsen meestal in gaten onder den grond gelyk de konynen, welken zy „ ook in grootte gelyken; wat haare figuur aangaat, dezelve heeft niets gemeen met die der „ groote rotten, welke men elders ziet, dan dat de meeste het hair van den buik wit hebben, gelyk de *glirons*, en dat van het overige des lighaams zwart of taanig; zy waasfemen eenen muskusreuk uit, die slauwte aan 't hart verwekt, en die de plaats van haar „ verblyf zo sterk vervult, dat men dezelve zeer gemaklyk onderscheiden kan”. *Hist. Naturelle des Antilles*, Rotterd. 1658. pag. 124.

(*c*) „ De pilori's zyn eene soort van boschrotten, twee of driemaal grooter dan de gemeene rotten; zy zyn byna wit; hunne staart is zeer kort, zy rieken ongemeen sterk naar muskus”. *Nouveau Voyage aux isles de l'Amérique*. Paris 1722. tom. I. pag. 438. — „ De „ pilori's worden op Martiniko en eenige andere der Antillifche eilanden gevonden; het zyn muskus-rotten van dezelfde gedaante als de Europeifche rotten, maar van zulk eene verbazende grootte, dat vier van onze rotten niet eenen pilori kunnen opweegen . . . Zy nestelen zelfs in de hutten, maar teelen zo sterk niet voort als de gemeene rotten . . . . . Die „ pilori's zyn natuurlyk aan het eiland Martiniko, en de andere rotten niet, want dezelve zyn daar niet vernoomen dan sints eenige jaaren dat het zelve door de scheepen bezogt „ is”. enz. *Histoire générale des Antilles, par le Pere du TERTRE*, Paris 1667. Tom. II. pag. 302.

zagt en glinsterend hair, met een zeer digt donshair onder het eerste hair, ten naaftenby gelyk de bever; hy heeft een langen staart, die met kleine schubbetjes bedekt is gelyk die van andere rotten, maar eene verschillende gedaante heeft; de staart der gemeene rotten is ten naaftenby rolrond en vermindert in dikte van het begin af tot het einde toe; die van de muskusrot is zeer plat-agtig omtrent het midden tot aan 't einde, en wat rondagtiger aan 't begin, dat is te zeggen aan den oorsprong; de geplatte zyden strekken zig niet naar den gezigteinder, maar van boven naar beneden uit, of maaken een regter en linker plat, zodat het schynt, als of de staart van twee zyden over zyne geheele lengte gedrukt en beblooten is geweest: de vingers van de voeten zyn niet vereenigd door vliczen, maar zy zyn voorzien van lang, zeer geslooten, hair, 't welk voor een gedeelte het uitwerkzel van vlies vervult, en aan het dier meer gemak voor 't zwemmen geeft: het heeft zeer korte ooren, die niet kaal zyn, gelyk by de huisrot, maar van buiten en van binnen wel met hair bedekt: de oogen zyn groot, en hebben drie lynen opening, daar zyn twee snytanden van omtrent een duim lengte in 't onderst kaakbeen, en twee andere, korter in 't bovenst kaakbeen; die vier tanden zyn zeer sterk, en dienen het dier om het hout te knaagen en te snyden.

De byzonderheden, welke de Hr. SARRASIN in dit dier heeft waargenomen, zyn 1. de kragt en groote uitspanning van de vel-spier, waar door het dier zyne huid te samentrekkende zyn lighaam nauwer in een sluiten, en tot eenen minderen omtrek brengen, kan. 2, de buigzaamheid der valsche ribben, die deze samentrekking des lighaams toelaat, dewelke zo aanmerkelyk is, dat de muskusrot door gaten boort, daar veel kleine dieren niet kunnen inkomen. 3, de wyze waarop de wyfjes de pis ontlasten, want de pisbuis loopt niet, gelyk in de andere viervoetige dieren, onder den kittelaar uit, maar eindigt in eene fluweelige verhevenheid op het schaambeent liggende; en deze verhevenheid heeft eene byzondere opening, die voor het uitwerpen van de pis geschikt is: een zonderling maakzel, dat slegts by eenige soorten van dieren gevonden wordt, gelyk de rotten, en de aapen, welker wyfjes drie openingen hebben: men heeft opgemerkt, dat de bever het eenigst onder de viervoetige dieren is, waarby de pis en de grove uitwerpzels eveneens uitloopen op eene gemeene verzamelpplaats, die men by den kolk of samelpplaats der uitwerpzelen in de vogelen kan vergelyken: de wyfjes van de rotten en der aapen zyn misschien de eenige, die den pisweg, en de opening daar dezelve door uitvloeit, volstrekt gescheiden hebben van de teeldeelen; deze byzonderheid is niet dan in de wyfjes, want in de mannetjes van die zelfde soorten van dieren loopt de pisgang op het einde van de roede uit, gelyk als in alle andere soorten van viervoetige dieren: de Hr. SARRASIN merkt aan 4, dat de zaadballen, die, gelyk als in de andere rotten, aan de beide zyden van den aars gelegen zyn, in den broustyd ten uitersten groot worden voor een dier van zulk eene kleine gestalte; zo groot zegt hy, *als muskaatnoten*; maar dat zy na dien tyd verbaazend verminderen en inkrimpen, zodat zy niet meer dan een lyn middellyns behouden; dat zy niet slegts in omtrek, vastheid, en kleur, maar zelfs op een blykbaare wyze in ligging veranderen; het is even-

eens met de zaadblaasjes, afvoerende vaaten, enz: alle deze deelen, of werktuigen der voortteeling, verdwynen byna geheel na den tyd der ritzigheid of koppeling; de zaadballen, die in dezen tyd sterk uitflaken en in 't oog liepen, gaan zig weder binnen in 't lighaam verbergen; zy zitten vast aan het netvlies, of liever zy zyn daar in gehegt, gelyk de andere deelen, daar wy zo aanstonds van spraken; dit vlies zet zig, door den overvloed van voedzel, uit en neemt toe, tot dat de bronstyd aankomt; de teeldeelen, die aanhangzels van dit vlies schynen te zyn, ontzwagtelen zig, strekken zig uit, zwellen, en verkrygen dan alle hunne grootte; maar zodra die overvloed van voedzel door de herhaalde koppelingen is uitgeput, sluit het vetvlies, dat vermagert, weder toe, trekt zig samen, en wykt allengs naar den kant der nieren; optrekkende sleept het de afvoerende vaaten, de zaadblaasjes, de opperballen, en de zaadballen mede, dezelve worden ligt, ledig, en gerimpeld, in zo verre dat zy ophouden kenbaar te zyn; het is evencens met de zaadvaatjes, die, in den tyd hunner zwellung, anderhalf duim lengte hebben, en vervolgens, zo wel als de zaadballen, tot een of twee lynen middellyns verminderen. 5, de blaasjes, die de muskus, of de reukstofse van dit dier, onder de gedaante van een melkagtig vogt, bevatten, en die naby de teeldeelen liggen, ondergaan dezelve veranderingen; zy zyn zeer dik, zeer gezwollen, en hunne reukstof is zeer sterk, zeer werkzaam, en wordt in den tyd hunner verlieftheid op een vry grooten afstand bemerkt; vervolgens rimpelen zy, verwelken, en verdwynen eindelyk geheel: die verandering in de blaasjes, die de reukstofse bevatten, gaat schiekyker toe, dan die van de deelen der voortteeling: deze blaasjes, die aan de beide sexen gemeen zyn, bevatten in den bronstyd eene zeer overvloedige melkstoffe; zy hebben ontlastende vaaten, die in het mannetje op het einde van de roede, en in het wyfje op den kittelaar, uitloopen, en deze afscheiding geschiedt en ontlast zig byna ter zelfder plaatse als de pis in de andere viervoetige dieren.

Alle deze byzonderheden, die ons door den Hr. SARRASIN zyn te kennen gegeven, waren der oplettendheid van een bekwaam Ontleedkundigen waardig, en men kan hem niet genoeg pryzen over de herhaalde moeite, welke hy genomen heeft om deze soorten van toevallen of afwykingen der natuur wél nategaan, en die veranderingen in alle haare tydperken waar te nemen; wy hebben reeds gesproken van veranderingen en verwisselingen, ten naastenby gelyk met deze, die in de teeldeelen van de waterrot, de campagnol, en de mol, voorvallen; zie daar dan viervoetige dieren, die in het overige van hun maakzel naar andere viervoetige dieren gelyken, en welker teeldeelen egter jaarlyks vernieuwen en verdwynen ten naastenby gelyk de hommen der vischen, en de zaadvaaten van den calmar, waarvan wy de veranderingen, de vernietiging, en de hervoortbrenging (*d*), beschreeven hebben: dit zyn van die schaduwingen, waardoor de Natuur de wezens, die ons voorkomen verft van malkander af te zyn, heimelyk tot den anderen doet naderen; dit zyn van die zonderlinge, van die eenige, voorbeelden, welken men nooit uit het oog

(*d*) Zie het II Deel van dit Werk, blz. III.

moet verliezen, omdat zy met het algemeen famenftel van de bewerktuiging der wezens verbonden zyn, en dezelfs verftafftaande punten vereenigen; maar het is hier de plaats niet, om ons over de algemeene gevolgen, welken men uit deze zonderlinge ftukken trekken kan, uittelaaten, even weinig als om de onmiddelyke betrekkingen, welke zy met onze befchouwing van de voortteeling hebben, aan te wyzen: een oplettende geeft zal dezelve by voorraad voelen, en wy zullen welhaaft gelegenheid hebben die betrekkingen met meer voordeel te vertoonen, wanneer wy haar met de geheele menigte der andere ftukken, daar toe behoorende, zullen voordraagen.

Gelyk de ondatra van het zelfde land is als de béver, en eveneens als deze zyn verblyf in 't water houdt; gelyk hy daarenboven in 't klein byna dezelfde figuur, dezelfde kleur, en het zelfde hair, heeft, zo heeft men deze dieren dikwils met malkander vergeleeken; men verzekert zelfs, dat men op het eerft gezien een ouden ondatra voor een béver van een maand neemen zoude; zy verfchillen egter genoeg in de figuur van den ftart om zig daar in niet te vergiffen; dezelve is eyrond en horizontaal, dat is te zeggen van boven en van onderen, plat in den béver; en is daarentegen zeer lang en vertikaal, dat is aan de zyden, plat in den ondatra; voor het overige gelyken deze dieren malkanderen vry veel in geaartheid en natuurlyke ingeeving; de ondatra's leeven, even als de bévers, des winters in maatschappy; zy maaken kleine hutten van omtrent twee en een half voet middellyn, en zomtyds grooter, waarin zig verfcheiden gezinnen te famen vereenigen; dit gefchiedt niet om, gelyk de marmotten, vyf of zes maanden te flaapen, maar alleen om zig voor de ruwheid van de lugt in dit jaargetyde te befchutten; die hutten zyn rond en met een gewelf van een voet dikte overdekt; gras en biezen door malkander gevlogten, en belegd met eene vette aarde of kley, die zy met de voeten kneeden, zyn hunne bouwftoffen: het gebouw is ondoordringbaar voor het water des hemels, en zy maaken rigchels van binnen, om door de overftrooming van dat der aarde niet ontrufft te worden; deze hut, die hun ten wykplaats verftrekt, kan des winters met verfcheiden voeten ys of sneeuw bedekt zyn zonder dat zy daar hinder van hebben: zy doen geen levens-voorraad op gelyk de bévers, maar zy graven putten en kanaalen onder en rondom hunne verblyfplaats om water en wortels te zoeken; zy brengen dus den winter, fchoon by malkander zynde, zeer droevig door, want het is de tyd hunner liefde niet; zy zyn geduurende al dezen tyd van 't licht des hemels beroofd; en het gevolg daarvan is, dat de jagers, wanneer de lente-warinte de sneeuw begint te doen fmelten, en de spitfen hunner verblyfplaatsen te ontdekken, het gewelf eensklaps wegneemen, en hen door het plotfelyk licht geheel bedwelmen, en in dezen ftaat allen, die zig niet in de onderaardsche galeryen bergen kunnen, vangen of dooden; die onderaardsche galeryen, welke zy, zo als wy ftraks zeiden, onder en rondom hunne wooning maaken, dienen hun thans nog voor laafte wykplaats, waarin men hen nog vervolgt, want hun vel is koftbaar, en hun vleefch is niet kwaad om te ceten: zy, die aan des jagers hand ontfnappen, verlaaten hunne wooning ten naastenby in dezen tyd; zy zyn des zomers zwervende, maar zwerven altoos aan-

paaren, want het is de tyd der ritzigheid; zy leeven van groenten, en voeden zig rykelyk met de nieuwe voortbrengzelen; welken hun de oppervlakte der aarde aanbiedt; het netvlies zet zig uit, het neemt toe, en wordt met den overvloed van dit goed voedzel opgevuld; de blaasjes vernieuwen, en raaken insgelyks vol; de teeldeelē ontploojen zig, en zwellen, en 't is dan, dat deze dieren zulk eene sterke muskus-lugt krygen, dat dezelve onverdraagelyk is; deze reuk doet zig van verre ontdekken, en schoon aangenaam voor de Europeaanen (e), mishaaft zy den Wilden zo sterk, dat zy eene rivier, aan welker oevers zig deze muskusrotten in groote menigte onthouden, de stinkende rivier genaamd hebben, gelyk zy deze dieren zelve de stinkende rotten heeten.

Zy werpen eens in 't jaar, en werpen vyf of zes jongen tevens; de dragt duurt niet lang, dewyl zy niet dan in 't begin van den zomer ritzig worden, en de jongen reeds groot zyn in de maand oktober, als wanneer zy de ouden moeten volgen in de hut, welke zy alle jaar op nieuws aanleggen; want men heeft waargenomen, dat zy tot hunne vorige verblyfplaatsen niet wederkeeren: hunne stem is eene foort van gesteen, 't welk de jagers nabootsen om hen te lokken en te verschalken: hunne voorste tanden zyn zo sterk, en zo geschikt tot knabbelen, dat, wanneer men een dezer dieren in een kist van hard hout opsluit, het daar in zeer korten tyd een gat in maakt, groot genoeg om daar uit te komen; en dit is weder eene van die natuurlyke vermogens, welken zy met de bévers gemeen hebben, als die wy ook niet beslooten hebben kunnen houden, of wy hebben de deur van hun verblyf met blik moeten laten beslaan: de ondatra zwemt zo lang of zo schielyk niet als de béver, hy begeeft zig meer dan deze te land; hy loopt egter niet wel, en gaat nog slegter, waggelende of wiegende even als de ganzen: zyn vel behoudt eene muskusgeur, die maakt, dat men zig daar van niet gaarne voor bont bedient, maar men gebruikt het tweede hair of donshair in de hoeden-fabriek.

Deze dieren zyn weinig wild, en hen vroeg vangende kan men hen ligtelyk tam maaken; zy zyn zelfs zeer aartig terwyl zy jong zyn; hunne lange en byna naakte staart, die hunne gedaante zeer onaangenaam maakt; is zeer kort in den eersten leeftyd; zy speelen onschuldig en zo aartig als jonge katten;

(e) „ De muskusrot van Noord-Amerika is wat dikker en langer dan de waterrot in Frankryk; haar element is 't water, maar zy gaat evenwel ook nu en dan te lande; zy heeft een platten staart van agt of tien duimen lengte, en een vinger breed, dezelve is met kleine zwarte schubben bedekt; het vel is ros, bruin menkleurig, het hair is zeer fyn en vry lang; het dier heeft de nieren digtby de zaadballen, die eenen zeer aangenaamen muskusreuk hebben, niet onaangenaam aan hun, aan welken de muskus ongemak veroorzaakt; zo men hen des winters doodt, terwyl het vel goed voor bond is, rieken de nieren niet, in 't voorjaar herneemen zy haaren reuk, die tot in augustus duurt . . . . wat het vleesch betreft, het zelve heeft geen muskusmaak, het is zeer goed om te eeten". Zie *Descript. de l'Amérique Septentr. par DENYS*, Paris 1672. *Tom. II.* pag. 258. — „ De muskusrotten van Kanada verspreiden een verwonderlyken reuk; de civetkat en de gazelle hebben geene zo sterke noch zo aangenaame uitwaasselingen". *Voyage de la HONTAN, la Haye 1706. Tom. I.* pag. 95. — „ De Amerikaansche Wilden houden niet van de lugt, die de muskusrot veripreidt; zy hebben haar den naam van *stinkende* gegeven; zulk een regenzin hebben zy in dien reuk". *Mémoires de l'Académie royale des Sciences, Année 1725.* pag. 327.

zy byten niet (*f*), en men zou hen gaarne opvoeden, zo hunne lugt niet verveelde: voor 't overige zyn de ondatra en de desman de eenige dieren der Noordelyke landen, die goede reukstoffe geeven, want de lugt van de *castoreum* is zeer onaangenaam, en 't is niet dan in de heete klimaatē, dat men de dieren vindt, die de waare muskus, de civet, en de andere *parfums*, verschaffen.

De desman of muskusrot van Moskovic zoude ons misschien opmerkelyke byzonderheden, en van denzelfden aart als die van den ondatra, vertoonen; maar geen Natuuronderzoeker schynt denzelven leevend te hebben kunnen onderzoeken of te ontleeden; wy kunnen insgelyks niet dan van zyne uitwendige gedaante spreken; die, welke in 's Konings Kabinet bewaard wordt, is uit Lapland gezonden in een staat van verdrooging, die niet toegelaaten heeft denzelven te ontleeden; ik zal dan by 't geen ik gezegd heb niets meer byvoegen, dan myn beklag dat ik 'er niet meer van zeggen kan.

(*f*) „ De muskusrotten van Kanada, die de Hurons ondathra noemen ceten het gras en het wit der biezen langs de meiren en rivieren; het is een vermaak hen te zien eeten en speelen terwyl zy nog jong zyn; ik had 'er een, die heel aartig was, ik voedde hem, met het wit der biezen, en met een zeker gras gelyk aan de hondstand of hondsgas, ik deed met dit dier al wat ik wilde, zonder dat het my ooit beet; ook is dat hunne geartheid niet”. *Voyage de SAGARD THEODAT*, Paris 1632. pag. 322, 323. *Nota*; de plant, die de Hr. SARRASIN zegt, dat de muskusrot lieft eet, is de *Calamus Aromaticus* of *Kalmus*.

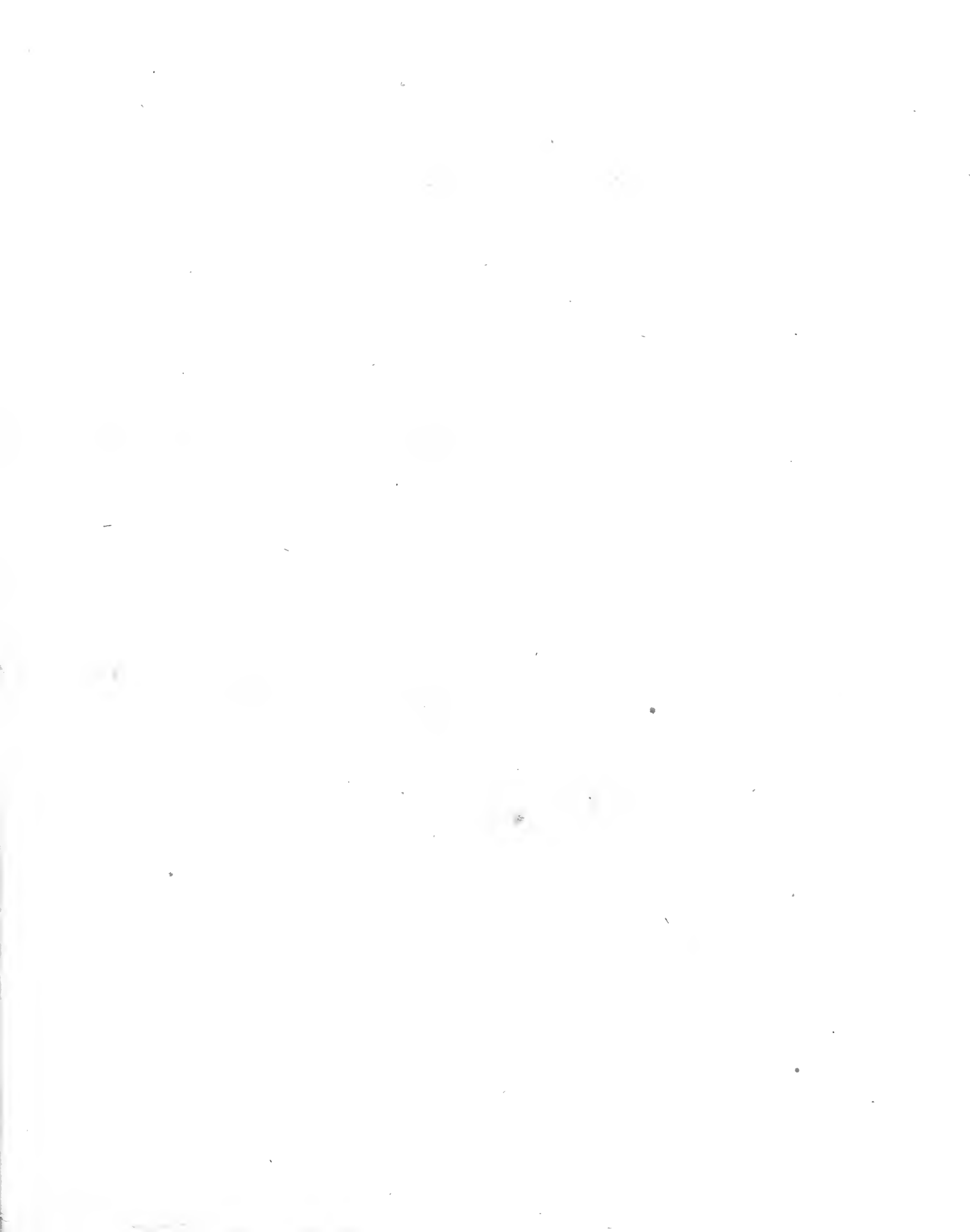

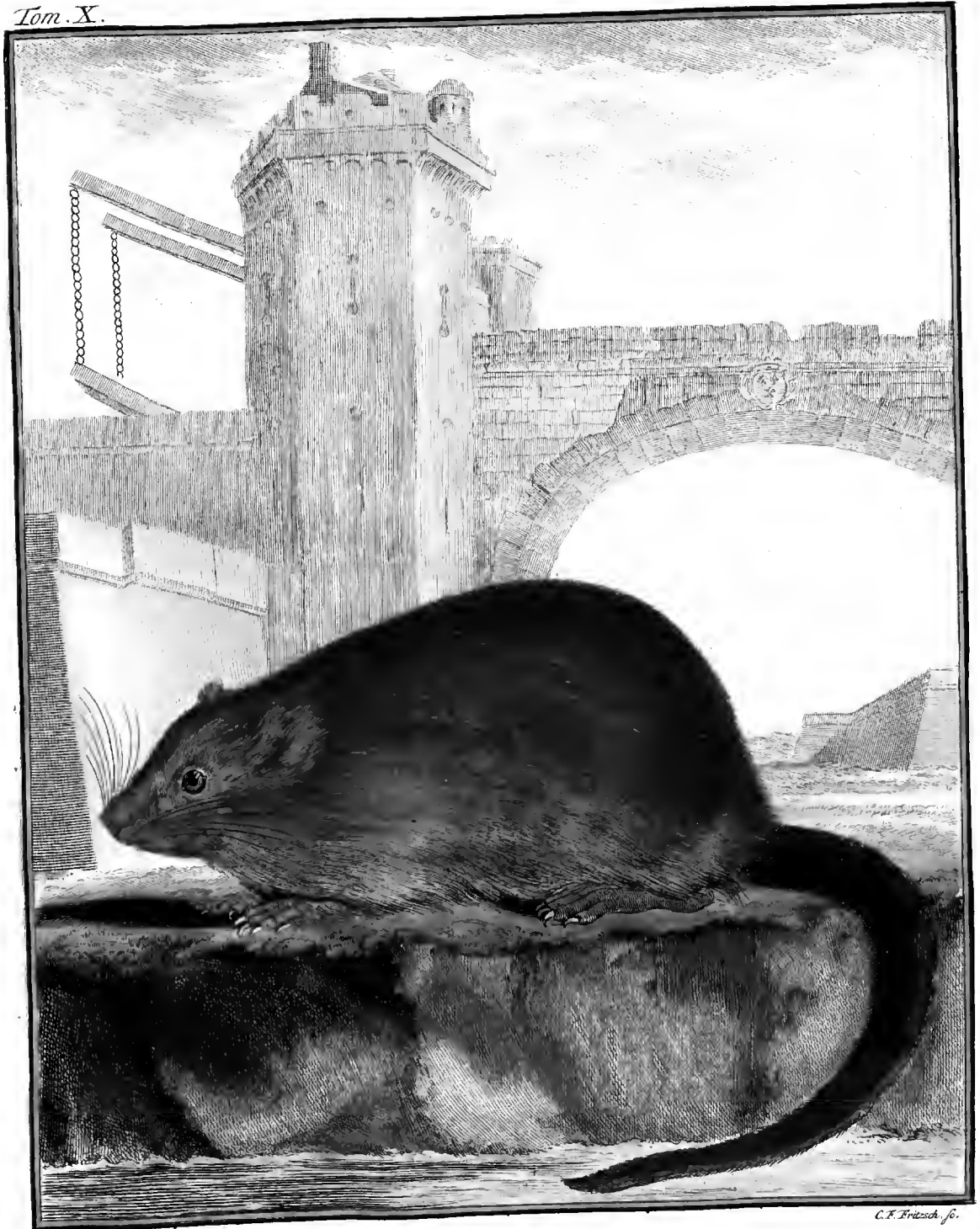

BESCHRYFING VAN DEN ONDATRA.

De ondatra (*Pl. I*) is van eene middelbaare grootte tusschen die van de veldmuis en van de marmot, hy gelykt sterk naar den waterrot, zo wel door de uitwendige gedaante des lighaams als door het maakzel der inwendige deelen, voornamelyk daarin dat hy den smoel kort en dik heeft, en de ooren kort en geheel met hair bedekt, enz: de staart is byna even lang als die van den waterrot naar evenredigheid van de grootte des lighaams, maar dezelve is plat aan de zyden over zyne geheele lengte, behalven aan het bovenst gedeelte, digt by deszelfs begin, dat rolrond is; dezelve is in het midden van zyne lengte zeven lynen en eene halve breed, op vier lynen en eene halve dikte; de randen zyn nog dunner, byna scherp, en met een kort hair bezet, dat veel dikker is dan op de beide zyden van den staart, alwaar het hair yl is en tusschen de schubbetjes geplaatst, die denzelven dekken: die schubbetjes zyn zo klein als die van den staart van den rot; zy zyn zwartagtig bruin van kleur; het hair is eveneens gekleurd.

De kleuren van het hair van den ondatra hebben meer overeenkomst met die van het hair van den béver dan van den waterrot; de ondatra heeft twee soorten van hair, het langste en styfste is niet zeer dik, het kortste en zagste daarentegen is zeer digt geplaatst; dit dons heeft by den wortel eene aschgrauwe kleur, en aan de punt eene bruine of rosagtige kleur op den kop, op den rug, op de schouders, op het kruis, op de buitenzyde van de dijen; maar aan het bovenst der buikzyden heeft het dons eene rosagtige kleur aan den wortel en aan de punt, en daar zit aschgrauw onder de rosagtige punt; het dons van het onderste en van de zyden van den kop en van den hals, van de voorste pooten, van de borst, van den buik, en van de binnenzide der dijen is van eene lichte, en over het grootst gedeelte van deszelfs lengte van eene glimmende, gryze kleur; de punt is meer of minder ros van kleur: de lange hairen zyn glimmende; die van den neus, van het voorhoofd, van den kruin van den kop, en die van den hals en van den rug, langs de ruggraat van den kop af tot aan den staart toe, hebben eene bruine kleur met ros vermengd; die van het overige des lighaams zyn rosagtig: dus heeft dit dier een breede en kwalyk gescheiden streep van eene bruine rosagtige kleur, die zig van den neus af over den kop, den hals en den rug tot aan den staart toe uitsteekt; de zyden van den kop, van den hals, en van het lyf zyn ros van kleur vermengd met aschgrauw; de buitenkant van de dijen is byna geheel aschgrauw van kleur; daar zit op de buikzyden eene bruine vlak; het onderst van den kop en van den hals, de borst en de buik hebben eene gemengde kleur uit grys en rosagtig: de vier voeten hebben een kort, blinkend hair, rosagtig op de voorste voeten, en aschgrauw op de agteriten; de nagels zyn soodagtig; de vingers der voorste voeten, vooral de duimen zyn veel kleiner dan

Do Sere. del.

C.F. Fritsch. sc.

L' ONDATRA.

DeSève, del.

LE DESMAN.

C.F. Erisch, sc.

dan die van de agterfte voeten; het is my voorgekomen dat dit dier dikwyls te water gaat, omdat het op de zyden van de vingers der agterfte voeten en van den navoet hairen heeft, die wat lang zyn, en die voor zwemvliezen fchy- nen te dienen gelyk by de water-fpitsmuis (a).

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte van het geheele lighaam, in eene regte lyn gemeeten van het eind van den fmoel tot aan den aars	I.	0.	7.
Hoogte van het voorfte stel	0.	3.	6.
Hoogte van het agterfte stel	0.	4.	6.
Lengte van den kop, van het einde van den fmoel tot aan het ag- terhoofd	0.	5.	0.
Omtrek van het einde van den fmoel	0.	4.	0.
Omtrek van den fmoel, onder de oogen gemeeten	0.	5.	6.
Omtrek van de opening van den bek	0.	2.	2.
Affand tuffchen de beide neusgaten	0.	0.	3.
Affand tuffchen het einde van den fmoel en den voorften hoek van het oog	0.	1.	3.
Affand tuffchen den agterften hoek en het oor	0.	1.	3.
Lengte van het oog van den eenen hoek tot den anderen	0.	0.	3.
Opening van het oog	0.	0.	2.
Affand tuffchen de voorfte hoeken der oogen over de kromte van het neusbeen gemeeten	0.	1.	2.
Dezelfde affand in eene regte lyn	0.	0.	10.
Omtrek van den kop tuffchen de oogen en de ooren	0.	6.	4.
Lengte der ooren	0.	0.	6.
Breedte van de basis over de buitenfte rondte gemeeten	0.	0.	8.
Affand tuffchen de beide ooren om laag gemeeten	0.	0.	10.
Lengte van den hals	0.	0.	8.
Omtrek van den hals	0.	4.	0.
Omtrek van het lighaam agter de voorfte pooten gemeeten	0.	9.	6.
Dezelfde omtrek op de dikfte plaats	0.	10.	0.
Dezelfde omtrek voor de agterfte pooten gemeeten	0.	9.	0.
Lengte van den ftomp van den ftart	0.	9.	0.
Omtrek van den ftart by het begin van den ftomp	0.	2.	2.
Lengte van den voorarm van den elleboog tot aan de geleding der hand	0.	2.	0.
Breedte van den voorarm by den elleboog	0.	0.	3.
Dikte ter zelfder plaats	0.	0.	5½.
Omtrek van de geleding der hand	0.	1.	2.
Omtrek van de agterhand	0.	1.	1.
Lengte van de geleding der hand tot aan het eind der nagelen.	0.	1.	4.
Lengte van den agterpoot van de knie af tot aan de hiel toe	0.	2.	4.
Breedte van het bovenft gedeelte van het been	0.	1.	1.
Dikte	0.	0.	9.
Breedte ter plaatfe van de hiel	0.	0.	7.
Omtrek van den agtervoet	0.	1.	8.
Lengte van de hiel tot aan het eind der nagelen	0.	2.	10.
Breedte van den voorften voet	0.	0.	6.

(a) Zie het VIII Deel van dit Werk, blz. 39.
X. Deel.

	voeten, duimen, lyuen.		
Breedte van den agterften voet	o.	o.	10.
Lengte van de langfte nagelen	o.	o.	6.
Breedte van derzelve basis	o.	o.	2.

Het netvlies was zeer kort en strekte zig maar weinig voorby de maag uit, die geheel in de linkerzyde geplaatst lag; het grootste gedeelte der lever lag in de regterzyde.

De twaalfvingerigedarm strekte zig in de regterzyde tot voorby de nier uit, en boog zig naar binnen voor dat hy zig met den nugterendarm vereenigde; deze darm maakte zyne kronkelingen in het voorst gedeelte der navelftrek, in de bovenbuikstrek en in de linkerzyde; de kronkels van den omgeboogendarm lagen in de regterzyde; en hy eindigde aan den blindendarm in het agterst gedeelte van de navelftrek: de blindedarm was zeer groot, dezelve strekte zig van het agterst gedeelte der navelftrek tot in de linker darmstrek uit, in welke hy zig naar onlaag onder zig zelve heen boog, vervolgens ging hy uit de linker darmstrek naar de regter darmstrek dwarfch door het agterst gedeelte der navelftrek over; eindelyk boog hy zig naar voren in de regter darmstrek, en strekte zig tot in de regter onderbuikszide uit, alwaar zyn eind zig naar buiten kromde, en zig van agteren tot voorby de nier uitstrekte; de omwentelingen van den kronkeldarm lagen in de onderbuikstrek en in de regter darmstrek, alwaar zy eene krullyn maakten gelyk in den waterrot en campagnol; vervolgens strekte zig de kronkeldarm over de andere darmen uit van de regter darmstrek af tot aan de bovenbuikstrek, in welke hy zig naar agteren boog, en eindelyk strekte hy zig naar agteren uit voor dat hy zig met den regterdarm vereenigde.

De dunne darmen waren twee voeten en een halven lang van den portier af tot aan den blindendarm; de lengte van dien darm was van zeven duimen, en die van den kronkeldarm van eenen voet tien duimen: de maag en de darmen hadden veele overeenkomsten met die zelfde ingewanden in den waterrot beschouwd, zo wel in hunne lengte en verschillende dikten, als in hun uit en inwendig maakzel.

De lever hadt vier groote kwabben gelyk aan die van den waterrot (*b*), maar ik heb geene twee andere kleine kwabben ontdekt die overeen kwamen met de vyfde en met de zesde kwab der lever van dit dier: ik heb reden om te denken dat zy opgekrompen en misvormd waren door de werking van den wyngest waarin de ondatra, die ten onderwerp voor deze beschryving gediend heeft, gedurende verscheiden jaaren was bewaard geworden: de milt was lang, en hadt drie vlakke zyden; de regter nier lag zo veel meer naar voren dan de linker als omtrent het derde gedeelte haarer lengte bedroeg; de longen geleeken naar die van den waterrot.

De Hr. SARRASIN heeft opgemerkt (*c*) dat de mammen van de ondatra zes in getal zyn, drie aan iedere zyde op den buik.

(*b*) Zie het VII Deel van dit Werk, blz. 216.

(*c*) *Mémoires de l'Académie royale des Sciences, année 1725. pag. 334.*

De balzak was zeer wyd, en bevatte groote zaadballen; het roedelhoofdje geleeek naar dat van den waterrot, want hetzelfde bevatte een beentje, omringd van eene tweede voorhuid (*d*); dit beentje verschilde van dat van den waterrot, enz, daarin dat het uit vier stukken was te samengesteld, waarvan drie zeer klein waren en aan het voorste eind van het vierde zaten, dat veel grooter was; de inwendige deelen der voortteeling, en boven al de zaadblaasjes, geleecken veel naar die van den waterrot, zo ver ik uit alle de overeenkomsten van gelykenis en van verschil heb kunnen opmaaken by een dier dat langen tyd in wyngest bewaard was: ook heb ik niet gevonden dat de klieren of afkleinzende kasjes, welker uitvoerende buizen op den rand van de voorhuid eindigen gelyk by den rot (*e*), den waterrot, enz, eenen sterker muskusreuk hadden dan die der andere deelen des lichaams van den ondatra: volgens de waarnemingen van den Hr. SARRASIN (*f*), gelyken de deelen der voortteeling van het wyfje van de ondatra naar die van het wyfje van den rot, vooral door de rigting van de pisbuis (*g*).

Het eenig onderscheid van belang dat ik tusschen het geraamte van den ondatra en dat van den waterrot, wat de gedaante der beenderen van den kop betreft, heb opgemerkt, is dat het voorhoofdsbeen tusschen de beide oogputten van den waterrot breeder is dan tusschen die van den ondatra, alwaar dat been slegts eene zeer smalle rib maakt.

De ondatra heeft zestien tanden gelyk de waterrot, een snytand en drie baktanden in elke zyde van elk der kaakbeenderen; de tanden van die beide dieren verschillen slegts daar in dat de oranjekleur van de voorste zyde der snytanden van de ondatra, die tot onderwerp van deze beschryving gediend heeft, veel donkerer is dan by den waterrot, en dat het gedeelte van elk kaakbeen, dat zig buiten het tandvleesch vertoonde, zwart was.

De eyronde gaten zyn naar evenredigheid naauwer dan by den ondatra omdat de zitbeenderen, die een gedeelte der randen van die gaten maaken, minder uitgerand zyn dan by den waterrot.

(*d*) *Mémoires de l'Académie royale des Sciences, année 1725. pag. 190.*

(*e*) Zie het VII Deel van dit Werk, blz. 217.

(*f*) Zie de *Mémoires de l'Académie royale des Sciences, année 1725. pag. 333.*

(*g*) Zie het VII Deel van dit Werk, blz. 218.

DE PECARI OF DE TAJACU *.

*****e foort van de pecari is eene der talrykfte en opmerkelykfte onder
 de dieren van de Nieuwe Wereld: de pecari gelykt in den eerften
 D opflag naar ons wild zwyn, of liever naar het varken van Siam, 't
 ***** welk, gelyk wy vroeger gezegd hebben, zo wel als ons huiffelyk,
 of tam, varken, niet dan eene verſcheidenheid van het boſch-zwyn of wild var-
 ken is; dus is de pecari dan ook het boſch zwyn of wild varken van Amerika
 genaamd; het is egter van eene byzondere foort, en welke zig met die onzer
 wilde varkens of zwynen niet kan vermengen, waarvan wy door herhaalde
 proeven verzekerd zyn geworden, als hebbende meer dan twee jaaren een
 pecari by zoogen geplaatſt en te ſamengevoed, zonder dat 'er iets van voort-
 gekomen zy; ook verſchilt de pecari van 't varken in verſcheiden wezendlyke,
 zo wel uit-als inwendige, kenmerken; hy is minder lyvig en laager op zyn
 pooten: zyne maag en ingewanden zyn van een verſchillend maakzel; hy
 heeft geen ſtaart; zyne borſtels zyn veel ruwer dan die van het wild zwyn;
 en eindelyk hy heeft op den rug, by het kruis, eene kloof van twee of drie
 lynen breedte, die op meer dan een duim diepte nedergaat, en waar uit een
 zeer overvloedig waterbloedig, *ichoreus*, vogt van een zeer onaangenaamen
 reuk ſypelt: het is van alle dieren het eenigſt dat eene opening in dezen oord

* De *Pecari*; het wild zwyn *pecari*, of *le Sanglier pecari*, een naam, dien de Franſchen, in Zuid Amerika geveſtigd, aan dit dier gegeven, en welken wy overgenomen, hebben.

Het wildzwyn *pecari*. *Voyage de DESMARCHAIS Tom. III.* pag. 312. — *Varken dat men pecari noemt*. *Voyage de WAFER* agter de reizen van DAMPIER gedrukt. Rouaan 1715. *Tom. IV.* pag. 222. — *Pecaris*, een foort van wilde varkens. *Voyage de DAMPIER, Tom. IV.* pag. 69.

Nota. Daar zyn weinige dieren, die zo veele verſchillende naamen gekreegen hebben als dit; de Wilden van Braſilië noenden het *Tajaſſou*, volgens DE LERY; *Tajacu* volgens PISO en MARCGRAVE; *Caigoara*, ook volgens MARCGRAVE; *Tajouſſou* volgens COREAL. (*Voyages aux Indes Orient.* Paris 1722. *tom. I.* pag. 173.) De Mexikaanen noemden het *Quaubita Coymeal* of *Quapizotl* of *Coyameſt*. De Reizigers hebben het ook door verſchillende naamen aangeduid; het wordt in allerheiligen Baay *Pelas* genaamd volgens DAMPIER (*tom. IV.* pag. 69.) *Favari* of *Paquire* op het eiland Tabago volgens ROCHEFORT (*Rélation de l'Isle de Tabago*; Paris 1666. pag. 31.) *Paquirá* in 't land der Amazoonen, volgens JUMILLA. (Avignon 1758. *tom. II.* pag. 16.) *Simo* of *Zaino* op verſcheiden plaatſen van Amerika volgens JOSEPH ACOSTA (Paris 1600. pag. 196.) *Cbuchie* volgens OVIEDO (HERNAND. *Hiſt. Mex.* pag. 649. *Cofcui* volgens COREAL (*Voyage de COREAL tom. I.* pag. 84.

Aper Mexicanus. FABER, apud HERNAND. *Hiſt. Mex.* pag. 637.

Sus umbilicum in dorſo habens. ALDROV. *de Quadrap. biſu.c.* pag. 939.

Tajacu, PISON *Hiſt. Braſil.* pag. 98. en MARCGRAV. *Hiſt. Nat. Braſil.* pag. 229.

Tajacu ſeu aper mexicanus Moſchiferus. RAY *Synopſ. Quadr.* pag. 97.

Sus minor umbilico in dorſo. *Cochon noir*. BARRERE *Hiſt. Franc. Equin.* pag. 161.

Sus dorſo cyſtifero cauda nullá. LINNÆUS *Syſt. Nat. Ed. IV.* pag. 69. en *Ed. VI.* pag. 12. —

Tajacu. Sus dorſo cyſtifero, caudá nullá. *Ed. X.* pag. 50.

Sus ecaulatus, folliculum ichoreoſum in dorſo gerens. Aper Mexicanus, le Sanglier du Mexique.

BRISSON. *Regn. Anim.* pag. 111.

des lighaams heeft; de civetkatten, de das, de genekat hebben de bewaarplaats van hunne reukstof onder de teeldeelen; de ondatra of muskusrot van Kanada, de muskusbok, hebben die onder den buik: het vogt; dat uit deze opening, die de pecari op den rug heeft, te voorschyn komt, wordt verschaft door groote klieren, die de Hr. DAUBENTON zorgvuldig beschreeven heeft (a), zo wel als alles wat verder zonderling in het maakzel van dit dier voorkomt; men ziet 'er ook eene goede beschryving van door Tyso gemaakt in de *Transactions Philosophiques* No. 153. Ik zal my niet ophouden om de waarneemingen dezer twee bekwaame Ontleedkundigen omstandig voor te draagen; ik zal alleenlyk aanmerken, dat Doctor Tyson zig vergift heeft met te verzekeren, dat dit dier drie maagen, of, zo als RAY het uitdrukt (b), een krop en twee maagen heeft; de Hr. DAUBENTON toont klaar, dat 'er maar eene maag is, maar die op twee plaatsen vernauwd en verdeeld is, en zig dus als drie maagen vertoont; dat 'er maar een van deze drie beurzen is, die een uitgang of portier heeft, en dat men de twee andere beurzen gevolgelyk niet dan als aanhangzels, of liever als deelen van dezelfde maag, niet als verschillende maagen, moet beschouwen.

De pecari zou een huisdier kunnen worden gelyk het varken; het heeft ten naastenby dezelfde geaardheid; het leeft van het zelfde voedsel; zyn vleesch, schoon drooger, en minder met vet beladen, dan dat van 't varken, is niet kwaad om te eeten; en het zou beter worden, zo men deze dieren vroegtijdig sneedt, gelyk men onze varkens doet: indien men dit vleesch wil eeten moet men wel zorg draagen van het mannetje niet slegts de teeldeelen te onneemen, gelyk men aan onze wilde zwynen doet, maar men moet ook alle de klieren, die op de straks gemelde kloove in den rug van het mannetje en van het wyfje uitloopen, weghyden, en men moet die bewerkingen zelfs doen op het oogenblik als men het dier ter dood brengt; want, zo men slegts een halfuur wagt, krygt het vleesch zulk eene kwaade lugt dat het niet meer eetbaar is.

De pecaris zyn zeer talryk in alle heete klimaatën van Zuid-Amerika; zy gaan gemeenlyk met troepen, en vinden zig zomtyds tot twee, of drie, honderd te samen; zy hebben dezelfde neiging als de varkens om zig te verdedigen, en zelfs om hen aan te vallen, die hun hunne jongen willen ontrooven; zy staan malkanderen wederkeerig by, zy omcingelen hunne vyanden, en kwetsen dikwils de honden en de jagers: in hun geboorte land beslaan zy eerde bergen, dan het laage land; zy zoeken de moerassen en modderpoelen niet gelyk onze wilde zwynen; zy onthouden zig in de bosschen, alwaar zy van wilde vrugten wortels en zaaden leven; zy eeten ook slangen, padden, hagedisschen, welken zy eerst met hunne voeten de huid afstroopen; zy werpen in grooten getale, en misschien meer dan eens in 't jaar; de jongen volgen weldra hunne moeder, en scheiden zig daar niet van af dan wanneer zy volwassen zyn; men maakt hen ligtelyk tam zo men hen jong vangt; zy verlie-

(a) Zie hier agter de beschryving van den pecari.

(b) RAY, *Synops. Quadrup.* pag. 99.

zen als dan hunne natuurlyke woeftheid, maar leggen hunne plompheid niet af, want zy leeren niemand kennen, en verbinden zig niet aan den perfoon die hen bezorgt; zy doen alleenlyk geen kwaad, en men kan hen, zonder nadeel, in vryheid laten gaan en komen; zy loopen niet verre weg, komen van zelve by hunne gewoone verblyfsplaats weder, en hebben geen gefchil onder malkanderen dan by den trog of den bak, zo men hen denzelven in 't gemeen voorzet; zy hebben een geknor van toorn fterker en zwaarer dan dat van 't varken, maar men hoort hen zelden fchreeuwen; zy blaazen ook gelyk het wild zwyn, wanneer men hen overvalt, en fchielyk bang maakt; hunne adem is zeer fterk, hun hair zet zig overeind als zy getergd worden; het is zo ruw, dat het meer naar ftekels van den egclantier dan naar borftels van 't wild zwyn gelykt.

De foort van de pecari heeft zig zonder verbaftering bewaard, en heeft zig niet vermengd met die van het maron-varken; dit is de naam, die men geeft aan het Europifch varken naar Amerika overgebracht en aldaar wild geworden; deze dieren treffen malkanderen in de bosfchen aan, en loopen met malkanderen, zonder dat 'er iets van voortkomt: het is even eens met het Guineefch varken, dat zig in Amerika vermenigvuldigd heeft, na daar uit Afrika overgebracht te zyn: het Europifch varken, het Guineefch varken, en de pecari zyn drie foorten, die zeer na aan malkanderen fchynen te grenzen, maar die evenwel zeer onderscheiden, en van malkanderen afgezonderd, zyn, dewyl zy alle drie in het zelfde klimaat zonder vermenging of verbaftering leeven; ons wild zwyn is het moedigfte, het fterkfte, en gedugtste van de drie; de pecari, fchoon vry woeft, is zwakker, logger, en flegter gewapend; die groote fnydende tanden, die men flagtanden noemt, zyn in dit dier veel korter dan in het wild zwyn: het vreeft de koude, en zoude in ons gemaatigd klimaat niet zonder befchutzel kunnen beftaan, gelyk het wild zwyn zelf in al te koude klimaaten niet beftaan kan; zy hebben geen van beiden door de landen van het Noorden van de eene wereld naar de andere kunnen overgaan; dus moet men den pecari niet befchouwen als een Europifch varken onder de lugtfreek van Amerika verbafterd, maar als een dier, dat aan de Zuidelyke landen van dat nieuwe werelddeel eigen en byzonder is.

RAY en verfcheiden andere Schryvers hebben gezegd, dat het vogt van den pecari, 't welk uit de opening van den rug fypelt, eene foort van muskus, eene aangenaame reukftof, is, zelfs zodra het uit het lighaam van het dier komt; dat deze aangenaame reuk zig zelfs vry verre doet gewaar worden, en de plaatfen daar het dier door gaat, en de ftrecken die het bewoont, liefelyk parfumeert; ik erken duizendmaal het tegendeel ondervonden te hebben; de reuk van dit vogt, uit het lighaam van het dier komende, is zo onaangenaam, dat ik het zelve zonder een uiterften afkeer niet konde rieken of doen verzamelen: het fchynt alleenlyk minder finkende te worden terwyl het door de lugt opdroogt, maar het krygt nooit den aangenaamen reuk van muskus of civet, en de Natuuronderzoekers zouden netter gefproken hebben, zo zy deze lugt n.e: die van *castoreum* vergeleeken hadden.

BYVOEGZEL TOT DE HISTORIE VAN DEN PECARI of TAJACU.

De Hr. DE LA BORDE zegt, in zyne aanmerkingen, dat 'er te Kayenne twee foorten van pecari's zyn, wel onderscheiden, en die zig niet met malkandere vermengen noch t'saamen koppelen: de grootste foort, zegt hy, heeft het hair der kaaken wit, en aan beide zyden van de kaak is een ronde vlak van witte hairen, zo groot als een kleine daalder; het overige van 't lighaam is zwart; het dier weegt omtrent honderd pond: de kleinste foort heeft ros hair, en weegt gemeenlyk maar zestig pond.

Het is de groote foort, waar van wy de beschryving en de afbeeldingen hier geeven, *Pl. III en IV*: en wat de kleine foort betreft; wy gelooven niet, dat het verschil in de kleur van 't hair en de grootheid des lighaams, waar van de Hr. DE LA BORDE sprcekt, iets anders zyn kan dan eene verscheidenheid, door den ouderdom, of door eenige andere toevallige omstandigheid voortgebracht.

De Hr. DE LA BORDE zegt des niet te min, dat die van de grootste foort niet, gelyk die van de kleinste, de honden en de menschen naloopen; hy voegt 'er by, dat de beide foorten de groote bosschen bewoonen, en dat ze by troepen van twee of drie honderd gaan: in den regentyd bewoonen zy de bergen, en, als d'eregentyd over is, vindt men hen altoos in de laage en moerassige plaatsen; zy leeven van vrugten, van koorn, van wortels, en wroeten ook in de modderige plaatsen, om 'er wormen en gekorvene diertjes uit te haalen: men jaagt op hen zonder honden en door hen op het spoor te volgen: men kan hen gemakkelyk schieten, en 'er veelen dooden, want deeze dieren verzamelen by elkanderen, in plaats van te vlugten, en geeven dikwils tyd om weder te laaden, en verscheiden scheuten na elkander te doen, ondertusschen vervolgen zy de honden en zomtyds de menschen: hy verhaalt, dat hy op zekeren dag met verscheide andere perfoonen op de jagt van die dieren zynde, en slegts met een enkelen hond, die zyn toevlugt tusschen de beenen van zynen meester nam, op een rots, waar op alle de jagers geklommen waren om zig in veiligheid te stellen, des niet te min met alle de zynen van een troep dier varkens wierden aangevallen, en dat zy niet ophielden met schieten, zonder hen te kunnen doen wyken, dan na dat zy 'er een groote menigte van gedood hadden: nogthans, zegt hy, vlugten deeze dieren, als zy meermaalen gejaagd zyn; de jongen, die men op de jagt vangt, laten zich ligtelyk temmen, maar zy willen de andere huisvarkens niet volgen, en zy vermengen zig nooit met dezelve; in hunnen staat van vryheid onthouden zy zig dikwils in de moerassen, en stecken zomtyds de groote rivieren over, zy regten groote verwoestingen op de plantagies aan; hun vleesch, zegt hy, heeft een zeer goeden smaak, maar is zo fyn niet als dat van de tamme varkens; het gelykt naar dat van den haas, en 't heeft geen spek of vet: zy werpen niet meer dan twee jongen, maar zy brengen in alle jaargetyden voort; wanneer men ze doodt, moet men zorg draagen, de klier, die zy op den rug hebben, weg te neemen; want deeze klier verspreidt een stinkenden reuk, die een kwaaden smaak aan het vleesch zoude geeven.

De Hr. DE LA BORDE spreekt nog van eene andere soort van varkens, die *Patira* genoemd wordt, en die insgelyks op het vaste land van Guyana gevonden wordt; ik zal, 't geen hy 'er van zegt, melden, hoewel ik toeftaa, dat het bezwaarlyk is, om 'er eenig gevolg uit te trekken; ik haal hem aan in het vooruitzigt, dat de Hr. DE LA BORDE zelf, of eenig ander Waarneemer, ons naauwkeuriger aanduidingen en wat byzonderer beschryvingen daar van zal kunnen geeven.

De *patira* is van grootte als de *pecari* van de kleine foorte; hy verschilt 'er van door een streep van witte hairen, die hy langs de gantsche ruggraat heeft, van den hals af tot aan den staart toe.

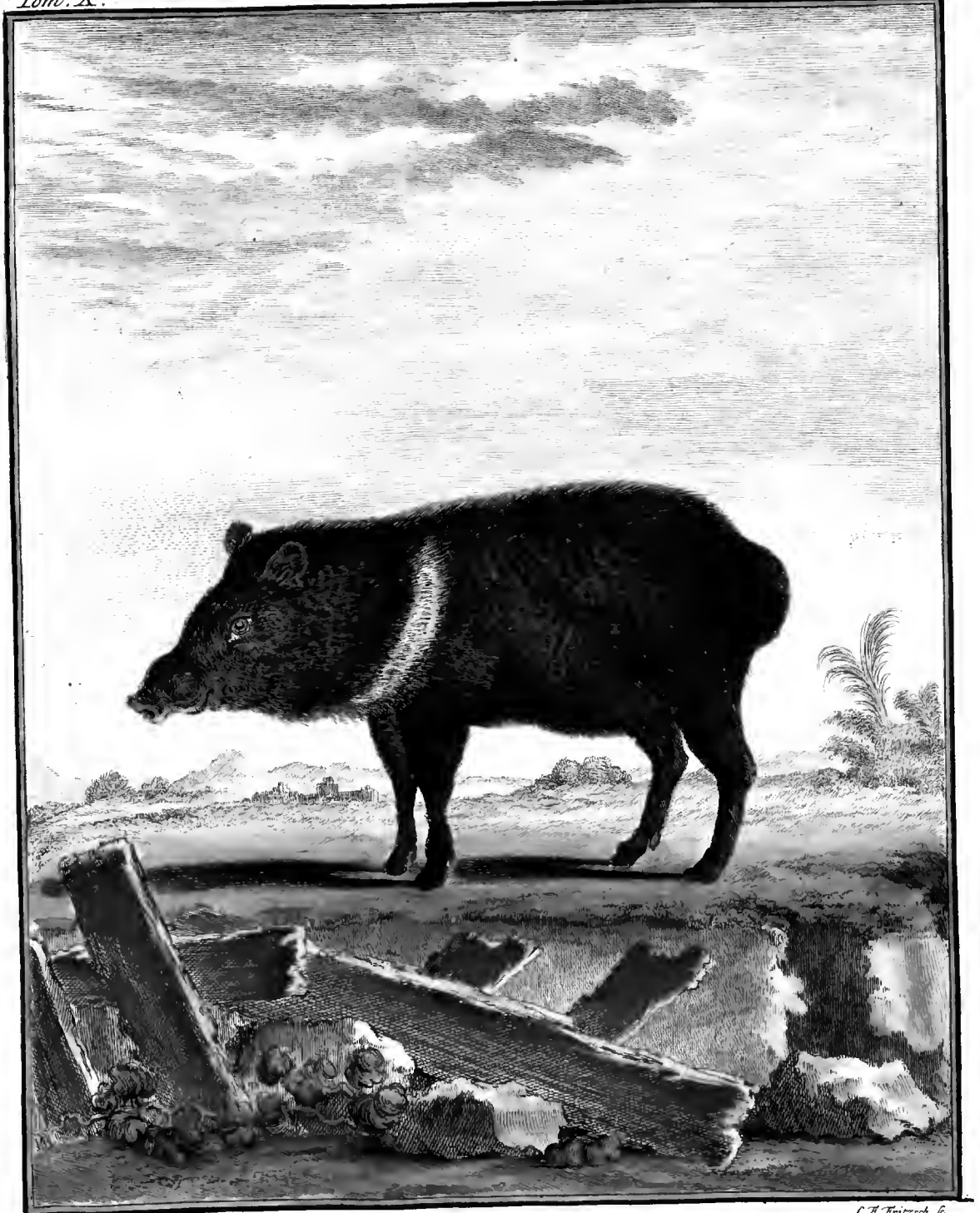
Hy leeft in de grootte bosschen, daar hy nooit uit gaat: deeze dieren gaan nooit met talryke troepen, maar alleen met hun eigen gezin; zy zyn ondertusschen zeer gemeen en verlaaten hun geboorte land nooit; men jaagt op hen methonden, of ook wel zonder honden, als men 'er zig niet van wil bedienen: wanneer de honden hen vervolgen, houden zy zig geslooten en verdedigen zig dapperlyk: zy besluiten zich in de gaten der boomen, of in de hollen der aarde, die de *tatous-cabussions* uitgehold hebben; maar zy gaan daar agterwaards in, en zo veel als 'er zig in kunnen onthouden, en zo haast als men hen tergt, komen zy 'er alle agter den anderen uit: en, om hen by 't uitgaan te vangen, begint men met eene ontuining te maaken van takken, vervolgens begeeft een der jagers zig op het gat, met een vork in de hand om hen by den hals te vatten, naar maate een ander jager hen doet uitgaan en met een fabel doodt.

Indien 'er niet meer dan een in een hol is, en de jager geen tyd heeft om het te vangen, sloopt hy den ingang toe, en is zeker, dat hy zyn wild den anderen dag weder vinden zal: zyn vleesch is veel voortreffelyker dan dat van de andere varkens; men kan ze gemakkelyk tam maaken, als zy jong gevangen zyn; maar zy kunnen de honden niet verdraagen, die zy alle oogenblikken aanvallen; zy werpen nooit meer dan twee jongen op eene reis, en alle de saizoenen van 't jaar zyn bekwaam tot hunne voortteeling: zy onthouden zig altyd in de moerassen, mits dezelve niet geheel en al onder water staan.

Het hair van den *patira* is zo hard niet als dat van het wilde zwyn, of zelfs van het tamme varken; maar het is, als dat van den *pecari*, zagt en buigzaam; als de *patira's* tam gemaakt zyn, volgen zy hunnen meester, zy laten zig door hen, die zy kennen, leiden, en dreigen hen, die zy niet kennen, met den kop en met de tanden.

De Sere. del.

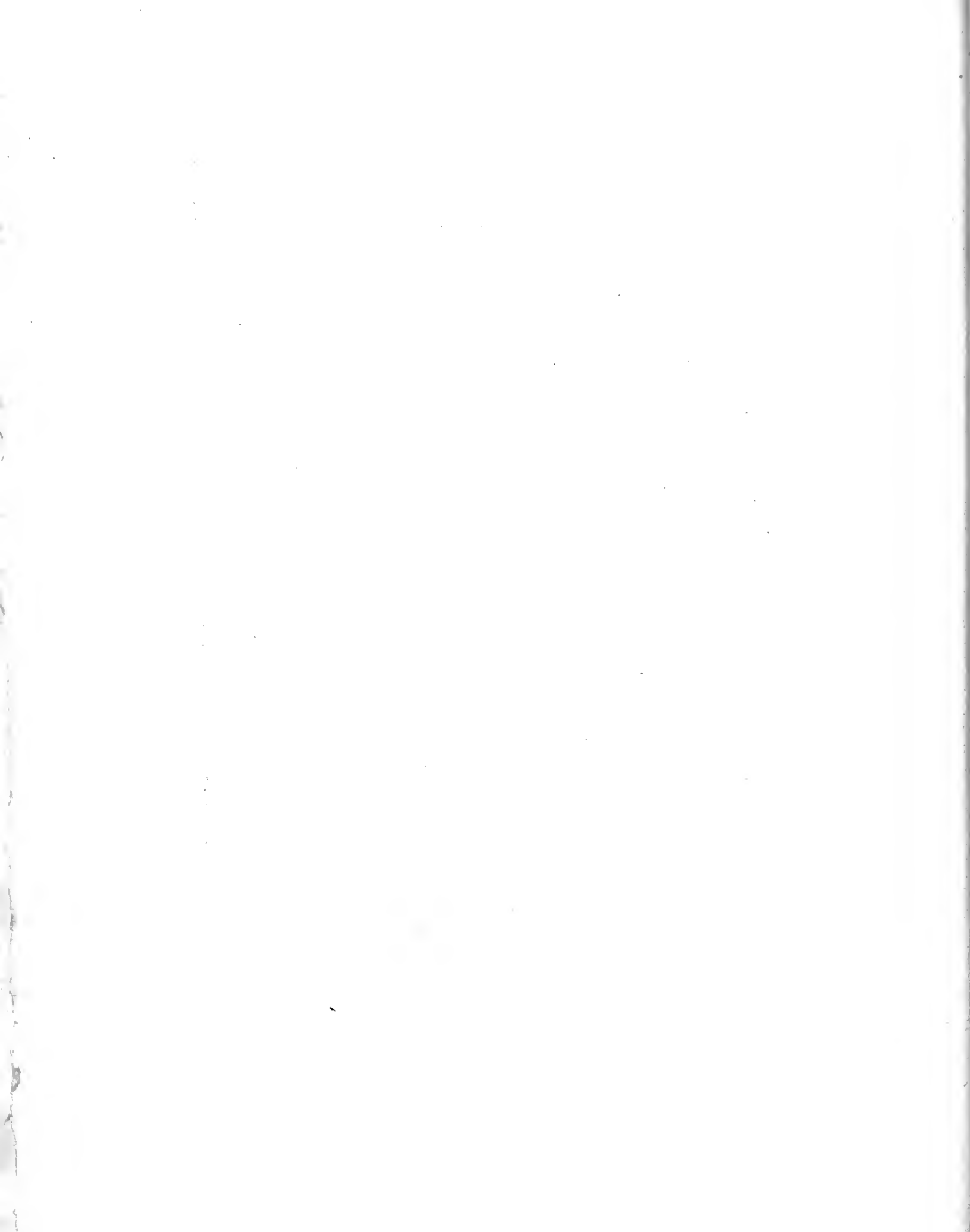
LE PECARI.

C.F. Fritzsch. sc.

De Sere. del.

C. F. Fritzsch. sc.

BESCHRYVING VAN DEN PECARI.

De pecari (*Pl. III.*) gelykt veel naar de varkens door de uiterlyke gedaante des lighaams, en zelfs door het maakzel der uitwendige deelen die deze dieren kentekenen, en die hem van de andere doen onderscheiden, hy heeft een dikken kop, den smoel lang en geëindigd door een varkensnuit, den hals dik en kort, het lyf dik, de pooten kort, en de voeten gevorkt; de pecari, die ten onderwerpe voor deze beschryving gediend heeft, was kleiner dan de tamme varkens en byna zo groot als een Siamsvarken van middelbaare grootte: hy geleek zelfs meer naar die van dit ras dan naar die van het tamme ras; daar was geen indrukzel op het onderst van het voorhoofdsbeen; de ooren waren klein en regt: de onderste slagstanden staken niet buiten de lippen uit, zymaakten slegts eene bolrontheid aan elke zyde in de bovenste lip ter plaats van de bovenste slagstanden; dit dier heeft geenen staart.

Doch het kenteken dat den pecari meest byzonder eigen, en het zonderlingst is, is eene vry groote opening boven het kruis geplaatst (*Pl. IV, alwaar de pecari van agteren gezien wordt om die opening te vertoonen;*) wanneer men die plaats rondom derzelve randen samendrukte, kwam daar een vogt uit te voorschyn, dat eerst met straalen sprong en vervolgens langzaammerhand vloeide; deze opening zat verborgen onder de borstels van het dier, en zat in het midden van een plek geplaatst, alwaar geene dikke borstels zaten, gelyk op het overige des lighaams; daar ter plaats zat slegts een zwart, zagt en vry yl hair, zodat men het vel zag, dat ook zeer zagt en van eene bruine kleur was: de randen dezer opening staken een weinig uit; in den natuurlyken staat maakte dezelve eene spleet die twee lynen lang was, en indedaad men konde daar een stilet inbrengen van twee lynen middellyns, dat tot de diepte van omtrent eenen duim doorging.

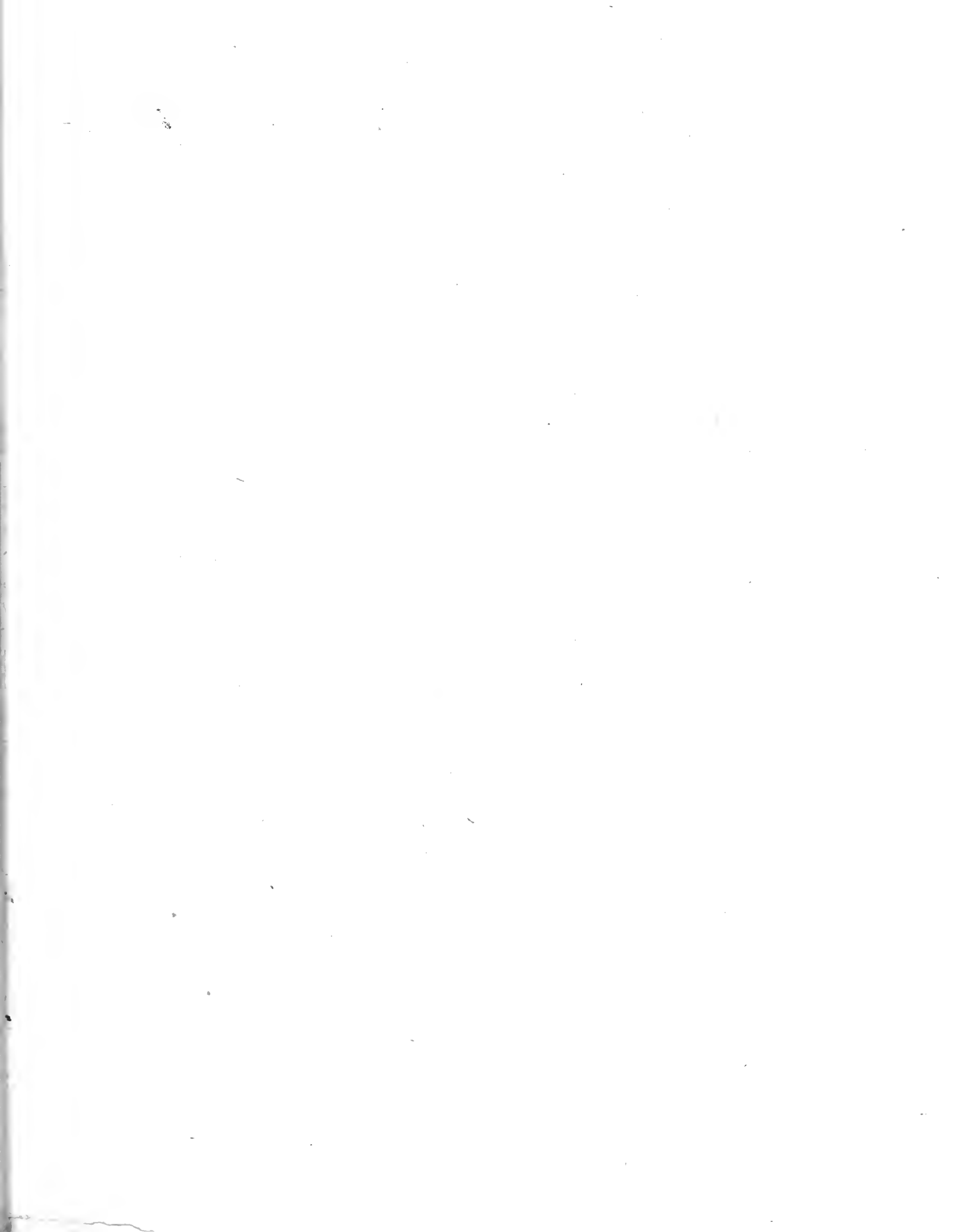
De borstels van den pecari hadden veel meer overeenkomst met de steekels van een steekelvarken dan met de borstels van het varken en zelfs van het wilde zwyn, want zy waren dikker en styver, gedeeltelyk zwart of bruin, en gedeeltelyk wit of vaal. De langste waren tot vier duimen en een halven lang; zy waren langs den hals en den rug tusschen de ooren geplaatst, alwaar zy eene soort van maanen maakten, welke het dier naar zynen zin konde overeind doen ryzen; de borstels van den kop, van de zyden van den hals en van het lyf, en die van den buitenkant der dijen hadden minder lengte; die van den smoel, van de borst, van den buik en van de agterste pooten waren zeer kort en geheel zwart, voornamelyk op het neusbeen, op den buitenkant van den voorarm en onder aan de vier pooten: de borstels, die verscheiden kleuren hadden, waren bruin by den wortel; daar zat wit of vaal boven het bruin; wat hooger waren zy beurtelings zwart en wit, of vaal tot aan de punt die eene zwarte kleur hadt; maar deze kleuren waren onregelmatig verdeeld, want de

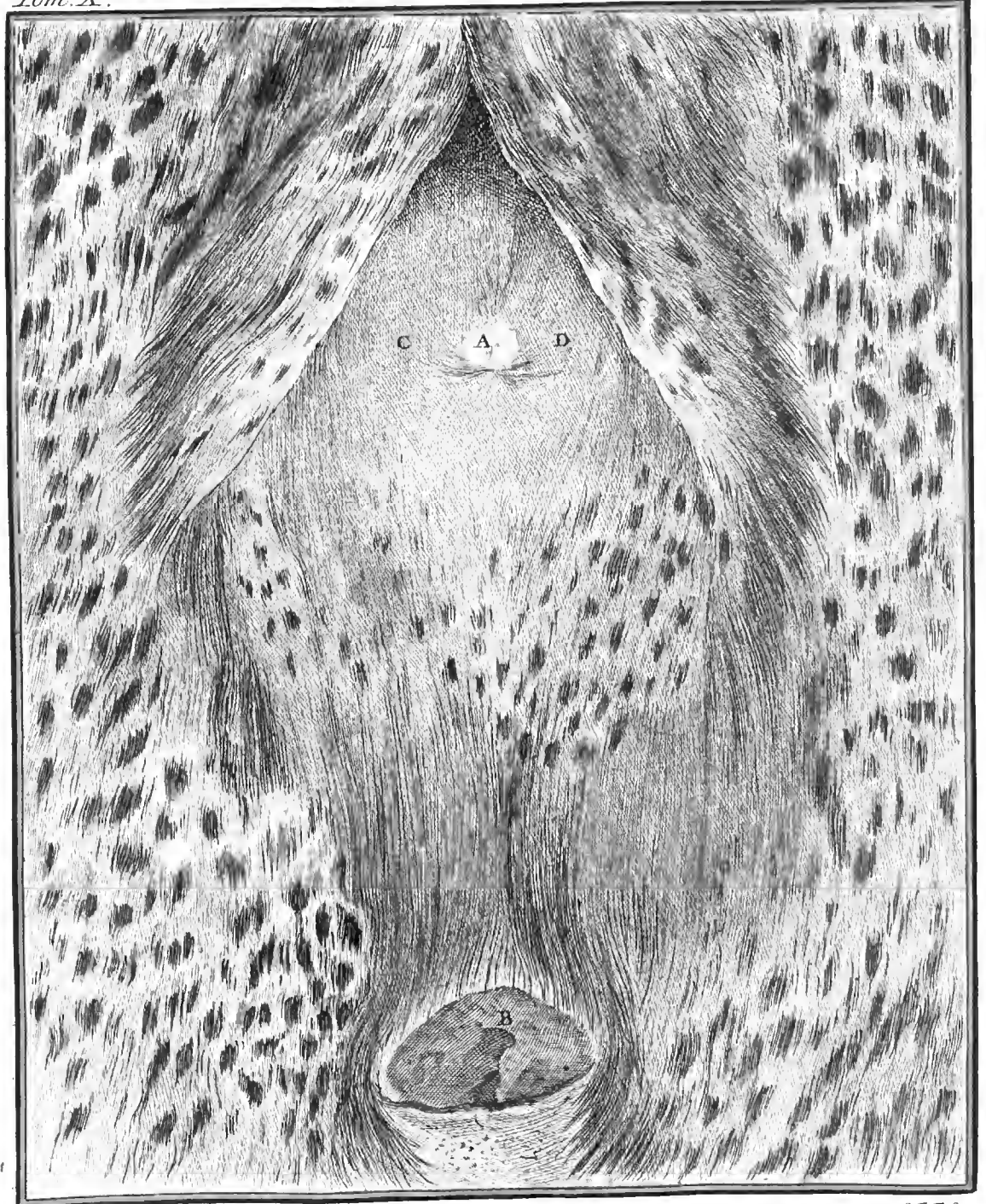
borstels hadden wit of vaal op eene, of twee, of drie plaatfen; die, welke tuffchen de ooren zaten, hadden veel zwart aan de punt, daarentegen zaten 'er op den hals die weinig zwart aan de punt hadden, maar zy waren vaal over eene vry groote lengte onder de punt, en de verzameling van deze borstels maakte op de zyden en op het bovenft van den hals eene foort van halsband van eene vaale kleur, die omtrent eenen duim breed was: voor het overige was het grootft gedeelte van het lyf van dit dier met zwart en wit of vaal gevlakt: men zag geen wit dan op den rug; en het vaal zat op den kop, op de zyden van het lighaam, enz: de ooren, het voorft gedeelte van de borft, de oxels, de binnenkant van den voorarm, het midden van den buik, de liczen en de binnenkant van de dijen en beenen waren byna naakt.

De fpooren van de voorfte voeten waren langer dan die van de agterfte voeten, die geenen fpoor aan den buitenkant hadden: de bovenfte flagtanden staken een weinig buiten den bek uit, maar de onderfte gleeden langs de voorfte zyde der bovenfte flagtanden, en zelfs langs het tandvleefch onder de bovenfte lip heen: fchoon dit dier geenen ftaart hadt, maakte egter de bovenfte rand van den aars een knobbeltje van eenen halven duim lang, van zeven lynen dik en van tien lynen breed aan de basis; dit knobbeltje hong over den aars neder en floot deszelfs opening naauwkeurig; binnen in hetzelfde zat een beentje, en het geleek naar een klein ftaartje.

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte van het geheele lighaam in eene regte lyn gemeeten van den fchrobber af tot aan den aars	2.	7.	0.
Hoogte van het voorfte ftel	1.	6.	6.
Hoogte van het agterfte ftel	1.	4.	4.
Lengte van den kop van den fchrobber af tot aan de plaats tuffchen de ooren	0.	10.	0.
Omtrek van het einde van den snuit op den fchrobber gemeeten.	0	5.	4.
Omtrek van den snuit op de dunfte plaats agter den fchrobber gemeeten	0.	4.	8.
Omtrek op de hoeken van den bek gemeeten	1.	0.	0.
Omtrek boven de oogen gemeeten	1.	3.	6.
Omtrek van den bek van de eene fplyting der lippen tot aan de andere	0.	7.	4.
Affand tuffchen de beide neusgaten	0.	0.	6 $\frac{1}{2}$.
Affand tuffchen den fchrobber en den voorften hoek van het oog.	0.	6.	0.
Affand tuffchen den agterften hoek en het oor	0.	3.	0.
Lengte van het oog van den eenen hoek tot den anderen	0.	0.	11.
Opening van het oog	0.	0.	7.
Affand tuffchen de voorfte hoeken der oogen over de kromte van het neusbeen gemeeten	0.	4.	6.
Dezelfde affand in eene regte lyn gemeeten	0.	2.	9.
Omtrek van den kop tuffchen de oogen en de ooren gemeeten.	1.	10.	0.
Lengte der ooren	0.	2.	4.
Breedte van derzelver basis over de uitwendige kromte gemeeten.	0.	3.	0.
Affand tuffchen de beide ooren onlaag gemeeten	0.	2.	8.
Lengte van den hals	0.	3.	9.

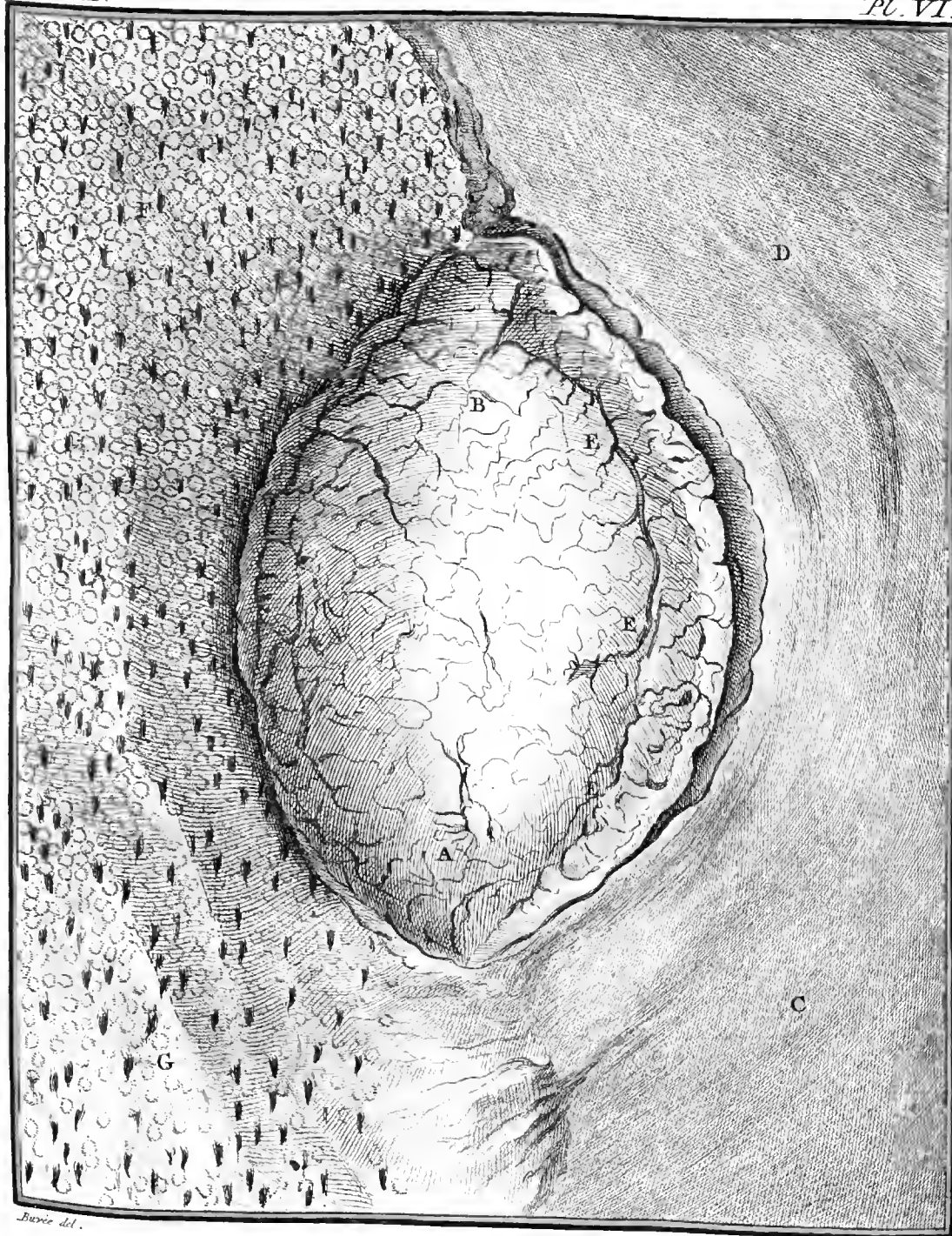

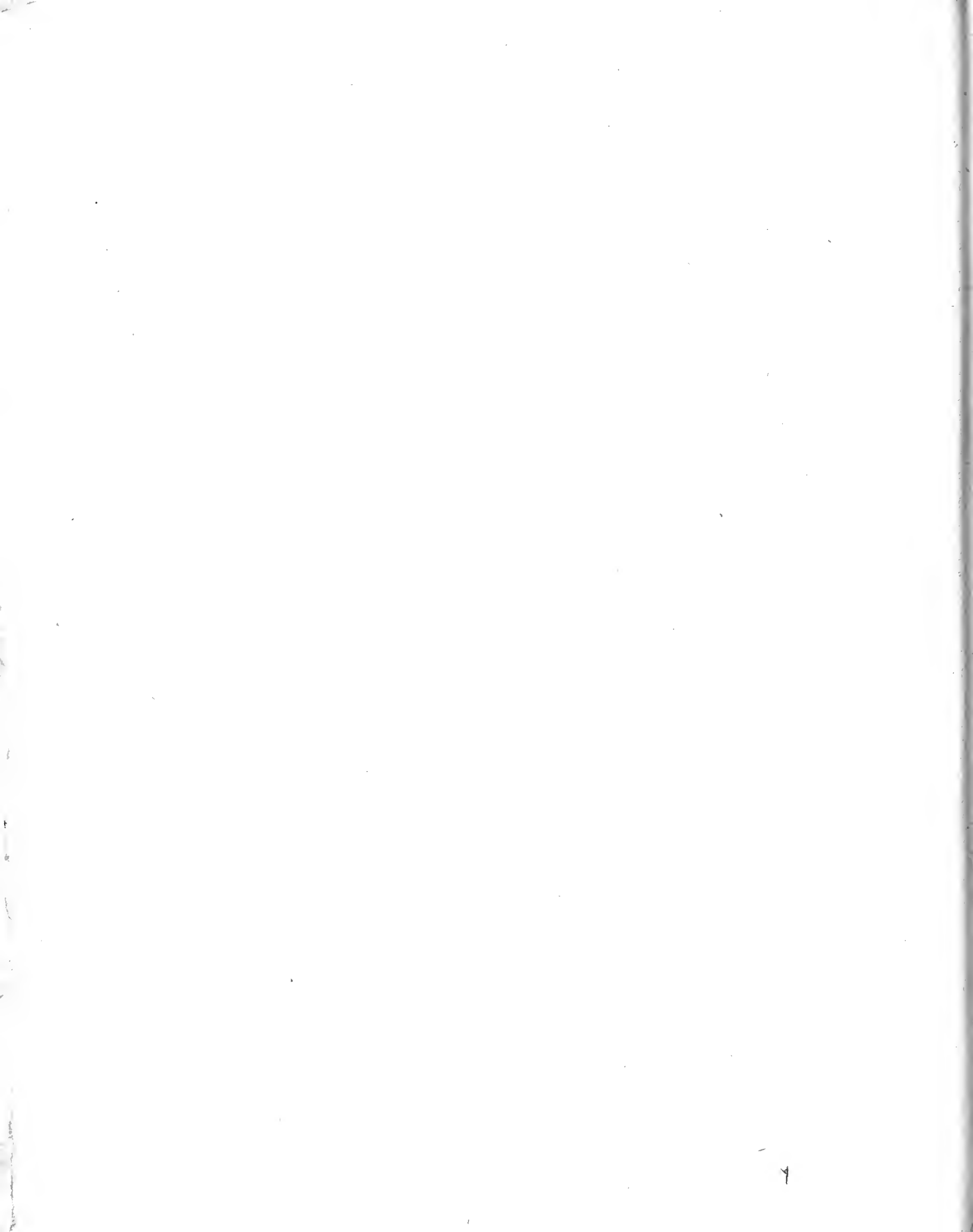
Buice del.

C.F.F.

Buvis del.

C.F.F. sc.

	voeten, duimen, lynen.		
Omtrek van den hals agter de ooren gemeeten	I.	8.	0.
Omtrek voor de fchouders gemeeten	I.	II.	4.
Omtrek van het lighaam agter de voorfte pooten gemeeten	2.	4.	9.
Omtrek op de dikfte plaats gemeeten	2.	7.	8.
Omtrek voor de agterfte pooten gemeeten	2.	4.	0.
Hoogte van het onderft van den buik, van den grond af tot onder de buikzyden gemeeten	0.	8.	0.
Dezelfde hoogte onder de borft	0.	7.	6.
Lengte van den voorarm van den elleboog tot aan de geleding der hand	0.	5.	6.
Omtrek op de dikfte plaats	0.	6.	8.
Breedte van den voorarm by den elleboog	0.	2.	9.
Dikte ter zelfder plaats	0.	I.	5.
Omtrek van de geleding der hand	0.	3.	IO.
Omtrek van de nahand	0.	3.	2.
Lengte van de geleding der hand tot aan het einde der hoeven.	0.	4.	6.
Lengte van het been van de knie tot aan den enkel	0.	7.	0.
Omtrek by den buik	0.	9.	6.
Breedte ter plaats van de hielen	0.	I.	II.
Omtrek van den agtervoet	0.	3.	8.
Lengte van de hiel tot aan het eind der enkels	0.	6.	4.
Lengte van de fpooren	0.	0.	IO.
Hoogte der hoeven	0.	I.	I.
Lengte van de voorhoef af tot het agterft van den hoorn	0.	I.	I.
Lengte van de voorhoef af tot het agterft van den voet	0.	I.	3.
Breedte der beide hoeven te famengenomen, aan de voorfte voeten gemeeten	0.	I.	5.
Breedte aan de agterfte voeten gemeeten	0.	I.	I.
Affand tuffchen de beide hoeven	0.	0.	3.
Omtrek van de beide hoeven te famengenomen, aan de voorfte voeten gemeeten	0.	4.	3.
Omtrek aan de agterfte voeten gemeeten	0.	3.	4.
Omtrek van de kroon aan de voorfte voeten gemeeten	0.	4.	3.
Omtrek aan de agterfte voeten gemeeten	0.	3.	4.

Deze pecari was een mannetje, en woog twee-en-veertig ponden en een half; by het wegneemen van het vel vindt men ter plaats van de opening (*A*, *Pl. V*) die zig uitwendig op het kruis vertoonde, op drie duimen negen lynen afftands van den aars (*B*), eene zeer groote klier (*C D*, *van boven gezien*, *Pl. V*; en *A. B. van onderen gezien Pl. VI*); dezelve was van eene langwerpige gedaante, bolrond op haaren bovenkant en plat van onderen; haare groote middellyn hadt vier duimen vier lynen lengte, en de kleine drie duimen; derzelver dikte bedroeg eenen duim drie lynen in het midden, en omtrent een halven duim aan de kanten; dezelve zat aan een fpier (*C D*, *Pl. VI*) vaft, die zig over den rug en over de zyden des lighaams uitftrekte; deze fpier was eene en eene halve lyn dik; zy ftrekte zig uit onder de randen der klier (tot aan de plaats *E E E*) en daar was een zeer dun peesagtig vlies dat de binnenfte zyde (*A B*) van die klier bekleedde; na deze fpier

(*C D*) te hebben weggenomen, zag men op den binnenkant (*F G*) van het vel de wortels der borsteis: by het openen der klier vond ik eene soort van bekken of van zak, die eenen duim diep was, negen lynen breed van voren naar agteren, en welker zydelyke wanden op eeneu zeer kleinen afstand van elkanderen stonden: de zelfstandigheid der klier bestondt uit kleine klieragtige lighaampjes, die te zamen op eeneu kluwen aan elkanderen vast zaten en geelagtig van kleur waren.

By de opening van den onderbuik zag ik slegts een zeer klein gedeelte van het netvlies dat de derde maag (*A*, *Pl. VII*, *fig. 1 en 2*) in de regterzyde bedekte: ik zeg de derde maag omdat men 'er drie onderscheiden heeft in den pecari; maar ik onderscheid ze hier slegts om duidelyker de plaatfing van dit ingewand aan te wyzen, dat men beweerd heeft in dit dier driefvoudig te zyn: dit ingewand besloeg byna de voorste helft van den onderbuik; een (*B*, *fig. 1*) der hoornen van de tweede maag (*C*, *fig. 1 en 2*) was by het zwaardwyze kraakbeen en by de lever geplaatst; en de ander (*D*) in de linkerzyde tegen de milt aan: de eerste maag (*E E*) lag tusschen die beide hoornen tegen de korte ribben aan, een weinig naar agteren; de derde maag (*A*) lag in de regterzyde, zy zat aan de eerste (*E E*) vast en tegen den eersten hoorn (*B*, *fig. 1*) van de tweede, en tegen de lever en de milt aan: de lever lag geheel in de regterzyde: de milt strekte zig dwarsch van de linker naar de regterzyde uit, midden door den onderbuik heen, ter plaatse alwaar de maagen aan de darmen raakten: de blindedarm lag aan de linkerzyde in het agterst gedeelte van den onderbuik; de kronkeldarm maakte groote, byna ovaale kronkels, die schuinch van de regter naar de linkerzyde geplaatst waren, en in het midden en de linkerzyde van den onderbuik van voren naar agteren liepen; eindelyk, men zag eenige gedeelten der dunne darmen in de bovenbuikstreek liggen.

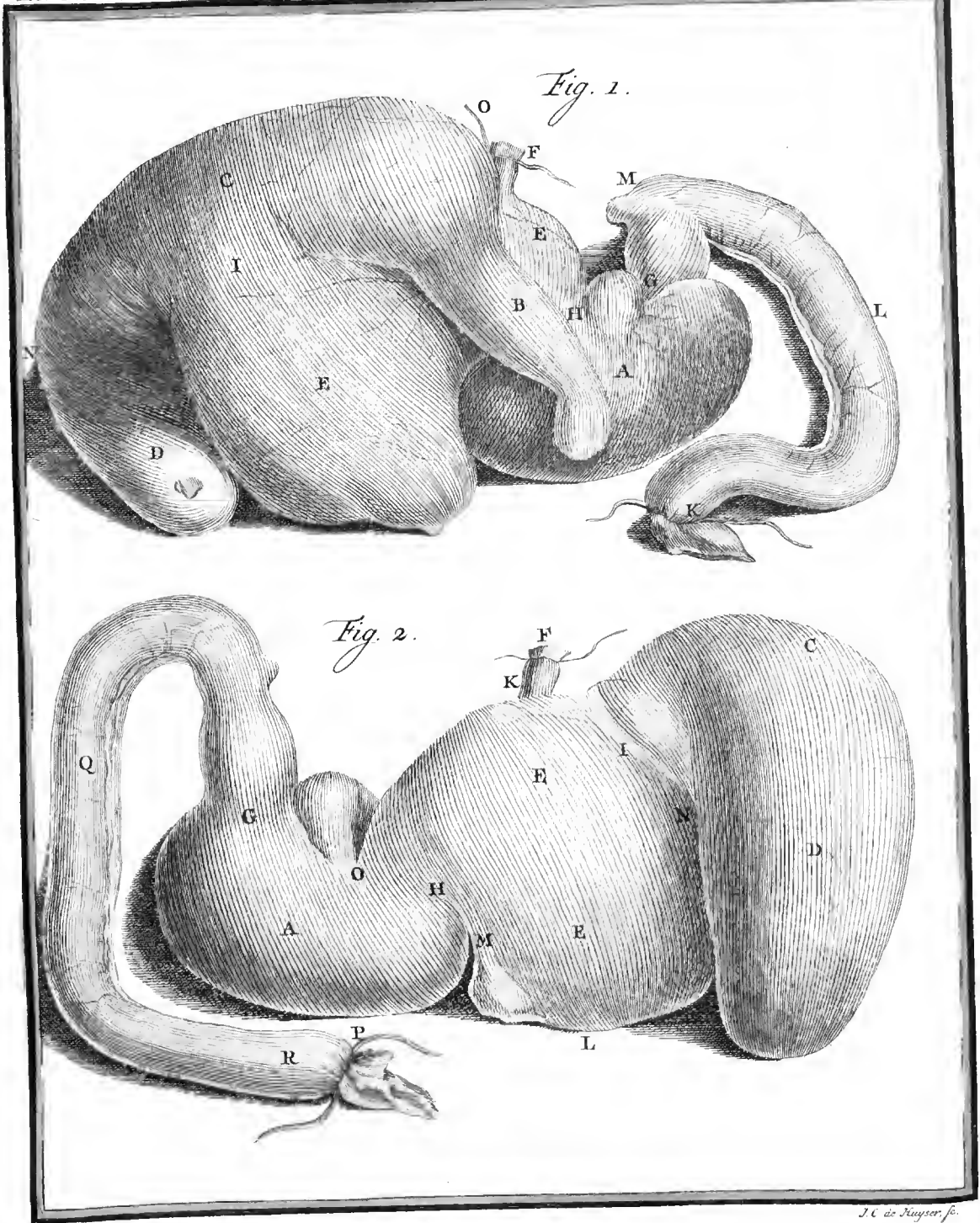
De twaalfvingerigedarm (*L K*, *Pl. VII*, *fig. 1*; en *Q R*, *fig. 2*) maakte eenige kleine draaien in de bovenbuikstreek; de kronkelingen van den nугterendarm lagen in die zelfde streek op de maagen; die van den omgeboogendarm lagen in de navelfstreek op de groote ovaale kronkelingen van den kronkeldarm, waarvan reeds melding gemaakt is, en in de bovenbuikstreek.

De dunne darmen hadden allen ten naastenby dezelfde dikte tot aan het eind: toe (*A*, *Pl. VIII*, *fig. 1*) van den omgeboogendarm; de blindedarm (*B*) was dik kort en puntig; het begin (*C*) van den kronkeldarm was even dik als dat (*D*) van den blindendarm, ter plaatse alwaar deze beide darmen malkanderen raaken, maar de kronkeldarm verminderde langzaamerhand in dikte tot aan den regtendarm, die ten naastenby dezelfde middellyn hadt over haare geheele uitgestrektheid.

De maag van den pecari heeft eene zo onregelmaatige en zo zonderlinge gedaante dat *TYSON* 'er drie geteld heeft; maar *FALCOBURGIUS* erkent 'er slegts een met twee aanhangfels.

Als men onderstelt dat eene maag twee openingen moet hebben, en dat 'er drie noodig zyn om twee maagen in een dier te onderscheiden, mag men besluiten dat de pecari slegts eene enkele maag heeft, want dezelve heeft slegts

Burri, del.

J. C. de Hüysen, sc.

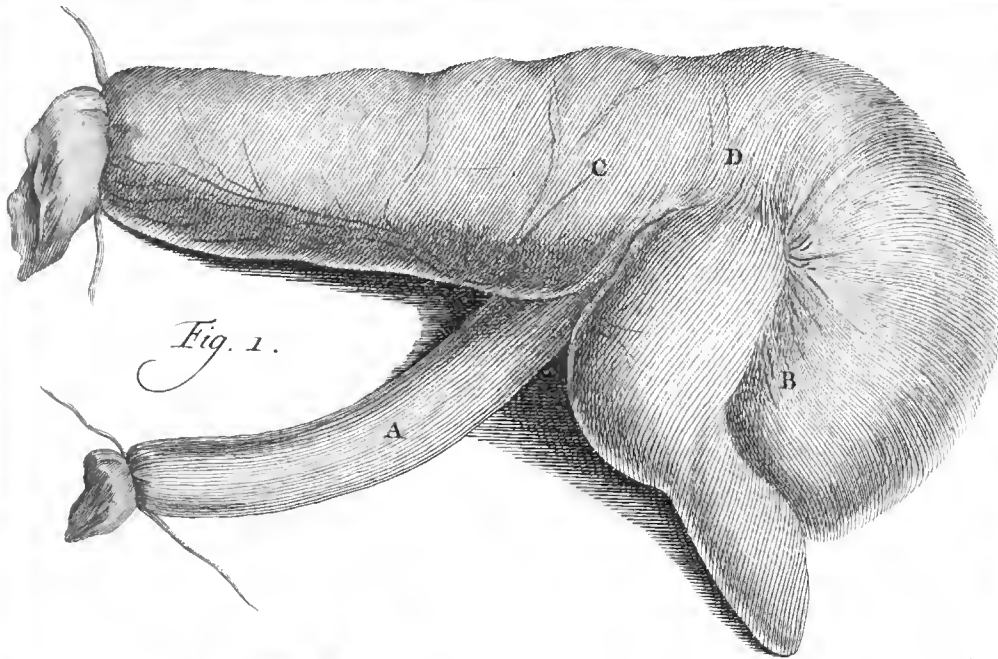

Fig. 1.

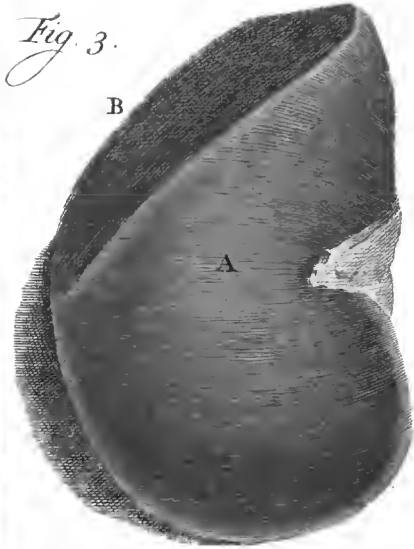

Fig. 3.

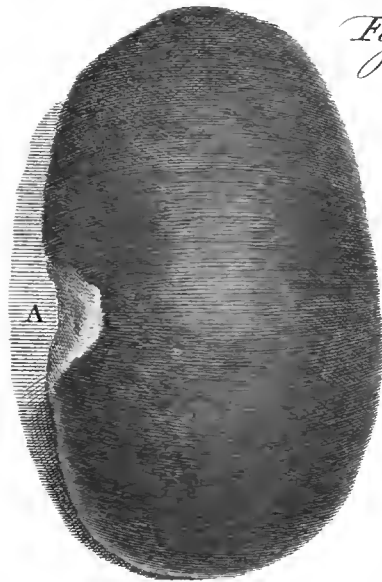
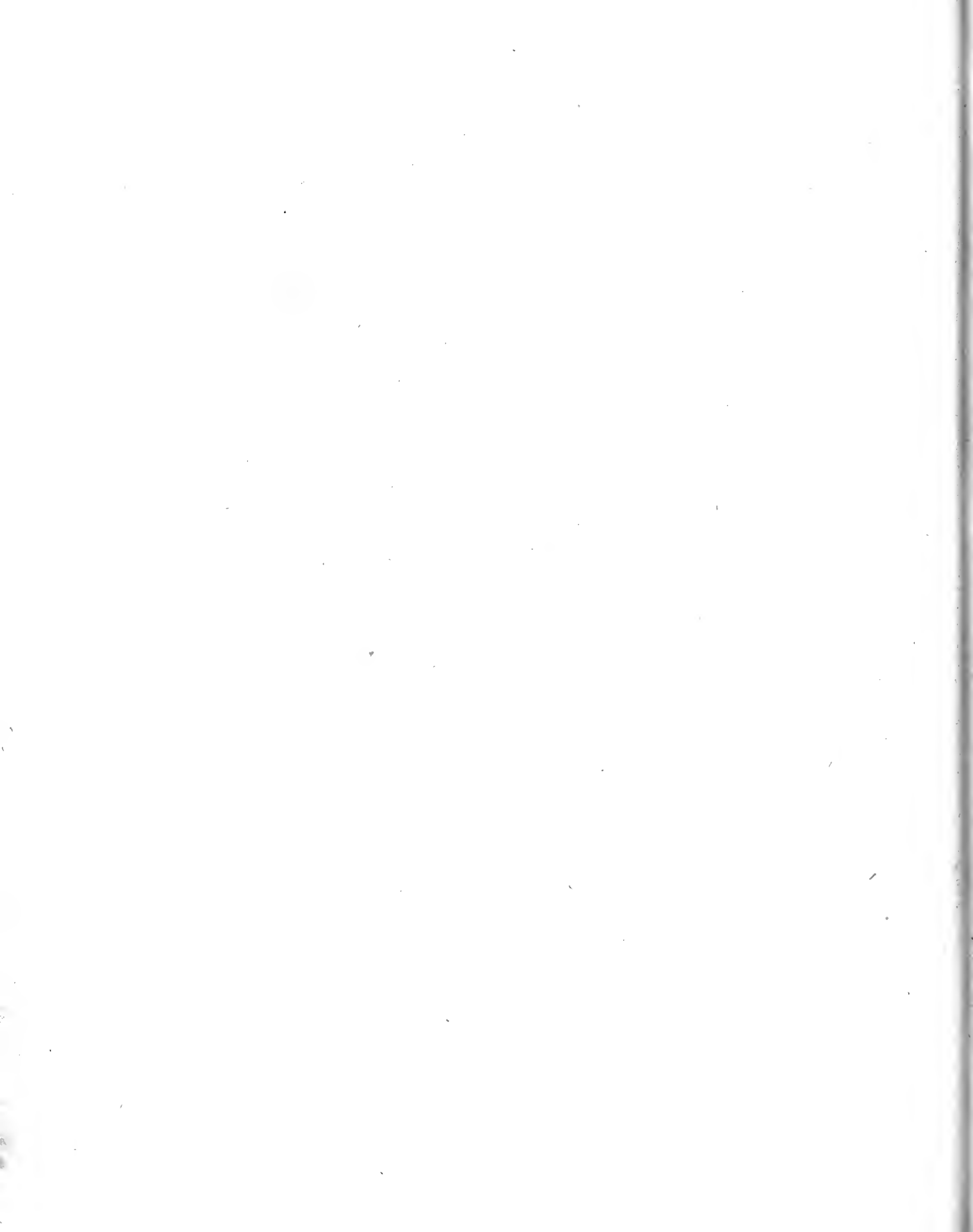

Fig. 2.

twee openingen gelyk de maag van den mensch en van de meeste dieren: de spyzen komen daarin door de opening die aan het eind van den flokdarm (*F*, *Pl. VII, fig. 1 en 2*) zit, en gaan daar uit door den portier (*G*); maar de maag van den pecari heeft zo veele vernaauwingen, uitzettingen en aanhangzels dat zy verscheiden maagen schynt te maaken, wanneer men dezelve slegts uitwendig beschouwt; ook is het my by de eerste beschouwing der ingewanden van dit dier voorgekomen dat het verscheiden maagen hadt; ik heb hier boven derzelve plaatting beschreeven, onderstellende dat zy drie in getal waren; na dat ik in die vermeende maagen lucht hadt ingebracht, dacht ik 'er in het eerst ten minsten twee te onderscheiden, maar na dezelve geopend te hebben, heb ik zeer duidelyk gezien dat 'er slegts eene enkele was.

Dat gedeelte (*E E*, *fig. 1 en 2*) dat TYSON (*a*) voor de eerste maag opgeeft, omdat het digt by de opening van den flokdarm (*F*) is, is van het linker gedeelte (*B C D*, *fig. 1*), hetwelk die zelfde Schryver de *tweede maag* noemt, en van het regter gedeelte (*A*, *fig. 1 en 2*), dat hy de *derde maag* noemt, slegts door vernaauwingen (*H I*) gescheiden, die van binnen geen mond maaken; sehoon de holligheid van de maag op die beide plaatfen vernaauwd zy, heeft dezelve evenwel zeven duimen omtreks ter plaatse van de vernaauwing (*H*) der regterzyde, en tien op die (*I*) der linkerzyde: dusdanige openingen moeten niet als monden in de maag van een dier, dat zo groot is als de pecari, beschouwd worden, te meer dewyl 'er binnen in de linker vernaauwing slegts een spieragtige band zit, gelyk aan dien, welke in de agterste bolrondheden van de pens van den os (*b*) en van de andere herkaauwende dieren gevonden wordt.

Het is my voorgekomen dat de vernaauwing (*I*) der linkerzyde slegts door de basis der beide verlengingen (*B D*, *fig. 1 en D, fig. 2.*) gemaakt wordt, die eeniger maate naar twee hoornen gelyken, en die aan den grooten blindenzak (*C*, *fig. 1*) van de maag van den pecari vast zitten, gelyk de verlenging die aan den bodem van den grooten blindenzak van de maag van het wild zwyn, van het Siamisch varken, en van het tamme varken (*c*) vast zitten: de vernaauwing (*H*, *fig. 1 en 2*) van de regterzyde, die ten naaftenby op enen gelyken afstand van den portier (*G*) en van de implanting van den flokdarm (*F*) af zit, is, ten minsten voor een gedeelte, in de meeste viervoetige dieren geteekend, die slegts eene maag hebben, want daar zit een scherpe hoek op de voorste zyde van het regter gedeelte van hunne maag.

Het gedeelte (*E E*, *fig. 1 en 2*) van de maag hadt een voet drie duimen omtreks in de lengte gemeeten, aan de linkerzyde (*K*, *fig. 2*) van den flokdarm genomen; die omtrek strekte zig ter wedersyden tot aan de plaats (*L*) uit: de omtrek over dwarsch van dat zelfde deel, op de plaatfen (*M N*) gemeeten, bedroeg enen voet vier duimen: het gedeelte (*N O*, *fig. 1*) hadt een voet negen duimen en een halven in den omtrek; de groote omtrek van

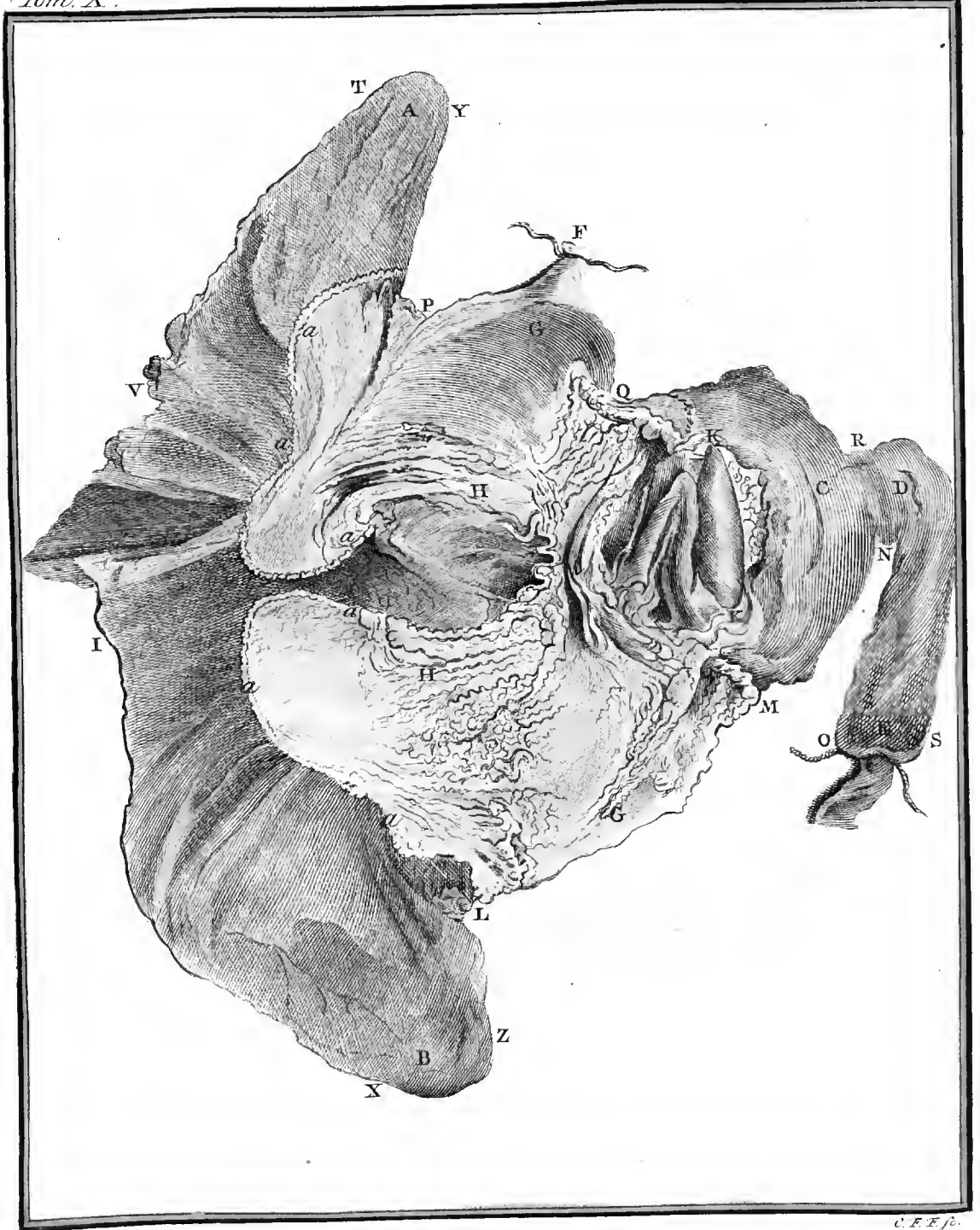
- (a) *Transaktions Philosophiques, numéro 10; année 1683.*
 (b) Zie het IV Deel van dit Werk, (*Pl. XV, fig. 1 en 2.*)
 (c) Zie het V Deel van dit Werk, (*Pl. XVIII, fig. 1.*)

het gedeelte (*A*, *fig. 2*) was van eenen voet zes lynen, en de kleine omtrek van agt duimen vier lynen, op de plaatfen (*O P*) gemeeten.

Men heeft op *Pl. IX* de binnenste wanden (*A B C*) van de maag, een stuk (*D E*) van den twaalfvingerigendarm, en het onderst gedeelte (*F*) van den flokdarm afgebeeld: deze maag is op de plaatfen (*K L M H E Pl. VII*, *fig. 1*) tot aan (*C*), en op de plaatfen (*B C D*) doorgesneden geworden, zo dat de deelen, (*G G H H*) op (*Pl. IX*) met de deelen (*E E*, *Pl. VII*, *fig. 2*) overeenkomen; het gedeelte (*I*, *Pl. IX*) komt overeen met het gedeelte (*C*, *Pl. VII*, *fig. 1*) het gedeelte (*A*, *Pl. IX*) komt overeen met het gedeelte (*B*, *Pl. VII*, *fig. 1*) het gedeelte (*B*, *Pl. IX*) komt overeen met het gedeelte (*D*, *Pl. VII*, *fig. 1*); en het gedeelte (*K K*, *Pl. IX*) komt overeen met het gedeelte (*A*, *Pl. VII*, *fig. 1*) om dus alle de deelen, die door deze doorsnede gescheiden zyn, by een te brengen, zouden de randen (*L M N O*, *Pl. IX*) tegen de randen (*P Q R S*), en de randen (*T V I X*) tegen de randen (*T' P' L' Z'*) moeten aangelegd worden: de gedeeltens (*G G H H*) waren met een wit en hard vlies, welks randen (*a a a a a a*) getand waren: dit vlies geleek naar dat waarvan in de beschryving van de maag van het paard, van het varken, van den waterrot en van den campagnol melding gemaakt is: de binnenste vliezen van het gedeelte (*K K*, *Pl. IX*) dat met het gedeelte (*A*, *Pl. VII*, *fig. 1 en 2*) overeenkomt, waren zeer dik, en maakten plooiën die naar die der lebbe van de herkaauwende dieren geleeken; de vliezen van het overige van de maag van den pecari waren zeer dun, en verschilden niet van die der maag van de meeste andere dieren.

De lever bestont uit drie groote kwabben, en daar was een schoorband (*A*, *Pl. X*, *fig. 1*) in eene diepe insnyding (*B*) van de middelste kwab (*C D*), en die byna in het midden van de lever zat, geplaatst; dit ingewand lag ondertusschen byna geheel in de rechterzyde, terwyl de maagen de linkerzyde belloegen: TYSON heeft vier groote kwabben aan de lever van den pecari geteld, en FALCOBURGIUS beweert dat dezelve geenen schoorband heeft: de lever van den pecari, welken ik beschryf, hadt 'er een (*zodanig als dezelve by A*, *Pl. X*, *fig. 1 is afgebeeld*), en deze lever bestont slegts uit drie groote kwabben, als men voor afzonderlyke kwabben slegts dezulken neemt, die tot aan den wortel van de lever gescheiden zyn; als men deze van agteren beschouwde, scheen dezelve in de daad uit vier kwabben te zyn samengesteld, omdat de insnyding (*B*), waarin de schoorband doorgong, zeer diep was, en zig op dien kant byna tot aan den wortel van de lever uitstrekke; maar als men de lever omkeerde, zag men dat deze zelfde insnyding zig slegts tot aan het middelst gedeelte (*E*) van de kwab op derzelve voorste zyde uitstrekke; deze insnyding verdeelde de middelste kwab in twee byna gelyke stukken (*C D*); het bovenst (*C*) was geonderdeeld in twee gedeeltens (*F G*) door eene kleine insnyding (*H*), in welke de galblaas zoude gezeeten hebben, indien de pecari 'er eene hadt gelyk het wild zwyn, het Siamsch varken en het tam varken: de voorste kwab (*I*) was veel langwerpiger, maar ook veel smaller dan de middelste: de agterste kwab (*K*) was de kleinste van de drie, en hadt twee of drie aanhangzels by haaren wortel: daar waren in deze lever nog eenige uitrandingen en

Basse del.

C.F.F. sc.

Fig. 1.

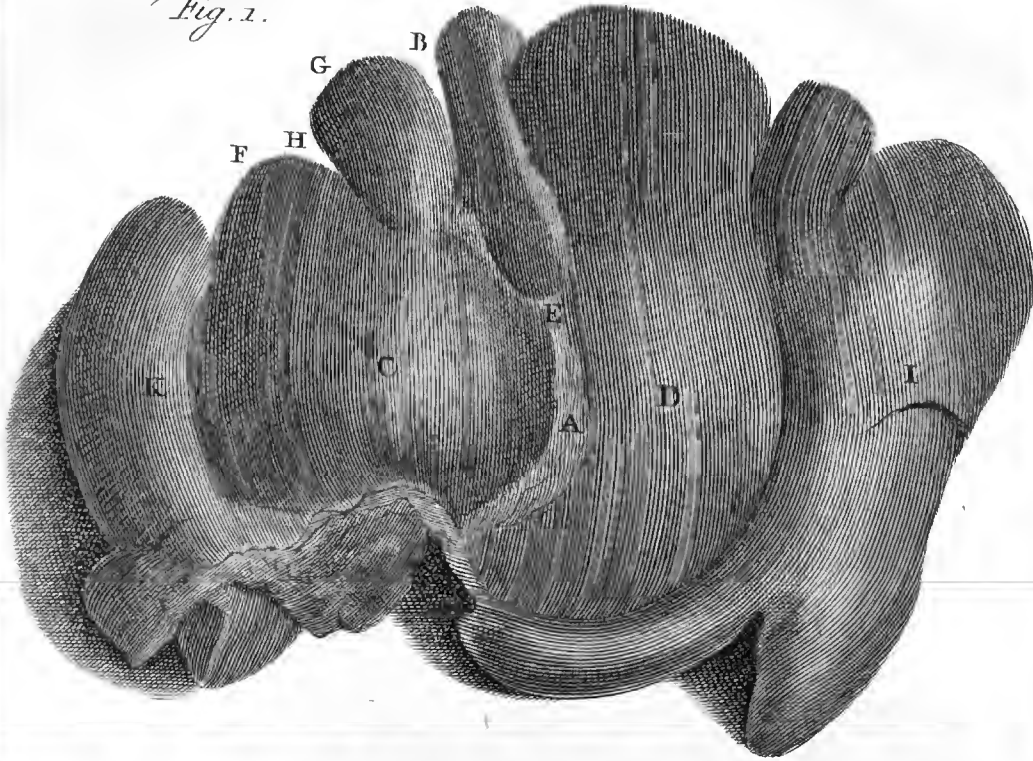

Fig. 2.

kleine insnydingen voorhanden, die my voorkwamen flegts toevallige verscheidenheden te zyn; dat ingewand was van eene roodagtige kleur, van buiten bleeker dan van binnen; dezelve woog tien oncen vyf groffen.

De milt (*Pl. X, fig. 2*) was plat en weinig dik; derzelver gedeelte (*A*) was zeer breed, en verminderde langzaamerhand en breedte tot aan het linker gedeelte (*B*) dat in eene punt eindigde, dit ingewand hadt van buiten eene grysagtige bruine kleur, en van binnen eene zwartagtig roode; hetzelfde woog eene once en twee groffen.

Het alvleesch was geheel in de linkerzyde geplaatst; het hadt twee takken; de langste strekte zig naar agteren uit tot aan het linker eind van de milt, dat is te zeggen tot in het midden van den onderbuik, gelyk reeds gezegd is; de kleine tak was naar de zyde van den twaalfvingerigendarm gerigt.

De linker nier (*Pl. VIII, fig. 2*) was dun en langwerpig, dezelve hadt weinig indrukzel (*A*); het bekkentje hadt ook zeer weinig uitgestrektheid, en men onderscheide byna niet een der tepelen; de regter nier (*fig. 3*) was misvormd aan den onderkant (*A*), omdat dezelve den moet droeg van de derde maag, die eene derde zyde (*B*) op het voorst gedeelte van de nier gemaakt hadt.

Het peesagtig middelpunt van het middelrif was zeer blinkend en zeer dun, maar het vleeschig gedeelte was zeer dik.

De linker long hadt flegts twee kwabben (*AB, Pl. XI*); zy geleecken naar die van de meeste viervoetige dieren: ik heb de derde niet gezien, waarvan *FALCOBURGIUS* melding maakt: de regter long bestont uit eene zeer groote kwab (*C*) en uit drie kleine, waarvan eene by de basis van het hart zat; een gedeelte van de groote kwab (*C*) scheen byna geheel, de plaats te bekleeden van een gedeelte van de middelste en van de voorste kwab, zodat de voorste kwab (*D*) de kleinste van allen was, en dat de middelste kwab niet zo veel uitgestrektheid hadt als by de andere dieren in welke hy gevonden wordt: daar zat in het bovenst gedeelte van de groote kwab eene blaas (*E*) die zig byna van het eene eind tot het ander uitstrecte; deze blaas vulde zig met lugt wanneer men de long opblies, en de lugt bleef daarin schoon de long weder toezakte, zy was byna rolrond en was zes duimen en een halven lang tegen twee duimen middellyns op de dikste plaatfen; haare wanden waren zeer dun en zo doorschynend als een pisvlies: de agterste regter kwab hadt ook eene blaas (*F*), maar zy was een weinig minder groot dan de andere, want zy was flegts drie duimen tien lynen lang; en hadt niet meer dan eenen duim agt lynen middellyns op de dikste plaatfen.

Het hart (*A, Pl. XII, fig. 1 en 2.*) was in het midden der borst langs het borstbeen geplaatst, deszelfs punt was flegts zeer weinig naar de linkerzyde gekeerd.

De nedergaande groote slagader (*BC*) was zeer wyd op omtrent vier duimen afftands van de verdeeling van den stam (*D, fig. 1*) der groote slagader in opgaande (*E, fig. 1 en 2*) en in nedergaande; de verwyding van de nedergaande groote slagader maakte eene vooruitsteeking (*FG, fig. 1*) die naar eene slagaderbreuk geleek, en die vyf duimen zeven lynen lengte, en

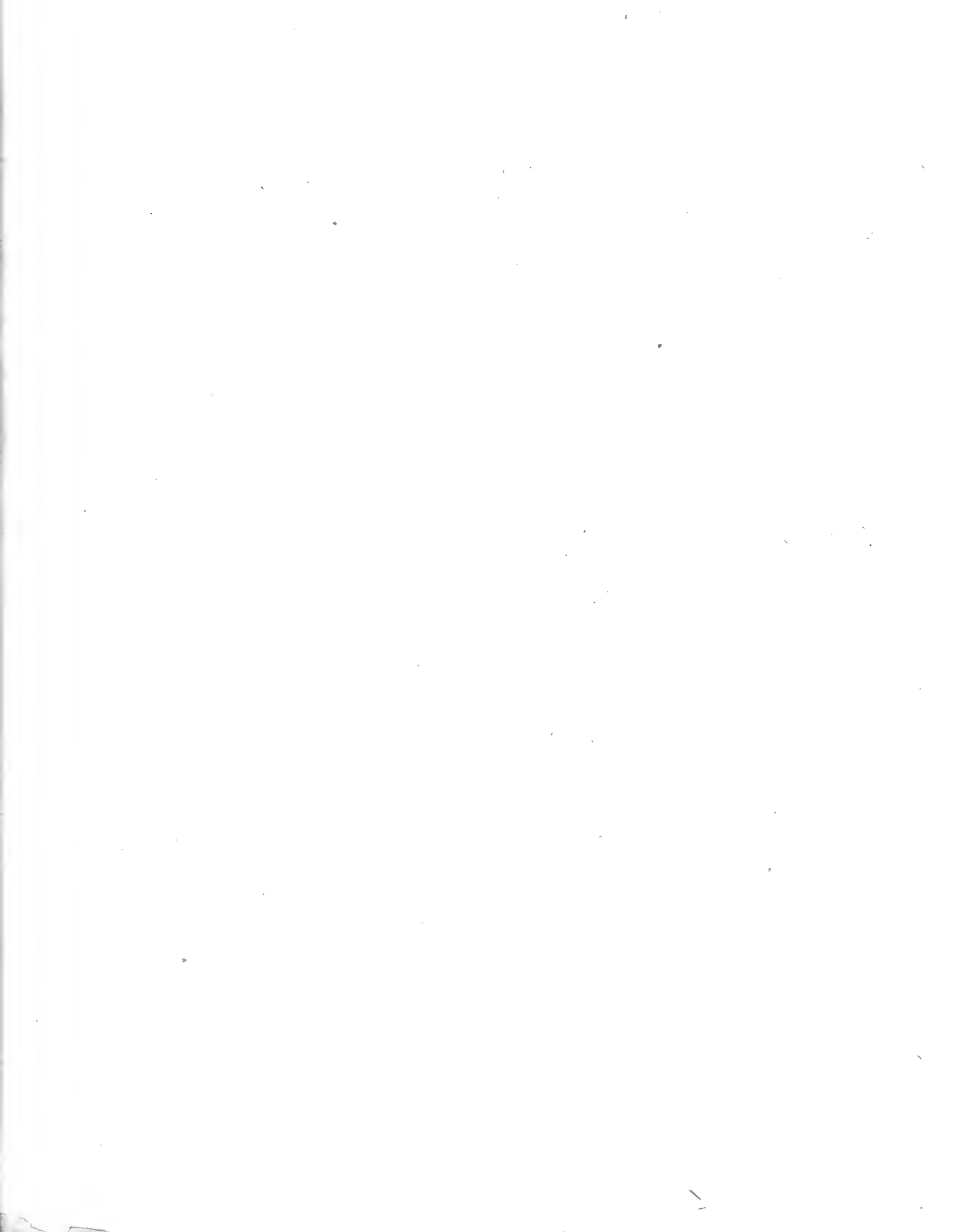
zes duimen vier lynen omtreks hadt op de dikste plaats: de vliezen van dat gedeelte van de groote slagader waren beenagtig en zo hard dat zy de sneede der schaar wederstonden, wanneer ik dezelve in hunne lengte (*HH*, *II*, *fig. 2*) opende: binnen in (*KL*) zat een zeer groote klonter bloed, die van zelf uitviel; denzelven beschouwende wierdt ik daar eene samengegroeide zelfstandigheid aan gewaar, waar aan de klonter vast zat, en die eene van deszelfs zyden maakte; na daar het bloed van afgescheiden en deze zelfstandigheid uitgespreid te hebben, vond ik dezelve plat; zy was omtrent twee duimen lang en breed, en drie lynen dik op de dikste plaats, want zy was zeer dik op haare randen, en eindigde in zeer fyne vezels; deze zelfstandigheid was week: de vliezen van de groote slagader waren een vierde van eene lyn dik, en zelfs op eenige plaatsen van de doorfneede (*HI*) eene halve lyn; derzelver wanden waren zelfs gedeeltelyk beenagtig en gedeeltelyk vliesagtig: derzelver beenagtige zelfstandigheid bestont uit schubben, die aan de binnenste wanden der slagader vast zaten: de verwyding der groote slagader was geen toevallig maakzel en dat byzonder eigen was aan den pecari, die my ten onderwerpe voor deze beschryving gediend heeft; daar is byna geene reden om te twyfelen of alle de individus van deze soort zyn zodanig gevormd, dewyl die, welken Tyson beschreeven heeft, ook de groote slagader en op dezelfde plaats verwyd en uitgezet hadt; de gedaante van deze verwyding was evenwel verschillende, want daar waren drie uitsteekingen van verschillende grootte, op eenen kleinen afstand van elkanderen; de grootste zat naar den kant van het hart en de kleinste digt by de darmbeensslagaderen: Tyson heeft binnen in twee van deze uitzettingen welke hy opende, celletjes gevonden welke ik in myn onderwerp niet gevonden heb, en die daar ook niet in waren, dewyl, zodra de groote slagader geopend was, de zelfstandigheid, welke zy bevatte, van zelve uitviel, gelyk ik zulks reeds heb doen opmerken.

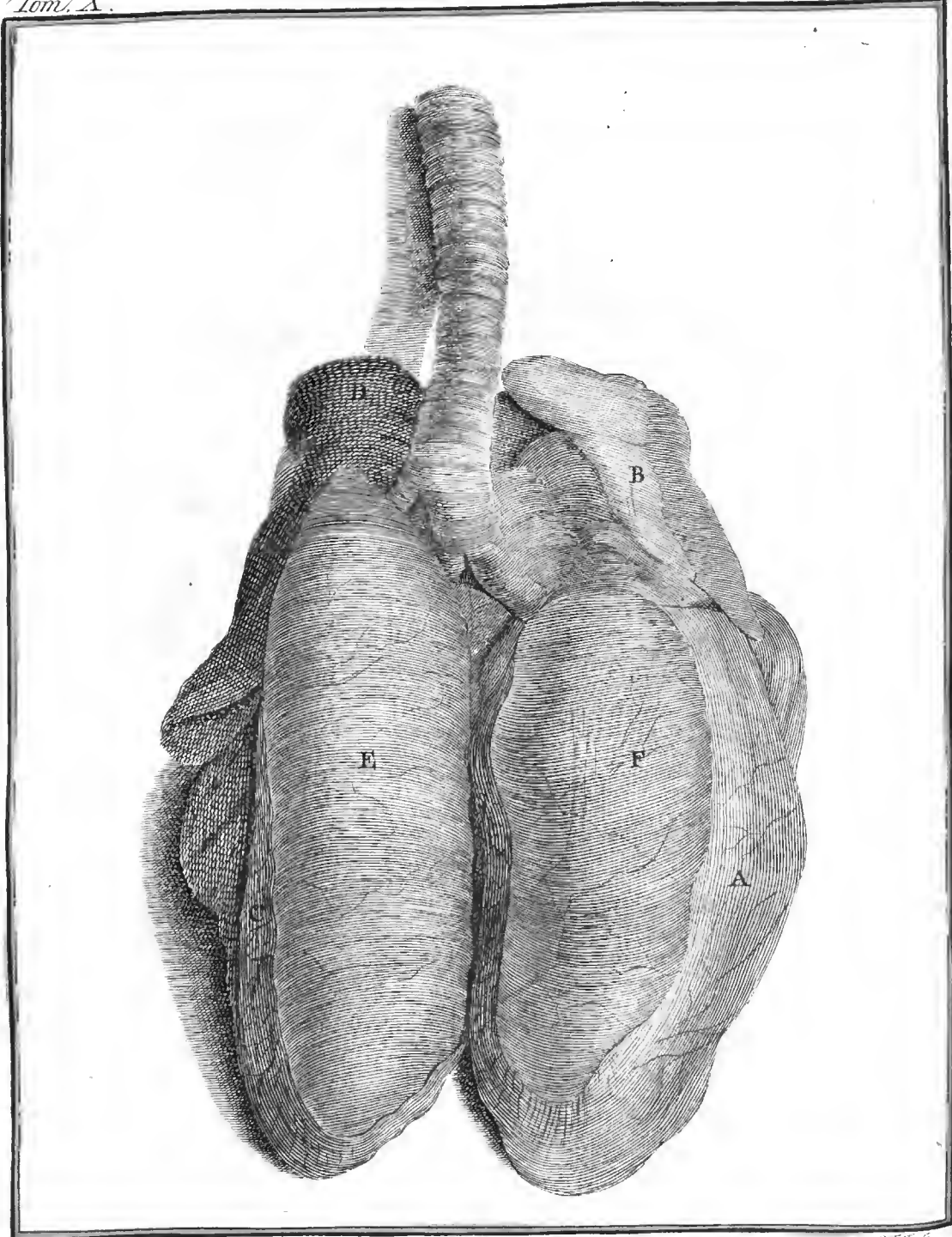
De tong was, gelyk die van het varken, bezaaid met witte korrels en bedekt met zeer fyne tepels: op derzelver agterst gedeelte zaten twee platte klieren, gelyk die van de tong van het varken, geplaatst, en ten naastenby van dezelfde grootte.

Het verhemelte was met omtrent veertien vooren doorsneden, welker randen door hunne gedaante en plaatsing naar die van het verhemelte van het varken geleeken: het strotklapje was dik en in het midden zyner kanten uitgerand: de kleine hersenen waren agter de groote hersenen geplaatst, gelyk; de kleine hersenen van het varken, maar de holligheden van de groote en kleine hersenen van den pecari waren niet van gedaante gelyk die van de groote en kleine hersenen van het varken: de hersenen van den pecari woogen twee oncen en vyf groffen, en de agterhersenen vier groffen en zes-en-twintig greinen.

Ik heb geene tepels op den buik noch op de borst gevonden, ongetwyfeld om dat zy niet te onderscheiden waren van de vry groote knobbeltjes die op het vel zaten aan den wortel van iederen borstel.

De pecari hadt voor de voortteeling dezelfde deelen als het wilde zwyn, het tamme varken en het varken van Siam: ik heb daar geen verschil tusschen gevonden dan in de grootte; deze zal men kunnen gewaar worden als men de

Buvio, del.

C.F.F. f.

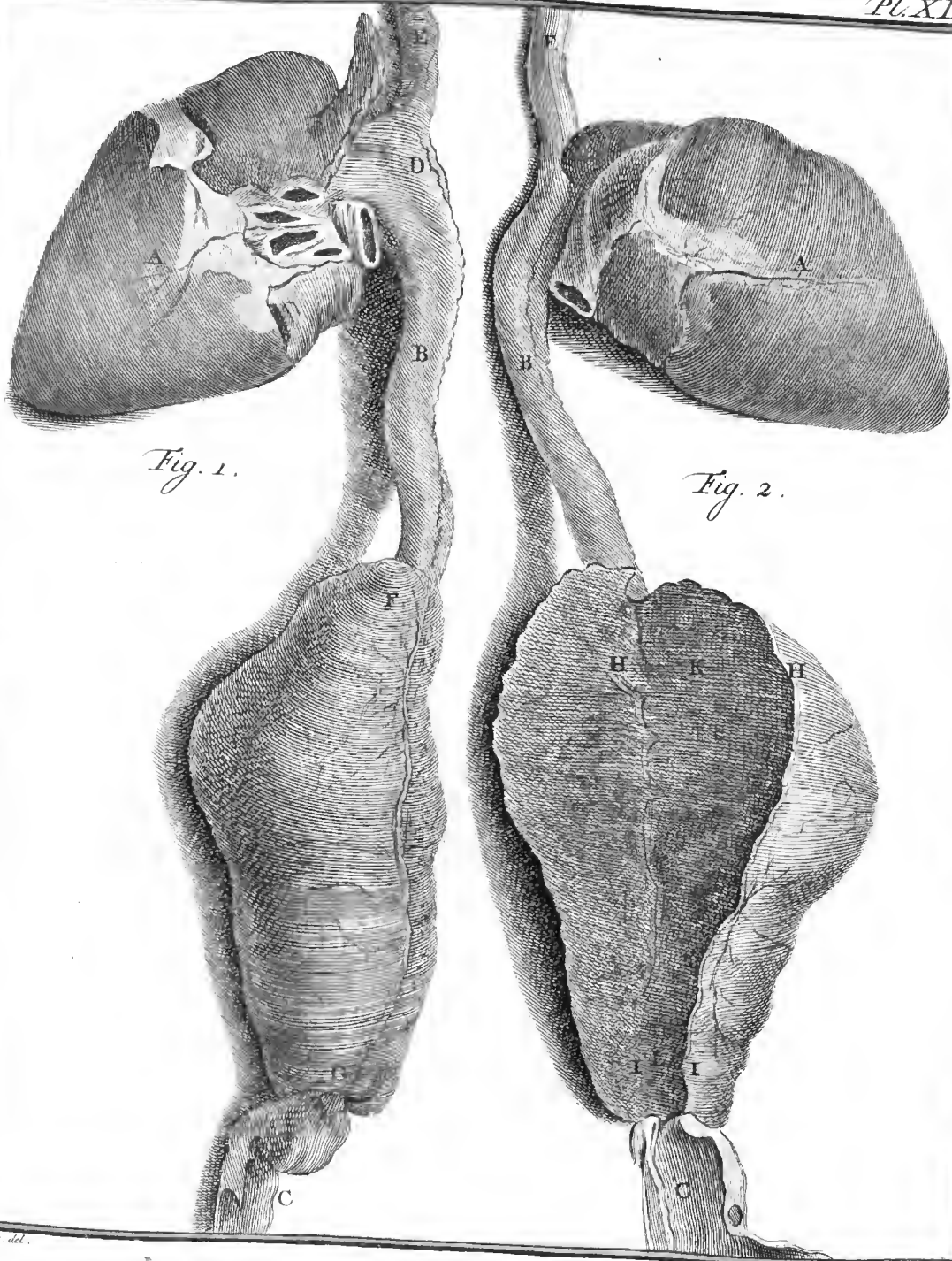

Fig. 1.

Fig. 2.

Buwei del.

C.F.F. sc.

de volgende tafel met die van de weeke inwendige deelen van het varken, die in de beschryving van die dieren gevonden wordt, vergelykt (e); het roedehoofdje van den pecari was naar evenredigheid even lang als dat van de varkens, maar hetzelfde was plat aan de zyden, en deszelfs punt hadt slegts eene kleine kromte: de beide bogten van de roede zaten slegts negen lynen van elkanderen af: de zaadballen en de knobbeltjes der opperballen waren naar evenredigheid niet zo groot als by het tamme varken en by het wild zwyn; de pisblaas hadt eene zeer onregelmaatige gedaante; zy was langwerpig, en derzelve bovenkant was zeer bolrond, terwyl de onderkant zeer plat was over haare lengte: ik heb in de zaadblaasjes klompjes van eene dikke en geelagtige stof gevonden; daar zaten aan den wortel der blaasjes twee klieren die ieder zeven lynen lang waren, vyf lynen breed en drie lynen dik; derzelve zelfstandigheid was zamengedrongen en geelagtig; zy bevatteden een vloeibaar vogt dat my toefcheen in de pisbuis door te zypelen door verscheiden kleine openingen, op eenigen afftand voor de groote openingen der zaadblaasjes geplaatst: de voorstanders waren zeer lang en naaft de pisbuis geplaatst, gelyk die van het wilde zwyn naar welke zy volmaakt geleecken; de inwendige zelfstandigheid der zaadballen hadt dezelfde kleur en het zelfde maakzel als in dat dier: de pecari hadt ook kourden onder de roede gelyk de varkens.

	voeten, duimen, lynen		
Lengte der dunne darmen van den portier tot aan den blindendarm			
Omtrek van den twaalfvingerigendarm op de dikste plaatsen	19.	0.	0.
Omtrek op de dunste plaatsen	0.	2.	9.
Omtrek van den nugterendarm op de dikste plaatsen	0.	2.	0.
Omtrek op de dunste plaatsen	0.	2.	3.
Omtrek van den omgeboogendarm op de dikste plaatsen	0.	2.	0.
Omtrek op de dunste plaatsen	0.	3.	0.
Lengte van den blindendarm	0.	2.	9.
Omtrek op de dikste plaats	0.	3.	6.
Omtrek aan deszelfs eind	0.	10.	6.
Omtrek van den kronkeldarm op de dikste plaatsen	0.	1.	3.
Omtrek op de dunste plaatsen	0.	8.	0.
Omtrek van den regtendarm by den kronkeldarm	0.	3.	6.
Omtrek van den regtendarm by den aars	0.	3.	6.
Lengte van den kronkeldarm en regtendarm te samengenomen.	0.	4.	6.
Lengte van de geheele darmbuis, den blindendarm niet mede gemeeten	8.	0.	0.
Omtrek van den flokdarm	27.	0.	0.
Omtrek van den portier	0.	1.	4.
Lengte van de lever	0.	1.	9.
Breedte	0.	6.	3.
Derzelve grootste dikte	0.	6.	2.
Lengte van de milt	0.	1.	1.
Breedte in het midden	0.	8.	1.
	0.	1.	7.

(e) Zie het V Deel van dit Werk, blz. 76.
X. Deel.

	voeten, duimen, lynen.		
Breedte van het regter eind	0.	2.	1.
Breedte van het linker eind	0.	0.	5.
Dikte	0.	0.	5.
Dikte van het alvleefsch	0.	0.	2½.
Lengte der nieren	0.	2.	11.
Breedte	0.	1.	5.
Dikte	0.	0.	9.
Lengte van het peesagtig middelpunt van de holle ader af tot aan de punt	0.	1.	10.
Breedte	0.	4.	2.
Lengte van het vleefchig gedeelte tuffchen het peesagtig middelpunt en het borftbeen	0.	1.	0.
Breedte aan elke zyde van het peesagtig middelpunt	0.	2.	0.
Omtrek van den bodem van het hart	0.	6.	2.
Hoogte van de punt af tot aan het begin van de longenflagader.	0.	3.	0.
Hoogte van de punt af tot aan het longenzakje	0.	2.	2.
Lengte van de tong	0.	5.	6.
Lengte van derzelve voorft gedeelte van het toompje af tot aan het eind	0.	2.	0.
Breedte van de tong	0.	0.	11.
Lengte van de herffenen	0.	2.	6.
Breedte	0.	2.	3.
Dikte	0.	1.	1.
Lengte van de kleine herffenen	0.	1.	1.
Breedte	0.	1.	6.
Dikte	0.	0.	11.
Affand tuffchen den aars en den balzak	0.	1.	9.
Dikte van den balzak	0.	2.	2.
Affand tuffchen den balzak en de opening der voorhuid.	0.	8.	0.
Affand tuffchen de randen der voorhuid en het uiteinde van het roedelhoofdje	0.	2.	5.
Lengte van het roedelhoofdje	0.	4.	2.
Breedte	0.	0.	1½.
Dikte	0.	0.	2½.
Lengte van de roede van de vaneenfplyting van het holagtig lighaam tot aan de inplanting der voorhuid	0.	6.	9.
Breedte van de roede	0.	0.	2.
Dikte	0.	0.	2¾.
Lengte der zaadballen	0.	1.	6.
Breedte	0.	1.	1.
Dikte	0.	0.	7½.
Breedte van den opperbal	0.	0.	2½.
Dikte	0.	0.	0¾.
Lengte der afvoerende vaaten	0.	9.	6.
Middellyn over het grootft gedeelte hunner lengte	0.	0.	1½.
Groote omtrek van de blaas	1.	1.	0.
Kleine omtrek	0.	10.	0.
Lengte van de pisbujs	0.	3.	0.
Omtrek	0.	0.	9.
Lengte van de zaadblaasjes	0.	2.	0.
Breedte	0.	1.	2.
Dikte	0.	0.	3½.

De snuit van het geraamte (*Pl. XIII*) van den pecari is minder lang dan die van het varken naar evenredigheid van de lengte van den kop van de oogputten af tot aan het agterhoofd; het voorhoofd was bolronder dan dat van het Siamfch varken, maar het neusbeen maakt geene holrontheid voor de oogputten, en de kruin van den kop is veel minder hoog dan by het wilde zwyn en het tamme varken; het onderft gedeelte van het onderft kaakbeen is rond zyronder en meer vooruitteekend dan in het wilde zwyn en in het tamme varken; de beenige rand der oogputten wordt omtrent het tiende deel hunner omtrek afgebrooken; het voorfte deel der neusbeenderen is minder vooruitteekend dan by de tamme varkens: het jukbeen en het bovenft kaakbeen maaken aan elke zyde van den kop een zeer groot uitteekzel dat men niet op de jukbeenderen van het wild zwyn en van de varkens vindt, en dat zeer klein is op hunne kaakbeenderen; het priemswyze uitteekzel van het slaapbeen van den pecari staat fchuinfch van voren naar agteren gerigt, en niet loodregt naar beneden gelyk by het wilde zwyn en het tamme varken.

De pecari heeft vier snytanden, twee hondstanden en twaalf baktanden in het bovenft kaakbeen; en zes snytanden, twee hondstanden, en twaalf baktanden in het onderft kaakbeen, het geen in het geheel flegts agt-en-dertig tanden maakt in plaats van vier-en-veertig gelyk 'er by het wilde zwyn en het tamme varken gevonden worden: het uitteekend gedeelte der flagtanden van het bovenft kaakbeen van den pecari staat naar omlaag en een weinig fchuinfch naar buiten gerigt; hetzelfde loopt agter het uitteekend gedeelte der hondstanden van het onderft kaakbeen heen, dat minder fchuinfch buitenwaards uitgerigt staat dan by het wild zwyn en het tam varken, ook zit hetzelfde digter by het been zelf van het bovenft kaakbeen, en het gaat door de plaatfe alwaar de derde snytand by de varkens is geplaatft en tegen het beenagtig uitteekzel, dat by den pecari gelyk by de varkens boven de flagtanden van het bovenft kaakbeen zit; de aanraaking der onderfte flagtanden van den pecari geeft aan dat uitteekzel eene verfchillende gedaante van die, welke het by de varkens heeft, want in plaats van dwarfch te staan staat het grootendeels loodlynig: de baktanden verfchillen voornamelyk van die van de varkens daarin, dat dezelve niet met oneffenheden bezet waren; daar zit geen baktand tegen den onderften flagtand, noeh tegen den bovenften flagtand gelyk by de varkens, ook zitten 'er flegts zes aan elke zyde van de beide kaakbeenderen in den pecari, in plaats van zeven gelyk 'er by de varkens zitten.

De dwarfche uitteekzels van het eerfte hals-wervelbeen by den pecari hebben minder lengte van voren naar agteren dan die van het varken; het doornagtig uitteekzel van het tweede wervelbeen is minder breed, dikker en minder naar agteren geboogen; die van het derde en vierde wervelbeen maaken flegts kleine oneffenheden.

De pecari heeft, gelyk het varken, veertien wervelbeenderen en veertien ribben aan elke zyde, zeven waare en zeven valsche: het borftbeen van het geraamte, dat ten onderwerp voor deze befchryving gediend heeft, fchynt uit zes beenderen zamengefteld te zyn gelyk dat van het varken, maar daar

is flegts de geleeding van het eerste been met het tweede die duidelyk getce- kend is; men wordt flegts eenig voetspoor van de geleeding van het tweede been met het derde gewaar; de andere beenderen zitten aanééngegroeid, maar als men het borstbeen van den pecari met dat van het varken vergelykt, zo wel wat het maakzel als de geleedingen der ribben betreft, ziet men dat zy zig met dezelfde deelen van het borstbeen in deze beide dieren geleeden.

De pecari heeft flegts vyf lendenen-wervelbeenderen; om van het getal der valfche wervelbeenderen van het heiligbeen uit het getal der gaten te oordeelen, beftaat hetzelfde uit vyf valfche wervelbeenderen; daar zitten 'er flegts zeven in den ftart; de bovenfte zyde van het voorfte gedeelte van het heup- been ftrekt zig niet gelyk by het varken tot aan het tweede valfche wervel- been van het heiligbeen uit: de eyronde gaten hebben naar evenredigheid min- der breedte.

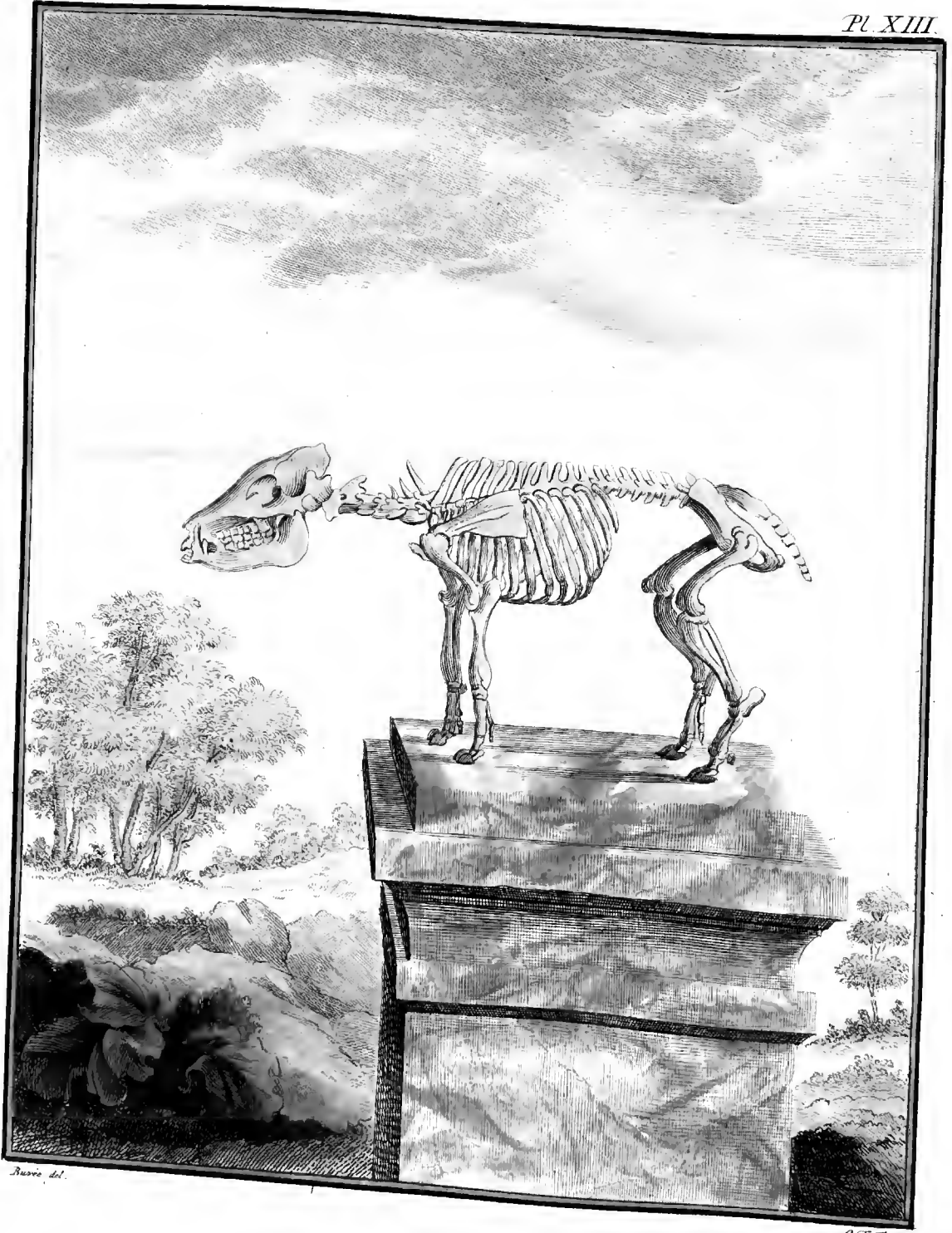
De fchouderbeenderen, de armbeenderen, die van den voorarm, van de dije, van het been, van de voorhand, van de nahand, van den voorvoet en van de vingeren der voorfte voeten, fcheenen my toe flegts door de grootte van die van het varken te verfcillen: men zal over die verfcillen kunnen oordeelen als men de volgende tafel met die van de afmeetingen der beende- ren van het varken vergelykt (*f*).

Daar zitten flegts drie beenderen in den navoet en drie vingers aan de ag- terfte voeten (*g*); de middelste en de buitenste vinger zyn beide even groot, en ten naaftenby even groot als de beide middelste vingers van de voorfte voe- ten; de binnenste vinger der agterfte voeten is veel kleiner dan de beide an- deren en ten naaftenby even lang als de buitenste en binnenste vingers der voorfte voeten, fchoon dezelfs klaauw veel kleiner zy dan die van deze bei- de vingeren, gelyk in het begin dezer befchryving reeds gezegd is.

	voeten, duimen, lyuen.		
Lengte van den kop, in eene regte lyn gemeeten, van het eind van het bovenfte kaakbeen tot aan het eind van de verlengingen van het agterhoofd	o.	9.	o.
Breedte van den kop onder de oogputten	o.	4.	o.
Lengte van het onderft kaakbeen van het uiteinde der fnytanden tot aan de kromte van dezelfs takken	o.	6.	5.
Breedte van het onderft kaakbeen ter plaatfe van de fnytanden	o.	1.	2½.
Affftand van buiten naar buiten gemeeten ter plaats van de kromte der takken	o.	2.	9.
Affftand tuffchen de oogputten en de opening der neusgaten	o.	4.	o.
Lengte van die opening	o.	1.	1.
Breedte	o.	o.	11.
Breedte van de oogputten	o.	1.	2.
Hoogte	o.	1.	o½.
Lengte der bovenfte haaktanden buiten het kaakbeen	o.	1.	3.

(*f*) Zie het V Deel van dit Werk, blz. 82 en volg.

(*g*) Tyson geeft vier vingers aan de agterfte voeten, en flegts drie aan de voorfte voe- ten. *Trans. Phil.* n. 20. 1683. Het tegendeel was ondertuffchen met onzen pecari waar; hy hadt vier vingers aan de voorfte voeten, en flegts drie aan de agterfte voeten.

Buovo del.

C.F.F. f.

BESCHRYVING VAN DEN PECARI.

29

	voeten, duimen, lynen.		
Breedte aan de basis	0.	0.	6.
Lengte van de onderste haaktanden buiten het been	0.	1.	8.
Breedte	0.	0.	5.
Lengte der grootste baktanden buiten het been	0.	0.	3.
Breedte	0.	0.	8.
Dikte	0.	0.	5.
Lengte van de twee grootste stukken van het tongbeen	0.	2.	3.
Lengte der derde stukken	0.	0.	8.
Breedte van de vork vóór de vanéensplyting gemeeten	0.	0.	8.
Lengte van de zyden der vork	0.	0.	11.
Breedte van het gat des eersten wervelbeens van boven naar beneden	0.	0.	8.
Lengte van de eene zyde naar de andere	0.	0.	8.
Lengte van de zydelingsche uitsteekzels van voren naar agteren.	0.	1.	0.
Lengte van het lighaam des tweeden wervelbeens	0.	0.	11.
Hoogte van het doornagtig uitsteekzel	0.	0.	10.
Breedte	0.	1.	3.
Hoogte van het doornagtig uitsteekzel van het eerste wervelbeen van den rug	0.	3.	0.
Hoogte van dat van het laatste wervelbeen, dat het kortst is	0.	0.	11.
Lengte van het lighaam des laatsten wervelbeens, dat het langste is.	0.	0.	9.
Lengte der eerste ribben	0.	2.	9.
Wydte tusschen de eerste ribben op de breedste plaats	0.	1.	3.
Lengte van de agtste rib die de langste is	0.	6.	9.
Lengte van de laatste der valsche ribben, die de kortste is	0.	4.	3.
Breedte van de breedste rib	0.	0.	6 $\frac{1}{2}$.
Lengte	0.	7.	0.
Hoogte van de doornagtige uitsteekzels der eerste lendenen-wervelbeenderen, die de langste zyn	0.	0.	11.
Lengte van het zydelingsch uitsteekzel van het vierde wervelbeen, dat het langste is	0.	1.	0.
Lengte van het lighaam van het derde lendenen-wervelbeen dat het langste is	0.	0.	10 $\frac{1}{2}$.
Lengte van het heiligbeen	0.	3.	6.
Breedte van het voorste gedeelte	0.	2.	0.
Breedte van het agterst gedeelte	0.	0.	8 $\frac{1}{2}$.
Lengte van het eerste valsche wervelbeen van den staart dat het langste is	0.	0.	8.
Lengte van de bovenste zyde van het heupbeen	0.	1.	7.
Hoogte van dat been van het midden der panswyze holligheid tot in het midden der bovenste zyde	0.	3.	9.
Breedte van hetzelfde boven de panswyze holligheid	0.	0.	8 $\frac{1}{2}$.
Lengte van de goot	0.	2.	1.
Lengte van de eyronde gaten	0.	1.	2.
Breedte	0.	0.	8.
Breedte van het bekken	0.	1.	9.
Hoogte	0.	2.	5.
Lengte van het schouderblad	0.	5.	1.
Lengte van deszelfs basis	0.	2.	7.
Breedte van het schouderblad op de smalste plaats	0.	0.	7.
Hoogte van den doorn op de verhevenste plaats	0.	0.	7 $\frac{1}{2}$.

voeten, duimen, lynen.

Lengte van het ſchouderbeen	o.	5.	6.
Omtrek op de dunſte plaats	o.	1.	11.
Middelyn van deſzelfs hoofd	o.	o.	10.
Breedte van deſzelfs onderſt gedeelte	o.	1.	1.
Lengte van de ellepyp	o.	5.	2.
Hoogte van den knop van de ellepyp	o.	1.	4.
Lengte van het ſtraalbeen	o.	3.	9.
Breedte van het bovenſt eind	o.	o.	8.
Lengte van het dijebeen	o.	5.	8.
Middelyn van deſzelfs hoofd	o.	o.	7½.
Omtrek van het midden des beens	o.	1.	10.
Breedte van het onderſt eind	o.	1.	2.
Lengte der kniefchyven	o.	1.	0½.
Breedte	o.	o.	8.
Dikte	o.	o.	6½.
Lengte van het ſcheenbeen	o.	5.	1.
Breedte van deſzelfs hoofd	o.	1.	3.
Omtrek van het midden des beens	o.	1.	8.
Breedte van het onderſt eind	o.	o.	8.
Lengte van het kuitbeen	o.	4.	11.
Omtrek op de dunſte plaats	o.	o.	7.
Breedte van het bovenſt gedeelte	o.	o.	5½.
Breedte van het onderſt gedeelte	o.	o.	5½.
Lengte van het hielbeen	o.	1.	10½.
Lengte van de twee middelſte beenderen van de nahand	o.	2.	1.
Lengte van de uit-en inwendige beenderen der nahand	o.	1.	5.
Lengte van het middelſt en uitwendig been van den navoet	o.	2.	2.
Lengte van het binnenſt been van den navoet	o.	1.	8.
Lengte van de beenderen der eerſte regelen der beide middelſte vingeren van de voorſte voeten	o.	o.	10.
Lengte van de beenderen der tweede regelen	o.	o.	6.
Lengte van de beenderen der derde regelen	o.	o.	10.
Lengte van de beenderen der eerſte regelen van de binnenſte en buitenſte vingeren der voorſte voeten	o.	o.	5.
Lengte van de beenderen der tweede regelen	o.	o.	3.
Lengte van de beenderen der derde regelen	o.	o.	4.

B E S C H R Y V I N G

VAN DAT GEDEELTE VAN HET KABINET,

HETWELK BETREKKING HEEFT TOT DE NATUURLYKE HISTORIE

VAN DEN ONDATRA VAN DEN DESMAN

EN VAN DEN PECARI.

No. DCCCLXXXIX. *Het geraamte van een ondatra.*

De lengte van dit geraamte is van elf duimen eene lyn van het eind der kaakbeenderen tot aan het agterst eind der zitbeenderen; de kop heeft twee duimen vyf lynen lengte, en vier duimen tien lynen omtreks, op de dikte plaats gemeeten.

No. DCCCXC. *Het tongbeen van een ondatra.*

Dit been gelykt ten naastenby naar dat van den waterrot door zyn lighaam en door zyne hoornen, maar het heeft daarenboven twee platte beentjes, anderhalve lyn breed en boven het voorste eind der hoornen by het lighaam van het been geplaatst: mogelyk zoude men ook deze beendertjes in oude waterrotten vinden.

No. DCCCXCI. *Het beentje uit de roede van een ondatra.*

De lengte van dit beentje is van drie lynen; het heeft dezelfde gedaante als dat van den waterrot, maar het verschilt van hetzelfde daarin dat het zig door zyn voorste eind met drie langwerpige beentjes geleedt; het kleinste van die beentjes was onmiddelyk aan het eind van dit beentje geplaatst; de twee andere beentjes zaten naast het kleine; zy waren eene lyn lang.

No. DCCCXCII. *Een desman.*

Deze desman (*Pl. II*) is kleiner dan de ondatra; hy is slegts negen duimen en een vierde deel lang van het einde van den smoel tot aan het begin van den staart: de smoel is langwerpig en uitgerek, de neus steekt meer voor uit dan het onderst kaakbeen; voor het overige is het my toegescheenen dat het maakzel des lighaams byna eveneens is in die beide dieren, maar de gelykenis is volkomen met opzigt op het maakzel van den staart van beiden; zodat de beschryving, welke men van den staart van den ondatra (*b*) gegeven

(*b*) Blz. 8 van dit Deel.

heeft, voor dien van den desman verstrekken kan; deze is zes duimen en een halven lang: daar zitten vyf vingers aan iederen voet; zy verschillen van die van den ondatra daarin dat de eerste vinger veel langer is dan die van dit dier, met betrekking tot de lengte van den tweeden vinger, vooral in de voorste voeten, en nog daarin dat de desman tusschen de vingers der agterste voeten een vlies heeft dat men niet tusschen die aan den ondatra vindt.

De desman heeft, gelyk de ondatra, twee soorten van hair, de eene kort, zagt, en digt; de andere is langer, styver en niet zeer dik; deze heeft tot agt lynen lengte; al het hair is afchgrauw by den wortel, maar het korte hair heeft eene bruine kleur aan het eind, en het lange en styve hair is blinkend en van dezelfde kleur op den kop en op den geheelen bovenkant des lighaams van het dier; het eind der korte hairen heeft eene vuile en grysagtige kleur met eenige ligte tinten geelagtig, en het lange hair is van eene gryze, heldere, witagtige en blinkende kleur over de geheele onderzyde van den kop en van het lyf: daar zitten weinig hairen aan de agterste voeten, en zy zyn zeer kort; de hairen die aan de voorste voeten zitten hebben meer lengte, voornamelyk rondom de ballen en op den buitenkant van den duim en van den laatste vinger. Deze desman is door den Hr. DE MAUPERTUIS uit Lapland medegebragt.

No. DCCCXCIII. *Eenige lange borstels uit de maanen van een pecari.*

De langste borstels zyn tot vier duimen en een halven lang; zy zyn plat; derzelve grootste breedte bedraagt flegts omtrent het vierde gedeelte van een lyn.

No. DCCCXCIV. *Eenige borstels uit andere deelen des lighaams van een pecari.*

De kortste van deze borstels zyn minder dan een duim lang, en de grootste hebben tot drie duimen en een halven lengte; zy zyn plat gelyk die van de maanen.

No. DCCCXCV. *De ruikende klier van een pecari met het gedeelte der bekleedzelen dat dezelve bedekt.*

Dat gedeelte der bekleedzelen van het kruis van den pecari is zo groot dat men daar niet alleen de opening der ruikende klier, en het vel dat dezelve omringt, en dat flegts met een zwart en zagt hair bedekt is, maar ook de borstels aan ziet die om dezelve zitten, en die de opening bedekken wanneer zy nederliggen; de klier zit geheel aan dit stuk dat in wyngceest bewaard wordt.

No. DCCCXCVI. *Het hart en een gedeelte van de nedergaande groote slagader van een pecari.*

Men heeft dit stuk in wyngceest bewaard om het gedeelte der nedergaande slagader van den pecari te doen zien dat uitgezet is, en dat eene groote uitsteeking maakt: hetzelfde is van het eene eind tot het ander opengefpouwen, zodat deszelfs inwendige wanden en de dikte van deszelfs vliezen zig duidelyk vertoon.

No. DCCCXCVII.

BESCHRYVING VAN HET KABINET.

33

No. DCCCXCVII. *Het geraamte van een pecari.*

Dit is het geraamte dat ten onderwerp gediend heeft voor de beschrijving en de afmetingen der beenderen van den pecari.

No. DCCCXCVIII. *Het tongbeen van een pecari.*

De beide eerste beenderen zyn zeer lang in vergelyking van de tweede en derde; de tweede beenderen hebben minder lengte: men wordt byna geen voetspoor van geleeding aan de vork gewaar; dit tongbeen is van den pecari die ten onderwerpe voor de beschrijving van dit dier gediend heeft.

DE ROUSSETTE, * ROUGETTE, ** EN VAMPYRUS.

*** OF DE VLIEGENDE HONDEN.

De rouffette en de rougette komen ons voor twee onderscheiden foorten te maaken, maar die zo naby aan malkanderen zyn, en malkanderen in zo veele opzigten gelyken, dat wy oordeelen dezelve te saam te moeten vertoon: de tweede verschilt niet van de eerste dan in de grootte des lighaams en de kleuren van 't hair; de rouffette, wiens hair rosbuin is, heeft van het einde van den snuit tot aan het uiterst des lighaams, negen duimen lengte, en drie voet vlugts wanneer de vliezen, die hem tot vleugels dienen, uitgestrekt zyn; de rougette, wiens hair aschgrauw-bruin is, heeft maar vyf en een half duim lengte, en twee voeten vlugts; hy heeft

* *La Rouffette*, gemeenlyk *vliegende hond*.

Vespertilio ingens. CLUSI *Exot.* pag. 94.

Vespertilio. GESNERUS *Hist. avium*, pag. 772.

Canis Volans Ternatanus Orientalis. SEBA *Vol. I.* pag. 91. *Tab. 57. fig. 1 en 2.*

Vespertilio cauda nulla. LINNÆUS *Syst. nat. Ed. IV.* pag. 66. en *Ed. VI.* pag. 7. *Vampyrus*, *vespertilio ecaudatus*, *naso simplici*, *membrana inter foemora divisa*, *Ed. X.* pag. 31.

Vespertilio cynocephalus Ternatanus. KLEIN *de Quadrup.* pag. 61.

Pteropus rufus aut niger, *auriculis brevibus acutiusculis* . . . *La Rouffette*. BRISSON *Regn. Anim.* pag. 216.

The great bat from Madagascar. EDWARDS *Hist. of Birds part. IV.* pag. 180.

** *La Rouffette*. *De vliegende hond met den rooden bals*.

Pteropus fuscus, *auriculis brevibus acutiusculis*, *collo superiore rubro* . . . *La Rouffette a col rouge*. BRISSON *Regn. Anim.* pag. 217.

Men merke op, dat BRISSON het geslacht van de Rouffette en Rougette met reden van dat der vledermuizen onderscheiden heeft, en dat LINNÆUS zig vergist terwyl hy zegt, dat de vledermuizen en de rouffettes beiden vier snytanden in 't bovenst en evenveel in 't onderst kaakbeen hebben; dat is waar van de rouffettes maar niet van de vledermuizen; zy hebben inderdaad vier snytanden in het bovenst kaakbeen, maar zy hebben 'er zes in 't onderst; dus kunnen zy niet tot het zelfde geslacht behooren in eene leerwyze, gelyk die van LINNÆUS, die op 't getal en de orde der tanden rust.

*** De *Vampyrus*, een Amerikaansch dier, 't welk niet is aangeduid dan door de algemeene naamen, van *grootte Amerikaansche vleermuis*, of *vliegende hond van nieuw Spanje*.

Men merke op, dat LINNÆUS dien zelden naam van *Vampyrus* aan de rouffette gegeven heeft; het is evenwel niet de rouffette der Oost-Indiën, daar hy dien naam van *Vampyrus* op toepast, die hier in aanmerking komt; maar het Amerikaansch dier, waar van de Reisbeschryvers gezegd hebben, dat hetzelfde het bloed der slaapende menschen uitzoog zonder hen wakker te maaken; het is derhalven aan deze derde foort, en niet aan de eerste, dat men den naam van *Vampyrus* geeven kan.

Canis volans maximus, *auritus*, *ex novâ Hispaniâ*. SEBA *Vol. I.* pag. 92. *Tab. 58. fig. 1.*

Vespertilio cynocephalus maximus, *auritus ex nova Hispania*. KLEIN *de Quadrup.* pag. 62.

Spectrum, *vespertilio ecaudatus naso infundibuli-formi lanceolato*. LINNÆUS *Syst. Nat. Edit. X.* pag. 31.

Pteropus, *auriculis longis*, *patulis*, *naso membrâ introrsum inflexa aucto*. BRISSON *Regn. Animal.* pag. 217.

een halsband van een leevendig rood met oranje gemengd, op den hals, waarvan men geen voetspoor op den hals van den rouffette bemerkt: zy zyn beiden ten naaftenby van dezelfde heete klimaat der Oude Wereld; men vindt hen op Madagaskar (a), op 't eiland Bourbon, op Ternate, op de Philippynsche en andere eilanden van den Indiaanschen Archipel, alwaar zy gemeener schynen te zyn dan op de nabuurige vaste landen.

Men vindt ook in de heetste landen der nieuwe Wereld een ander viervoetig vliegend dier, waar van men ons den Amerikaanschen naam niet overgebracht heeft, en 't welk wy vampyrus zullen noemen, omdat het de eigenschap heeft van 't bloed van menschen en dieren, die liggen slaapen, uittezuigen, zonder dat dit hen pyn genoeg veroorzaakt om daar wakker van te worden; dit Amerikaansch dier is van eene andere foort dan de rouffette en de rougette, die beiden niet dan in Afrika en in Zuid-Asia gevonden worden: de vampyrus is kleiner dan de rougette, die weder kleiner is dan de rouffette; de eerste schynt, terwyl hy vliegt, de grootte van een duif te hebben, de tweede die van een kraey, en de derde die van eene groote hen te evenaaren: de rougette, en de rouffette hebben beiden den kop vry wél gemaakt, de ooren kort, den bek of snuit wel gerond, en ten naaftenby gelyk met die van den hond; de vampyrus integendeel heeft langer snuit, hy is vreeffelyk leelyk van aanzien, gelyk de leelykte vledermuizen; zyn kop is mismaakt en gedeeltelyk overdekt, hy heeft groote ooren, die zeer open en zeer regt zyn; zyne neus is mismaakt, de neusgaten zyn als tregters met een vlies van boven, dat zig verheft in de gedaante van een hoorn of puntige kam, en dat de lelykheid van 't aanzigt zeer veel vermeerdert: daar is derhalven niet aan te twyffelen, of deze foort is geheel verschillende van die der rouffette en rougette; de vampyrus is zo kwaadaartig als mismaakt; hy ontrufft den mensch, kwelt en verdelgt de dieren: wy kunnen geen egter en verscher getuigenis bybrengen, dan dat van den Hr. DE LA CONDAMINE; „ de vledermuizen, zegt hy (b), „ die den paarden, den muilezelen, en zelfs den menschen, zo zy zig daar „ niet voor beveiligen met in een besloten ledikant of bedstede te slaapen, „ het bloed in den slaap afzuigen, zyn een geessel, dien de meeste heete lan- „ den van Amerika gemeen hebben; daar zyn 'er die van eene monsteragtige „ grootte zyn; zy hebben te Borja, en op verscheiden andere plaatsfen, het „ groot vee, 't welk de zendelingen daar gebragt hadden, en dat begon te „ vermenigvuldigen, geheel verdelgd“. Deze berigten worden door verscheiden andere Historiefchryvers en Reizigers bevestigd: PETRUS MARTYR (c), die niet lang na de verovering van Zuid-Amerika geschreeven heeft, zegt „ dat

(a) „ Op de eilanden van Mascareigne en van Madagaskar zyn de vledermuizen zo groot als „ hoenders, en zo gemeen, dat ik 'er dikwils de lugt door verdonkerd heb gezien: hunne „ schreeuw is vervaarlyk“. *Voyage de Madagascar, par de V.* Paris 1722. pag. 83. en 245.

(b) *Voyage de la Riviere des Amazones, par Mr. DE LA CONDAMINE*, Paris 1745. pag. 171.

(c) *In Dariene, novi orbis regione, Hispani noctu vespertilionum moribus torquebantur, quae mortuos fuisse nonnullos ex ea tabe compertum est.* PETRUS MARTYR *Oceani Decadis tertiae, Lib. VI.*

„ 'er in de strecken der landengte van Dariën, vledermuizen zyn, die den
 „ menschen en dieren, terwyl zy slaapen, hun bloed afzuigen, in zo verre,
 „ dat zy hen geheellyk verzwakken en doen sterven”. JUMILLA verzekert het
 „ zelfde (d), zo wel als Dom GEORGE JUAN, en Dom ANTOINE D'ULLOA (e);
 „ men schynt, deze getuigenissen vergelykende, te moeten besluiten, dat de
 „ soort der vleermuizen, die het bloed zuigen, talryk en zeer gemeen is in ge-
 „ heel zuidelyk Amerika; wy hebben 'er tot hier toe egter niet één kunnen be-
 „ komen, maar men kan in SEBA de figuur en de beschryving zien van dit dier,
 „ wiens neus zo buitengemeen is, dat ik my verwonder, dat de Reisbeschry-
 „ vers dit niet aangemerkt, en die mismaaktheid, die terstond in de oogten springt,
 „ niet ten sterksten gemeld hebben, terwyl zy daar ondertusschen niet een woord
 „ van spreken; het zou derhalven wel kunnen zyn, dat het vreemde dier, waar
 „ van SEBA ons de figuur gegeven heeft, hetzelfde niet is als 't geen wy on-
 „ der den naam van vampyrus aanduiden, namelyk dat dier, 't welk het bloed
 „ zuigt; ook zoude het wel kunnen zyn, dat die figuur van SEBA ongetrouw
 „ en opgesmukt ware: eindelyk is het mogelyk dat de mismaakte neus eene mon-
 „ steragtigheid of toevallige verscheidenheid zy, schoon 'er voorbeelden van zul-
 „ ke standvastige mismaaktheden in eenige andere soorten van vledermuizen plaats
 „ hebben: de tyd zal deze duisterheden ophelderen, en onze twyffelingen be-
 „ paalen.

Wat de rouffette en de rougette aanbelangt, zy zyn beide in des Konings
 Kabinet, en zy zyn van 't eiland Bourbon gekomen; deze twee soorten wor-
 den niet dan in de Oude Wereld gevonden en zyn nergens; zo talryk in Afri-
 ka en Asia, als die van de vampyrus in Amerika is; deze dieren zyn grooter,
 sterker, en misschien kwaadaartiger, dan de vampyrus; maar het is by klaaren
 dag, en met openbaar geweld, zo wel als des nagts, dat zy hunne vernielin-

(d) „ In Zuid Amerika zyn de vledermuizen nog zulk een wreede en doodelyke geestel, dat
 „ men dit moet ondervonden hebben om het te gelooven; daar zyn 'er van twee soorten;
 „ de eene van de grootte als die, welke wy in Spanje zien, en de andere zyn zo groot, dat
 „ zy drie vierde van een el lengte hebben van het een einde van de vleugelen tot aan 't an-
 „ der: de eene en andere zyn de behendigste bloedzuigers, die men zig verbeelden kan,
 „ zy zwerven den geheelen nacht rond, om menschen of beesten te betrappen en hun bloed
 „ te drinken, indien zy, welken hunne staat verplicht, op den grond in de open lugt te
 „ slaapen, geene zorg draagen, om zig van 't hoofd tot de voeten te dekken, het welk
 „ zeer ongemakkelyk in zulke heete landen is, moeten zy verwagten door de vleermuizen ge-
 „ stoken te worden; wat hen betreft, die in de huizen onder mosquiteros slaapen, al had-
 „ den zy enkel het voorhoofd bloot, zy worden ook onseilbaar gebeeten; en zo, by onge-
 „ luk, deze vogels hen in een ater steeken, gaan zy uit de armen van den slaap in die des
 „ doods over, wegens de groote hoeveelheid bloeds dat zy verliezen, zonder het te bemer-
 „ ken, zo fyn is de steek dezer dieren; daarenboven verkoulen en verfrisschen zy den slaa-
 „ per, wien zy voorhebben het leven te beneemen, door de lugt met hunne vleugelen te
 „ slaan, en als met een waeyer te vernieuwen”. *Histoire natur. de l'Orenoque, par le Pere*
 „ JUMILLA, traduite de l'Espagnol, par M. Eidous. Avignon 1758. Tom. III. pag. 108.

(e) „ De vledermuizen zyn te Carthagena gemeen; zy weeten de Inwooners behendig te
 „ aderlaaten, door hen, zonder dat zy 'er wakker van worden, zo veel bloeds af te zui-
 „ gen, dat zy 'er zeer van verzwakken”. *Extrait de la Relation du Voyage de l'Amérique*
 „ *méridion. par D. GEORGE JUAN, en D. ANTOINE DE ULLOA, &c. Bibl. raisonn. Tom. XLIV.*
 „ pag. 409.

gen aanregten; zy dooden het gevogelte en het klein gedierte, zy tasten zelfs de menschen aan, vliegen hun in 't aangezicht en brengen hun wreede beet en diepe wonden toe, en geen Reisbeschryver zegt, dat zy het bloed van slaapende menschen en dieren uitzuigen.

De Ouden kenden deze gevleugelde viervoetige dieren, die een foort van monsters zyn, slegts onvolmaakt, en het is waarschynlyk naar deze vreemde modellen der natuur, dat hunne verbeelding de harpyen gemaakt heeft: de vleugels, de tanden, de klauwen; de wreedheid, de gulfigheid, de morfig-harpyen strooken vry wel met onze rouffette's. HERODOTUS (*f*) schynt de-zelve op 't oog gehad te hebben, wanneer hy zegt, dat 'er groote vledermuizen waren, die de lieden, welke de cassia langs de moerassen van Asia gingen inzamelen, zeer ontrufleden; dat zy verpligt waren hun lighaam en aangezicht met leder te bedekken om zig voor hunne gevaarlyke beet te beschutten: STRABO (*g*) spreek van zeer groote vleermuizen in Mesopotamie, welker vleesch goed is om te eeten: onder de hedendaagsche hebben ALBERTUS, ISIDORUS, SCALIGER, eenig gewag gemaakt van deze groote vledermuizen, maar niets bepaald: LINSLOT, NICOLAUS MATHIAS (*b*), FRANÇOIS PYRARD (*i*), hebben 'er bepaald van gesproken, en OLIGER JACOBUS (*k*) heeft 'er eene korte beschryving met de figuur van gegeven; eindelyk vindt men 'er beschryvingen en wél gelykende figuren van by SEBA en EDWARDS, die met de onze overeenkomen.

De rouffettes zyn vleeschvreetende, gulzige dieren, die alles inslaan; want als hun vleesch of visch ontbreekt, voeden zy zig met groenten en vrugten

(*f*) HERODOTUS, *Lib. III.* Het is zonderling, dat PLINIUS, die ons zo veele verwonderlyke dingen en ongelooflyke vertellingen als waarheden opdischt, hier HERODOTUS van valscheid beschuldigt, en zegt, dat dit verhaal van de vledermuizen, die zig op de menschen werpen, slegts eene vertelling van de duistere en fabelagtige oudheid is.

(*g*) „ In Mesopotamie zyn, tusschen de bogten en wendingen van den Euphraat, eene „ verbaazende menigte van vledermuizen, die daar veel grooter vallen dan op andere plaatsen, zy worden gevangen, en ter spyze toebereid”. STRABO *lib. XVI.*

(*b*) NICOLAAS MATHIAS. zegt in zyne Reisbeschryving, te Wisby in 't Zweedsch gedrukt, blz. 123. dat deze groote vledermuizen des nagts by troepen vliegen, dat zy het sap der palm-boomen in zulk eene groote menigte drinken, dat zy daar dronken van worden, en als dood aan den voet der boomen nedervallen; dat hy 'er zelf eene in dezen staat gevangen hadt, en dat deze, nadat hy haar met spykers tegen den muur hadt gehegt, dezelve met haare tanden knabbelde en rond maakte, als of zulks met een vyl geschied ware; hy zegt ook dat haar snuit naar dien van een vos geleek.

(*i*) „ Men ziet op 't eiland van St. Laurent en op de Maldivische eilanden, vledermuizen, die grooter zyn dan kraeijen”. *Voyage de PYRARD, Paris 1619. Tom. I. pag. 38.* en 132. — „ De vledermuizen vliegen op de Malabarische kust op klaren dag, zy zyn zo groot „ als katten, en men eet ze zonder wederzin”. *Extrait de la Relation des Missions du Tranquebar, Bibliothèque raisonnée, Tom. XXXII. pag. 194.*

(*k*) Daar zyn twee van deze vledermuizen in het *Musaeum regium Hassniae, 1696. pag. 12. Tab. 5. fig. 3.* Hy zegt, dat elke dezer vledermuizen zo groot was als een groote kraey, dat zy van den kop tot het onderst van haar lighaam, een voet lang waren, dat het teellid twee duimen haalen konde; en hy voegt 'er op 't getuigenis van LINSLOT by, dat de Indiaanen dezelve eeten, en haar vleesch zo goed vinden als dat van patryzen.

van allerhande foort (1), zy drinken het fap der palmboomen, en men kan hen ligtelyk dronken maaken, en vangen met vaaten, gevuld met palmboomen water of met eenig ander gegift vogt, onder hun bereik te zetten; zy maaken zig met hunne nagels aan de boomen vast, en hangen 'er zig dan aan op; zy trekken gemeenlyk met benden, en zwerven meer des nagts dan des daags, zy fchuwen de plaatfen, die al te veel bezogt worden, en onthouden zig in de wilderniffen, voornaamlyk op de onbewoonde eilanden: zy zyn driftig naar de koppeling; de kunne onderscheidt zig op 't mannetje zeer duidelyk; de roede is niet in eene fchede beflooten, gelyk die der viervoetige dieren; zy is buiten het lighaam ten naaftenby zo als by den menfchen den aap (m): de fexe is by de wyfjes ook zeer kennelyk; zy hebben maar twee mammen op de borft geplaatft, en werpen flegts in kleinen getale, maar meer dan eens in 't jaar: het vleefch dezer dieren, inzonderheid terwyl zy jong zyn, is niet kwaad om te eeten, de Indiaanen vinden het goed en zy vergelyken dezelfs fmaak met dien van patryzen of konynen.

De Amerikaanfche Reisbefchryvers ftemmen hierin overeen, dat de groote vledermuizen van de Nieuwe Wereld het bloed van flaapende menfchen en dieren uitzuigen zonder hen wakker te maaken; de Reisbefchryvers, die door Asia en Afrika gereisd hebben, en die van de rouffette of de rougette fpreken, maaken geen gewag van deze opmerkelyke byzonderheid; hun ftilzwygen is egter geen volkomen bewys, inzonderheid dewyl 'er zo veel overeenkomt van maakzel en andere gelykheid is tuffchen de rouffettes en die groote vledermuizen, welken wy vampyrus genaamd hebben; wy hebben derhalven geoordeeld te moeten onderzoeken, hoe het mogelyk zy, dat deze dieren het bloed kunnen uitzuigen, zonder tevens fmart, ten minften gevoelig genoeg om een flaapend menfch of dier te doen ontwaaken, te veroorzaaken? Zo zy het vleefch met hunne tanden, die zeer fterk en dik zyn, gelyk als die van andere viervoetige dieren van hunne grootte, aantafleden, zou de menfch, die in den diepften flaap lag, en zouden vooral de dieren, welker flaap niet zo vast is als die van den menfch, door deze beet fchielyk ontwaaken en opfpringen; men kan hetzelfde zeggen wegens de wonden, die zy met hunne nagels mogten toebrengen; het is derhalven niet dan met de tong, dat zy openingen

(1) „ Men ziet op de Manilifche eilanden, op de boomen, eene groote menigte vledermuizen, die, aan malkanderen gehegt, aan de takken hangen, en met het begin van den nagt haare vlugt neemen om haar voedzel in verre afgelegen bofchen te gaan zoeken, zy vliegen zomtyds in zulk eene menigte en zo gedrongen by malkander, dat zy de lugt verdueren door haare groote vleugelen, die niet zelden zes palmen uitftrektheid hebben; zy weeten in de digfte bofchen die boomen te onderscheiden, welker vrugten ryp zyn; zy verflinden dezelve geduurende den geheelen nagt met een geraas, dat men twee mylen ver kan hooren, en met het aanbreeken van den dag keeren zy naar haare wykplaatfen te rug: de Indiaanen die hunne befte vrugten door deze dieren zien vernielen, doen hen den oorlog aan, niet flegts uit wraak, maar ook om zig met hun vleefch te voeden, 't welk zy beweeren als konynen vleefch te fmaaken". *Hiftoire générale des Voyages, par Mr. L'ABBE' PREVOST, Tom. X. pag. 389.*

(m) „ De beide fexen waren in dit dier onderscheiden, want eenigen der genen, welken ik gezien heb, hadden eene vry lange en ontwikkelde roede, byna gelyk die der aapen". *CAROLI CLUSHI Exotic. Rapbelingiae 1605. Tom. II. pag. 94.*

in het vel kunnen maaken fyn genoeg om 'er het bloed uit te zuigen, en de aderen ledig te haalen zonder eene merkelyke pyn te veroorzaaken: wy hebben geene gelegenheid gehad om de tong van den vampyrus te zien; maar die der rouffettes, welke de Hr. DAUBENTON zorgvuldig onderzocht heeft (n): fchynt de mogelykheid van dit ftuk aan te wyzen: deze tong is puntig, en bezet met zeer fyne, zeer fcherpe, tepeltjes, die agterwaards gerigt zyn; die punten, zeer fyn zynde, kunnen in de poren van de huid indringen, dezelve verwyden, en diep genoeg voortwerken, om het bloed aan het geduurig zuigen van de tong te doen gehoorzaamen: maar laat ons niet te veel rede-neeren over een ftuk, waarvan ons alle de omftandigheden niet genoeg bekend zyn, en waarvan zommige miffchien vergroot of kwalyk verhaald worden, door fchryvers, op welker geruigeniffen hetzelfde fleunt.

BYVOEGZEL TOT DE HISTORIE VAN DE ROUSSETTE,
ROUGETTE, enz.

Ik heb in eene note van den Hr. COMMERSON gevonden, dat, hy op 't eiland Bourbon duizenden van groote vledermuizen (rouffettes en rougettes) hadt gevonden, die des avonds met troepen vloogen, gelyk de kraeijen, en zig byzonderlyk nederzetterden op de *vaccou* boomen, waarvan zy de vrugten eeten; hy voegt 'er by, dat zy, in het gunftig jaargetyde gevangen zynde, goed zyn om te eeten, dat de fmaak van haar vleefch volftrekt naar dien van haazenvleefch gelykt, waarvan het ook de zwartheid heeft.

Wylen de Hr. DE LA NUX, die myn Korrespondent op 't zelfde eiland was, heeft my, nadat myn Werk gedrukt is geweest, eenige waarnemingen, en zeer goede oordeelkundige aanmerkingen over het geen ik wegens deze dieren gezegd had, toegezonden; zie het uittrekfel uit een zeer langen en leeraaamen brief, welken hy my den 24 oktober 1772. van het eiland Bourbon, over dit onderwerp gezonden heeft.

„ Ik houde evenveel, zegt gy, mynheer, in uwen brief van den 8 maart 1770.
„ ik houde evenveel van iemand, die my van eene dwaaling te regt brengt, als
„ van eenen, die my eene waarheid leert; fchyf my derhalven, bid ik met
„ alle vryheid en openhartigheid”. . . . Welaan, mynheer! ik gaa by uit-
ftek wel aan uwe noodiging beantwoorden: ik heb niet gefchroomd in byzon-
derheden te treden, en ik ben zo verre af van verfchooning over myne lang-
wyligheid te vragen, dat het my fpyt niet meer van de rouffettes te weeten,
om 'er u nog meer van te kunnen zeggen; de bewyzen kunnen niet te veel
vermenigvuldigd worden, (dunkt my) daar het te doen is om verouderde
dwaalingen, te regt te brengen: men zoude zeggen, dat men deze dieren
nog niet gezien heeft dan met de oogen der vreeze; men heeft hen lelyk,
monfteragtig, gevonden, en zonder eenig verder onderzoek, dan de eerste
befchouwing hunner geftalte, heeft men hen zeden, gebruiken, eigenschap-

(n) Zie hier agter de befchryving der inwendige deelen van de rouffette.

pen toegeschreeven, die zy niet hebben, even als of de kwaadaartigheid, de woeftheid, de morfigheid, onaffcheidbaar waren van de lelykheid.

De Hr. DE LA NUX merkt aan, dat, in myne befchryving blz. 35 de omtrek van de rouffette, zo wel als het getal dezer dieren, vergroot is; hy voegt 'er by, dat een mensch den mond openende, en den doortogt van de item vernauwende, terwyl hy beurtelings fterk uit-en inademt, ten naaftenby het fchor geluid van 't gefchreeuw eener rouffette maakt, en dat dit geluid niet vervaarende is; hy zegt ook, dat wanneer deze dieren geruft op een boom zitten, zy een ligt gekweel van gezelligheid hebben, dat niet mishaagt; en hy vervolgt dus.

Blz. 37. PLINIUS heeft regt gehad van het verhaal van HERODOTUS als fabelagtig te befchouwen; de rouffettes en rougettes, werpen zig niet op de menfchen, ten minften op deze eilanden niet; zy vlugten hen veel eer: zy byten, en byten zeer hard, maar het is ter haarer lyfverdediging als zy aangevallen worden, 't zy met den ftok, of den fnaphaan, of in netten gevangen; en elk die van haar gebeeten of gekrabd wordt, moet dit wyten aan zyne eigen onbehendigheit, en niet aan eene woeftheid van het dier, die het niet heeft.

Blz. 37. noten (b) (i) (k) de bepaaling van de grootte der rouffette komt hier nader by de waarheit. *De vledermuizen vliegen op de Malabarsche kuff op klaren dag*; dat is waar van de rouffettes en niet van de rougettes: de eerfte vliegen op klaren dag; dat is alleenlyk te zeggen, dat men 'er, in 't beloop van den dag, van tyd tot tyd, eenigen ziet vliegen, maar altyd enkeld, en niet met benden: dan vliegen zy zeer hoog, in zo verre zelfs, dat hunne grootte de helft minder fchynt; zy kunnen zeer verre vliegen, en ik houde het zeer mogelyk, dat zy het van dit eiland Bourbon in vry korten tyd naar *l'Isle de France* zouden overzetten, fchoon de afstand ten minften dertig mylen is; zy dryven niet in de lugt gelyk de roofvogels, gelyk de zee-zwaluwen, fregat-vogels genaamd, enz: maar in die grootte hoogte boven de oppervlakte der aarde, van honderd, miffchien van twee honderd of meer *toifes* van zes voeten, is de beweeging hunner armen langzaam, zy is vaardig terwyl zy laag vliegen, en des te vaardiger naarmate zy de aarde nader zyn.

Als men nauwkeurig fpreken zal leeft de rouffette niet in maatfchappy; het belang van voedzel, de gezamenlyke behoefte, vereenigen hen tot benden, die meer of min talryk zyn, naar dat het geval dit medebrengt; 't is inderdaad by geval dat deze troepen zig formeeren op hoogftamde boomen, die reeds bloeffem of vrugten hebben, welke van hunne gading zyn, of die op het punt ftaan dezelve te krygen; men ziet de rouffettes daar, den een voor den ander na, aankomen, malkanderen by de klauwen van hunne agterfte pooten vatten, en daar zeer lang ftill blyven, zo hen niets ontrufft; daar zyn 'er egter altoos eenigen, die zig van tyd tot tyd los maaken, en eene foort van gezelfchap aangaan; maar zodra een roofvogel over den boom vliegt, of een donder uitborft, of een snaphaan op hen, of flegts in den omtrek van hun verblyf geloft wordt, of zo zy reeds gejaagd en bevreesd, iemand onder hen zien, 't zy een jager, of eenig ander mensch, vliegen zy allen te gelyk weg, en

en 't is dan, dat men by klaren dag die troepen ziet, die, schoon talryk, de lugt egter niet verduisteren: zy kunnen niet gesloten genoeg vliegen om dat uit te werken, en die uitdrukking is voor 't minst vergrootende: maar te zeggen, (blz. 38. note (1). *Men ziet op de boomen eene groote menigte vledermuizen, die aan malkanderen gebegt aan de takken hangen*; is vry flegt een vals-kribbig om malkanderen dus by de hand te houden; en hunne gestalte beschouwende ziet men ligtelyk de onmogelykheid van zulk een keten: zy plaatsen zig op de takken boven op, of onder, of naast, malkanderen, maar altoos yder op zig zelve.

Ik moet hier het weinige, dat ik over de rouffettes te zeggen heb, plaatsen: men ziet hen des daags niet vliegen; zy leven in maatschappy in groote hollen van verrotte boomen, ten getale zomtyds van meer dan vier honderd: zy komen niet dan des avonds te voorschyn, als 't reeds donker is, en nemen weder de wyk voor dat de dag aankomt; men verzekert, en het gaat op dit eiland voor ontwyffelbaar door, dat, hoe groot het getal der individu's zy, die in deze maatschappy behooren, daar egter nooit meer dan een mannetje onder gevonden wordt: ik heb deze byzonderheid niet kunnen onderzoeken; ik moet alleen zeggen, dat deze zittende dieren zeer vet worden; dat in het begin van de Kolonie, verscheiden lieden, die het niet ruim hadden, en die niet kiesch waren, ongetwyfeld door de Malacassers onderregt, zig rykelyk van dit vet voorzagen, om 'er hunne spyze mede te bereiden: ik heb den tyd beleefd, waarin een vledermuizen-bosch, (dus noemde men de wykplaatfen van onze rouffettes) te ontdekken voor een groot geluk gehouden wierdt: het zou toen niet bezwaarlyk geweest zyn, gelyk men ligtelyk begrypt, deze dieren het wegvlugten te beletten, vervolgens hen, een voor een, leevend uit te haalen, of hen door rook te dooden, en dus op de eene of andere wyze te onderzoeken, hoe veel mannetjes en wyfjes in de maatschappy waren; maar ik weet nu dergelyke wykplaatfen niet meer te ontdekken. Ik kom tot de note weder, om eene andere grootspraak op te merken. *Zy verslinden de rype vrugten der boomen des nagts met een geraas dat men twee mylen verhooren kan.* Wie zal, dit leezende, anders denken, of dit gewaand geraas wordt door het plukken en kauwen veroorzaakt? het geraas ondertusfchen, dat men van zeer verre, en des daags zo wel als des nagts, hoort, is dat, 't welk aan deze dieren natuurlyk eigen is als zy toornig zyn en malkanderen het voedzel betwiften, en men moet niet denken, dat de rouffettes niet dan 's nagts eeten: zy zyn goed van gezigt zo wel als van reuk; zy zien zeer wél over dag; het is niet te verwonderen, dat zy in de digte bosfchen de rype vrugten en graanen, zo wel als de bloessens, onderscheiden: daarenboven de bananes van allerhande foorten, daar zy veel werk van maaken, de perfikken, en de andere vrugten, die de Indiaanen teelen, zyn niet in de digte bosfchen. . . . *De Indiaanen doen hen den oorlog aan om zig met hun vleesch te voeden.* Zy zyn goed om te eeten, als men den weerzin kan te boven komen, dien hunne gestalte inboezemt; de jongen vooral van vier of vyf maanden, reeds vet zynde, zyn in hunne foort zo goed als een jong Indisch kuis-

ken of eene jonge wilde keu; de oude zyn hard, schoon zy vet zyn in den tyd der vrugten, die van hunne gading zyn, dat is te zeggen geduurende den zomer en een gocd gedeelte van den herft: de mannetjes inzonderheid krygen, oud wordende, eene sterke en onaangename lugt; . . . Het is op deze wyze alleen, dat men zeggen kan dat *zy goed zyn om te eeten*. Voor 't overige weet men, dat de Indiaanen zelve geen dier eeten, dat zy geen dier dooden; de Mooren en de Maleijers eeten 'er misfchien van; zekerlyk eeten veel Europeërs daarvan, en dus kan men zeggen, dat de rouffettes in de Indiën gegeten worden, schoon de eigenlyk gezegde Indiaan daar niet van eet: op dit eiland eet men de rouffettes en de rougettes.

Na dit onderzoek der noten kom ik tot de historie zelve, of den text; die ook verbetering noodig heeft: en ten bewyze daar van behoef ik 't geen ik van de rouffettes weet, 't geen ik 'er van gezien heb, flegts over te ftellen tegen 't geen anderen zig daar van verbeeld hebben, waar naar derzelve historie befchreeven is.

De rouffettes en rougettes hooren natuurlyk t'huis op de eilanden Bourbon, *Île de France*, en Madagafcar; het is fints vyftig jaaren, en meer (1772.) dat ik my in dat van Bourbon onthoude; toen ik daar in feptember 1722 aankwam, waren deze dieren zo gemeen, zelfs, in de reeds beflagen ftrecken van het eiland, als zy thans zeldzaam zyn: de reden daarvan is natuurlyk; voor eerft waren de boffchen nog niet verre van de wooningen af; en deze dieren hebben boffchen noodig, die thans zeer verminderd en verder af zyn. Ten anderen is de rouffette leevendbaar, en werpt flegts een jong in 't jaar. Ten derden maakt men jact op dit dier om dezelfs vleefch, om zyn vet, om de jongen, geduurende den geheelen zomer, den geheelen herft, en een gedeelte van den winter, en deze jact gefchiedt door de Blanken, met den Inaphaan, en door de Negers met netten; dus moet de foort in korten tyd fterk verminderen; want behalven dat zy de bewoonde ftrecken verlaaten, om de wyk te neemen naar die oorden, daar nog geen menfchen verkeeren, zo fpaaren de Negers hen ook niet als zy hen betrappen kunnen.

De bronftyd dezer dieren is hier tegen de maand may; dat is, algemeen gefprooken, in 't midden van den herft; die van de geboorte der jongen is omtrent een maand na de lente-nachtevening: dus is de dragt van vier en een half of vyf maanden; ik weet niet hoe lang de jongen groeijen, maar ik weet, dat die groey fchynt op te houden in den winter-zonne-ftand, dat is te zeggen na verloop van omtrent agt maanden na de geboorte; ik weet daarenboven dat men geen kleine rouffettes meer ziet na april en may, den tyd, waarin men de ouden ligtelyk van de jongen onderscheidt door leevendiger kleuren van het vel, die de laafte boven de eerften hebben: de ouden worden gryfagtig, na verloop van ik weet niet hoe veel tyds, en dan zyn zy zeer hard, inzonderheid de mannetjes; dan rieken zy ook zeer fterk, gelyk ik reeds gezegd heb; zodat de Negers alleen daar van eeten kunnen, dewyl 'er dan niets goeds aan is dan het vet, waarvan deze dieren doorgaands wel voorzien zyn van het einde der lente af tot aan het begin van den winter.

Het is zekerlyk niet het vleefch, van welke foort het wezen moge, dat de

rouffettes en rougettes lyvig en vet doet worden, of dat zelfs het voornaam gedeelte van hun voedsel uitmaakt: het is geen vleesch dat zy byzonderlyk behoeven; zy zyn geheel geene vleesch-vreetende dieren, zy zyn vrugt-eetende, en zyn niets meer: de bananes, de marentakken, verscheiden foorten van vrugten, waarvan onze bosschen na malkanderen vervuld zyn, de beffen van de viscus, en andere planten, zie daar het voedsel dezer dieren en hun eenigst voedsel: ook maaken zy veel werk van de sappen van verscheiden *plantae umbellatae*, of zonnescermbloemen, gelyk onder anderen die van onze stinkende klaverboom, welker *nectareum* zeer vol sap is; het zyn deze bloemen, zeer overvloedig in january en february, of om algemeener te spreken, in 't hart van den zomer, die de rouffettes in grooten getale naar het laage van ons eiland lokken; zy doen de stofvezels dezer bloemen in menigte ter aarde vallen, en 't is zeer waarschynlyk, dat het is om het *nectareum* der zonnescermbloemen, en mischien van verscheiden andere bloemen van verschillende foorten, uit te zuigen, dat hunne tong op die wyze geformeerd is als de nauwkeurige en geleerde beschryving, die de Hr. DAUBENTON daar van geeft, aanwyft: ik zal aanmerken, dat de mangel een vrugt is die een hartagtig vel heeft, en dat onze dieren daar niet aan raaken; ik weet, dat men hen, in een kouw beslooten, brood, fuikerriet, enz, heeft doen eten: ik weet niet eveneens, of zy vleesch, en voor al rauw vleesch, gegeten hebben; maar al hadden zy dat in een kooy gegeten, het is niet in den staat van slaverny, dat ik hen beschouw, als waardoor de zeden, de karakters, de gebruiken, van alle dieren sterk veranderen; het is zeer zeker, dat de mensch van deze dieren niets te vreezen heeft, noch voor zyn persoon noch voor zyn gevogelte: het is hun onmogelyk niet slegts om een hoen, maar zelfs het kleinste vogeltje, te vangen; een rouffette kan niet, gelyk een valk, een sperwer, enz, op een prooy storten; zo hy de aarde te nabykomt, valt hy neder, en kan zyn vlugt niet hervatten dan door op te kruipen tegen eenig steunpunt, welk het wezen moge, al ware het een mensch, dien hy ontmoetede. (*) Eens ter aarde zynde kan hy zig niet dan traag en langzaam voortsleepen; dus houdt hy zig daar ook zo weinig op als mogelyk is; hy is niet gemaakt om te loopen; zo hy een vogel op een tak verrassen wilde, zou de noodzaaklykheid om eerst dien tak, daar hy zelf op is, af te loopen, om den wind in zyne zeilen te krygen en zyne vlugt te neemen, hem terstond doen voelen, dat zulke poogingen niet gelukken zouden, om my te beter te doen verstaan, zal ik zeggen, dat deze dieren, vliegen willende, zig niet in de lugt kunnen verheffen gelyk de vogelen; zy moeten hunne vleiken verscheiden maalen slaan voordat zy de klauwen hunner pooten los maaken van de plaats daar zy zig aan gehegt hebben; en hoe vol hunne zeilen zyn als zy die plaats verlaaten, doet hun gewigt hen eger terstond zakken, en, om zig te verheffen, doorloopen zy de holronde

(*) Ik heb een heel jonge rouffette, die in schemeravond in myn huis gevlogen was, juist voor de voeten van eene jonge Negerin van zeven of agt jaar zien nedervallen, en terstond langs dit kind opkruipen, 't welk by geluk digt by my was; ik had daardoor tyd om het schieelyk genoeg te bevryden voor de haaken der vleugelen, voor dat dezelve nog hzare schouders of aangezigt bereikt hadden.

van eene kromme lyn; maar de plaats daar zy zig bevinden, is niet altoos geschikt voor de vrye beweging hunner vleugelen, en derhalven voor hunnen aftrek; daar kunnen takken al te dicht by zyn, die deze beweging beletten of verhinderen zouden; en als dan moet de rouffette den tak verder afloopen, tot dat hy een vrye vlugt kan neemen; het gebeurt vry dikwils, dat eene talryke bende dezer vliegende viervoetige dieren door een donderslag, of door een snaphaanschoot, of door eenig vreesverwekkend voorval, verrast, en op een boom van middelmaatige hoogte, gelyk als van twintig of dertig voeten onder de takken, overvallen, in groote menigte ter aarde tuimelen, voordat zy de noodige lugt hebben kunnen krygen om zig op te houden, en men ziet hen dan terstond by de boomen, die onder hun bereik zyn, opklauteren, om, zodra zy kunnen, vlugt te neemen: men verbeelde zig reizigers, jagt maakende op deze dieren, welken zy niet kennen, welker gedaante en maakzel hun een zekeren schrik veroorzaaken, eensklaps omringd van eene menigte rouffettes, van de hoogte neergevallen; men verbeelde zig, dat iemand van dit gezelschap zig door een of twee kruipende rouffettes vindt aangepakt, en dat hy, zig poogende los te maaken, en dat niet wél aanvattende, van dezelve gekrabd, en zelfs gebeeten, wordt; zal dat geen gronds genoeg zyn om eene vertelling op te bouwen, dat de rouffettes kwaadaartig zyn, dat zy zig op de menschen werpen, en dezelve in 't gelaat zoeken te kwetzen, hen te verslinden, enz: en by flot van rekening zal dit enkel uitkomen op de toevallige ontmoeting van dieren van gansch verschillende soorten, die zeer bang voor malkanderen waren.

Ik heb vroeger gezegd, dat de rouffettes het bosch noodig hebben; men ziet nu wel, dat het door eene natuurlyke ingeeving van zelfbehoud is, dat zy de bosschen zoeken, en niet door een woest of kwaadaartig karakter: zo ik nu, by 't geen ik van de rouffettes en rougettes gezegd heb, byvoege, dat zy geen krengen eeten, dat zy natuurlyk niet op de aarde eeten, dat zy hangen moeten om hun voedsel te neemen, zal ik, naar myne gedagten, het vooroordeel, 't welk hen tot vleeschvrectende, verscheurende, kwaadaartige, wreede, dieren maakt, hebben om verre geworpen; en zo ik daar by voeg, dat hunne vlugt zo lomp, zo geraasmaakende, is, inzonderheid dicht by de aarde, als die der vampyres weinig geluid geeven, en lugtig zyn, moet, zal ik, door dit laatste kenmerk, de eene soort van de andere nog verder verwyderd hebben.

Omdat men de rouffettes zomtyds over de oppervlakte van 't water ziet vliegen, gelyk de zwaluw doet, heeft men beslooten dat zy zig met visch voeden, men heeft 'er visschers van gemaakt, en dat was noodig, zodra men hen van alles wilde doen eeten: de visch is even weinig hunne gading als het vleesch, en nog eens, zy eeten niet dan gewassen; het is om zig te baaden dat zy over 't water vliegen, en zo zy zig in hunne vlugt nader by 't water kunnen ophouden dan zy boven de aarde kunnen doen, komt dit, omdat de weerstand van de laatste het slaan der vleugelen verhindert, dat op het water vry kan toegaan: hier uit is blykbaar de natuurlyke eigenschap der rouffettes op te maaken; ik heb 'er veelen gezien, ik heb 'er veelen gedood, ik heb

nooit eenige blyken van de minste morfigheid aan hen kunnen bespeuren, zy zyn zo zinlyk als de vogels in 't algemeen zyn.

De rouffette is niet van die dieren, welken wy geneigd zyn schoon te vinden; zy zyn zelfs misaagende als men hen in beweeging en van naby ziet; daar is maar één oogpunt, en maar ééne houding, die hun, ten onzen opzichte, voordeelig is, waarin men hen met eene soort van vermaak beschouwt, waarin alles, wat zy yffelyk, wat zy monfteragtig, hebben, verdwynt: op een boom getakt, houden zy zig daar met het hoofd omlaag, de vleugelen gevouwen, en nauwkeurig tegen 't lighaam aangeplakt; dus vertoont zig 't vliegtuig niet, dat hunne lelykheid maakt, en de agterste pooten, die hen door middel van de klauwen, daar zy mede gewapend zyn, ophouden, zyn ook niet zichtbaar; men ziet dan niet dan een rond, poczelig, lighaam, met een donkerbruin bekleedzel gedekt, zeer zinlyk, met welgeschikte tinten; daar een hoofd op zit, welks gelaat iets leevendigs en vernuftigs aanduidt: zie daar de rustplaatfing der rouffettes; zy hebben geene andere dan die, en 't is op deze wyze dat zy het grootst gedeelte van den dag doorbrengen: wat het oogpunt betreft, het is onze zaak dat te kiezen; men moet zig plaatsfen op eene wyze dat men hen op eene halve verkorting ziet; dat is te zeggen op eene hoogte van veertig of zestig voet boven den grond, en op een afstand van honderd vyftig voeten, meer of min; men verbeelde zig nu de kruin van een boom rondom en in 't midden voorzien van honderd, van honderd vyftig, misschien van twee honderd, dergelyke girandoles, geene andere beweeging hebbende dan die; welke de wind aan de takken geeft, en men zal zig een denkbeeld kunnen maaken van eene schildery, die my altyd opmerkelyk is voorgekomen, en die zig met vermaak doet beschouwen: in de rykste Kabinetten van Natuurlyke Historie mist men niet een ontplooyden rouffette, in de geheele uitgebreidheid van zyne vlugt, te plaatsfen; maar dus vertoont men hem in werking en in alle zyne lelykheid; men moest 'er, dunkt my, zo 't mogelyk ware een vertoon van de zyde, of van boven gezien, en een in de natuurlyke plaatfing van rust; want die, welken de *XIV Plaat* van dit X Deel vertoont, is de regte plaatfing niet; men ziet de rouffettes nooit geruft op hunne vier beenen op de aarde zitten of liggen.

Ik zal deze aanmerkingen eindigen met te zeggen, dat de rouffette en de rougette een gezond voedzel verschaffen: men heeft nooit gehoord, dat eenig mensch daar ongemak van gelid heeft, schoon men 'er dikwils onmaatig van heeft gegeten: dit kan geene verwondering baaren, zodra men bedenkt, dat deze dieren niet leeven dan van rype vrugten, van sappen en bloemen, en misschien van de uitzweelingen van veele boomen: ik zou dit sterker vermoeden, de plaats van HERODOTUS doet het my denken, maar ik heb het niet genoeg gezien om de zaak als eene standvastige waarheid op te geeven.

BESCHRYVING VAN DE ROUSSETTE.

De rouffette (*Pl. XIV*) heeft veel overeenkomst met de vledermuizen, vooral wat het uitwendig maakzel betreft, maar zy heeft eene verbaazende grootte in vergelyking van de vledermuizen, die reeds in dit Werk beschreeven zyn; zy verschilt daar ook van door het maakzel van den kop, van de ooren, enz; zy heeft een dikken en korten smoel, en een langwerpigen kop, eeniger maate als die van een hond; en het is hiervan dat zy den naam van vliegende hond gekreegen heeft (*a*), die haar door verscheiden Schryvers gegeeven is.

De neus is wel gemaakt, de oogen zyn groot en staan in eene schuinse rigting geplaatst, gelyk die van den wolf; de ooren zyn zeer kort en puntig, zy hebben geen aanhangzel: zo veel als de rouffette van de vledermuizen verschilt door het maakzel van den kop, even zeer komt zy met dezelve overeen door het maakzel des lighaams en van de pooten; daar heeft geen ander verschil plaats dan dat van de grootte, en van een nagel die aan het eind van den derden regel van den eersten vinger gevonden wordt; de vledermuizen hebben noch dien nagel, noch dien derden regel; voor het overige gelykt de rouffette volmaaktelyk naar de vledermuizen door de vleugelen en door de agterste voeten; zy heeft geenen staart, maar het vlies der vleugelen strekt zig voorby de agterste voeten uit en eindigt aan weerszyden ter plaatse van het begin van den staart der vledermuizen.

Het eind van den smoel van de rouffette, het grootst gedeelte der ooren, en de vingers zyn ontbloot van haar en hebben eene bruine kleur: het haar van het aangezigt van dit dier hadt verschillende tinten ros, van het helderste af tot aan het donkerste toe; de hoeken van den bek, de wangen, de omtrek der oogen en het voorhoofd hadden eene zo heldere tint ros, dat zy byna geelagtig of blond was; de takken van het onderste kaakbeen daarentegen, de slaapen, de omtrek der ooren, en de kruin van den kop hadden eene donkere roffe en roodagtige kleur, deze zelfde donkere roffe kleur maakte eenen band die zig ter weerszyden van den rug en van de lendenen van den schouder af tot aan het kruis uitstrecte; daar zaten roffe hairen op den arm, en geelagtige hairen op den voorarm en op het been, roffe en rosagtige hairen op den buitenkant van dat gedeelte van het vlies dat zig voorby de beide agterpooten uitstrecte; daar zat haar met die zelfde tinten ros gekleurd rondom den aars en het begin van de roede, en op den binnenkant der vleugels by den voorarm, den arm en de zyden des lighaams; het haar van den hals, van den rug, van het midden der lendenen, van de borst en van den buik was zwart, de langste hairen waren een halven duim lang, het vlies der vleugels

(*a*) Zie de *Mémoires de l'Académie royale des Sciences*, année 1759.

-De Seve del.

LA ROUSSETTE

C.F.Fritsch. sc.

BESCHRYVING VAN DE ROUSSETTE.

en der agterfte pooten en de nagels hadden verschillende tinten bruin en zwart-agtig.

	voeten, duim n, lynen.		
Lengte van het geheele lighaam, in eene regte lyn gemeeten van het eind van den smoel tot aan den aars	o.	9.	o.
Lengte van de uitgespreide vleugels	3.	o.	o.
Lengte van den kop van het eind van den smoel tot aan het agterhoofd	o.	2.	8.
Omtrek van het eind van den smoel	o.	2.	7.
Omtrek van den smoel onder de oogen gemeeten	c.	3.	10.
Omtrek van de opening van den bek	o.	2.	o.
Afstand tusschen de beide neusgaten	o.	o.	4½.
Afstand tusschen het eind van den smoel en den voorsten hoek van het oog	o.	1.	1.
Afstand tusschen den agtersten hoek en het oor	o.	1.	1.
Lengte van het oog van den eenen hoek tot den anderen	o.	o.	6.
Opening van het oog	o.	o.	3½.
Afstand tusschen de voorste hoeken der oogen, over de kromte van het neusbeen gemeeten	o.	o.	8½.
Dezelfde afstand in eene regte lyn gemeeten	o.	o.	6½.
Omtrek van den kop tusschen de oogen en de ooren gemeeten . . .	o.	5.	3.
Lengte der ooren	o.	o.	9.
Lengte van derzelver basis, over de uitwendige kromte gemeeten.	o.	o.	6.
Afstand tusschen de beide ooren omlaag gemeeten	o.	1.	5.
Lengte van den hals	o.	1.	11.
Omtrek van den hals	o.	1.	6.
Omtrek van het lighaam, agter de voorpooten dwarfsch over de vleugels gemeeten	o.	8.	9.
Omtrek in het midden gemeeten	o.	8.	9.
Omtrek voor de agterpooten gemeeten	o.	7.	6.
Lengte van den voorarm van den elleboog tot aan de geleeding der hand	o.	5.	6.
Breedte van den voorarm digt by den elleboog	o.	o.	6.
Dikte van den voorarm terzelfder plaats	o.	o.	6.
Lengte van de geleeding der hand	o.	o.	6.
Dikte van dezelve	o.	o.	7.
Lengte van deze geleeding tot aan het eind der vingeren	o.	10.	6.
Lengte van den vleugel	1.	5.	o.
Breedte ter breedste plaats	o.	6.	8.
Lengte van den duim der voorste voeten tot aan het einde van den nagel	o.	2.	6.
Lengte van den eersten vinger	o.	4.	6.
Lengte van den tweeden vinger	o.	11.	o.
Lengte van den derden vinger	o.	8.	9.
Lengte van den vierden vinger	o.	7.	10.
Lengte van den nagel van den duim der voorste voeten	o.	o.	10.
Lengte van den nagel van den voorsten vinger	o.	o.	2.
Lengte van het been van de knie af tot aan de hiel	o.	2.	8.
Breedte van het bovenst van het been	o.	o.	5.
Dikte	o.	o.	4.
Breedte ter plaatse van de hiel	o.	o.	4.

	voeten, duimen, lynen.		
Dikte terzelfder plaats	0.	0.	3.
Lengte van de hiel tot aan het eind der nagelen	0.	2.	5.
Lengte van de vingers der agterfte voeten	0.	1.	10.
Breedte van den agterften voet	0.	0.	5.
Lengte van de grootfte nagelen	0.	0.	10.
Breedte van derzelve basis	0.	0.	0 $\frac{1}{2}$.

Het netvlies lag, gelyk dat van den nagtvlieger (*b*), tuffchen de maag en de darmen verborgen; de lever en de maag hadden ook dezelfde rigting als by dat dier.

De twaalfvingerigedarm frekte zig, gelyk by de meeste andere dieren, in de regterzyde uit, en kromde zig naar voren en vervolgens naar binnen voor dat hy zig met den nugterendarm vereenigde; het overige van de darmbuis maakte zyne kronkelingen in de linkerzyde in de darm-en onderbuik-ftreken, in de navelstreek en in de regterzyde; eindelyk boog dezelve zig naar binnen voor dat zy den regtendarm maakte; daar was geen blindedarm voorhanden; de darmen waren vyf voeten en een halven lang van den portier af tot aan den aars.

De maag fcheen eene zeer zonderlinge gedaante te hebben, die zeer verschillend was van die der maag van den nagtvlieger: de groote blindesak was zeer diep, want dezelve was eenen duim lang; het regter deel was daarentegen zeer kort; het lighaam of het middelst gedeelte der maag verhefte zig byna eenen duim naar den flokdarm toe, zo dat de groote blindesak van dat gedeelte door een fcherpen hoek was afgefcheiden, en daar egter door een celagtig weefzel aan vast zat; hetgeen my heeft doen gelooven dat de zonderlinge gedaante van den grooten blindesak een wezendlyk kenmerk van dit dier was, en niet van de verharding kwam die in de vliezen van de maag door den wyngceest was voortgebracht, in welken dezelve geduurende langen tyd bewaard was.

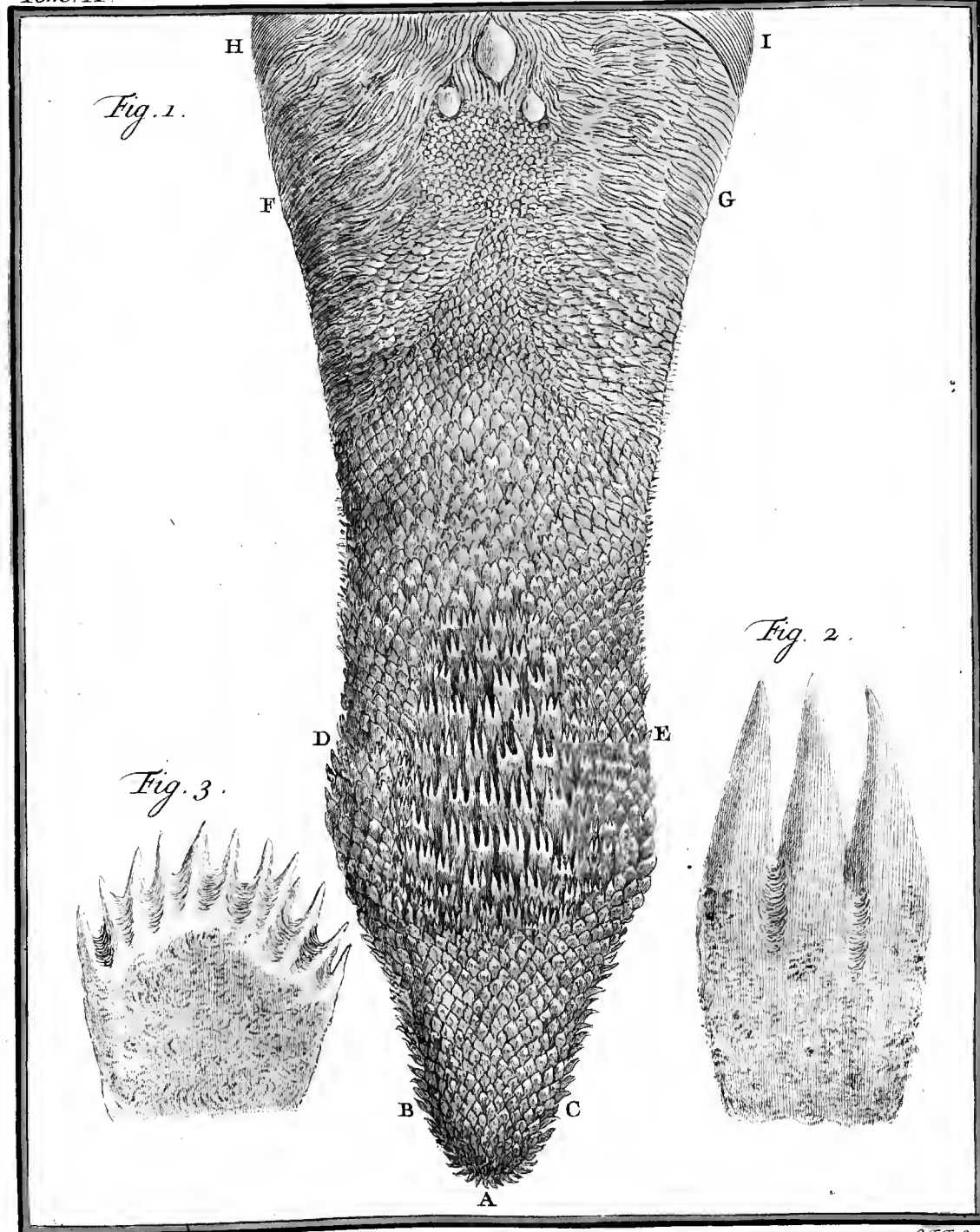
De lever bestont uit eene groote kwab ter regterzyde geplaatst, en uit eene kleine die aan derzelve wortel geplaatst was; daar zat in het midden eene andere groote kwab die niet meer geheel was, men onderscheidde daar flegts eene diepe infnyding aan in welke de galblaas geplaatst was; voor het overige zag men flegts eenige overblyfzels van de lever: de galblaas hadt eene langwerpige gedaante.

De milt was breed dik en kort; maar men kan niet veel staat maaken op deze gedaante omdat zy door de werking van den wyngceest veranderd was.

De nieren zaten de een niet meer naar voren dan de andere; zy hadden ten naaftenby dezelfde gedaante als die van den nagtvlieger: de regter long was uit vier zeer onderscheiden kwabben zamengefteld, en deze waren gelyk by de meeste viervoetige dieren gefchaard; daar zaten ter linkerzyde twee kwabben, de agterfte was byna geheel in twee deelen gefcheiden door eene diepe infnyding die

(*b*) Zie de befchryving van den nagtvlieger in het VIII Deel van dit Werk.

derzelve agterfte zyde doorsneedt; het hart was groot en schuinſch naar de linkerzyde gerigt; daar kwamen twee takken uit de kromte van de groote flagader.

Het voorſte gedeelte van de tong (*Pl. XV, fig. 1, die de tong vertoont door een microſcoop beſchouwd*) van het toompje af tot aan het eind toe, was zeer lang, ſchoon verkort door de werking van den wyngeeft, zy hadt nog vyftien lynen lengte: het eind (*A*) was zeer ſmal, byna puntig, en tot op de zyden (*B C*) met harde en puntige tepeltjes bezet, die naar agteren gerigt en eene halve lyn lang waren: men zegt dat dit dier des nagts onder het dek kruipt van lieden die liggen te ſlaapen, dat het zig aan derzelve voeten vaſtmaakt en daar het bloed in zulk eene maate uitzuipt dat het zig daar mede vol maakt, zonder hun eene pijn aan te doen die ſterk genoeg is om hen te doen ontwaaken, en dat het ondertuffchen eene wond maakt die zo ruim is dat het bloed daar blyft uitloopen nadat het dier zig heen begeeven heeft, en dat de ſlaapende menſch zig by zyn ontwaaken uitgeput en ſtervende bevindt: het ſchynt niet toe dat de rouffette deze zuiging verrigten kan door middel haarer tanden die dik en lang zyn: de tepels van het einde van haare tong ſchynen beter geſchikt te zyn voor dit oogmerk, en nog beter eenige andere tepels die in het midden van het voorſt middelſt gedeelte (*DE*) van de tong geplaatſt zyn; deze hebben elk drie punten gelyk eenen drietand; deze punten zyn zeer dun, zeer ſcherp en naar agteren gerigt; de geheele tepel heeft twee derde deelen van eene lyn lengte en eene lyn breedte. (*Men heeft by fig. 2 een van die tepeltjes, door een microſcoop beſchouwd, maar met een veel ſterker vergrootglas dan dat met hetwelk men de tong by fig. 1 geteekend heeft, afgebeeld.*) Daar zittingen op het midden van het agterſt gedeelte (*FG*) van die tong eenige andere kleiner tepeltjes, die ondertuffchen vier, vyf, zes en zelfs tot twaalf punten hebben, en die van buiten naar binnen gerigt ſtaan. (*Men heeft by fig. 3 een tepel met twaalf punten vertoond door hetzelfde vergrootglas als de tepel fig. 2 beſchouwd.*) Eindelyk, daar zittingen op de randen van het agterſt gedeelte lange kegelagtige en puntige tepeltjes die ook van buiten naar binnen gerigt ſtaan: daar zaten ook op het agterſt gedeelte (*HI, fig. 1*) drie kerk-klieren, eene groote in het midden, en eene kleine aan elke zyde; men kan in die afbeelding der tong van de rouffette tepels zien die twee punten hebben, en de gedaante en rigting van alle de tepels beſchouwen.

Het verhemelte wierdt doorsneden door twaalf vooren, de eerſte hadden tot anderhalve lyn breedte, zy liepen byna in eene regte lyn, maar de laaſte waren bolrond naar voren en zeer onregelmatig, derzelve randen waren in het midden afgebrooken en met kleine ityve en puntige tepeltjes bezet.

Ik heb eenigen ſchyn van twee tepels op de borſt gezien, eene aan elke zyde. De zaadballen waren aan wederzyde van den aars geplaatſt gelyk by den nagtvlieger, maar de knobbel van den opperbal hadt weinig grootte; de afvoerende vaaten waren kort en dik; de zaadblaasjes hadden eene geëvenredigde dikte aan die der zaadblaasjes van den nagtvlieger; men zag zeer onderſcheidenlyk de voorſtanders op de pisbuis dicht by den hals der blaas; ſchoon opge-

krompen door den wyngeeft hadden zy elk twee lynen lengte en breedte, en eene lyn dikte.

De roede was vooruitfteekende en dik naar evenredigheid gelyk die van den nagtvlieger; het roedehoofdje, fchoon van gedaante veranderd, fcheen nooit puntig geweest te zyn, hetzelve was integendeel rolrond en door eenen kleinen wrong geëindigd die indiervoegen gedraaid was dat dezelve naar de lippen van een karper geleek; daar zat in het midden eene opening die de mond van de pisbuis was, hetzelve bevatte geen beentje.

Het geraamte van de rouffette (*Pl. XVI*) heeft in het algemeen veel overeenkomst met dat van de vledermuis (*c*), maar wanneer men hetzelve ftuksge- wyze befchouwt vindt men daar groote verschillen tuffchen, voornamelyk in den kop: het bovenft kaakbeen is niet afgebrooken aan zyn eind; de been- deren van den neus (*A*) fteeken byna evenveel vooruit als de beide kaakoen- deren; ik heb derzelve geleeding met het voorhoofdsbeen niet kunnen vin- den: de fmoel is zeer lang en zeer dik; het neusbeen en het voorhoofd ftaan in een zelfde vlak in eene regte lyn; het voorhoofdsbeen in plaats van bolrond te zyn, maakt eene holrondheid in de gedaante van eene goot die zig op het agterft gedeelte van het neusbeen uitftrekt; dit been heeft aan elke zyde een oogput-uitfteekzel dat vry lang is, zo dat de beenige randen der oogputten flegts omtrent het zesde deel hunner uitgeftektheid afgebrooken zyn: daar loopt eene beenige graat in de lengte over de kruin van den kop, dezelve eindigt aan eene andere dwarfche graat die over het agterhoofd (*B*) loopt; het agterft gedeelte (*C*) der takken van het onderft kaakbeen is zeer breed; het kroonswyze uitfteekzel heeft veel hoogte en breedte.

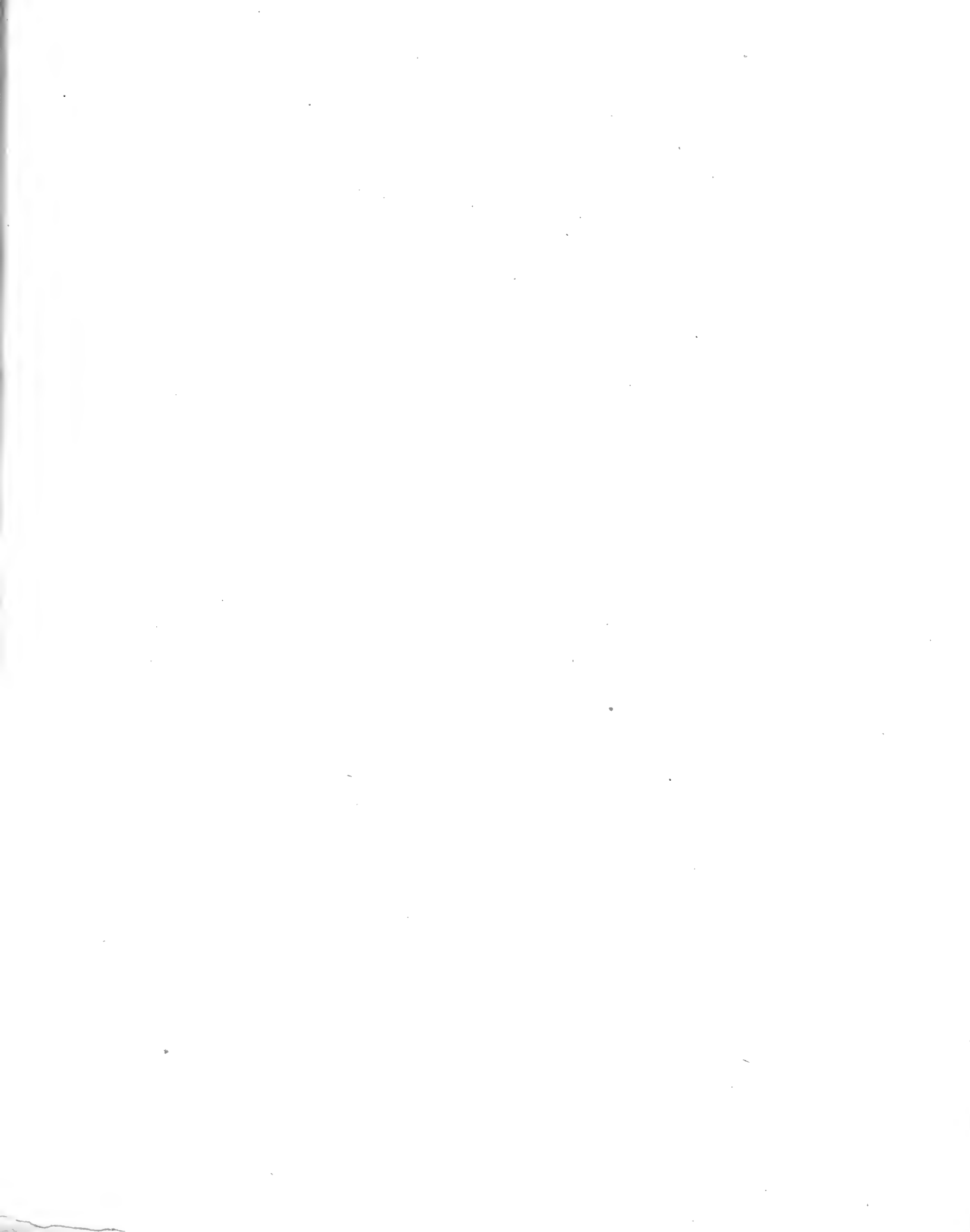
De rouffette heeft twee-en-dertig tanden; te wecten, vier fnytanden en twee hondstanden in elk kaakbeen, agt baktanden in het bovenft, en twaalf in het on- derft kaakbeen (*d*): de twee bovenfte fnytanden ftaan niet van elkanderen af, gelyk by de vledermuizen; zy zyn alle breed en grooter dan de onderften, die elk twee kruinen hebben; daar zitten flegts twee punten op de grootfte baktanden in het bovenft kaakbeen; de eerfte van deze tanden is de grootfte, en de laafte is de kleinste: de eerfte en laafte tand van het onderft kaakbeen zyn de kleinften, de tweede is de grootfte.

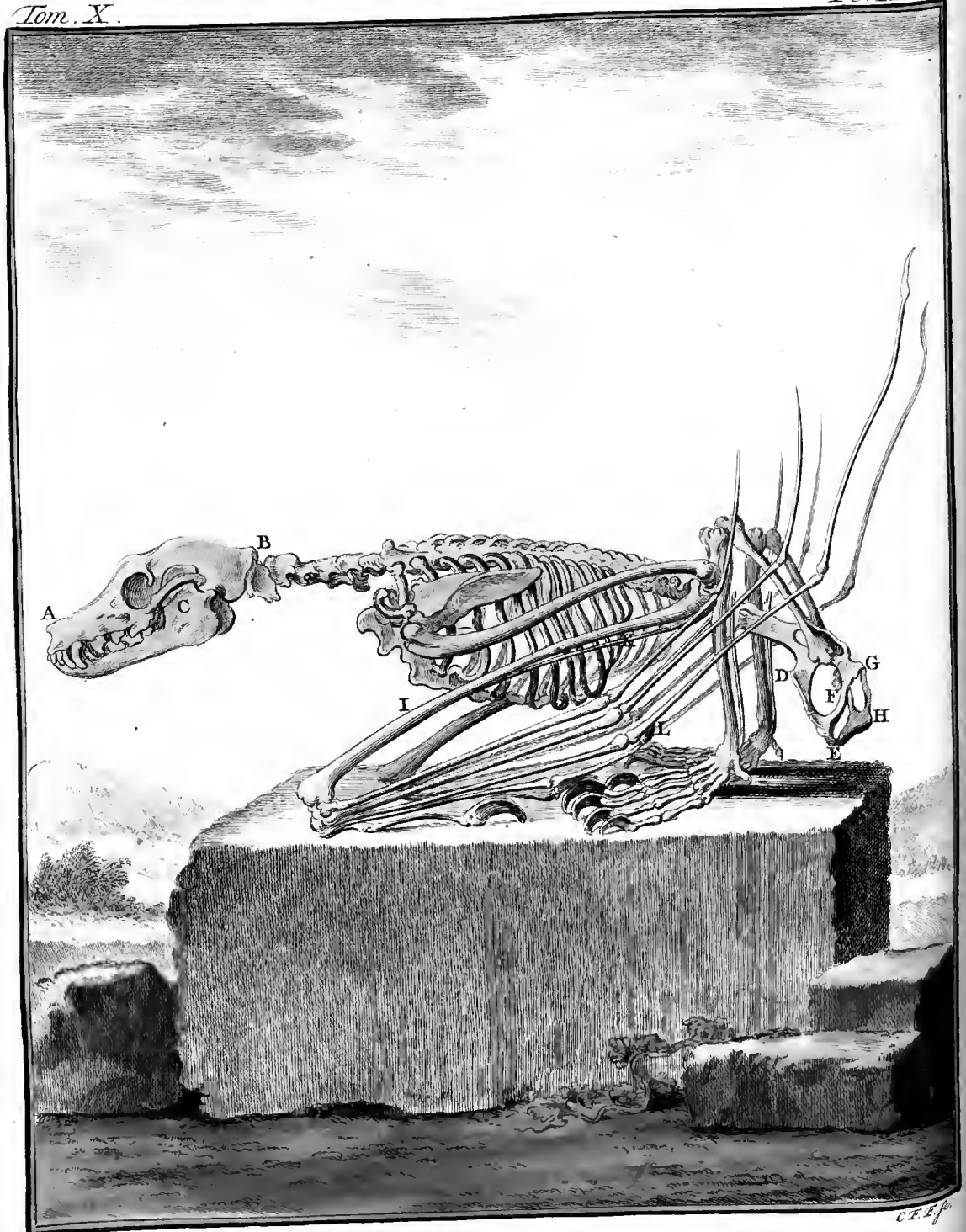
Daar zyn dertien wervelbeenderen in den rug, en dertien ribben, zeven waa- re en zes valfche; de doornagtige uitfteekzels der wervelbeenderen en het borft- been gelyken naar diezelfde deelen in de vledermuizen befchouwd, en de ge- leedingen der ribben van de rouffette verschillen flegts daarin van die der ge- melde dieren, dat de zevende rib zig met het tweede been van het borftbeen by de zelfde rib geleedt, en dat 'er twee groote platte uitfteekzels op de on- derfte zyde van het eerfte been en een op het tweede zat.

De lendenen-wervelbeenderen zyn flegts ten getale van vier: het voorfte gedeelte van het heupbeen is niet driehoekig gelyk by de vledermuis, hetzelve heeft flegts twee zyden, waarvan de buitenfte zeer bolrond is: daar zit by de

(*c*) Zie de befchryving van de vledermuis in het VIII Deel van dit Werk.

(*d*) Zie de *Mémoires de l'Académie royale des Sciences, Année 1759.*

De Sève. del.

C.F. E. f.

rouffette, gelyk by de vledermuis, een uitsteekzel (*D*) onder de panswyze hol-
 ligheid op den rand van het bekken; het lighaam der schaambeenderen van
 de rouffette is zeer dun van voren naar agteren, en zeer langwerpig van de
 eene zyde naar de andere: deze beide beenderen maaken alleen, door hunne
 vereeniging, de goot (*E*) van het bekken, ook is dezelve zeer kort; de
 zitbeenderen, in plaats van zig agterwaards uit te strekken gelyk by andere
 dieren, zelfs gelyk by de vledermuisen, besluiten hetzelfde van boven, door
 zig, door middel hunner knobbelagtigheden, met malkanderen te vereenigen, zo-
 dat het bekken van agteren randen heeft, die in eenen geheelen omtrek (*EFGH*)
 onafgebrooken zyn, door de takken der schaam-en zitbeenderen gemaakt wor-
 den, en van de voorste randen door de eyronde gaten gescheiden zyn: de
 rouffette heeft geenen staart: wel is waar dat het heiligbeen zeer lang is; men
 onderscheidt aan hetzelfde, gelyk by de vledermuis, vier valsche wervelbeen-
 deren die door drie paaren gaten onderscheiden zyn, en heeft daarenboven
 nog eene vereeniging die uit drie valsche wervelbeenderen schynt zamengefeld:
 de laatste geleedt zig door zamenvoeging met de zitbeenderen, ter plaats al-
 waar dezelve door diezelfde foort van geleeding vereenigd zyn.

Het schouderblad, in plaats vaneen langwerpig vierkant te maaken gelyk by
 de vledermuis, maakt eenen zeer langwerpigen driehoek: de voorste zyde van
 het schouderblad maakt de basis van den driehoek; de onderste zyde van het
 schouderblad en deszelfs basis vertoonen de beide zyden van den driehoek,
 wiens top de hock zoude zyn, die door de ontmoeting der onderste zyde van
 het schouderblad en deszelfs basis gemaakt wordt; het bovenst gedeelte staat
 in het midden der basis van het schouderblad.

De sleutelbeenderen van de rouffette zyn naar evenredigheid minder bolrond
 dan die van de vledermuis, maar het armbeen maakt eene dubbele bolrond-
 heid; daar zit geen kam, gelyk op dat van de vledermuis, op de onderste zyde
 van deszelfs voorste gedeelte, maar slegts eene graat die zig niet zeer duide-
 lyk vertoont; het sraalbeen is minder bolrond dan dat van de vledermuis, maar
 daar zit daarenboven by de rouffette een lange beenagtige doorn (*K*) onder
 het sraalbeen geplaatst; hy strekt zig naar agteren voorby dat been uit, en
 naar voren tot omtrent twee derde deelen der lengte van datzelfde sraalbeen:
 deze doorn, die ter steede geplaatst is alwaar de elleboog by andere dieren zit,
 schynt by de rouffette de plaats van dezen te bekleeden, het agterst eind dat
 aan den elleboogsknokkel beantwoordt, is van het overige van den doorn door
 eene kraakbeenige zamenvoeging afgescheiden.

De beenderen der dijen, der beenen, en der voeten vershillen slegts daar-
 in van die van de vledermuis dat het kuitbeen zig slegts tot twee derde deelen
 der lengte van het scheenbeen, van deszelfs onderste eind af gerekend, uit-
 strekt, en dat de eerste vinger der voorste voeten eenen derden regel en eenen
 welgevormden nagel (*L*) heeft, welken ik nimmer by de vledermuisen heb
 opgemerkt: eindelyk de rouffette hadt in den na-voet de twee lange en krom-
 me beenderen niet, die by de vledermuisen boven de zeven beenderen ge-
 vonden worden.

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte van den kop van het eind des onderften kaakbeens tot aan het agterhoofd	0.	2.	10.
De grootfte breedte van den kop	0.	1.	4.
Lengte van het onderft kaakbeen tot aan het agterft eind van het knokkelwyze uitfteekzel	0.	2.	1.
Breedte van het onderft kaakbeen ter plaats van de hondstanden.	0.	0.	$3\frac{3}{4}$.
Breedte van het bovenft kaakbeen ter plaats van de hondstanden.	0.	0.	6.
Affand tuffchen de oogputten en de opening der neusgaten	0.	0.	$10\frac{1}{2}$.
Breedte van die opening	0.	0.	$2\frac{1}{2}$.
Hoogte	0.	0.	3.
Lengte van de langfte fnytanden buiten het been	0.	0.	$2\frac{1}{2}$.
Lengte van de twee voornaamfte ftukken van het tongbeen	0.	0.	$2\frac{1}{2}$.
Lengte der tweede ftukken	0.	0.	$1\frac{1}{2}$.
Lengte der derde ftukken	0.	0.	$1\frac{1}{2}$.
Lengte van het middelste ftuk	0.	0.	$1\frac{1}{4}$.
Lengte van de takken der vork	0.	0.	$3\frac{1}{2}$.
Lengte van den hals	0.	1.	7.
Lengte van het gat des eerften wervelbeens van boven naar beneden	0.	0.	$2\frac{2}{3}$.
Lengte van de eene zyde naar de andere gemeeten	0.	0.	$2\frac{2}{3}$.
Lengte van het gedeelte van de ruggraat dat uit de wervelbeenderen van den rug is famengefteld	0.	2.	6.
Lengte der eerfte ribben	0.	0.	7.
Affand tuffchen de eerfte ribben op de wydste plaats	0.	0.	10.
Lengte van de vyfde, die de langfte is	0.	2.	5.
Lengte van de laafte der valsche ribben	0.	0.	7.
Lengte van het borftbeen	0.	1.	8.
Lengte van het tweede been dat het langfte is	0.	1.	0.
Breedte van het eerfte been dat het breedste is	0.	0.	$8\frac{1}{2}$.
Lengte van het lighaam des vierden wervelbeens van de lendenen dat het langfte is	0.	0.	3.
Lengte der eyronde gaten	0.	0.	4.
Breedte	0.	0.	$5\frac{1}{2}$.
Breedte van het bekken	0.	0.	$6\frac{1}{2}$.
Hoogte	0.	1.	$0\frac{1}{2}$.
Lengte van het fchouderblad	0.	1.	$9\frac{1}{2}$.
Breedte	0.	0.	7.
Lengte der fleutelbeenderen	0.	1.	3.
Lengte van het fchouderbeen	0.	4.	$1\frac{1}{2}$.
Lengte van het been van den voorarm	0.	5.	$7\frac{1}{2}$.
Lengte van het dijebeen	0.	2.	2.
Lengte van het fcheenbeen	0.	2.	7.
Hoogte van de voorhand	0.	0.	2.
Lengte van het hielbeen	0.	0.	3.
Lengte van het eerfte been van de nahand	0.	0.	6.
Lengte van het tweede been	0.	2.	11.
Lengte van het derde	0.	4.	1.
Lengte van het vierde	0.	4.	0.
Lengte van het vyfde	0.	4.	1.
Lengte van het vierde been van den navoet	0.	0.	5.

BESCHRYVING VAN DE ROUSSETTE.

53

	voeten,	duimen,	lyren.
Lengte van den eersten regel van den duim der voorste voeten.	o.	1.	5.
Lengte van den tweeden regel	o.	o.	9.
Lengte van den eersten regel des eersten vingers	o.	o.	10.
Lengte van den tweeden	o.	o.	6.
Lengte van den derden	o.	o.	2½.
Lengte van den eersten regel des tweeden vingers	o.	2.	11.
Lengte van den tweeden regel	o.	3.	6.
Lengte van den derden regel	o.	o.	7.
Lengte van den eersten regel des derden vingers	o.	2.	5.
Lengte van den tweeden regel	o.	2.	6.
Lengte van den eersten regel des vierden vingers	o.	1.	11.
Lengte van den tweeden regel	o.	1.	11.
Lengte van den eersten regel des vierden vingers van de agterste voeten	o.	o.	5½.
Lengte van den tweeden regel	o.	o.	5.
Lengte van den derden regel	o.	o.	7.
Lengte van den eersten regel van den duim	o.	o.	8.
Lengte van den tweeden regel	o.	o.	7.

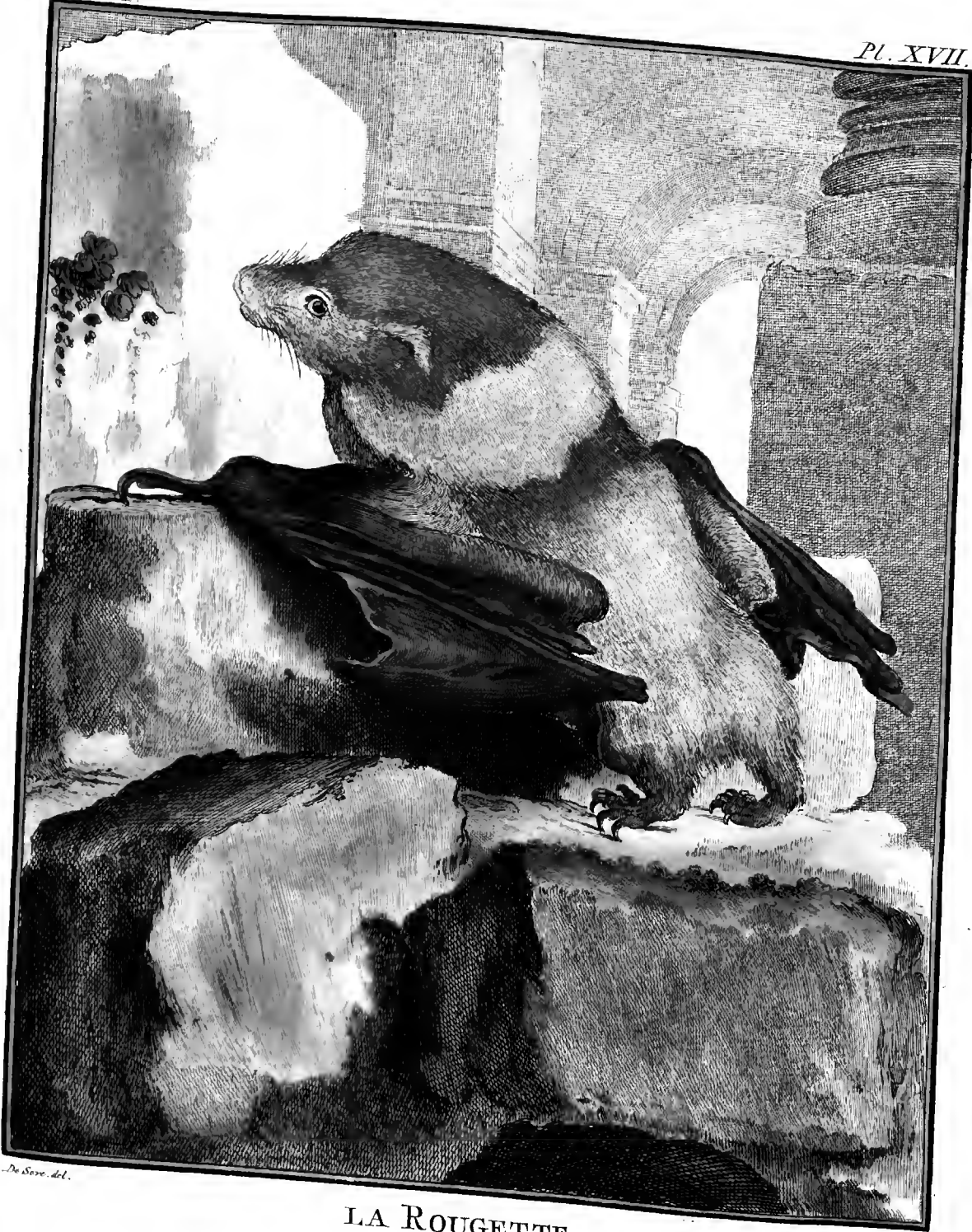

BESCHRYVING VAN DE ROUGETTE.

De rougette (*Pl. XVII*), die ten onderwerpe voor deze beschrijving gediend heeft, was verdroogd, dus heb ik niet kunnen erkennen of zy eveneens door haare ingewanden naar de rouffette geleek als door de beenderen en door de tanden, welke ik in deze beide dieren volkomen gelyk gevonden heb, zo wel wat het getal als wat de gedaante en de plaatfing betreft: maar de rougette is veel kleiner dan de rouffette en verschilt daar veel van door de kleuren van het hair: de kop, de rug, de zyden des lighaams tot aan de vleugelen, het kruis en de buitenkant der dijen en der beenen zyn van eene afchgrauwe kleur, vermengd met grys en bruin of zwartagtig; daar zit op den hals eene zeer leevendige vlak, vermengd met oranje en rood (*a*): daar bleef flegts weinig hair op de onderste zyde van die rougette; dezelve hadt ten naaftenby dezelfde kleuren als die van de bovenfte zyde, met uitzondering van den hals: dit dier geleek volmaaktelyk na de rouffette door de gedaante van den kop van het lighaam en van de vleugelen, en door den nagel van den eerften vinger van de voorfte voeten; als men de afmeetingen in de volgende tafel bygebragt vergelykt met die welke hier mede overeenkomen in de beschrijving van de rouffette, kan men zien welk verschil van grootte 'er tuffchen deze beide dieren plaats heeft, ten minften tuffchen die welke ik heb waargenomen.

	voeten, duimen, lynen.		
Wydte van de uitgespreide vleugelen	2.	0.	0.
Lengte van den kop van het eind van den smoel tot aan het achterhoofd	0.	1.	8.
Lengte der ooren	0.	0.	5.
Breedte van derzelver basis over de buitenfte kromte gemeeten.	0.	0.	3½.
Lengte van den voorarm van den elleboog af tot aan de geleeding der hand	0.	4.	0.
Lengte van de geleeding der hand	0.	4.	0.
Lengte, van de geleeding der hand af tot aan het eind der vingeren.	0.	7.	8.
Lengte van den vleugel	0.	11.	0.
Breedte ter breedfte plaats	0.	4.	10.
Lengte van den duim der voorfte voeten tot aan het eind der nagelen.	0.	1.	5.
Lengte van den eerften vinger	0.	2.	11.
Lengte van den tweeden vinger	0.	7.	9.
Lengte van den derden vinger	0.	6.	2.
Lengte van den vierden vinger	0.	5.	4.
Lengte van den nagel van den duim der voorfte voeten	0.	0.	5.
Lengte van den nagel van den eerften vinger	0.	0.	1.
Lengte van het been van de knie af tot aan den enkel	0.	2.	0.
Lengte van de vingeren der agterfte voeten	0.	1.	1.
Lengte der langfte nagelen	0.	0.	7.
Breedte van dezelve aan de basis	0.	0.	0¾.

(a) Zie de kentekenen der rougette onder den naam van rouffette, in de *Mémoires de l'Académie royale des Sciences, année 1759.*

De Sore. del.

LA ROUGETTE.

C. F. Krieger. sc.

B E S C H R Y V I N G
 VAN DAT GEDEELTE VAN HET KABINET,
 HETWELK BETREKKING HEEFT TOT DE NATUURLYKE HISTORIE
 VAN DE ROUSSETTE, DE ROUGETTE, EN VAN VIER
 SOORTEN VAN VLEDERMUIZEN.

No. DCCCXCIX. *Eene rouffette.*

Deze rouffette is gedroogd met de vleugels uitgespreid: zy is ten naastenby van dezelfde grootte als die welke ten onderwerpe voor de beschryving van dit dier gediend heeft; en zy gelykt naar dezelve zo wel door de gedaante des lighaams als door de kleuren van het hair: zy is van het eiland Bourbon toegezonden door den Hr. DE LA NUX, oud Raadsheer in den Koninklyken Raad van dat Eiland, en Korrespondent van de Koninklyke Akademie der Weetenenschappen.

No. DCD. *De tong van eene rouffette.*

Men vindt de beschryving van deze tong op blz. 49 van dit Deel, en dezelve afbeeldzel op *Pl. XV.* Zy hong in wyngest.

No. DCDI. *Het geraamte van eene rouffette.*

Dit geraamte heeft ten onderwerpe gediend voor de beschryving en voor de afmetingen der beenderen van de rouffette; het vlies van den linker vleugel en het vel van de linkerzyde van den kop en van het lyf zitten aan dit geraamte vast.

No. DCDII. *Het tongbeen van eene rouffette.*

Dit been is zamengesteld uit negen stukken; de takken der vork zyn langer dan eenig ander stuk, en naar beneden gekromd.

No. DCDIII. *Het schildwyze kraakbeen van eene rouffette.*

Dit kraakbeen is geheel beenagtig geworden en hard, schoon het langentyd in wyngest bewaard is met het dier waar uit het genomen is.

No. DCDIV. *Eene rougette.*

Deze is de rougette die ten onderwerpe gediend heeft voor de beschryving van dat dier; zy is van het eiland Bourbon door den Hr. DE LA NUX toegezonden; dezelve is gedroogd.

No. DCDV. *Eene vledermuis.*

Deze vledermuis (*Pl. XVIII*) heeft een langwerpigen kop, een breed en dikken smoel, korte en puntige ooren, en de oorlap was lang en eindigde in eene punt; het hair van het bovenst en van de zyden van den bek, van den kop en van den hals, en dat van de schouders van den rug en van het kruis

zyn van eene bruine vaale kleur, vermengd met eenige tinten afchgrauw; de keel, het bovenft van den hals, de borft, de buik, enz, hebben eene vaale zeer bleeke en afchgrauwe kleur: de langfte hairen zyn vier lynen lang; het vlies der vleugelen en van den ftart is zwartagtig; de beide laafte wervelbeenderen van den ftart zyn niet door het vlies bekleed.

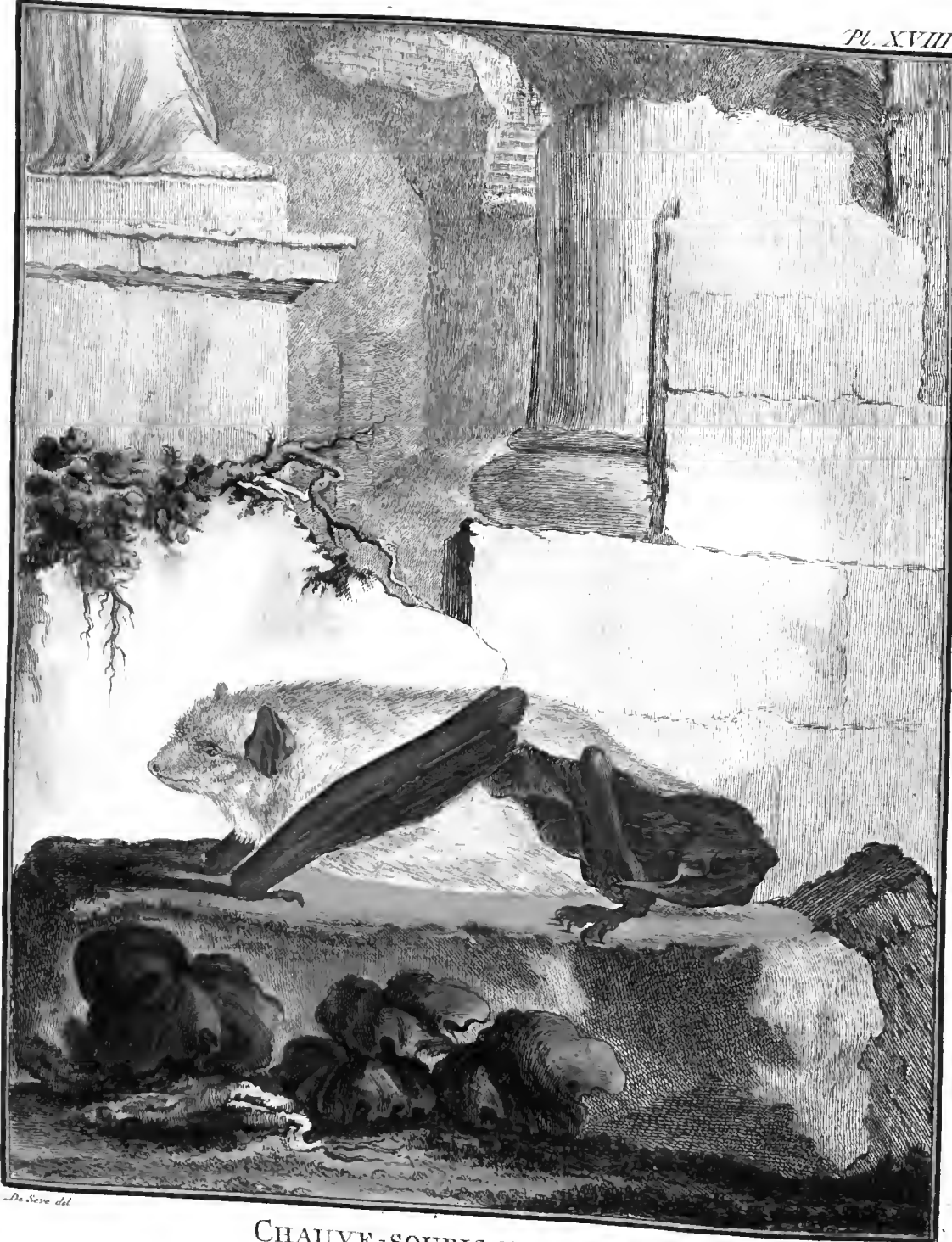
	voeten, duimen, lynen.		
Lengte van het geheele lighaam, in eene regte lyn gemeeten van het eind van den fmoel tot aan den aars	o.	4.	o.
Wydte van de uitgespreide vleugelen	1.	6.	o.
Lengte van den kop van het eind van den fmoel tot aan het agterhoofd	.	1.	1.
Aftand tuffchen het eind van den fmoel en den voorften hoek van 't oog	o.	o.	6.
Aftand tuffchen den agterften hoek en het oor	o.	o.	3½.
Lengte van het oog van den eenen hoek tot den anderen	o.	o.	1¼.
Aftand tuffchen de voorfte hoeken der oogen over de kromte van het neusbeen gemeeten	o.	o.	8½.
Dezelfde aftand in eene regte lyn gemeeten	o.	o.	6.
Omtrek van den kop tuffchen de oogen en de ooren gemeeten.	o.	2.	6.
Lengte der ooren	o.	o.	4½.
Breedte van derzelver basis over de buitenfte kromte gemeeten.	o.	o.	5.
Aftand tuffchen de beide ooren omlaag gemeeten	o.	o.	8.
Lengte van den ftomp van den ftart	o.	3.	o.
Lengte van den voorarm van den elleboog tot aan de geleeding der hand	o.	3.	3.
Lengte van de geleeding der hand tot aan het eind der vingers.	o.	5.	3.
Lengte van den duim der voorfte voeten tot aan het eind der nagelen	o.	o.	5.
Lengte van den eerften vinger	o.	3.	4.
Lengte van den tweeden vinger	o.	5.	3.
Lengte van den derden vinger	o.	4.	5.
Lengte van den vierden vinger	o.	3.	5.
Lengte van den nagel des duims van den voorften voet	o.	o.	1.
Lengte van het been van de knie af tot aan den enkel	o.	1.	5.
Lengte van den voet van de hiel af tot aan het eind der nagelen.	o.	o.	10.
Lengte van de agterfte voeten	o.	o.	4½.
Lengte van de langfte nagelen	o.	o.	1½.
Breedte aan derzelver basis	o.	o.	o½.

Dit dier heeft agt-en-twintig tanden; te weeten, twee fnytanden in het bovenft kaakbeen en zes in het onderft, en in elk kaakbeen twee hondftanden en agt baktanden: de bovenfte fnytanden zyn dik, lang, puntig en ftonden op anderhalve lyn aftand van elkanderen; de onderfte fnytanden hebben onef-fenheden van boven (*b*).

De

(*b*) Men heeft van deze vledermuis melding gemaakt onder den naam van *vliegende Marmot*, en derzelver voorname kentekenen zyn in de *Mémoires de l'Académie royale des Sciences*, année 1759. opgegeeven.

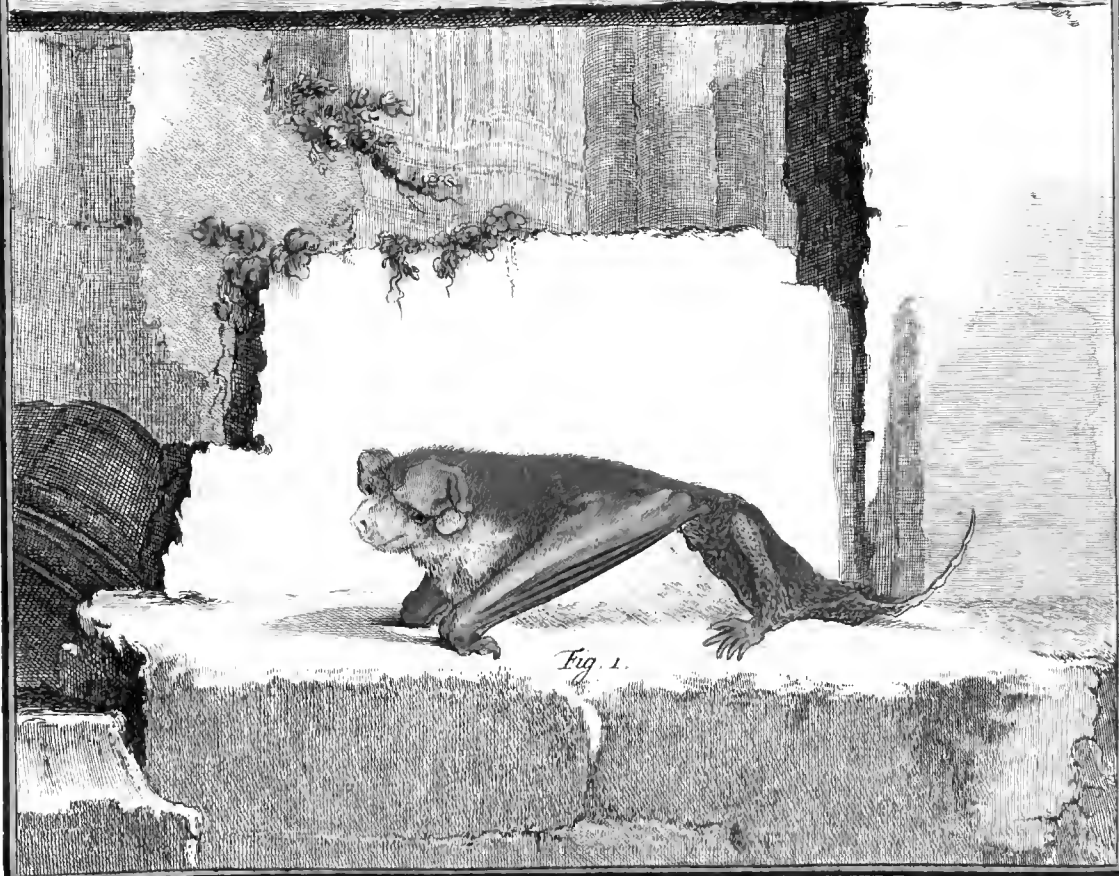
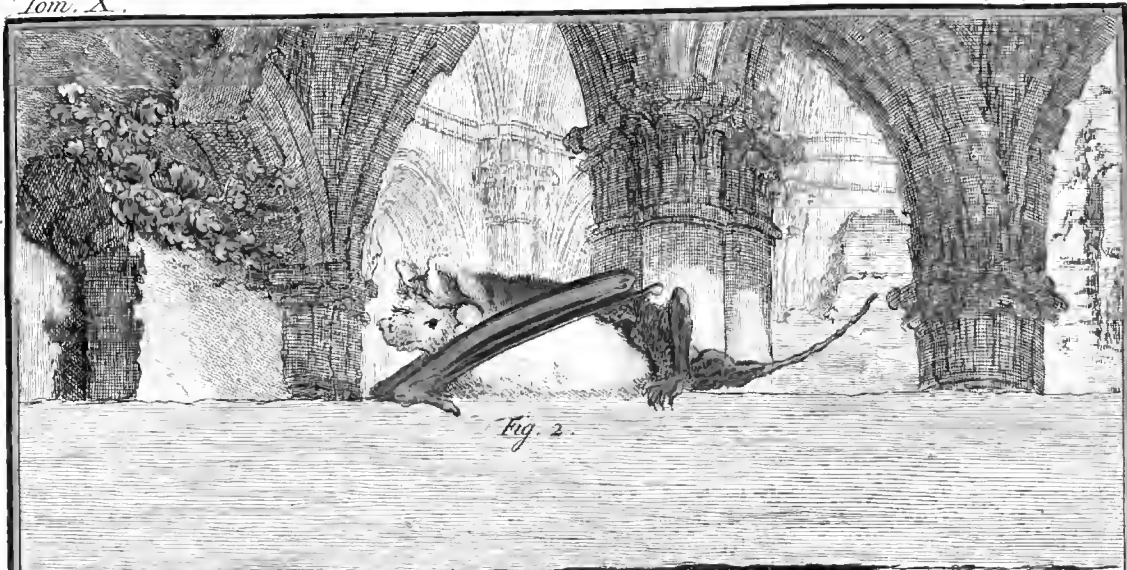
De Sève del

CHAUVE-SOURIS ETRANGERE.

C.F. Fritsch, sc.

De Sève del.

CHAUVESOURIS ETRANGERES.

C. E. Kretsch. sc.

BESCHRYVING VAN HET KABINET.

De vledermuis is door den Hr. ADANSON, Lid van de Koninglyke Akademie der Weetenfchappen, uit Senegal toegezonden: dezelve is gedroogd.
 No. DCDVI. *Eene andere vledermuis.*

De fmoel van deze vledermuis (*Pl. XIX, fig. 1*) is zeer groot, de lippen zyn lang, en de neus is wel gemaakt; de ooren zyn rond en zeer breed; zy raaken malkanderen met hunne basis onder het voorhoofd aan; zy maaken een plooi naar voren die zig van de gehoorbuis tot op den rand van den fchelp, op twee lynen afftand van de plaats alwaar de beide ooren malkanderen aanraaken, uitftrekt; aan wedyrlyke zyden van deze plooi zit eene holrondeheid in den binnenkant van den fchelp: de oorlap of lel is kort, breed en rondagtig; de kruin en het agterft van den kop, het bovenft en de zyden van den hals, de fchoulers, de rug en het kruis hebben eene bruine afchgrauwe kleur; het midden van den buik is bruin; het overige van dat gedeelte, de borft, de keel, enz. hebben eene afchgrauwe kleur zonder eenige tint bruin; het vlies der vleugelen en van den ftart is van eene zwartagtig bruine kleur; de voorarm, de vingers der voorfte voeten en het been zyn van eene afchgrauwe kleur: daar fleekt buiten het vlies een gedeelte van den ftart uit dat zeven lynen lang is, en uit vyf valfche wervelbeenderen beftaat.

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte van het geheele lighaam, in eene regte lyn gemeeten van het eind van den fmoel tot aan den aars	o.	2.	o.
Breedte van de uitgefpannen vleugelen	o.	8.	4.
Lengte van den kop van het eind van den fmoel tot aan het agterhoofd	o.	o.	9.
Omtrek van het einde van den fmoel	o.	1.	o.
Omtrek van den fmoel, onder de oogen gemeeten	o.	1.	2.
Omtrek van de opening van den bek	o.	o.	10.
Afftand tuffchen de beide neusgaten	o.	o.	1.
Afftand tuffchen het eind van den fmoel en den voorften hoek van het oog	o.	o.	3.
Afftand tuffchen den agterften hoek en het oor	o.	o.	1 $\frac{1}{2}$.
Lengte van het oog van den eenen hoek tot aan den anderen	o.	o.	2 $\frac{1}{2}$.
Opening van het oog	o.	o.	o $\frac{1}{2}$.
Afftand tuffchen de voorfte hoeken der oogen over de kromte van het neusbeen	o.	o.	4 $\frac{1}{2}$.
Dezelfde afftand, in eene regte lyn gemeeten	o.	o.	3.
Omtrek van den kop, tuffchen de oogen en de ooren gemeeten	o.	1.	2.
Lengte der ooren	o.	o.	4.
Breedte van derzelver basis, over de buitenfte kromte gemeeten.	o.	o.	6.
Afftand tuffchen de beide ooren, om laag gemeeten	o.	o.	1.
Lengte van den hals	o.	o.	2.
Omtrek van den hals	o.	1.	7.
Omtrek van het lighaam, agter de voorfte pooten dwarfch door de vleugelen gemeeten	o.	2.	5.
Omtrek, op de dikfte plaats gemeeten	o.	2.	9.
Omtrek, voor de agterpooten gemeeten	o.	1.	11.

X Deel.

	voeten,	duimen,	lynen.
Lengte van den stomp van den staart	0.	1.	8.
Omtrek van den staart aan het begin van den stomp	0.	0.	4½.
Lengte van den voorarm van den elleboog af tot de geleeding der hand	0.	1.	5.
Breedte van den voorarm by den elleboog	0.	0.	2.
Dikte van den voorarm ter zelfder plaats	0.	0.	1.
Lengte van de geleeding der hand	0.	0.	2.
Dikte van de geleeding der hand	0.	0.	1½.
Lengte, van de geleeding der hand tot aan het eind der vingeren	0.	2.	6.
Lengte van den vleugel	0.	3.	10.
Breedte ter breedste plaats	0.	1.	3.
Lengte van den duim der voorste voeten tot aan het eind van den nagel	0.	0.	1½.
Lengte van den eersten vinger	0.	1.	4.
Lengte van den tweeden vinger	0.	2.	7.
Lengte van den derden vinger	0.	2.	0.
Lengte van den vierden vinger	0.	1.	3.
Lengte van het been van de knie af tot aan de hiel	0.	0.	0½.
Breedte van het bovenst van het been	0.	0.	1½.
Dikte	0.	0.	1¼.
Breedte ter plaatse van de hiel	0.	0.	1.
Dikte ter zelfder plaats	0.	0.	1.
Lengte, van de hiel af tot aan het eind der nagelen	0.	0.	4.
Lengte van de vingeren der agterste voeten	0.	0.	2½.
Breedte van den agtersten voer	0.	0.	2¼.
Breedte van de grootste nagelen	0.	0.	1.

Dit dier heeft zes-en-twintig tanden; namelyk, in het bovenst kaakbeen twee snytanden, twee hondstanden en agt baktanden, en in het onderst kaakbeen twee snytanden twee hondstanden en tien baktanden: de beide bovenste snytanden raaken malkanderen, en hebben elk twee punten waarvan de binneste de langste is, de beide hondstanden van het onderst kaakbeen raaken malkanderen door eene kleine punt, welke zy aan den binnerkant van hunne basissen hebben; onder deze beide punten wordt men op het onderst kaakbeen twee snytanden gewaar die buiten dit been uitsteeken, en die elk twee kroonen hebben van eene gedaante die regelmatig genoeg is om hun de gedaante van een hart te geeven: de eerste baktanden van elke zyde van het onderst kaakbeen zyn zeer kort (c).

No. DCDVII. *Eene andere vledermuis.*

Deze vledermuis (*Pl. XIX, fig. 2*) schynt van dezelfde soort te zyn als die, welke onder het voorgaand nommer is bygebragt, schoon zy daar in zommige opzigten van verschilt; zy is kleiner, want zy is slegts eenen duim agt lyne lang van het eind der lippen tot aan den aars.

(c) Deze vledermuis staat onder den naam van *vliegende Veldmuis* beschreeven, in de *Mémoires de l'Académie royale des Sciences, année 1759.*

De kop is minder vleezig, en bygevolg is de smoel minder dik, en de neus nog beter gemaakt dan die van de vledermuis, welke wy aanstonds beschryven; de geheele bovenzyde van het lighaam is van eene vaale kleur, vermengd met eene tint aschgrauw: de onderkant is van eene vuile witte kleur, die naar het aschgrauwe en een weinig naar het vaale trekt: het vlies der vleugelen en de staart heeft tinten bruin en vaal.

Daar zitten geen snytanden in het onderst kaakbeen, ondertusschen bespeurt men daar voetspooren aan van tandkasjes die reden geeven om te denken dat 'er misschien tanden in zitten; de verschillen van kleur, van grootte, en zelfs van gedaante, die tusschen deze vledermuis en die van het vorig nommer gevonden worden, kunnen van ouderdom en van verdrooging koomen; zy hangen beiden zedert langen tyd in wyngest.

No. DCDVIII. *Eene andere vledermuis.*

Deze vledermuis is gedroogd; zy schynt van dezelfde soort te zyn als de beide voorgaanden, maar zy gelykt meer naar de eerste dan naar de tweede: zy is van Martiniko toegezonden geworden door den Hr. THIBAUT DE CHANVALLON, Raadsheer in den Hoogen Raad van dat eiland, en Correspondent van de Koninglyke Akademie der Weetenschappen.

No. DCDIX. *Eene andere vledermuis.*

Deze vledermuis (*Pl. XX, fig. 1 van voren, en fig. 2 van ter zyde gezien*) heeft den neus, het neusbeen, het voorhoofd, en de kruin van den kop op eene zeer zonderlinge wyze gevormd: het kraakbeen van den neus bestaat byna niet, en het voorhoofd is zeer ingedrukt; de neusgaten zitten niet van elkanderen afgescheiden, gelyk by de meeste andere dieren, door een middelschot dat zig naar voren uitstrekt; zy staan elk voor eene kleine goot geplaatst, van boven van het eene eind tot het andere open; de binnen rand van die goot is zeer klein, de buitenrand is dikker en aan zyn agterst eind door een klein aanhangzel geëindigd; de buitenste randen der gooten vereenigen zig boven de bovenste lip, en maaken door die vereeniging het eind van eene groote voor, die zig van de bovenste lip langs het neusbeen tot aan het voorhoofd uitstrekt, in hetwelk eene wyde diepe en naakte kuil zit; maaf de randen van den kuil zyn met lange hairen bezet; het hair van den kop, behalven van de kruin, en dat van de keel, van de borst en van den buik hebben eene witagtige kleur met eene ligte tint vaal; het hair van de kruin en van het agterst van den kop, van het bovenst van den hals, van de schouders, van den rug en van het kruis is van eene rosagtig-bruine kleur; de lengte der langste hairen is van vier lynen en eene halve; de ooren en het vlies der vleugelen en van den staart hebben verschillende tinten zwartagtig-bruin en rosagtig-bruin: de staart zit in zyn vlies beslooten tot aan het eind toe: de nagels zyn geelagtig: dit dier is in wyngest bewaard geworden.

Lengte van het geheele lighaam, in eene regte lyn gemeeten van voeten, duimen, lynen.
het eind van den smoel tot aan den aars

H 2

0.

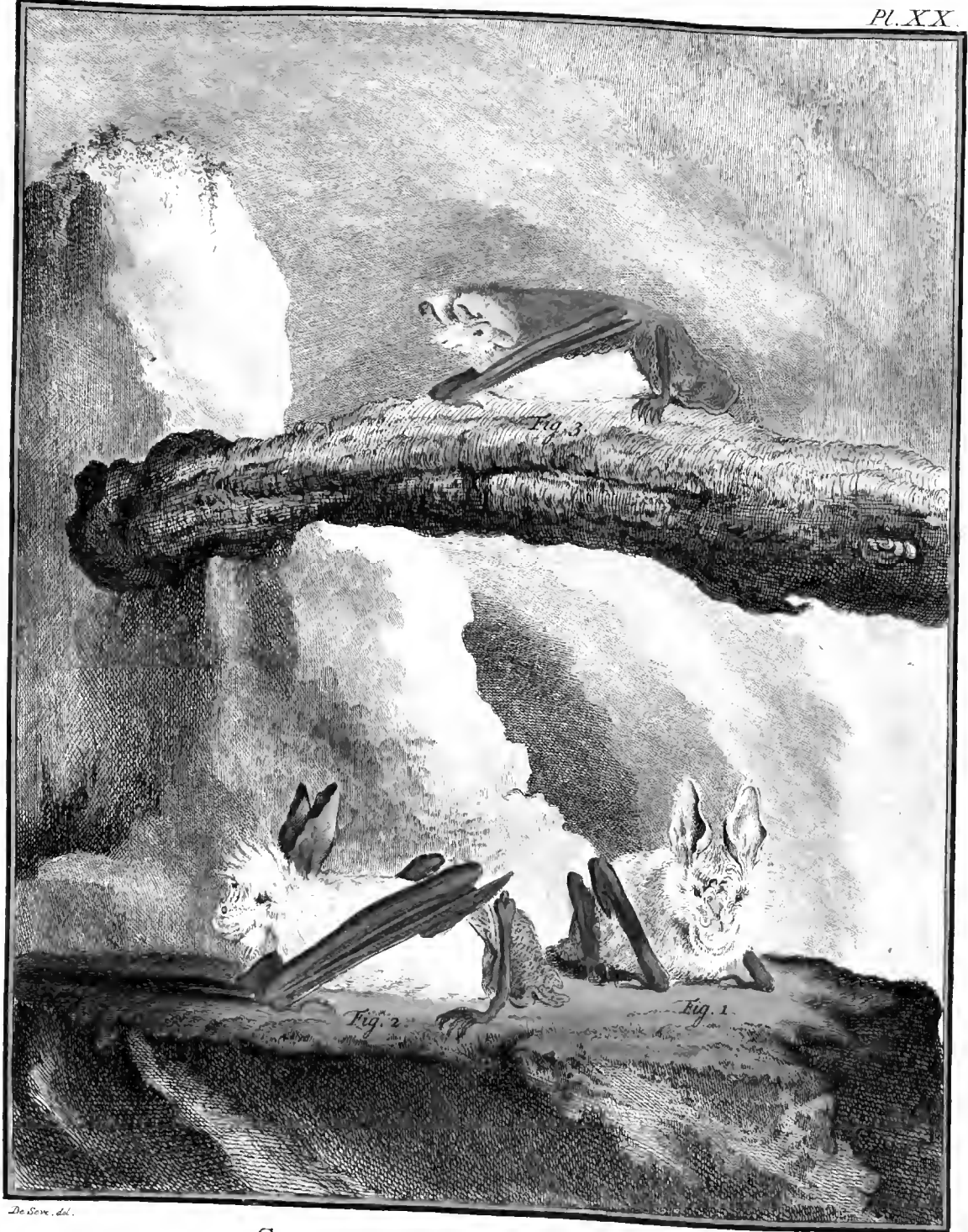
1.

5.

	voeten, duimen, lyneur.		
Wydte van de uitgespreide vleugelen	o.	7.	4.
Lengte van den kop van het eind van den smoel tot aan het agterhoofd	o.	o.	5.
Omtrek van het eind van den smoel	o.	o.	7.
Omtrek van den smoel, onder de oogen gemeeten	o.	o.	10 $\frac{1}{2}$.
Omtrek van de opening van den bek	o.	o.	6.
Affand tusschen de beide neusgaten	o.	o.	o.
Affand tusschen het eind van den smoel en den voorsten hoek van het oog	o.	o.	5.
Affand tusschen den agtersten hoek en het oor	o.	o.	2.
Omtrek van den kop, tusschen de oogen en ooren gemeeten	o.	1.	o.
Lengte der ooren	o.	o.	9.
Breedte van derzelver basis over de buitenste kromte gemeeten.	o.	o.	7 $\frac{1}{2}$.
Affand tusschen de beide ooren, om laag gemeeten	o.	o.	3.
Lengte van den hals	o.	o.	2.
Omtrek van den hals	o.	1.	1.
Omtrek van het lighaam, agter de voorpooten dwarfch door de vleugels gemeeten	o.	1.	9.
Omtrek op de dikste plaats gemeeten	o.	2.	o.
Omtrek voor de agterpooten gemeeten	o.	1.	8.
Lengte van den stomp van den staart	o.	1.	2.
Omtrek van den staart aan het begin van den stomp	o.	o.	1 $\frac{1}{2}$.
Lengte van den voorarm van den elleboog af tot aan de geleeding der hand	o.	1.	7.
Breedte van den voorarm by den elleboog	o.	o.	1 $\frac{1}{2}$.
Dikte van den voorarm op dezelfde plaats	o.	o.	1.
Lengte van de geleeding der hand	o.	o.	2.
Dikte van de geleeding der hand	o.	o.	o $\frac{1}{2}$.
Lengte, van de geleeding der hand tot aan het eind der vingeren	o.	2.	1.
Lengte van den vleugel	o.	3.	6.
Breedte op de breedste plaats	o.	2.	o.
Lengte van den duim der voorste voeten tot aan het eind van den nagel	o.	o.	5.
Lengte van den eersten vinger	o.	1.	o.
Lengte van den tweeden vinger	o.	2.	1.
Lengte van den derden vinger	o.	1.	7.
Lengte van den vierden vinger	o.	1.	9.
Lengte van den nagel van den duim der voorste voeten	o.	o.	1.
Lengte van het been van de knie af tot aan den enkel	o.	o.	7.
Breedte van het bovenst van het been	o.	o.	o $\frac{1}{2}$.
Dikte	o.	o.	o $\frac{3}{4}$.
Breedte ter plaatse van de hiel	o.	o.	1.
Dikte terzelfder plaats	o.	o.	o $\frac{1}{2}$.
Lengte van de hiel af tot aan het eind der nagelen	o.	o.	5.
Lengte van de vingers der agterste voeten	o.	o.	3 $\frac{1}{2}$.
Breedte van den agtersten voet	o.	o.	2 $\frac{1}{4}$.
Lengte der langste nagelen	o.	o.	1 $\frac{1}{2}$.

Deze vledermuis heeft dertig tanden, vier snytanden namelyk in het bo-

De Sève. del.

CHAUVESOURIS ETRANGERES.

C. F. Fritsch. f.

venst kaakbeen en zes in het onderst, en in elk kaakbeen twee hondstanden en agt baktanden; alle de snijtanden van het bovenst kaakbeen zyn tegen elkanderen aan geplaatst, zy hebben elk twee koppen; die uit den onderkaak hebben elk ook twee of drie koppen: de eerste baktand van onderen, schoon groot, heeft slegts eene punt (d).

No. DCDX. *Een andere vledermuis.*

Dezelve heeft tien duimen breedte, over de uitgespannen vleugels gemeeten; dezelve verschilt slegts daarin van de voorgaande dat de witagtige kleur van het onderst van het lighaam met eene tint afchgrauw vermengd is, en dat het vlies der vleugelen geene rosagtige kleur heeft; deze vledermuis is gedroogd; dezelve is door den Hr. ADANSON uit Senegal medegebragt geworden.

No. DCDXI. *De kop van een vledermuis van de soort der beide voorgaanden.*

Deze kop is van het vleesch ontbloot; dezelve is tienlynen lang van het eind des ondersten kaakbeens tot aan het agterhoofd, en heeft eenen duim vyf ly- nen omtreks, op de dikste plaats gemeeten: men ziet op het voorhoofd eenen wyden en diepen kuil, die niet alleen door het indrukzel van dat deel gemaakt wordt, maar ook door eene dunne en vooruitsteekende graat die denzelfen aan de zyden en van agteren omringt; daar is ook eene kleine graat die zig langs de kruin van den kop uitstrekt.

No. DCDXII. *Een andere vledermuis.*

Deze vledermuis (*Pl. XX, fig. 3*) heeft een zeer kleinen neus; de ooren eindigen met eene punt die naar buiten gerigt is, en daar zit eene kleine uitranding op den buitensten rand onder de punt; de lel is zeer lang, want dezelve heeft meer dan twee lyne lengte; dezelve is smal aan de basis en puntig aan het eind; de ooren zyn voorwaards gerigt, en byna geheel in het hair verborgen, dat vry lang is; hetzelfde heeft op het lyf omtrent twee ly- nen lengte: dat van het neusbeen, van het voorhoofd, van het bovenst van den kop, van het bovenst van den hals, van de schouderen, van den rug en van het kruis heeft eene blonde vaale kleur; het onderst kaakbeen, de borst en de buik hebben het hair van eene witagtige kleur, met eene tint vaal; het vlies der vleugelen en de staart zyn vereenigd met vaal en bruin; het vaal vertoont zig voornamelyk langs den voorarm en de vingeren, op den rand van het vlies, van den vierden vinger van den voorsten voet af tot aan den ag- tersten voet toe, en rondom den staart, die in het vlies blyft zitten.

Lengte van het geheele lighaam, in eene regte lyn gemeeten van	voeten, duimen, lyne.		
het eind van den snoel tot aan den aars	o.	1.	1.
Wydte van de uitgespreide vleugelen	o.	7.	o.

(d) Deze vledermuis is onder den naam van *vliegende Campagnol*, in de *Mémoires de l'Académie royale des Sciences, année 1759*, beschreven geworden.

	voeten, duimen, lynea		
Lengte van den kop van het eind van den smoel tot aan het agter- hoofd	o.	o.	5.
Omtrek van het eind van den smoel	o.	o.	6.
Omtrek van den smoel, onder de oogen gemeeten	o.	o.	9.
Omtrek van de opening van den bek	o.	o.	6.
Affand tuffchen de beide neusgaten	o.	o.	0 $\frac{1}{4}$.
Affand tuffchen het eind van den smoel en den voorften hoek van 't oog	o.	o.	2 $\frac{3}{4}$.
Affand tuffchen den agterften hoek en het oor	o.	o.	1 $\frac{1}{2}$.
Affand tuffchen de voorfte hoeken der oogen, over de kromte van het neusbeen gemeeten	o.	o.	3 $\frac{1}{2}$.
Dezelfde affand in eene regte lyn gemeeten	o.	o.	2 $\frac{1}{2}$.
Omtrek van den kop, tuffchen de oogen en de ooren gemeeten . . .	o.	o.	11.
Lengte der ooren	o.	o.	4 $\frac{1}{4}$.
Breedte van de basis, over de buitenfte kromte gemeeten	o.	o.	6.
Affand tuffchen de beide ooren omlaag gemeeten	o.	o.	3.
Lengte van den hals	o.	o.	2.
Omtrek van den hals	o.	I.	I.
Omtrek van het lighaam voor de agterpooten gemeeten dwarfch door de vleugelen	o.	I.	10.
Omtrek op de dikfte plaats gemeeten	o.	2.	I.
Omtrek voor de agterfte pooten gemeeten	o.	o.	10.
Lengte van den ftopp van den ftaart	o.	I.	0 $\frac{1}{2}$.
Omtrek van den ftaart by het begin van den ftopp	o.	o.	1 $\frac{1}{2}$.
Lengte van den voorarm van den elleboog tot aan de geleeding der hand	o.	I.	3.
Breedte van den voorarm by den elleboog	o.	o.	I.
Dikte van den voorarm ter zelfder plaats	o.	o.	I.
Lengte van de geleeding der hand	o.	o.	1 $\frac{1}{4}$.
Dikte van de geleeding der hand	o.	o.	1 $\frac{1}{4}$.
Lengte van de geleeding der hand tot aan het eind der vin- geren	o.	I.	5.
Lengte van den vleugel	o.	3.	0.
Breedte ter breedfte plaats	o.	I.	10.
Lengte van den duim der voorfte voeten tot aan het eind van den nagel	o.	o.	3.
Lengte van den eerften vinger	o.	I.	5.
Lengte van den tweeden vinger	o.	I.	6.
Lengte van den derden vinger	o.	I.	11.
Lengte van den vierden vinger	o.	I.	8.
Lengte van den agterpoot van de knie af tot aan de hiel	o.	o.	6.
Breedte van het bovenft van het been	o.	o.	0 $\frac{3}{4}$.
Dikte	o.	o.	0 $\frac{3}{4}$.
Lengte van de hiel af tot aan het eind der nagelen	o.	o.	2 $\frac{3}{4}$.
Lengte der vingeren van de agterfte voeten	o.	o.	1 $\frac{1}{2}$.
Lengte van den agterften voet	o.	o.	1 $\frac{1}{2}$.
Lengte der langfte nagelen	o.	o.	I.

Deze vledermuis heeft agt-en-dertig tanden, in het bovenft kaakbeen na-
meelyk vier fnytanden, twee hondstanden en twaalf baktanden; en in het on-

derft kaakbeen zes fnytanden twee hondstanden en twaalf baktanden: de twee eerfte fnytanden van het bovenft kaakbeen, een aan elke zyde, zyn van mal-kanderen afgefcheiden door eene kleine tuffchenruimte; zy zyn alle vier puntig, en de eerfte aan elke zyde is langer dan de tweede; de fnytanden van het onderft kaakbeen hebben elk drie of vier ongelyke koppen; de drie eerfte baktanden van elk kaakbeen hebben flegts eene punt (e).

(e) Deze vledermuis is in de *Mémoires de l'Académie royale des Sciences*; onder den naam van *kleine vliegende hazelmuis* befchreeven.

DE POLATOUCHE *.

W y hebben den naam, welken dit dier in zyn geboorte land voert, liever willen behouden, dan de wilde en grillige benaamingen, waaronder de Natuuronderzoekers hetzelfde voorgedraagen hebben, aannemen: zy hebben hetzelfde vliegende rot, vliegende eekhoorn, vliegende relmuis, rot van Pontus, of Pontifche rot, Scytifche rot, enz, geheeten; wy zullen die faamgestelde benaamingen, zo veel mogelyk, uit de Natuurlyke Historie uitsluiten, om dat de lyft der natuur, om waar te zyn, zo eenvoudig moet wezen als zy zelve: de polatouche is van een byzondere foort, en gelykt flegts in eenige kenmerken naar die van den eekhoorn, van de relmuis, en van de rot; hy gelykt niet naar de eekhoorn dan in de grootte der oogen, en in de gedaante van den staart, die evenwel niet zo lang of met zo lang hair bedekt is; hy gelykt meer naar de relmuis in de gedaante des lichaams, in die der ooren, die kort en naakt zyn, in 't hair van den staart, dat van dezelfde gedaante en dezelfde lengte is als dat van de relmuis; maar hy is niet, gelyk deze, onderworpen aan die verdooving, of dien slaap, welke door de koude wordt voortgebragt: de polatouche is derhalven noch eekhoorn, noch rot, noch relmuis, fchoon hy iets van de natuur van alle drie heeft.

De Hr. KLEIN is de eerfte geweest, die een naauwkeurige befchryving van dit dier gegeven heeft in de *Philofophifche Transacties* van 't jaar 1733. Herzelve was egter reeds lang te voren bekend geweest; men vindt het in de Noordelyke deelen zo wel van de Oude als van de Nieuwe Wereld (a); het is alleen-

* De *Polatouche*; de naam van dit dier is in Rusland *Polatoucha* welken wy hebben aangenomen; in Muskovia heet het *Létaga*; in Polen *Wiewiorka*, en *Lataiaca*; by de Wilden van Kanada *Sabouesquanta*; by de Indiaanen van de andere deelen van 't Noorden en 't Westen van Amerika *Affapanick* en *Quinichpatlan*.

Mus Ponticus aut Scythicus, Sciurusve alius, quem volantem cognominant; GESNER, *Icon. Quadrup.* pag. III.

Sciurus Americanus volans. Flying Squirrel, RAY *Synops. Quadrup.* pag. 215.

Flying Squirrel. Transact. Philos. ann. 1733. pag. 35.

Ecureuil volant. CATESBY *Hift. Nat. de la Caroline*, tom. II. pag. 76 en 77.

Sciurus volans, SEBA, *Vol. I.* pag. 67. *Tab. 41. fig. 3.*

Sciurus hypochondriis prolixis volitans. LINNÆUS *Syst. Nat. Ed. IV.* pag. 67. *Edit. VI.* pag. 9. *Edit. X.* pag. 64.

Sciurus obscure cinereus aut rufescens, cute ab anticis cruribus, ad postica, membranae in modum extensa, volans . . . . . Sciurus volans. L'ECUREUIL *volant.* BRISSON *Regn. Animal.* pag. 157.

The flying squirrel. EDWARDS, *Hift. of Birds, Part. IV.* pag. 191. alwaar men eene vry goede afbeelding heeft.

(a) „ De Hurons van Kanada hebben drie foorten van eekhoorns . . . . . die, welke „ heeft geacht worden, zyn de vliegende *sabouesquanta* geheeten, die afchgrauw van kleur, „ wat dik van kop, en voorzien zyn van een vel, dat aan weerskanten van den agterften „ poot

leenlyk gemeener in Amerika dan in Europa, alwaar het maar zeldzaam, en niet dan in eenige Noordſche Landen, gelyk Lithauwen en Rusland, gevonden wordt: dit klein dier onthoudt zig op de boomen even als de eekhoorn; het gaat van tak tot tak, en wanneer het een ſprong doet om van den eenen boom tot den anderen te komen, of een aanmerkelyken aſtand over te wippen, trekt zyn vel, 't welk flap en gevouwen is in de zyden des lighaams, zig naar buiten, ſpant zig, en maakt eene ſtrydige rigting met de voorſte pooten, die zig voorwaards, en met de agterſte, die zig, in de beweeging van den ſprong, agterwaards uitſtrekken: het vel dus gespannen, en meer dan een duim buitenwaards gerekte zynde, vergroot de oppervlakte des lighaams zonder dezelfs ſtoffelyken inhoud te vermeeerden, en vertraagt bygevolg de verſnelling van den val, zodat het dier met een enkelen ſprong een vry aanmerkelyken aſtand kan overwippen; dus is deze beweeging niet een vlugt, gelyk die der vogelen, noch eene wappering gelyk die der vledermuizen, die beide door herhaalde ſlingeringen of ſlagen der vleugelen geſchieden; het is een enkele ſprong, waarin alles afhangt van den eerſten indruk, wiens beweeging alleenlyk aanhoudt, en langer duurt, omdat het lighaam van het dier, eene grootere oppervlakte aan de lugt aanbiedende, een meerderen tegenſtand in het zakken ontmoet, en dus langzaamer valt: men kan in de beſchryving, agter dit artykel, een omſtandiger verflag vinden van de werktuiglyke beweeging of ſpeling van deze zonderlinge uitzetting van het vel, die aan de polatouche alleen eigen is, en by geen ander dier gevonden wordt; dit kenmerk zou alleen genoeg zyn om denzelven van alle andere eekhoornen rotten of relmuizen te onderſcheiden; maar zyn zelfs de zonderlingſte dingen der natuur wel ooit alleen? zoude men gedagt hebben in hetzelfde geſlagt van dieren een ander met een gelyk vel te vinden, waarvan de verlengingen zig niet ſlegts van het eene been tot het ander maar van 't hoofd tot den ſtaart uitſtrekken: dit dier, waarvan SERA ons de figuur en de beſchryving heeft gegeven onder den naam van *vliegende eekhoorn van Virginie (b)*, ſchynt van den polatouche genoeg te verſchillen om een afzonderlyke ſoort te maaken; wy zullen ons egter niet haſten met eene beſlilling wegens dezelfs natuur te geeven; het is waarſchynlyk een dier, waarvan de ſoort wezendlyk beſtaat en

„ poot naar de voorſte zittende, welke zy uitzetten als zy vliegen willen .... Zy brengen drie of
 „ vier jongen voort, enz". *Voyage des Hurons, par SAGARD THEODAT* pag. 305, 306. — „ Daar
 „ is een ander klein diertje, 't welk de Indiaanen van Virginie *Aſſapanick*, en de Engeliſchen *Eſcu-*
 „ *riou volant* noemen, 't welk zyne pooten verbreedende, en zyn vel uitſpreiden te, als of het
 „ vleugelen waren, dertig of veertig roeden, van tien voeten lengte, vliegt". *Histoire du nou-*
 „ *veau monde, par J. DE LAÉT*, Leyde 1640. *Liv. III.* pag. 88. — „ De vliegende eekhoorns
 „ zyn van grootte als een groote rot, grauwwit van kleur; zy zyn zo ſlaaperig als de ande-
 „ re wakker zyn; men noemt hen vliegende, omdat zy van den eenen boom op den anderen
 „ vliegen door middel van een zeker vel, dat zig in de gedaante van een vleugel uitzet, wan-
 „ neer zy deze kleine vlugten doen". *Voyage de LA HONTAN, Tom. II.* pag. 42. — „ De vlie-
 „ gende eekhoorns komen uit het Noorden van Amerika, maar men heeft 'er ſints eenigen
 „ tyd ook in Polen gevonden". *EDWARDS Natur. Hiſt. of Birds*, pag. 191. en *CATESBY Hiſt.*
Nat. de la Carol. tom. II. pag. 76 en 77.

(b) SERA *Vol. I.* pag. 72. *Tab. 44. fig. n. 3.*

X. Deel.

I

van die van den polatouche verschilt; maar het zoude ook ecne enkele verscheidenheid in die soort kunnen zyn, en misschien is het niet dan een toevallig voortbrengzel of een monstertagtigheid; want geen Reisbeschryver, geen Natuuronderzoeker, heeft gewag van dit dier gemaakt, SEBA is de eenigste, die het in 't Kabinet van Vincent gezien heeft, en ik durf my nooit verlaaten op die beschryvingen die in de Kabinetten gemaakt worden naar dieren, welken men voordagtelyk op ecne zekere wyze schikt om hen ongemeen te maaken.

Wy hebben den polatouche leevend gezien, en vry langen tyd bewaard; hy is door de Reisbeschryvers vry wel aangeduid: SAGARD THEODAT (c), JAN DE LAËT (d), FERNANDES (e), LA HONTAN (f), DENYS (g), hebben 'er allen gewag van gemaakt, zo wel als de H^{ren} CATESBY (h), DUMONT (i), LE PAGE DU PRATZ (k), enz, en de H^{ren} KLEIN, SEBA, en EDWARDS hebben 'er goede beschryvingen met de afbeelding van gegeven: het geen wy zelve van dit dier gezien hebben komt volmaakt overeen met het geen zy daar van zeggen; gemeenlyk is het kleiner dan de eekhoorn; dat, 't welk wy gehad hebben, woog maar twee oncen, dat is te zeggen zo veel als een vledermuis van de middelfoort, en de eekhoorn weegt agt of negen oncen: daar zyn evenwel grooter; wy hebben een vel van een polatouche, waarvan men hier agter de beschryving zien zal, 't welk aan een veel grooter dan de gemeene polatouche moet behoord hebben.

De polatouche gelykt eenigzins naar de vledermuis door deze uitspanning van het vel, dat, in den sprong, de voorste beenen met de agterste veree-

(c) *Voyage au pays des Hurons, par SAGARD THEODAT, pag. 305.*

(d) *Histoire du nouveau monde, par JEAN DE LAËT, pag. 88.*

(e) *Quinichpatlan seu mus volans fusco pilo nigroque promiscue tegitur, qui prope brachia & crura est proluxior ac parvarum alarum forma . . . . Est autem caeteris minor; parvo & musculo capite, magnis auriculis, &c.* FERNAND. *Hist. nov. Hisp.* pag. 9. Men moet hier aanmerken, dat deze Schryver zig vergist, wanneer hy zegt, dat het lang hair is, dat dit dier voor vleugelen verstrekt, dewyl die vleugels inderdaad ecne verlenging of uitrekking van deszelfs vel zyn.

(f) *Voyage de LA HONTAN, tom. II. pag. 42.*

(g) „ De vliegende eekhoorns hebben wat zwarter hair dan die van Frankryk; zy hebben vleugels, die van voren naar agteren loopen, en zig op de breedte van twee goede vingers uittrekken; zy zyn eigenlyk een klein dun vel, van boven met kort dons hair bedekt; de geheele vlugt van dit dier kan niet verder dan dertig of veertig stappen draagen; maar zo het van den eenen boom naar den anderen vliegt, zal het wel het dubbeld kunnen vliegen”. *Descript. Géogr. de l’Amer. sept, par DENYS, Paris 1672. tom. II. pag. 331 en 332.*

(h) CATESBY, *Hist. nat. de la Caroline, pag. 76.*

(i) „ De eekhoorns zyn zeer gemeen in Louisiane, alwaar men 'er van twee soorten onderscheidt: de eene zyn in alles gelyk aan die, welken wy in Frankryk kennen; de tweede zyn wat meer afchgrauw van kleur, en hebben aan hunne voorste pooten een soort van vel of vlies, waarmede zy van den eenen boom op den anderen op een vry grooten afstand kunnen wippen, enz”. *Mémoire sur la Louisiane, par DUMONT, pag. 81, 82.*

(k) „ De vliegende eekhoorns worden zo genaamd omdat zy van den eenen boom op den anderen, op een afstand van vyf en twintig of dertig voeten, en meer springen; hun hair is donker afchgrauw van kleur; dit dier heeft de grootte van een rot; zyne agterste pooten zitten aan de voorste vast met twee vliezen, die het dier, terwyl het springt, in de lugt ophouden, zodat het schynt te vliegen, maar deszelfs voortgang, is altoos daalende, enz”. *Histoire de la Louisiane, par Mr. le PAGE DU PRATZ, tom. II. pag. 98.*

nigt, en het dier dient om zig in de lugt op te houden; hy fchynt haar ook wat te gelyken in den inborst, want hy houdt zig overdag ftill en fchynt dan, om zo te fpreeken, verdoofd, ten minften in een diepen fleep, en herneemt zyne werkzaamheid niet dan des avonds; men kan dit diertje gemaklyk tam maaken, maar het blyft steeds geneigd om te ontvlugten, en men moet het in een kooy bewaaren, of aan een klein kettingje vaf maaken: men voedt het met brood, vrugten, graanen; het maakt inzonderheid veel werks van de knoppen en jonge fcheuten van de pyn-en berkenboomen; het zoekt de nooten en de amandelen niet gelyk de eekhoorns; het maakt zig een bed van blaaden, waarin het zig begraaft en den geheelen dag onthoudt, komende alleenlyk des nagts, en wanneer het door den honger gedrongen wordt, te voorschyn: gelyk het niet zeer vaardig is, wordt het ligtelyk een prooy der marters, en andere dieren, die op de boomen klauteren, dus is de foort niet talryk, fchoon zy gemeenlyk drie of vier jongen voortbrengen.

BYVOEGZEL TOT DE HISTORIE VAN DEN POLATOUCHE *.

Dit dier wordt wegens zyne gedaante en groote fprongen het *vliegende Eekhoorn* genoemd, hoewel het niet vlieden kan: deze benaaming is waarfchyntlyk herkomstig van de uitgezette of dubbelde huid, die het heeft, die een begin neemt van de onderfte kaaken en van daar aan de voorpooten door de zyden tot aan de agterpooten toe loopt: en omdat het voor 't overige veel naar het eekhoornje gelykt, buiten dat dezelfs ftaart met zulk lang hair niet voorzien is, en dat het korter en platter hair daaraan heeft, en dat byna altoos horizontaal ligt, zo als reeds hier boven gezegd is.

De kleur is op het lighaam muis-vaal, maar van de kaaken af onder den buik tot aan den ftaart wit, en dit wit is te zien op de zyden van zyn lighaam onder de dubbelde huid, die daar boven donkerer van kleur is: het hoofd is dik en rond, de oogen zyn zeer groot en zwart: de twee voorfte fnytanden in het onderfte kaakbeen zyn veel grooter dan die van het bovenfte, de voorpooten zyn korter dan die van agteren; het zit op zyne agterpooten, neemt het eeten in de voorpooten en brengt het daar mede aan den mond; hier in, gelyk in de groote fprongen, die het doet, eitz, gelykt het zeer naar de eekhoornjes, het verfchilt evenwel van onze eekhoornjes, gelyk ook van de *Petit-gris* of het blauwe eekhoorn, hierin dat die over dag waaken, en hun voedzel zoeken; daar integendeel de polatouches over dag flaapen en 's nagts haar voedzel zoeken.

Drie van deze diertjes zyn my prefent gedaan in 't jaar 1775, door wylen den WelEerwaarden en zeer geleerden Hr. *G. Kulenkamp*, die zyn WelEerw. over Engeland van Nieuw-York ontvangen hadt, daar zy zeer menigvuldig zyn zullen: zy hebben by gemelden Heer tweemaal jongen voortgebracht, elke reis drie; in den tyd van twee agter een volgende jaaren: de tyd dat zy de eerfte maal ritzig wierden, was in de maand van maart 1771; in dezen tyd waren

* Dit Byvoegzels is ons mede gedeeld door den WelEd. Hr. *Klockner*, M. D. te Amftterdam

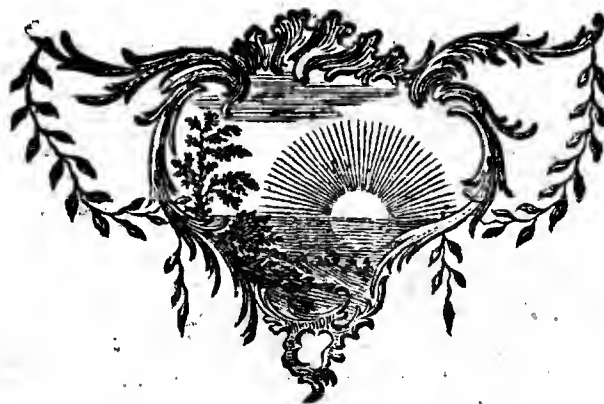
zy buiten gemeen wild en onrustig: de tyd van de dragt is omtrent zes weeken: na dien hebben zy niet meer voortgebragt tot heden toe. (1777).

Het voedzel dezer diertjes is brood, nooten, amandelen, graanen, appelen, peeren, druiven, en alle boomvrugten; by gebrek van voorgenoemde, eeten zy ook aardvrugten, doch niet graag: hunne drank is water.

Zy maaken zig drie vertrekken in hunne wooning; een om in te slaapen, waar van zy den grond met boommos, of een andere stoffe, beleggen; het ander vertrek dient hun tot magazyn of bewaarplaats, om de drooge vrugten, als nooten, amandelen, enz, daarin te verzamelen; het laatste dient hun, om des winters hunne uitwerpzelen daarin te ontlaffen, hetwelk zy des zomers altyd buiten hunne holen doen: alle de nooten die zy in hun magazyn brengen, neemen zy eerst in hunne voorste pooten, bezien dezelve nauwkeurig, en zo een wurmsteekige daar onder is, werpen zy dezelve weg; is de noot van buiten ongekwetst, dan krabbelen zy met de tanden aan de schil om te ontdekken of zy hard en gaaf en bygevolg of de pit goed zy om in de bewaarplaats gebragt te worden, alwaar zy dezelve op elkander stapelen en 'er de eene of de andere zachte stoffe met zo veele netheid tusschen werken, dat het naar een metzelwerk gelykt: een tyd lang laaten zy niet toe dat de een of de ander van hun aan dezen voorraad raake; en zo dit geschiedt en de anderen het zien, gaan zy hem met geweld te keer.

Deze dieren worden zeer tam en mak, komen des avonds op de tafel en neemen hun voedzel uit de handen van hem, die het hun aanbiedt; zy zyn altyd vrolyk, zelfs in hunne gevangenis, en zo men hen des daags wakker maakt, beginnen zy te speelen en te springen.

Wy kunnen den tyd van hunnen groei niet bepaalen, bygevolg den tyd hoe lang zy leeven nog minder.

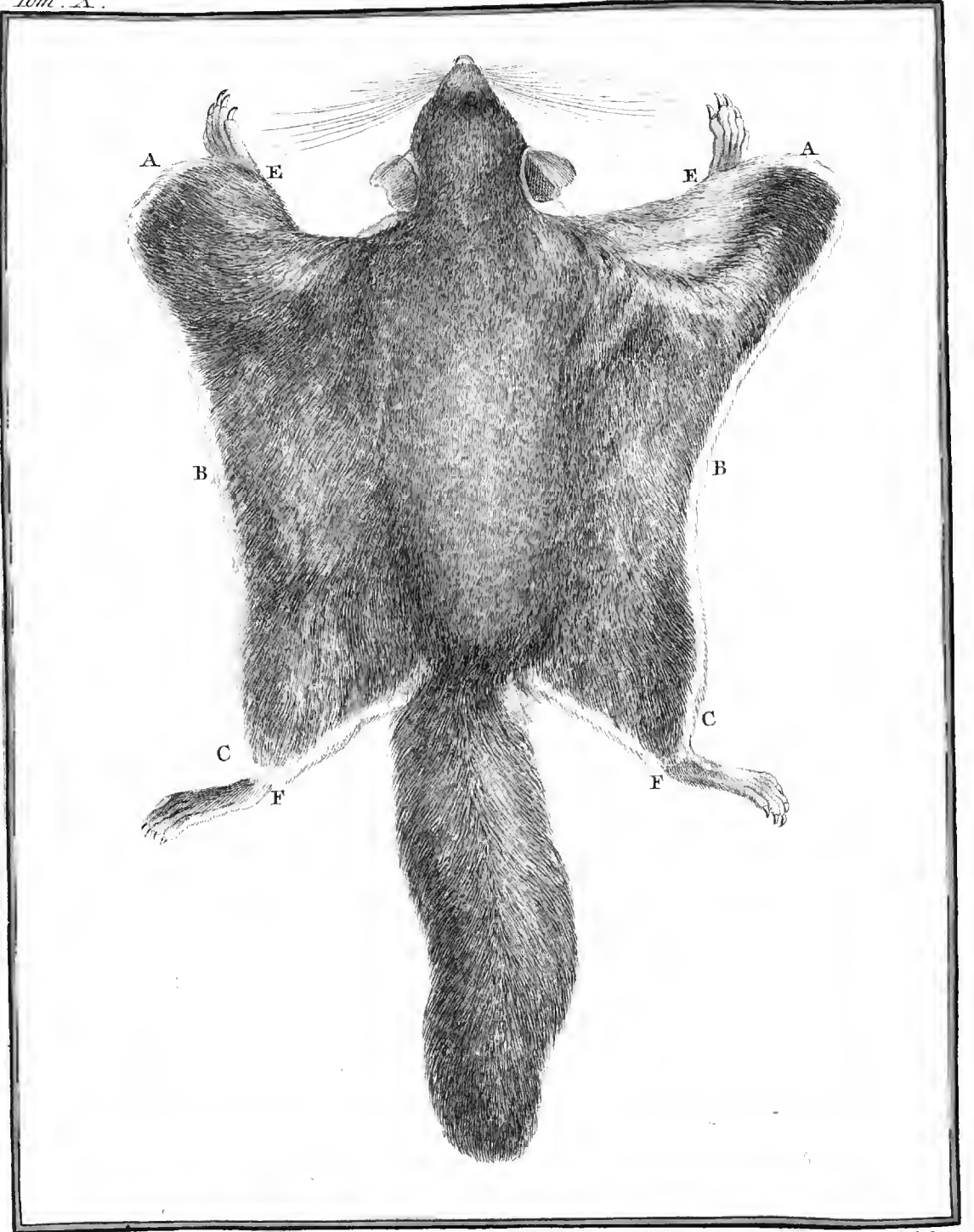
De Serv. del.

C.F. Fritsch. f.

LE POLATOUCHE.

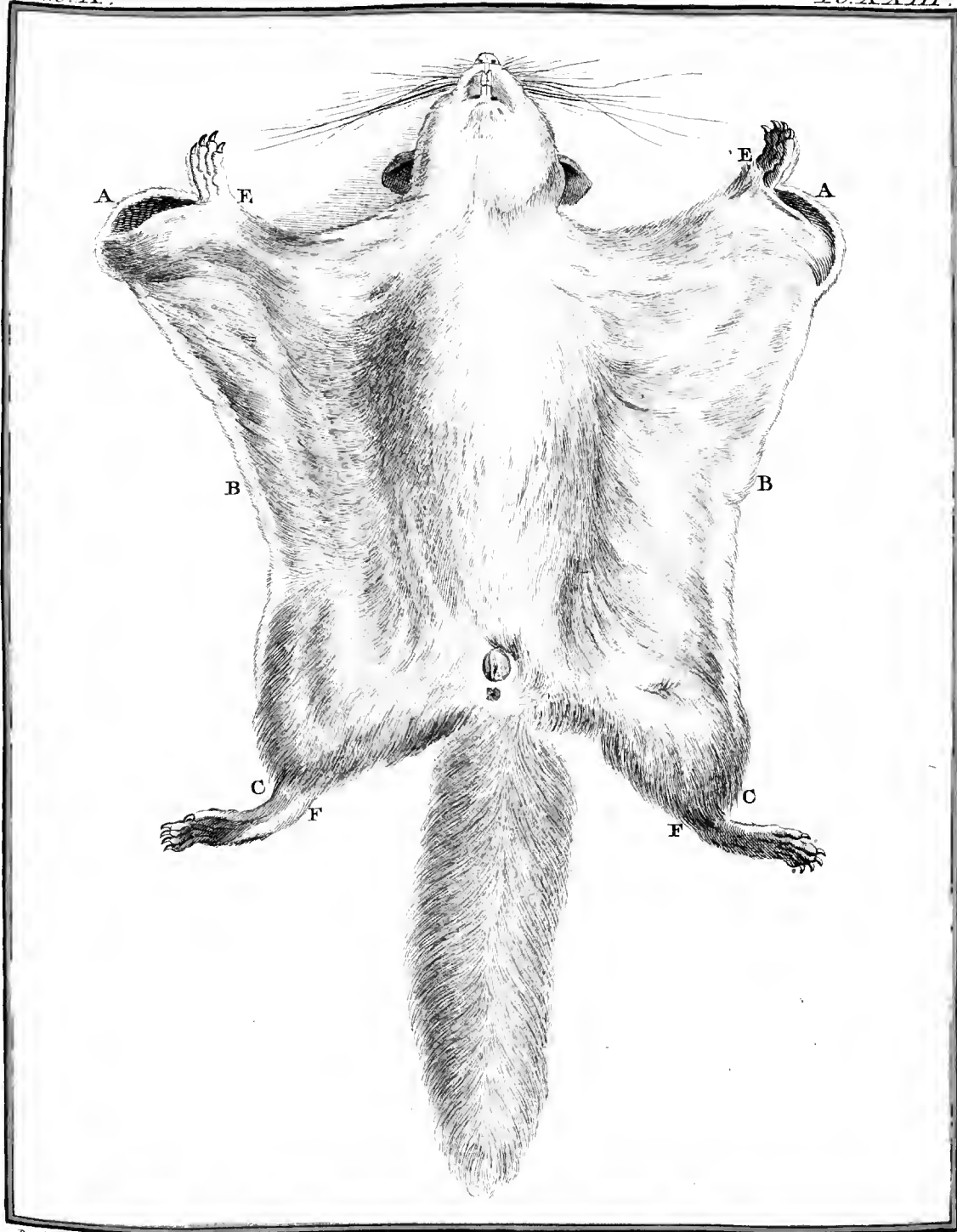

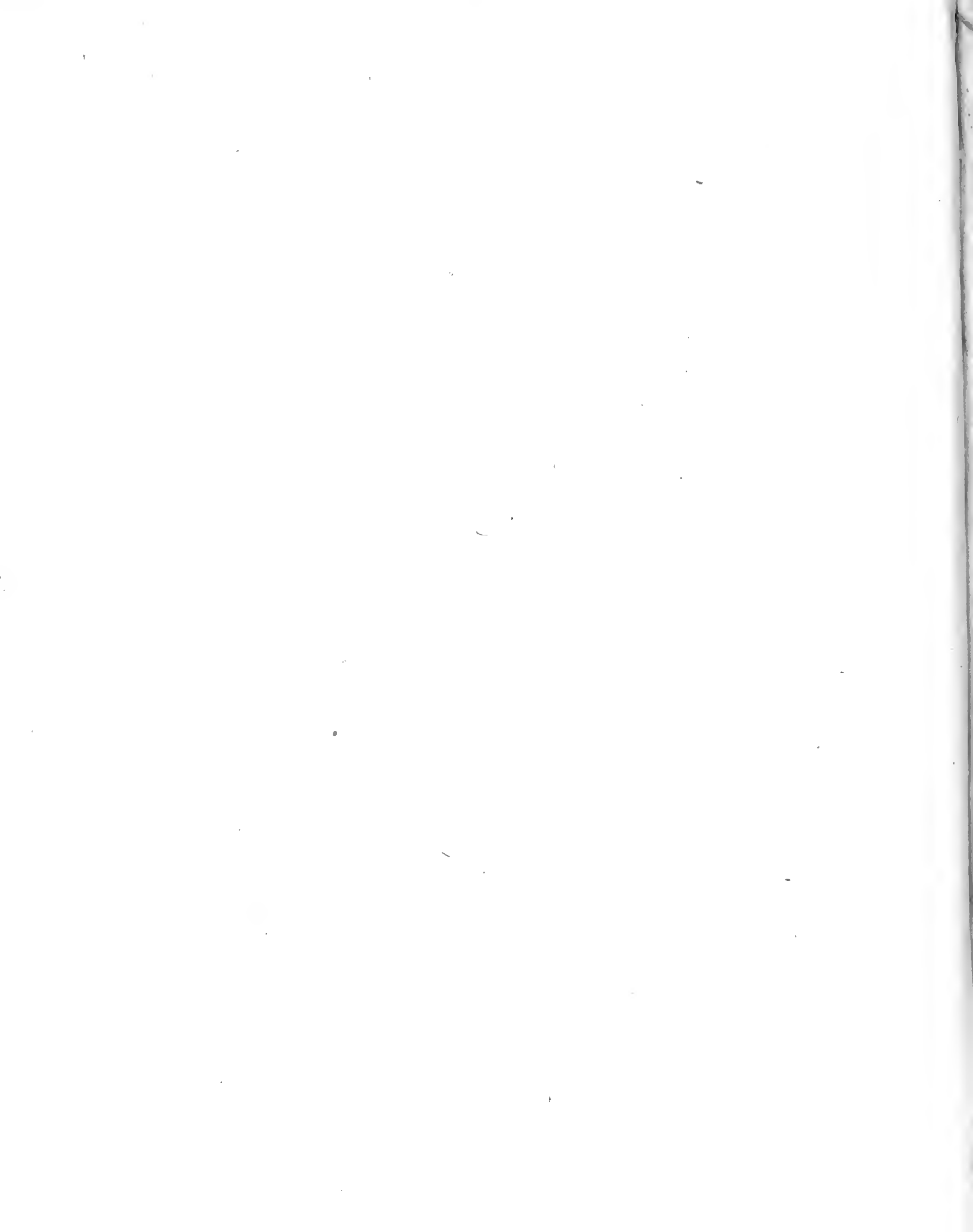
Buvic. del.

C.F.F. f.

Burce, del.

C.R.H. sc.

 BESCHRYVING VAN DEN POLATOUCHE.

***** e polatouche (*Pl. XXI*) heeft in het algemeen meer overeenkomsten met den rot dan met den eekhoorn door de uitwendige gedaante des lighaams en door de hoedanigheid van zyn hair, en meer met ***** den eekhoorn dan met eenig ander beest door de inwendige deelen; hy heeft ten naastenby de grootte van de groote hazelmuis; hy gelykt veel naar den eekhoorn door de gedaante van den kop, schoon hy den neus naar evenredigheid minder dik heeft, de ooren op eenen grooteren afstand van malkanderen geplaatst; en de oogen juist even groot en even vooruitsteekend als die van den eekhoorn, in weerswil van het verschil van grootte dat tusschen deze beide dieren plaats heeft: de ooren van den polatouche zyn kaal; dun, en doorschynend gelyk die der rotten; de staart heeft lange hairen op de zyden gelyk de staart van den eekhoorn en van de relmuis; maar deze hairen zyn korter dan die van den eekhoorn, en ten naastenby even lang als die van de relmuis: de polatouche heeft vier vingers en eenige voetspooren van den duim aan de voorste voeten, en vier vingers met een volkomen duim aan de agterste voeten, gelyk de eekhoorns en de rotten; maar alle de vingers zyn naar evenredigheid minder lang en minder dik dan die van den eekhoorn, en ten naastenby eveneens van grootte als die van de groote hazelmuis.

De polatouche verschilt van de rotten, van den eekhoorn en van alle andere bekende dieren door verlengingen van het vel van den rug, van den buik, en van de pooten; deze verlengingen strekken zig ter lengte van omtrent eenen duim aan weerszyden van het lighaam uit, ter lengte van negen lynen op den buitenkant van den voorarm, en slegts van drie lynen op den buitenkant van het been, en van vyf lynen ter steede van de buiging van den elleboog; deze verlengingen (*A A B B C C*, *Pl. XXII*, *akwaar de polatouche van boven*, en *Pl. XXIII*, *akwaar hy van onderen gezien wordt*) omvatten den elleboog en de knie, en eindigen aan de voorhand (*E E*) en aan den voorvoet (*F F*), wanneer het dier in rust is (*gelyk hy op Pl. XXI wordt afgebeeld*); wanneer hy gaat, of loopt, of zwemt, zyn de verlengingen niet zeer zichtbaar, maar wanneer men hem in de lugt om hoog werpt, spreidt hy dezelve uit, en alsdan maakt het voorste gedeelte der verlenging van den voorarm eene soort van lel (*A A*, *Pl. XXII en XXIII*) omdat zy door een lang en fyn beentje (*A A*, *Pl. XXIV*) ondersteund wordt, dat men onder het vel voelt en dat zig met de voorhand geleedt; de polatouche kan zig niet in de lugt ophouden, zig opgeeven, noch wezendlyk vliegen door middel van zyne uitgestrekte verlengingen, maar hy helpt zig schuinsch naar voren en naar omhoog, en hy vertraagt zynen val omdat de omtrek van zyn lighaam veel uitgestrekter geworden zynde, schoon zyne massa niet zwaarer zy, hy meer wederstand biedt aan de lugt; dit dier kan dus in de lugt wel van eene plaats tot eene andere

overgaan, mits de plaats van welke hy zig af begeeft hooger zy dan die, naar welke hy overgaat, naar evenredigheid van den afstand die tuffchen beiden is: hy kan zig dus in zynen val ophouden als hy van eene zekere hoogte valt, maar hy zoude zekerlyk niet van zeer hoog kunnen vallen zonder zig te dooden, omdat de omtrek, welken hy aan de lugt tegenfelt, niet in ftaat zoude zyn om hem tegen de verfnelling van zynen val te befchutten, indien die te lang duurde: het is my niet voorgekomen dat hy met die verlengingen in de lugt klapwiekte gelyk de vogels met hunne vleugelen; hy beweegt flegts zynen ftaart door hem zydelings en van het een eind tot het ander golvingen te doen maaken: de polatouche zwemt gelyk andere dieren zonder de verlengingen zyner huid uit te fpreiden, en fchoon het hair nat zy, onderfteunt het dier zig evenwel in de lugt eveneens als of het droog was, en het kan op zyne wyze vliegen zodra het uit het water komt.

De polatouche, die ten onderwerpe voor deze befchryving gediend heeft en wiens afmeetingen in de volgende tafel worden opgegeeven, hadt den geheelen bovenkant (*Pl. XXII*) van den kop, van het lighaam, van de beenen en van den ftaart van eene kleur, die gemengd was met afchgrauw en geel, behalven eene witagtige vlak die boven elk oog zat; de omtrek der oogen hadt eene zwartagtige afchgrauwe kleur: het bovenft van den kop, en van den hals hadt eene kleur die vermengd was met helder afchgrauw en geelagtig; de rug, het kruis, de bovenkant der verlengingen en der beenen had dezelfde kleuren, maar het afchgrauw was zwartagtig en het geel donkerer; de bovenkant van den ftaart hadt eene tint geelagtigs vermengd met bruin afchgrauw; alle de hairen hadden eene afchgrauwe kleur by den wortel en eene geele aan het eind: de onderkant (*Pl. XXIII*) van het dier, van het eind van den fmoel tot aan het begin van den ftaart, was van eene witte kleur met eenige tinten geele op den rand der verlengingen van het vel des lighaams en op de hairen van den buitenkant van de dije en van het been; de onderkant van den ftaart hadt eene geelagtige kleur; de langfte hairen zaten op den ftaart, zy hadden agt lynen lengte; de lengte van de hairen des lighaams bedroeg vier of vyf lynen, en zelfs zes agter de dije: de baarden waren twee duimen lang en zwart van kleur.

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte van het geheele lighaam, in eene regte lyn gemeeten van het eind van den fmoel tot aan den aars	o.	4.	10.
Hoogte van het voorftel ftel	o.	2.	2.
Hoogte van het agterfte ftel	o.	2.	6.
Lengte van den kop van het eind van den fmoel tot aan het agterhoofd	o.	1.	3.
Omtrek van het eind van den fmoel	o.	1.	10.
Omtrek van den fmoel onder de oogen gemeeten	o.	2.	2.
Omtrek van de opening van den bek	o.	o.	7.
Afstand tuffchen de beide neusgaten	o.	o.	1.
Afstand tuffchen het eind van den fmoel en den voorften hoek van het oog	o.	o.	6.
Afstand tuffchen den agterften hoek en het oor	o.	o.	3.

BESCHRYVING VAN DEN POLATOUCHE.

71

	voeten,	duimen,	lynen.
Lengte van het oog van den eenen hoek tot den anderen	o.	o.	4.
Opening van het oog	o.	o.	3.
Afstand tusschen de voorste hoeken der oogten, over de kromte van het neusbeen gemeeten	o.	o.	8½.
Dezelfde afstand in eene regte lyn gemeeten	o.	o.	7.
Omtrek van den kop tusschen de oogten en de ooren	o.	o.	5.
Lengte der ooren	o.	o.	7.
Breedte van de basis, over de buitenste kromte gemeeten	o.	o.	8.
Afstand tusschen de beide ooren, omlaag gemeeten	o.	o.	8½.
Lengte van den hals	o.	o.	6½.
Omtrek van den hals	o.	2.	o.
Omtrek van het lighaam, agter de voorpooten gemeeten	o.	3.	2.
Dezelfde omtrek, op de dikste plaats gemeeten	o.	3.	4.
Dezelfde omtrek voor de agterpooten	o.	2.	3.
Lengte van den stomp van den staart	o.	3.	7.
Omtrek van den staart aan het begin van den stomp	o.	o.	7.
Lengte van den voorarm van den elleboog tot aan de geleding der hand	o.	1.	3.
Breedte van den voorarm by den elleboog	o.	o.	3.
Dikte terzelfder plaats	o.	o.	2.
Omtrek van de geleding der hand	o.	o.	5½.
Omtrek van de nahand	o.	o.	5.
Lengte van de geleding der hand tot aan het eind der nagelen	o.	o.	8.
Lengte van het been van de knie af tot aan de hiel	o.	1.	6½.
Breedte van het bovenst van het been	o.	o.	4½.
Dikte	o.	o.	2½.
Breedte ter plaatse van de hiel	o.	o.	2½.
Omtrek van den navoet	o.	o.	5½.
Lengte, van de hiel af tot aan het eind der nagelen	o.	1.	1.
Breedte van den voorsten voet	o.	o.	3.
Breedte van den agtersten voet	o.	o.	4.
Lengte van de langste nagelen	o.	o.	1½.
Derzelver breedte aan de basis	o.	o.	o.

Dit diertje woog twee oncen: het netvlies was zeer dun, en strekte zig verder dan het midden van den onderbuik uit; de lever en de maag strekten zig evenveel ter linker-als ter regterzyde uit.

De twaalfvingerigedarm liep byna tot in de regter buikzyde uit, alwaar hy zig naar binnen boog, voor dat hy zig met den nugterendarm vereenigde; de omwentelingen van dien darm lagen in de navelstreek; en die van den omgeboogendarm lagen in de regterzyde in den onderbuikstreek en in de linkerzyde: de blindedarm strekte zig naar voren uit in die zelfde zyde; de kronkeldarm liep schuin van voren naar agteren en van de linker-naar de regterzyde; hy maakte in de regterzyde twee losse krullen, waarvan de een langer was dan de ander; deze beide krullen hadden elk in het midden een darm-scheil van omtrent eene lyn breed: vervolgens strekte zig de kronkeldarm agter de maag van de regter-naar de linkerzyde uit, voor dat hy zig met den regterdarm vereenigde: de losse krullen van den kronkeldarm bewyzen op eene zeer duidelyke wyze, dat de polatouche meer overeenkomst heeft met den eek-

hoorn dan met de rotten, omdat de kronkeldarm van den eekhoorn ook losse krullen heeft, die niet in den rot gevonden worden (a).

De maag geleeke naar die van den eekhoorn, want dezelve hadt slegts eene kleine kromte, en het linker gedeelte was veel dikker dan het regter gedeelte.

De vliezen der maag en der darmen zyn zeer dun; de dunne darmen hadden ten naastenby dezelfde dikte over hunne geheele uitgestrektheid; de blindedarm was een weinig naauwer aan zyn eind dan aan zyn begin; de kronkeldarm was niet veel dikker dan de dunne darmen, maar de regte was een weinig dikker by den aars.

De lever hadt vyf kwabben, waarvan de grootste in het midden lag, dezelve hadt twee insnydingen; de schoorband der lever ging door de eene heen, en het galblaasje lag in de andere: daar lag eene kwab aan de linkerzyde, die wat minder groot was dan de middelste, en drie kleine ter regterzyde; de tweede omvatte de nier, en de derde was de kleinste van allen; de lever hadt van buiten en van binnen eene bleeke roode kleur; dezelve woog veertig greinen.

De milt hadt drie zyden, en derzelver onderst eind was breeder dan het bovenst; zy woog drie greinen, en zy hadt eene kleur gelyk aan die van de lever.

Het alvleesch maakte twee takken waarvan de een veel dikker was dan de ander, en zig langs de maag tot aan de milt uitsprekte; de andere tak was zeer dun en liep langs een gedeelte van den twaalfvingerigendarm.

De regter nier zat zo veel meer naar voren als de helft van haare lengte bedroeg; zy hadden geen groot indrukzel, het bekkentje was smal, en hadt slegts eene zeer langwerpige tepel.

Het vleeschig gedeelte van het middelrif was zeer dun en half doorschynend: het peesagig middelpunt hadt veel meer lengte dan breedte: het hart was met de punt naar de linkerzyde gekeerd.

De linker long hadt slegts eene kwab gelyk die van den eekhoorn; de regter hadt 'er drie gelyk by de meeste dieren, maar de vierde scheen tot aan den wortel toe in twee deelen verdeeld te zyn.

De tong en het strotklapje geleeken naar de tong en naar het strotklapje van den eekhoorn; daar liepen tien dwarsche groeven over het verhemelte: de eerste waren de wydsten, en de anderen waren in het midden hunner lengte afgebrooken: allen maakten zy eene bolrondeheid naar voren toe.

Daar waren geene ongelykheden aan de hersenen, even min als aan die van den eekhoorn, maar de agterhersenen geleeken naar die van de meeste andere viervoetige dieren; de groote hersenen woogen een-en-twintig greinen, en de kleine hersenen zeven greinen en een half.

De polatouche heeft agt tepels, vier aan elke zyde, en op eenen grooten afstand van malkanderen geplaatst: daar zitten 'er drie op den buik en een op den rug.

De

(a) Zie het VII Deel van dit Werk, blz. 161.

De balzak was zeer groot, en de roede flak uit den onderbuik ter lengte van drie lynen en eene halve.

In het roedehoofdje zit een klein beentje dat zeer dun is en puntig aan het voorste eind, dat het eind maakt van het roedehoofdje: de afvoerende vaaten hebben niet veel lengte; de zaadblaasjes waren klein en hadden de gedaante van dunne kammen; de voorstanders scheenen naar evenredigheid meer uitgestrektheid te hebben, maar alle deze deelen waren misvormd door de werking van den wyngest.

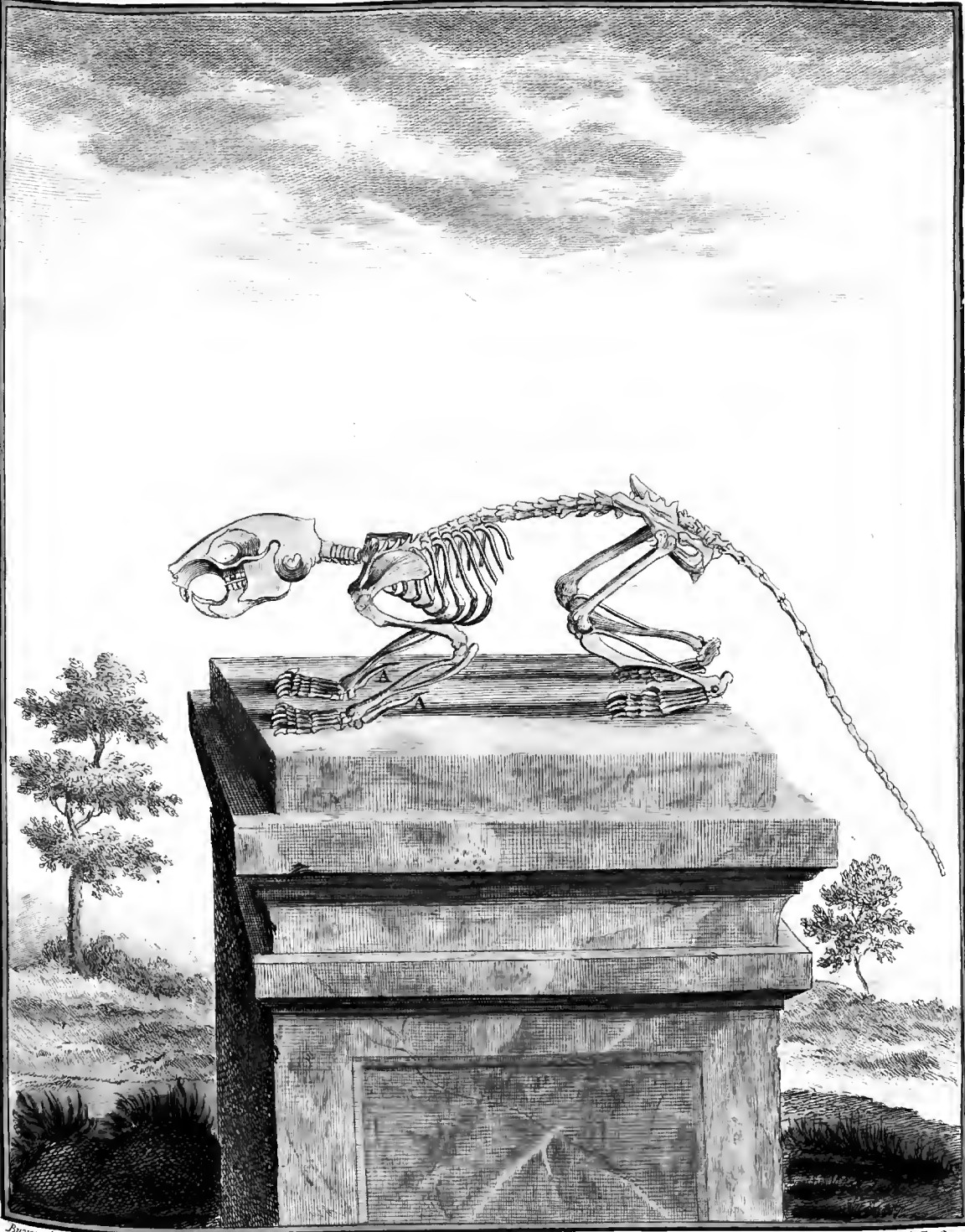
Het hoofdje van den kittelaar was slegts geteekend door eene kleine verheevenheid, die in het midden eener holligheid gevonden wierdt; daar zaten eenige voetspooren van rimpels op de wanden van de scheede die zeer dik waren; de hoornen der lyfmoeder zaten aan vetvliezen vast, zy waren lang en maakten kronkelagtigheden; de zaadballen of eyerneften zaten van het eind der hoornen van de lyfmoeder af; de trompetten waren ondertusschen dicht by de zaadballen op een gekluwd, na in eene regte lyn de tusschenwydte doorloopen te hebben die tusschen de hoornen en de eyerneften gevonden wordt.

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte der dunne darmen van den portier af tot aan den blindendarm	2.	I.	0.
Omtrek van den twaalfvingerigendarm op de dikste plaatsen	0.	0.	8.
Omtrek op de dunste plaatsen	0.	0.	5.
Omtrek van den nugterendarm op de dikste plaatsen	0.	0.	8.
Omtrek op de dunste plaatsen	0.	0.	7.
Omtrek van den omgeboogendarm op de dikste plaatsen	0.	0.	6.
Omtrek van denzelven op de dunste plaatsen	0.	0.	5.
Lengte van den blindendarm	0.	I.	3.
Omtrek van den blindendarm op de dikste plaats	0.	I.	I.
Omtrek op de dunste plaats	0.	0.	9.
Omtrek van den kronkeldarm op de dikste plaatsen	0.	0.	9.
Omtrek op de dunste plaatsen	0.	0.	6.
Omtrek van den regtendarm by den kronkeldarm	0.	0.	6.
Omtrek van den regtendarm by den aars	0.	I.	0.
Lengte van den kronkel-en regtendarm te samengenomen	0.	8.	0.
Lengte van de geheele darmbuis, zonder den blindendarm	2.	9.	0.
Groote omtrek van de maag	0.	2.	4.
Lengte van de kleine kromte, van den flokdarm af tot aan den hoek welken het regter gedeelte maakt	0.	0.	2.
Lengte, van den flokdarm af tot op den bodem van den grooten blindenzak	0.	0.	I $\frac{1}{2}$.
Omtrek van den flokdarm	0.	0.	4.
Omtrek van den portier	0.	0.	6.
Lengte van de lever	0.	I.	2.
Breedte van de lever	0.	I.	2.
Derzelver grootste dikte	0.	0.	2.
Lengte van het galblaasje	0.	0.	4.
Deszelfs grootste middellyn	0.	0.	2 $\frac{1}{2}$.
Lengte van de milt	0.	0.	II.

X. Deel.

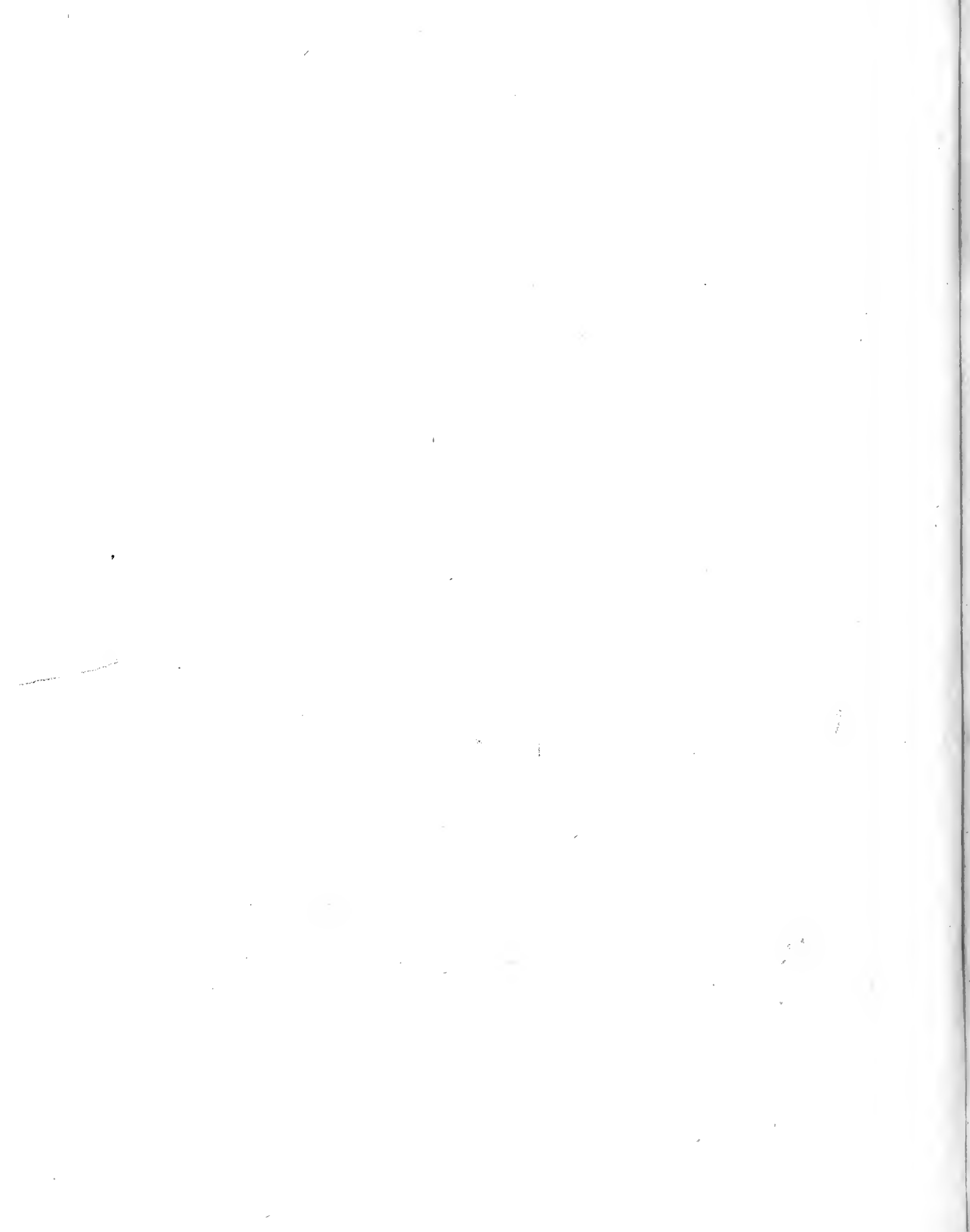
K

	voeten, duimen, lynen.		
Breedte van het onderst eind	o.	o.	3.
Breedte van het bovenst eind	o.	o.	2.
Dikte in het midden	o.	o.	1.
Dikte van het atvleesch	o.	o.	1.
Lengte der nieren	o.	o.	o ² / ₃ .
Breedte	o.	o.	5.
Dikte	o.	o.	3.
Lengte van het peesagtig middelpunt van de holle ader af tot aan de punt	o.	o.	2 ¹ / ₂ .
Breedte van hetzelfde	o.	o.	4.
Lengte van het vleeschig gedeelte tusschen het peesagtig middelpunt en het borstbeen	o.	o.	2 ¹ / ₂ .
Breedte van elke zyde van het peesagtig middelpunt	o.	o.	4.
Omtrek van den bodem van het hart	o.	o.	5.
Hoogte, van de punt af tot aan het begin van de longenflagader.	o.	o.	3.
Hoogte, van de punt af tot aan het longenzakje	o.	o.	5.
Middellyn van de groote slagader, van buiten naar buiten gemeeten.	o.	o.	4.
Lengte van de tong	o.	o.	1.
Lengte van het voorste deel der tong, van het toompje af tot aan het eind	o.	o.	9 ¹ / ₂ .
Breedte van de tong	o.	o.	3.
Lengte van de voorhersenen	o.	o.	2.
Breedte	o.	o.	6.
Dikte	o.	o.	7.
Lengte van de agterhersenen	o.	o.	4 ¹ / ₂ .
Breedte	o.	o.	3 ¹ / ₂ .
Dikte	o.	o.	5.
Affand tusschen den aars en den balzak	o.	o.	4.
Hoogte van den balzak	o.	o.	4.
Lengte van het roedehoofdje	o.	o.	3.
Omtrek	o.	o.	6.
Lengte der roede, van de vanéénsplyting der holagtige lighaamen af tot aan de inplanting der voorhuid	o.	o.	2.
Omtrek	o.	o.	9.
Lengte der afvoerende vaaten	o.	o.	3.
Affand tusschen den aars en de klink	o.	o.	8.
Lengte van de klink	o.	o.	1.
Lengte van de lyfmoederscheede	o.	o.	1.
Omtrek ter dikste plaatse	o.	o.	10.
Omtrek op de dunste plaats	o.	o.	5.
Groote omtrek van de pisblaas	o.	o.	4.
Kleine omtrek	o.	1.	3.
Lengte van de pisbuis	o.	1.	o.
Omtrek	o.	o.	2.
Lengte van het lighaam en van den hals der lyfmoeder	o.	o.	1 ¹ / ₂ .
Omtrek	o.	o.	6 ¹ / ₂ .
Lengte van de hoornen der lyfmoeder	o.	o.	4.
Omtrek	o.	1.	4.
Affand in eene regte lyn tusschen de eyerneften en het eind van den hoorn	o.	o.	3.
	o.	o.	2 ¹ / ₂ .

Buovo. del.

C.F.F. sc.

BESCHRYVING VAN DEN POLATOUCHE. 75.

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte van de kromme lyn welke de trompet doorloopt	o.	o.	5.
Lengte der eyerneften	o.	o.	2.
Breedte	o.	o.	1.
Dikte	o.	o.	0½.

Schoon het geraamte van den polatouche (*Pl. XXIV*) meer overeenkomt heeft met dat van den eekhoorn dan met eenig ander dat ik beschouwd heb, worden 'er evenwel verscheidenheden tusschen de geraamten van deze beide dieren gevonden: de polatouche heeft den bek korter, het voorhoofsbeen finaller, en de oogputten grooter.

De tanden verschillen niet van die van den eekhoorn dan door de kleur van den binnenkant der snytanden die eene bleeker oranjekleur heeft dan by de polatouche: dit dier heeft twee-en-twintig tanden, die gelyk zyn aan die van den eekhoorn, zelfs den kleinen tand die aan elke zyde van het bovenst kaakbeen voor de eerste baktand geplaatst is.

De polatouche heeft twaalf wervelbeenderen in den rug, en twaalf ribben aan elke zyde, zeven waare en vyf valsche: het borstbeen bestaat slegts uit zes beenderen; de eerste ribben, eene aan elke zyde, geleeden zig met het voorste gedeelte van het eerste been des borstbeens; de geleeding der tweede ribben geschiedt tusschen het eerste en het tweede been; de derde geleeden zig tusschen het tweede en het derde been, en dus vervolgens tot aan de zesde en zevende ribben die zig tusschen het vyfde en zesde been van het borstbeen geleeden: gelyk de polatouche een been minder heeft aan het borstbeen met hetzelfde getal ribben als by den eekhoorn, heeft hy eene waare rib minder en eene valsche rib meer: de wervelbeenderen van den rug, de ribben, het borstbeen, de wervelbeenderen der lendenen, de beenderen van het bekken en de valsche wervelbeenderen van den staart, verschillen niet veel van diezelfde beenderen in den eekhoorn beschouwd, dan daarin dat de goot, die door de vereeniging der schaam-en zitbeenderen gemaakt wordt, veel korter is.

De beenderen van den arm, van den voorarm, van de dije en van het been van de polatouche verschillen daarin van die van den eekhoorn, dat de ellepyp met haar middelst gedeelte naar boven toe zeer verre af zit van het straalbeen, dat haar onderst gedeelte zeer dun is en aan dat zelfde been vast zit, en dat het kuitbeen op dezelfde wyze met zyn onderst eind met het scheenbeen vereenigd is.

De beenderen der voorhand, der nahand, van den voorvoet van den na-voet en van de vingeren der vier voeten geleeken naar die van den eekhoorn wat het getal de gedaante en de plaatfing betreft; daar zit daarenboven in den polatouche een beentje (*AA*) van vyf lynen lengte, in de gedaante van eene graat of een spoor, aan het vierde been van den eersten regel der voorhand vast; hetzelfde strekt zig schuin sch naar agteren en naar boven uit langs den rand van het vlies dat de vleugels van dit dier uitmaakt.

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte van den kop, van het eind der neusbeenderen tot aan het agterhoofd	o.	1.	3.
De grootste breedte van den kop	o.	o.	9.
Lengte van het onderst kaakbeen, van deszelfs voorste eind af tot aan den agtersten rand van het knokkelwyze uitsteekzel	o.	o.	8 $\frac{1}{2}$.
Breedte van het onderst kaakbeen ter plaatse van de snytanden	o.	o.	1 $\frac{1}{4}$.
Breedte ter plaatse van de kromte der takken	o.	o.	4.
Breedte van dat kaakbeen ter plaatse van de snytanden	o.	o.	1 $\frac{1}{2}$.
Afstand tusschen de oogputten en de opening der neusgaten	o.	o.	4.
Lengte van die opening	o.	o.	1 $\frac{1}{2}$.
Breedte	o.	o.	1 $\frac{3}{4}$.
Lengte der eigenlyke beenderen van den neus	o.	o.	4 $\frac{3}{4}$.
Breedte ter breedste plaats	o.	o.	1.
Middellyn der oogputten	o.	o.	4.
Lengte der langste snytanden buiten het been	o.	o.	3 $\frac{3}{4}$.
Lengte der langste baktanden buiten het been	o.	o.	1.
Breedte	o.	o.	3 $\frac{3}{4}$.
Dikte	o.	o.	3 $\frac{3}{4}$.
Lengte van het lighaam van het tongbeen	o.	o.	2.
Lengte van deszelfs hoornen	o.	o.	3.
Breedte van het gat des eersten wervelbeens van den hals van boven naar beneden	o.	o.	1 $\frac{1}{2}$.
Lengte van de eene zyde naar de andere	o.	o.	1 $\frac{2}{3}$.
Breedte van het eerste wervelbeen over de zydelingsche uitsteekzelen gemeeten	o.	o.	3 $\frac{1}{2}$.
Hoogte van het doornagtig uitsteekzel des tweeden wervelbeens, dat het langste is	o.	o.	0 $\frac{3}{4}$.
Lengte van het lighaam des laatsten wervelbeens van den rug, dat het langste is	o.	o.	1 $\frac{2}{3}$.
Lengte der eerste ribben	o.	o.	2 $\frac{1}{2}$.
Afstand tusschen de eerste ribben op de breedste plaats	o.	o.	4 $\frac{1}{2}$.
Lengte van de agtste rib die de langste is	o.	o.	9.
Lengte van de laatste der valsche ribben	o.	o.	6.
Lengte van het borstbeen	o.	o.	9 $\frac{1}{2}$.
Lengte van het eerste been dat het langste is	o.	o.	2 $\frac{1}{2}$.
Hoogte van het langst doornagtig uitsteekzel der lendenenwervelbeenderen hetwelk dat van het laatste is	o.	o.	1.
Lengte van het langst bykomend uitsteekzel hetwelk dat van het laatste wervelbeen is	o.	o.	1 $\frac{1}{4}$.
Lengte van het lighaam van het vyfde wervelbeen dat het langste is.	o.	o.	2 $\frac{1}{4}$.
Lengte van het heiligbeen	o.	o.	4.
Breedte van het voorste gedeelte	o.	o.	2 $\frac{3}{4}$.
Lengte van de agtste en negende valsche wervelbeenderen van den staart die de langste zyn	o.	o.	3 $\frac{1}{2}$.
Breedte van het voorste gedeelte van het heupbeen	o.	o.	1 $\frac{1}{4}$.
Hoogte van dat been, van het midden der panswyze holligheid af.	o.	o.	6 $\frac{1}{2}$.
Middellyn van die holligheid	o.	o.	1.
Lengte van de goot	o.	o.	0 $\frac{3}{4}$.
Breedte in het midden	o.	o.	3 $\frac{1}{2}$.
Diepte	o.	o.	2 $\frac{1}{2}$.

BESCHRYVING VAN DEN POLATOUCHE. 77

	voeten,	duimen,	lynen.
Lengte der eyronde gaten	0.	0.	3 $\frac{1}{2}$.
Breedte	0.	0.	2.
Breedte van het bekken	0.	0.	3 $\frac{1}{2}$.
Hoogte	0.	0.	6.
Lengte van het schouderblad	0.	0.	7 $\frac{1}{2}$.
Breedte ter breedste plaats	0.	0.	3 $\frac{1}{2}$.
Breedte ter smalste plaats	0.	0.	1 $\frac{1}{2}$.
Hoogte van den doorn op de verhevenste plaats	0.	0.	1 $\frac{1}{2}$.
Lengte der sleutelbeenderen	0.	0.	6 $\frac{1}{2}$.
Lengte van het schouderbeen	0.	0.	11 $\frac{1}{2}$.
Breedte van het onderst gedeelte	0.	0.	2.
Lengte van de ellepyp	0.	1.	2.
Lengte van den elleboogsknokkel	0.	0.	1 $\frac{1}{2}$.
Lengte van het straalbeen	0.	1.	1 $\frac{1}{2}$.
Lengte van het dijebeen	0.	1.	1 $\frac{1}{2}$.
Middellyn van deszelfs kop	0.	0.	1.
Breedte van deszelfs onderst eind	0.	0.	2.
Lengte van het scheenbeen	0.	1.	3.
Lengte van het kuitbeen	0.	1.	3.

 DE TAGUAN, OF DE GROOTE VLIEGENDE
EELHOORN.

y hebben gezegd in de Historie van den polatouche dat 'er grooter vliegende eekhoornjes zyn, dan die, waarvan wy de beschryving gegeven hebben; en dat wy in 't Kabinet een vel hebben, dat niet dan van een grooter dier dan een gewoone polatouche zyn kan: de Hr. DAUBENTON heeft de beschryving van dat vel gegeven, en men ziet daar uit, dat het vyf en een half duim lang is, terwyl het vel van eene gewoone polatouche slegts vier duimen lengte heeft; maar dat verschil is niets in vergelyking van dat, 't welk ten opzigt van de grootte plaats heeft tusschen onzen polatouche en den taguan der Oost-Indiën, waarvan een vel uit Mahé gezonden is aan zyne Doorlugtige Hoogheid den Hr. Prins van Condé, die de goedheid heeft gehad my hetzelfde te laten zien, en 'er een gesprek met my over te houden: die grootte vliegende eekhoorn, in het zeer ryke Kabinet van Chantilly bewaard, is van het einde van den neus tot het uiterst des lichaams drie-en-twintig duimen lang; het wordt niet slegts op Mahé gevonden, maar ook op de Philippynsche eilanden, en waarschynlyk in verscheiden andere plaatsen der Zuidelyke Indiën; deze is gevangen in de landen die aan de Malabaarsche kust grenzen; het is een reus in vergelyking van den polatouche van Rusland en zelfs van Amerika; want gemeenlyk kunnen deze maar vier en een half, of ten hoogsten vyf duim haalen: de taguan gelykt egter in de gedaante naar den polatouche, waarvan hy de voornaamste kenmerken heeft, gelyk als de verlenging van het vel, die geheel gelyk is; maar dewyl hy 'er ten uitersten van verschilt in grootte, en vry duidelyk in andere kenmerken, welke ik zal opgeeven, moet men hem als eene onderscheidene soort van die van den polatouche beschouwen; en 't is om deze reden, dat wy hem onder den naam van taguan, welken hy, volgens het getuigenis van eenige Reisbeschryvers, op de Philippynsche eilanden heeft, voordraagen.

De taguan verschilt dan van den polatouche: 1, in de grootte, als hebbende drie en-twintig duimen lengte, daar de polatouche geen vyf duimen lang is: 2, in den staart, die ten naastenby een en twintig duimen heeft, daar die van den polatouche maar drie en een half duim lang is; daarenboven is de staart niet geplat, gelyk die van den polatouche, maar van eene ronde gedaante, vry gelyk aan die van eene kat, en met lange zwartagtig bruine hairen bezet: 3, het schynt, dat de oogen en de ooren van dien grooten vliegenden eekhoorn eveneens geplaatst en ingezonken zyn als die van den polatouche, en dat de zwarte knevels betrekelyk dezelfde zyn; maar de kop van dien grooten vliegenden eekhoorn is, naar evenredigheid van 't lighaam, min-

der zwaar dan die van den polatouche: 4, het aangezigt is geheel zwart; de zyden van het hoofd en der wangen zyn gemengeld met zwartagtig en wit hair: het bovenst van den neus en de onttrek der oogen zyn met hetzelfde zwart, met ros, en met wit, hair bedekt: agter de ooren is lang hair van eene bruine muscus-of donker grauwe kleur, waar door de zyden van den hals bedekt worden, het geen men op den polatouche niet ziet; het bovenst van den kop en van het geheele lighaam, tot by den staart, is gespikkeld met zwart en wit hair, waarin het zwart egter de overhand heeft, want het wit hair is zwartagtig aan den oorsprong, en wordt niet wit dan op een derde afstands van 't einde: het onderst des lighaams is dof-grauw wit, en deze kleur strekt zig uit tot onder den buik: 5, de verlenging van het vel is van boven bezet met hair van een bruine muskuskleur, en van onderen met aschgrauw en geelagtig hair: de beenen zyn van een zwart ros, dat zig boven den staart vereenigt en het bovenst gedeelte van den staart bruin maakt; die schaduwing van bruin neemt ongevoelig toe, en gaat over tot zwart, dat de kleur is van het einde des staarts: 6, de voeten van dezen grooten vliedenden eekhoorn hebben hetzelfde getal vingers als die van den polatouche, maar die vingers zyn met zwart hair bedekt, terwyl die van den polatouche wit hair hebben: de nagels zyn krom en vry dun, en hunne bedding is breed en aan het einde gekromd gelyk by de katten; deze overeenkomst en die in de gelykheid van den staart heeft dit dier den naam van *vliedende kat* doen krygen, by hen, die hetzelfde hadden overgebracht; voor het overige hadt de grootste nagel der voorste voeten vyf en een halve lyn lengte, en de grootste nagel der agterste voeten slegts vyf lynen, schoon deze nagel eene meer verlengde gedaante heeft dan de voorste.

Men kan in de twee *Plaat*en XXIV, 1 en 2, de afbeeldingen van dit zeldzaam dier zien, 't welk door den Hr. DE SEVE zo volmaakt geteekend is, als de staat der overblyfzelen van het dier vergunde; wy hebben het den naam van taguan gegeeven, ingevolge van eene plaats, die wy in de Reisbeschryvers (a) gevonden hebben, en welke ik hier moet bybrengen.

„ De Philippynsche eilanden zyn de eenige plaats alwaar men eene foort
 „ van vliedende kat vindt, van grootte als een haas, van kleur als een vos,
 „ waar aan de eilanders den naam van taguan geeven: zy hebben vleugels
 „ als vledermuizen, maar bedekt met hair, waarvan zy zig bedienen om
 „ van den eenen boom op den anderen, op den afstand van dertig palmen,
 „ te springen”.

Nadat ik dit artikel in ordre gebragt had, kwam my het werk van den Hr. VOSMAER, 't welk de beschryving van eenige viervoetige dieren en eenige vogelen bevat, in handen: ik heb daar in de beschryving van dezen grooten vliedenden eekhoorn en eenige andere aanwyzingen over den polatouche of kleinen vliedenden eekhoorn, met vermaak gezien.

De Hr. VOSMAER zegt, dat hy twee kleine polatouches leevend gezien heeft, maar dat zy niet lang geleefd hebben in de Diergaarde van zyne Doorlugtige Hoogheid den Hr. Prins van Oranje, enz. enz.

(a) *Histoire générale des Voyages*, Tome X, pag. 410.

Zy fliepen, zegt hy, byna den geheelen dag; als men hen wat sterk drong dedden zy wel een kleinen sprong als om te vliegen, maar zy staakten het terstond weder met schroom, want zy zyn bang; zy houden veel van de warmte, en als men hen ontdekte kroopen zy welhaast weder onder de wol, die men hun gaf om op te liggen; hun voedzel was geweekt brood, vrugten, enz, welke zy op dezelfde wyze aten als de eekhoorns, met hunne voorste pooten, en op hun agterste zittende: op het aannaderen van den nagt zag men hen meer in beweging; het verschil van klimaat heeft veel invloed op de verandering van den aart dezer kleine dieren, die zeer teder schynen (a).

Dit getuigenis van den Hr. VOSMAER is zeer overeenkomstig met het geen ik zelf aan verscheiden dezer diertjes gezien heb; ik heb 'er nog werkelyk (17 maart 1775.) een in 't leeven, die ik in een kooy bewaar, op welks bodem een klein hokje voor het diertje gemaakt is; hy houdt zig daar den geheelen dag in kottoen bestopt, en komt 'er genoegzaam niet dan 's avonds uit om zyn voedzel te haalen; hy heeft een zeer slauw geschreeuw, dat hy niet doet hooren dan wanneer men hem verplicht om uit zyn hokje te komen; hy byt zelfs vry sterk, schoon zyne tanden zeer klein zyn; zyn hair is tenuitcrsten fyn op 't gevoel; men kan hem zyne vliezen bezwaarlyk doen uitbreiden; men moet hem ten dien einde hoog op een stok zetten, en dwingen te vallen, zonder 't welk hy dezelve niet uittrekt. Het geen zig zeer zonderling in het dier vertoont, is, dat het ten uitersten huiverig schynt, en ik begryp niet, hoe het zig des winters voor de koude kan beschutten in de Noordelyke klimaten, dewyl het in Frankryk, zo men het niet in de kamer hieldt, en het wol of kottoen gaf om op te liggen, en zelfs om zig in te rollen, in korten tyd omkomen zoude.

Zie hier wat de Hr. VOSMAER van den taguan of grooten vliogenden eekhoorn, zegt.

De polatouche door den Hr. DE BUFFON beschreeven, heeft buiten tegenspraak, eene groote overeenkomst met dezen; hy heeft gelyke vliezen, niet om te vliegen, maar om zig in de lugt op te houden, als hy van den eenen tak op den anderen springt.

De groote vliogende eekhoorn, welken ik beschryf (b), is my niet dan in een gedroogd vel toegekomen (c). De Hooggeleerde Hr. ALLAMAND heeft ec-

ne

(a) Beschryving van een vliogenden eekhoorn, door den Hr. VOSMAER, pag 9. (Amst. 1767.)

(b) Deze naam komt my gepaster voor dan die van vliogende kat, onder welken dit dier ons anders wordt voorgedragen: de kop, de tanden, en de klauwen hebben meer overeenkomst met de eekhoorns, dan de enkele ruige staart, die aan de kat byzonder eigen is: voor het overige komt het bygevoegd woord van *vliogend* redelyk wel te pas wegens den grooten sprong, dien het dier doet.

Het dier waaraan eenige Natuuronderzoekers den naam van vliogende kat gegeven hebben, is een geheel ander dier als de taguan, wiens vliezen van het hoofd af tot aan het einde van den staart loopen; waarvan wy op een andere plaats breedvoeriger zullen gewag maaken. U.

(c) Ik volg hier woordelyk den Hr. VOSMAER in de Nederduitsche uitgave. *Vertaaler.*

ne korte beschryving gegeven, opgemaakt naar een van de vrouwelyke foort en in kleur verschillend dier, dat te Leiden in het Akademisch Kabinet bewaard wordt. VALENTYN (d) is zekerlyk, hoe gebrekkig ook en zonder afbeelding, de eerste die van dit ons dier gesproken heeft; zie hier 't geen hy 'er van zegt: „ Op Gilolo, omtrent Dodingo, heeft men vliegende civetten; zy hebben vlerken als de vledermuizen van de voorste tot de agterste pooten, waarmede zy van den eenen naar den anderen boom vliegen: zy hebben ook zeer lange staarten byna eveneens als de meerkatten; als zy nederzitten ziet men haare vlerken niet, men heeft dezelve niet boven vyftig jaaren geleden aldaar ontdekt, door dien zy zeer wild en schuw zyn; zy zyn ros van kop met donker grauw gemengd, en haare vlerken zyn van buiten ook met hair bekleed, 't geen het verschil tusschen haar en de vledermuizen is; zy zyn scherp van gebit, zodat zy in staat zyn een houten kooy gemakkelyk in eenen nagt door te byten; anderen noemen ze ook wel vliegende aapen”. Verder zegt hy: „ 't volk van zeker schip, 't jagt Boero genaamd, in 't jaar 1677, omtrent *Halemachera* in *Ternate*, naby *Dodingo* liggende, wierdt allereerst een van deze dieren, zig op de boomen onthoudende, en van den eenen boom op den anderen vliegende, gewaar; zy zagen het eerst voor een eekhoortje aan, doch het hoofd was veel scherper, en meer naar een *Coescoes* gelykende; het was grauw van hairen van den neus af, en over den rug tot agter toe, met een zwarten streep: van de voorste pooten van de klauwen af tot aan de klauwen der agterste pooten toe was de huid aan het lighaam, gelyk het aan de vledermuizen is, vastgespannen; dit vel was van buiten met hair bekleed, gelyk het onderlyf en ook van binnen met wit hair begroeid; als zy van den eenen boom naar den anderen sprongen, breidden zy te gelyk hunne vlerken uit, en scheenen dan als opgespalkt te zyn: de eilanders verklaarden toen die dieren nooit meer gezien te hebben”.

In het Werk van den geleerden Abt PREVOST (e), vindt men ook een zeer korte beschryving en zeer slegte afbeelding, overgenomen uit de *Lettres éditifiantes*, betreklyk op dit dier, — spreekende van de Natuurlyke Historie der Philippynsche eilanden, zegt hy; „ deze eilanden, de eenigste plaatsen der Wereld, daar men eene soort van katten ziet, die de grootte van haazen en de kleur van vossen hebben, en aan welken de Indiaanen den naam van *taguan* geeven, zy hebben vleugels gelyk de vledermuizen, doch met hair bedekt, waar van zy zig bedienen om van den eenen boom op den anderen te springen, ten afstande van dertig palmen”.

Van de groote foort, het onderwerp dezer beschryving, heb ik vier stuks gezien, zynde ook allen, die hier te lande bekend zyn, en daar onder twee verscheidenheden: een derzelve bevindt zig in het Akademie Kabinet te Leiden; een ander is hier in de Natuur- en Kunst-verzameling van

(d) Beschryving van Oud en Nieuw Oost Indien, III Deel pag. 269 en 270.

(e) *Histoire générale des Voyages*, Tome XV. pag. 51. Ed. de la Haye.

den WelEd. Hr. van Heeteren; deze beiden zyn van de vrouwelyke foort; ligt kastanje kleurig, doch op den rug wat donkerer; het einde van den staart, zwartagtig; het onderscheid der sexe is kennelyk aan zes kleine tepels, die evenwydig in twee rijen op de borst en den buik geplaatst zyn; de twee overige, beide mannelijke soorten, behoorende tot het Kabinet van zyne Doorlugtige Hoogheid, waarvan egter een vóór myne aanstelling is weggeraakt, waren overeenkomstig met de volgende beschryving: zie hier de afmeting en de beschryving welke de Hr. VOSMAER van dit dier geeft.

Afmetingen volgens Rbynlandsche Voetmaat.

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte van het lighaam des diers	1.	5.	0.
Breedte van het lighaam met uitgespannen vliezen, by de voorste voeten gemeten	0.	4.	6.
Breedte van het lighaam met uitgespannen vliezen by de agterste voeten genomen	0.	5.	2.
Lengte van den staart tot aan 't einde van het hair	1.	8.	0.
De voorste voeten uitgebreid zynde, zo is de lyn des afftands van het uiteinde des eenen klauws tot den anderen	1.	0.	6.
En die der agtervoeten	1.	3.	0.

Het hoofd is spitsfer toeloopende dan dat van een eekhoorn; de ooren zyn klein en schynen my niet puntig, zynde uitwendig met zeer kort en fyn ligt bruin hair bedekt.

Boven de oogen staan twee lange bruine haren: de oogleden schynen kaal, vooraan ter wederzyde van den bek, staan verscheiden lange, zwarte, en zeer stevige knevelharen.

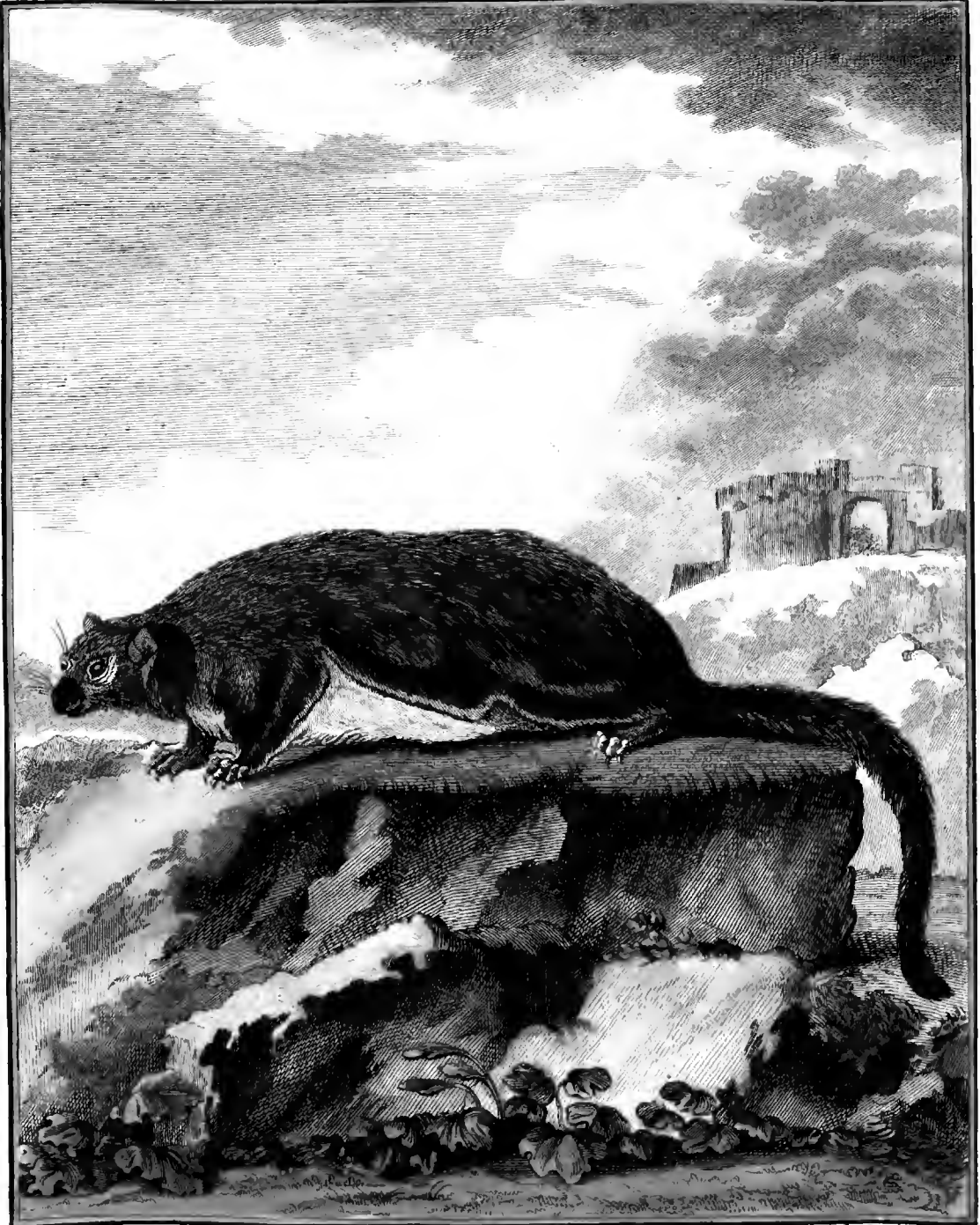
De neus is naakt, de tanden zyn als die der eekhoorns, boven en onder twee, hooggeel, de onderste zeer lang: de kiezen staan mede agter in den bek.

De voor-en agtervoeten zyn, vooral de laatste, tot byna aan de klauwen, als in het vliegvel verborgen; de voorklauwen zyn viervingerig en zwart; de twee middelste de langste; vooral de derde; die der agtervoeten zyn mede zwart en vyf in getal; vier derzelve zyn even lang, doch de vyfde, zynde de binnenste, is veel korter, en vertoont zig alleen als een byhangende klauw; de nagels zyn zeer groot en scherp, van boven zwart onder wit en breed by hun grondbeginzel; de leedjes dezer klauwen zyn als die der eekhoorns.

Het vliegvel, 't welk tusschen de voor-en agtervoeten uitgespannen in onze afbeelding vertoond wordt, is in 't midden, daar het zig ter wederzyden op omtrent vier duimen breedte uitbreidt, het allerdunst, en niet dikker dan fyn Oost-Indisch papier; hetzelfde is, doch zeer dun en yl, met kastanjebruine haartjes bezet: by de voor-en agtervoeten wordt het dikker, of, gelyk een kussen, opgevulder; 't welk breeder by de dijen en smaller naar 't einde der pooten toeloopt; dit gedeelte is dik met bruine en zwarte haren begroeid;

de Jore del.

B. de Bakker fecit.

LE TAGUAN ou GRAND ECUREUIL VOLANT.

de Jore del.

B. de Bakker sculp.

LE TAGUAN ou GRAND ECUREUIL VOLANT.
Le prolongement de la peau étendue .

by de voorklauwen vertoont dat hair zig los, en als een by-of overhangende lap, die rond en dik met hair begroeid is; de buitenste kanten van het vlieg-vel zyn met een dikken zelfkant van zwarte en gryze hairen omzoomd.

Het bovenste gedeelte van het hoofd, den rug, en 't grondbeginzel van den staart zyn met dik en vry lang hair bezet, welks benedenste deelen zwart, en de toppen of uiteinden voor een groot deel grys-wit zyn.

De staarthairen zyn zwart, naar 't lyf gryzer, en zo geschikt dat de staart zig rond vertoont.

De wangen ter zyden van het hoofd zyn bruin grys; de keel ligt witagtig grys, gelyk mede de borst, buik, en onder naar den staart; het vlieg-vel heeft hier van onderen insgelyks maar zeer weinige gryze hairen.

D E P E T I T G R I S *.

M en vindt in de Noördelyke deelen van de eene en andere Wereld het dier, waarvan wy hier, onder den naam van *petit-gris*, de historie geeven; het gelykt veel naar den eekhoorn, en verschilt 'er uitwendig niet van dan in volgende kenmerken; het is grooter dan de eekhoorn; zyn hair is niet ros, maar van eene meer of min donkere kleur; de ooren zyn niet voorzien van dat lange hair, dat by den eekhoorn boven de einden der ooren heen staat; die verschillen, die altoos plaats hebben, schynen genoeg om eene byzondere soort vast te stellen, waaraan wy den naam van *petit-gris* gegeven hebben, omdat men het bont van dit dier onder dezen naam kent: verscheiden Schryvers beweeren, dat de petits-gris van Europa eekhoorns van de gemeene soort zyn, welker kleur in ons Noordelyk klimaat in verschillende jaargetyden slegts verandert, en die daarom verschillende soorten schynen: zonder die verandering van kleur in verschillende jaargetyden, die ons egter voorkomt niet wel bewezen te zyn, volstrekt te willen loochenen, beschouwen wy de *petit-gris* van Europa, en dien van Amerika als het zelfde dier, en als een onderscheiden en afzonderlyke soort van die des gemeenen eekhoorns, want men vindt in Noord-Amerika en in 't Noorden van Europa onze eekhoorns; zy zyn daar van dezelfde grootte en dezelfde kleur; dat is te zeggen van een meer of minder leevendig rood of ros, volgens de meerder of mindere warmte van 't land; en terzelfder tyd ziet men daar andere eekhoorns, die grooter zyn, en welker hair grauw of zwartagtig is in alle jaargetyden; daarenboven is het bont van deze *petit-gris* veel fyner en zagter dan onze eekhoorns; dus meenen wy te kunnen verzekeren, dat het dieren zyn, welker soorten, dewyl de verscheidenheden altoos plaats hebben, niet onder malkanderen vermengd zyn, schoon zy zeer na aan den anderen grenzen; en dat deze onderscheidene soorten derhalven ook met onderscheiden naamen moeten aangeduid worden: de Hr. RÉGNARD (a) zegt itellig, dat de *petit-*

* *Petit-gris*; dezen naam hebben wy gegeven aan het dier 't welk men *grauwen eekhoorn*, *grooten grauwen eekhoorn*, *Kanadafchen eekhoorn*, *Virginifchen eekhoorn* en den *blaauwen eekhoorn* noemt.

Sciurus Virginianus cinereus major. RAY *Synops. Quadrup* pag. 215.

Grand Ecureuil gris. CATESBY, *Hist. Nat. de la Caroline*, Tom. II. pag. 74.

Sciurus cinereus auriculis ex albo flavicantibus . . . *Sciurus Virginianus*. *L'ecureuil de Virginie*. BRISSON *Regn. Anim.* pag. 153.

(a) „ Deze *petit-gris* zyn het geen wy in Frankryk *Escureuils* (eekhoorns) noemen; die hunne roffe kleur veranderen, wanneer de winter en de sneeuw eene gryze doen aanneemen; hoe hooger zy in 't Noorden gevonden worden, hoe volkomener deze kleur is: de Laplanders maaken daar des winters veel jacht op, en hunne handen zyn zo wel afgerigt op deze jacht, dat zy geen dezer dieren, schoon zig op de hoogste toomen onthoudende, voorby gingen, zonder de Laplanders; die by ons waren, door hun gebraf te waarfchouwen: wy doodten 'er eenigen van met snaphaanschooten, want de Lappen hadden toen hunne ronde pylen, daar zy hen anders mede afmaaken, niet by zig, maar wy hadden het vermaak van hen deze dieren met eene verbaazende vaardigheid het vel te zien afstroc-

gris van Lapland dezelfde dieren zyn als de eekhoorns in Frankryk; dat getuigenis is zo uitdrukkelijk, dat men 'er op afgaan zoude, zo het niet door andere getuigenissen weersprooken wierdt; maar de Hr. REGNARD waaraan wy schoone Tonselstukken te danken hebben, hadt zig niet veel bemocid met de Natuurlyke Historie, en hy heeft zig niet lang genoeg in Lapland opgehouden; om de eekhoorns met eigen oogen te zien van kleur veranderen; het is waar, dat eenige Natuuronderzoekers, onder anderen de Hr. LINNÆUS, geschreeven hebben, dat het hair van den eekhoorn in 't Noorden des winters van kleur verandert (b): dat kan waar zyn, want de haazen, de wolven, de wezeljes, veranderen ook van kleur in dat klimaat; maar het is van het vaale of roffe tot het witte dat die verandering geschiedt, en niet van het vaale of roffe tot het aschgrauw-grys; en, om niet dan van den eekhoorn te spreken, de Hr. LINNÆUS zegt in zyn *Fauna Suecica, aestate ruber hyeme incanus*; „des zomers rood des winters wit of grys”; hy verandert derhalven van rood tot wit, of liever van ros tot witagtig, en wy denken niet; dat deze Schryver sterke redenen gehad heeft, om in plaats van dit woord *incanus* dat van *cinereus* aschgrauw te stellen, gelyk hy in zyne laatste uitgave van het *Systema Naturae* gedaan heeft: de Hr. KLEIN (c), verzekert integendeel, dat de

„pen; zy beginnen hunne jagt op de petit-gris tegen St. Michielsdag, en alle de Laplanders in 't algemeen houden zig daar mede bezig, 't geen te weeg brengt, dat men de vellen dezer dieren goed koop krygen kan; men geeft slegts een fransche Ecu of halve Hollandfche Ryksdaaler voor een pak van veertig vellen, maar daar is misschien geene koopmanfchap, daar men meer mede betrokken wordt dan met die petit-gris en hermelynen vellen, omdat men de waar koopt zonder die te zien, en omdat het vel gekeerd en het bont naar binnen is; daar is geen onderscheid in te maaken, zy hebben alle dezelfde prys en men moet de slegte met de goede neemen, de eens kosten zo veel als de andere: wy vernamen van onze Laplanders eene wonderlyke byzonderheid raakende deze dieren, dewelke ons evenwel daarna door de oudervinding bevestigd is; men treft deze dieren niet althans in dezelfde hoeveelheid aan: zy veranderen dikwils van streek of land; zodat men 'er in een geheelen winter niet één zal vinden op die plaatsen daar men een vorig jaar by duizenden hadt: wanneer zy, zig van den eenen oord naar den anderen begevende, een meir of rivier moeten overtrekken, gelyk men die op yderen voetfap in Lapland aantret, neemen deze diertjes een stuk van den schors van een pynboom of berkenboom, dien zy naar den oever van het water sleepen, en daar zy zig vervolgens op zetten, preeven 'e zig dus aan de leiding van den wind over, dien zy alleenlyk zo g draagen met hunne opgestooken staarten te vangen, tot dat dezelve wat te sterk wordende, en de golven zich wat te veel verhoftende, het fchipenden stuurman niet zelden te gelyk omwerpt, die fchipbreuk, die zomtyds over drie of vier duizend zeilen gaat, verrykt gemeenlyk eenige Laplanders, die de gestrande vaartuigen en fchippers op den oever vinden, en dezen tot hun gewoon gebruik doen trekken, indien slegts die diertjes niet al te lang op 't zand gelegen hebben; daar zyn 'er eene menigte, die gelukkig overvaaren, en in eene goede haven veilig aankomen, mits dat zy den windgunstig hebben, en dat het water niet al te hol gaa, want veel beweging van hetzelfde kunnen die kleine vaartuigen niet verdraagen: deze byzonderheid zou voor een vertelling kunnen genomen worden, zo ik dezelve niet by eigen ondervinding wift”. *Oeuvres de Mr. REGNARD, Paris 1742. Tom. I. pag. 163.*

(b) *Sciurus vulgaris* . . . . *habitat in arboribus frequens aestate ruber hyeme incanus. Fauna Suecica. Stockholm 1746. pag. 9. Sciurus vulgaris* . . . . *aestate ruber, hyeme cinereus, Syst. Nat. Edit. X. pag. 63.*

(c) *Sciurus vulgaris rubicundus* . . . . *Nostrates tam in sylvis, quam in caveis vulgares* &c.

eekhoorns rondom Dantzik des winters zo wel als des zomers rood zyn, en dat 'er gemeenlyk in Polen grauwe en zwartagtige gevonden worden, die even weinig van kleur veranderen als de roffe; die grauwe en zwartagtige eekhoorns vindt men in Kanada weder (*d*), gelyk ook in alle de Noordelyke deelen van Amerika; dus meenen wy grond te hebben om den petit-gris, of, zo men wil, den grauwen of blaauwen eekhoorn, te befchouwen als een dier, dat aan de beide Werelden gemeen is, en als een verschillende foort van die van den gemeenen eekhoorn.

Daarenboven zien wy niet, dat de eekhoorns, die in vry groote menigte in onze bosschen zyn, zig aan benden vereenigen, wy zien niet dat zy in gezelschap met elkanderen reizen, dat zy het water zoeken, noch dat zy zig waagen om de rivieren op schorfen van boomen overtetrekken; zy verschillen derhalven van de petit-gris niet slegts in grootte en kleur, maar ook in natuurlyke geaartheden en gewoonten; want schoon deze vaarten der petit-gris niet zeer geloofbaar schynen, worden dezelve egter door zulk eene menigte getuigen bevestigd, dat wy dezelve niet kunnen loochenen (*e*).

Voor het overige is van alle de viervoetige dieren, die niet huisselyk zyn, de eekhoorn misschien meest onderworpen aan verscheidenheden, of heeft althans de meeste aangrenzende foorten; de witte Siberische eekhoorn (*f*), schynt slegts eene verscheidenheid van onzen gemeenen eekhoorn; de zwarte (*g*), en de donker grauwe (*b*) beiden van Amerika, zouden wel enkel verscheidenheden van de foort van petit-gris kunnen zyn: de Barbarysche eekhoorn, de palmist, en de Zwitsersche eekhoorn, daar wy in het volgend ar-

byeme & *aestate rubri* . . . . In *Polonia utique vulgares cinerei non mutant pellem; bauld vari quous vulgares nigricantes, &c.* KLEIN *de Quadrup.* pag. 53. . . . In *Ukraina, inter sciuros coloris rutili, nigricantes spectantur.* RZACZYŃSKI, *Auct. Hist. Nat. Polon.* pag. 321.

(*d*) De Virginische eekhoorns nade:en in grootte meest aan onze conils of konynen; zy zyn zwart of zwart en wit; het grootst gedeelte is evenwel afchgrauw. *Descript. des Indes Occident.* par JEAN DE LAET pag. 88. — De fynste peltery van 't land der Iroquoïsen is het vel der zwarte eekhoornen; dit dier heeft de grootte van een kat van drie maanden, en is zeer leeven lig zeer goedaartig, en zeer gemaklyk te temmen; de Iroquoïsen maaken 'er kleeden van, die zy voor zeven of agt pistoolen verkoopen. *Histoire de la France, par le Pere CHARLEVOIX, Paris 1744. tom. I. pag. 273.*

(*e*) *Rei veritate nititur, quod GESNERUS ex Vincentio Beluacensi & Olao M. refert; sciuros, quando aquam transire cupiunt, lignum levissimum aquae imponere, &c.* „ Het is eene waarheid, „ het geen GESNER uit VINCENTIUS BELUACENSIS en OLAUS MAGNUS verhaalt, dat de eekhoorns, „ het water willende overtrekken, een ligt stuk hout daarin brengen, waarop zy gaande zitten, den staart als zeil gebruiken, en zelfs door dien geduurig te beweegen, schoon de „ wind geheel stil is, voortpoejen; het welk my door mynen getrouwen en geloofwaardigen „ dienaar, wien ik naar de Gothlandsche eilanden gezonden had, verzekerd is meer dan eens „ door hem met eigen oogen gezien te zyn, gelyk hy my dan ook de overblyfzels door hem „ op de oevers verzameld, zelf gebragt heeft”. *Dissertatio de sciuro volante Transact. Ang. n. 427. pag. 38.* KLEIN, *de Quadrup.* pag. 53. — *Cortice interdum sciurus navigat.* — „ De „ eekhoorn vaart zomtyds op een bast”. LINNÆI *Syst. Nat. Ed. X. pag. 63.*

(*f*) *Sciurus albus Sibericus. L'ecureuil blanc de Siberie.* BRISSON *Regn. Anim.* pag. 151.

(*g*) *Sciurus Mexicanus.* HERNAND. *Hist. Mexic.* pag. 582. — *Sciurus niger. L'ecureuil noir* BRISSON *Regn. Animal.* pag. 151.

(*b*) *L'ecureuil d'Amérique.* SEBA *Vol. I. pag. 78. Planche XLVIII. fig. 5.* — *Sciurus obfuscus cinereus . . . . Americanus. L'ecureuil d'Amérique.* BRISSON. *Regn. Anim.* pag. 152.

tykel van spreken zullen, zyn drie foorten, die zeer na aan malkanderen grenzen.

Men weet weinige andere byzonderheden wegens de historie der petits-gris; FERNANDES (i) zegt, dat de grauwe of zwartagtige eekhoorn van Amerika zig gemeenlyk onthoudt op de boomen, en byzonderlyk op de pynboomen, dat hy zig voedt met vrugten en graanen, dat hy 'er voorraad voor den winter van opdoet, dat hy dezelve in een hollen boomstam bergt, en zig daar ook in begeeft, om 'er het ongunstig jaargetyde in door te brengen; dat het wyfje daar ook haare jongen werpt, enz: deze gebruiken van de petit-gris zyn weder verschillende van die der eekhoorns, die zig een nest maaken op de boomen, gelyk de vogels doen; wy willen ondertusschen niet stellig verzekeren, dat deze zwartagtige eekhoorn van FERNANDES dezelfde zy als de grauwe Virginische eekhoorn, en dat zy beiden dezelfde zyn als de petit-gris van 't Noorden van Europa; wy zeggen het alleenlyk als iets dat ons zeer waarschynlyk voorkomt, omdat deze drie dieren ten naastenby van dezelfde grootte, van dezelfde kleur, en van hetzelfde koude klimaat zyn, omdat zy juist dezelfde grootte hebben, en omdat men hunne vellen eveneens gebruikt in de voeringen, die men petits-gris noemt.

*BYVOEGZEL TOT DE HISTORIE VAN DE PETIT-GRIS
of DEN BLAAUWEN EEKHOORN *.*

Dit dier dat door den Hr. DE BUFFON, *Petit-gris* genoemd wordt, is hetzelfde dat wy alreeds over twee jaaren leevendig gehad hebben: het is ons door wylen den WelEerwaarden en zeer geleerden Hr. G. Kullenkamp, vereerd, aan wien het uit Noord-Amerika toegezonden was.

Het is een fraai dier, en vrolyk zelfs in zyne gevangenis: van grootte is het als eene half volwassene huiskat: het gelykt meer naar den eekhoorn dan naar eenig ander dier, en komt zeer naby dit geslacht; maar het is veel grooter; van kleur is het blaauwagtig; zo dat men het gevoeglyk den blaauwen eekhoorn kan noemen.

Zyn hair is op de huid afchgrauw, wat meer naar buiten begint het naar het blaauwe te hellen, en aan het uiterste einde hebben de meeste hairen eene witte punt, en onder den buik ligtgrys.

De ooren staan niet zo hoog aan 't hoofd als by den eekhoorn, en zyn maar zeer weinig boven het hoofd te zien; daar zyn ook geene lange hairen: boven op gelyk aan die van den eekhoorn: zyne snytanden zyn oranje-geel van kleur.

De leevenswyze en zyne gewoonten, zyn meer overeenkomstig met die van den Europeeschen eekhoorn dan met eenig ander dier: zyn geluid is een geknor.

(i) F. FERNANDES, *Hist. Animal. novi orbis*, pag. 8.

(*) Dit Byvoegzel is ons medegedeeld door den WelEdelen Hr. Klockner, M. D. te Amsterdam.

Zodra het de eerste koude voelt, begint het zyne winterprovifie te verzamelen; het gaat byna op dezelfde wyze te werk als de polatouche, en beproeft eerst alle nooten, of de pit goed is, bevorens het dezelve in zyne bewaarplaats brengt; die, welke het niet goed vindt, worden niet opgeflaagen.

Het is een wyfje; weegt twee pond en vier loot: de lengte van zyn lighaam, in eene regte lyn, en over het leevendige dier gemeeten, is een voet, een duim en vier lynen: de staart is van dezelfde lengte als het lighaam; en de ooren hebben de lengte van een duim.

Thans is van deze foort nog een leevendig mannetje hier ter steede, omtrent van dezelfde grootte, gelyk het voorgenoemde wyfje; maar het verschilt daarvan in kleur, en is in plaats van donker blaauwagtig-grys, ligtgrys, en van onder het hoofd tusschen de voorpooten, onder den buik en de agterpooten, tot aan den staart toe wit, als ook de voorpooten tot aan den elleboog en knie.

De Sève, del.

LE PETIT GRIS.

C. F. Fritsch, sc.

BESCHRYVING VAN DEN PETIT-GRIS

OF DEN BLAAUWEN EEKHOORN.

***** e blaauwe eekhoorn (*Pl. XXV*) gelykt naar den eekhoorn door de gedaante des lighaams, maar hy verschilt van denzelven door de kleuren van het hair: die, welke ten onderwerpe voor deze beschryving gediend heeft hadt geene bosjes hair boven de ooren; hy was grooter dan de eekhoorn; zyn hair hadt slegts zeer ligte tinten ros op den smoel, op de kruin en de zyden van den kop, op de ooren, op den rug en op den staart; daar zat een vlak van eene zeer donkere roffe kleur op den bovenkant van den navoet: het bovenst van den smoel, het voorhoofd, de kruin van den kop en het agterhoofd hadden tinten grys en zwart met vaal vermengd: dezelve tinten maakten eene breede streep, die zig van de plaats tusschen de schouders tot op het midden van den rug uitstreckte: de omtrek der oogen was van eene geelagtig witte kleur, en rondom dat wit heerfchte geel; de onderste lip en de wangen hadden eene kleur met een vuil wit en grys vermengd; de basis der ooren en het onderst gedeelte van derzelve binnenkant waren wit: het bovenst en de zyden van den hals, de schouder, de buitenkant van den arm en den voorarm, het bovenst van de voorste voeten, de zyden van de borst en van het lyf, het agterste gedeelte van den rug, het kruis, de buitenkant van de dije en van het been hadden tinten wit zwart en vaal; het hair van alle die deelen was van eene aschgrauwe kleur, zwartagtig by den wortel; wat hooger was het beurtelings van eene vaale, eene witagtige of witte, en eene zwartagtige of zwarte kleur: het onderst kaakbeen, de keel, het onderst van den hals, de oxels, de binnenkant van den arm en van den voorarm, de borst, de buik, de liezen en de binnenkant van de dije en van het been waren van eene witte kleur vermengd met eenige tinten aschgrauw en geelagtig; deze laatste kleur hadt de overhand in den omtrek der teeldeelen en van den aars; de staart als een pluim uitgespreid zynde hadt wit aan zyne randen, het midden was vermengd met wit zwart en vaal, omdat de hairen beurtelings zwart en vaal waren, met de punt wit: het hair van het lyf was tot negen of tien lynen lang, en dat van den staart meer dan twee duimen.

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte van het geheele lighaam, in eene regte lyn gemeeten van het eind van den smoel tot aan den aars	o.	10.	6.
Lengte van den kop van het eind van den smoel tot aan het agterhoofd	o.	2.	8.
Omtrek van het eind van den smoel	o.	3.	o.
Omtrek van den smoel, onder de oogen gemeeten	o.	3.	9.
Omtrek van de opening van den bek	o.	1.	4.
Afstand tusschen de beide neusgaten	o.	o.	2.

X. Deel.

M

	voeten, duimen, lynen.		
Afstand tuffchen het eind van den fmoel en den voorften hoek van het oog	o.	1.	o.
Afstand tuffchen den agterften hoek en het oor	o.	o.	6.
Lengte van het oog van den eenen hoek tot den anderen	o.	o.	5½
Opening van het oog	o.	o.	3.
Afstand tuffchen de voorfte hoeken der oogen, over de kromte van het neusbeen gemeeten	o.	1.	4.
Dezelfde afstand in eene regte lyn gemeeten	o.	o.	11.
Omtrek van den kop, tuffchen de oogen en de ooren gemeeten	o.	4.	10.
Lengte van de ooren	o.	o.	10.
Breedte van derzelve basif, over de uitwendige kromte gemeeten	o.	o.	8.
Afstand tuffchen de beide ooren, onlaag gemeeten	o.	1.	1.
Lengte van den hals	o.	o.	10.
Omtrek van den hals	o.	4.	6.
Omtrek van het lighaam, agter de voorpooten gemeeten	o.	5.	8.
Omtrek, op de dikfte plaats gemeeten	o.	7.	10.
Omtrek, voor de agterfte pooten gemeeten	o.	7.	o.
Lengte van den ftomp van den ftart	o.	7.	6.
Omtrek van den ftart aan het begin van den ftomp	o.	2.	o.
Lengte van den voorarm van den elleboog af tot aan de geleeding der hand	o.	1.	11.
Breedte van den voorarm by den elleboog	o.	o.	10.
Dikte van den voorarm terzelfder plaats	o.	o.	5.
Omtrek van de geleeding der voorhand	o.	1.	2.
Omtrek van de nahand	o.	1.	1.
Lengte van de geleeding der hand af tot aan het eind der nagelen	o.	1.	9.
Lengte van het been van de knie af tot aan de hiel	o.	2.	10.
Breedte van het bovenft van het been	o.	o.	10.
Dikte	o.	o.	5.
Breedte ter plaats van de hiel	o.	o.	4.
Omtrek van den navoet	o.	1.	4.
Lengte van de hiel af tot aan het eind der nagelen	o.	2.	6.
Breedte van den voorften voet	o.	o.	4.
Breedte van den agterften voet	o.	o.	6.
Lengte van de langfte nagelen	o.	o.	4.
Breedte van dezelve aan de basif	o.	o.	1.

Het geraamte van den blaauwen eekhoorn gelykt volmaaktelyk naar dat van den eekhoorn door het getal, de gedaante en de plaatfing der tanden en der beenderen.

DE PALMBOOM-*, DE BARBARYSCHE-, ** EN DE
ZWITSCHE- *** EEKHOORNEN.

De palmiste of de palmboom-eekhoorn heeft de grootte van een rot of een kleinen eekhoorn; hy brengt zyn leeven op de palmboomen door, en 't is daar van dat hy zyn naam heeft; zomwigen noemen hem *rat-palmiste*, of palmboomen rot, en anderen *l'écureuil des palmiers*, eekhoorn der palmboomen; maar dewyl hy noch eekhoorn, noch rot is, zullen wy hem voortaan enkel palmiste noemen; hy heeft den kop ten naaftenby van dezelfde gedaante als die van den campagnol; zyn lange staart sleept niet

* *De Palmiste. Palmboomen-rot. Eekhoorn der palmboomen.*
Mustela Africana. CLUSII *Exot.* pag. 112.
Mustela Lybica. NIEREMBERG, *Hist. Nat.* Antwerp. 1635. pag. 172.
Sciurus coloris ex rufo & nigro mixti, taeniis in dorso flavicantibus . . . . Sciurus palmarum vulgo. L'écureuil palmiste, vulgairement rat palmiste. BRISSON *Regn. Animal.* pag. 156.
 ** *Le Barbareſque of l'Écureuil de Barbarie.*
Sciurus Getulus. CAJUS apud GESNERUM, *Hist. Quadrup.* pag. 847. — GESNER *Icon. Quadrup.* pag. 112.
Sciurus Getulus. ALDROVAND. *de Quadrup. digit. vivip.* pag. 105 & 106.
Getulus. Sciurus fuscus, striis quatuor albidis longitudinalibus. LINNÆUS *Syst. Nat. Edit. X.* pag. 64.
The Barbary-squirrel, EDWARDS *of Birds,* pag. 198.
Sciurus coloris ex rufo & nigro mixti, taeniis in lateribus alternatim albis, & fuscis aut nigris . . . . Sciurus Getulus. Écureuil de Barbarie. BRISSON. *Regn. Animal.* pag. 157.
 *** *Le suisse. L'écureuil suisse, l'écureuil de terre. Obiboïn by de Hurons.* „De tweede soort van Eekhoorns, die de Hurons Obiboïn, en wy *suisse*, de Zwitserſche noemen, ter oorzake van de ſchoonheid en verſcheidenheid van hun hair, zyn die, welke geſtreept zyn van voren tot agteren met een witte ſtreep of band, en daarenboven met een grauw rolle en een zwarttagige, enz”. *Voyage du pays des Hurons, par SAGARD THEODAT.* Paris 1632. pag. 305, 306.
 „*Écureuil suisse: de Zwitserſche eekhoorns zyn kleine diertjes als kleine rotten: men noemt hen Zwitserſche, omdat zy op het lighaam een gedeelte hair hebben, dat zwart en wit geſtreept is, en naar een Zwitserſch wammes gelykt*”. *Voyage de LA HONTAN, Tom. II.* pag. 43.
 „Daar is een ſoort van eekhoorn in Noord-Amerika, wat kleiner dan onze gemeene; men noemt denzelven den Zwitserſchen, omdat hy van het hoofd tot den ſtaart met witte, roſſe, en zwarte banden, alle van dezelfde lengte, van omtrent de helft van een vinger breedte, geſtreept is”. *Description de l'Amérique Septentrionale, par DENYS.* Paris 1632. *Tom. II.* pag. 331 en 332.
Sciurus Listeri. RAY *Synops. Quadrup.* pag. 216.
Écureuil de terre. CATESBY *Hist. de la Caroline, Tom. II.* pag. 75.
 „*Petit écureuil de la Caroline, wien men ook écureuil de terre, of aard eekhoorn noemt, omdat hy zig niet op de boomen onthoudt gelyk de andere eekhoorns, maar de aarde uitwroet en gelyk de konynen daar zyn hol maakt*”. EDWARDS *Hist. des Oiseaux,* pag. 181.
Sciurus rufus taeniis in dorso nigris; taeniis ex albo flavicantibus intermixtis . . . . Sciurus Carolinensis. Écureuil de la Caroline. BRISSON *Regn. Animal.* pag. 155.

gelyk die van de rotten, hy draagt denzelven geheel regt om hoog, zonder hem over zyn lighaam om te buigen, gelyk de eekhoorn doet; die staart is bedekt met een langer hair dan 't lighaam, maar hetzelfde is tevens korter dan het staart-hair van den eekhoorn; daar loopt op 't midden van den rug, langs den ruggraat, van den hals tot aan den staart, een witagtige streep, aan weerskanten van eene bruine vergezeld, die vervolgens beiden weder door eene witagtige in dezelfde rigting worden gevolgd: dit zo duidelyk kenmerk, waaraan men den palmist van alle andere dieren schynt te kunnen onderscheiden, is ten naastenby hetzelfde in den Barbaryschen en in den Zwitserfchen eekhoorn, dien men ook *écureuil de terre* of aardeekhoorn genaamd heeft; deze drie dieren gelyken malkanderen in zo veele opzigten, dat de Hr. RAY gemeend heeft (a), dat zy alle drie maar eene en dezelfde soort uitmaakten: maar wanneer men acht geeft, dat de twee eerste, dat is te zeggen de palmist en de Barbarysche-eekhoorn, niet dan in de heete landen der oude Wereld gevonden worden, dat integendeel de Zwitserfche, door LISTER, CATESBY (b), en EDWARDS (c) beschreeven, niet dan in de koude en gemaatigde landen der nieuwe Wereld gevonden wordt, zal men oordeelen, dat het verschillende foorten zyn; en inderdaad dezelve van nader by onderzoekende, ziet men dat de bruine en witte streepen van den Zwitserfchen in eene andere orde geschikt zyn dan die van den palmist; de witte streep, die zig in den palmist langs de ruggegraat uitstrekt, is zwart of bruin in den Zwitserfchen; de witte streepen loopen ter zyde van de zwarte, gelyk de zwarte ter zyde van de witte loopen in den palmist: en daarenboven zyn 'er maar drie witte streepen op den palmist, terwyl 'er vier op den Zwitserfchen gevonden worden; deze buigt zynstaart over zyn lighaam, de palmist doet dat niet; hy onthoudt zig niet dan op de boomen; de Zwitserfche onthoudt zig op de aarde, en 't is hierom dat hy land-eekhoorn genaamd wordt; eindelyk hy is kleiner dan de palmist, en dus kan men niet twyffelen of het zyn twee verschillende dieren.

Wat den Barbaryschen betreft, dewyl hy tot dezelfde Wereld, en tot hetzelfde klimaat behoort, van dezelfde grootte, en ten naastenby van dezelfde gedaante is als de palmist, zou men kunnen denken, dat zy beiden van dezelfde soort waren, en flegts eene verscheidenheid in die soort uitmaakten: wanneer men eger de beschryving en de afbeelding van den Barbaryschen, door CAJUS (d) gegeven, en door ALDROVANDUS (e), en JONSTON (f) overgenomen, vergelykt met de beschryving en afbeelding, welke wy hier van den palmist geeven; en wanneer men vervolgens de afbeelding en beschryving van dien zelfden Barbaryschen eekhoorn, door EDWARDS gegeven, vergelykt, zal men daar zeer

- (a) *Sciurus Getulus Caji, mustela Africana Clusii, eadem nobis videtur . . . Descriptio mustelae Africanae cum sciuri Getuli descriptione satis bene convenit ut non dubitem idem animal esse; huius similis est sciurus . a clarissimo Dom. Lister observatus & descriptus. RAY Syn. Quadr. pag. 216.*
 (b) CATESBY *Hist. Nat. de la Caroline, Tom. II. pag. 75.*
 (c) EDWARDS, *Nat. Hist. of Birds. London 1741. Part. IV. pag. 181.*
 (d) *Sciurus Getulus Caji apud GESNERUM, Hist. Quadrup. pag. 847.*
 (e) ALDROVANDUS, *de Quadrup. digit. pag. 405.*
 (f) JONSTON, *de Quadrup. pag. 113.*

aanmerkelyke verschillen in vinden, die duidelyk genoeg aanwyzen, dat het verschillende dieren zyn; wy hebben ze beiden in 't Kabinet des Konings, zo wel als den Zwitserfchen: de Barbaryfche heeft den kop en 't neusbeen meer geboogen, de ooren grooter, den staart met digter en langer hair bezet dan de palmift; hy is meer eekhoorn dan rot, en de palmift is meer rot dan eekhoorn, in de gedaante des lighaams en des hoofds: de Barbaryfche heeft vier witte banden terwyl de palmift'er maar drie heeft; de middelste witte band of streep is by den palmift op de ruggegraat, daar de Barbaryfche op dat zelfde gedeelte een zwarte streep heeft met ros gemengd, enz; voor het overige hebben deze dieren ten naaftenby dezelfde gebruiken, en dezelfde geaartheid als de gemeene eekhoorn, even gelyk als deze leeven de palmift en de Barbaryfche eekhoorn van vrugten, en bedienen zig van hunne voorfte voeten om dezelve te vatten en naar hunnen mond te brengen; zy hebben dezelfde stem, denzelfden fchreeuw, dezelfde neigingen, dezelfde werkzaamheid; zy zyn zeer leevendig, en zeer zagtaartig; zy laaten zig ligtelyk temmen, in zo verre zelfs, dat zy eene verknogtheid krygen voor hunne wooningen, en daar niet uitkomen, dan om eene wandeling te gaan doen, waar na zy van zelve derwaards wederkeeren, zonder dat zy geroepen of daar toe gedwongen worden; zy zyn beiden van eene zeer aartige en bevallige gedaante; hunne vagt, met wit gestrept, is fraayer dan die van den eekhoorn; hunne gestalte is kleiner, hun lighaam ligter, en hunne bewegingen alzo vaardig: de palmift en de Barbaryfche onthouden zig gelyk de eekhoorns op de boomen, maar de Zwitferfche onthoudt zig op de aarde, en maakt daar, gelyk de veldmuis, een verblyf in, dat ondoordringbaar voor 't water is; hy is ook minder onderwerpelyk en minder zagtaartig dan de twee andere; hy byt zonder iemand te ontzien, ten zy hy geheel en al getemd is (g), hy gelykt derhalven in geaartheid en zeden meer naar de rotten of de veldmuizen, dan naar de eekhoornen.

(g) *Voyage du pays des Hurons, par SAGARD THEODAT. Paris 1632; pag. 306.*

BESCHRYVING VAN DEN PALMIST.

De palmist (*Pl. XXVI*), die ten onderwerpe voor de beschryving van dit dier gediend heeft, was niet volwassen; hy geleek zeer veel naar den campagnol door het maakzel van den kop, die met een overeind staand hair bedekt was; de ooren waren kort breed en met hair bezet, voornamelyk op hunnen binnenkant: de staart hadt ten minsten zo veel lengte als die van den kop en van het geheele lighaam bedroeg; hy was met hairen bezet die langer waren dan die van het lighaam, want zy hadden vier lynen lengte, terwyl de lengte van het hair van het lighaam slegts drie lynen bedroeg: daar zaten vyf vingers aan de agterste voeten, en slegts vier aan de voorsten; men wordt ter plaats van den duim slegts een zeer klein knobbeltje gewaar.

Het hair van het bovenst van den kop, van het eind van den smoel af tot aan het agterhoofd, was van eene vermengde kleur uit rosagtig en bruin te zamengefelt; het bovenst van den hals, de zyden des lighaams en van den hals, het voorste gedeelte van den rug, de schouders en de buitenkant van den voorarm hadden tinten bruin en grys of vuil wit: daar liepen zeven streepen, vier bruine en drie van eene yule witte kleur, over den rug en de lendenen heen tot aan het begin van den staart: een van deze witagtige streepen liep langs het midden van den rug en van de lendenen, zy was zeer smal: men zag aan wedersyde van deze witagtige streep eene breede bruine streep, vervolgens eene witagtige streep die een weinig breeder was dan de middelste, en vervolgens eene bruine streep, ten naastenby van dezelfde breedte als de witagtige streep die haar voorging; de geheele onderkant des lighaams van het dier, van het eind van den smoel af tot aan het begin van den staart, hadt eene witagtige kleur die byna grys was: de kleur van het hair van den staart was vermengd met grys en zwartagtig bruin, dat zeer smalle ringen scheen te maaken; elk hair was zwart dicht by den wortel, grys boven het zwart, en eindelyk zwart aan de punt.

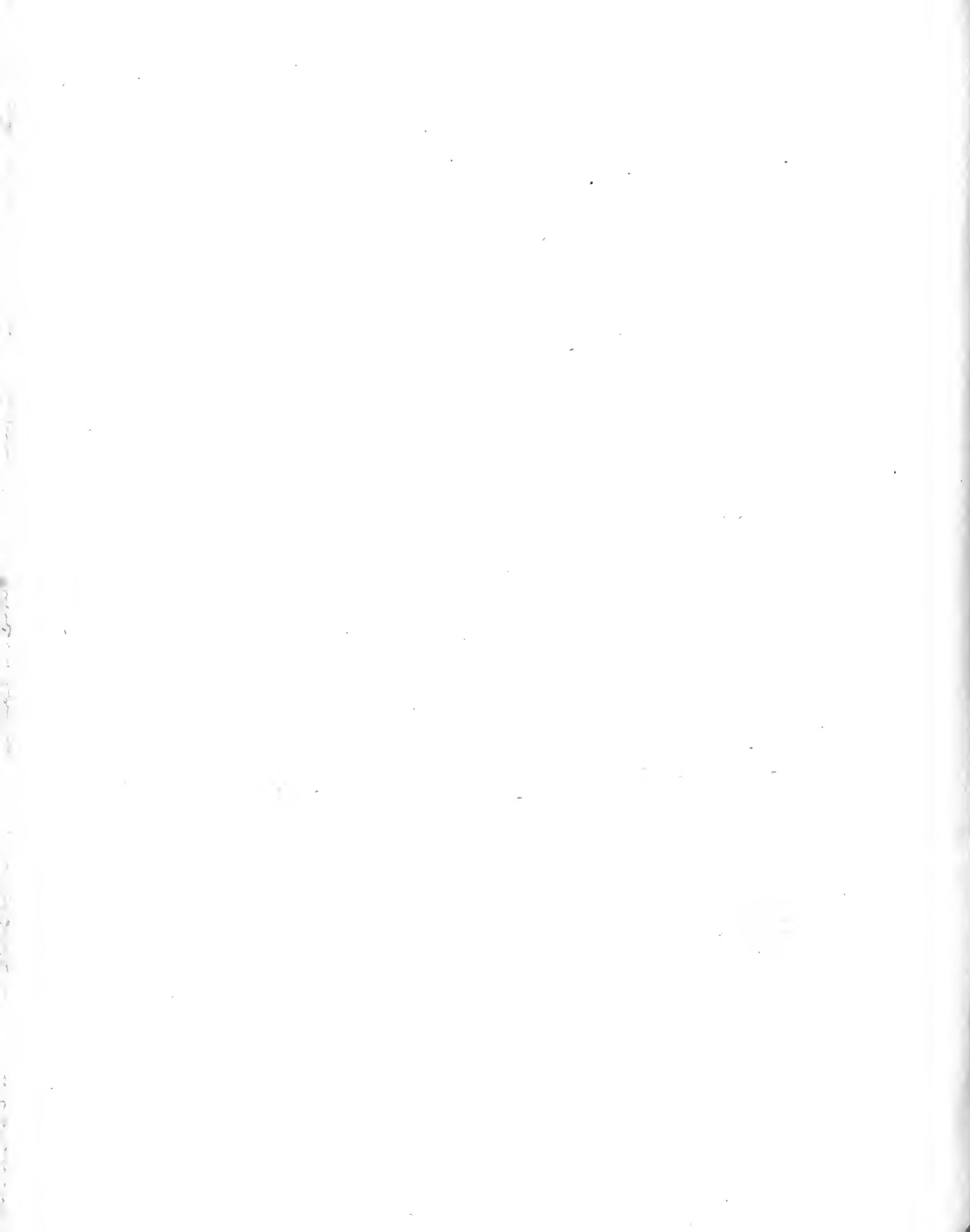
Ik heb een anderen palmist beschouwd die opgezet was, en die my scheen van dezelfde soort te wezen als de voorgaande, hy hadt op den rug drie witagtige banden die met eene ligte tint geel vermengd waren en in de lengte liepen, maar hy was grooter dan de jonge palmist, ook verschilde hy van den zelden door de kleuren van het hair: de bovenkant van het lighaam, met uitzondering van de drie streepen, waarvan wy zo even spraken, hadt eene gemengde kleur uit rosagtig, grys en zwartagtig bruin te zamengefelt; de onderkant hadt eene witte kleur met eenige tinten geel; de hairen van den staart maakten eenen pluim; zy waren tot elf lynen lang, elk hair hadt eene rosagtige kleur aan zyn begin, het was vervolgens zwart, dan rosagtig, dan weder zwart, en eindelyk wit aan het eind, zodat, als men den staart van onderen bezag, men aan elke zyde van den stomp eene breede rosagtige streep zag

De Sore. del.

LE PALMISTE.

C.F. Eritsch. sc.

die gelyklynig met den staart liep, en vervolgens eene smalle zwarte streep, dan eene smalle rosagtige streep, daarna eene breede zwarte streep, en eindelyk eene breede witte streep.

De afmetingen in de volgende tafel vervat zyn op den jongen palmist genomen; de beschryving der inwendige deelen is naar hetzelfde onderwerp opgemaakt, omdat hy beter bewaard was dan de ander.

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte van het geheele lighaam, in eene regte lyn gemeeten van het eind van den smoel tot aan den aars	0.	2.	10.
Lengte van den kop van het eind van den smoel tot aan het agterhoofd	0.	1.	0.
Omtrek van het eind van den smoel	0.	1.	1.
Omtrek van den smoel, onder de oogen gemeeten	0.	1.	5.
Omtrek van de opening van den bek	0.	0.	7.
Afstand tusschen de beide neusgaten	0.	0.	1½.
Afstand tusschen het eind van den smoel en den voorsten hoek van het oog	0.	0.	4½.
Afstand tusschen den agtersten hoek en het oor	0.	0.	3.
Lengte van het oog van den eenen hoek tot den anderen	0.	0.	2.
Opening van het oog	0.	0.	1½.
Afstand tusschen de voorste hoeken der oogen, over de kromte van het neusbeen gemeeten	0.	0.	7.
Dezelfde afstand in eene regte lyn gemeeten	0.	0.	5.
Omtrek van den kop, tusschen de oogen en de ooren gemeeten	0.	2.	2.
Lengte der ooren	0.	0.	3.
Breedte van derzelver basis om de buitenste kromte gemeeten	0.	0.	4.
Afstand tusschen de beide ooren omlaag gemeeten	0.	0.	6.
Lengte van den hals	0.	0.	3.
Omtrek van den hals	0.	1.	6.
Omtrek van het lighaam agter de voorpooten gemeeten	0.	1.	10.
Dezelfde omtrek op de dikste plaats	0.	2.	1.
Dezelfde omtrek voor de agterpooten	0.	1.	8.
Lengte van den stomp van den staart	0.	2.	8.
Omtrek van den staart aan het begin van den stomp	0.	0.	7.
Lengte van den voorarm van den elleboog tot aan de geleeding der hand	0.	0.	7.
Lengte van den voorarm aan den elleboog	0.	0.	3.
Dikte terzelfder plaats	0.	0.	1½.
Omtrek van de geleeding der hand	0.	0.	6.
Omtrek van de agterhand	0.	0.	6.
Lengte, van de geleeding der hand tot aan het eind der nagelen.	0.	0.	7.
Lengte van het been van de knie tot aan de hiel	0.	0.	9.
Hoogte van het bovenst des beens	0.	0.	4.
Dikte	0.	0.	2.
Breedte ter plaatse van de hiel	0.	0.	2.
Omtrek van den navoet	0.	0.	7.
Lengte, van de hiel tot aan het eind der nagelen	0.	1.	0.
Breedte van den voorsten voet	0.	0.	2½.
Breedte van den agtersten voet	0.	0.	3.
Lengte der langste nagelen	0.	0.	0½.
Derzelver breedte aan de basis	0.	0.	0½.

By de opening van den onderbuik wierdt het netvlies zeer kort bevonden, en opgekrompen door de werking van den wyngest waarin het diertje, dat wy hier beschryven, langen tyd was bewaard geworden; de lever was byna geheel en al in de regterzyde geplaatst.

De twaalfvingerigedarm strekte zig tot aan de darmstreek uit, hy kromde zig daar naar binnen en verlengde zig naar voren: de omwentelingen van den nugterendarm lagen in de bovenbuiks- en darmstreeken, en die van den omgeboogendarm in de linkerzyde en in de navelfstreek: de blindedarm was naar agteren gerigt in de regterzyde, de kronkeldarm maakte eenen boog door zig agter de maag om, van de regter-naar de linkerzyde, uit te strekken, vervolgens verlengde hy zig een weinig in de linkerzyde voor dat hy zig met den regtendarm vereenigde.

Het regter gedeelte der maag maakte geen hoek gelyk in de meeste dieren; de groote blindesak was diep maar hadt eene geringe middelyn: de darmen hadden allen byna dezelfde dikte; de blindedarm was zeer kort.

De lever hadt drie groote kwabben; de grootste was in het midden geplaatst, en door twee insnydingen in drie deelen verdeeld; de schoorband ging door de eene heen, en het galblaasje lag in de andere geplaatst, die weinig diepte hadt; daar zat eene kwab ter linker- en eene ter regterzyde; de linker was kleiner dan de middelste, en grooter dan de regter; deze hadt aan haaren wortel twee verlengingen die misschien twee kleine kwabbetjes waren, maar welke men niet wel onderscheiden konde uit hoofde der hardwording welke alle deze ingewanden geleeden hadden.

De milt was langwerpig en is my voorgekomen naar de milt van de meeste viervoetige dieren te gelyken.

De regter nier lag zo veel meer naar voren als een derde gedeelte haarer lengte bedroeg; zy hadden beiden weinig indrukzel, maar het bekken was groot.

Het peesagtig middelpunt hadt eene groote uitgestrektheid: het kwam my voor dat 'er maar twee takken uit de bogt der groote slagader kwamen.

Daar zaten vier mammen op den buik, twee aan elke zyde: ik heb niet kunnen gewaar worden of de pisbuis zig, gelyk by het wyfje van de rot, tot op den rand der klink uitstrekt: de trompetten zaten niet op een kluwen gewonden gelyk by den eekhoorn, maar zy maakten zeer groote boezemagtigheden op de franje.

De palmist heeft twee-en-twintig tanden, die slegts daarin van die van den eekhoorn verschillen, dat de tand, die voor de baktanden geplaatst zit, naar evenredigheid grooter is.

B E S C H R Y V I N G

VAN DAT GEDEELTE VAN HET KABINET,

HETWELK BETREKKING HEEFT TOT DE NATUURLYKE HISTORIE
VAN DEN POLATOUCHE, DEN BLAAUWEN-OF GRY-
ZEN-EEKHOORN, DEN PALMIST, DEN BARBARY-
SCHEN-EN DEN ZWITSCHE-EN-EEKHOORN.

No. DCDXIII. *Een polatouche.*

Deze polatouche wordt in wyngest bewaard; dezelve is vier duimen twee linnen lang van het eind van den smoel tot aan den aars: de verlengingen van het vel, die voor vleugels dienen, staan uitgespreid; dit dier is ons leevendig toegezonden uit Louisiana door den Hr. DE FONTENETTE, Geneesheer van den Koning op die volkplanting.

No. DCDXIV. *Het vel van een polatouche.*

Dit vel is gedroogd; het is van eenen polatouche gelyk aan dien, die onder het voorgaand nummer is bygebragt.

No. DCDXV. *Het geraamte van een polatouche.*

Dit is het geraamte dat ten onderwerpe voor de beschryving en de afmetingen der beenderen van den polatouche gediend heeft; deszelfs kop heeft twee duimen eene lyn omtreks op de dikste plaats.

No. DCDXVI. *Het tongbeen van een polatouche.*

Dit been is uit vyf stukken te zamengefeld; het middelste heeft de gedaante van eene halve maan, daar zit een beentje dat zig geleedt tegen de onderste zyde van de beide einden der halve maan, en een hoorn of een zeer langwerpige beentje, dat zig aan zyn een eind met het kleine beentje, en aan zyn ander eind met het slaapbeen geleedt.

No. DCDXVII. *Een beentje uit het roedeboofdje van den polatouche.*

De gedaante van dit beentje is zeer onregelmatig; het is zeer dun, vyf linnen lang, een weinig krom, pypsgewyze, en aan zyn voorste eind door twee kleine knobbels geëindigd.

No. DCDXVIII. *Het vel van een polatouche.*

Dit vel is veel grooter dan dat hetwelk onder No. DCDXIV is bygebragt: men heeft het afgehaald zonder het in de lengte te openen, zodat het gedeel-

te, dat den buik bedekte, aan dat raakt, hetwelk op den rug gezeeten heeft; in dezen staat heeft het vyf duimen en een halven lengte van het voorste der schouderen tot aan het begin van den staart, en eene breedte die gelyk aan zyne lengte is: deze zo grootte breedte kan niet dan by een dier van de soort, of ten minsten van het geslacht, van den polatouche gevonden worden, welks vel verlengingen heeft, die hetzelfde breeder maaken dan by andere dieren; dat vel daarenboven dat wy hier beschryven, gelykt ook naar het vel van den polatouche door de hoedanigheid van het hair: het is van eene zwartagtige aschgrauwe kleur over het grootst gedeelte zynner lengte van den wortel af; de punt heeft eene gryze kleur op den bovenkant des lichaams van het dier, en eene witagtige kleur op den onderkant, maar men ziet het aschgrauw niet dan wanneer men de hairen van een brengt; deze zyn omtrent negen lynen lang; die van den staart hebben tot dertien lynen lengte; derzelver kleur is vermengd met witagtig en bruin aschgrauw: de lengte van den stomp van den staart is van drie duimen; het hair voegt daar nog eenen duim lengte by, maar misschien is hetzelfde niet geheel: dit vel is uit Rusland toegezonden geworden; hetzelfde is nog eens zo lang en breed als het vel van den polatouche die in dit deel is beschreeven geworden.

No. DCDXIX. *Een opgezette gryze eekboorn.*

Deze is dezelfde die ten onderwerpe gediend heeft voor de beschrijving van dit dier.

No. DCDXX. *Het geraamte van eenen gryzen eekboorn.*

De lengte van dit geraamte bedraagt agt duimen negen lynen van het eind der kaakbeenderen tot aan het agterst eind des heiligbeens; de kop heeft twee duimen drie lynen en eene halve lengte, eenen duim drie lynen en eene halve breedte, en drie duimen negen lynen omtreks, op de dikste plaats gemeeten: dit geraamte is dat van het dier dat onder het vorig nummer is bygebragt.

No. DCDXXI. *Het beentje uit de roede van een gryzen eekboorn.*

Dit beentje gelykt naar dat uit de roede van den eekboorn. *Zie Pl. XXXIV fig. 4 in het VII Deel van dit Werk, alwaar het beentje uit de roede van den eekboorn wordt afgebeeld.*

No. DCDXXII. *Het vel van eenen gryzen eekboorn uit Groenland.*

Dit vel is van een dier dat ten naastenby van dezelfde grootte is als dat hetwelk onder No. DCDXIX is bygebragt, maar het verschilt daar van door de hoedanigheid van het hair dat zagter is, en door deszelfs kleuren: het onderste en de zyden van den hals en van het lyf schynen geheel grys by den eersten opslag, maar als men deze deelen van naderby beschouwt wordt men eene mengeling gewaar van vaal en zwartagtig; in de daad elk hair is van eene zwartagtige aschgrauwe kleur over de helft van deszelfs lengte van den wortel af, daar zit eene witagtige kleur of eene schaduw van vaal boven het aschgrauw, en het overig gedeelte van het hair is beurtelings zwart en wit of witagtig; het onderste van den hals, de borst en de buik zyn wit met eenige tinten geelagtigs: de hairen van den staart zyn van eene aschgrauwe kleur by den wortel,

boven het afchgrauw zit eene witagtige kleur, vervolgens eene zwartagtige, daarna nog eens eene witagtige en eene zwartagtige, en eindelyk vaal en zwart; deze hairen hebben niet meer dan anderhalven duimen lengte; het hair op het lyf is zo lang als dat van den gryzen eekhoorn, waarvan melding gemaakt is onder No. DCDXIX. Men fluurt uit Siberie vellen van gryze eekhoornen over gelyk aan dat waarvan wy hier spreken: men geeft aan deze Siberifche en Groenlandsche vellen den naam van *witte klein-gryze vagten*.

No. DCDXXIII. *Het vel van een blaauwen of gryzen eekhoorn van Yrlek.*

Het hair van dit vel is nog zagter, en het is langer dan dat van den gryzen eekhoorn van Groenland en van Siberie; het is bleeker grys van kleur, het heeft minder mengeling van zwart, maar het vaal is daar duidelyker op te zien.

No. DCDXXIV. *Het vel van een gryzen eekhoorn van Casan.*

Dit vel is my voorgekomen slegts daarin van dat van den Groenlandschen en Siberifchen gryzen eekhoorn te verschillen dat het grys minder helder is, en dat 'er vaal langs den rug loopt.

No. DCDXXV. *Een ander vel van een gryzen eekhoorn van Casan.*

Dit vel verschilt van het voorgaande door de tint der vaale kleur van het midden van den rug, die veel donkerer en byna ros is: daar komen foortge-lyke vellen van gryze eekhoornen uit Tartarije, Livonie en van Novogorod: men noemt dezelve in den handel (*gris-communs*) gemeene gryze vellen.

No. DCDXXVI. *Het vel van eenen gryzen eekhoorn uit Noorweegen.*

Dit vel heeft het hair van een donkerer grys dan dat van den gryzen eekhoorn van Groenland en Siberie, onder het vorig nummer DCCXXII bygebragt, omdat het vel van den gryzen eekhoorn uit Noorweegen minder witagtigs heeft, en dat deszelfs afchgrauwe kleur donker en blaauwagtig is; ook geeft men in den handel aan deze peltery den naam van (*gris-bleu*) blaauw-grys: daar loopen tinten vaal langs het midden van den rug; voor het overige gelykt dit vel naar dat van den Groenlandschen en Siberifchen gryzen eekhoorn: men vindt 'er dergelyken is Ysland.

No. DCDXXVII. *Het vel van eenen gryzen eekhoorn van Siberie.*

Het voornaame verschil dat tusschen dit vel en dat van den Noorweegfchen gryzen eekhoorn gevonden wordt bestaat in de kleuren van het hair; het heeft een weinig minder vaal op den rug en veel meer zwart op den staart, welks hairen meer dan twee duimen lengte hebben; het hair van het lighaam is ook langer dan dat van de vellen, die onder de voorgaande nummers zyn bygebragt; deze peltery gaat in den handel onder den naam van (*gris noir*) zwart grys.

No. DCDXXVIII. *Het vel van eenen gryzen eekhoorn van de Noord-Kaap.*

De Kooplieden in pelterijen geeven aan dit vel gelyk aan het voorgaande den naam van zwartgrys, en deze benaaming is beter gegrond, want het hair heeft maar zeer weinig grys; het is byna geheel van eene bruine afchgrauwe

kleur, die over het grys heerfcht en over eene tint vaal die voornamelyk langs den rug loopt: daar zit op den ftaart zo veel zwart als op dien van den Siberyfchen gryzen eekhoorn, en het hair van het lyf en van den ftaart is even lang als dat van het gemelde dier.

No. DCDXXIX. *Een opgezette Barbaryfche-eekhoorn.*

De lengte van dit dier (*Pl. XXVII*) bedraagt omtrent vyf duimen van het eind van den fmoel tot aan den ftaart: het bovenft van den kop en van den hals en de rug zyn van eene rosagtige kleur vermengd met afchgrauw; daar zitten daarenboven op den rug vier geclagtige en twee zwarte ftreepen die in de lengte loopen; de geclagtige ftreepen zyn omtrent eene lyn breed; zy ftrekken zig uit tot aan het begin van den ftaart; ondertuffchen zyn zy alle niet van eene gelyke lengte, de buitenfte aan elke zyde is langer dan de binnenfte, omdat dezelve boven den fchouder begint, terwyl de andere flegts voorby de fchoft begint: de beide zwarte ftreepen loopen tuffchen de twee binnenfte geclagtige ftreepen heen en raaken dezelve; zy zyn flegts van elkan deren gefcheiden door eene tuffchenruimte die de breedte van eene lyn heeft: de zyden van den kop en van den hals en de buitenkant der vier pooten hebben eene afchgrauwe kleur met eenige tinten rosagtig; het onderft van den kop en van den hals, de borft, de buik en de binnenkant der vier pooten zyn van eene witagtige kleur met eene tint geclagtig; de lengte van het hair is maar van drie lynen: ieder voet heeft vyf vingers, maar de duim der voorfte vingers is zeer kort, gelyk by den eekhoorn en den rot.

No. DCDXXX. *Een opgezette Zwitferfche-eekhoorn.*

Dit dier is wat kleiner dan de Barbaryfche; hetzelve is flegts vier duimen en een halven lang van het eind van den fmoel tot aan het begin van den ftaart; zyne ooren zyn zeer kort; de ftopp van den ftaart is twee duimen en een halven lang, het hair dat aan dezelfs eind ftaat geeft nog eenen duim daarby voor de geheele lengte van den ftaart; het hair van het bovenft en van de zyden van den kop heeft eene gemengde kleur van zwart, grys en ros: daar loopen negen ftreepen, elk van omtrent twee lynen breed, die zig van den kop af langs den hals en den rug tot aan het kruis uitftrekken, maar zy zyn niet zeer duidelyk op den hals; de middelste ftreep is zwart, en daar loopt aan wedersyden eerft eene rosagtige, dan eene zwarte, dan eene witagtige met ligt ros vermengd, en eindelyk eene zwarte ftreep; de zyden van den hals, van het lyf, en van den buitenkant der agterpooten zyn van eene rosagtige kleur; het onderft van den kop en van den hals, de borft, de buik en de binnenkant der agterpooten hebben eene witagtige kleur; het hair van het lyf heeft omtrent drie lynen lengte, en het hair van den ftaart agt lynen; dit hair is rosagtig by den wortel, zwart in het midden en witagtig aan de punt, de voeten en de vingers gelyken naar die van den Barbaryfche en van den eekhoorn: het dier waarvan wy hier fpreken is door den Hr. DE L'ISLE, Lid van de Koninglyke Akademie der Weetenfchappen, uit Rusland medegebragt.

No. DCDXXXI. *Het vel van een Zwitferfchen-eekhoorn.*

Dit vel is zeven duimen en een halven lang van het eind van den fmoel tot

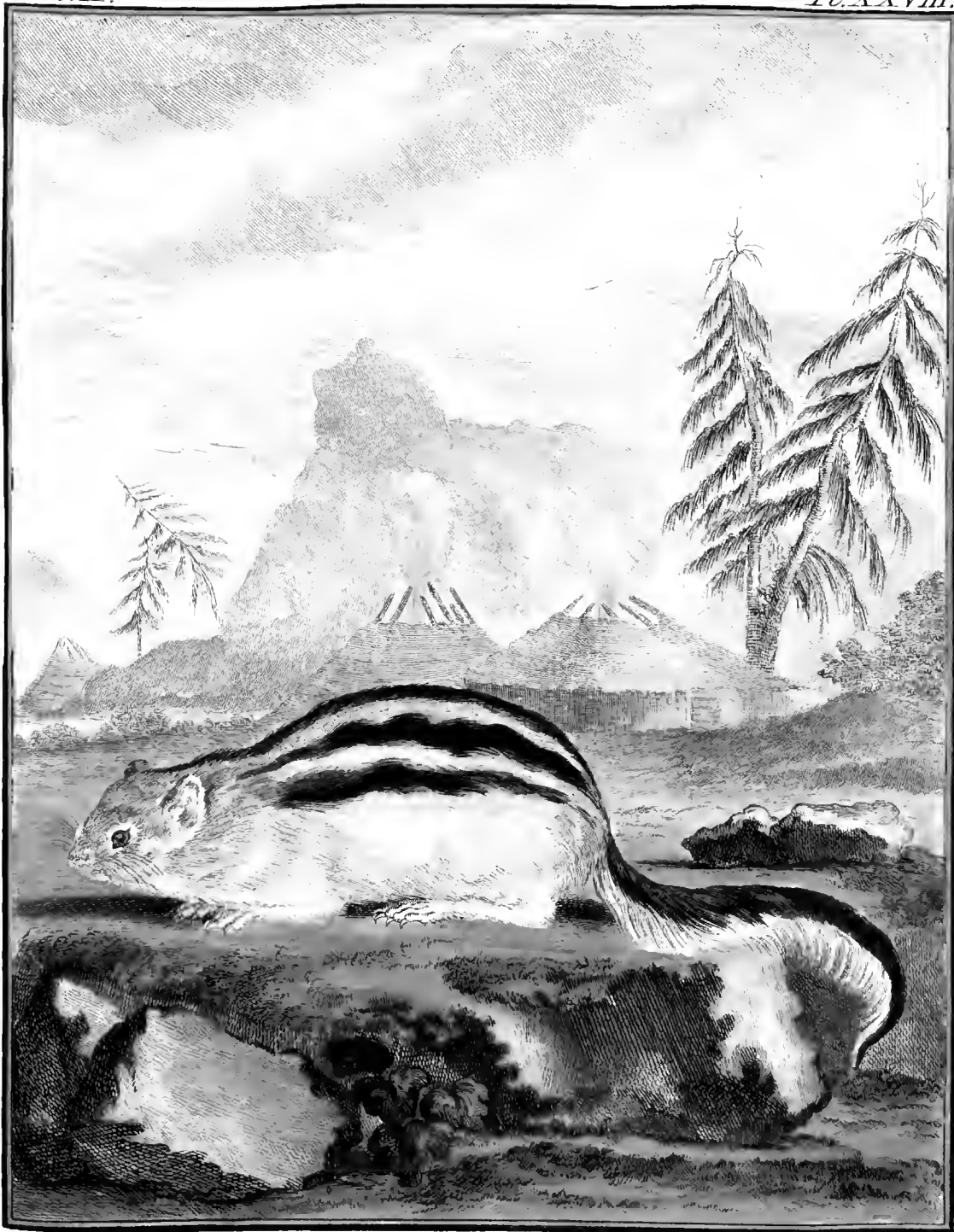

De Saxe del.

C.F. Eriassch. sc.

L'ÉCUREUIL BARBARESQUE.

De Sore, del.

C. F. Fritsch, f.

L'ÉCUREUIL SUISSE .

aan het begin van den staart: schoon hetzelfde veel langer zy dan dat van het opgezette dier, dat onder het voorgaand nummer is bygebragt, kan men niet twyfelen of deze beide vellen zyn van dieren van dezelfde foort, zo veel gelijken zy naar elkanderen door de kleuren en door de hoedanigheid van het hair, en door de lengte der ooren en van den staart: ik vermoed dat het vel waarvan wy hier spreek niet zo lang is dan omdat hetzelfde, geduurende den tyd dat het gedroogd is, aan de beide einden is vastgemaakt geworden, zodat hetzelfde niet dan in de breedte is kunnen inkrimpen, ook zyn de streepen van den rug minder breed dan by den opgezette Zwitserfchen eekhoorn; het andere vel daarentegen zal niet vastgemaakt zyn geworden en daarom zo wel in de lengte als in de breedte opgekrompen zyn: ik maak deze aanmerking niet dan om uit dezelve het besluit te trekken, dat 'er reden is om te gelooven dat de waare lengte van het leevend dier van omtrent zes duimen is, omdat die lengte gemiddeld is tusschen die der beide vellen, waarvan wy hier spreek: dit, dat onder het tegenwoordig nummer wordt bygebragt, is door den Hr. TESDORF uit Rusland overgezonden.

DE TAMANOIR, * DE TAMANDUA, ** EN DE FOUR-
MILLER OF KLEINE MIERENEETER ***.

Daar zyn in Zuid-Amerika drie foorten van dieren, met een langen snuit, met een nauwe keel, en zonder eenige tanden, maar met eene ronde en lange tong, die zy in de mieren-nesten steeken, en dezelve te rug haalen, om de mieren, die daar op zyn, en daar zy hun voornaamste voedzel van hebben, door te slikken: de eerste dezer

* De Tamanoir, de mier-tamanoir, de mier-eeter, de groote mier-eeter. De Brasiliaanen noemen dit dier *Tamandua-guacu*; de Inboorlingen van Guiana heeten het *Ouariri*, de naam Tamanoir, dien de Franschen in Amerika gezeeten daaraan gegeven hebben, schynt afgeleid te moeten worden van *Tamandua*.

Tamandua-guacu, five major. PISON *Hist. Brasil.* pag. 320.

Tamandua-guacu Brasiliensibus. MARCGRAV. *Hist. Nat. Brasil.* pag. 225.

Mange-fourmis, ou Renard Americain. Voyage de DESMARCHAIS, *Tome III.* pag. 307.

Tamandua major, cauda paniculata. BARRERE, *Hist. Franc. Equin.* pag. 162.

Myrmecophaga manibus tridactylis, plantis pentadactylis. LINNÆUS *Syst. Nat. Ed. IV.* pag. 63. — *Myrmecophaga palmis tridactylis, plantis pentadactylis* Edit. VI. pag. 8. — *Tridactyla Myrmecophaga palmis tridactylis, plantis pentadactylis.* Edit. X. pag. 35. Hier staat aan te merken, dat 'er verzinnig is in alle deze uitdrukkingen; de Hr. LINNÆUS schryft dit dier steeds drie vingers toe aan de handen of voorste voeten, 'daar het vier vingers of liever nagels, en niet drie, aan de voeten heeft: deze dwaaling komt oorspronkelyk van SEBA; de Hr. LINNÆUS heeft naar alle waarfchynlykheid zig naar de onvolmaakte bechryvingen van dien Auteur gerigt, en hy heeft gedacht, dat de dieren, waarvan dezelve de afbeeldingen geeft, (*Pl. XXXVII. n. 2. en Pl. XL. n. 1. Vol. I.*) de *Tamandua-guacu* waren; hy behoefde evenwel MARCGRAVE, PISON, DESMARCHAIS, enz. slegts in te zien, om van het tegendeel overtuigd te worden.

Tamandua-guacu, id est myrmecophaga omnium maxima, KLEIN de *Quadrup.* pag. 45. *Tab. 5. fig. n. 1.* Men merke op, dat de Hr. BRISSON deze figuur, door KLEIN gegeven, met reden voor zeer gebrekkig houdt, voor zo verre de kop, de hals, en de snuit van het dier te lang zyn, en het einde van den snuit mismaaft is.

Myrmecophaga rostro longissimo, pedibus anticis tetradactylis, posticis pentadactylis, cauda longissimis pilis vestita . . . . . Myrmecophaga Tamanoir dicta. Le fourmiller tamanoir. BRISSON *Regn. Anim.* pag. 24.

** *Tamandua*, dit is de naam van dit dier in Brasiliën, welken wy hebben overgenomen.

Tamandua-i Brasiliensibus. PISON *Histor. Brasil.* pag. 321. MARCGRAVE *Hist. Nat. Brasil.* pag. 225.

Myrmecophaga manibus tetradactylis, plantis pentadactylis. LINNÆUS *Syst. Nat. Edit. VI.* pag.

2. — *Tetradactyla Myrmecophaga, palmis tetradactylis, plantis pentadactylis.* Edit. X. pag. 35. *Myrmecophaga rostro longissimo, pedibus anticis tetradactylis, posticis pentadactylis, cauda fere nuda . . . Myrmecophaga.* Le fourmiller. BRISSON *Regn. Animal.* pag. 26.

*** Le fourmiller: le plus petit fourmiller; le petit mangeur de fourmis; een Amerikaansch dier, 't weik de Inboorlingen van Guiana Ouatriouau noemen.

Tamandua minor flavescens. BARRERE *Hist. Franc. Equin.* pag. 163.

Tamandua seu Coati Americana alba altera. SEBA *Vol. I.* pag. 60. *Tab. 37. fig. 3.*

Myrmecophaga manibus monodactylis, plantis tetradactylis. LINNÆUS *Syst. Nat. Ed. IV.* pag. 63. Merk op, dat 'er verzinning in deze uitdrukking is; dit dier heeft twee vingers, of liever twee nagels, en niet eenen enkelen vinger, of slegts eenen nagel aan de voorste voeten; alleenlyk is de tweede, die van binnen zit, veel kleiner dan de eerste, die uitwendig is, de

mieren-eeters is die, welken de Brasiliaanen tamandua-guacu heeten, dat is grooten tamandua, en waaraan de Franschen in Amerika gevestigd, den naam van tamanoir gegeven hebben: het is een dier dat van 't einde van den snuit tot aan 't begin van den staart omtrent vier voeten lang is; zyn kop kan veertien of vyftien duimen haalen, de snuit is zeer verlangd, de staart, die twee voeten en een halven lengte heeft, is bedekt met ruw hair, meer dan een voet lang: de hals is kort, de kop smal, de oogen klein en zwart, de ooren gerond, de tong dun, en meer dan twee voeten lang, het dier vouwt dezelve in zyn bek toe, wanneer hy haar geheel inhaalt; zyne pooten zyn maar een voet hoog; de voorste zyn iets hooger en dunner dan de agterste; hy heeft ronde voeten; de voorste zyn gewapend met vier nagels, waarvan de twee middelste de grootste zyn, die der agterste hebben vyf nagels: het hair van den staart, even als dat van 't lighaam, is zwart en wit gemengd, op den staart is het by wyze van pluim geschikt, het dier wendt denzelven over den rug, en bedekt 'er zyn geheele lighaam mede, wanneer het wil slaapen, of zig voor den regen of de hitte der zon beschutten: de lange hairen van den staart en van het lighaam zyn niet rond over hunne geheele lengte, zy zyn plat aan het einde, en droog op 't aanraaken, gelyk als hooy: het dier schudt zyn staart dikwyls en schieelyk, wanneer het boos is, maar het sleept denzelven onder 't gaan, wanneer het bedaard is, en het veegt dus den grond, daar het overtrekt; de hairen van de voorste deelen zyns lighaams zyn minder lang dan die der agterste deelen; deze laatste zyn agterwaards, de andere voorwaards, gekeerd: daar is meer wit op de voorste, en meer zwart op de agterste, deelen; daar is ook een zwarte streep op de borst en de schoft, die zig tot in de zyden des lighaams verlengt, en op den rug by de lendenen uitloopt; de agterste pooten zyn byna zwart, de voorste byna wit met een groote zwarte vlak in 't midden: de tamanoir gaat langzaam, een mensch kan hem gemaklyk in 't loopen onderhaalen; zyne voeten schynen minder gemaakt om te gaan dan om te kruipen, en rondagtige lighaamen aantevatten; ook grypt hy een tak van een boom of een stok, met zulk eene kragt aan, dat het onmogelyk is hem denzelven te ontweldigen.

Het tweede dezer dieren is dat, 't welk de Amerikaanen enkel *Tamandua* noemen, en voor 't welk wy dezen naam behouden zullen; het is veel kleiner dan de tamanoir; het kan maar omtrent agttien duimen haalen van het einde van den bek tot het begin van den staart, zyn kop is vyf duim lang, zyn snuit loopt in 't lang en van onderen binnenwaards; hy heeft een staart die:

Hr. LINNÆUS heeft waarschylyk deze aanduiding, even als die van den tamanoir, gemaakt naar de afbeeldingen door SEBA gegeven; deze zegt inderdaad op blz. 60. van zyn *Thesaurus*, dat het dier, 't welk hier in aanmerking komt, slegts eenen vinger heeft aan yderen voorsten voet: die *Thesaurus* van SEBA is een magazyn, dat kwalyk geschikt, en vol is van dergelyke fouten: de Hr. LINNÆUS heeft deze bemerkt en verbeterd in de volgende uitgaven. *Myrmecophaga manibus didactylis, plantis tetradactylis*. LINNÆUS *Syst. Nat. Ed. VI.* pag. 8. en *Ed. X.* pag. 35.

Myrmecophaga rostru brevi, pedibus anticis dydactylis, posticis tetradactylis . . . *Myrmecophaga minima. Le petit fourmiller.* BRISSON. *Regn. Animal.* pag. 28.

The little ant-eater. EDWARD GLANURES, Lond. 1758. pag. 20.

tien duim lang, en aan 't einde kaal is; de ooren zyn regt en een duim lang; de tong is rond, agt duim lang, en geplaatst in eene foort van goot of buis binnen in het onderst kaakbeen uitgehoid: zyne pooten zyn niet meer dan vier duimen hoog; zyne voeten hebben dezelfde gedaante en het zelfde getal nagels als die van den tamanoir; dat is te zeggen vier nagels aan de voorste en vyf aan de agterste; hy klautert, hy vat en houdt, zo goed als de tamanoir, en loopt niet beter; hy bedekt zig niet met zyn staart, die hem geene beschutting zoude kunnen verschaffen, als zynde voor een gedeelte geheel ontbloot van hair, 't welk daarenboven veel korter is dan het hair van den staart van den tamanoir: terwyl hy slaapt verbergt hy zyn kop onder den hals en voorste pooten.

Het derde dezer dieren is dat, 't welk de Inboorlingen van Guiane *ouatiriouaou* noemen; wy geeven het den naam van *kleinen miereneter*, om het van den tamanoir en den tamandua te onderscheiden: het is nog veel kleiner dan de tamandua, dewyl het maar zes of zeven duimen lengte heeft van het einde van den bek tot aan het begin van den staart, zyn kop is twee duimen lang, de snuit is naar evenredigheid veel minder verlengd dan die van den tamanoir of den tamandua; zyn staart, zeven duimen lang, is aan het einde, dat van hair ontbloot is, naar anderen gekromd; zyn tong is smal, wat platagtig en vry lang; de hals is byna naakt, de kop is vry groot naar evenredigheid des lighaams; de oogen zyn laag geplaatst, en weinig van de hoeken van den bek verwijderd; de ooren zyn klein, en in het hair verborgen, de pooten hebben maar drie duimen hoogte, de voorste voeten hebben maar twee nagels, waarvan de buitenste dikker en langer is dan de binnenste, de agterste voeten hebben 'er vier, het hair van 't lighaam is omtrent negen lynen lang; het is zagt op 't aanraaken, en van eene glanzige kleur, uit ros met een leevendig geel gemengd bestaande; de voeten zyn niet gemaakt om te gaan, maar om te klauteren en te grypen: het dier klimt op de boomen, en hangt zig met het einde van zyn staart aan de takken.

Wy kennen in dit geslagt van dieren niet dan de drie soorten, waarvan wy de aanduidingen gegeven hebben: de Hr. BRISSON maakt volgens SEBA gewag van een vierde foort, onder den naam van *miereneter met lange ooren*, maar wy beschouwen dezelve als twyffelagtig, omdat het ons in de optelling, welke SEBA van de dieren van dit geslagt geeft, is voorgekomen meer dan eene dwaaling te ontdekken; hy zegt uitdrukkelyk: „wy hebben in ons Ka- „binet zes soorten van deze mier-eetende dieren”: hy geeft egter alleenlyk de beschryving van vyf, en onder die vyf dieren plaatst hy de *ysquiepatl* of *mouffette*, 't welk niets slegts een dier van een verschillende foort maar ook van een gantsch verschillend geslagt van dat der miereneters is, dewyl het tanden (a), en een platte en korte tong heeft gelyk die der andere viervoetige dieren is,

(a) *Vapulavit aliquando optimus autor de nominibus propriis, si ysquiepatl seu vulpeculam Mexicanam tamanduanam dixit, pag. 66. quasi aliquam omnino speciem canis septentrionalis fere aemulam, maxilla inferiore crassa & rotunda, binis insignibus dentibus armata, cum tamen de sex diversis speciebus sit professus, quod omnes dentibus careant. KLEIN de Quadrup. pag. 43.*

is, en zeer naby komt aan het geslacht der wezeltjes of marters: van die zes gewaande soorten derhalven, in het Kabinet van SEBA bewaard, zyn 'er reeds maar vier, dewyl de ysquiepatl, die de vyfde uitmaakte, geheel niet tot de miereneeters behoort, en nergens van de zesde gewaagd wordt, ten zy de schryver daar stilzwygend den pangolin (*b*) onder heeft willen betrekken, het geen hy niet zegt in de beschryving, welke hy elders van dit dier geeft; de pangolin voedt zig met mieren, hy heeft den snuit verlengd, een nauwen bek, en zonder eenigen zichtbaaren tand, de tong lang en rond; kenmerken, die hem met de miereneeters gemeen zyn; maar hy verschilt 'er van, gelyk ook van alle de andere viervoetige dieren, door een kenmerk, dat hy alleen heeft, namelyk van het lighaam bedekt te hebben met groote schubben in plaats van hair: daarenboven is 't een dier van de heetste klimaatn der oude Wereld, daar integendeel de miereneeters, welker lighaam met hair bedekt is, niet dan in de Zuidelyke deelen der nieuwe Wereld gevonden worden: daar blyven derhalven maar vier soorten over in plaats van zes door SEBA aangekondigd, en van die vier soorten is 'er maar een uit zyne beschryvingen kenbaar, te weeten de derde van die, welke wy hier beschryven, dat is te zeggen, die van den miereneeter, waar aan SEBA, wel is waar, niet dan eenen vinger aan yderen voorsten voet geeft (*c*), schoon hy 'er twee heeft, maar die, in weerwil van dit verminkt kenmerk, geen ander dan onze miereneeter zyn kan; de drie andere zyn zo slegt beschreeven, dat het onmogelyk is dezelve tot hunne waare soort te brengen: ik heb geoordeeld deze beschryvingen in haar geheel te moeten bybrengen, niet slegts om te bewyzen 't geen ik zeg, maar ook om een denkbeeld van dit groot werk van SEBA te geeven, en om den leezer in staat te stellen van zelf te beoordeelen, welk vertrouwen in dezen Schryver is te stellen: het dier, 't welk hy aanduidt onder den naam van *tamandua murmecocephage d'Amérique Tom. I. pag. 60.* en waarvan hy de afbeelding geeft *Pl. XXXVII. n. 2.* kan niet tot een van de drie, die hierin aanmerking komen, gebragt worden; men heeft, om daar van overtuigd te worden, de beschryving van den Auteur slegts te leezen (*d*). De tweede,

(*b*) Dit is de naam, welken wy aan den schaal- of schulpagtigen hagedis zullen geeven.

(*c*) No. 3. *Tamandua ou Coati d'Amérique blanche differente.* „ Dit dier is geheel verschillend „ van het vorige (hy verstaat hier door dat van *Pl. XXXVII. fig. 2.* zie de volgende noot) „ de kop van 't zelve is veel korter en de ooren veel kleiner, de oogen wat grooter, en het „ onderst gedeelte van den snuit iets langer: de tongen gelyken meer naar malkanderen; de „ eene en andere is lang en smal, en wel geschikt om mieren te vatten en door te slikken; „ de schouders zyn breed, het lighaam kort en dik, *de voorste voeten vertoonen een vinger met „ een breed en krommen nagel gewapend:* de agterste beenen en voeten gelyken naar die van „ een aap; zyn hair witagtig en wollig is korter dan dat van den voorgaanden; het is eveneens „ met zyn gekroeften staart; dit dier wordt voor een der zonderlingste van zyne soort gehou- „ den: de *Surinaamsche Ethiopiërs* noemen hen coati, en vertellen, dat zy gevat wordende „ zig derwyze in de rondte rollen, en hunne voeten zo vast in malkanderen slaan, dat, zo zy „ zig niet van zelve herstelden, het onmogelyk zou zyn dit door geweld uit te werken: zy „ sterven in een oogenblik, zo men hen in brandewyn, of in den geest, welken men kildu- „ vel heet, dompelt". SEBA *Vol. I. pag. 60. 61. Pl. XXXVII. fig. 3.*

(*d*) No. 2. *Tamandua murmecocephage d'Amérique.* „ Dit dier is zeer gemeen in de West In- „ dien, maar wy hebben 'er nooit een gezien, dat uit de Oost-Indiën was overgebragt, noch

welken hy aanduidt onder den naam van *tamandua guacu van Brasiliën*, of de beer die mieren eet (e), pag. 65 en 66. Pl. XL. fig. 1. is op eene wilde en

„ gehoord, dat het daar gevonden werd: zommige geleerden maaken zig geheel wonderlyke
 „ denkbeelden van dit dier; deze neemden het voor den *Leo formicarius*, anderen voor den
 „ *formica- leo*; deze voor den *formica-vulpes*, en anderen voor den *formica lupus*: de Hr.
 „ POUPART heeft in de *Mémoires de l'Académie royale des Sciences*, année 1704. pag. 235.
 „ aangemerkt, dat dit dier grauw was, gelyk als een spinnekop, en dat het zelfs den mieren
 „ laagen leide: die vergelyking komt ons niet juist voor: BASTAMANTANUS, die een geheel
 „ boek over de kruipende dieren, waarvan in de H. S. gemeld wordt, heeft geschreeven,
 „ beschouwt den *murmeco leo*, dit is de naam, dien eenige personen aan dit dier geeven,
 „ als eene soort van tor, welke men *gehoorde tor* heet, en welke de Duitschers *vliegand*
 „ *bert* heeten”. (NB. Dit alles is, gelyk men ziet, van zeer groot aanbelang, en zeer dienstig
 „ voor de beschryving van een viervoetig dier.) „ maar vervolgt de Auteur, alle deze beschryvin-
 „ gen en verscheiden an sere, drukken de natuur van dit dier niet uit; wy geeven 'er de figuur
 „ van naar 't oorspronkelyke gemaakt: die, welke men hier ziet, is lyfkleurig rood, bedekt
 „ met een zagt vel als wol, het heeft een korten hals, breede schouders, een langen en smal-
 „ len kop en snuit, waaruit een lange tong komt, wel geschikt om de mieren die hem tot
 „ voedsel verstreken, te vangen en door te zwelgen: des Scheppers wysheid heeft aan deze
 „ dieren de noodige werktuigen gegeeven, om zig naar hunnen sijnak en wil voedsel te ver-
 „ schaffen: de voorste pooten hebben, gelyk als die van den beer, behalven de gewoone vin-
 „ gers, elk drie andere vingers, die over de andere gegroeid en gewapend zyn met een krom-
 „ men nagel, die vooral zeer groot is aan den middelsten vinger; het is daar mede, dat zy de
 „ aarde opkrabben en de mieren nesten uithaalen: de neusgaten, dicht by den muil geplaatst,
 „ zyn nauw, ruw, en met hair bezet, zy maaken daar gebruik van om te rieken waar hun
 „ eten is: de ooren zyn langwerpig of hangende; de agterste voeten zyn in deze soort van
 „ tamandua, gelyk als in de beeren, verdeeld in vyf vingers, met lange kromme of haaks wy-
 „ ze nagelen voorzien, en daarenboven op zeer breede hielen gevat: de lange en ruige staart
 „ loopt in een punt uit, en zy bedienen 'er zig van, gelyk de aapen, om zig sterk aan de
 „ boomën vast te houden: het deel, dat in de mannetjes ter voortteeling dient, is opmerkelyk;
 „ zy draagen hunne zaadballen onder het vel bedekt en van binnen; de mieren, zo wel groote
 „ als kleine, worden de prooy dezer dieren, die op hunne beurt ten gebruik voor den mensch
 „ verstreken, byzonderlyk in de Geneeskonst”. SENN Vol. I. pag. 60. Pl. XXXVIII. fig. n.
 „ 2. Men moet wel een blind vertrouwen hebben, om op zulk eene beschryving iets vast te
 „ stellen, om dezelve op den *tamandua guacu* toe te passen, gelyk de Hr. LINNÆUS gedaan
 „ heeft; het is inzonderheid vreemd, dat men deze beschryving aanneemende aan dit dier maar
 „ drie vingers aan de voorste voeten geeft, daar het, volgens dezelve, behalven de gewoone
 „ vingers, drie heeft, die, zegt men, over de andere gegroeid zyn, een ongerymd zeggen, en
 „ t welk aan al het overige hadt behoren te doen twyffelen.

(e) No. 2. „ *Tamandua guacu du Bresil, of Ours, qui mange les fourmis*; de beer, die de
 „ mieren eet: het is de grootste van alle deze soorten van dieren, welken wy gezien heb-
 „ ben; MARCGRAVE noemt het *tamandua-guacu*, en CARDANUS heet het *ursus formicarius*, dat
 „ is, beer, die de mieren eet: dit dier heeft een lang lighaam, hooge en breede schouders,
 „ uitgestreken kop, met een snuit, die ongevoelig vermindert, wyde en opene neusgaten:
 „ zyn lange tong, die hy een agtste van eene elleboogt lengte kan uitstreken, het geen hem
 „ zeer voordeelig is om de mieren te betrappen, eindigt in een punt, welks einde een klein
 „ rond forntert: zyne ooren zyn lang en hangende, zyne oogen vry groot, zeer beschermd
 „ door dikke oogleden; zyn snuit is lang, geheel gerimpeld, met weinig hair voorzien;
 „ zyn platte en kleine kop is met vry dicht hair bedekt; het overige van het lighaam dezes
 „ diers is bezet met lang en dik hair, vry gelyk aan varkens borstels, maar die by het vel
 „ eger katoenigtig en tyner worden: derzeiver kleur is helder kastanjebruin, en onder den
 „ buik wat donkerer bruin: het bovenst van den staart, die lang is, en in een punt eindigt,
 „ is van eene heldere vaale kleur; het wyfje, hier afgebeeld, heeft agt mammen, die buiten
 „ den buik uitstecken, te weeten drie aan weerskanten, en twee tuschen de voorste voeten:
 „ geloofwaardige getuigen verhaalen, dat zy telker dragt zo veele jongen werpt als zy mam-
 „ men heeft, waarin zy overeen zoude komen met de zoogen, die niet veele biggen t'eenz-

dubbelzinnige wyze aangeduid; ik zoude egter met de H^{ren} KLEIN (f) en LINNÆUS denken, dat dit de waare *tamandua-guacu* of *tamanoir* zou kunnen zyn, maar die zo kwalyk beschreeven en zo kwalyk afgebeeld is, dat de Hr. LINNÆUS (g) het eerste en het tweede dezer dieren van SEBA, dat is te zeggen dat van de XXXVII. Pl. fig. 2. en dat van de XL. Pl. fig. 1. onder eene en dezelfde soort gebragt heeft: de Hr. BRISSON heeft dezen laatste als eene byzondere soort beschouwd, maar ik denk niet, dat deze nieuwe soort wezendlyk gegrond is, even weinig als het verwyft, dat hy aan KLEIN doet, van dezelve met die van den tamanoir verward te hebben: de eenige berisping, die men tegen den Hr. KLEIN met reden schynit te kunnen inbrengen, is, dat hy by zyne eigen goede beschryving van dit dier, wiens opgezette huid in 't Kabinet van Dresde bewaard wordt, de gebrekkige aanduidingen van SEBA heeft gegeven: eindelyk is het derde dezer dieren, waarvan men de afbeelding in dat Werk vindt, Vol. II. pag. 48. Pl. XLVII. n. 2. zo kwalyk beschreeven, dat ik my, in weerwil van myn vertrouwen op de H^{ren} LINNÆUS en BRISSON, niet overreeden kan, dat men op de beschryving en de afbeelding van den Schryver dit dier, 't welk ik enkel *tamandua* noem, kan brengen tot den *tamandua-i*, gelyk als zy gedaan hebben; ik verzoek alleenlyk, dat

„ dragt werpen, dan wanneer zy verscheiden mammen hebben: de voorste en agterste voeten
 „ verschillen niet van die, welke onder No. 2. van de voorgaande Plaat beschreeven zyn”.
 (NB. hy hadt moeten zeggen van de XXXVII Plaat; want de Plaat die deze voorgaat, is de
 XXXIX waarin geen miereneters in aanmerking komen) „ dan voor zo verre zy grooter zyn;
 de grootste mieren dienen hem tot voedsel.

„ Wy hebben in ons Kabinet zes soorten van deze mier-estende dieren, die van malkanderen
 „ verschillen of door eene byzondere gedaante, of door den kop, de voeten en de nagels;
 „ de *tamandua* in de tweede figuur, die volgt, verdoend; (Nota; dat dit de *ysquiepatl* is, die
 „ meer verschilt van een tamandua, dan een kat van een hond,) „ is een vierde kleiner dan
 „ deze, en heeft ook den kop, de ooren, en de ooggen kleiner, daar is maar een nagel die zeer
 „ sterk en haakig is, aan den voorsten voet, en de agterste voet heeft drie vingers en drie
 „ nagels, terwyl de vier andere soorten vyf vingers hebben met evenveel nagels gewapend;
 „ hun hair is zagt, katoenachtig, en heeft de kleur van dat van een jonge haas: de vyfde soort
 „ van tamandua is van dezelfde gedaante, met een bleek rood hair; dat op den rug zilver-
 „ agtig-wit, en van onderen aschgrauw geelagrig wordt: deze soort heeft vier mammen en
 „ vier tepels, twee onder de voorste beenen, en twee onder de agterste”. (NB. Deze vyfde
 „ soort, van dezelfde gedaante als de voorgaande, is dan weder eene soort van *ysquiepatl*, en
 „ niet van *tamandua*.) „ De zesde soort heeft een langer snuit, en ooren, gerigt gelyk die van
 „ een vos; alle deze soorten zyn zonder tanden”. SEBA Vol. I. pag. 65 en 66 Tab. XL, fig.
 10. I.

Men weet niet wat de Schryver hier wil zeggen, noch wat deze zesde soort kan zyn, men ziet alleenlyk, dat hy zig zelve blykbaar tegenspreekt, wanneer hy verzekert, dat alle deze soorten zonder tanden zyn, dewyl de *ysquiepatl*, die uitdrukkelyk onder de zes begreepen wordt, tanden, en zelfs in grooten getale, heeft: zie daar meer dan noodig is om en over het werk en over den Schryver te oordeelen. Het is moeijelyk, dat de meeste lieden, die Kabinetten van Natuurlyke Historie maaken, niet kundig genoeg zyn, en dat zy, om hunne verwaandheid te voeden, en hunne verzameling te doen gelden, onderneemen beschryvingen daar van te geeven, die altyd vervuld zyn van vergroctingen, van dwaalingen, en mislagen, die meer tyds vorderen, om dezelve te verbeteren, dan 'er noodig gewoest is, om die te schryven.

(f) KLEIN, de *Quadrup.* pag. 45.

(g) LINNÆUS, *Syst. Nat. Ed. X.* pag. 35.

men weder deze beschryving (b) leeze, en dan oordeele: hoe onaangenaam, hoe verveelende de onderzoekingen van dezen aart mogen zyn, men kan dezelve in de byzondere stukken van de Natuurlyke Historie niet vermyden; men moet, voor dat men over een, dikwils weinig bekend, onderwerp gaarfchryven, zo veel mogelyk alle de duisterheden verwyderen, en in 't voorbygaan de dwaalingen aanwyzen, die nooit missen in menigte gevonden te worden op den weg der waarheid, daar het dikwils zeer moeijelyk is by te komen, minder door de fout der Natuur dan door die der Natuurbeschryveren.

Het geen men als het zekerst uit deze onderzoekingen kan opmaaken, is, dat 'er wezendlyk drie soorten van dieren bestaan, waaraan men den gemeenen naam van *miereneeters* gegeven heeft; dat die drie soorten zyn de tamanoir, de tamandua en de *fourmiller* of kleine miereneeter; dat de vierde soort, door den Hr. BRISSON onder den naam van *fourmiller aux longues oreilles*, of miereneeter met lange ooren opgegeeven, twyffelagtig is zo wel als de andere soorten door SEBA aangeduid: wy hebben den tamanoir en den fourmiller gezien, wy hebben 'er het vel van in des Konings Kabinet; deze soorten zyn zekerlyk zeer verschillende van malkanderen, en zy zyn zodanig als wy haar beschreeven hebben, maar wy hebben den tamandua niet gezien, en wyspreken daar niet van dan volgens PISON en MARCGRAVE, die de eenige Schryvers zyn, welken men over dit dier kan raadpleegen, dewyl alle de andere niet anders gedaan hebben dan hen na te schryven.

De tamandua maakt, om zo te spreken, de middenevenredigheid tusschen den tamanoir en den fourmiller, ten opzigtte van de grootte des lighaams; hy heeft, even als de tamanoir, een zeer verlengden snuit en vier vingers aan de voorste voeten; maar hy heeft, gelyk als de fourmiller, den staart zonder hair aan 't einde, waar mede hy zig aan de takken der boomen ophangt: de fourmiller heeft ook dat zelfde gebruik; in deze plaatsing houden zy hun lighaam in evenwigt, brengen hunnen snuit by de gaten en uitgeholde boomstammen, steeken daar hunne tong in, en haalen die schielyk te rug, om de gekorvenen, die daar aan zitten, door te slikken.

Voor het overige hebben deze drie dieren, die zo zeer verschillen in groot-

(b) „ *Tamandua d'Amérique petit, of le mangeur de fourmis, &c.* De kleine Amerikaanse tamandua, of de miereneeter met een nest van deze infekten afgeschilderd: zie hoe hy met de nagelen zyner voorste voeten het mierenest omvat, daar hy zyn eenigste voedzel van heeft: zie daar zyn langen, dunnen, smallen, kop, zyne korte ooren, zyn puntigen snuit, die zyne groote en dunne tong verbergt, waarmede hy de mieren betrapt en doorslikt, gelyk wy ons voorstellen voor het oog te toonen, in de Platen die volgen zullen”. (NB. Hy toont niets in de volgende Platen.) „ Zyn kop, zyne beenen, zyne voeten, zyn staart, en het voorste zyns lighaams zyn stroo-kleurig, of ligtgeel: het agterst des lighaams is rosbruin; hy heeft op de borst, by wyze van draagband, een gedeelte zuygtig hair, dat zig naar 't midden van den rug verliest met de andere grove hairen, die hen dan beginnen te bedekken; zyn staart is kort, byna kaal, en binnenwaards gekromd”. SEBA Vol. II. pag. 48. Tab. XLVII. fig. 2.

Nota. De laatste kenmerken van deze beschryving passen vry wel op den tamandua, maar in het algemeen is dezelve al te weinig nauwkeurig om te kunnen zeggen, dat zy tot dat dier behooren.

te en evenredigheden des lighaams, egter veele dingen gemeen, zo wel in maakzel, als in natuurlyke gebruiken: alle drie voeden zy zig met nieren, en steeken ook hunne tong in den honig en andere vloeibaare of lymige zelfftandigheden: zy weeten de broodkruimels, en kleine stukjes gehakt vleesch, vry fchielyk op te likken, men temt ze gemaklyk en voedt hen met weinig moeite op; zy kunnen de berooving van alle voedzel vry lang verdraagen; zy flikken al het vogt, dat zy drinkende opneemen, niet door, daar valt altyd een gedeelte door de neusgaten weder uit; zy slaapen gemeenlyk over dag, en veranderen des nagts van plaats; zy gaan zo flegt, dat een mensch hen gemaklyk in 't loopen agterhaalen kan, zo zy zig in een open plaats bevinden; de Wilden eten hun vleesch, dat evenwel zeer flegt van fmaak is.

Men zou den tamanoir van verre voor een grooten vos neemen, en 't is te dezer oorzaake, dat zommige Reisbefchryvers hem Amerikaanfchen vos geheeten hebben: hy is fterk genoeg om zig tegen een grooten hond, en zelfs tegen een jaguar, te verweeren; aangevallen wordende vegt hy eerft overeindftaande, en verdedigt zig, gelyk de beer, met de handen, waarvan de nagels moorddaadig zyn; vervolgens legt hy zig op zyn rug neder om zig van zyne voeten zo wel als handen te bedienen, en in deze plaatfing is hy bykans onverwinlyk, en vegt hardnekkig tot het uiterfte, en zelfs, nadat hy zyn vyand geveld heeft, laat hy dien niet dan lang daarna los, hy kan beter dan eenig ander dier tegen den ftryd, omdat hy met lang dicht hair, en eene dikke ledere huid bedekt is, en omdat hy niet zeer gevoelig, en taey van leven, is.

De tamanoir, de tamandua, en de fourmiller of kleine miereneter zyn dieren, die tot de heetfte klimaatn van Amerika behooren, dat is te zeggen tot Braziel, Guyana, het land der Amazoonen, enz; men vindt hen niet in Kanada, noch in de andere koude landen van de nieuwe Wereld; men moet hen dan ook in de oude Wereld niet wedervinden; KOLBE (i) egter, en DESMARCHAIS (k) hebben gefchreeven, dat deze dieren ook in Afrika gevonden wierden, maar het komt my voor, dat zy den pangolin, of de fchub-hagedis met onze miereneters verward hebben: het is miffchien door eene plaats by MARCGRAVE, waarin gezegd wordt; *tamandua-guacu Brasiliensibus, Congensibus, (ubi et frequens est) umbulu dictus* (*), dat KOLBE en DESMARCHAIS in deze dwaaling gevallen zyn; en inderdaad indien MARCGRAVE door *Congensibus* de inboorlingen van Kongo verftaat, zal hy de eerfte gezegd hebben, dat de tamanoir in Afrika gevonden werdt: het welk egter door geen ander geloofwaardig getuige bevestigd wordt; MARCGRAVE zelf hadt zekerlyk dit dier in Afrika niet gezien, dewyl hy erkent, dat hy in Amerika zelfs niet dan het vel gezien hadt: DESMARCHAIS fpreekt 'er vry wild van; hy zegt enkeld, dat men dit dier in Afrika zo wel als in Amerika vindt, maar hy voegt 'er geene omftan-

(i) *Description du Cap de Bonne espérance, par KOLBE Tom. III. pag. 43:*

(k) *Voyage de DESMARCHAIS, Tom. III. pag. 307.*

(*) „Tamandua-guacu, zo als de Brasiliaanen hem noemen, by de inboorlingen van Kongo, go, daar hy ook vry gemeen is, *umbulu* geheeten”.

digheid by, die dit stuk kan bevestigen; wat KOLBE betreft, wy rekenen zyn getuigenis voor niets; want een man, die aan de Kaap de Goede-hoop elanden en hertwolven gezien heeft, geheel gelyk aan die van Pruiffen, kan daar ook wel tamandua's gezien hebben: geen der Auteurs, die over de voortbrengzels van Afrika en Asia geschreeven hebben, spreken van tamandua's, en integendeel maaken alle de Amerikaansche Reisbeschryvers, en zelfs byna alle de Historiefchryvers, van dat werelddeel, daar eene nauwkeurige melding van; DE LERY, DE LAËT (l), de vader d'ABBEVILLE (m), MAFFÉ (n), FABER, NIERENBERG (o), en de Hr. DE LA CONDAMINE (p), stemmen met PISON, BARRÉRE, enz. uitdruklyk over een, dat het dieren zyn aan de heete landen van Amerika natuurlyk eigen; dus twyffelen wy niet of DESMARCHAIS en KOLBE hebben zig vergist, en wy meenen op nieuws te mogen verzekeren, dat deze drie soorten van dieren in de oude Wereld niet gevonden worden.

BYVOEGZEL TOT DE HISTORIE VAN DEN TAMANOIR, DEN
TAMANDUA, EN DEN FOURMILLIER.

DE TAMANOIR.

Wy geeven hier agter in dit Deel de afbeelding van den tamanoir of grooten miereneeter; maar dewyl de eerste teekening gemaakt was naar een vel, dat vry gebrekkig was, zo dat dezelve niet zo nauwkeurig was als die, welke men hier op *Plaat XXIX* vinden zal, welke gemaakt is naar een dier, dat wel opgezet uit Guyane gezonden is aan den Hr. MAUDHUIT, Geneesheer, wiens Kabinet niets dan dierbaare stukken bevat, door de zorg, welke de bekwaame Natuuronderzoeker aanwendt om alles wat zeldzaam is te verzamelen, en de dieren en vogelen in den best mogelyken staat te houden: schoon de tamanoir, welke wy hier geeven, juist van dezelfde soort is als die, waarvan wy de afbeelding gegeeven hebben, zal men egter zien, dat hy den snuit korter, den afstand van het oog tot het oor kleiner, de voeten minder lang, heeft; de voortte hebben slegts vier nagels, de twee middelste zyn zeer groot, die aan de zyden zeer klein; vyf nagels zyn'er aan de agterste voeten, en alle die nagels zyn zwart: de snuit is tot aan de ooren met zeer kort bruin hair bedekt; by de ooren begint het hair langer te worden; het heeft twee en een half duim lengte aan de zyden des lichaams; het is ruw op het aanraaken, gelyk dat van het wildzwyn; het is vermengd met hairen van eene donkerbruine en met andere van eene vuilwitte kleur: de zwarte streep over 't lichaam heeft geene kleine witte duidelyke vlakken, die langs dezelve loopen, gelyk in den eerst geteckenden tamanoir: deze heeft drie voeten elf duimen in de lengte,

(l) *Descript. des Indes Occident.* par JEAN DE LAËT, pag. 485 en 556.

(m) *Mission en l'Isle de Maragnon*, par le Pere d'ABBEVILLE, Paris 1614. pag. 248.

(n) *Histoire des Indes*, par MAFFÉ traduite par de PURE, Paris 1665. pag. 71.

(o) EUSEB. NIERENBERG, *Hist. Nat.* Antverpias 1635. pag. 192, 191.

(p) *Voyage de la Riviere des Amazones*, par M. DE LA CONDAMINE, pag. 167.

dat is te zeggen drie duimen meer dan de eerste; zie hier deszelfs andere afmetingen.

	voeten,	duimen,	lynen.
Hoogte van het voorstel	I.	8.	0.
Hoogte van het agterstel	I.	7.	8.
Lengte van het einde van den snuit tot aan den hoek van 't oog.	O.	7.	4.
Opening van 't oog	O.	0.	6.
Opening van den mond	O.	I.	I.
Opening der neusgaten	O.	0.	4.
Afstand van het oog tot het oor	O.	2.	I.
Grootte van het oor	O.	I.	2.
Lengte van den hals	O.	8.	0.
Lengte van den stomp van den staart	2.	I.	9.
Lengte van den voorvoet	O.	3.	6.
Lengte van de binnen-spoor	O.	0.	6.
Breedte van die zelfde spoor aan den oorsprong	O.	0.	4.
Lengte van de volgende spoor	O.	I.	8.
Haare breedte aan den oorsprong	O.	0.	5.
Lengte van de derde spoor	O.	2.	3.
Derzelver breedte aan den oorsprong	O.	0.	6.
Lengte van de buitenste spoor	O.	0.	5.
Haare breedte aan den oorsprong	O.	0.	3.
Lengte van den agtersten voet	O.	3.	9.
Lengte van de binnenste spoor	O.	0.	7.
Lengte der drie andere spooren	O.	I.	10.
Breedte aan den oorsprong	O.	0.	3.
Lengte van de buitenste spoor	O.	0.	6.
Breedte aan haaren oorsprong	O.	0.	3.

De Hr. DE LA BORDE, Geneesheer des Konings te Kayenne, heeft my de volgende waarneemingen over dit dier gezonden.

De tamanoir onthoudt zig in de bosschen van Guyane; men vindt daar twee soorten van dezelve; die van de groote soort weegen tot honderd ponden; zy loopen langzaam en nog lomper dan een varken; zy trekken groote rivieren zwemmende over, en dan is 't niet moeijelyk hen met stokslagen af te maaken: in de bosschen doodt men hen met snaphaanschooten; zy zyn daar niet zeer gemeen, schoon de honden onwillig zyn om jagt op hen te maaken.

De tamanoir bedient zig van zyne groote klauwen om de nesten der houtluizen, die allerwegen op de boomen zyn, te vernielen: zy weeten vaardig te klauteren, en men moet zig wagten van hen niet te dicht te naderen, want hunne klauwen maaken diepe wonden; zy verweeren zig zelfs met voordeel tegen de wildste dieren van deze wereld, gelyk de jaguars, de cougars, enz. zy verscheuren dezelve met hunne klauwen, welker spieren en peezen zeer sterk zyn; zy dooden veel honden, en 't is te dezer oorzaak, dat dezelve niet op hen jaagen willen.

Men ziet de tamanoirs dikwils in de groote onbeteelde Savanes; men zegt dat zy zig met mieren voeden; hunne maag heeft meer ruimte dan die van een

mensch; ik heb 'er een geopend, wiens maag vol houtluizen was, welken hy onlangs gegeten hadt: het maakzel en de afmeeting zyner tong schynen te bewyzen, dat hy zig ook met mieren voeden kan; zy brengen maar één jong ter wereld, 't welk zy in gaten van boomen, by den grond, werpen; terwyl het wyfje zoogende is, is het zeer gevaarlyk zelfs voor de menschen; de gemeene lieden te Kayenne eeten het vleesch van dit dier; het is zwart, zonder vet, en zonder geur; het vel is hard en dik, de tong is van eene byna kegelagtige gedaante gelyk de snuit.

De Hr. DE LA BORDE geeft eene Ontleedkundige beschryving van dit dier, welke ik geoordeeld heb niet te moeten gemeen maaken, om hem de eerstellingen van dezen arbeid die my voorkomt zeer nauwkeurig te zyn, over te laaten.

De tamanoir, vervolgt de Hr. DE LA BORDE, krygt zyn volkomen groey niet dan in vier jaaren: hy ademt niet dan door de neusgaten; aan het eerste wervelbeen, dat den hals met het hoofd samenvoegt, is de longepyp zeer wyd, maar zy vernauwt zig eensklaps, en maakt een gang, die tot aan de neusgaten voortgaat, in deze soort van kromhoorn, die het dier voor het bovenst kaakbeen dient: die hoorn heeft een voet lengte en is ten minsten zo lang als het overige van den kop; daar is geen gang van de longepyp naar den muil, en egter is de opening der neusgaten zo klein, dat men moeite hadt om daar de schagt van een schryfpen in te brengen; de oogen zyn ook zeer klein en hy ziet niet dan van ter zyde: het vet van dit dier is ongemeen wit: als het eenig water overzwenit draagt het zyn grooten en langen staart op den rug tot aan 't hoofd omgevouwen.

De Hren AUBLET en OLIVIER hebben my verzekerd, dat de tamanoir zig niet dan met zyne tong voedt, dewelke met een lymerig en kleevend vogt belegd is, waarmede hy gekorvenen opvat; zy zeggen ook, dat zyn vleesch niet kwaad om te eeten is.

DE TAMANDUA.

Wy denken tot de soort van den tamandua te moeten betrekken het dier; waarvan wy hier in de *Plaat XXIX** de afbeelding geeven, en waarvan het vel, wél behandeld, in het Kabinet was van den Hr. Graaf DE CAYLUS, en thans in des Konings Kabinet, is; het verschilt van den tamanoir niet slegts in grootte maar ook in gedaante; zyn hoofd is naar evenredigheid veel zwaarer, het oog is zo klein, dat het maar eene lyn grootte heeft, en nog is het omvangen van een rond opstaand hair; het oor is rond, en met groot zwart hair van boven geboord; het geheele lighaam heeft maar dertien duimen lengte van het einde van den neus en 't begin van den staart, en nauwelyks tien duimen hoogte: het hair boven op den rug is vyftien lynen lang, dat van den buik, dat vuilwit is, heeft dezelfde lengte; de staart is maar zeven en een half duim lang, overal met lang vaal hair bedekt, met streepen of ringen van eene ligtzwarte schaduwing.

Daar zyn in deze geheele beschryving slegts twee kenmerken die niet overeen

eenkomen met die, welke MARCGRAVE van den tamandua heeft opgegeeven: de eerste is de staart, die overal met hair bedekt is, terwijl die van MARCGRAVE den staart aan 't einde kaal heeft; de tweede is, dat onze tamandua vyf vingers aan de voorvoeten heeft, daar die van MARCGRAVE slegts vier hadt; maar voor het overige komt alles genoeg overeen, om ons te doen gelooven, dat het dier, waarvan wy hier de afbeelding geeven, ten minsten eene verscheidenheid in de soort van de tamandua is, zo het niet juist van dezelfde soort zy.

De Hr. DE LA BORDE schynt in zyne waarneemingen dit dier onder den naam van kleinen tamanoir op 't oog te hebben: hy heeft, zegt hy, een witagtig hair, omtrent twee duimen lang; hy kan wat meer dan zeltig ponden weegen; hy heeft geene tanden, maar hy heeft ook zeer lange klauwen; hy eet niet dan des daags, even als de andere, en het wyfje werpt maar een jong tevens, het dier leeft ook op dezelfde wyze, en onthoudt zig in de grootte bosfchen; zyn vleesch is goed om te eeten, maar men vindt hem zeldzaamer dan den grooten tamanoir.

Ik had wel gewenscht; dat de Hr. DE LA BORDE my nauwkeuriger en omstandiger aanduidingen hadt gezonden, die onze onzekerheden wegens de soort van dier bepaald mogten hebben.

Zie hier wat hy my terzelfder tyd schryft over den kleinen miereneeter, waarvan wy hier agter de afbeelding geeven *Pl. XXX.*

Hy heeft het vel ros, glinsterende, een weinig verguld; hy voedt zig met mieren, steekt zyn tong, die zeer lang is, en de gedaante van een worm heeft, uit, de mieren hegten zig daar aan: dit dier is niet grooter dan een eekhoorn; het is niet moeijelyk te vangen, het gaat langzaam, zet zig, gelyk de luyard, op een stok, dien men het voorhoudt, en waarvan het niet poogt af te gaan; men brengt het dus, op dien stok zittende, waar men wil: zy hebben geene schreeuw; men vindt hen dikwils op de takken zitten, daar zy zig met hunne klauwen aan vast maaken: zy brengen maar een jong ter wereld, dat zy in een hollen boomstam werpen op bladen, welken zy daar op haar rug naar toe gebragt hebben; zy eeten niet dan des nagts; hunne klauwen zyn zeer gevaarlyk, en zy sluiten die zo vast, dat men hen 't geen zy gegreepen hebben niet kan doen loslaaten; zy zyn niet zeldzaam, maar moeijelyk op de boomen te bemerken.

De Hr. VOSMAER maakt een vry ongegronde berisping wegens het geen ik over de miereneeters gezegd heb; dus drukt hy zig uit in zyne beschryving van den Oost-Indischen eekhoorn, blz. 6.

By deze gelegenheid moet ik ook nog tegen 't gevoelen van den Hr. BUFFON, X Deel blz. 105 aanmerken, dat my in den voorgaanden jaare 1765. door den Ed. Hr. Gouverneur TULBAGH van de Kaap de Goede-hoop, de miereneeter, *myrmecophaga* by LINNÆUS, voor het Kabinet van zyne Doorlugtige Hoogheid is overgezonden; ik heb denzelven onder den naam van aardvarken ontvangen, gelyk KOLBE hem dus ook noemt in zyne beschryving I. Deel, pag. 196. zo dat DESMARCHAIS in zyne *Voyage*, en KOLBE gelyk hebben, als zy zeggen, dat dit dier in Afrika zo wel als in Amerika gevonden wordt: uit

dit, 't welk in Liquor is overgezonden, 't geen maar pas geboren fchynt, en reeds de grootte van een jonge varkens big heeft, blykt dat het volwassen dier zeer groot moet zyn: zie hier dezelfs grootfte verfchillendheden voor zo verre die van een zo jong dier kenbaar zyn: de fnuit is aan het einde wat dik en rond, en dus, hooger op, als ingedrukt: de ooren zyn zeer groot, lang, dun en puntig neêrhangende: de voorvoeten hebben vier klauwen, de eerfte en derde even lang, de tweede wat langer, en de vierde of buitenfte wat korter dan de derde: alle vier de nagels zyn hier vry lang, weinig krom, puntig toeloopende, en genoegzaam even groot: de agtervoeten hebben vyf klauwen, welker drie middelste byna even lang en de twee buitenfte veel korter zyn: de nagels zyn hier kleiner, de twee buitenfte 't kleinft: de staart is niet zeer lang, dik en puntig eindigende: men kan hier nog byvoegen, dat de twee miereneters van SEBA, *Tom. I. tab. 37. fig. 2. en tab. 40. fig. 1.* zekerlyk eenerleie zyn, en alleen maar in kleur van hair verfchillende; zy zyn zeer wel afgebeeld; eene foort op zig zelve; geheel verfchillende van de tamandua guacu van MARCGRAVE, of tamanoir van den Hr. BUFFON.

Men zoude, na 't leezen van deze plaats, natuurlyk denken, dat ik my vergift heb ten opzichte van dit dier, door SEBA gegeven, *Pl. XXXVII. n. 2.* Ik heb evenwel op blz. 107, van dit tiende Deel juist het zelfde gezegd, 't geen de Hr. VOSMAER hier zegt; het dier, dat SEBA aanduidt onder den naam van tamandua, myrmecophaga van Amerika, *tom. I. pag. 60.* en waarvan hy de afbeelding geeft, *Pl. XXXVII. n. 2.* kan tot geen van de drie, die hier in aanmerking komen, gebragt worden; nu de drie Amerikaanfche dieren, waarvan ik gesprooken heb, zyn de tamanoir, de tamandua, en de kleine miereneter; derhalven doet alles, wat de Hr. VOSMAER aanmerkt niets tegen 't geen ik gezegd heb, dewyl dit alles hier op uitkomt, dat de tamanoir, de tamandua, en de miereneter, alleen in Amerika en niet in de oude Wereld gevonden worden, dit is zo duidelyk en klaar, dat de Hr. VOSMAER daar niets op zeggen kan: indien de myrmecophaga van SEBA, *Pl. XXXVII. fig. 2.* in Afrika gevonden wordt, bewyft dit alleen, dat SEBA zig bedrogen heeft, met hetzelfde myrmecophaga van Amerika te noemen, maar het bewyft niets tegen 't geen ik heb ter neder gefield; en ik blyf derhalven, naar alle bilykheid, nog beweeren, dat de tamanoir, de tamandua, en de fourmiller alleen in Amerika, en niet in Afrika, gevonden worden.

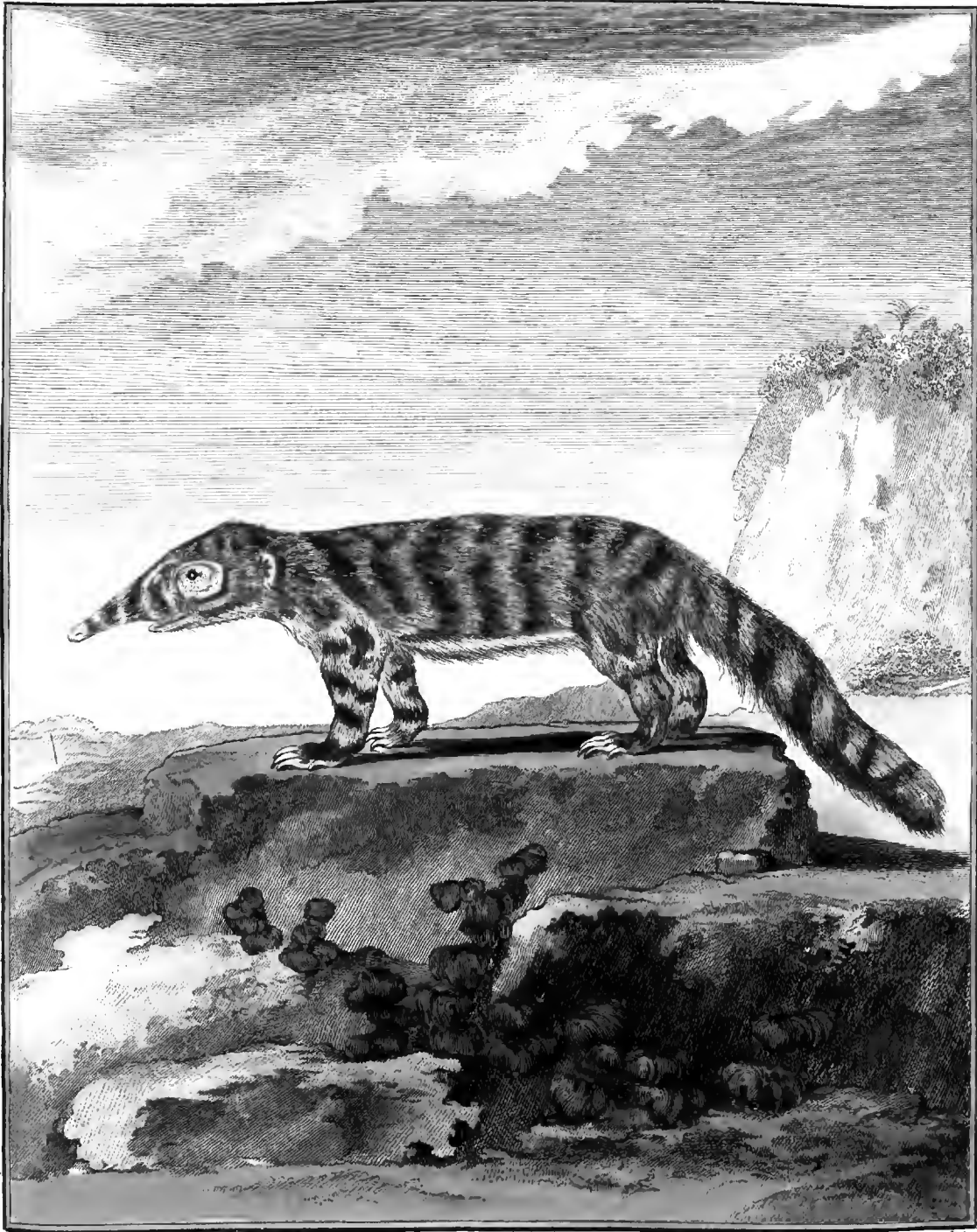

De Sere. del.

LE TAMANOIR.

C. F. Fritsch. sculp.

de Sore del.

B. de Bakker sculp.

LE TAMANDUA.

BESCHRYVING VAN DEN TAMANOIR.

Het bekkeneel van den tamanoir (*Pl. XXIX*) is zeer klein, maar zyn smoel is zo lang dat de geheele kop meer dan een derde gedeelte van de lengte van het dier uitmaakt, van het eind der lippen tot aan het begin van den staart; de lengte van den smoel bedraagt ten naastenby twee derde deelen van die van den kop, en byna het vierde gedeelte van die van het geheele lighaam, van het bekkeneel en den smoel daar onder begreepen; dit is als of de smoel van een paard van eene gewoone kloekte twee voeten lang was, terwyl dezelve slegts dertien of veertien duimen lengte heeft, schoon het paard onder de dieren van onze lusttreen een van dezulken zy, die den langsten smoel hebben, dat is te zeggen wiens oogen het verst afstaan van het eind der lippen; de smoel van den tamanoir is byna rolrond, hy heeft weinig middellyns, en dezelve is niet veel dikker by de oogen dan aan het uiteinde; de bek is klein; de openingen der neusgaten staan voor aan den smoel, twee lynen boven den rand der lip, zeer dicht by elkanderen; de oogen zyn klein naar evenredigheid van den smoel, en staan aan de zyden van den kop geplaatst; de ooren zyn kort, rond, en staan zeer verre van de oogen af; zy waren bloot: het bekkeneel heeft eene langwerpige en byna rolronde gedaante van de ooren af tot aan de oogen: de tamanoir heeft een korten hals, is lang van lighaam en ingevallen van buikzyden, hy heeft een langen staart, en korte agterbeenen; de agterste voeten hebben vyf vingers, en de voorste slegts vier; de twee middelste zyn dikker en hebben veel langer nagels dan de twee andere vingers der voorste voeten en dan die der agterste voeten: de binnenste vinger der voorste voeten staat hooger dan de tweede, gelyk by de meeste andere dieren: de laatste regel der vingers heeft eene goot in de lengte op zynen bovensten kant van het midden zyner lengte af tot aan het eind toe.

Het hair van den smoel is kort, het ligt voorover, het is dun, styf, en egter zagt op het gevoel wanneer men de hand volgens den loop van het hair af strykt; het hadt eene gemengde kleur uit grys bruin en zwartagtig bestaande; het hair van den kop verschilde niet van dat van den smoel dan daarin dat het wat langer was: daar zat van het agterhoofd af, langs den hals, den rug en de lendenen, tot aan den staart toe eene lange soort van hair in de gedaante van maanen; dit hair wierdt langzaamerhand langer naar maate het digter by den staart zat, deszelfs grootste lengte was van dertien of veertien duimen; de maanen stonden op de schoft als de *épi* of koornairen geplaatst (*a*), zodat het hair van dat gedeelte der maanen dat zig van de schoft tot aan het agterhoofd uitstrekt, naar voren gerigt was, en dat van het overige der maanen

(a) Zie het IV Deel van dit Werk, blz. 133 alwaar deze spreekwyzen van de *épi* of *koornair* en *boje* verklaard wotden, in de beschryving van het paard.

van de schoft af tot aan den staart toe agterover lag; elk hair hadt eene witagtige kleur vermengd met eene tint zeer bleek geel over het grootst gedeelte van zyne lengte van den wortel af; het overige was zwart, uitgenomen de punt, die ook eene zeer bleeke geelagtige en byna witagtige kleur hadt. dit mengzel van zwart en witagtig strekte zig aan elke zyde van de maanen langs den rug uit, tot aan eene breede streep die geheel en al zwartagtig was, het bovenst van den hals bedekte, en die zig over de schouders en langs de zyden van den rug tot aan het begin der lendenen uitstreckte: de voorste pooten en het onderst van de zyden van de borst hadden eene witagtige kleur met eene tint geelagts, behalven den buitenkant van den arm die een mengzel van zwart hadt, en de voeten die zwart waren; daar zat ook eene groote zwarte vlak boven aan den buitenkant van den voorarm: het bovenst van de borst, de buik, de buikzyden, de agterste pooten en de staart waren zwart met eene mengeling van witagtig, voornamelyk op de agterste voeten; de hairen van den staart waren ongeveer eenen voet lang; die van het lighaam hadden ten allermeeften eenen halven voet lengte: de hairen van het bovenst gedeelte der zyden van het lighaam, die van de borst en van den buik waren veel minder lang, en die van den buitenkant der voorste pooten waren nog korter: de lange hairen van den tamanoir waren niet rolrond dan over een gedeelte van hunne lengte van den wortel af, het overige was plat, en daar liep over het midden van elke zyde eene kleine goot in de lengte; het rolrond gedeelte was hol van het eene eind naar het ander en vry vast, schoon de wanden der buis, welke hetzelfde maakte, dun waren; het platagtig gedeelte was niet zeer stevig, maar buigzaam gelyk droog gras; het hadt eene breedte die omtrent zesmaal grooter was dan zyne dikte, op de randen gemeeten, die eens zo dik waren dan het middelst gedeelte, waar door de gooten liepen; het uiteinde der hairen was gespleeten: als men deze takken der vanéensplyting van elkanderen aftrok, konde men elk hair gemakkelyk opspouwen over de geheele lengte van het plat gedeelte, maar wanneer men aan het rolrond gedeelte toekwam, konde men hetzelfde niet gemakkelyk verder splyten; het schein dat de platheid van het andere gedeelte daar twee plooiën in gemaakt hadt, die hetzelfde geschikt maakten om te scheuren, gelyk papier daar vouwen in gelegd zyn: dit plat gedeelte schein gedroogd te zyn, misschien is het rolrond by het leevend dier, en de inwendige opening van het hair met eenig vogt gevuld.

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte van het geheele lighaam, van het einde van den smoel tot aan het begin van den staart	3.	8.	0.
Lengte van den kop van het eind van den smoel tot aan het agterhoofd	1.	3.	0.
Omtrek van het einde van den smoel	0.	2.	9.
Omtrek van den smoel, onder de oogen gemeeten	0.	5.	3.
Omtrek van de opening van den smoel	0.	2.	4.
Afstand tusschen de beide neusgaten	0.	0.	$2\frac{1}{2}$.
Afstand tusschen het eind van den smoel en den voorsten hoek van het oog	0.	9.	9.

BESCHRYVING VAN DEN TAMANOIR.

117

	voeten, duimen, lynen.		
Afstand tusschen den agtersten hoek en het oor	o.	2.	5.
Lengte van het oog van den eenen hoek tot den anderen	o.	o.	6.
Opening van het oog	o.	o.	4.
Afstand tusschen de voorste hoeken der oogen over de buitenste kromte van het neusbeen gemeeten	o.	2.	8.
Dezelfde afstand in eene regte lyn gemeeten	o.	1.	7.
Omtrek van den kop tusschen de oogen en de ooren gemeeten.	o.	6.	7.
Lengte der ooren	o.	o.	11.
Breedte van derzelver basis, over derzelver buitenste kromte gemeeten	o.	1.	6.
Afstand tusschen de beide ooren, omlaag gemeeten	o.	2.	1.
Lengte van den stomp van den staart	2.	o.	o.
Lengte van de langste nagelen	o.	2.	3.
Derzelver breedte aan de basis	o.	o.	5½.

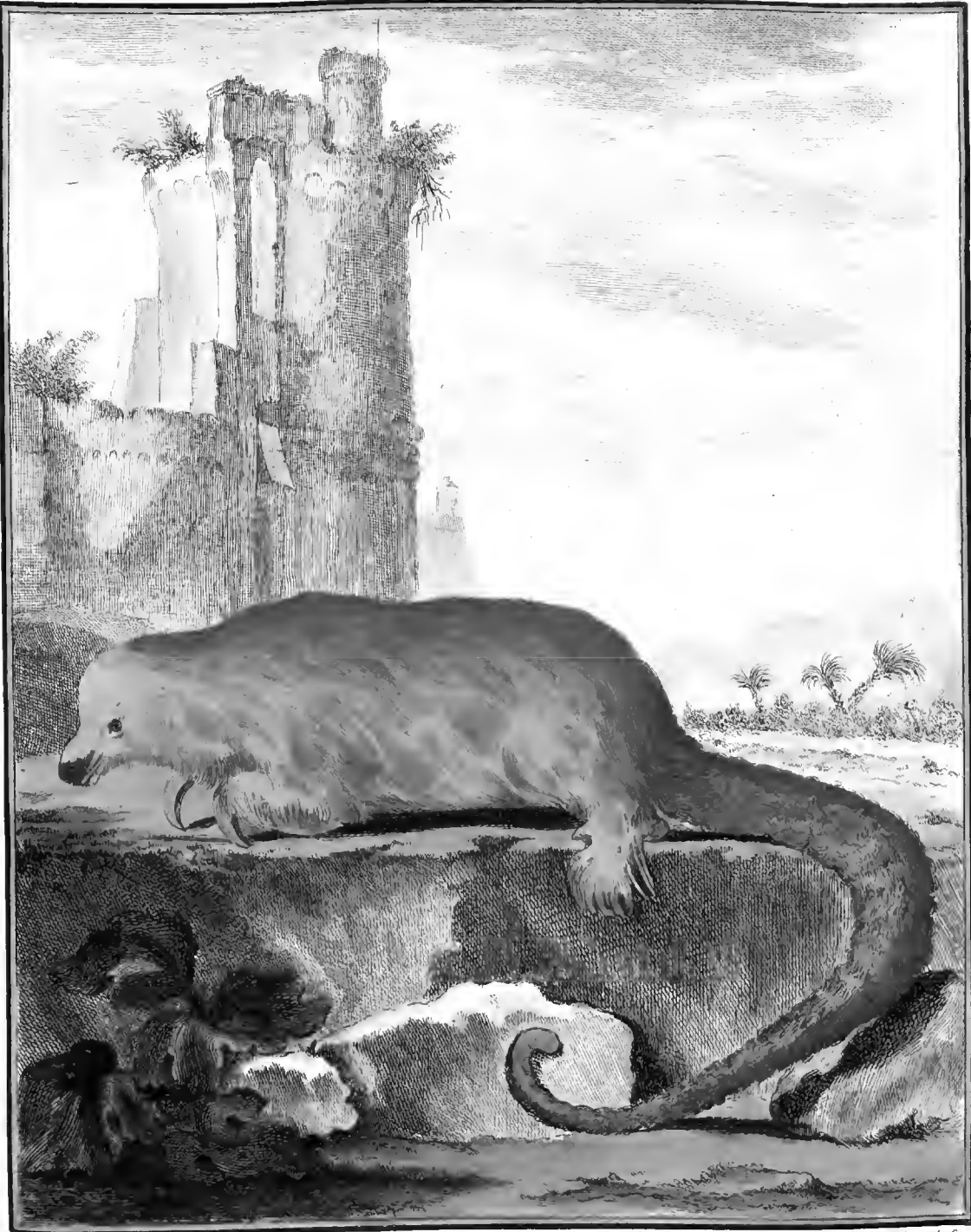

BESCHRYVING VAN DEN MIERENEETER.

De gedaante van den mieren-eeter of *fourmiller* (Pl. XXX) is zeer verschillend van dien der andere viervoetige dieren; hy heeft den smoel en de voeten op eene zeer byzondere wyze gemaakt: de kop is vry wel geëvenredigd naar het overige des lighaams, wat deszelfs grootte betreft, maar de smoel is zeer spigtig en naar onlaag geboogen: de oogen zyn digt by de hoeken van den bek geplaatst, en de ooren zitten op het onderst gedeelte van de zyden van den kop, ten naaftenby op eenen gelyken afftand van het einde van den smoel en van het agterhoofd; zy zyn zeer klein, dun, rondagtig en liggen geheel in het hair verborgen; dit dier heeft byna geen hals: de staart heeft evenveel lengte als het lighaam en de kop; dezelve is puntig en met zyn eind naar onderen geboogen; deszelfs onderkant heeft, ter lengte van twee duimen en eenen halven van de punt af, een vel dat van hair ontbloot, en gelyk is aan dat van de ballen der voeten: men begrypt door dit maakzel dat de mieren-eeter zig van zynen staart bedient gelyk van eene hand om verschillende lighaamen aan te vatten, en om zig aan verschillende steunpunten vast te houden en op te hangen: de voeten gelyken ook naar handen en schynen geschikter te zyn om rolronde lighaamen, gelyk takken van boomen, te omvatten dan om op den platten grond te gaan; de voorste voeten hebben, gelyk de agtersten, eene soort van hiel, die, wel is waar, niet zo breed noch ook zo vooruitsteekend is, maar die egter eene bolrontheid naar agteren maakt, gelyk de hiel van den beer, van den coati, enz; de bal der vier voeten strekt zig tot aan de nagels uit: strikt genomen zoude men dit dier niet in de klasse van de zulken moeten schaaren, die gevingerde voeten hebben, want men ziet daar uitwendig geene vingers aan, die van elkanderen gescheiden zyn; men kan aangaande derzelver getal niet oordeelen dan door dat der nagelen; daar zitten er twee aan elken voorsten voet en vier aan elken agtersten voet: alle deze nagels zyn krom, puntig, en tot eene zeer naauwe goot toegeboogen; zy hebben eene geelagtige kleur en zy verlengen de holrontheid van den bal der voeten, die zeer diep en vry regelmaatig is, voornamelyk aan de agterste voeten; de buitenste nagel der voorste voeten is zeer groot, de binnenste is veel kleiner en heeft ten naaftenby dezelfde grootte als die der agterste voeten, die alle vier gelyk zyn aan elkanderen.

Het hair is zo digt en zagt als zyde; deszelfs lengte strekte zig tot negen lynen uit op den mieren-eeter, die ten onderwerpe voor deze beschryving gediend heeft, en die een wyfje was: derzelver hair hadt eene geelagtige kleur met eenige tinten rosagtig, en zelfs met een zeer fraai ros op zommige plaatsen; deze tinten zaten aan de punt van de hairen, en dit was hetgeen op den rug van het dier, van het agterhoofd af tot aan het begin van den staart, eene streep maakte van een zeer fraai ros, die omtrent eenen halven duim breed

De Sore del.

C. F. Bratsch sc.

LE FOURMILIER.

BESCHRYVING VAN DEN MIERENEETER.

was, en eenige tinten van diezelfde kleur op de zyden van het lighaam: het haar is zeer blinkend, en bygevolg deszelfs kleuren zeer glanzig.

Op een ander individu, ook een wyfje, vertoonde zig de roffe streep van den rug niet zeer duidelyk, en daar zat bruin op de plaatfen alwaar men op het individu, dat ten onderwerpe voor deze beschryving gediend heeft, tinten ros ontdekte: een andere miereneeter hadt eene roode streep langs de borst en den buik, maar men vondt 'er geene op den rug.

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte van het geheele lighaam, in eene regte lyn gemeeten van het einde van den smoel tot aan den aars	o.	6.	o.
Lengte van den kop, in eene regte lyn gemeeten van het einde van den smoel tot aan het agterhoofd	o.	1.	11.
Omtrek van het einde van den smoel	o.	1.	o.
Omtrek van den smoel, onder de oogen gemeeten	o.	1.	6.
Omtrek van de opening van den bek	o.	1.	2.
Afstand tusschen de beide neusgaten	o.	o.	1.
Afstand tusschen het einde van den smoel en den voorsten hoek van het oog	o.	o.	8.
Afstand tusschen den agtersten hoek en het oor	o.	o.	6.
Lengte van het oog van den eenen hoek tot den anderen	o.	o.	3.
Opening van het oog	o.	o.	1½.
Afstand tusschen de voorste hoeken der oogen, volgens de kromte van het neusbeen gemeeten	o.	o.	7.
Dezelfde afstand in eene regte lyn gemeeten	o.	o.	5.
Omtrek van den kop, tusschen de oogen en de ooren gemeeten	o.	3.	o.
Lengte der ooren	o.	o.	3½.
Breedte van derzelver basis over de buitenste kromte gemeeten.	o.	o.	3½.
Afstand tusschen de beide ooren omlaag gemeeten	o.	o.	11½.
Lengte van den hals	o.	o.	5.
Omtrek van den hals	o.	3.	3.
Omtrek van het lyf, agter de voorpooten gemeeten	o.	4.	3.
Dezelfde omtrek, op de dikste plaats gemeeten	o.	4.	11.
Dezelfde omtrek, voor de agterpooten gemeeten	o.	3.	10.
Lengte van den stomp van den staart	o.	7.	2.
Omtrek van den staart aan het begin van den stomp	o.	1.	7.
Lengte van den voorarm, van den elleboog of tot aan de geleeding der hand	o.	o.	11.
Breedte van den voorarm by den elleboog	o.	o.	7.
Dikte terzelfder plaats	o.	o.	6.
Omtrek van de geleeding der hand	o.	1.	5.
Omtrek van de nahand	o.	1.	7.
Lengte, van de geleeding der hand af tot aan het eind der nagelen	o.	1.	6.
Lengte van den agterpoot, van de knie af tot aan de hiel toe.	o.	1.	9.
Breedte van het bovenst van het been	o.	o.	7.
Dikte	o.	o.	5.
Breedte ter plaatse van de hiel	o.	o.	4.

	voeten, duimen, lynen.		
Omtrek van den navoet	o.	I.	3.
Lengte van de hiel af tot aan het eind der nagelen	o.	I.	2.
Breedte van den voorsten voet	o.	o.	4.
Breedte van den agtersten voet	o.	o.	6.
Lengte der langste nagelen	o.	o.	7.
Derzelver breedte aan de basis	o.	o.	2.

Het netvlies hadt weinig uitgestrektheid en lag agter de maag verborgen.

De lever strekte zig even ver ter linker-als ter regterzyde uit; de maag lag geheel in de linkerzyde: de twaalfvingerigedarm maakte eenen boog agter het regter gedeelte der lever; het overig gedeelte der darmbuis maakte zyne kronkelingen in de regterzyde, en wel in de regter darmstreek, in de navelstreek, in de linker darmstreek en in de linkerzyde, eindelyk boog hy zig naar binnen voor dat hy den blindedarm maakte: daar wierdt geen blindedarm gevonden.

De maag (*A B*, *Pl. XXXI*, *fig. 1*, *akwaar de maag en de darmen levensgrootte staan afgebeeld*) hadt eene zeer ongewoone gedaante; zy geleek naar een ey welks dunne eind aan den bodem van den grooten blindenzak (*B*) zyn zoude; de bovenste opening was digter by het regter dan by het linker eind geplaatst, zodat de groote blindezak ten minsten twee derde deelen van de holligheid van de maag bevattede; het gedeelte, dat tusschen den slokdarm (*C*) en den portier (*D*) bevat was, maakte eene bolrontheid, in plaats van eenen na binnen gaanden hoek te maaken, gelyk by de meeste viervoetige dieren.

Het grootste gedeelte (*E F G H I*) van de darmbuis, ter lengte van eenen voet zeven duimen drie lynen van den portier (*D*) af te rekenen, was op verscheiden plaatsen zeer verschillend in dikte; dezelve hadt negen lynen of een duim omtrek op de dikste plaats; daar zaten vernauwingen op kleine affstanden van elkanderen, gelyk ook eene uitsteeking en eenige boezemagtigheden, zodat de dikste plaatsen van eene zeer onregelmaatige gedaante, en in verschillende rigtingen geboogen, waren; ook is het niet mogelyk geweest deze darmbuis in eene regte lyn te brengen om dezelve te meten, schoon het darmscheil by de darmen was afgesneeden geworden, en dat de rand van het darmscheil, die overig bleef, wel uitgestrekt was: dit eerste gedeelte van de darmbuis wierdt door eene vernauwing (*I*) geëindigd, die niet veel meer dan eene lyn middellyns hadt op twee lynen lengte: voorby die vernauwing begon het laatste gedeelte (*I K*) van de darmbuis, dat zeer dik was in vergelyking van het eerste gedeelte, want het hadt eenen duim vier lynen omtreks tegen drie duimen lengte tot aan den aars (*L*) toe: aan elke zyde van de inplanting dezer vernauwing, aan dat dikke gedeelte van de darmbuis, zaten twee aanhangzels (*M N*) die plat en langwerpig waren, en die omtrent twee lynen lengte hadden op eene lyn breedte; zy waren plat, en de een hadt een weinig breedte meer dan de ander: de darmbuis met lugt opgeblaazen geworden zynde, zette zig het grootste der beide aanhangzels een weinig uit; men zoude het toen voor een blindedarm hebben aangezien, gelyk aan dien van andere viervoetige dieren, indien het alleen geweest was, maar daar waren er twee

Fig. 1.

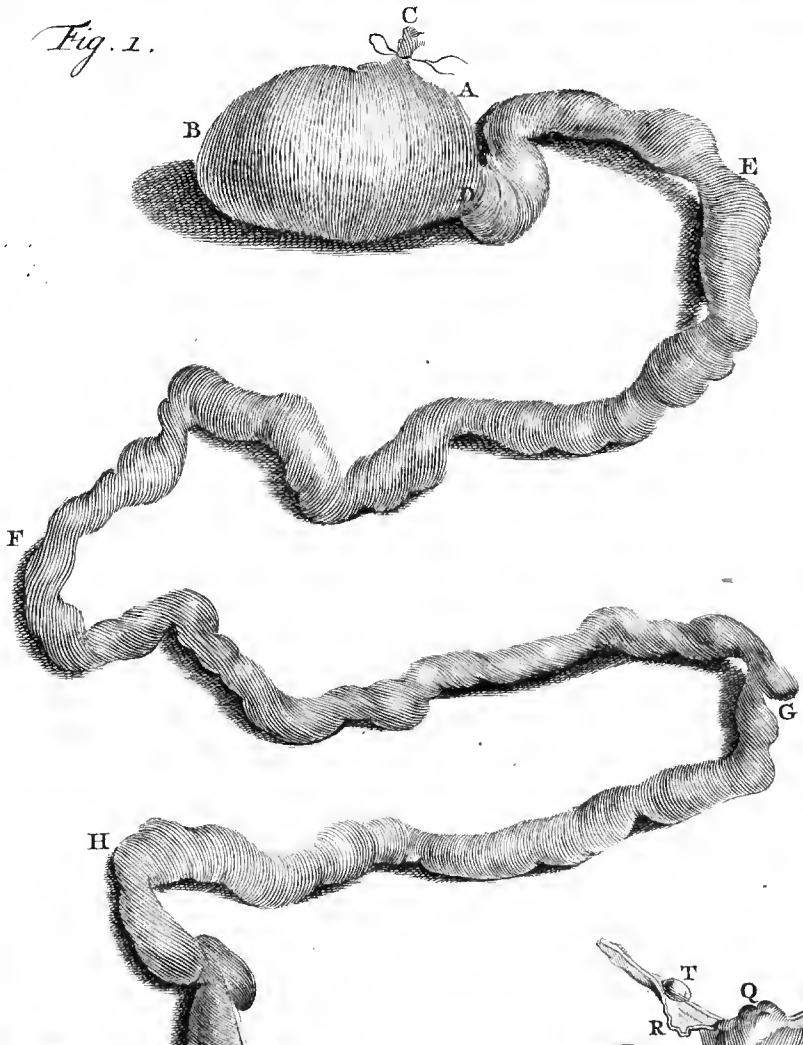
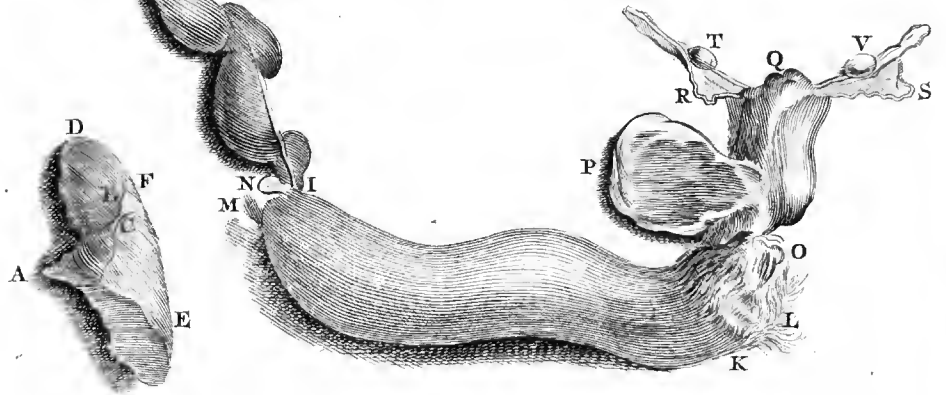
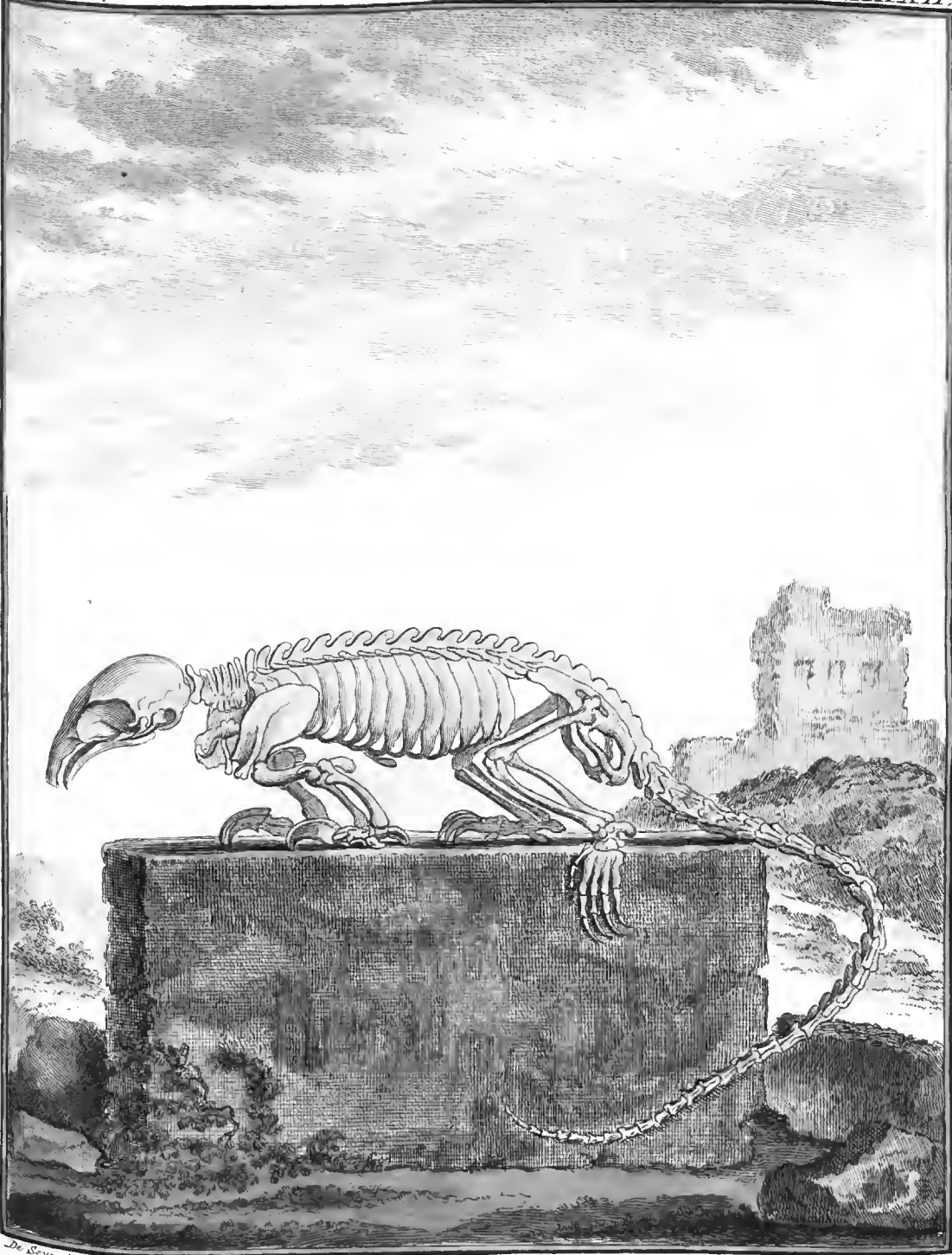

Fig. 2.

De Sore, del.

C.F.F. sc.

twee gelyk by de vogelen, en daarenbōven geleek het niet naar den blindendarm van viervoetige dieren, betrekkelijk tot die gedeelten van de darmbuis, die in den miereneeter met den omgeboogendarm en met den kronkeldarm zouden overeengekomen zyn, want deze blindedarm zoude verbaazend klein geweest zyn in vergelyking van den kronkeldarm en zelfs van den omgeboogendarm. Na de darmbuis geopend te hebben, zag ik onderscheidenlyk de opening van het aanhangzel dat opgezet was; ik heb de opening van het ander aanhangzel niet, dan met de punt van het stilet gevonden; deze opening was zeer naauw, en scheen by den eersten opslag geslooten te zyn, maar dezelve was groot genoeg om ingang te geeven aan de stoffen die in de darmbuis bevat zyn; ik heb 'er eenige vezeltjes van gevonden in de beide aanhangzels: deze stof was het overblyfzel der mieren welke het dier hadt ingezwolgen, en die tot zeer kleine, drooge en blinkende stofjes gebragt waren, enz; de darmbuis was daar mede vervuld van de aanhangzels af tot aan den aars; in een ander individu van dezelfde foort vindt men twee aanhangzels die volmaakt gelyk waren aan die, welke wy hier beschryven; zy lagen in de linkerzyde geplaatst, de een naar voren en de ander naar agteren, maar de darmbuis hadt niet veel meer middellyns onder deze aanhangzels dan boven dezelve.

De lever hadt drie kwabben, eene in het midden, eene aan de regter- en eene aan de linkerzyde; de middelste kwab scheen my toe een weinig minder groot te zyn dan de linker en grooter dan de regter: deze middelste kwab was in twee gelyke deelen verdeeld door eene insnyding: het regter gedeelte was een weinig grooter dan het linker, de schoorband ging in die insnyding door, en het galblaasje was ook in diezelfde insnyding geplaatst, en zat aan de regterzyde van den schoorband vast.

De milt was lang, plat, dun, puntig aan het bovenste eind en rondagtig aan het onderend.

De nieren waren tegen over den anderen geplaatst; zy hadden eene zeer onregelmatige gedaante; derzelver indrukzel en bekkentje waren zeer klein, maar de werking van den wyngest hadt misschien deze ingewanden misvormd.

De linker long bestond uit twee kwabben, en de regter uit vier, waarvan drie op eene ry geschaard stonden, en de vierde was by den bodem van het hart geplaatst, tusschen de beide agterste kwabben, die de grootste van allen waren: de tweede kwab (*A*, *Pl. XXXI*, *fig. 2*) der regterzyde hadt niet veel meer omtreks dan de vierde, omdat zy zig niet tot aan den wortel van de long uitstreckte; de beide insnydingen (*B C*) die dezelve van de voorste kwab (*D*) en van de agterste (*E*) afscheidden, kruisten zig voorby de tweede kwab, en drongen beide ter lengte van anderhalve lyn in de long door, boven de tweede kwab, en maakten een kleinen bek welks basis (*F*) de voorste kwab met de agterste vereenigde: daar kwamen drie takken uit de bogt van de groote slagader; het vleezig gedeelte van het middelrif was zeer dik.

De tong was zeer lang, zeer smal en zeer weinig plat van boven en van onderen, in zo verre als ik de natuurlyke gedaante heb kunnen bespeu-

ren, die door de werking van den wyngesft veranderd was geworden; daar liep eene groef in de lengte over het midden van derzelver bovenkant: de wortel van de tong zat aan twee lange spieren vast die zig naar agteren ufstrekten, een aan elke zyde van het middelste stuk van het tongbeen, en aan elke zyde van het schildwyze kraakbeen en van de longenpyp, en die zig langs den binnenkant van het borstbeen ufstrekten tot op den bodem van het zwaardwyze kraakbeen: deze spieren waren dik en dienden ongetwyfeld om de tong naar agteren te trekken.

Het weekte verhemelte was langer dan by andere dieren: het strotklapje was langwerpig en diep uitgerand aan zyn eind dat twee punten maakte: daar zaten geene holligheden aan de hersenen, men zag daar slegts eenige oneffenheden aan; de kleine hersenen waren gegroefd gelyk by de meeste viervoetige dieren.

Ik heb slegts vier tepels kunnen vinden, twee aan elke zyde, eene op het voorste gedeelte van de borst en eene op het agterst gedeelte van den buik: de twee tepels van de borst waren zeer groot, en die van den buik, schoon kleiner, waren egter zeer gemakkelyk op het gevoel te ontdekken.

De klink (*O*) geopend hebbende, heb ik verwonderd gestaan van de pisbuis in plaats van de scheede te ontdekken, want de pisbuis strekte zig uit tot aan den rand van de klink, en de scheede eindigde aan de pisbuis, in plaats dat het by de meeste viervoetige dieren de pisbuis is die aan de scheede uitloopt: by het wyfje, waarvan wy hier spreken, was de ingang der klink gemeen aan de pisbuis en aan de scheede, en op drie lynen afstand van de randen der klink was een middelschot dat de scheede en de pisbuis van één scheedde: het scheen my toe dat de kittelaar op den rand der klink geplaatst was, maar ik heb my daaromtrent niet kunnen verzekeren omdat deze deelen hard geworden waren: de blaas (*P*) was groot; de lyfmoeder (*Q*) hadt geene hoornen, derzelver trompetten (*R S*) maakten boezemagtheden op de franjes, die gelyk by andere viervoetige dieren aan de eyerneften (*T V*) vastzaten.

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte van de darmbuis, van den portier tot aan den aars	I.	IO.	3.
Omtrek op de dikste plaatsen	O.	I.	4.
Omtrek op de dunste plaatsen	O.	O.	4.
Groote omtrek van de maag	O.	3.	3.
Kleine omtrek	O.	2.	6.
Lengte van het peesagtig middelpunt, van de holle ader af tot aan de punt	O.	O.	5.
Breedte	O.	O.	IO.
Breedte van het vleeschagtig gedeelte tusschen het peesagtig middelpunt en het borstbeen	O.	O.	6.
Breedte van elke zyde van het peesagtig middelpunt	O.	O.	7.
Omtrek van den bodem van het hart	O.	I.	2.
Afstand tusschen den aars en de klink	O.	O.	I.

BESCHRYVING VAN DEN MIERENEETER. 123

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte van de klink	0.	0.	Y $\frac{1}{2}$.
Groote omtrek van de blaas	0.	1.	10.
Kleine omtrek	0.	1.	6.

De kop van het geraamte (*Pl. XXXII*) van den miereneeter is breed en plat op de kruin: de eigenlyke neusbeenderen maaken de geheele lengte en breedte van den smoel uit, die smal, langwerpig, en een weinig naar omlaag gekromd is: de oogputten van hunne weeke deelen beroofd zynde, hebben geenen beenigen rand dan langs het voorhoofdsbeen en het wangbeen dat zeer klein is, ook zyn dezelve slegts aan den binnenkant geëindigd: daar zyn geene jukbeensboogen; in de kaakbeenderen waren noch tanden noch voetspooen van kasjes voorhanden; het onderst kaakbeen heeft zeer weinig dikte; hetzelfde maakt geene bogten, dus heeft het geene takken; het kroonswyze uitsteekzel is zeer klein, puntig en buitenwaards uit gerigt: de beide stukken van dit kaakbeen worden door een uitsteekzel geëindigd dat naar agteren gerigt staat.

De zydelingsche uitsteekzels van het eerste wervelbeen van den hals vertoonen zig niet zeer duidelyk; het doornagtig uitsteekzel van het tweede wervelbeen heeft de gedaante van een knobbeltje; die van de drie volgende wervelbeenderen zyn lang en puntig; die van de twee laatste wervelbeenderen zyn even lang en breeder; de onderste tak van het schuinsche uitsteekzel des zesden wervelbeens is zeer breed, en het schuinsche uitsteekzel van het zevende wervelbeen is zeer lang.

Daar zitten vyftien wervelbeenderen in den rug en vyftien ribben aan elke zyde, agt waare en zeven valsche: de doornagtige uitsteekzels der wervelbeenderen van den rug zyn allen breed en staan agter over: het borstbeen bestaat uit agt beenderen welks eerste zeer breed is aan zyn agterst gedeelte; het voorste, schoon minder breed is dat evenwel nog veel meer dan de andere beenderen; de sleutelbeenderen geleeden zig aan wedersyden van dat gedeelte van het eerste; het laatste is smal en langwerpig; de anderen zyn zeer klein: de eerste ribben, eene aan elke zyde, geleeden zig met het agterst gedeelte van het eerste been van het borstbeen; de geleeding der tweede ribben geschiedt tusschen het eerste en tweede been; die van de derde ribben tusschen het tweede en het derde been, en dus vervolgens tot de agtste ribben toe, die zig tusschen het zevende en het agtste been van het borstbeen geleeden: de ribben zyn zeer breed en springen over elkanderen heen.

De lendenen wervelbeenderen zyn slegts drie in getal, en zelfs het derde zit tusschen de uitsteekzels des eersten wervelbeens van het heiligbeen en tusschen de heupbeenderen in; de doornagtige en zydelingsche uitsteekzels der lendenen wervelbeenderen zyn breed gelyk de doornagtige uitsteekzels der wervelbeenderen van den rug en de ribben.

Het heiligbeen bestaat uit vier valsche wervelbeenderen welker doornagtige uitsteekzels voor het minst zo breed zyn als die van de wervelbeenderen uit

den rug en uit de lendenen: daar zitten twee-en-veertig valsche wervelbeenderen aan den staart: het voorste gedeelte van het heupbeen heeft drie zyden, een binnenste, een onderste en een bovenste: deze laatste is holrond; de schaambeenderen staan omtrent anderhalve lyn van elkanderen af.

Het schouderblad is groot, het heeft slegts eenen hoek, den agtersten namelijk; het gedeelte van die randen, dat met de basis en de voorste zyde van het schouderblad by de meeste dieren overeenkomt, maakt ten naastenby een boog van een cirkel, gelyk by de katten.

Het armbeen (*A*, *Pl. XXXIII*, *fig. 1, 2 en 3*, alwaar de armbeenderen, die van den voorarm, van het been en van de voorste voeten grooter dan zy natuurlyk zyn, zyn verbeeld worden.) is dik en kort; hetzelfde heeft op het midden der lengte van den buitenkant een uitsteekzel in de gedaante van een knobeltje (*A*, *fig. 1 en 3*, die den linker voorsten poot verbeeldt; en *fig. 2*, die den rechter voorsten poot verbeeldt); het onderste eind is zeer breed: daar zit op den binnenkant van dat eind een groot uitsteekzel (*B*, *fig. 1, 2 en 3*) dat rondagtig is aan het eind, en aan den anderen kant een uitsteekzel (*C*) dat breed en plat is.

Het straalbeen (*D*) en de ellepyp (*E*) zyn niet langer dan de beenderen van den arm, zy zyn plat van boven en van onderen.

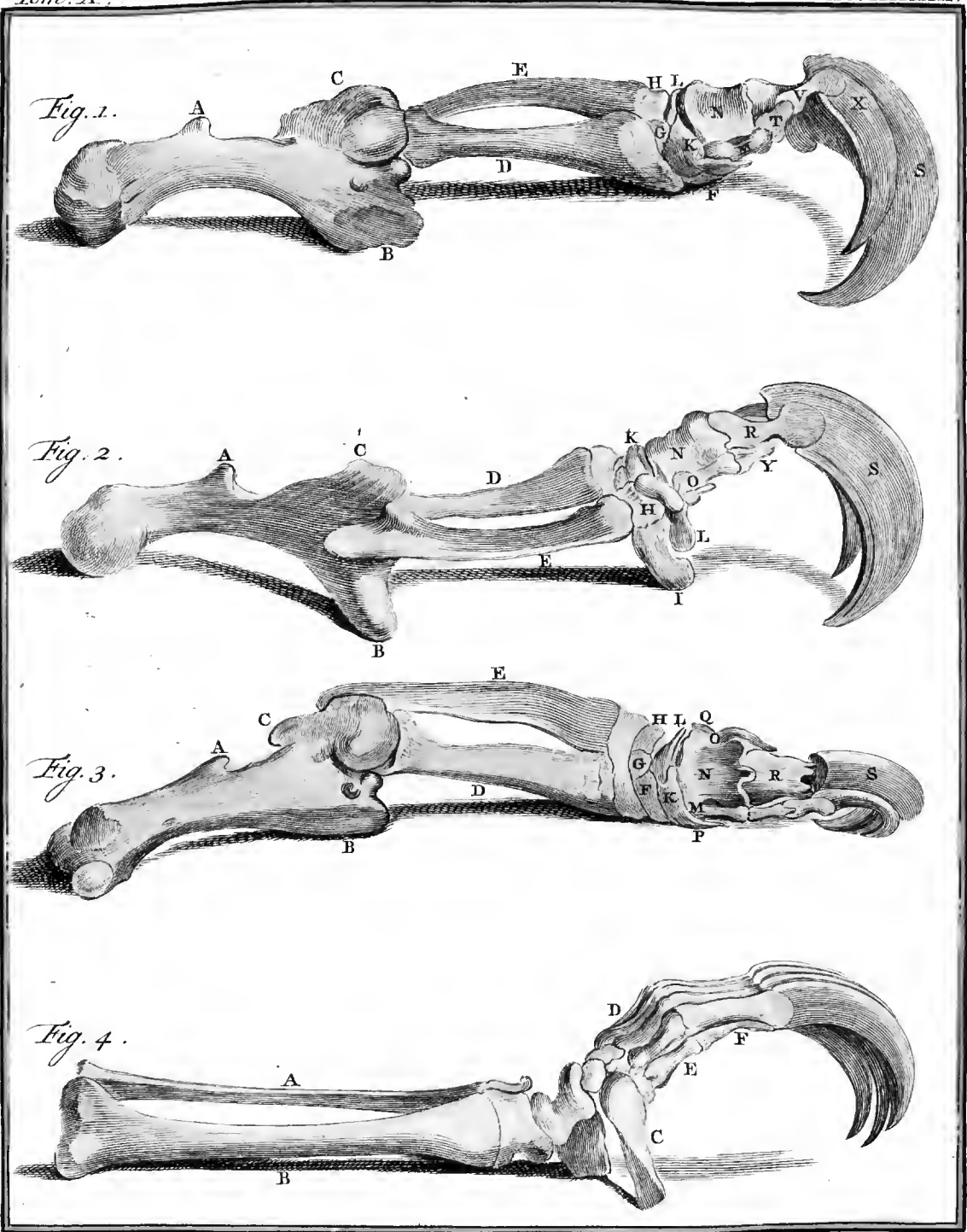
Het dijbeen is ook plat van voren en van agteren, en daar is ook eene plathed op de beenderen van den agterpoot onder de knie, maar dezelve zit op de zyden van die beenderen; het kuitbeen (*A*, *fig. 4*) is dik naar evenredigheid van het scheenbeen (*B*).

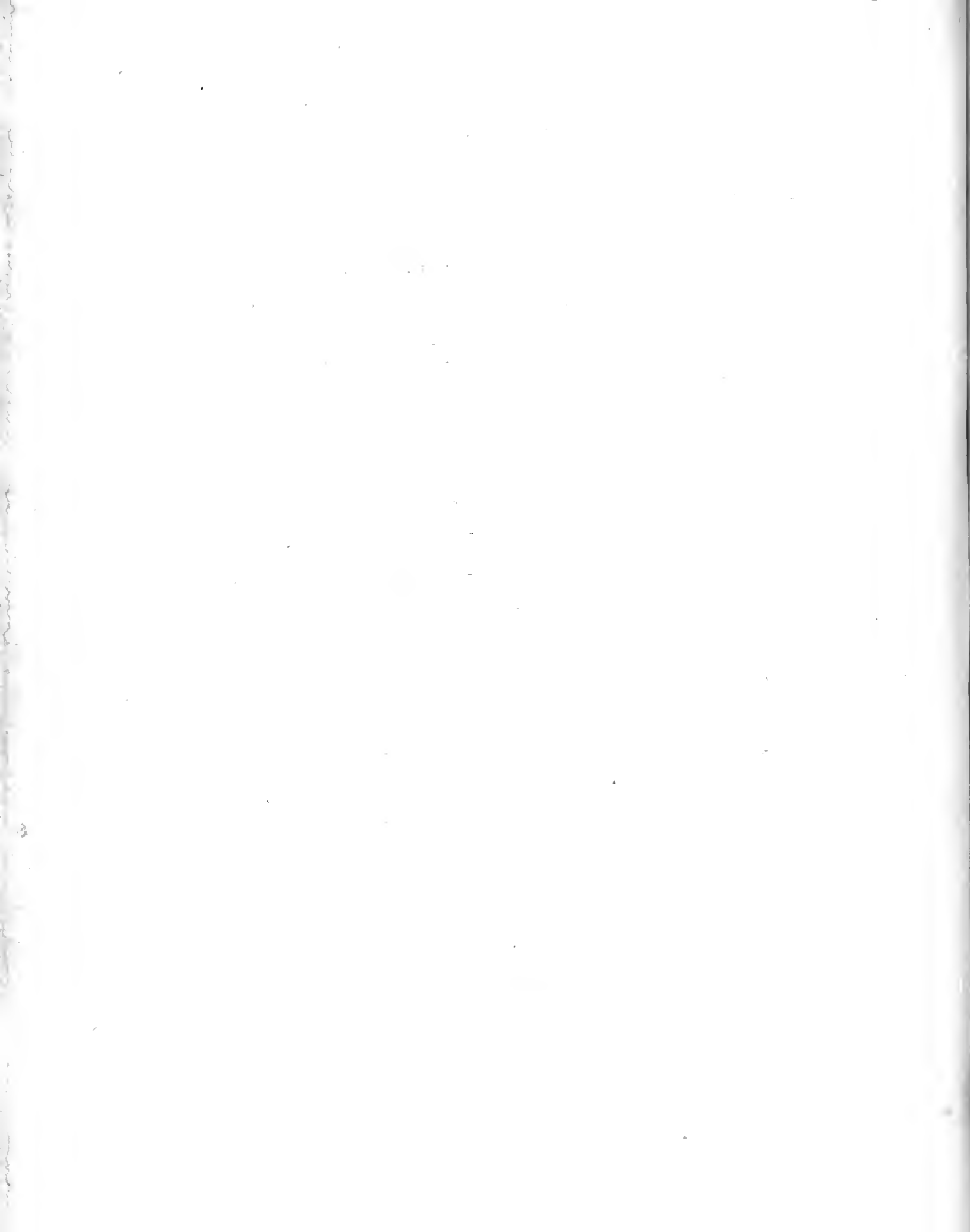
De eerste regel der voorhand bestaat uit vier beenderen: de twee eersten (*FG*, *fig. 1 en 3*) zaten onder het straalbeen, en het derde (*H*, *fig. 1, 2 en 3*) onder de ellepyp, en het vierde (*I*, *fig. 2*) buiten de ry; hetzelfde is zeer langwerpig, plat van boven en van onderen, en breeder aan de beide einden dan in het midden: daar zitten slegts twee beenderen in den tweeden regel der voorhand; het eerste (*K*, *fig. 1, 2 en 3*) is het kleinste; hetzelfde zit onder het eerste been van den eersten regel, en het strekt zig een weinig onder het tweede been van den tweeden regel met zyn onderste gedeelte uit; het tweede beentje (*L*) van den tweeden regel zit gedeeltelyk onder het tweede en gedeeltelyk onder het derde beentje van den eersten regel.

Daar zitten slegts drie onderscheiden beenderen (*MNO*, *fig. 3*) in de nahand, maar daar zit een langwerpig beentje (*P*) en dat omlaag puntig is, voor een klein gedeelte aan den buitenkant van het eerste been van den tweeden regel der voorhand, en voor het grootste gedeelte aan den buitenkant van het bovenste gedeelte van het eerste been der nahand geplaatst, en een ander zeer klein beentje (*Q*) dat zig een weinig naar omhoog uitstrekt tegen het tweede been van den tweeden regel der voorhand aan.

Ik heb gezegd dat 'er drie beenderen in de nahand zyn, een zeer groot (*N*, *fig. 1, 2 en 3*) in het midden en een klein aan elke zyde, maar het grootste middelste beentje een beentje van de nahand zynde, blyven 'er slegts twee regels over (*RS*, *fig. 2 en 3*) voor den vinger die aan dit beentje vast zit; on-

der tuffchen geloof ik dat hetzelfde tot de agterhand behoort, omdat het beentje (*M*, *fig. 1 en 3*) dat aan deszelfs binnenkant geplaatst is een wezendlyk beentje der nahand is, want de vinger die aan hetzelfde vast zit heeft zyne drie regels (*T* *V* *X*, *fig. 1*) volkomen: daarentegen zit 'er slegts een regel (*T*, *fig. 2*) aan het eind van het buitenst been (*O*) der agterhand.

De beide regels van den vinger die aan het groote been van de nahand vast zit, zyn daar evenredig mede wat de dikte betreft, en de nagel (*S*, *fig. 1*) is naar even evenredigheid nog grooter, want dezelve is een duim lang over de uitwendige kromte gemeeten: de vinger en de nagel (*X*), die onder het inwendig been van de nahand gevonden worden, zyn veel kleiner: de nagel heeft slegts agt lynen lengte.

De voorvoet bestaat uit agt beenderen, waarvan zeven beantwoorden aan het hielbeen, het kootbeen, het schipbeen, het teerlingsbeen en de drie wiggebeentjes van de meeste dieren; het agtste been (*C*, *fig. 4*) geleedt zig met zyn voorste eind tuffchen het schipbeen en het tweede wiggebeentje, en met het eerste wiggebeentje: dit agtste been is plat van boven en van onderen, het is vyf lynen lang en eene lyn breed in het midden, deszelfs beide einden zyn een weinig breeder; het is naar agteren gerigt als men onderstelt dat de voet naar agteren uitgestrekt is: de bekleedzels, die dit been bekleeden maaken een gedeelte uit van den bal van den voet en maaken dezelve zeer hol rond over zyne lengte.

De navoet (*D E*) is uit vyf beenderen zamengefeld, die allen ten naaftenby dezelfde lengte hebben; daar zit slegts een regel (*F*) aan het eind van het eerste been (*E*), ook heeft het dier geene voetpooren van een duim die zig buiten het vel vertoonen: de vier vingers zyn allen ten naaftenby van dezelfde lengte: de nagels van de drie eersten zyn zeven lynen lang, die van het vierde is een weinig korter.

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte van den kop van het eind des bovensten kaakbeens tot aan het agterhoofd	0.	1.	9.
De grootste breedte van den kop	0.	0.	10½.
Lengte van het onderst kaakbeen van deszelfs voorste eind af tot aan den agtersten rand van het knokkelwyze uitsteekzel	0.	1.	1½.
Breedte aan het eind	0.	1.	0.
Breedte van het eind des bovensten kaakbeens	0.	0.	2.
Afstand tusschen de oogputten en de opening der neusgaten	0.	0.	6.
Lengte van die opening	0.	0.	2.
Breedte	0.	0.	1½.
Lengte der eigenlyke neusbeenderen	0.	0.	5½.
Breedte van het bovenste eind dat het breedste is	0.	0.	1½.
Lengte van elk der beide stukken die het tongbeen uitmaaken	0.	0.	4½.
Lengte der hoornen	0.	0.	2½.
Breedte van het gat des eersten wervelbeens van boven naar onderen	0.	0.	1½.
Lengte van den eenen kant naar den anderen	0.	0.	2½.

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte des lighaams van het laatste wervelbeen uit den rug, dat het langste is	o.	o.	2.
Lengte der eerste ribben	o.	o.	7 $\frac{1}{2}$.
Afstand tusschen de eerste ribben op de wydste plaats	o.	o.	6 $\frac{1}{2}$.
Lengte van de tiende, die de langste is	o.	I.	I.
Lengte van de laatste der bastaardribben	o.	o.	8 $\frac{1}{2}$.
Breedte van de breedste rib	o.	o.	3.
Lengte van het borstbeen	o.	I.	5.
Lengte van het agtste been dat het langste is	o.	o.	4.
Lengte van het lighaam des zesden wervelbeens der lendenen dat het langste is	o.	o.	2 $\frac{1}{4}$.
Lengte van het heiligbeen	o.	o.	8.
Breedte van deszelfs voorste gedeelte	o.	o.	5.
Lengte van de langste valsche wervelbeenderen van den staart . . .	o.	o.	2 $\frac{1}{2}$.
Breedte van het voorste gedeelte des heupbeens	o.	o.	2.
Hoogte van dat been, van het midden der panswyze holligheid af.	o.	o.	9.
Lengte der eyronde gaten	o.	o.	4 $\frac{1}{2}$.
Breedte	o.	o.	2.
Lengte van het schouderblad	o.	o.	9 $\frac{1}{2}$.
Breedte ter breedste plaats	o.	o.	7.
Breedte ter smalste plaats	o.	o.	2 $\frac{1}{2}$.
Hoogte van den doorn op de verhevenste plaats	o.	o.	2.
Breedte der sleutelbeenderen	o.	o.	7.
Lengte van het schouderbeen	o.	I.	o.
Omtrek op de dunste plaats	o.	o.	6.
Omtrek van den kop van dit been	o.	o.	2 $\frac{1}{2}$.
Breedte van deszelfs onderst gedeelte	o.	o.	5 $\frac{1}{2}$.
Lengte van de ellepyp	o.	o.	I.
Lengte van den elleboogsknokkel	o.	o.	I $\frac{1}{4}$.
Lengte van het straalbeen	o.	o.	9.
Lengte van het dijbeen	o.	I.	2 $\frac{1}{2}$.
Middellyn van deszelfs kop	o.	o.	2 $\frac{1}{2}$.
Omtrek van het midden	o.	o.	5 $\frac{1}{2}$.
Breedte van het onderste eind	o.	o.	3 $\frac{1}{2}$.
Lengte der knieschyven	o.	o.	3.
Breedte	o.	o.	I $\frac{1}{2}$.
Dikte	o.	o.	o $\frac{1}{4}$.
Lengte van het scheenbeen	o.	I.	4.
Breedte van deszelfs kop	o.	o.	3 $\frac{1}{2}$.
Omtrek van het midden des beens	o.	o.	4.
Breedte van het onderste eind van het scheenbeen	o.	o.	2 $\frac{1}{2}$.
Lengte van het kuitbeen	o.	I.	3 $\frac{1}{2}$.
Omtrek op de dunste plaats	o.	o.	2.
Hoogte van de voorhand	o.	o.	I $\frac{1}{2}$.
Lengte van het hielbeen	o.	o.	3 $\frac{1}{2}$.
Lengte van de beenderen der nahand	o.	o.	2 $\frac{1}{2}$.
Breedte van het middelste been, op het midden zyner lengte.	o.	o.	2.
Breedte der twee andere beenderen	o.	o.	o $\frac{1}{2}$.
Lengte van den eersten regel van den eersten vinger	o.	o.	I $\frac{1}{2}$.

BESCHRYVING VAN DEN MIERENEETER.

127

	voeten, duimen, lynen.		
Breedte	o.	o.	6 $\frac{1}{2}$.
Lengte van den tweeden regel	o.	o.	2.
Lengte van den derden	o.	o.	4.
Lengte van den eersten regel van den tweeden vinger	o.	o.	4.
Breedte	o.	o.	2.
Lengte van den tweeden en laatsten regel	o.	o.	7 $\frac{1}{2}$.
Lengte van het vierde been van den agtervoet, dat het langste is.	o.	o.	3.
Breedte	o.	o.	0 $\frac{1}{2}$.
Lengte des eersten regels van den derden vinger der agterste voeten	o.	o.	2.
Breedte	o.	o.	0 $\frac{1}{2}$.
Lengte van den tweeden regel	o.	o.	1 $\frac{3}{4}$.
Lengte van den derden	o.	o.	4 $\frac{1}{2}$.

DE PANGOLIN * EN DE PHATAGIN **.

***** eze dieren zyn doorgaands bekend onder den naam van schulp-hagediffchen; wy hebben gemeend die benaaming te moeten verwerpen, **D** 1, omdat zy saamgesteld is, 2, omdat zy dubbelzinnig is en op ***** deze beide foorten wordt toegepast, 3, omdat zy kwalyk verzonnen is, dewyl deze dieren niet slegts van een ander geslagt, maar zelfs van eene andere klasse zyn als de hagediffchen, die tot de eijer-leggende kruipende dieren behooren, daar de pangolin en de phatagin leevendbaarende viervoetige dieren zyn; deze naamen zyn voor het overige die, welke deze dieren in hun geboorteland draagen; wy hebben dezelve niet gemaakt, wy hebben hen alleenlyk aangenomen.

Alle de hagediffchen zyn geheel, en tot onder den buik bedekt met een glad, gevlekt vel, welks vlakken schulpen vertoonen, maar de pangolin en de phatagin hebben geen schulpen onder de borst, noch onder den buik; de phatagin, gelyk alle andere viervoetige dieren, heeft hair op alle deze onder-
ite

* Pangolin of Panggoeling; dit is de naam, dien de Indiaanen van Zuidelyk Afrie aan dit dier geeven, en welken wy hebben aangenomen; de Franschen in de Oost-Indiën gezeeten, hebben het *schulp-hagediffch* of *Javafche duivel* geheeten. *Panggoeling* betekent, volgens SEBA, in de Javafche taal, een dier, dat zig als een bal te samen rolt.

Lacertus indicus squamosus. BONTRIVS *Ind. Orient. Esc.* pag. 60.

Lezard ecaille. *Mémoires pour servir à l'hist. des Anim. Part. III.* pag. 87.

Armodillus squamatus major Ceylanicus, seu Diabolus Tajovanicus dictus. SEBA, *Vol. I.* pag. 88. *Tab. 54. fig. 1. en Tab. 53. fig. 5.*

Myrmecophaga pedibus pentadactylis, LINNÆUS *Syst. Nat. Ed. IV.* pag. 63.

——— *Manis pedibus pentadactylis, palmis pentadactylis*, *Edit. VI.* pag. 8.

——— *Manis manibus pentadactylis, pedibus pentadactylis*, *Edit. X.* pag. 36.

Pholidotus pedibus anticis & posticis pentadactylis, squamis subrotundis . . . Pholidotus. Le Pholidote. BRISSON, *Regn. Animal.* pag. 29.

** Le Phatagin of Phatagen, de naam van dit dier in de Oost-Indiën, dien wy hebben aangenomen.

Lacertus squamosus peregrinus. CLUSII *Exot.* pag. 374.

Lacerta Indica Yuannae congener. ALDROVANDUS *de Quadrup. Digit. ovipar.* pag. 667. en 668. *Nota* dat 'er eene dwaaling in deze aanwyzende uitdrukking is, dewyl de pangolin niet slegts van een verschillend geslagt, maar zelfs van eene verschillende klasse is van de Iguane, die eene eijerleggende hagediffch is.

Lezard de Clusius. *Mémoires pour servir à l'Histoire des Animaux, Part. III.* pag. 89.

Lezard des Indes Orientales, appelé par les gens du país Phatagen. *Histoire de l'Académie royale des Sciences, année 1703.* pag. 39.

Pholidotus pedibus anticis & posticis tetradactylis, squamis mucronatis, cauda longissima . . .

Pholidotus longicaudatus. Le Pholidote à longue queue. BRISSON *Regn. Animal.* pag. 31.

Nota, dat 'er eene vergiffing in deze aanwyzende spreekwys is; dewyl de phatagin, even als de pangolin vyf vingers of liever vyf nagels, aan alle de voeten heeft; zie hier agter de beschryving en de vergelyking dezer twee dieren met de afbeelding die deze vyf vingers ver-
mont.

ste-deelen des lichaams; de pangolin heeft alleenlyk een glad vel zonder hair: de schulpen, die alle de andere deelen des lichaams van deze dieren bedekken, zyn niet geheel op het vel vastgeplakt, zy zyn daar alleenlyk ingeplant, en houden vast met hun onderste gedeelte; zy zyn beweegbaar als de steekels van een steekelvarken, en zy verheffen of verlaagen zig naar welgevallen van het dier; zy zetten zig op wanneer het toornig is, zy doen dit insgelyks, terwyl het zig als een egelantier te famen rolt; die schulpen zyn zo groot, zo hard, en zo scherp, dat zy alle roofdieren afschrikken; het is een aanvallend zo wel als verweerend harnas, en kwetst zo veel als het verdedigt; de wreedste en de hongerigste roofdieren gelyk de tyger, de panther, enz, doen slegts vrugtlooze poogingen om deze gewapende dieren te verscheuren; zy trappen, zy rollen hen, maar terzelfder tyd brengen zy zig smartelyke wonden toe, zodra zy hen willen aanvatten; zy kunnen hen noch geweld doen, noch verpletten, noch verschrikken door hen met het gewigt huns lichaams te overlaaden; de vos, die den saamgerolden egelantier wiens steekels hem het verhemelte en de tong verscheuren, vreeft te vatten, noodzaakt hem egter zig uit te strekken, door hem onder zyne pooten te trappen, en met de geheele zwaarte zyns lichaams te drukken; zodra de kop te voorschyn komt, vat hy dien by het einde van den snuit aan, en brengt dus den egelantier ter dood; maar de pangolin en de phatagin zyn van alle dieren, zonder zelfs het steekelvarken uit te zonderen, die, welker wapens de sterkste en de meest kwetsende zyn, zodat zy, hun lighaam samentrekkende, en hunne wapenen aanbiedende, de woede van alle hunne vyanden braveeren.

Voor het overige neemen de pangolin en de phatagin, zig sluitende, niet eene klootagtige en eenpaarige gedaante; hun lighaam, zig te samentrekkende, krygt het voorkomen van een kluwen, maar hunne dikke en lange staart blyft daar buiten en dient voor hoepel of band om 't lighaam; dit uitwendig gedeelte, waarby deze dieren schynen gevat te kunnen worden, verdedigt zig van zelve; het is daarenboven van onderen en van boven bezet met schulpen zo hard en scherp als die, waarmede het lyf bekleed is; en dewyl die staart bolronnd van boven en plat van onderen is, en ten naastenby de gedaante heeft van eene halve pyramide, zo zyn de hoekige kanten bekleed met schulpen, die winkelhaaksgewyze geplaatst en met regte hoeken gevouwen, zo groot en snydende zyn als de andere, zodat de staart nog zorgvuldiger schynt gewapend te zyn dan het lighaam zelf, welks onderste deelen van schulpen ontbloot zyn.

De pangolin is dikker dan de phatagin, en heeft egter veel korter staart; zyne voorste voeten zyn tot het einde toe met schulpen bezet, terwyl de voorste voeten en een gedeelte der voorste pooten van den phatagin van schulpen beroofd en met hair bedekt zyn; de schulpen van den pangolin zyn ook grooter, dikker, bolronder, en minder gekarteld, dan die van den phatagin, die met drie zeer steekende punten gewapend zyn, terwyl die van den pangolin zonder punt en eenpaarig snydende zyn: de phatagin heeft hair aan de onderste deelen, de pangolin heeft het geheel niet onder het lighaam, maar tusschen de schulpen, die hem den rug bedekken, komen eenige dik-

ker en gezond vinden; zy bedienen zig van de schulpen tot verscheiden kleine gebruiken: voor het overige hebben de pangolin en de phatagin niets dat onzen afkeer verwekt dan hunne figuur; zy zyn zagtaartig, onschuldig, en doen geen kwaad: zy voeden zig niet dan met insecten; zy loopen langzaam en kunnen den mensch niet ontkomen dan door zig te verbergen in gaten van rotfen of in holen, welken zy zig graven, en waarin zy haare jongen werpen; het zyn twee ongemeene foorten, weinig talryk, vry nutteloos, en welker zonderlinge gestalte alleen schynt te dienen om den eersten overgang te maaken van de afbeelding der viervoetige tot die der kruipende dieren.

„ de mierenneften en de wegen dezer insecten op; hy steekt zyn tong nit, en brengt ze in het gat, of legt haar plat neder; deze gekorvenen worden door den reuk derwaards gelokt, en blyven 'er door het olyagtig vogt op vast en zodra het dier bemerkt, dat zyn tong wel met mieren beladen is, haalt hy die te rug, en slikt haar door: voor het overige is het niet „ kwaad, en tast niemand aan; het zoekt slegts te leeven, en zo het mieren heeft, is het „ vergenoegd en houdt goede cier; de grootste, welken men van deze foort gezien heeft, had „ den agt voeten lengte, de staart, die 'er wel vier heeft, daar mede onder begreepen". *Voyage de DESMARCHAIS Tome I. pag. 200 en 201.*

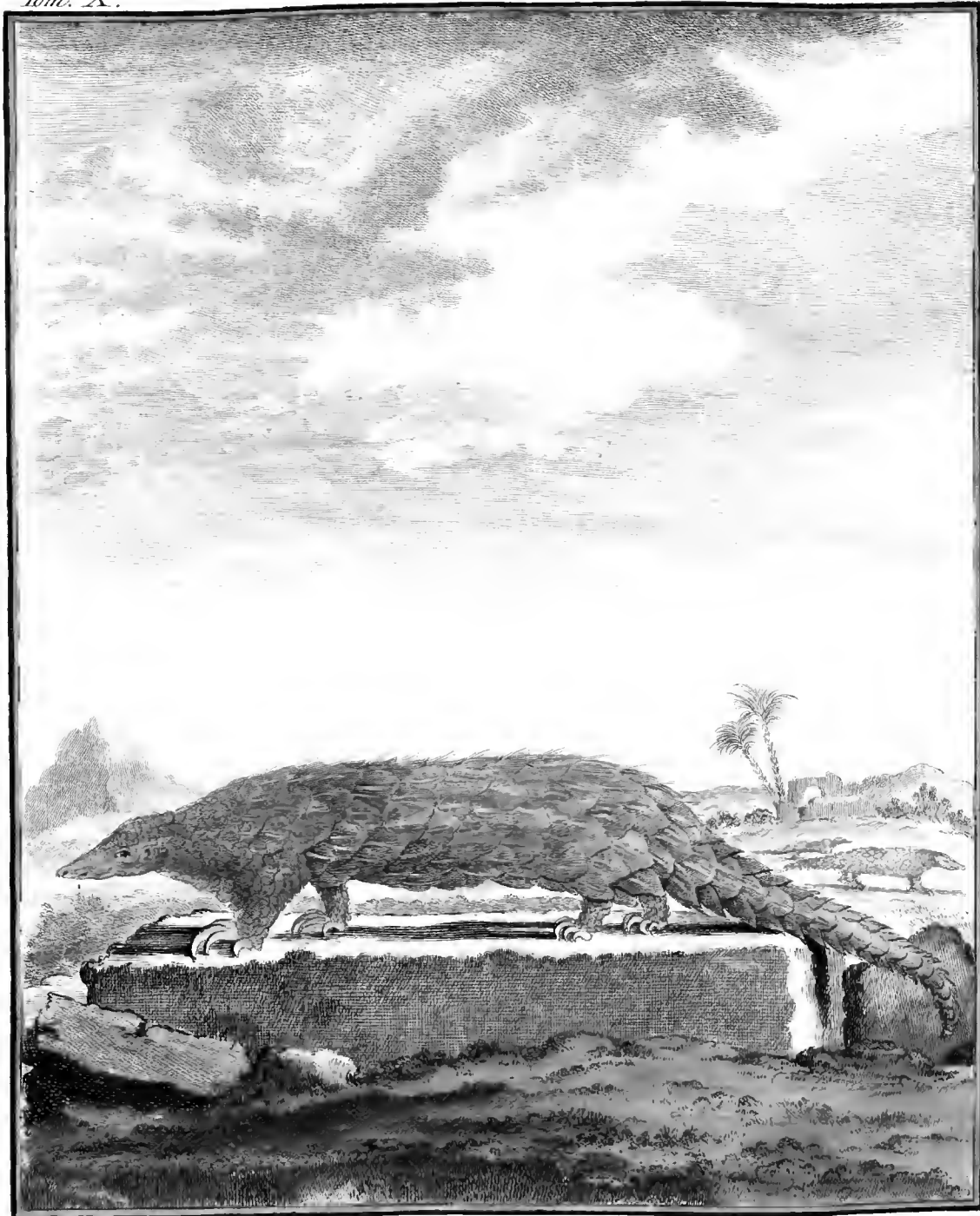

BESCHRYVING VAN DEN PANGOLIN.

***** e pangolin (*Pl. XXXIV*) heeft wat de uiterlyke gedaante des lichaams betreft zo veele gelykenis naar de hagedissen, dat men hem daar dikwyls den naam van gegeven heeft, en hy is bedekt met ***** zulke groote en duidelyke schulpen dat men hem met den naam van *schulp-hagedis* benoemd heeft: hy heeft gelyk de hagedis, een kleinen kop, een dikken en korten hals, het lyf lang, de pooten kort en den staart zeer lang, zeer dik aan zyn begin, bolrond van boven, plat van onderen en in eene punt uitlopende: de smoel is spits aflopende en dun aan het eind, de neus gelykt naar dien der honden, de oogen zyn zeer klein en de oorbuizen staan dicht by de oogen en hebben geenen schelp; de hals is dikker dan de kop omdat de schulpen, die denzelven bedekken, grooter zyn, en dierhalven dikker en meer uitteekende dan die van den kop; de schulpen van het lyf en van de pooten verbergen ook alle de evenredigheden van dit dier en maaken het byna mismaakt: het heeft vyf vingers aan iederen voet, die niet zichtbaar zyn dan door hunne nagelen, en deze nagels waren by den pangolin, die ten onderwerpe voor deze beschryving gediend heeft, ten naastenby zo groot als die van den tamarois, maar van eene witagtige kleur; de laaste regel der vingeren die by dat dier slegts eene sleuf heeft die in de lengte loopt over zyn bovenkant, is by den pangolin geheel gespleeten aan zyn eind, en daar zit in de holligheid van den nagel een tongetje van dezelfde zelfstandigheid als de nagel, dat aan deszelfs bovenste gedeelte vast zit en dat zig tusschen de beide takken der vanéensplyting van den laaften regel der vingeren uitstrekt; de nagels der voorste voeten zyn grooter dan die der agterste voeten; de middelste is de langste, en de laaste van elke zyde is kleiner dan op één na de laaste: in de voorste voeten is de nagel, die aan de buitenste zyde van den middelsten vinger zit, grooter dan de nagel die aan den binnenkant zit.

De pangolin is gedekt met schulpen op alle plaatsen van zyn lighaam, uitgezonderd het onderst van den kop en van den hals, de oxels, de borst, de buik, de liezen en de binnenkant der vier pooten die slegts een naakt vel hebben; de bal der voeten is met kleine ruwigheden bezet; daar zitten tusschen de schulpen van dit dier eenige haren (*AA, Pl. XXXVI, fig. 1 en 2*), die zo hard zyn als varkensborstels en van eene bruine kleur aan het eind, het overige van het hair is geelagtig tot aan den wortel toe: de schulpen zyn van verschillende grootte en van verschillende gedaantens; de grootste zitten aan het begin van den staart, die van het midden (*fig. 1 en 2*), die de grootste van allen is, heeft, in het onderwerp dat ik beschryf, drie duimen drie lynen breedte, eenen duim tien lynen lengte en eene en een halve lyn dikte in het midden, maar de randen zyn zeer dun; de kleinste zitten op den kop en aan de voeten; daar zyn 'er die geene drie lynen breedte hebben: de zelf-

De Seve. del.

C.F. Frisch. sc.

LE PANGOLIN.

standigheid van alle deze schulpen gelykt naar die van hoorn: zy zyn zeer hard, zy hebben eene rosagtige kleur, zyn een weinig bolrond op hunnen buitenkant (*fig. 1*) en holrond op hunnen binnenkant (*fig. 2*), de meesten zyn van agteren door eene stompe punt geëindigd, de voorste zyde (*B*, *fig. 1 en 2*) zit aan het vel vast, en een gedeelte (*C D*, *fig. 2*) van den binnenkant tot aan een wrongetje (*E F*), hetwelk die kant maakt en voor by hetwelk de schulp zig uittrekt door over het voorst gedeelte van de schulp, die agter deze geplaatst zit, heen te liggen; die van de zyden van den staart zyn als een goot geboogen over hunne lengte, en op zulk eene wyze aangelegd dat zy eenen rug maaken, en dat zy zig over deszelfs onder-en bovenkant uitstrekken: de schulpen van het onderst gedeelte der zyden van het lighaam, en die welke op de agterpooten boven den enkel zitten, hebben zonder in de gedaante eener goot geboogen te zyn, eene kleine graat die in de lengte loopt over het midden van den buitenkant: alle de schulpen hebben op die zelfde zyde kleine ribbetjes (*B C D*, *fig. 1*) die aan de punt van de schulp als aan een gemeen middelpunt zouden uitloopen, indien zy zichtbaar waren over hunne geheele uitgestrektheid, maar het schynt dat de wryving dezelve heeft uitgewischt door de schulp op die plaats en af te slyten alwaar zy aan dezelve zyn blootgesteld.

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte van het geheele lighaam, van het einde van den smoel tot aan het begin van den staart	I.	7.	6.
Lengte van den kop van het eind van den smoel tot aan het agterhoofd	O.	4.	3.
Omtrek van het einde van den smoel	O.	1.	8.
Omtrek van den smoel, onder de oogen gemeeten	O.	4.	6.
Omtrek van de opening van den bek	O.	1.	10.
Afstand tusschen de beide neusgaten	O.	O.	1½.
Afstand tusschen het einde van den smoel en den voorsten hoek van 't oog	O.	2.	1.
Afstand tusschen den agtersten hoek en 't oor	O.	O.	6.
Lengte van het oog van den eenen hoek tot den anderen	O.	O.	4.
Opening van het oog	O.	O.	2.
Afstand tusschen de voorste hoeken der oogen over de kromte van het neusbeen gemeeten	O.	2.	1.
Dezelfde afstand in eene regte lyn gemeeten	O.	1.	4.
Omtrek van den kop tusschen de oogen en de ooren gemeeten	O.	6.	O.
Afstand tusschen de beide ooren omlaag gemeeten	O.	1.	10.
Lengte van den hals	O.	1.	6.
Omtrek van denzelfen digt by de schouders	O.	9.	6.
Omtrek van het lighaam, agter de voorpooten gemeeten	I.	4.	O.
Omtrek op het midden gemeeten	I.	6.	6.
Omtrek voor de agterpooten gemeeten	I.	7.	6.
Lengte van den staart	I.	4.	O.
Omtrek van denzelfen aan het begin	I.	O.	O.
Breedte	O.	4.	11.
Dikte	O.	2.	10.
Lengte der beenen tot aan de voeten	O.	2.	O.

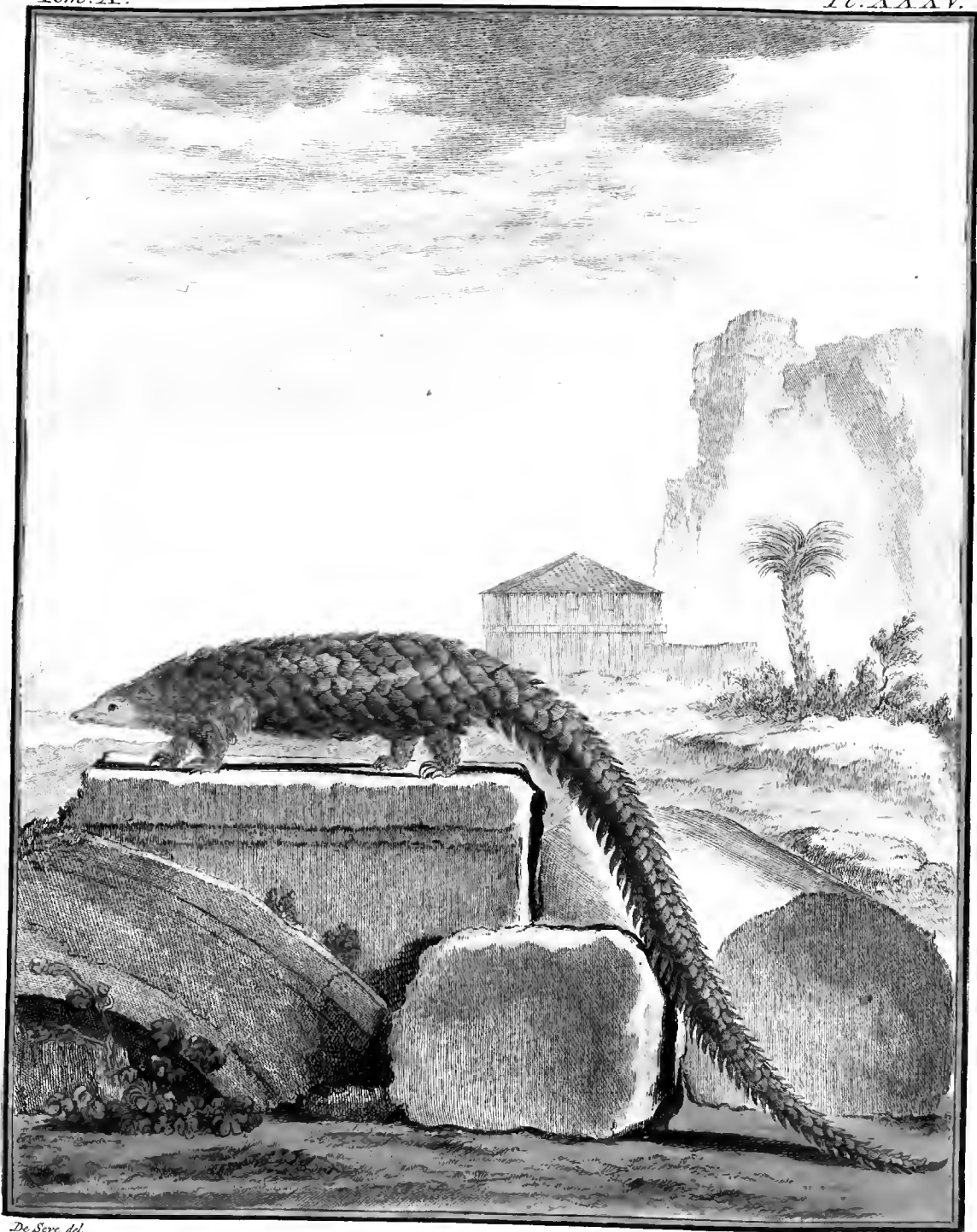
	voeten,	duimen,	lynen.
Omtrek	0.	5.	4.
Breedte van den voorften voet	0.	1.	3.
Breedte van den agterften voet	0.	1.	2.
Lengte der langfte nagelen	0.	2.	0.
Derzelve breedte aan de basis	0.	0.	4.

De kop van den pangolin van zyne bekleedzelen ontbloot zynde (*Pl. XXXVI, fig. 5*), verthoont zig het voorhoofdsbeen (*A*) zeer groot in vergelyking van de eigenlyke neusbeenderen (*B*) en voornamelyk van het agterhoofdsbeen (*C*) en de wandbeenderen (*D*); de jukbeens-uitfteekzels der wandbeenderen (*E*) en slaapbeenderen (*F*) raaken elkanderen niet aan, derzelve einden zitten op anderhalve lyn afftands van elkanderen, dus zyn de beenige randen der oogputten van de oogen in een klein gedeelte van hunnen omtrek afgebrooken; de voorfte uitfteeking (*G*) van het middelst gedeelte van het agterhoofdsbeen is zeer fcherp: het onderft kaakbeen is zeer klein, het heeft geene takken die zig naar omhoog buigen; deszelfs lengte is geëvenredigd aan die des bovenften kaakbeens; maar het is zeer dun en gelykt eerder naar het kaakbeen van een vogel dan naar dat van een viervoetig dier; deszelfs eind (*H*) heeft de gedaante van een lepel, en op twee lynen en eene halve afftand van dat einde zit 'er aan elke zyde een klein uitfteekzel (*I*), dat naar enen tand gelykt, maar dat daar flegts den fchyn van heeft door zyne plaatfing, want daar zit geen verglaaszels op, noch 'er is geen tandkas voorhanden, het is flegts eene kleine beenagtige verhevenheid, die flegts het derde gedeelte eener lyn lengte heeft; daar zitten geene voetspooren van tanden noch van tandkassen in dat kaakbeen noch ook in het bovenft.

	voeten,	duimen,	lynen.
Lengte van den kop van het eind der kaakbeenderen af tot aan het agterhoofd	0.	3.	8.
De grootfte breedte van den kop	0.	1.	7.
Lengte van het onderft kaakbeen	0.	2.	6.
Breedte van deszelfs voorfte eind	0.	0.	1½.
Afftand tuffchen de oogputten en de opening der neusgaten	0.	1.	2½.
Lengte van die opening	0.	0.	8.
Breedte	0.	0.	4½.
Lengte der eigenlyke neusbeenderen	0.	1.	2.
Breedte ter breedfte plaats	0.	0.	2½.
Breedte der oogputten	0.	0.	8.
Hoogte	0.	0.	6½.

Wy voegen hier by de voornaamfte maaten van een opgedroogde pangolin in het Kabinet van den WelEdelen Hr. KLOCKNER, Med. Doct.

	voeten,	duimen,	lynen.
Lengte van het geheele lighaam van het begin van den bek, tot aan den ftaart	2.	5.	0.
Lengte van den ftaart	1.	4.	8.
Omtrek van den bek aan het einde van den neus	0.	2.	0.
Omtrek tuffchen de oogen en de ooren	0.	4.	9.
Omtrek van het lighaam agter de voorpooten	1.	7.	0.
Omtrek in 't midden, daar het lighaam het dikft is	1.	9.	8.
Lengte van de grootfte fchulpen	0.	2.	10.
Breedte van dezelyen	0.	3.	0.

De Sève del.

C.F. Fritsch sc.

LE PHATAGIN.

BESCHRYVING VAN DEN PHATAGIN.

De phatagin (*Pl. XXXV*) is met schulpen bedekt gelyk de pangolin (*Pl. XXXIV*); hy heeft ook een kleinen kop, een korten hals, den staart van boven bolrond, van onderen plat en in eene punt geëindigd: het duidelykst verschil dat men tusschen deze beide dieren vindt zit in de lengte van den staart, betrekkelijk tot die van het lighaam; want by den phatagin is hy nog eens zo lang als het lighaam, den kop daar onder gerekend; by den pangolin in tegendeel is het lighaam langer dan de staart (*a*); die van den phatagin heeft de dubbelde lengte niet van het lighaam by volwassen dieren, want ik heb een jong gezien dat den staart slegts omtrent een vyfde gedeelte langer hadt dan het lyf; misschien zoude men dit zelfde verschil by de jonge pangolins aantreffen indien men ze met de ouden vergeleek.

De phatagin heeft vyf vingers, of liever vyf nagels, aan elken voet, want de vingers der voeten vertoonen zig uitwendig niet duidelyker dan die van den pangolin, en de nagel van den duim der agterste voeten, en vooral die der voorste voeten is kleiner en staat verder van den nagel der eerste vingers af dan by den pangolin; de nagel van den duim der voorste voeten is zeer klein en moeijelyk om gewaar te worden, ten minsten by jonge onderwerpen; maar ik weet niet hoe men dien van den duim der agterste voeten niet gezien heeft, want hy vertoont zig zeer duidelyk; de nagels kwamen my voor ten naaftenby van dezelve gedaante te zyn als die van den pangolin; ik heb dezelve niet dan aan een jongen phatagin gezien: van de drie, welke ik gezien heb, was deze de eenigste die de voeten geheel hadt; deszelfs nagels waren gedeeltelyk witagtig en gedeeltelyk bruin of zwart.

Dezelfde deelen des lighaams zyn by den phatagin als by den pangolin met schulpen bedekt, uitgenomen de voorste voeten, zelfs het onderst des beens, die by den phatagin slegts met hairen bezet zyn; die hairen waren kort en zwartagtig bruin; ik heb 'er dergelyken gevonden op den binnenkant der vier pooten op het bovenst van den kop en van den hals, en op een gedeelte van de borst en van den buik van een der drie onderwerpen welke ik gezien heben van drieën hadt hair tusschen de schulpen: de gedaante van die schulpen verschilt in maakzel en grootte op verschillende deelen des lighaams gelyk by den pangolin; de grootsten (*Pl. XXXVI, fig. 3*) hebben omtrent eenen

(*a*) Het lighaam van den pangolin is een vyfde langer dan de staart, gelyk men zulks zien kan uit de afmetingen die in de beschryving van dit dier, blz. 133 en 134, van dit dier zyn opgegeeven; maar dit verschil bedraagt de helft niet gelyk zulks gezegd wordt, in de *Mémoires pour servir à l'Histoire Naturelle des Animaux, Partie III, pag. 90*. Ik heb my hier van verzekerd door de beschouwing van drie individus van de soort van den pangolin; en het is daarenboven duidelyk te zien uit de afbeelding van den pangolin welke men op *Pl. XVII, blz. 85*, onder den naam van *Lezard écaille* in gemelde Werk vindt.

en een derde duim lengte (*AB*) en breedte (*CD*): zy eindigen allen in eene scherpe punt (*A*) aan hun agterst gedeelte: deze punt slyt meer of min door de wryving naarmate het dier ouder wordt: by de jongen heeft elke schulp (*fig. 4*) (*ABC*) drie punten in plaats van eene; de groefjes der schulpen (*fig. 3 en 4*) zyn in grooter getal en dieper dan die van den pangolin: de schulpen zyn minder bolrond, en dunner,

		voeten, duimen, lynen.		
Lengte van het geheele lighaam van het einde van den snoel tot aan het begin van den staart	.	.	.	.
Lengte van den staart	.	.	.	.
Breedte van denzelven aan het begin	.	.	.	.
Breedte van den voorsten voet	.	.	.	.
Breedte van den agtersten voet	.	.	.	.
		o.	10.	o.
		1.	9.	o.
		o.	2.	9.
		o.	o.	6.
		o.	o.	7½.

Als men de voorste voeten van den phatagin (*Pl. XXXVI, fig. 6*), ontleedt wordt men zeer duidelyk de vyf vingers gewaar waaruit hy is saamgesteld; schoon de duim (*A*) zeer klein zy, onderscheidt men daar egter gemakkelyk de beide regels (*AB*) aan; men ziet by die *fig. 6*, die leevensgrootte is, de beide beenderen (*CD*) van den eersten regel der voorhand; het eerste (*C*) is het grootste, het is boven de drie eerste beenderen (*EFG*) van den tweeden regel geplaatst; het tweede been (*D*) van den eersten regel zit boven het vierde been (*H*) van den tweeden regel; de drie eerste beenderen (*EFG*) van dien regel zitten boven de drie eerste beenderen van de nahand (*IK*), en het vierde been (*H*) der voorhand boven het vierde en het vyfde been der agterhand; het derde been *L* der nahand is veel grooter dan de anderen, en de drie regels (*MNO*) van den derden vinger zyn grooter dan die van de andere vingeren; de derde regel van iederen vinger is gespleeten aan het eind; deze vanéénsplyting is duidelyk zelfs by den tweeden regel (*B*) van den duim, schoon deze regel zeer klein zy.

Fig. 5.

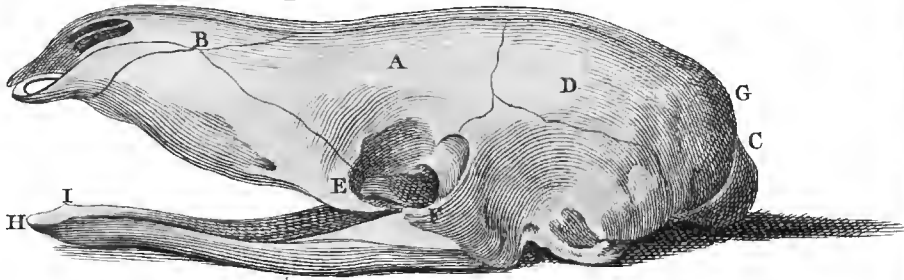

Fig. 6.

Fig. 1.

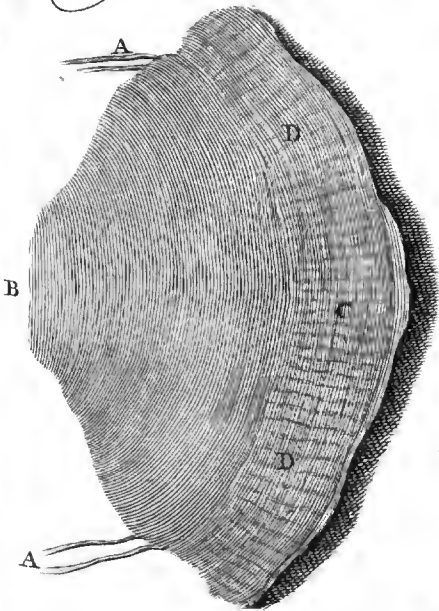

Fig. 2.

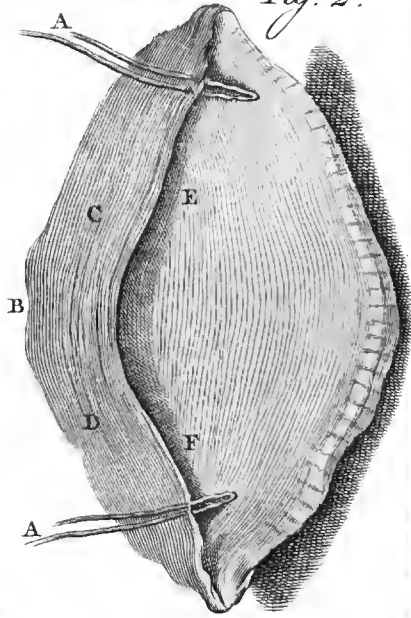

Fig. 4.

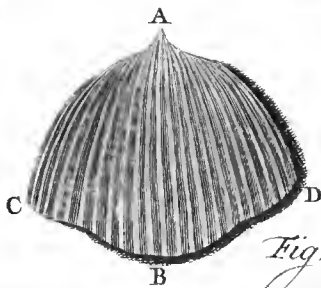
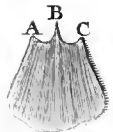

Fig. 3.

B E S C H R Y V I N G

VAN DAT GEDEELTE VAN HET KABINET,

HETWELK BETREKKING HEEFT TOT DE NATUURLYKE HISTORIE

VAN DEN TAMANOIR, VAN DEN MIERENEETER,

VAN DEN PANGOLIN, EN VAN DEN PHATAGIN.

No. DCDXXXII. *Een opgezette tamanoir.*

Deze is de tamanoir die ten onderwerpe gediend heeft voor de beschrijving van dit dier.

No. DCDXXXIII. *Het vel van een tamanoir.*

Dit vel heeft ten naaftenby dezelfde grootte als dat van den tamanoir, die by het voorgaand nommer vermeld wordt; maar dat, waarvan wy hier spreken, verschilt daarin van het andere, dat de zwarte kleur de overhand heeft boven de gryze in de groote ovaale vlak van den rug, en op de zyden des lichaams onder derzelve zwarte streep.

No. DCDXXXIV. *Een ander vel van een tamanoir.*

Dit vel heeft tinten ros, vermengd met gryz en zwart in de groote ovaale vlak van den rug en van de zyden des lichaams.

No. DCDXXXV. *De laatste regel en de nagel van een vinger van een tamanoir.*

Deze nagel is afgenomen geworden om de sleuf te vertoonen, die in de lengte loopt over den bovenkant van den derden regel der vingers van den tamanoir.

No. DCDXXXVI. *Een miereneeter.*

Deze is ten naaftenby van dezelfde grootte als die, welke ten onderwerpe gediend heeft voor de beschrijving van dit dier; hy verschilt daar niet van in kleuren dan daarin dat hy geene roffe streep langs den rug heeft, maar daar loopt 'er eene langs de borst en den buik.

No. DCDXXXVII. *De maag, de darmbuis en de teeldeelen van een wyfje van een miereneeter.*

Dit stuk hangt in moutwijn; men ziet aan hetzelfde de beide aanhangzels van de darmbuis en de binnenste wanden der lyfmoeder scheede.

No. DCDXXXVIII. *De longen van een miereneeter.*

Deze longen worden in wyngest bewaard om de infnydingen te doen zien

die de tweede regter kwab van de eerste en van de derde afscheidt, en die elkandere voorby de tweede kwab kruiffen, gelyk ik in de befchryving van den mieren-eeter gezegd heb; het hart wordt aan de longen gevonden in het stuk, waarvan wy hier fpreken.

No. DCDXXXIX. *De tong van een mieren-eeter.*

Deze tong zit aan de twee lange fpieren en aan het ftrottenhoofd vast, waarvan in de befchryving van den mieren-eeter gefproken is; het geheele stuk wordt in wyngest bewaard.

No. DCDXL. *Het geraamte van een mieren-eeter.*

Dit is het geraamte dat ten onderwerpe voor de befchryving en de afmettingen der beenderen van den mieren-eeter gediend heeft.

No. DCDXLI. *Het tongbeen van een mieren-eeter.*

Dit been is uit een lighaam en uit twee lange hoornen faamgesteld; het lighaam is verdeeld in twee stukken die niet vereenigd waren, miffchien zouden zy het in een meer gevorderden ouderdom geweest zyn: de fchild- en ringswyze kraakbeenderen zitten aan het tongbeen vast en zyn beenagtig geworden.

No. DCDXLII. *Een pangolin.*

Deze pangolin heeft ten onderwerpe gediend voor de befchryving en de afmettingen van dat dier, en voor de afbeelding van *Plaat XXXIV*: de Hr. JUSSEU, Lid van de Koninglyke Akademie der Weetenfchappen, wiens kundigheden in de Natuurlyke Hiftorie aan de geheele wereld bekend zyn, heeft ons dezen pangolin gegeven, omdat hy beter bewaard is dan die van het Kabinet van den Koning.

No. DCDXLIII. *Een andere pangolin.*

Deze pangolin is grooter dan de voorgaande, want hy is meer dan twee voeten lang van het eind van den fmoel tot aan het begin van den ftaart, wiens lengte geëvenredigd is aan die van het lighaam, gelyk ook de grootte en dikte der fchulpen, en de afmettingen der andere deelen van dit dier, die niet allen wel bewaard zyn: de fchulpen zyn glad en effen over het grootfte gedeelte van derzelve uitgestrektheid, die aan de wryving is blootgesteld geworden: men ziet daar niet eene groef aan.

No. DCDXLIV. *Het vel van een pangolin.*

Dit vel is omtrent eenen voet zeven duimen lang van het eind van den fmoel tot aan het begin van den ftaart, wiens lengte dertien duimen bedraagt: de kop zat aan dat vel vast, en is daarvan afgefcheiden om de befchryving der beenderen van dat gedeelte te maaken.

No. DCDXLV. *De beenderen van den kop van een pangolin.*

De befchryving en de afmettingen van deze beenderen worden op blz. 134 van dit Deel gevonden.

No. DCDXLVI. *Het vel van een phatagin.*

De afmetingen, die in de beschrijving van den phatagin zyn bygebragt, zyn op dit vel genomen, dat ook ten onderwerpe voor het overige van deze beschrijving gediend heeft, met twee andere vellen van dezelfde soort die in het Kabinet van de Koninglyke Abdije van Ste. Geneveva bewaard worden, en die ons medegedeeld zyn door den Hr. GAILLOT, Kanunnik en Oudheidkundigen van dat huis: een van deze vellen is grooter dan dat, hetwelk in het Kabinet van den Koning bewaard wordt, want het heeft omtrent eenen voet lengte van het einde van den simoel tot aan het begin van den staart, die eens zo lang is: het andere vel is van een jong onderwerp genomen; het is slegts zeven duimen lang tot aan het begin van den staart, welks lengte niet veel meer dan eenen duim boven die van het lighaam bedraagt.

No. DCDXLVII. *De linker voorste voet van een phatagin.*

Deze voet is ontleed geworden om te doen zien dat de phatagin vyf vingers heeft gelyk de pangolin, zelfs aan de voorste voeten, aan welken de duim naar evenredigheid veel kleiner is dan aan de agterste voeten.

DE TATOUS OF DE SCHILDVARKENS *.

Wanneer men van een viervoetig dier spreekt, schynt deze benaaming alleen het denkbeeld mede te brengen van een dier met hair bedekt; op dezelfde wyze als men, van een vogel of visch spreekende, een dier met veeren of schubben voor den geest krygt, als welke onafscheidbare vereischten daarvan schynen te zyn; de Natuur ondertusschen, als wilde zy zig aan alle leerstelsels onttrekken, en alle onze algemeenste saamenvoegingen te loor stellen, spot, als 't ware, met onze verzameling van denkbeelden, spreekt onze benaamingen tegen, stoort zig niet aan onze kenmerken, en verwondert ons nog meer door haare uitzonderingen dan door haare wetten: de viervoetige dieren, welken men moet beschouwen als de eerste klasse der leevende natuur uitmaakende, en die, na den mensch, de opmerkelykste wezens dezer wereld zyn, overtreffen egter de anderen in alles niet, noch zyn door standvastige vereischten, of kenmerken die zy alleen hebben, van alle de andere wezens afgescheiden: het eerste dezer kenmerken, dat hun naam vaststelt, en 't welk bestaat in vier voeten te hebben, vindt men ook in de hagedisschen, de kikvorschen, enz, dewelke egter in zo veele andere opzigten van de viervoetige dieren verschillen, dat men daar met reden eene afzonderlyke klasse van gemaakt heeft; de tweede algemeene eigenschap, namelyk die van leevende jongen voort te brengen, behoort niet eeniglyk aan de viervoetige dieren, dewyl zy dezelve gemeen hebben met de walvischaartige visschen: en eindelyk het derde vereischte, 't welk minder dubbelzinnig schynt, omdat het zig duidelyker vertoont, en 't welk bestaat in met hair gedekt te zyn, spreekt de twee anderen tegen in verscheiden soorten, welken men egter niet uit de orde der viervoetige dieren weeren kan, dewyl zy, met uitzondering van dit karakter alleen, dezelve in alle andere opzigten gelyken: en dewyl deze schynbare uitzonderingen der Natuur inderdaad niet anders zyn dan de schaduwingen, welke zy gebruikt om de wezens, zelfs die verst van malkanderen af zyn, nader by te brengen; zo moet men deze zonderlinge overeenkomsten niet uit het oog verliezen, maar dezelve poogen te zien en te doen zien, naarmate zy zig vertoonen: de tatous zyn in plaats van hair, even als de schildpadden, de kreeften en de andere schaaldieren, bedekt met een korst of vaste schaal: de pangolins zyn gewapend met schulpen vry gelyk aan die der visschen; de stekelvarkens hebben een soort van steekende veeren zonder baarden, maar welker schaft of buis gelyk is aan die van vogelvederen: dus verschilt de Natuur in die eene klasse der viervoetige dieren, en wel in het

* *Tatu* of *Tatou*, de geslachtsnaam dezer dieren in Brasilië. *Tatusia*, volgens *MARTE'S Histoire des Indes*, Paris 1665. pag. 69. De Spanjaarden hebben deze dieren *Armadillo* genaamd; wy hebben die laatste benaaming verworpen, omdat men dezelve eveneens heeft toegepast op den pangolin en den phatagin, die van de tatous, en in soort, en in klimaat, zeer verschillen.

standvastigst en duidelykst karakter van de dieren, die tot deze klasse behooren, namelyk van mer hair bedekt te zyn, op drierhande wyzen, en nadert naar de drie andere zeer verschillende klassen, leidende ons tot de vogelen, de schubvisschen, en de schaalvisschen of schaaldieren; dus moet men zig wel wagten van de natuur der wezens uit een enkel kenmerk of karakter te beoordeelen, hetzelve zou altoos onvolmaakt en gebrekkig zyn; dikwils zelfs zyn twee en drie karakters, hoe algemeen zy wezen mogen, nog niet genoeg; en het is, gelyk wy gezegd, en wederom gezegd, hebben niet dan door de vereeniging van alle de eigenschappen, en door de optelling van alle de karakters, dat men de wezendlyke gedaante van elke der voortbrengzelen van de Natuur kan beoordeelen: eene goede beschryving, geene korte bepalingen, eene voordragt, die zo nauwkeurig is in de verschillen als in de overeenkomsten; eene byzondere oplettendheid op de uitzonderingen, en zelfs op de ligste schaduwingen, zyn de waare regels, en ik durf zeggen de eenigste middelen, welken wy hebben om de natuur van ydere zaak te kennen; en zo men al den tyd, welken men verspild heeft met beschryvingen te maaken en leerstelsels te ontwerpen, hadt gebruikt om wél te beschryven, zouden wy de Natuurlyke Historie niet in haare vroegste kindschheid gevonden, en zouden wy minder moeite gehad, hebben om haar haare rinkelbellen af te nemen, of van haare luuren te ontdoen; men zoude misschien haaren leeftyd vervroegd hebben, dewyl wy dus meer voor de weetenſchap en minder tegen de dwaaling zouden geschreeven hebben.

Maar laaten wy tot ons onderwerp wederkeeren: daar bestaan dan onder de viervoetige leevendbaarende dieren verscheiden soorten, die niet met hair bedekt zyn: de tatous alleen maaken een geheel geslagt uit, waaronder men verscheiden soorten kan tellen, die ons voorkomen wezendlyk onderscheiden en van malkanderen afgezonderd te zyn; in allen is het dier bekleed met eene schaal van eene gelyke zelfstandigheid als die der beenderen: die schaal bedekt het hoofd, den hals, den rug, de zyden, het kruis, en den staart tot aan het einde; zy is zelve van buiten weder bedekt met een dun glad en doorschynend leder; de eenige deelen waarover deze schaal zig niet uitstrekt, zyn de keel, de borst en de buik, die een wit en korreelig vel vertoonen, gelyk dat van een geplukten vlengel; en deze deelen met oplettendheid beschouwende ziet men daar van plaats tot plaats eerste ontwerpen van schubben, die van de eigen zelfstandigheid zyn als de schaal van den rug: het vel zelf van deze dieren is geneigd om beenagtig te worden, zelfs op de plaatsen, daar het buigzaamst is, maar die beenwording voltooit zig niet geheel dan daar hetzelve het dikst is, dat is te zeggen op de bovenste en buitenste deelen van het lighaam en de ledemaaten: de schaal, die alle deze bovenste deelen bedekt, is niet van een stuk, gelyk die van de schilpad; zy is op het lighaam in verscheiden gordels verdeeld, die met zo veel vliezen aan malkanderen vast zyn, waardoor dit bekleedzel eenige beweging kan hebben: het getal dezer gordels hangt niet af van den ouderdom des diers, gelyk men zig ligtelyk verbeelden zoude; de tatous die geboren worden, en de volwasfen tatous, hebben, in dezelfde soort, het zelfde getal gordels: wy zyn daar-

van overtuigd geworden door de kleine met de grooten te vergelyken; en fchoon wy niet verzekeren kunnen, dat deze dieren zig niet met malkanderen vermengen of te famen voortbrengen kunnen, is het ten minften waarfchynlyk, dewyl dit verfchil van 't getal der beweeglyke gordels standvastig is, dat het of wezendlyk verfchillende foorten, of ten minften duurzaamer verfcheidenheden zyn door den invloed van verfcheidene klimaten voortgebracht: in deze onzekerheid, welke de tyd alleen zal kunnen ophelderen, hebben wy de party gekoozen van alle de tatous te famen te vertoonen, en evenwel de optelling van elk derzelve afzonderlyk te geeven, als of het inderdaad zo veele byzondere foorten waren.

De vader D'ABBEVILLE (a) fchynt ons toe de eerfte te zyn, die de tatous onderscheiden heeft met naamen of bynaamen, welke aangenomen zyn door de meefte Schryvers, die na hem gefchreeven hebben: hy duidt 'er vry klaar zes foorten van aan; 1, de *tatououaffou*, waarfchynlyk die, welke wy *kabassou* zullen noemen, 2, de *tatouète*, door MARCGRAVE ook *tatouète* genaamd, en waar voor wy dien naam gehouden hebben, 3, de *tatou-peb*, die de *tatou-peba* of de *encuperto* van MARCGRAVE is, waaraan wy dien laaftten naam behouden hebben, 4, de *tatou-apar*, die de *tatou-apara* van MARCGRAVE is, en waaraan wy infgelyks zyn naam behouden hebben, 5, de *tatou-ouinchum*, die ons dezelfde fchynt te zyn als de *cirquinchum*, en dien wy *cirquinçon* zullen heeten, 6, de *tatou-miri*, de kleinste van allen, die wel die zoude kunnen zyn, welken wy *cachicame* zullen heeten: de andere Reisbefchryvers hebben de foorten verward, of hebben dezelve niet dan door geflagtnaamen aangeduid. MARCGRAVE heeft den *apar*, den *encoubert*, en den *tatuete* onderscheiden en befchreeven; WORMIUS en GREW hebben den *cachicame* befchreeven, en GREW alleen heeft gefprooken van den *cirquinçon*; maar wy hebben niet noodig gehad de befchryvingen te ontleenen, dan alleen van den *apar* en den *cirquinçon*, want wy hebben de vier andere foorten gezien.

In alle, behalven alleen in die van den *cirquinçon*, heeft het dier twee beenagtige fchilden, het een op de fchouders en het ander op het kruis; die twee fchilden zyn elk van een enkel stuk, terwyl het harnas, dat ook beenagtig is, en het lighaam bedekt, dwarfch doorfneeden, en in meer of minder beweegbaare gordels gefcheiden is, die met een buigzaam vlies aan malkanderen vafthouden; maar de *cirquinçon* heeft flegts één fchild, te weeten dat der fchouderen; de ftuit, in plaats van met een fchild bedekt te zyn, is tot aan den ftart toe bekleed met beweegbaare gordels, gelyk aan die van het harnas des lighaams, wy zullen klare aanwyzingen en korte befchryvingen van elk dezer foorten geeven: in de eerfte bestaat het harnas, dat tuffchen de twee fchilden in is, uit drie gordels, in de tweede uit zes, in de derde uit agt, in de vierde uit negen, in de vyfde uit twaalf, en in de zesde eindelyk is het, gelyk wy ftraks gezegd hebben, alleenlyk het fchild der fchouderen, dat uit een stuk bestaat, het fchild of harnas van het kruis gelyk dat des lighaams, zyn verdeeld in beweegbaare gordels, die zig van het fchouderfchild tot aan den ftart uitftrekken, en ten getale van agttien zyn.

(a) *Miffion au Maragnon, par le Pere D'ABBEVILLE Capucin, Paris 1614. pag. 247.*

De APAR (b) of de TATOU met drie banden of platen.

De eerste, die dit dier door eene beschrijving heeft aangeduid, is CLUSIUS, hy heeft het slegts naar eene afbeelding beschreeven, maar men erkent ligtelyk aan de karakters, welke zy verthoont, te weten drie beweegbaare banden of platen op den rug, en den zeer korten staart, dat dit het zelfde dier is, als waarvan MARCGRAVE ons een goede beschrijving heeft gegeven onder den naam van *tatu apara*; hy heeft een langagtigen kop, byna als eene pyramide, een puntigen snuit, kleine oogen, korte en ronde ooren, het bovenst van den kop bedekt met een helm van een enkel stuk, hy heeft vyf vingers aan alle de voeten; aan die van de voorste zyn de twee middelste nagels zeer groot, de twee ter zyde zyn kleiner, en de vyfde, die van buiten zit, en de gedaante van een spoor heeft, is nog kleiner dan alle de anderen: aan de agterste voeten zyn de vyf nagels korter en gelyker; de staart is zeer kort; hy heeft maar twee duimen lengte, en is geheel in de rondte met een schaal bedekt; het lighaam heeft een voet lengte tegen agt duimen over zyne grootste breedte: het harinas, dat het dier bedekt, is door vier insnydingen verdeeld, en bestaat uit drie beweegbaare gordels die, dwars over het lighaam gescheiden zynde, het dier vryheid geeven van zig te krommen, en in de rondte saam te trekken: het vel van deze splytingen of insnydingen is zeer buigzaam: de schilden, die de schouders en het kruis bedekken, bestaan uit stukken van vyf hoeken, zeer fraay geschikt: de drie beweegbaare gordels tusschen deze schilden in, bestaan uit vierkante of langwerpige stukken, en yder stuk is bezet met kleine linsgelykende schulpjes van een geelagtig wit: MARCGRAVE voegt 'er by, dat, wanneer de apar zig te slaapen legt, of iemand hem aanraakt, en hem met de hand wil vatten hy zyne vier voeten by malkander brengt, en, om zo te spreken, in ééne punt vereenigt, zyn kop onder zyn buik brengt, en zig zo volmaaktelyk in de rondte kromt, dat men hem eer voor een zee-schelp dan voor een land-dier zou neemen; deze zo nauwe samentrekking geschiedt door middel van twee groote spieren, welke hy aan de zyden des lighaams heeft, en welken de sterkste mensch werks genoeg heeft om hem als dan met zyne hand te doen ontsluiten en uit te strekken.

(b) *Apar, tatu apara*, naam van dit dier in Brasilië, dien wy hebben aangenomen.

Armadillo seu Tatu genus alterum. CLUSII *Exotic.* pag. 109.

Tatu apara. MARCGRAV. *Hist. Brasil.* pag. 232.

Tatu seu Armadillo. PISON, *Hist. Nat. Brasil.* pag. 100.

Tatu apara, Armadilli tertia species Marcgravii. RAY *Synops. Quadr.* pag. 234.

Tatu seu Armadillo orientalis, lorica ossis toto corpore testis. SEBA *Vol. I.* pag. 62. *Tab. 38.* fig. 2. en 3. *Nota*, dat 'er eene dwaaling is in deze beschrijving, dewyl dit dier alleenlyk in Amerika, en niet in de Oost-Indiën gevonden wordt.

Tatus Gefneri, Tatu apara Marcgravii. BARRERE *Hist. Franc. equin.* pag. 163.

Erinaceus loricatus cingulis tribus. LINNÆUS *Syst. Nat. Ed. IV.* pag. 66.

Dajypus cingulis tribus. Edis. VI. pag. 6. *Tricinthus. Dajypus cingulis tribus.* Edis. X. pag. 51.

Catapbractus scutis duobus, cingulis tribus . . . Armadillo Orientalis. L'Armadille Orient. BRISSON, *Regn. Animal.* pag. 38. *Nota* Hier is de zelfde dwaaling ten opzichte van het byvoegzel *Orientalis*, of *Oosterscb* uit SEBA overgeschreeven.

PISON en RAY hebben niets bygevoegd by de beschryving van MARCGRAVE, welke zy alleenlyk overgenomen hebben; maar het is zonderling dat SEBA, die ons eene afbeelding en eene beschryving gegeven heeft, welke duidelyk op die van MARCGRAVE slaan, dit niet geweeten schynt te hebben, dewyl hy hem niet alleen niet aanhaalt, maar zelfs met veel ophief zegt (c), „ dat geen Natuuronderzoeker dit dier gekend heeft, dat het ten uitersten „ zeldzaam is, dat het niet dan in de verit afgelegen strecken der Oost-Indiën gevonden wordt”, enz. Terwyl het inderdaad de Brasilsche apar is, door MARCGRAVE zeer wel beschreeven, en waarvan de soort zo bekend is als eenige andere, niet in de Oost-Indiën, maar in Amerika, alwaar men dezelve vry gemeen vindt: het eenige wezendlyk verschil tusschen de beschryving van SEBA en die van MARCGRAVE is, dat deze aan den apar vyf vingers aan alle de voeten geeft, terwyl SEBA hem slegts vier toeschryft: een van beiden heeft zig vergift, want het is blykbaar het zelfde dier, waarvan zy beiden hebben hooren spreken.

FABIUS COLUMNA (d), heeft de beschryving en de afbeeldingen gegeven van het schaalig bekleedzel van een tatou, die verdroogd en tot een bal saamgetrokken of ingerold is, welk bekleedzel vier beweegbare banden schynt te hebben: maar deze Schryver kende het dier, waarvan hy de huid beschryft, op geenerleie wyze, hy was zelfs geheel onkundig wegens den naam van *tatou*, waarvan BELON egter meer dan vyftig jaaren te voren gesproken hadt; in deze onkunde stelt COLUMNA zelfs een naam voor hetzelfde, uit het Grieksch te samen en heet hem *cbelonistus*; hy erkent daarenboven, dat het vel, t welk hy beschryft, aangeplakt is en dat 'er stukken aan ontbraken; uit hoofde van welk alles wy derhalven niet denken, dat wy, gelyk onze hedendaagsche Naamlystmaakers gedaan hebben (e), kunnen of moeten verzekeren, dat 'er wezendlyk in de natuur eene soort van tatou met vier beweegbare banden of platen bestaa, te meer omdat men sedert die onvolmaakte aanduidingen door FABIUS COLUMNA in 1606 gegeven, in de werken der Natuuronderzoekeren geene melding vindt van dezen tatou met vier gordels, die, zo hy inderdaad bestondt, zekerlyk in eenige Kabinetten gevonden, of door de Reisbeschryvers opgemerkt zouden zyn.

De ENCOUBERT (f), of de TATOU met zes gordels.

De encoubert is grooter dan de apar, hy heeft het bovenst van den kop, van den hals, en van 't geheele lighaam, de pooten en den staart rondom, be-

(c) *Hunc remotissimi & maxime versus orientem sibi Indiae loci proferunt . . . . Animal bocce rarum admodum & haud vulgare est, nec ejus mentionem ab ullo autorum factam reperimus, &c.* SEBA Vol. I. pag. 62.

(d) *Aquatil. & terrestrium Animal. Obs.* FAB. COLUMNA. Romae 1606. pag. 15. Tab. pag. 16. fig. 1, 2 en 3.

(e) *Quadrinctus Dasytus cingulis quatuor.* LINNÆUS Syff. Nat. Edit. X. pag. 51. n. 3. *Cetapsractus scutis duobus, cingulis quatuor . . . . Armadillo Indicus.* L'Armadille des Indes. BRISSON Regn. Animal. pag. 39.

(f) *Encoubert, Encuberto of Encubertado*, naam dien de Portugeezen aan dit dier gegeven, en welken wy aangenomen hebben.

bekleed met een beenagtige zeer harde schaal, en uit verscheiden, vry groote en fraey geschikte, stukken bestaande; hy heeft twee schilden, het een op de schouderen, en het ander op het kruis, beiden van een enkel stuk; daar is alleenlyk boven het schild van de schouderen, en by den kop, een beweegbaare gordel, tusschen twee samenvoegingen, waardoor het dier zyn hals buigen kan: het schouder-schild is geformeerd uit vyf evenwydige rijen, die samengesteld zyn uit stukken, welker gedaanten vyf of zes hoeken hebben, met eene soort van eyrond in 't midden van elk: het rug-harnas, dat is te zeggen het gedeelte van de schaal, dat tusschen de twee schilden is, wordt verdeeld in zes gordels, die weinig in de breedte van malkanderen verschillen, en die aan malkanderen en aan de schilden vast zyn door zeven samenvoegzelen van een buigzaam en dik vel; deze gordels bestaan uit vry groote vierkante en langwerpige stukken; uit dit vel der samenvoegingen komen eenige witagtige haartjes te voorschyn, gelyk aan die, welken men ook in zeer kleinen getale ziet onder aan de keel, de borst, en den buik; alle deze beneden-deelen zyn niet bekleed dan met een gegreind of gekorrelt vel, en niet met eene beenagtige schaal gelyk de bovendeelen des lighaams: het schild van 't kruis heeft een rand, waarvan het mozaïc, of oplegzel gelyk is aan dat der

Tatou. Obs. de BELLON pag. 211. Nota. Schoon BELLON in zyne beschryving niet spreekt van 't getal der gordels van zyn tatou, mag men denzelven egter voor den tatou met zes gordels neemen, zodra men de afbeelding slegts inziat; welke afbeelding egter zeer slegt gemaakt, en in alle andere opzichten zeer onevenredig is.

Tatus seu Echinus Brasilianus. ALDROV. de Quadr. Digit. vivip. pag. 478. fig. pag. 480. Nota. ALDROVANDUS spreekt niet van 't getal der gordels, maar zyne afbeelding wyft 'er onderscheidenlyk zes aan.

Tatu peba Brasilianis. Encuberto Lusitanis . . . In dorso septem sunt divisurae, cute fusca intermedia, MARCGRAV. Hist. Brasil. pag. 231. Nota; Dit woord *divisurae*, gelyk ook die van *juncturae* en *commisurae* beteekenen de tusschenruimten tusschen de gordels en niet de gordels zelve; zodat wanneer een Schryver zegt, dat 'er zeven scheidingen, samenvoegingen, of verdeelingen, zyn, dit alleenlyk zes, en niet zeven, gordels kan uitdrukken, dewyl het getal der verdeelingen noodwendig één grooter moet zyn dan dat der gordels: ik maak deze aanmerking, omdat deze *juncturae* of *divisurae* door eenigen onzer Natuuronderzoekeren voor de gordels zelve genomen zyn.

Tatu, sive Armadillo, prima Marcgravii. RAY Synops. Quadr. pag. 233.

Sex cinctus. Dasypus cingulis senis, pedibus pentadactylis. LINNÆUS Syst. Nat. Edit. X. pag. 51.

Cataptractus scutis duobus, cingulis sex . . . Armadillo Mexicanus. L'Armadille de Mexique. BRISSON, Regn. Animal. pag. 40. Nota. Het is zeer onzeker, dat de *Aiotochtili* van HERNANDES en van NIEREMBERG, en de *tatou* van CLUSIUS en DE LAËT inderdaad de *Encubert* of *tatou met zes gordels* zyn, gelyk de Hr. BRISSON in zyn naamlyst aanduidt: geen dier Auteurs heeft gewag gemaakt van 't getal der gordels, en het schynt uit hunne afbeelding, dat die van den *aiotochtili* van HERNANDES eer den *tatou met agt gordels* aanduidt, en dat die van NIEREMBERG den *tatou met negen gordels* zou aanduiden, welke twee soorten zyn, die wy kennen, en waarvan wy straks spreken zullen. NIEREMBERG, van de verschillende *tatous* gewag makende, zegt alleenlyk, dat 'er eene soort is, die maar zes gordels heeft, maar hy geeft 'er noch de beschryving noch de afbeelding van; en wat CLUSIUS betreft, en DE LAËT, die hem heeft nageschreeven, men kan niet zeggen, dat zy van den *tatou met zes gordels* hebben hooren spreken, dewyl zy geene melding maaken van 't getal dier gordels, en hunne afbeelding tien gordels aanduidt welken men tot agt moet verminderen, omdat in alle de *tatous* de twee schilden, schoon elk uit één stuk bestaande, beiden aan hunne randen, en naar den kant van 't rug harnas, eene ry hebben, waarvan het inlegzel naar dat der beweegbare gordels van dit harnas gelykt.

X. Deel.

T

beweegbaare gordels, en 't bestaat voor 't overige uit stukken ten naastenby gelyk aan die van het schouderfchild: de schaal van den kop is lang, breed, en van een enkel stuk, tot aan den beweegbaaren gordel van den hals; de encoubert heeft den snuit scherp, de oogen klein en gezonken, de tong smal en puntig, de ooren zonder hair en zonder schaal, bloot, kort, en bruin, gelyk het vel der samenvoegingen van den rug; agttien tanden van middelbaare grootte in yder kaakbeen; vyf vingers aan alle de voeten met vry lange nagels, die rondagtig en meer smal dan breed zyn; de kop en de muil zyn ten naastenby gelyk aan die van eene bigge; de staart, dik aan zyn oorsprong en steeds afneemende tot aan 't einde, alwaar hy zeer dun en aan 't einde gerond is: de kleur des lighaams is rosagtig geel; het dier is doorgaands dik en vet, en het mannetje heeft het teellid zeer blykbaar; het dier wroet de aarde met de uiterste gemaklykheid om, zo wel met behulp van zyn snuit als met zyn nagels; het maakt zig een hol, alwaar het zig des daags onthoudt, en niet dan des avonds uitkomt: om zyn voedsel te zoeken; het drinkt dikwils, het leeft van vrugten, van wortelen, van gekorvenen, en van vogelen als het die bekomen kan.

De TATUETE (g), of TATOU met agt gordels.

De tatuete is op verre na zo groot niet als de encoubert; hy heeft een kleinen kop, spitfen snuit, rechte, een weinig verlengde, ooren, den staart nog

(g) *Tatuete*, *Tatu-été*, de naam van dit dier in Brasilië, dien wy hebben aangenomen. *Tatus-GESNER Hist. Quadrup. pag. 935. Nota.* De afbeelding, door GESNER gegeven, is naar de natuur geteekend; schoon dezelve tien gordels schynt te vertoonen, moeten de twee laatste egter niet mede geteld worden, omdat de eerste en de laatste niet beweegbaar zyn, en die twee gordels in alle de tatous het borduurzel maaken van de schilden, daar zy mede verenigd en aan vast zyn.

Aiotoceli. HERNAND. Hist. Mex. pag. 314.

Tatu seu Armadillo CLUSII Exot. pag. 330.

Tatou Description des Indes Occidentales, par DE LAËT, pag. 486.

Tatuete Brasiliensibus. Verdadeiro Lusitanis. MARCGRAV. Hist. Brasil. pag. 231.

Tatou ou Armadille. Histoire générale des Antilles, par le Pere du TERTRE. Paris 1667. Tom. II. Pl. XIII. pag. 298. fig. n. 6. Nota. Deze Auteur geeft tien gordels aan zyn tatou in zyne beschryving; daar is egter, op de enkele beschouwing zelfs van de afbeelding, alle waarschijnlijkheid, dat hy onder dit getal van gordels de twee boorden der schilden heeft begreepen, welke mosaïc inderdaad hetzelfde is als dat der beweegbaare banden, want gelyk wy reeds meer dan eens gezegd hebben, die boorden zyn niet van het overige der schilden afgescheiden, zy zyn daar integendcel geheel aan vast; men moet hen dan niet mede tellen onder de beweegbaare gordels, die bygevolg op agt uitkomen in de afbeelding door Vader du TERTRE gegeven.

Tatuete Brasiliensibus. Armadilli secunda species Marcgravii. RAY Synops. Quadrup. pag. 232.

Septem cinctus. Dasyus cingulis septenis, palmis tetradactylis, plantis pentadactylis. LINNÆI Syst. nat. Ed. X. pag. 51. n. 5. Nota. Daar is eene dwaaling in deze aanduiding; het dier heeft agt, en niet zeven, beweegbaare gordels.

Catapbrazus scutis duobus, cingulis octo . . . Armadillo Brasilianus. L'armadille du Bresil. BRISSEAU. Regn. Anim. pag. 41. Nota. Het is geenzins beweezen, dat de *Armadillo* of *aiotoceli* van NIEREMBERG, en de *tatus major moschum redolens* van BARRERE inderdaad de *tatu-été* of *tatou met agt gordels* is, gelyk de Hr. BRISSEAU in zyn naamlyst aanduidt: de afbeelding van NIEREMBERG vertoont elf gordels, welke men tot negen, en niet tot agt, moet verminderen; wat BARRERE betreft, hy geeft noch beschryving noch afbeelding van de dieren, welke

langer, en de beenen naar evenredigheid minder laag dan de encoubert; hy heeft kleine en zwarte ooggen, vier vingers aan de voorste voeten, en vyf aan de agterste; de kop is met een helm, de schouders zyn met een schild, en het kruis is met een ander schild, bedekt, terwyl het lighaam een harnas heeft, saamgesteld uit agt beweegbaare gordels; die aan malkanderen en aan de schilden vast zyn met negen samenvoegingen van een buigzaam vel: de staart is insgelyks bekleed met een schaal, bestaande uit agt ringen, die beweegbaar, en met negen samenvoegingen van een buigzaam vel vereenigd, zyn; de kleur van het harnas op den rug is yzergrauw, aan de zyden en den staart is zy van een wit grys met yzergrauwe vlekken; de buik is bedekt met een witagtig, gegreind, vel, dat met eenige hairtjes bezaaid is: het dier van deze soort, dat door MARCGRAVE beschreeven is, hadt een kop van drie duimen lengte, ooren van byna twee, de beenen waren omtrent drie duimen hoog, de twee middelste vingers van de voorste voeten één duim, de nagels een half duim; het lighaam van den hals af tot aan 't begin van den staart hadt zeven duimen, en de staart negen duimen lengte; de schaal der schilden schynt bezaeid met kleine witte uitsteekende en breede vlakken als linzen: de beweegbaare banden, die het harnas van 't lighaam maaken, zyn met driehockige gedaanten bezet; de schaal is niet hard, de kleinste kogel is in staat om dezelve te doorbooren, en het dier te doden, welks vleesch blank en zeer goed is om te eeten.

De CACHICAME (b), of TATOU met negen gordels.

NIEREMBERG heeft dit dier slegts aangeduid in de onvolmaakte beschrijving, welke hy daarvan geeft. WORMIUS en GREW hebben het veel beter be-

hy aanduidt, maar uit zyne uitdrukking ziet men dat het een der grootste tatous is, daar hy van heeft willen spreken; zyn *tatus major* is derhalven niet de *tatuete* van MARCGRAVE, die, naar toestemming van alle de Schryveren, een der kleinsten is.

(b) *Cachicame*, *Cachicamo*. „ De Spanjaarden noemen *Armadillo* het dier by de Indiaanen „ bekend onder den naam van *Cachicamo*, van *Auco*, van *cbe de cbuea*” &c. *Histoire Naturelle de l'Orénoque*, par GUMILLA. Avignon 1758. Tom. III. pag. 225. Wy hebben voor deze soort den naam van *Cachicame* aangenomen, om haar van de andere te onderscheiden.

Armadillo seu Aiotocbiti. NIEREMBERG *Hist. nat. Peregr.* pag. 158.

Armadillo . . . . *Reliquum dorfi novem ambitur circulis*, *Museum Wormianum*, pag. 335.

The pig-headed Armadillo. GREW *Mus. Soc. Reg. Lond.* pag. 18.

Tatou of Armadille. *Nouveau Voyage aux Isles de l'Amérique*. Paris 1722. Tom. II. pag. 387. fig.

Tatu seu Armadillo Americanus. SEBA *Vol. I.* pag. 45. *Tab. 29. fig. 1.* *Nota*. Schoon de Auteur in zyne beschrijving van tien gordels gewaagt, zyn 'er egter maar negen in de afbeelding.

Tatu porcinus, *Tatu simpliciter*, *porcellus Cataphractus*, *Armadillo communiter*. KLEIN *de Quadrup.* pag. 48. *Nota*. Deze Auteur volgt ligtelyk de beschrijving van SEBA, en hy bedriegt zig, even als deze, met tien, in plaats van negen, gordels aan dit dier te geeven.

Erinaceus loricatus, *cingulis novem, manibus tridactylis*. LINNÆUS *Syst. Nat. Edit. IV.* pag. 66. — *Dasyppus cingulis novem, pedes 3.5.* *Edit. VI.* pag. 6. *Nota*. Daar is vergiffing in deze aanduiding; dit dier heeft niet drie, maar vier vingers aan de voorste voeten; de Hr. LINNÆUS heeft zelf die fout verbeterd in de volgende uitgaven.

Novem cinctus. Dasyppus cingulis novem, palmis tetradactylis, plantis pentadactylis . . . *An **

schreeven; het individu, 't welk aan WORMIUS ten onderwerpe gediend heeft, was volwassen en een der grootste van die soorte; dat van GREW was jonger en kleiner: wy zullen hier hunne beschryvingen niet in 't geheel geeven, te meer, omdat zy met de onze overeenkomen, en omdat het daarenboven te vermoeden is, dat die *tatou met negen gordels* niet een wezendlyk onderscheiden soort uitmaakt van den *tatuete*, die 'er maar agt heeft, en waarnaar hy, dit verschil alleen uitgezonderd, ons is voorgekomen in alle andere opzichten te gelyken: wy hebben twee *tatous* met agt gordels, die gedroogd zyn, en die twee mannetjes schynen te zyn; wy hebben zeven of agt *tatous* met negen gordels, één wel in zyn geheel, dat een wyfje is, en de andere gedroogd, waarvan wy de sexe niet hebben kunnen onderscheiden: het is derhalven wel mogelyk, naardien deze dieren malkanderen volmaakt gelyken, dat de *tatuete*, of *tatou* met agt gordels, het mannetje, en de *cachicame*, of de *tatou* met negen gordels, het wyfje ware: dit is niet dan eene giffing, welke ik waag voor te stellen, omdat men in het volgend artykel de beschryving van twee andere *tatous* zien zal, waarvan de een meer rijen dan de ander heeft op het schild van het kruis, en die malkanderen egter in zo veele andere opzichten gelyken, dat men in het vermoeden valt, dat dit verschil alleen van dat der sexe afhangt; want het zou niet zonder waarschynlykheid zyn, dat dit grooter getal van rijen op het kruis, of die beweegbaare gordels van het harnas, aan de wyfjes in deze soorten behoorden, als zynde by dieren, welker lighaam zo nauw geharnast is, noodig om de dragt en het werpen der jongen gemaklyker te maaken: in het individu, waarvan WORMIUS het vel heeft beschreeven, hadt de kop vyf duim van het einde van den bek tot aan de ooren, en agttien duim van de ooren tot aan 't begin van den staart, die een voet lang was en uit twaalf ringen bestondt: in het individu van dezelfde soort door GREW beschreeven, hadt de kop drie duimen, het lighaam zeven en een half, de staart elf duimen; de evenredigheden van 't hoofd en 't lighaam komen overeen, maar het verschil van den staart is al te aanmerkelyk, en het is zeer waarschynlyk, dat in het individu, door WORMIUS beschreeven, de staart gebroken was geweest, want hy zou meer dan een voet lengte gehad hebben; dewyl in deze soort de staart in dikte afneemt, in zo verre, dat hy op het einde niet dikker is dan een kleine els, en ter zelfder tyd zeer breekbaar, zo gebeurt het zelden, dat men een vel vindt, waaraan de staart volkomen is, gelyk dat, 't welk GREW beschreeven heeft: het individu door den Hr. DAUBENTON (i), beschreeven, is bevonden ten naastenby de zelfde afmetingen, en evenredigheden te hebben als dat van GREW.

sequente sufficienter distinctus? LINNÆUS *Syst. Nat. Ed. X. pag. 51. n. 6. Nota.* Die twyffeling van den Hr. LINNÆUS, ten opzigt van de onderscheiding van deze soort met de voorgaande, komt ons niet ongegrond voor; wy hebben verscheiden individua's van de eene en de andere, en men zal uit onze beschryving zien, dat alles, zelfs tot de kleinste deelen toe, zo gelyk is in de *tatuete* en in de *cachicame*, dat men met waarschynlykheid kan vermoeden, dat zy alle beide van dezelfde soort zyn, schoon de eene een gordel meer hebbe dan de andere.

Catapbractus scutis duobus. cingulis novem . . . . Armadillo Guianensis; de armadille van Guyana. BRISSON *Regn. Animal. pag. 42.*

(i) Zie hier agter de beschryving van den *cachicame*.

De KABASSOU (k), of TATOU met twaalf gordels.

De kabassou fchynt ons toe de grootfte van alle de tatous te zyn; hy heeft een dikker en breeder kop, den fnuit minder fpits dan de andere; dikker beenen, zwaarer voeten, den ftaart zonder fchaal, eene byzonderheid, die alleen genoeg zou zyn om deze foort van alle de andere te onderscheiden: vyf vingers aan alle de voeten, en twaalf beweegbaare gordels, die maar weinig over malkander fchuiven: het fchouder-fchild is flegts uit vier of vyf rijen geformeerd, elk te faamgefteld uit vry groote vierhoekige ftukken; de beweegbaare gordels zyn ook uit groote, maar byna volmaakt vierkante ftukkef geformeerd; die, welke de rijen van het fchild van het kruis formeeren, zyn ten naafteuby gelyk aan die van het fchild der fchouderen: de helm van het hoofd beftaat ook uit vry groote maar onregelmaatige ftukken: tuffchen de famenvoegingen der beweegbaare gordels en der andere deelen van de wapenrufting komen eenige grove hairen, gelyk aan varkensborftels, te voorfchyn: daar zyn ook op de borft, op den buik, op de beenen, en op den ftaart, eerfte beginzels van fchulpen, die rond, hard, en glad zyn gelyk het overige van de fchaal, en rondom die kleine fchulpen ziet men kleine vlokjes hair; de ftukken die den helm van het hoofd formeeren, die van de twee fchilden, en van het harnas, zyn evenredig grooter en minder in getal by den kabassou dan by andere tatous; men moet 'er uit befluiten, dat hy grooter is dan de andere: in dien, welken men in de *XLI Plaat* verftoont, heeft het hoofd zeven, en het lighaam een en-twintig, duimen lengte, maar wy zyn niet zeker dat die van de *XL Plaat* van dezelfde foort zy als deze; zy hebben veele

(k) *Kabassou*; de naam welken men in Kayenne aan de groote foort van tatous geeft, en dien wy hebben overgenomen.

Tatus major moftchum redolens. Tatuete Brasiliensibus, MARCGRAV. Tatou Kabassou. BARRERE. Hift. Franc. equinox. pag. 163. Nota 1. Dat BARRERE dezen tatou, die van de grootfte foort is, niet moest brengen by den tatuete van MARCGRAVE, die eene der kleinften is. *Nota 2.* Dat dewyl BARRERE noch befchryving noch afbeelding van zyn tatou-kabassou heeft gegeven, wy niet ftellig verzekeren, dat het dezelfde is als die, welke hier in aanmerking komt, en die twaalf gordels heeft; het is by giffing, dat wy 'er dus over geoordeeld hebben, omdat het de grootfte der tatous is, en bygevolg die, welke zig beft voegt by zyne aanduiding, *Tatus major*.

Tatu seu Armadillo Africanus. SEBA Vol. I. pag. 47. tab. 30. fig. n. 3. & 4. scutum offeum toti incumbens corpori tripartitum est. SEBA Vol. I. pag. 47. Nota 1. dat deze tatou, even als alle de andere, niet dan in Amerika en niet in Afrika gevonden wordt. *Nota 2.* Dat het geen den befchryver van SEBA's Kabinet heeft kunnen misleiden, en hem doen denken, dat dit dier inderdaad de fchaal flegts in drieën verdeeld hadt, is dat de twaalf beweegbaare gordels van het harnas des lighaams niet zo onderscheiden zyn, en veel minder over malkander fchuiven dan in de andere foorten, zodat dit harnas zig in den eerften opflag verftoont als of het uit een enkel ftuk beftondt, waarvan de rijen onbeweeglyk waren gelyk die der fchilden; maar wat nauwer toeziende befpeurt men ftaks, dat de gordels onder malkandren beweegbaar zyn, en dat zy een getal van twaalf uitmaaken.

Cataphractus jcutis duobus, cingulis duodecim . . . . Armadillo Africanus, L'armadille d'Afrique. BRISON Regn. Animal. pag. 43. Nota. Dat de Auteur, in plaats van den *Dajypus tegmine tripartito* van den Hr. LINNÆUS met deze foort te vereenigen (pag. 43. n. 7.) dien, volgens LINNÆUS zelve, tot zyne eerfte foort (pag. 37. n. 1.) hadt moeten brengen.

dingen gelyk, en onder anderen de twaalf beweegbaare gordels, maar zy verschillen ook in zo veele opzigten, dat men reeds veel waagt met geen ander verschil dan dat der sexe tusschen hen te stellen (l).

De CIRQUINCON (m) of TATOU met agttien gordels.

De Hr. GREW is de eerste, die dit dier beschreeven heeft, welks vel in het Kabinet van de Koninglyke Maatschappy te Londen bewaard wordt; alle de andere tatous hebben, gelyk wy gezegd hebben, twee schilden elk van één stuk, het eerste op de schouders en het ander op het kruis; de cirquincon heeft maar één, namelyk dat op de schouders: men heeft hem den naam van *tatou-belette* of *tatou-wezelijc* gegeven, omdat zyn hoofd byna gelyk is aan dat van dit diertje: in de beschryving van dezen tatou, door GREW (n) gegeven, vindt men, dat zyn lighaam omtrent tien duimen lengte, de kop drie duimen, de staart vyf, de beenen twee of drie duimen hoogte, hadden; dat het voorste van 't hoofd breed en plat, de oogen klein, de ooren een duim lang, waren; dat hy vyf vingers hadt aan alle vier de voeten; groote nagels van een duim lengte, aan de drie middelste vingers, korter nagels aan de twee andere, of buitenste, vingers: de wapenrusting van het hoofd en die der beenen bestondt uit rondagtige schulpen, die omtrent een vierde van een duim middellyns hadden; de wapenrusting van den hals was van een enkeld stuk, gefonneerd uit kleine vierkante schulpjes: het schild der schouderen was ook één stuk, en bestondt uit verscheiden rijen gelyke kleine vierkante schulpjes; die rijen van het schild zyn in deze soort, gelyk in de andere, doorgaande, en zyn niet door een buigzaam vel van malkanderen gescheiden; zy zitten vast door eene aangroeiing; al het overige des lighaams van het schouder Schild tot aan den staart is bedekt met beweegbaare gordels, die door een buigzaam vlies van malkanderen gescheiden zyn; die gordels zyn ten getale van agttien: de eerste van de zyde der schouderen zyn de breedste, zy bestaan uit kleine vierkante en langwerpige stukjes; de agterste gordels zyn uit ronde en vierkante stukken gemaakt, en het einde der wapenrusting by den staart is van eene parabolische of brandsnee figuur; de voorste helft van den staart is omgeeven van zes ringen, welker stukken uit kleine vierkanten bestaan; de tweede helft van den staart tot aan het einde is bedekt met onregelmaatige schulpen; de borst, de buik, en de ooren zyn naakt ge-

(l) Zie hier agter de beschryvingen en de afmetingen dezer twee kabassous vergeleeken.

(m) *Cirquincon* of *Cirquinbum*, de naam, dien men gemeenlyk in nieuw Spanje aan de tatous geeft, en dien wy hebben aangenomen, om deze soort van de andere te onderscheiden.

Tatou ouinbum. D'ABBEVILLE *Missions au Maragnon*. Paris 1614. pag. 248.

The Weesle beaded Armadillo. GREW, *Mus. Reg. Soc. Londin.* London 1681. pag. 19, 20.

Tatu Mustelinus Soc. Reg. *Museum the Weesle beaded Armadillo*. RAY *Synops. Quadruped.* pag. 225.

Catapbractus scuto unico, cingulis octodecim . . . Armadillo. L' *Armadille*. BRISSON *Regn. Animal.* pag. 37.

(n) Nota. Dat hier de Engelsche maat tot de Fransche gebragt wordt,

lyk in de andere foorten: van alle de tatous fchynt deze zig gemaklykft te kunnen famentrekken, en zig als een bal in een rollen, ter oorzaake van de menigte zyner beweegbaare gordels, die zig tot aan den ftaart uitftrekken.

RAY heeft, gelyk wy, den cirquinçon naar GREW befchreeven; de Hr. BRISSON fchynt zig by die befchryving van RAY gevoegd te hebben, gelyk hy dan ook dit dier, dat hy enkel *armadille* noemt, zeer wel heeft aangeduid; maar het is zonderling, dat de Hr. LINNÆUS, die de befchryvingen van GREW en RAY onder 't oog moet gehad hebben, dewyl hy dezelve beide aanhaalt, dit zelfde dier heeft aangeduid (o), als maar éenen gordel hebbende, terwyl het agttien heeft; dit kan niet fteunen dan op eene vry duidelyke vergiffing, dewelke hier in beftaat, dat hy den *tatu feu Armadillo Africanus* van SEBA voor den *tatu mustelinus* van GREW genomen heeft, dewelke egter, volgens de befchryvingen zelve dier beide Auteurs, zeer verfchillende van malanderen zyn: zo zeker als het fchynt, dat het dier, door GREW befchreeven, een wezendlyk beftaand foort is, zo twyffelagtig is het of dat van SEBA beftaa, ten minften op die wyze als hy het befchreeven heeft; volgens hem heeft de Afrikaanfche armadillo de wapenrufting des geheelen lighaams in drie deelen verdeeld (p); zo dat waar is, dan is de wapenrufting van den rug, in plaats van uit verſcheiden gordels te beftaan, uit een enkel stuk, en dit één stuk is flegts afgeſcheiden van de ſchilden der ſchouderen en van het kruis; die ook elk uit één stuk beftaan: dit is de grond van de dwaaling daar LINNÆUS in gevallen is; hy heeft, naar die plaats van SEBA, dezen armadillo genaamd *unicinctus tegmine tripartito*; ondertuſſchen was het ligt te zien, dat deze aanduiding van SEBA duifter en verkeerd is, dewyl zy geheel niet overeenftemt met de afbeeldingen, en inderdaad den *kabaffou* of *tatou* met twaalf gordels aanwyft, gelyk wy in het vorig artykel getoond hebben.

Alle de tatous hooren oorfpronkelyk in Amerika t'huis, zy waren onbekend voor de ontdekking der nieuwe Wereld, de Ouden hebben 'er nooit gewag van gemaakt, en de hedendaagsche of nieuwe Reisbefchryvers ſpreken 'er alle van als van dieren die natuurlyk en byzonderlyk in Mexiko, in Braſiliën, in Guyana, enz, gevonden worden; geen hunner zegt de foorten in Aſia of Afrika gevonden te hebben; zommigen hebben alleenlyk den pangolin en den phatagin, of de ſchulp-hagediſſen der Ooſt-Indiën, met de armadillo's van Amerika verward; eenige anderen hebben gemeend, dat zy op de Weſtelyke kusten van Afrika gevonden wierden, omdat men 'er zomtyds van Braſil naar Guinée heeft overgebracht: BELLON (q) die voor meer dan twee honderd jaar

(o) *Unicinctus. Dasypus tegmine tripartito pedibus pentadactylis . . . Tatu feu Armadillo Africanus.* SEBA *Muf. I.* pag. 47. *Tab. 30. fig. 3, 4. . . Tatu mustelinus.* RAY *Quadrup.* 235. GREW, *Muf. 19. Tab. I.* LINNÆUS *Syst. Nat. Ed. X.* pag. 50.

(p) *Scutum offeum toti incumbens corpori tripartitum eſt.* SEBA *Vol. I.* pag. 47.

(q) „ En dewyl het dier, daar wy hier voren van geſproken hebben, dat men tatou noemt, „ in hunne handen is geweest, ſchoon het van Guinée en van Terreneuf is aangebragt, waar- „ van de Ouden niet geſproken hebben, oordeelden wy het egter voegelyk de afbeelding van „ 't zelve te geeven.

„ De reden, waarom dit dier zo gemeen is in verſcheiden Kabinetten, en van zo verre is „ aangebragt, is omdat de natuur het met een harde ſchaal en breede ſchulpen; op de wyze van

geschreeven heeft, en die de eerste ons eene korte beschryving met de afbeelding van een tatou heeft gegeven, waarvan hy het vel in Turkije gezien hadt, geeft genoeg te kennen, dat dezelve van de nieuwe Wereld kwam. OVIEDO (r), DE LERY (s), GOMARA (t), THEVET (v), ANTOINE HERRERA (w), de vader ABBEVILLE (x), FRANCOIS XIMENES, STADENIUS (y), MONARD (z), JOSEPH ACOSTA (a), DE LAET (b), alle de laatste Auteurs, alle de Historiefchryvers van de nieuwe Wereld, maaken gewag van deze diere als oorspronkelyk in de Zuidelyke gedeelten van dit werelddeel t'huis hoorrende; PISON, die na hen allen, welken ik heb bygebragt, geschreeven heeft, is de eenigste, die zonder zig op eenig gezag te beroepen, ter neerstelt, dat de armadilles in de Oost-Indiën zo wel als in Amerika gevonden worden (c); doch het is waarschynlyk, dat hy de pangolins, of de schulp-hagedissen, met de tatous verward heeft, omdat de Spanjaarden die schulp-hagedissen, zo wel als de tatous, *armadillo* genaamd hebben: de dwaaling is uitgebreid en voortgeplant door de Kabinetbeschryvers en Naamlystmaakers, die niet slegts tatous in de Oost-Indiën maar ook in Afrika geschaapen hebben, schoon 'er nooit andere in deze twee werelddeelen geweest zyn, dan die, welke uit Amerika derwaards zyn overgebragt.

Het klimaat van alle de soorten dezer dieren is derhalven niet twyffelagtig; maar het is moeilijker hunne betreklyke grootte in ydere soort te bepaalen; wy hebben, tot dit oogmerk, vergeleeken niet slegts de vellen der tatous, die wy in grooten getale in des Konings Kabinet hebben, maar ook die welken men in andere Kabinetten bewaart; wy hebben ook de aanduidingen van alle de Auteurs met onze eigen beschryvingen behouden, zonder daar nauwkeurige uitkomsten uit te kunnen opmaaken; het blykt alleenlyk, dat de twee groo-

„ een harnas gewapend heeft, en ook omdat men hun vleesch van binnen gemaklyk kan
 „ wegneemen, zonder dat zy iets van hunne oorspronkelyke gedaante verliezen; ik heb het
 „ eene soort van Brasiliaanschen egelantier genaamd; want het verbergt zig in zyne schaa-
 „ als een egelantier in zyne stekels; het is niet grooter dan een middelmaatig jong varken,
 „ ook is het eene soort van varken, als hebbende de beenen, voeten, en snuit met hezel-
 „ ve gelyk, want men heeft het reeds in Frankryk zien leeven, en zig met graanen en vrug-
 „ ten voeden”. *Observations de BELLON, Paris 1555. pag. 211.*

(r) OVIEDO, *Summarium Indiae Occidentalis, cap. XXII.*

(s) *Histoire d'une Voyage fait en terre de Bresil, par JEAN DE LERY, Paris 1578. pag. 154. env.*

(t) GOMARA, *Histoire Mexican. &c.*

(v) *Singularités de la France antarctique, par THEVET, Chap. LIV.*

(w) *Description des Indes Occidentales, par ANT. DE HERRERA, Amst. 1622. pag. 252.*

(x) *Mission en l'Isle de Maragnon, par le pere P. C. D'ABBEVILLE, Capucin. Paris 1614. pag. 248.*

(y) JOANN. STADEN, *Res Gestae in Brasilia, &c.*

(z) NICOLAÏ MONARDI, *Simplicium Historia Mexica, pag. 330.*

(a) *Histoire naturelle des Indes. par JOSEPH ACOSTA, Paris 1600. pag. 198.*

(b) *Description des Indes Occidentales, par JEAN DE LAËT, Chap. V. pag. 485 en 486. en Chap. XV. pag. 556.*

(c) „ Dewyl dit dier, van zulk een zonderling maakzel, niet slegts in de West-maar ook
 „ in de Oost Indiën gevonden wordt, is het geen wonder, dat het in naam, grootte, en ge-
 „ stalte, verschilt”. *PISON Histor. Nat. Brasil. pag. 100.*

grooten foorten zyn de kabaffou en de encoubert, dat de kleine foorten zyn de apar, de tatuéte, de cachicame en de cirquinçon: by de grooten foorten is de fchaal veel ftevirer en harder dan by de kleine; de ftukken, waaruit die fchaal faamgefteld is, zyn grooter en in minderen getale; de beweegbaare gordels fchuiven minder over malkanderen, en het vleefch, gelyk ook het vel, is harder en minder goed: PISON zegt, dat dat van den encoubert niet eetbaar is (d), NIEREMBERG verzekert dat het nadeelig en zeer ongezond is: (e) BARRERE meldt, dat de kabaffou een fterken muskusreuk heeft, en terzelfder tyd ftemmen alle Schryvers hier in overeen, dat het vleefch van den apar, en inzonderheid dat van den tatuéte, zo wit en zo goed is, als dat van een fpeenvarkentje; zy zeggen ook dat de tatous van de kleine foort de natte gronden beminuen, en zig in de vlakten onthouden, en dat die van de grooten foort niet dan op de verhevenfte en droogfte plaatfen gevonden worden (f).

Deze dieren bezitten allen meer of min het vermogen om zig te kunnen fluiten, en hun lighaam in de rondte faam te trekken; de gaaping van het harnas, wanneer zy faamgetrokken zyn, is vry duidelyker en grooter in die; welker wapenrufting flegts uit weinige gordels beftaat; de apar, die'er maar drie heeft, vertoont dan twee grooten ydels tuffchen de fchilden en de wapenrufting van den rug; geen een kan zig zo volmaakt in een bal te famenrollen als de egelantier, zy hebben eer de gedaante van een knolronde fpheer, of ingedrukten bal.

Die zonderlinge fchaal, waarmede zy bekleed zyn, is een wezendlyk been, beftaande uit kleine aan malkander gevoegde ftukjes, die, zonder beweegbaar of geledigd te zyn, behalven in de naaden of klooven der gordels, door famengroeiing vereenigd zyn, en zig allen van malkanderen kunnen affcheiden, ja inderdaad gefcheiden worden, zo men hen op 't vuur legt: terwyl het dier leevend is fchikken deze kleine ftukken, zo wel die der fchilden, als die der beweegbaare gordels (g), zig naar de bewegingen van het dier, en gehoorzaamen daar eenigzins aan, inzonderheid aan de beweging van famentrekking; byaldien dit zo niet ware, zou men bezwaarlyk kunnen begrypen, dat het, met alle zyne poogingen, eene ronde gedaante zou kunnen aanneemen; die kleine ftukken vertoonen, volgens de verfcheidenen foorten, verfchillende gedaanten, altyd regelmaatig gefchikt, gelyk zeer fraey ge-

(d) *Prima & maxima (species) tatupeba cujus descriptioni superfedeo, utpote non edulis.* PISON *Hift. nat. Brazil.* pag. 100.

(e) *Quaedam innoxia & gratiffimi alimenti funt, alia noxia & venenata, ut vomitu ac flatu alvi fyncopem inducant . . . Diftinguantur testarum feu laminarum numero: innoxia octonis, noxia fenis constant.* NIEREMBERG, *Hift. nat. Peregr.* pag. 159.

(f) „ Men vindt in de woffchen van Orénoque en van Guiane armadillo's, viermaal grooter dan die der vlakten”. *Hift. natur. de l'Orénoque, par GUMILLA Tom. II.* pag. 7.

(g) „ Dit dier, (het betreft hier den tatou met negen gordels) is zeer gevoelig, het kromde, en maakte zig tot een bal, zodra ik zyne fchaalen een weinig drukte; ik merkte dat alle die rijen, behalven hunne beweging om in malkanderen op te fchuiven, nog eene andere langs de geheele ruggraat hadden, door welke zy zig uitftrekten [en verwydden]”. *anz. Nouveau Voyage aux Isles de l'Amérique, Tom. II.* pag. 388.

werkt *mosaïc*; het huidje, of het dunne vel, waarmede de schaal uitwendig is bekleed, is een doorschynend vel, dat de vertooning maakt van een vernis, over het geheele lighaam van het dier getreken; dit vel vertoont het verhevene, het *relief*, van het *mosaïc* of opgelegd werk veel sterker, en hetzelfde krygt eene verschillende gedaante, wanneer dat vel is weggenomen: voor het overige is deze beenagtige schaal niet dan een omflag, onafhankelyk van het maakzel en de andere inwendige deelen des lighaams van het dier, welks beenderen en andere samentellende deelen ineen gezet en geledigd zyn, zo als die van alle andere viervoetige dieren.

De tatous zyn in 't algemeen onschuldige dieren, en die geen kwaad doen, ten zy men hen in de ruinen laat komen, alwaar zy de meloenen, de aardappelen, en andere gewassen of wortels opeeten. Schoon uit de heete gewesten van Amerika herkomstig, kunnen zy in de gemaatigde landen leven; ik heb er, eenige jaaren geleeden, een in Languedok gezien, leeken men in huis voedde, en die overal ging zonder iets aan te tasten; zy gaan met eenige drift, maar zy kunnen, om zo te spreken, noch springen, noch loopen, noch op de boomen klauteren, zodat zy door de vlugt niet wel ontkomen kunnen aan hunne vervolgeren; hunne eenigste toevlugt is zich in hun hol te verbergen, of, zo zy daar al te verre af zyn, te poogen zig een ander te maaken, voordat zy agterhaald worden; zy hebben daar slegts eenige oogeblikken toe noodig, want de mollen graven den grond niet schielyker op dan de tatous; men vat hen zomtyds by den staart, voordat zy daar geheel in gedrongen zyn, en dan doen zy zulk een wederstand (*b*), dat men den staart breekt, zonder het lighaam te kunnen uithaalen; om hen niet te verminken, moet men het hol van voren openen en dan vat men hen, zonder dat zy eenigen wederstand kunnen doen; zodra men hen heeft sluiten zy zig tot een bal, en om hen te noodzaaken zig uit te strekken, brengt men hen by 't vuur; hunne schaal, schoon hard en styf, is egter zo gevoelig, dat het dier, zodra men dezelve wat sterk met den vinger aanraakt, daar eene aan-doening van heeft, leevendig genoeg om zig geheel toe te trekken: wanneer zy in diepe holen zyn, doet men 'er hen uitkomen met daar rook of water in te brengen; men wil, dat zy meer dan een derde van 't jaar in hunne holen blyven zonder daar uit te komen (*i*), het geen men met meer zekerheid kan aanneemen is, dat zy daar niet dan des nachts uitgaan om hun voedsel te zoeken; men jaagt den tatou met kleine honden (*k*), die hem welhaaft agterhaalen; hy wagt zelfs niet tot dat zy digt by hem zyn om te blyven staan en

(*b*) „ De meeste cachicamos achten zig veilig te zyn, zodra zy hun hoofd en een gedeelte van hun lighaam in hunne holen hebben kunnen steeken; en inderdaad zy hebben niets te vreezen ten zy men zig, om hen daar uit te krygen, van het middel bediene, dat ik melden zal: de Indiaan komt en vat het dier by den staart, die zeer lang is; de armadillo zet zyne schubben op, en sluit die zo vast tegen de wanden van zyn hol, dat de Indiaan hem eer den staart aftrekt, dan hem uit hetzelfde doe komen; in dit geval kittelt de jager hem met een stok, of met het einde van zyn boog, en welhaaft sluit hy zyne schulpen, en laat zig gemaklyk uithaalen”. *Histoire naturelle de l'Orénoque, par GUMILLA Tom. III. pag. 226.*

(*i*) *Histoire générale des Antilles, par le Pere DU TERTRE, Tom. II. pag. 298.*

(*k*) *Histoire naturelle des Antilles, Rotterd. 1658. pag. 123.*

zig in de rondte faam te trekken; in dezen staat neemt men hem op en voert hem weg; zo hy zig op den kant eener steilte bevindt, ontkomt hy aan de honden en de jagers; hy sluit zig, laat zig vallen, en rolt, gelyk een bal, zonder zyn schaal te brecken, of daar eenig ongemak van te voelen (l).

Deze dieren zyn vet, gevoed, en zeer vrugtbaar; het mannetje toont, in de uitwendige deelen, groote vermogens voor de voortteeling, het wyfje brengt, zegt men, yder maand vier jongen voort (m), ook is de soort zeer talryk, en dewyl zy goed voor spyze zyn jaagt men hen op allerhande wyzen; men vangt hen ligtelyk met strikken, welken men spant aan den kant der wateren, en in andere vogtige en warme plaatsen, daar zy zig by voorkeur onthouden; zy begeeven zig niet verre van hunne holen, die zeer diep zyn, en welken zy tragten te winnen, zodra zy overvallen worden: men wil dat zy de beet der ratelslangen (n) niet vreezen, schoon dezelve zo gevaarlyk is als die van de adderslang; men zegt, dat zy in vrede met deze kruipende dieren leeven, en dat men dezelve dikwils in hunne holen vindt. De Wilden gebruiken de schaal der tatous tot verscheidene einden; zy schilderen dezelve met veelerhande kleuren; en maaken 'er korftjes, doozen, en andere kleine ligte en stevige kistjes van. MONARD, XIMENES, en verscheiden andere na hen, hebben verwonderlyke medicinaale eigenschappen aan verschillende deelen dezer dieren toegeschreeven; zy hebben verzekerd, dat de schaal tot poeder gestampt, en inwendig gebruik, zelfs in eene kleine hoeveelheid, een sterk zweetmiddel is; dat het heupbeen, ook gestampt, van de venusziekte geneeft; dat het eerste beentje van den staart, op het oor gelegd, de dooven doet hooren, enz: wy slaan geen geloof aan alle die ongewoone eigenschappen; de schaal en de beenderen der tatous zyn van dezelfde natuur als de beenderen van andere dieren: zulke wonderbaare uitwerkzels worden nooit voortgebragt dan door ingebeelde kragten.

BYVOEGZEL TOT DE HISTORIE VAN DE TATOUS of de SCHILDVARKENS.

Wy hebben op de Pl. XLII. van dit Deel de afbeelding gegeven van 't vel van een encoubert of tatou met zes beweegbare gordels; wy konden het geheele dier toen nog niet bekomen, wy hebben het sedert gekreegen, en wy geeven 'er de afbeelding van op Pl. XLII*. naar 't leeven geteekend door den Hr. DE SEVE, die my terzelfder tyd de volgende beschryving ter hand gesteld heeft.

De mannetjes encoubert is veertien duim lang zonder den staart, het dier is vry gelyk aan de beschryving, welke in de Natuurlyke Historie daar van gegeeven wordt; het is evenwel dienstig aan te merken, dat in die beschryving gezegd wordt, dat het schild der schouderen bestaat uit vyf gordels, of evenwydige rijen van kleine vythoekige stukken, met een eyrond in elk: ik

(l) HERNANDES, *Hist. Mexic.* pag. 314.

(m) *Histoire naturelle de l'Orénoque*, par GUMILLA, pag. 225.

(n) NIEREMBERG, *Hist. natur. Peregr.* pag. 159.

denk, dat dit verschilt, want die, welken ik afgeteekend heb, heeft het schouder schild uit zes evenwydige rijen te saamgesteld, waar van de kleine stukken onregelmatige zeskanten zyn: het schild van 't kruis heeft tien evenwydige rijen, bestaande uit kleine rechte stukken, die als vierkanten maaken: de rijen, die naar 't einde van den staart zyn, verliezen de vierkante gedaante, en worden meer gerond: de staart, die aan 't einde is afgeslagen, heeft thans vier duimen en zes linnen lengte: ik heb den zelven in de teekening op zes duim gebragt; omdat hy vyftien linnen middellyns heeft aan zyn oorsprong en zes linnen middellyns aan 't afgeslagen eind; gaande draagt het dier den staart om hoog en wat gekromd; de stomp is bekleed met eene beenagtige schaal gelyk als op 't lighaam is; zes gordels, trapsgewyze afneemende, beginnen dezen stomp; die gordels bestaan uit kleine zeskantige onregelmatige stukken: het hoofd is drie duim en tien linnen lang, en de ooren een duim drie linnen: het oog, wel verre van ingezonken te zyn, gelyk in de Natuurlyke Historie gezegd wordt, is inderwaarheid zeer klein, maar de bol is verheven schoon zeer bedekt door de oogleden, die daar over hangen: het lighaam is zeer vet en het vel maakt rimpels onder den buik; daar zyn op dat vel van den buik eene menigte kleine knobbeltjes, waaruit vry lange witte hairtjes komen, en het gelykt naar het vel van een geplukten kalkoen; de schaal heeft, over de grootste breedte des lighaams, zes duimen zeven linnen: het voorste been heeft twee duimen twee linnen, het agterste drie duim vier linnen; de nagels van den voorsten voet zyn zeer lang; de grootste heeft vyftien linnen, die van de zyde veertien linnen, de kleinste tien linnen: de beenen zyn tot aan de nagels toe, bedekt met een geelagtig schulpig vel; als het dier gaat, houdt het zig op het einde der nagels van zyne voorste pooten; de roede is zeer groot, namelyk zes duim zeven linnen lang, en byna vier linnen dik, in ruft zynde, welke grootte in de opregting veel moet vermeerderen; als deze roede zig van zelve verlengt, legt zy zig op den buik in de gedaante van een slak, latende omtrent een lyn of twee tusschen de omwentelingen: men heeft my gezegd, dat, als deze dieren willen koppelen, het wyfje zig op den rug legt om het mannetje te ontvangen; deze, die thans het onderwerp is, was slegts agttien maanden oud.

De Hr. DE LA BORDE berigt in zyne Waarneemingen, dat 'er in Guyane twee soorten van tatous gevonden worden; de zwarte tatou, die agttien of twintig ponden weegen kan, is de grootste; de andere wiens kleur bruin, of liever koperrood, is, heeft drie klauwen, de eene langer dan de andere; zyn staart is weekagtig, zonder schild, met een enkel vel zonder schaal bedekt; hy is veel kleiner dan de ander, en weegt maar omtrent drie ponden.

De groote tatou, zegt de Hr. DE LA BORDE, brengt agt jongen, en zelfs tien, ter wereld, in zeer diepe gaten, daar toe gegraven; als men haar wil ontdekken, werkt zy van haren kant om haar hol nog dieper uit te graaven, en daalt byna loodrecht neder: deze dieren zwerven niet dan des nagts, eeten aardwormen, houtluizen, en mieren; hun vleesch is goed om te ceten, en het heeft wat van den smaak van een speenvarken; de kleine tatou, die

afsch grauw van kleur is, werpt maar vier of vyf jongen, maar zy graaft nog dieper gat in de aarde, dan de groote, en het is, te dezer oorzaak, ook nog moeilijker om haar te vangen; zy komt over dag uit haare verblyfplaats, zo de regen haar overfroomt; anders komt dit dier niet dan des nagts te voorschyn; men vindt deze tatous altyd alleen, en men weet dat zy in hunne gaten zyn, als men daar eene groote menigte van eene zekere foort van vliegen, die deze dieren op den reuk volgen, uit ziet komen: als men graaft om hen te vangen, graaven zy ook van hunnen kant, werpende de aarde agterwaards, en hunne toegangen derwyze toefstoppende, dat men 'er hen niet dan door middel van rook kan doen uitgaan; zy werpen in 't begin van 't regenfayfoen.

Het komt my voor, dat men den grooten zwarten tatou, daar de Hr. DE LA BORDE hier van spreekt, tot den kabassou moet brengen, waarvan wy de afbeelding geeven op de *XLI. Plaat* van dit Deel, die inderdaad de grootste van alle de tatous is; en ik denk dat men eveneens den kleinen yzergrauwen tatou tot de tatuéte brengen kan, schoon de Hr. DE LA BORDE zegt, dat zyn staart zonder schild is, 't geen verdienst zoude nader onderzocht te worden.

Wy geeven hier na nog (*Pl. XXXVII**) de afbeelding van een tatou met negen beweegbare gordels en een zeer langen staart; de beschryving en afbeelding worden ook in de *Philosophische Transacties Vol. 54. Pl. VII* gevonden: de Hr. WILLIAM WATSON, Geneesheer, heeft de beschryving van dezen tatou gegeven, waarvan dit de zaakelyke inhoud is; dit dier was leevend te Londen, by Mylord SOUTHWELL, het kwam uit Amerika; de afbeelding egter, die de gemelde Heer daarvan in de *Philosophische Transacties* geeft, is niet dan na het doode dier geteekend, en 't is te dezer oorzaak, dat zy wat hard en styf is, gelyk zy ook is in de *XXXVII*. Plaat*, welke wy hier geeven: dit dier woog zeven ponden, en hadt slegts de grootte van een gemeene kat: het was een mannetje, dat zelfs vry wel gegroeid was in eenige maanden, die het by Mylord SOUTHWELL geleefd hadt; men voedde het met vleesch en melk; het weigerde graan en vrugten te eeten; zy die het uit Amerika gebragt hebben, verzekerden, dat het de aarde uitgroef om daar zyn verblyf te neemen.

BESCHRYVING VAN DE TATOUS

of de SCHILDVARKENS.

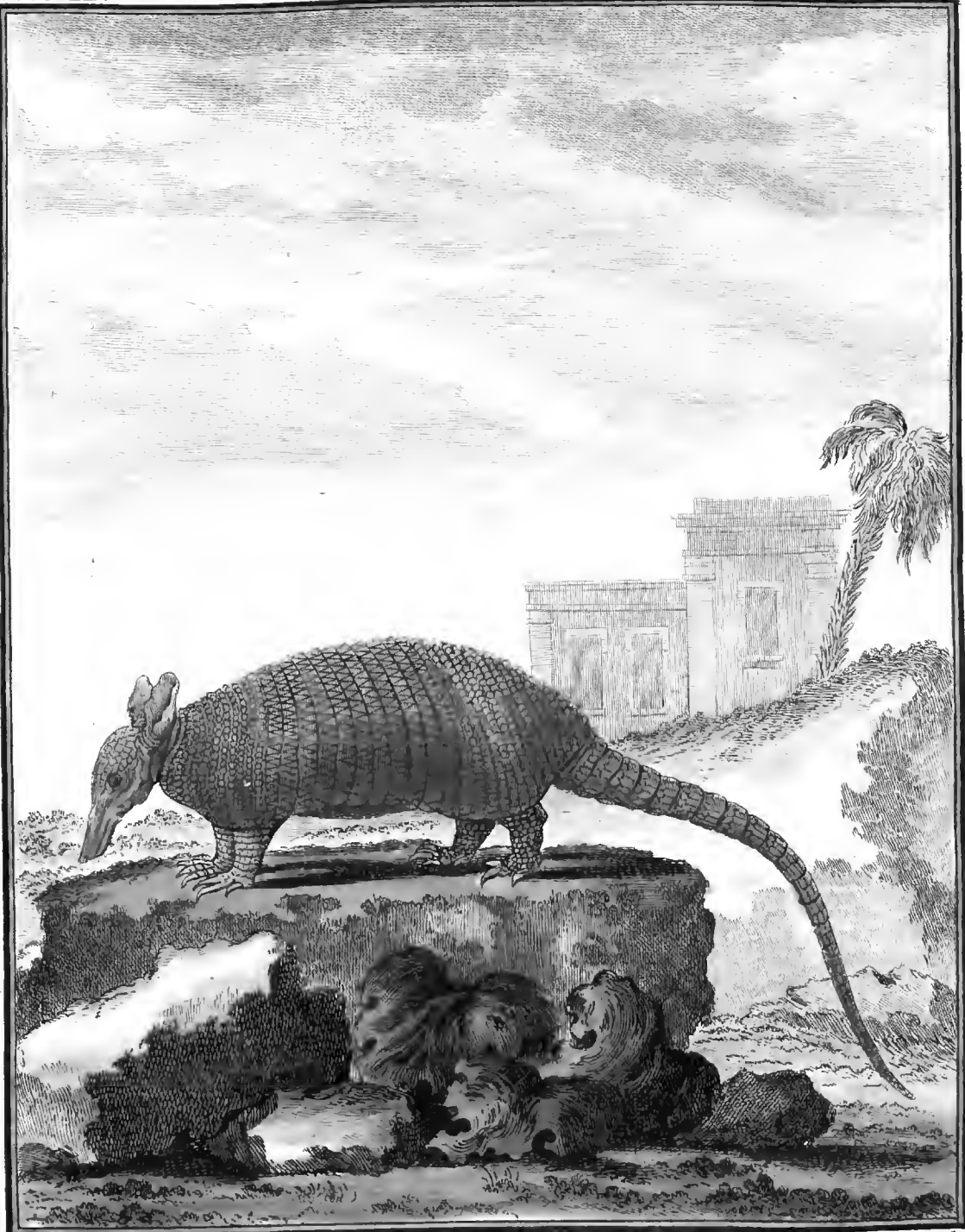
De tatous kunnen met den pangolin en den phatagin vergeleeken worden ten opzigt van het harde bekleedzel, waarmede zy bedekt zyn, in plaats van met hair dat het lyf van byna alle viervoetige dieren bedekt; het bekleedzel der tatous is ondertuffchen zeer verfchillend van de fchulpen van den pangolin en van den phatagin, door zyn maakzel en zyne zelfftandigheid; het is eene foort van beenagtig fchild, dat aan groote stukken verdeeld is over den kop, het lyf, een gedeelte der pooten en den staart, en elk van deze groote stukken beftaat uit andere kleineren stukken, die door de regelmaatigheid hunner fchikking daar eene foort van mozaïc-werk van maaken, het harde bekleedzel der tatous ftrekt zig niet over alle gedeelten van hun lighaam uit; het onderft van den kop, de borft, de buik, en de binnenkant der vier pooten zyn flegts met een vel bekleed, dat gelyk is aan het vel van andere viervoetige dieren; ook volgt dat vel alle de omtrekken der deelen welken het bekleedt, maar het beenig bekleedzel, zeer hard zynde, geeft aan de lighaamen der tatous flegts eene lompe en byna mismaakte gedaante; zodat men noch den hals, noch de fchouders onderscheidt, en de armen en dijen onder dit bekleedzel verborgen zitten.

De cachicame of tatou met negen banden is de eenige foort, waarvan wy individus gehad hebben, die wel genoeg bewaard waren om dezelve geheel, zo wel in-als uitwendig te kunnen befchryven; deze is de reden waarom wy de befchryving van de cachicame hier de eerfte plaatfen.

De CACHICAME of TATOU met negen banden.

De cachicame (*Pl. XXXVII*) heeft een kleinen, langen en zeer fmallen kop, een zeer langwerpigen fmoel, die zeer dun is en in eenen korten fnuit eindigt; eenen grooten bek, kleine oogen, en die op de zyden van den kop geplaatft zyn, lange ooren en die niet ver van elkanderen afstaan, den staart in de gedaante van een langwerpigen kegel en die zeer puntig is, korte pooten en zeer kleine voeten: daar zitten vyf vingers aan de agterfte, en flegts vier aan de voorfte voeten; de beide middelste vingers der laatftgenoemde zyn veel langer dan de anderen; de buitenfte middelste vinger heeft meer lengte dan de binnenfte; de derde vinger der agterfte voeten is de langfte; de vierde is een weinig korter dan de tweede; de eerfte en de vyfde zyn de kortfte en tegen over elkanderen geplaatft; de nagels zyn lang, geelagtig, fmal, byna plat en weinig geboogen.

De grootfte stukken van het beenagtig bekleedzel bedekken de fchouders en het kruis; het fchild der fchouderen ftrekt zig naar voren uit tot aan den kop, en naar agteren tot op den rug, en daalt ter wederzyden tot aan den

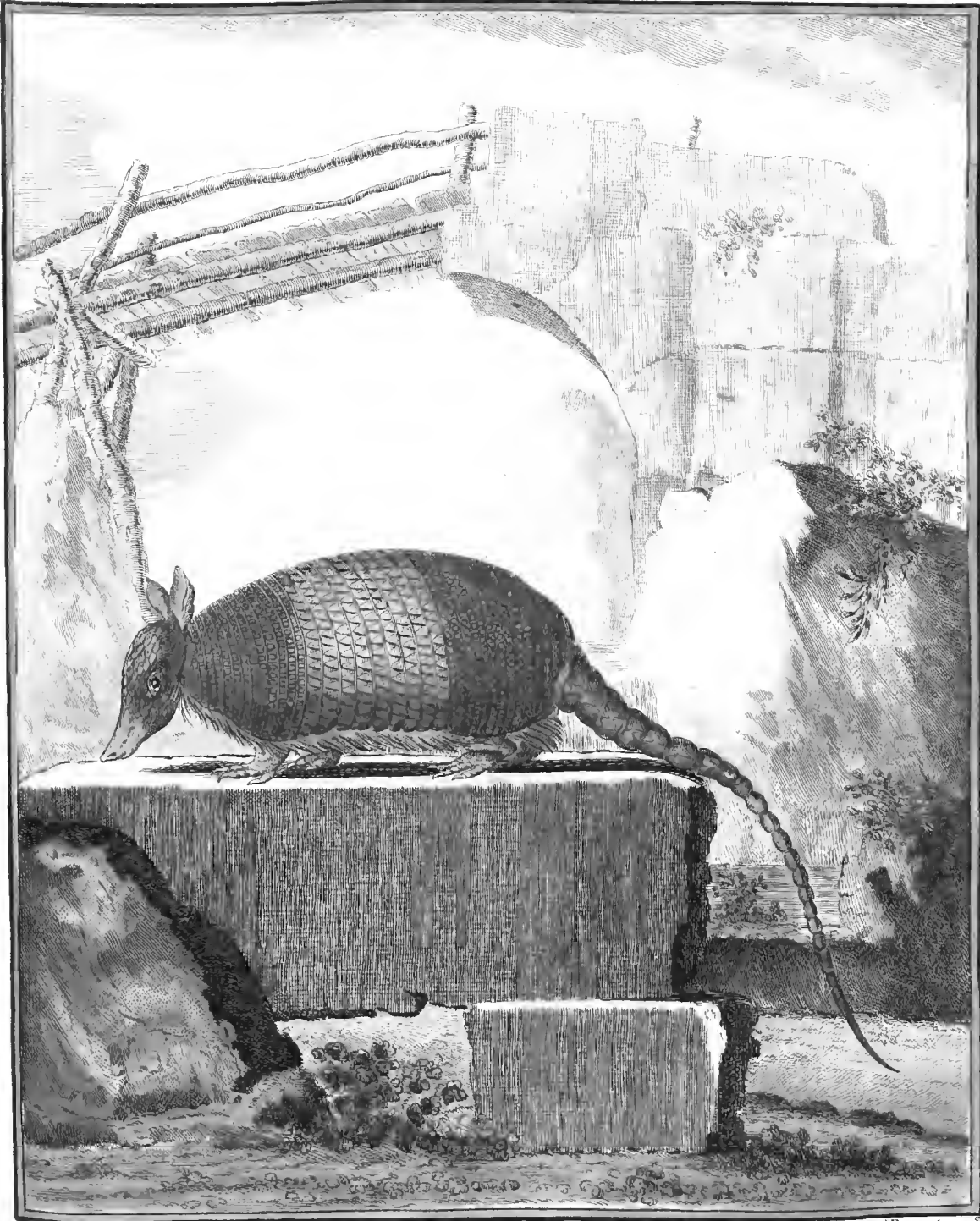

De Sere, del.

C. F. Fritsch, sc.

LE CACHICAME.

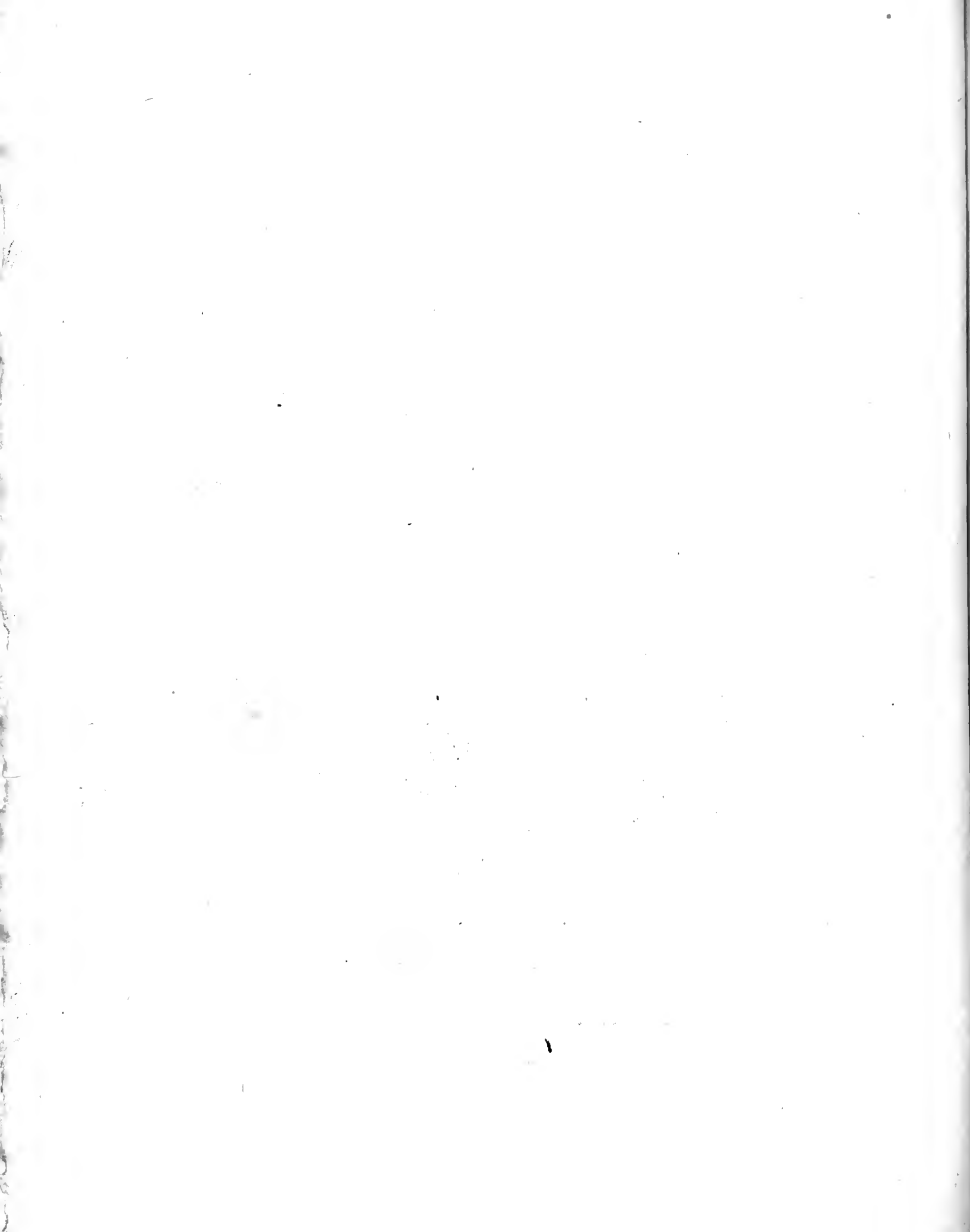

de Sore del.

Tringham sc.

LE TATOU A LONGUE QUEUE .

elleboog neder: het bestaat uit kleine stukken, die aan elkanderen vast zitten, en die in zeventien zeer onderscheiden regelen geschaard zitten, op eenigen afstand boven deszelfs onderste randen; eenigen dezer regelen vereenigen zig op de onderste randen en op het midden van het schild, zodat men 'er slegts omtrent veertien telt: alle de regels zyn als een boog van een cirkel gekromd en neigen naar een middelpunt, derzelver holrondeheid zit naar voren, zodanig dat de eerste regel, die de kortste is, den hals van dit dier omvat; het schild van het kruis strekt zig van den rug uit tot aan het begin van den staart, en daalt ter wedersyden neder tot aan de knie; hetzelfde bestaat uit omtrent vier-en-twintig regelen van kleine stukken; deze regels zyn als stukken van cirkels geboogen en neigen naar een middelpunt, gelyk die van het schouder-schild; derzelver holrondeheid zit naar agteren, en de laatste regel, die de kortste is, omvat het begin van den staart: de kleine stukken van elken regel van het schouder-schild en het kruis-schild (*ABC*, *Pl. XXXVIII*, *fig. 1*) hebben eene zeskantige gedaante, byna even regelmatig als die van de celletjes der wasch-koeken, welke de bijen maaken; zy zitten naauwkeurig tegen elkanderen aan geplaatst zonder eenig ledig tusschen beiden te laten; men onderscheidt ze niet dan door de zamenvoegingen, welke zy met malkanderen maaken, ook wordt men dezelve niet gewaar dan op den binnenkant van het schild (*fig. 1*), want uitwendig (*fig. 2*) schynt het uit knobbeltjes te bestaan van verschillende grootte, waar van de grootsten (*ABC*) zodanig agter elkanderen geplaatst zyn, dat zy de regels vertoonen der kleine stukken, die het schild uitmaaken; deze groote knobbeltjes staan een weinig van elkanderen af; de tusschenruimten, welke zy overig laten, worden gevuld met andere kleine knobbeltjes (*DEF*) van eene zeer onregelmatige gedaante.

De laatste regel der stukken van het schouder-schild en de eerste regel van het schild van het kruis bestaan uit langwerpige stukken, die grooter zyn dan die der overige regelen; zy hebben gezamentlyk, op hunnen buitenkant, een indrukzel in de gedaante van eenen langwerpigen driehoek, wiens basis naar agteren staat en die eenigermate naar een nagel gelykt; daar zitten tusschen den laatste regel van het schouder-schild en den eerste regel van het kruis-schild negen andere regels van diergelyke stukken met driehoekige indrukzels en tien dwarsche zamenvoegingen, gevuld door een buigzaam vel; elk dezer negen regelen van driehoekige indrukzelen behoort tot een stuk van het beenagtig bekleedzel van het dier, afgescheiden van de anderen, zodat het schild op den rug in negen dwarsche regels verdeeld is, die op het onderste van de zyden des lichaams nederdaalen; maar de regel van de driehoekige indrukzels, die zig buiten op het lighaam van het dier op elke beenagtige streep vertoonen, en die met hunne punt en hunne basis aan het vel der zamenvoegingen van het dier eindigen, maakt niet alle de breedte van de streep; hy verlengt zig naar voren onder het vel der zamenvoeging en schieft onder de streep door, die deze voorgaat: dit maakzel maakt het gemakkelyk voor het dier om zyn schild te verlengen of te verkorten, om den ruggraat te krommen en op te regten; wanneer dezelve regt gehouden wordt en het dier op zyne pooten staat, zit ieder der beenagtige banden gedeeltelyk onder dien verborgen, die denzelven

voorgaat: de eerste band strekt zig onder den laatsten regel van het schouderfchild uit, en de eerste van het kruis-fchild strekt zig onder den laatsten band uit; maar wanneer het dier zyne ruggraat kromt om zyn kop by zynen staart te brengen, rekt het vel van de zamenvoegingen der banden; elke band, naar voren getrokken wordende, schuift van den band af die op hem volgt; de laatste regel van het schouderfchild bedekt niet meer een gedeelte van den eersten band, en de laatste schuift geheel van onder den eersten regel van het kruis-fchild weg; door deze beweging maakt dit dier zyn bekleedzel langer en vouwt zig toe, gelyk een stekelvarken: men ziet door deze verklaring, dat de laatste regel van het fchild der schouderen en de eerste regel van het fchild van het kruis elk de verrigting van eenen halven band volbrengen, ook hebben zy, gelyk reeds gezegd is, driehoekige indrukzels, verschillende van die der andere regelen en gelyk aan die van het gedeelte der banden, dat bloot zit; zy gelyken dan naar die banden, uitwendig op het dier beschouwd, dus zoude men meenen dat het elf banden hadt, indien men slegts acht gaf op de banden met driehoekige indrukzelen, doch het is het getal der zamenvoegingen, dat het getal der banden moet bepaalen; daar zit 'er geene voor den laatsten regel van het fchild der schouderen noch agter het middelst gedeelte van den eersten regel van het kruisfchild; de zamenvoegingen zyn slegts ten getale van tien, en de beweegbaare banden bygevolge ten getale van negen: daar zitten onder-tusschen nog korte zamenvoegingen agter de uiteinden van den eersten en zelfs van den tweeden regel van het fchild van het kruis, maar dezelve strekken zig niet verre uit, en kunnen slegts de beide einden van die regelen beweegbaar maaken; deze kleine zamenvoegingen geeven het dier ecne gemakkelykheid te meer, om zyn bekleedzel te krommen, wanneer het zig wil rond maaken; alle deze beweegbaare zamenvoegingen zyn noodzaakelyk voor deze beweging, want het schynt my niet toe dat de banden noch de andere gedeelten van het bekleedzel kunnen buigen; de stukken die dezelve uitmaaken zitten stevig aan elkanderen vast; men kan dezelve daar niet afscheiden dan met geweld, als om dezelve te breeken; maar de scheidung geschiedt altyd in de voegen, die eene soort van geleeding maaken; dezelve scheen my toe onbeweeglyk te zyn, voor zo veel ik daar van heb kunnen opmaaken uit de bekleedzelen die gedroogd waren: dezelve uitbrandende maakten alle de stukken zig van zelve los, zy worden klinkende en wit; dezelve in stukken breekende heb ik gezien dat zy uit een vast en zamengepakt, en uit een celagtig en spongiens gedeelte bestonden gelyk de beenderen; by voorbeeld gelyk de opperhoofdsbeenderen van een konyn, dat ik met eenige stukken der banden van een cachicame heb uitgebrand; de stukken (*Pl. XXXVIII, fig. 3*) die het indrukzel (*A*) vertoonen van eenen driehoek, die zig uitwendig op het fchild vertoont, hebben de gedaante van een langwerpig vierkant, wanneer men dezelve in hun geheel beschouwt; de groote zyden van dit vierkant volgen de rigting van de lengte des lighaams van dit dier, derzelven binnenkant (*fig. 4*) is gelyk, daar zit eene verhevenheid of rand, die dwarfch loopt (*A*), aan den buitenkant ter plaatse, alwaar het vel van de zamenvoeging deze zyde begint te bedekken.

Het

Fig. 1.

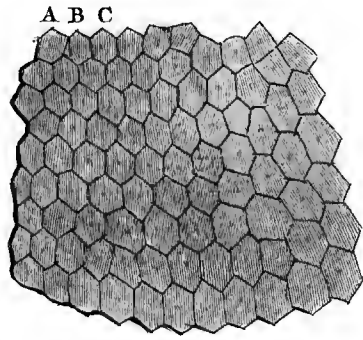

Fig. 2.

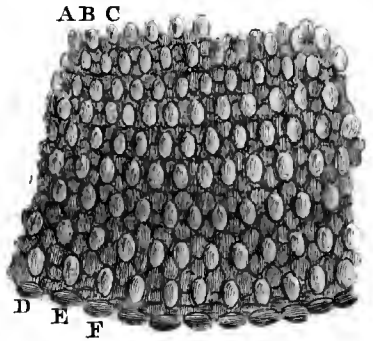

Fig. 4.

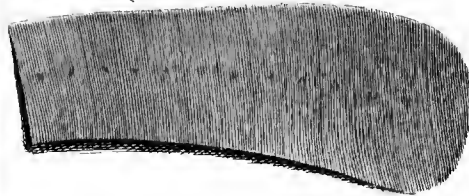

Fig. 3.

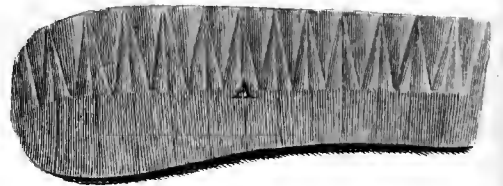

Fig. 5.

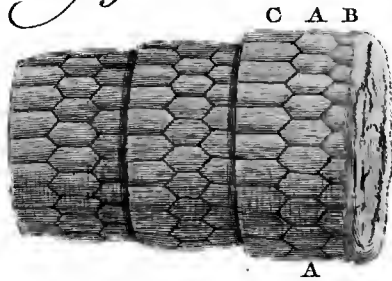
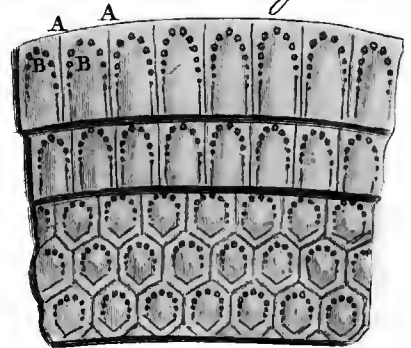
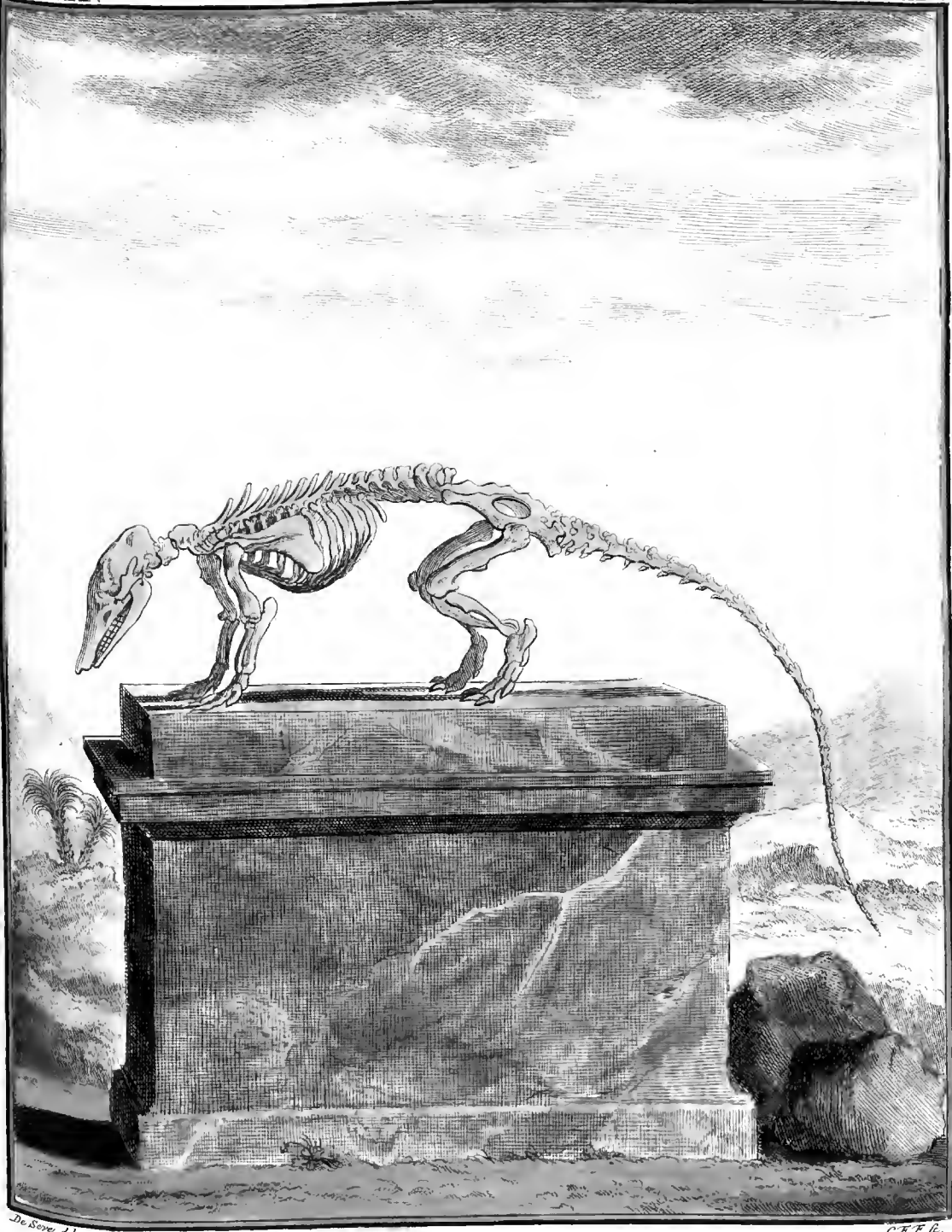

Fig. 6.

De Sore, del.

C.F.F. sc.

Het schild van den kop strekt zig uit van de ooren tot aan het einde van den smoel, en daalt ter wederzyden tot aan de oogen neder, aan hetzelfde zit eene uitranding ter plaatse van het bovenst ooglid, en hetzelfde bestaat uit stukken van eene zeer onregelmaatige gedaante: daar zitten eenige beenagtige stukken, die gelyk zyn aan die van het schild, tusschen de hoeken van den bek en de oogen, onder de oogen en op de zyden van den hals: de buitenkant der ooren, het onderst der pooten en de voeten zyn ook met gelyke beenagtige stukken bekleed, maar dezelve zyn zeer klein op de ooren.

De staart is geheel met een beenagtig schild bekleed, bestaande uit ringen of bouden in verband geschaard; aan denzelven zitten van deszelfs begin af tot op omtrent de helft zyner lengte twaalf onderscheiden banden, welker breedte, buiten aanden staart gemeeten, van byna eenen halven duim was, by het onderverp van deze beschryving, behalven de eersten die smaller waren; deze ringen springen een weinig over elkanderen heen, de agterste rand van elk derzelven strekt zy uit over den voorsten rand van den ring die op dezen volgt, en zit daar aan vast door een vel dat eene beweegbaare geleeding maakt, gelyk die welke tusschen de banden van den rug gevonden worden; door middel van deze geleedingen kan de staart zig in allerhande rigtingen buigen, naar omhoog, naar omlaag, en naar de zyden: elke ring (*Pl. XXXVIII, fig. 5*) bestaat uit drie regelen kleine stukken; die (*AA*) van den middelsten regel zyn zeskantig; die van den voorsten regel (*B*) en van den agtersten (*C*) hebben slegts vyf zyden; het overige van den staart voorby de ringen is met kleine stukken bekleed in de gedaante van schulpen, en in de daad zy glijen een weinig over elkanderen heen in de verschillende bewegingen van den staart: deszelfs schild maakt drie 'groeven, die zig langs den onderkant uitstrekken, uitgenomen by het begin van den staart alwaar zy verdwynen.

De buitenkant van alle de stukken van het beenagtig bekleedzel van den cachicame is bekleed met een hard, blinkend en geelagtig, vlies, dat zig, als men het aan het vuur blootstelt, krinkelt als parkement, blaazen maakt en tot een kool verbrandt: dit vlies is doorschynend en schynt van dezelfde natuur als het schild van de schildpad; men kan het gemakkelyk aftrekken: wanneer het schild gedroogd is, en na hetzelfde te hebben weggenomen ziet men aan de beenagtige stukken, welke dit vlies bekleedde, de ongelykheden van derzelver oppervlakte (*fig. 6*), derzelver voegen (*AA*) en eenige gaten (*BB*) die in de beenagtige stukken en derzelver voegen gevonden worden, en die ongetwyfeld met gaten in het vlies zelf overeenkomen om doorgang te geeven aan deszelfs vaten, zenuwen of banden.

De deelen des lighaams van den cachicame, die met de bekleedzelen voorzien zyn, gelyk aan die der andere viervoetige dieren, zyn ook met hairen of geelagtige borstels bezet die vry yl zyn en aan kleine bosjes staan; daar zitten dergelyke borstels op de voegen der kleine stukken van het beenagtig bekleedzel en voornamelyk op de zamenvoegingen der banden van den rug.

	voeren, duimen, lynen.		
Lengte van het geheele lighaam, in eene regte lyn gemeeten van het einde van den smoel tot aan het begin van den staart	0.	10.	6.
Lengte van den kop van het eind van den smoel tot aan het agterhoofd	0.	3.	0.
Omtrek van het einde van den smoel	0.	1.	2.
Omtrek van den smoel onder de oogen gemeeten	0.	3.	2.
Omtrek van de opening van den bek	0.	1.	8.
Afstand tusschen de beide neusgaten	0.	0.	2.
Afstand tusschen het einde van den smoel en den voorsten hoek van het oog	0.	1.	9.
Afstand tusschen den agtersten hoek en het oor	0.	0.	10 $\frac{1}{2}$.
Lengte van het oog van den eenen hoek tot den anderen	0.	0.	2 $\frac{2}{3}$.
Opening van het oog	0.	0.	1 $\frac{1}{2}$.
Afstand tusschen de voorste hoeken der oogen, over de kromte van het neusbeen gemeeten	0.	1.	4.
Dezelfde afstand in eene regte lyn genomen	0.	1.	0.
Lengte der ooren	0.	1.	0.
Breedte van derzelver basis over de buitenste kromte gemeeten	0.	0.	10.
Afstand tusschen de beide ooren omlaag gemeeten	0.	0.	3.
Omtrek van het lighaam in het midden gemeeten	0.	11.	0.
Lengte van den staart	0.	9.	8.
Deszelfs omtrek aan zyn begin	0.	3.	7.
Omtrek van de geleeding der hand	0.	1.	5.
Omtrek van de nahand	0.	1.	4.
Lengte, van de geleeding der hand af tot aan het eind der nagelen	0.	1.	8.
Breedte ter plaatse van de hiel	0.	0.	10.
Omtrek van den agtervoet	0.	1.	3.
Lengte, van de hiel af tot aan het eind der nagelen	0.	2.	6.
Breedte van den voorsten voet	0.	0.	6.
Breedte van den agtersten voet	0.	0.	9.
Lengte van de langste nagelen	0.	0.	7.
Derzelver breedte aan de basis	0.	0.	2.

De beschryving der inwendige deelen is naar een jongen cachicame, die in wyngest bewaard was, opgemaakt; dit jong was zes duimen twee lynen lang van het eind van den smoel tot aan den aars; de staart was vyf duimen en zeven lynen lang.

Het onderst kaakbeen was smal, rond aan het eind en drie lynen korter dan het bovenst kaakbeen: de smoel maakte een zeer hellend vlak van voren naar agteren en van boven naar beneden, op hetwelk de openingen der neusgaten zaten: het schild der schouderen bedekte den arm tot aan den elleboog en zat aan denzelfen vast; het schild van het kruis bedekte de dije tot aan de knie en was met dezelve verknogt; de agterpooten waren met hun agterst gedeelte niet van het vel van den onderbuik afgescheiden, daar waren slegts de enkel en de voet die geheel van hetzelfde los waren; de voorarm zat ook met zyn bovenst en voorste gedeelte aan het vel van de borst vast: het beenig bekleedzel zat aan het vel van den hals vast met het middelst gedeelte van deszelfs voorsten rand, en aan het begin van den staart met het middelst gedeelte.

te van deszelfs agterften rand; al het overige van dat beenig bekleedzel zat niet aan het vel van het dier vast dan op eenigen afstand onder zyne randen, en deze afstand was van zes lynen op de zyden van den hals: het vooruitsteekend gedeelte der randen van het bekleedzel bedekt den kop van het dier wanneer het zig heeft toegerold; het is my voorgekomen dat in dien staat het eind van den bek digt by den aars moest zyn, de knieën digt by de ellebogen, de voorfte en de agterfte voeten aan de zyden van den smoel, en de staart tusschen de voeten; het is ten minsten op die wyze dat de leden van dezen jongen cachicame zig gevleid hebben, wanneer ik hem toeboog, na hem uit den wyngeeft te hebben uitgenomen: het vel van het onderft kaakbeen, van de keel, van den voorarm, van de borst, van den buik en van de agterfte pooten was bezet met knobbeltjes waaruit kleine bosjes hair te voorschyn kwamen; deze knobbeltjes waren aan dwarfche rijen geschaard op de borst, op den buik en op de pooten; daar zaten ook haren op de voegen van alle de stukken van het beenagtig bekleedzel en aan den binnenften hoek van het oog; maar ik heb geen voetfpoor van baarden gezien, noch op den jongen tatou noch op anderen die ouder zyn: tusschen de knobbeltjes van het vel heb ik 'er twee op den buik onderscheiden die kleiner, gladder en zwarter waren dan de anderen, en die misschien tepels waren; zy zaten op vier lynen afstands van elkanderen, en op den afstand van eenen duim van de klink af.

By de opening van den onderbuik vond ik de maag in de linker-en de lever byna geheel in de regterzyde liggen: daar was geen blindedarm voor handen: dat gedeelte van de darmbuis, dat voor kronkeldarm verftrekte, maakte een boog van een cirkel in de regterzyde.

De maag hadt eenen grooten blindenzak; derzelve middelft gedeelte was ook zeer wyd, maar het regter gedeelte hadt naar evenredigheid veel minder middellyns, en maakte geen hoek op zyne kleine kromte gelyk de maag van de meeste viervoetige dieren; dit regter gedeelte van de maag van den cachicame was vast, en schein uit zeer dikke vliezen zamengefteld te zyn, wanneer men hetzelfde met de vingeren kneep: na deze maag geopend te hebben, heb ik gevonden dat de wanden van het regter gedeelte in de daad veel dikker en minder doorschynend waren dan die van het middelste en van het linker gedeelte, en hetgeen nog meer dikte en vastheid aan het regter gedeelte gaf was, dat het inwendig eenige plooijen hadt gelyk aan die van de lebbe der herkaauwende dieren, en van de maag van den beer, van den leeuw, van den panther, enz: zy strekten zig uit van den flokdarm tot aan den portier; zy waren omtrent het derde gedeelte van eene lyn breed.

De darmbuis geleek zeer veel naar die van den miereneeter, behalven de aanhangzels die aan die van den cachicame ontbraken. Deze darmbuis was drie voeten vyf duimen lang van den portier tot aan den aars; het eerste gedeelte hadt weinig middellyns ter lengte van omtrent drie voeten; het maakte boezemagtigheden uitsteekzels en vernaauwingen op kleine afstanden van elkanderen; het hadt flegts zes lynen omtreks op de dikfte plaatsen en de mid-

delyn van die vernaauwingen was flegts van eene lyn; het overige van de darmbuis hadt omtrent anderhalven duim omtrek.

De lever bestont flegts uit twee kwabben, de een was veel grooter dan de andere, en zat agter het middelst gedeelte van het middelrif geplaatst; de kleine kwab zat ter regterzyde van de groote; deze was in drie deelen onderscheiden door eene groote en eene kleine insnyding, de kleine was ten naastenby in het midden van de kwab ter plaatse van den schoorband, en drong niet door dan in den binnenkant van de lever; de groote insnyding was ter linkerzyde van de kleine, en het galblaasje zat in het midden van het regter gedeelte der groote kwab, waarvan wy hier spreken, ingekast; de kleine hadt aan haaren wortel eene verlenging, welke men voor eene derde kwab zoude kunnen neemen.

De milt was langwerpig, dikker en veel breeder aan haar onderst gedeelte dan op het overige haarer lengte.

De regter nier lag een weinig meer naar voren geplaatst dan de linker.

Het peesagtig middelpunt van het middelrif was zeer groot; ik heb aan de regter long flegts drie kwabben onderscheiden; zy waren agter den anderen gefchaard; de agterste was ten naastenby even groot als de beide anderen; zy zat met haaren wortel aan dien van de voorste kwab vast: de linker long hadt twee kwabben ten naastenby van dezelfde grootte; de onderkant van de eerste kwab was holrond over derzelve geheele uitgestrektheid, omdat zy van het eene eind tot het ander aan het hart raakte, welke plaatting verschillend was van die van het hart van andere viervoetige dieren: het hart van den cachicame, in plaats van schuinich van de regter-naar de linkerzyde en van voren naar agteren gerigt te staan, was regtstreeks naar de linkerzyde gerigt; het hadt eenen duim zeven lynen omtrek aan den bodem, agt lynen en eene halve lengte van de punt af tot aan het begin van de longenflagader, en zes lynen en eene halve van de punt af tot aan het longenzakje; deszelfs gedaante was langwerpig.

De tong was lang, puntig, bedekt met zeer korte tepeltjes, en op derzelve voorste en middelste gedeelten met kleine witte korreltjes bezet; ik ben op derzelve agterst gedeelte geen eene kelk-klier gewaar geworden, schoon ik ze met een sterk vergrootglas beschouwd heb.

Het strotklapje was groot en zeer sterk uitgerand aan zyn eind; daar zaten op het verhemelte vier wyde groeven die dwarfch liepen, en welke randen hooger waren aan de einden dan aan het midden.

De klink was zeer uitsteekende voornamelyk met haar voorste eind, dat twee lynen en eene halve buiten den onderbuik stak; zy hadt eenige gelykheid met de roede van een mannetje die zeer kort zoude geweest zyn, en een omtrek van een halven duim gehad hebben; derzelve opening liep in de lengte met betrekking tot het lighaam van het dier en was drie vierde deelen van eene lyn lang; zy zat op den afstand van anderhalve lyn van den aars af.

De teeldeelen hadden allen hunnen groei nog niet verkreegen; ik ben geen kittelaar ontwaar geworden; de binnenste wanden der lyfmoeder-scheede waren

glad; de blaas schein my toe groot te zyn; ik heb geene hoornen aan de lyfmoeder gezien; zy is my voorgekomen veel naar die der aapen te gelyken, en slegts trompetten te hebben; de eyerneften zaten slegts op den afstand van eene lyn van de lyfmoeder af.

Het voorhoofdsbeen van het geraamte (*Pl. XXXIX*) van den cachicame is zeer groot; het beslaat meer dan een derde gedeelte der lengte van den geheelen kop van het eind van den smoel af tot aan het agterhoofd; ook zyn de neusbeenderen naar evenredigheid veel korter dan die van het varken: schoon het voorhoofdsbeen geen uitsteekzel aan den oogput heeft, zyn egter de randen der oogputten niet dan een vyftiende gedeelte van hunnen omtrek afgebrooken: het onderst kaakbeen is zeer dun en van voren door eene groef geëindigd in de gedaante van eenen lepel; het knokkelwyze uitsteekzel is zeer klein; het kroonswyze uitsteekzel heeft meer uitgestrektheid, en daar zit onder het knokkelwyze uitsteekzel een derde uitsteekzel dat naar agteren gerigt staat.

De cachicame heeft geene sny-noch hondstanden; de baktanden zyn in het geraamte dat ten onderwerpe voor deze beschryving gediend heeft, ten getale van agt-en-twintig voor handen, veertien in elk kaakbeen, en zeven aan elke zyde; maar by een ander onderwerp heb ik een-en-dertig tanden gevonden, zestien namelyk in het onderst kaakbeen, agt aan elke zyde, agt in de linkerzyde van het bovenst kaakbeen, en slegts zeven in de regterzyde: de zevende der linkerzyde, was kleiner dan de zesde en de agtste, en daar was minder tusschenwydte tusschen die tanden dan tusschen de anderen, zodat de zesde der linkerzyde ten naastenby tegen over den zesden der regterzyde zat, en de agtste der linkerzyde tegen over den zevenden van den regter kant; het schein dus door de plaatsing en de kleinheid van den zevenden tand der linkerzyde dat hy overtallig was; doch wy zullen in het vervolg van deze beschryving andere onregelmatigheden zien in het getal en de plaatsing der tanden van de tatous: die van den cachicame zyn kort en byna rolrond, uitgenomen de eerste die plat zyn op de zyden; deze hebben slegts eene enkele punt aan het eind dat buiten de tandkas uitsteekt; de andere tanden hebben twee punten; het eind dat in de tandkas vast zit eindigt in eene holronde zyde, en heeft geene wortels: de eerste tanden van boven zyn in het geraamte, waarvan wy hier spreken, op negen lynen afstand van het einde van den neus geplaatst, en de eersten van onderen op zeven lynen afstands van het eind des ondersten kaakbeens.

Alle de wervelbeenderen van den nek zyn zeer breed; de dwarfsche uitsteekzels van het eerste wervelbeen, in plaats van zig, gelyk by andere dieren, ter wedersyden uit te strekken, schynen naar omhoog geboogen te zyn en zyn zeer kort: het doornagtig uitsteekzel des tweeden wervelbeens is groot, trekt zig naar agteren uit en bedekt de vier volgende wervelbeenderen, die geen doornagtig uitsteekzel hebben, even min als het zevende.

Daar zitten elf wervelbeenderen in den rug en elf ribben aan elke zyde, namelyk vyf waare en elf valsche; alle deze ribben zyn breed en plat, vocr-

namelyk de eerften, die veel breedte hebben aan hun onderfte eind: het borftbeen beftaat flegts uit vier beenderen, waarvan het eerfte zeer groot is en de gedaante heeft van eene ruit; een van dezelfs hoeken zit naar voren en geleedt zig met de fleutelbeenderen; de tegenoverftaande hoek geleedt zig met het tweede beentje, en de zydelingsche hoeken met de eerfte ribben; de geleeding der tweede ribben gefchiedt tuffchen het eerfte en tweede beentje van het borftbeen; die der derde ribben tuffchen het tweede en het derde been, en die der vierde en vyfde ribben tuffchen het derde en het vierde beentje; alle de doornagtige uitfteekzels der wervelbeenderen van den rug ftaan agterover geboogen.

De wervelbeenderen der lendenen zyn ten getale van vyf; derzelve doornagtige uitfteekzels zyn agterover, en de zydelingsche naar omhoog en naar voren geboogen.

Het heiligbeen beftaat uit drie valsche wervelbeenderen, indien men geene andere rekent tot dit been te behooren dan dezulken die met hunne zydelingsche deelen aan de heupbeenderen raaken; maar daar zyn 'er nog twee anderen, welke men zoude kunnen befchouwen als van het heiligbeen afhangelyk te zyn; vyf andere wervelbeenderen hebben vervolgens lange zydelingsche uitfteekzels die aan de zitbeenderen uitloopen; de ftart eindelyk is zamengefteld uit omtrent agt-en-twintig valsche wervelbeenderen, waarvan de agt of tien eerften lange zydelingsche uitfteekzels hebben, die door de geleedende zyden aan het beenagtig fchild van den ftart raaken: na de fchilden der fchouderen, van den rug en van het kruis te hebben afgelig, heb ik dezelve niet op eene zeer duidelyke wyze zien vast zitten dan aan het voorfte en bovenfte eind der heupbeenderen en aan de oneffenheden van de zitbeenderen, en het was niet dan door kleine banden, welke ik niet gewaar geworden ben ter plaatfe van de fchouderbladeren en van de doornagtige uitfteekzels der wervelbeenderen van den rug en van de lendenen; ik heb onder het beenagtig bekleedzel niet dan vet en fpieren gevonden.

Het voorfte gedeelte van het heupbeen heeft drie zyden, waarvan de bovenfte en de onderfte breed zyn; de binnenkant is smal en dit been is geboogen in zyne lengte, dezelfs holrontheid zit naar buiten; de zitbeenderen hebben elk een uitfteekzel op den binnenkant; de goot van het bekken heeft flegts weinig lengte.

Het fchouderblad heeft eene langwerpige gedaante en die naar die van eenen driehoek gelykt; dezelfs doornagtig uitfteekzel ftaat naar omhoog en eindigt in eenen knop die zig met een fleutelbeen geleedt; het ravenbeks-uitfteekzel is zeer klein.

De fleutelbeenderen zyn dun.

Het middelft gedeelte van het armbeen is platagtig zodanig dat het eenen buiten-en eenen binnenkant heeft: daar zit een groot uitfteekzel op de voorfte zyde.

Het ftraalbeen is zeer kort, en het armbeen is naar evenredigheid niet langer dan door den elleboogsknokkel die zeer lang is.

De groote en zelfs de kleine draaier hebben eenen grooten omtrek in vergelyking van dien van den kop van het dijebeen; dit been heeft een groot uitsteekzel op den buitenrand van deszelfs middelst gedeelte.

Het bovenst en het middelst gedeelte van het scheenbeen zyn plat op de zyden, het onderst gedeelte is zulks van voren en van agteren, en het bovenst gedeelte van het kuitbeen is ook plat op de zyden; dit been raakt niet dan met zyne einden aan het scheenbeen; daar is een afstand van vier lynen tusschen deszelfs middelst gedeelte en dat van het scheenbeen: de beenderen der agterpooten zyn over het algemeen dik en kort, gelyk men zulks zien kan uit de afmetingen die in de volgende tafel worden opgegeeven.

De eerste regel van de voorhand bestaat uit vier beenderen, waarvan de twee eersten onder het straalbeen zitten; het derde zit onder de ellepyp, en het vierde agter het derde: daar zitten ook vier beenderen in den tweeden regel, het eerste zit tusschen het eerste been van den eersten regel en het eerste been van de agterhand; het tweede been van den tweeden regel der voorhand zit tusschen het eerste been van den eersten regel en het tweede been van de agterhand; het derde been van den tweeden regel der voorhand zit tusschen het tweede been van den eersten regel en het derde been der nahand; het vierde been van den tweeden regel der voorhand zit onder het binnenst gedeelte van het eerste been uit den eersten regel der voorhand, gedeeltelyk boven het derde been der agterhand en gedeeltelyk boven het vierde: daar zit daarenboven een beentje geplaatst aan den buitenkant van het bovenst gedeelte des vierden beens van de agterhand.

De beide regels van den duim zitten onder het eerste been van de nahand, dat het kleinste der vier is; dat, hetwelk boven den tweeden vinger geplaatst is, is het grootste; ook is de tweede vinger langer en dikker dan de eerste; de derde is een weinig grooter dan de duim.

De voorvoet is, gelyk by de meeste dieren, uit zeven beenderen te zamengefeld; het tweede wiggebeentje is zeer klein.

Daar zitten vyf beenderen in den navoet; derzelver grootte is geëvenredigd aan die der vingers; ook zyn de drie middelste beenderen veel grooter dan de beide anderen.

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte, van het eind der neusbeenderen tot aan het agterhoofd.	0.	3.	0.
De grootste breedte van den kop	0.	1.	2.
Lengte van het onderst kaakbeen van deszelfs voorste eind af tot aan den agtersten rand van het knokkelswyze uitsteekzel.	0.	2.	2½.
Breedte van deszelfs voorste eind	0.	0.	1½.
Breedte van het einde van den smoel	0.	0.	3½.
Afstand tusschen de oogputten en de opening der neusgaten	0.	1.	7.
Lengte van die opening	0.	0.	2½.
Breedte	0.	0.	3½.
Lengte der eigenlyke neusbeenderen	0.	0.	10.
Breedte ter breedste plaats	0.	0.	2.
Breedte der oogputten	0.	0.	5.
Hoogte	0.	0.	5.

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte der langste baktanden buiten het been	o.	o.	1.
Middellyn	o.	o.	0 $\frac{3}{4}$.
Lengte der twee voornaamste stukken van het tongbeen	o.	o.	5.
Lengte der tweede beenderen	o.	o.	3.
Lengte der derde	o.	o.	1 $\frac{1}{4}$.
Lengte van het middelst been der vork	o.	o.	2 $\frac{1}{4}$.
Breedte	o.	o.	2 $\frac{1}{4}$.
Lengte der takken van de vork	o.	o.	3 $\frac{1}{2}$.
Breedte van het gat des eersten wervelbeens van boven naar beneden	o.	o.	4.
Lengte van de eene zyde tot de andere	o.	o.	4 $\frac{1}{2}$.
Breedte van het eerste wervelbeen, op de zydelingfche uitfteekzels gemeeten	o.	o.	9.
Hoogte van het doornagrig uitfteekzel des tweeden wervelbeens.	o.	o.	3 $\frac{1}{2}$.
Lengte van voren naar agteren	o.	o.	7.
Lengte des lighaams van het laatste wervelbeen van den rug, dat het langst is	o.	o.	3.
Lengte der eerste ribben	o.	o.	10 $\frac{1}{2}$.
Aftand tuffchen de eerste ribben op de wydste plaats	o.	o.	2.
Lengte van de vyfde en zesde ribben, die de langste zyn	o.	1.	11.
Lengte van de laatste der valsche ribben	o.	1.	1.
Breedte van de breedste rib	o.	o.	4 $\frac{1}{2}$.
Lengte van het borstbeen	o.	1.	5.
Lengte van het eerste been, dat het langste is	o.	o.	7.
Deszelfs breedte in het midden	o.	o.	6 $\frac{1}{2}$.
Lengte van het lighaam der lendenenwervelbeenderen	o.	o.	3 $\frac{1}{2}$.
Breedte van het voorfte gedeelte des heiligbeens	o.	1.	o.
Breedte van het voorfte gedeelte des heupbeens	o.	o.	4 $\frac{1}{2}$.
Lengte van dat been, van het midden der panswyze holligheid tot aan het voorfte eind	o.	1.	8.
Middellyn van die holligheid	o.	o.	4.
Lengte van de goot	o.	o.	3.
Lengte der eironde gaten	o.	o.	9.
Breedte	o.	o.	5.
Wydte van het bekken	o.	o.	9 $\frac{1}{2}$.
Hoogte	o.	1.	10.
Lengte van het fchouderblad	o.	1.	9.
Breedte ter breedste plaats	o.	1.	3.
Breedte ter smalste plaats	o.	o.	4.
Hoogte van den doorn op de verhevenste plaats	o.	o.	3.
Lengte der sleutelbeenderen	o.	o.	10 $\frac{1}{2}$.
Lengte van het fchouderbeen	o.	1.	8.
Omtrek op de dunste plaats	o.	o.	8.
Omtrek van het bovenft gedeelte	o.	o.	5.
Breedte van het onderft gedeelte	o.	o.	7.
Lengte van de ellepyp	o.	1.	10.
Hoogte van den elleboogsknokkel	o.	o.	8.
Lengte van het ftraalbeen	o.	1.	1 $\frac{1}{2}$.
Breedte van het bovenfte eind	o.	o.	3 $\frac{1}{2}$.
Breedte van het onderfte eind	o.	o.	3 $\frac{1}{2}$.

Dikte

	voeten, duimen, lynen.		
	O.	C.	
Dikte	O.	C.	4½.
Lengte van het dijbeen	O.	2.	4.
Middellyn van deszelfs kop	O.	O.	3½.
Middellyn van het midden des beens	O.	O.	3½.
Breedte van het onderste eind	O.	O.	7½.
Lengte der kniefschyven	O.	O.	5.
Breedte	O.	O.	3.
Dikte	O.	O.	2½.
Lengte van het scheenbeen	O.	I.	9½.
Breedte van deszelfs kop	O.	O.	7.
Omtrek van het midden des beens	O.	O.	10.
Breedte van deszelfs onderste eind	O.	O.	6.
Lengte van het kuitbeen	O.	I.	6½.
Omtrek op de dunste plaats	O.	O.	4.
Breedte van het bovenst gedeelte	O.	O.	4½.
Breedte van het onderst gedeelte	O.	O.	3½.
Hoogte van de voorhand	O.	O.	2.
Lengte van het hielbeen	O.	O.	10.
Lengte van het derde been der nahand, dat het langste is	O.	O.	7½.
Breedte in het midden	O.	O.	2½.
Lengte van het eerste been, dat het kortste is	O.	O.	2½.
Lengte van het derde been van den navoet, dat het langste is	O.	O.	8½.
Deszelfs breedte in het midden	O.	O.	2½.
Lengte van het vyfde, dat het kortste is	O.	O.	3½.
Lengte des eersten regels van den derden vinger der voorste voeten.	O.	O.	2.
Lengte van den tweeden	O.	O.	3.
Lengte van den derden	O.	O.	4½.
Lengte des eersten regels van den derden vinger der agterste voeten	O.	O.	1½.
Lengte van den tweeden regel	O.	O.	3½.
Lengte van den derden	O.	O.	4½.
Lengte van den eersten regel van den duim	O.	O.	2½.
Lengte van den tweeden	O.	O.	3½.

De TATUETE of TATOOU met agt banden.

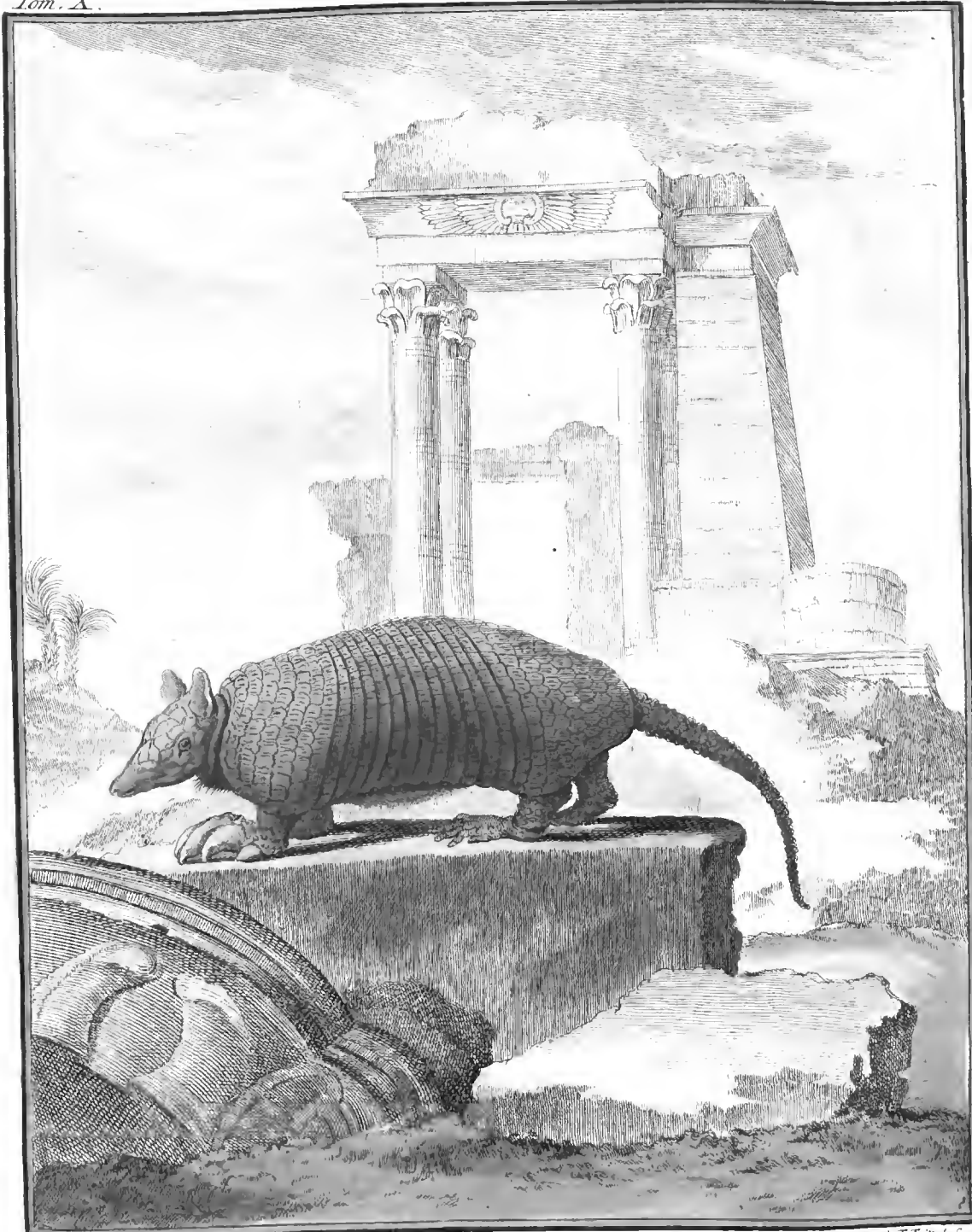
Ik heb flegts gedroogde tatuetes gezien, dus heb ik dezelve niet met de cachicames kunnen vergelyken ten aanzien van de uitwendige deelen des lighaams, en ik heb by dezelve geene andere verschillen gevonden dan in het getal der beweegbaare banden van het rugfchild; de tatuete heeft 'er flegts agt, terwyl de cachicame 'er negen heeft; voor het overige gelyken zy volmaaktelyk naar elkanderen: men beweert dat zy tot verschillende foorten behooren, maar dit gevoelen is niet eenstemmig, en daar is eenige twyfeling omtrent dit onderwerp overgebleeven (a): ik denk dat deze twyfeling bevestigd zoude zyn geworden indien de opstellers der Naam-lyften tatous van verschillende foorten hadden onder hunne oogen gehad, en dezelve in alle hunne deelen omzigtig hadden bekeken, ten minften uitwendig: zy zouden gezien hebben, dat zelfs met

(a) Zie LINNÆUS *Syst. Nat. Edit. X. pag. 51.*
X. Deel. Y

opzigt op de banden van het schild der tatous, het getal van die banden niet het eenigst kenmerk is, waarop men acht moet slaan om de foorten te bepalen; de form en het getal der stukken, waar uit elke band bestaat, zyn mischien niet min beslissende dan het getal der banden: zie hier wat my zulks doet gelooven: ik heb eenige tatous van drie zeer onderscheidene foorten, die in het Kabinet van den Koning bewaard worden, met malkanderen vergeleeken; namelijk den cachicame, die de tatou met negen banden is, den kabassou, die de tatou met twaalf banden is, en den encoubert die de tatou met zes banden is: ik heb bevonden dat 'er even groote verschillen waren in de form en in het getal der stukken, waaruit de banden van elke van die foorten van tatous bestaan, als in het getal der banden (b): de stukken daarentegen, waaruit de banden der tatuetes zyn zamengesteld, gelyken volmaaktelyk in form naar die der cachicamen: wat het getal der stukken van elken band betreft, ik heb die van den eersten, van den vyfden en van den laatsten band van agt cachicames geteld: ik heb verscheidenheden in dat getal gevonden, maar om de middelgetallen te neemen, zyn zy dezelfde als die van de stukken der banden van twee tatuetes, die de eenige zyn welke ik gezien heb: de gelykheid tusschen de cachicames en de tatuetes strekt zig veel verder uit; want ik ben geen verschil ontwaar geworden in het schild der schouderen, van het kruis, van den kop, van de ooren; van het lyf, van den staart, enz., in het getal en de form der vingeren en der nagelen, in de plaatsing, de form en het getal der tanden, noch zelfs, om zo te spreken, in de verscheidenheden van dat getal, die by de tatuetes gelyk by de cachicames gevonden worden (c): deze dieren vermeer hebben dan de anderen; onder zo veele overeenkomsten in het maakzel van dit dier, moest men onderzoeken van hoe veele waarde zulk een verschil in het getal der stukken van deszelfs beenagtig bekleedzel zyn kan; ik heb reeds doen opmerken dat 'er verscheidenheden in het getal der stukken gevonden worden, waaruit de banden by verscheiden cachicames zyn te zamengesteld: van agt welken ik heb waargenomen, heeft de een tot drie-en-zestig stukken in den laatsten band, en een ander niet meer dan drie-en-vyftig; dit verschil is omtrent van een zesde gedeelte; daar zyn ook verscheidenheden in het getal der stukken, die de regels van het schild der schouderen en van dat van het kruis uitmaaken: dewyl het getal der stukken niet standvastig hetzelfde is in de dwarsche regelen der schilden van de schouderen, van den rug en van het kruis van verschillende cachicames; waarom zoude men begeeren dat het getal der stukken standvastiger ware in de regelen die in de lengte loopen? Als men onderstelt dat 'er een stuk meer of min zit in die regelen in de lengte, gelyk men zulks in de cachicames ziet met betrekking tot de tatuetes, is het verschil slegts van een vyftigste gedeelte; dewyl zy omtrent vyftig stukken hebben in elken regel die in de lengte loopt; namelijk zeventien voor het schouder-schild, agt of negen voor het rug-schild, en omtrent

(b) Zie de volgende beschryving van den kabassou en den encoubert.

(c) Zie de beschryving van dat gedeelte van het Kabinet, hetwelk betrekking heeft tot de tatous.

De Sere. del.

C. F. Fritsch. sc.

LE KABASSOU.

vier-en-twintig voor het schild van het kruis; dit verschil van een vyftigste gedeelte is veel geringer dan dat van een zesde, gelyk men vindt in het getal der stukken van den laatsten band der cachicame; bygevolge schynt hetzelfde my niet genoegzaam om eene verschillende foort te bepaalen: de foort van den tatuete zal dus twyfelagtig zyn, zo lang men geene andere kundigheden omtrent het inwendig maakzel hebben zal, of omtrent de eigenschappen van dat dier, en zo lang men niet zal weeten of deze dieren te zamen koppelen en jongen voortbrengen.

De KABASSOU of TATOU met twaalf banden.

De kabassou heeft, gelyk de cachicame en tatuete, een beenagtig bekleedzel, aan groote stukken verdeeld, die de schoulers, den rug en het kruis bedekken, en aan kleinere stukken die op den kop en op den buitenkant der pooten zitten: het schild van den rug is ook, gelyk dat van den cachicame en van den tatuete, in verscheiden dwarsche en beweegbaare banden verdeeld; maar het verschilt daarvan hierin, dat de banden ten getale van twaalf zyn, in plaats van negen, gelyk 'er op den rug van den cachicame, en van agt, gelyk 'er op dien van den tatuete gevonden worden: de kabassou verschilt nog van die beide andere tatous door het getal en het indrukzel der stukken, waar uit die banden en de schilden van de schouderen, van het kruis en van den staart zyn te zamengefeld, door de gedaante en de schikking van het schild van den staart, door het maakzel van den kop, van de voeten en van de nagelen; door de lengte van den staart en door het getal der vingeren: de kabassou (*Pl. XL*) heeft den kop en den finoel korter en breeder dan de cachicame (*Pl. XXXVII*) en de tatuete, den kruin van den kop minder verheven, de ooren breeder en veel verder van elkanderen af, den staart minder dik aan zyn begin en veel korter, de pooten en de voeten dikker; daar zitten vyf vingers aan elken voet; de nagels hebben eene bruine kleur; die van de voorste voeten zyn meestentyds veel grooter dan die van de agtersten, en hebben een byzonder maakzel; zy zyn als eene smalle en ongelyke goot geboogen, zodat de buitenkant tweemaal zo veel breedte heeft als de binnenkant, de nagel van den middelsten vinger is naar evenredigheid grooter dan de anderen; die van den duim is even klein als die van de agterste voeten: de vingers der voorste voeten vertoonen zig op het uiterlyke niet dan door de nagelen, aan de agterste voeten is de vyfde vinger zeer klein en staat zeer ver van den vierden af.

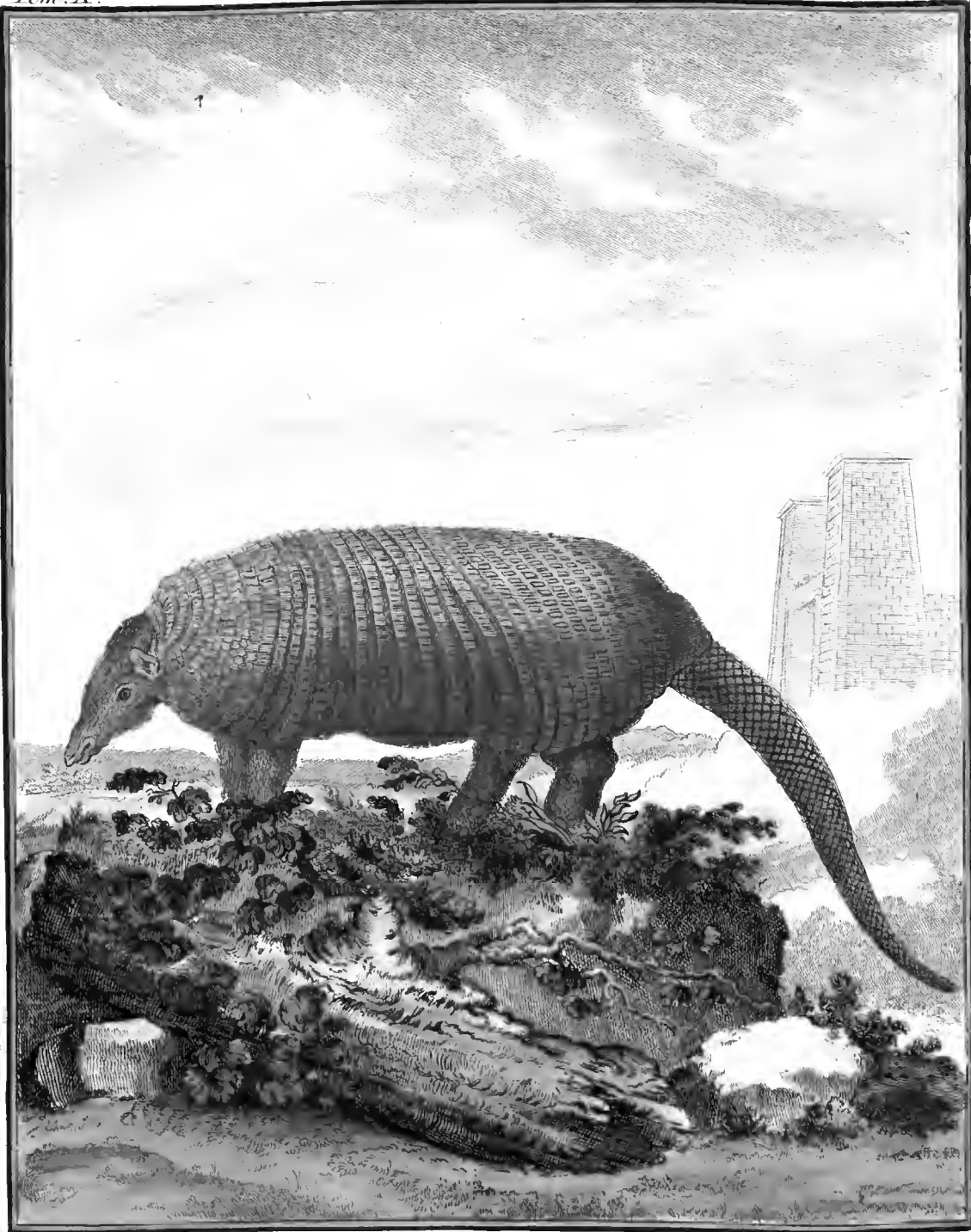
Het schild van de schouderen bestaat als uit stukken van mozaïkwerk, die veel grooter zyn dan die van den cachicame, en van den tatuete; ook zyn die regels in minderen getale by den kabassou, en het getal der stukken van elken regel bedraagt niet de heft der stukken, die met deze overeenkomen by den cachicame en den tatuete in de beweegbaare banden, in het schild van de schouderen en in dat van het kruis; de regels van dat laatste schild zyn slegts ten getale van tien; de kleine stukken, die het schild der schouderen uitmaaken, hebben eene gedaante die naar een vierkant gelykt, maar dat onregel-

matig is; die van het kruischild zyn minder onregelmatig, en de stukken der beweegbaare banden van den rug zyn naauwkeurig vierkant: allen zyn zy bekleed met een vel dat eene gemengde kleur, heeft uit geelagtig en bruin bestaande: de indrukzels van deze vliezen zyn gering en hebben slegts het voorkomen van barstjes; die scheurtjes neemen evenwel op de groote stukken de gedaante aan van eenen kring, die op het midden van elk stuk geplaatst is: als men het vlies afligt, ontdekt men het beenig stuk dat wit is, en dat indrukzels heeft, welke met die van het vel overeenkomen: de twaalf beweegbaare banden van den rug springen slegts weinig over elkanderen heen; de laatste regel van het schild der schouderen strekt zig ook maar weinig over den eersten band van den rug, en de laatste band van den rug over den eersten regel van het schild van het kruis heen.

De stukken van het schild van den kop hebben eene onregelmatige gedaante, gelyk die van den cachicame, maar zyn grooter en bygevolge in kleiner getal: de buitenkant der ooren is met zeer kleine beenagige stukken bekleed gelyk by den cachicame.

De staart is niet met een schild bekleed, gelyk die van den cachicame en van den tatuete, maar slegts met een bruin vel, gelyk aan dat van het onderst van den kop, aan dat van den hals, van de borst, van den buik en van de pooten; doch alle deze deelen en de staart zyn bezaaid met kleine knobbeltjes in de gedaante van schyfjes, die geelagtig of bruin van kleur zyn, blinkende, hart, en van denzelfden aart als het vlies, dat de stukken van het schild bedekt; de grootste zitten op de pooten; die van de borst zitten aan dwarsche rijen geschaard, die ver van elkanderen afstaan: daar zyn kleine geelagtige of bruine borstels, by bosjes aan den omtrek van deze schyven geplaatst; daar zitten ook gelyke borstels tusschen de schulpen der schilden.

	voeten, duimen, lyuen.		
Lengte van het geheele lighaam, in eene regte lyn gemeeten van het eind van den smoel tot aan het begin van den staart	o.	II.	o.
Lengte, van het einde van den smoel tot aan het agterst eind van het schild van den kop	o.	2.	7.
Omtrek van het einde van den smoel	o.	I.	8.
Omtrek van den smoel, onder de oogen gemeeten	o.	4.	o.
Omtrek van de opening van den bek	o.	I.	6.
Afstand tusschen het einde van den smoel en den voorsten hoek van 't oog	o.	I.	5.
Afstand tusschen den agtersten hoek en het oor	o.	o.	4.
Lengte van het oog van den eenen hoek tot den anderen	o.	o.	3.
Afstand tusschen de voorste hoeken, over de kromte van het neusbeen gemeeten	o.	I.	II.
Dezelfde afstand in eene regte lyn gemeeten	o.	I.	3.
Omtrek van den kop tusschen de oogen en de ooren gemeeten.	o.	4.	3.
Lengte der ooren	o.	o.	II.
Breedte van derzelver basis, over de buitenste kromte gemeeten.	o.	o.	10.
Afstand tusschen de beide ooren, omlaag gemeeten	o.	I.	I.
Omtrek van het lighaam, in het midden gemeeten	o.	9.	o.
Lengte van den staart	o.	5.	9.

DeSève, del.

C. F. Eriozsch, sc.

AUTRE KABASSOU.

	voeten, duimen, lynen.		
Omtrek van denzelfven aan het begin	0.	2.	6.
Omtrek van de voorste pooten	0.	3.	6.
Omtrek van de agterste pooten	0.	3.	10.
Lengte, van de hiel tot aan het eind der nagelen	0.	2.	3.
Breedte van den voorsten voet	0.	1.	1.
Breedte van den agtersten voet	0.	0.	11.
Lengte der langste nagelen	0.	1.	4.
Derzelver breedte aan de basis	0.	0.	2.
Breedte aan de buitenste zyde	0.	0.	6.

Daar wordt in het Kabinet van de Koninglyke Abdije van Ste. Genoyeva een kabassou bewaard (*Pl. XLI*), die driemaal zo veele lengte heeft als de voorgaande (*Pl. XL*); de staart is naar evenredigheid even lang by beiden; doch ik heb niet dan zeer onvolmaaktelyk over de andere evenredigheden des lichaams van deze beide dieren kunnen oordeelen, omdat zy mismaakt zyn door de uitdrooing en gedeeltelyk verminkt, want de vier voeten ontbreken aan den grooten (*d*): het is my evenwel voorgekomen dat deze groote kabassou den smoel en den kop naar evenredigheid minder dik hadt dan de kleine, en de ooren veel grooter, benevens nog eenige geringer verschillen, welke men zal kunnen erkennen als men de volgende tafel met de voorgaande vergelykt.

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte van het eind van den smoel tot aan het begin van den staart.	2.	8.	0.
Lengte van den kop, van het einde van den smoel tot aan het agterst eind van het schild	0.	7.	0.
Omtrek van het eind van den smoel	0.	3.	3.
Wydte van de opening van den bek	0.	4.	6.
Afstand tusschen het eind van den smoel en den voorsten hoek van 't oog	0.	4.	3.
Afstand tusschen den agtersten hoek van het oog en het oor	0.	1.	3.
Lengte van het oog	0.	0.	5.
Omtrek van den kop voor de ooren gemeeten	0.	11.	0.
Lengte der ooren	0.	1.	6.
Derzelver breedte aan de basis	0.	1.	4.
Omtrek van den hals, digt by den kop gemeeten ter plaats daar het schild ophoudt	1.	0.	0.
Omtrek van het lighaam, agter de voorpooten gemeeten	2.	5.	6.
Omtrek van hetzelfde, op het midden gemeeten	2.	6.	0.
Omtrek, voor de agterpooten op de dikste plaats gemeeten	3.	0.	0.
Lengte van den staart	1.	7.	6.
Omtrek van het begin van den staart	0.	8.	0.
Omtrek van de pooten op de dikste plaats	0.	8.	10.

De stukken, waaruit elk gedeelte van het beenagtig gedeelte van het bekleedzel is te zamengefeld, hebben ten naastenby dezelfde gedaante by den

(*d*) Om deze mismaaktheid der afbeelding op *Plaat XLI* te bedekken, heeft men eenige groente ter plaats van de voeten verdoond.

kleinen kabaffou (*Pl. XL*) en by den grooten kabaffou uit het Kabinet van Ste. Genoveva (*Pl. XLI*); daar heeft meer verschil plaats omtrent derzelve indrukzels; die van den grooten schynen als ingegroefd of uitgebeeld te zyn, zodat de randen en het middelpunt verhevener zyn dan het overige; het kleine kringagtige indrukzel ondertuffchen, dat op de grootste stukken der schilden van den kleinen kabaffou zit, zoude voor de eerste ontwerpen van de ingroeving der stukken van den grooten kunnen beschouwd worden: doch een verschil dat my voorkwam van meer belang te zyn is dat, hetwelk tuffchen deze beide dieren in het getal der stukken gevonden wordt, waaruit elke beweegbaare band van het schild van den rug is te zamengefteld, en in het getal der regels van de stukken van het schild van het kruis, want de stukken der beweegbaare banden van den rug van den kleinen kabaffou, zyn omtrent een vierde gedeelte minder in getal dan die van den grooten; en de regels, welke de stukken van het kruis schild maaken, zyn byna eens zo veel in getal als by den kleinen: de staart van den grooten is geheel bedekt met een schild, bestaande uit stukken die de gedaante van ruiten hebben, in een verband gefchaard zyn, en zeer dicht tegen elkanderen aan zitten; de staart van den kleinen kabaffou daarentegen is flegts met kleine bolronde fchyfjes bezet, die hard en blinkende zyn, en van elkanderen afstaan; men zoude kunnen gelooven dat 'er met den toeneemenden ouderdom van het dier meer fchyven zouden hebben kunnen gevormd worden, en dat dezelve allen zodanig in grootte zouden hebben toegenomen dat zy den staart geheel zouden hebben kunnen bedekken; doch het geen my in dit gevoelen tegenftaat is, dat alle de stukken van het schild van den kleinen kabaffou wel gevormd zyn en tot op hunne randen toe beenagtig geworden; de beenagtige knobbeltjes daarenboven die op den hals, op de borst, op den buik en op de pooten zitten, zyn even groot als die van den staart; daar is dus geene waarfchyne-lykheid dat deze door den tyd zouden grooter geworden zyn, dewyl de knobbeltjes van de borst, van den buik, enz, ten naaftenby evenredig zyn aan die, welke op dezelfde deelen by den grooten kabaffou gevonden worden: maar het is zeer zeker dat het verschil dat tuffchen het getal van stukken, waaruit de banden van den rug en de schilden der fchouderen en van het kruis by deze beide dieren zyn te zamengefteld, gevonden wordt, niet van den ouderdom komt, want ik heb opgemerkt dat het getal dezer stukken naauwkeu- riglyk hetzelfde is by de vrugten van tatous en by volwaffene tatous (*e*) van dezelfde foort: indien de beide kabaffous, waarvan wy hier fpreken, ook beiden van dezelfde foort waren, zouden de verschillen, die tuffchen hen gevonden worden, noodzaaklyk uit het verschil der kunne moeten voortkomen; mén zoude zulks misfchien kunnen vermoeden na twee afteekeningen van ta- tous gezien te hebben, waarvan de eene een mannetje en de andere een wyf- je vertoont, die in de befchryving van het Kabinet van SEBA (*f*), onder de-

(*e*) Zie de befchryving van het gedeelte van het Kabinet, dat betrekking heeft op de NatuurlYke Historie der tatous.

(*f*) SEBA *Tome I, Pl. XXX, fig. 3. Tatu seu Armadillo Africanus, MARCGRAVE fig. 4. Tatu seu Armadillo Africana foemina,*

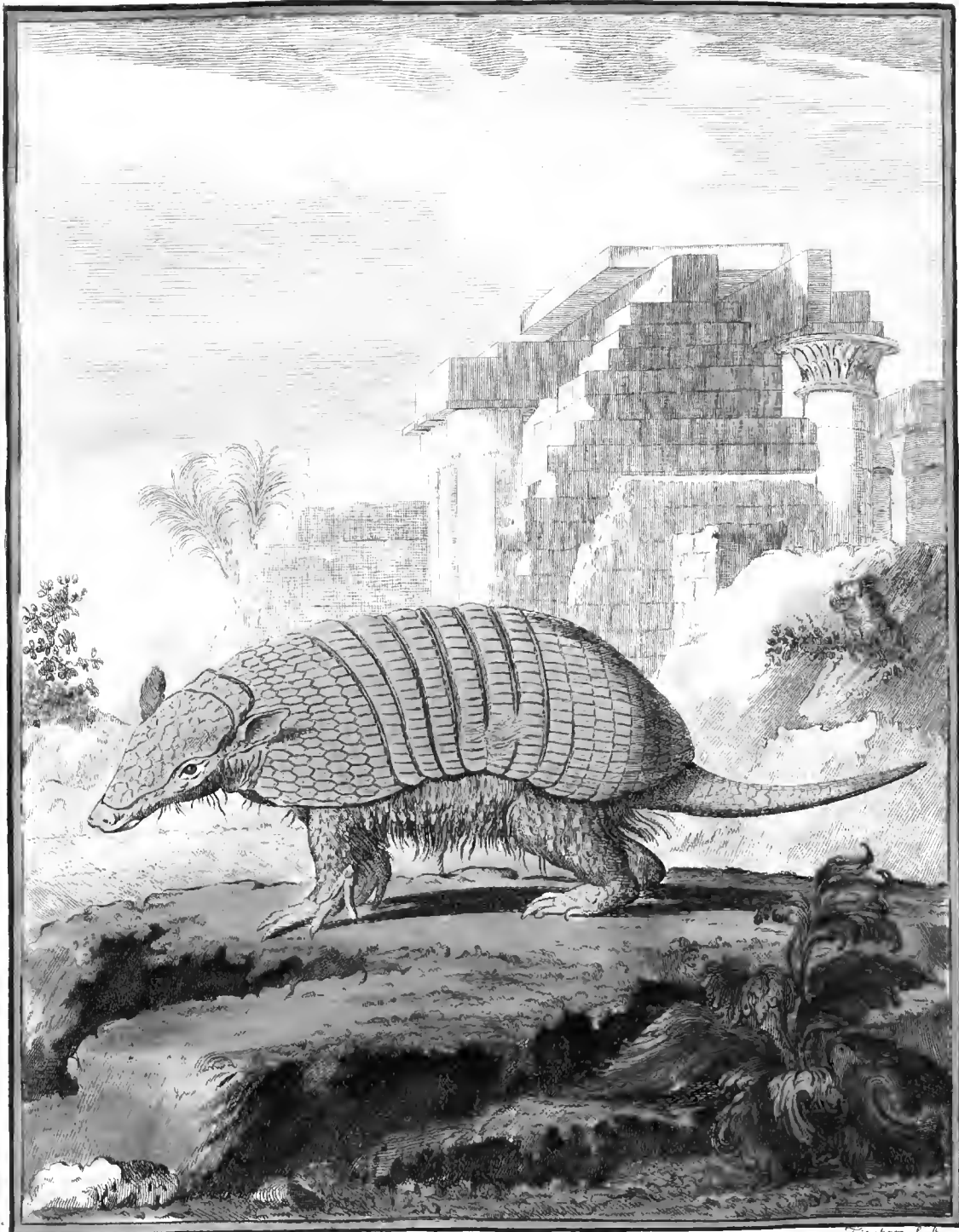
De Sève del.

I. ENCOUBERT.

C.F.F. sc.

de Sere del.

L' ENCOUBERT.

Singham. Sc.

zelfde benaaming en terzelfder grootte gevonden worden, en die twaalf beweegbare banden op den rug hebben (g); het blykt uit deze afbeeldingen en door derzelve beschryving, dat de aart der bekleedzelen van den staart, en het getal der regelen van de kleine stukken, die het schild van het kruis uitmaaken, van de kunne dezer tatous afhangen: de staart van den mannetjes kabassou van SEBA is bloot, en die van het wyfje is met een schild bekleed; men ziet, als men deze beide afbeeldingen naauwkeurig beschouwt, dat het schild van het kruis uit een veel grooter getal van regelen van kleine stukken by het wyfje dan by het mannetje bestaat; deze overeenkomst van kentekenerij tusschen den wyfjes kabassou van SEBA en onzen grooten kabassou, en tusschen den mannetjes kabassou van denzelfden Schryver en onzen kleinen kabassou, zoude voor het minst kunnen doen gelooven dat de dieren van SEBA dezelfde zyn als de onze; doch is het wel zeker dat de beide tatous van SEBA van dezelfde foort zyn, schoon hy dezelve op dezelfde plaats, en onder dezelfde benaaming geplaatst heeft?

De ENCOUBERT of de TATOU met zes banden.

Ik heb slegts het beenagtig bekleedzel van een encoubert gezien; deze schelp was dertien duimen en een halven lang van het voorste eind van het schild van den kop af tot aan het agterst gedeelte van het schild van het kruis: het bovenst gedeelte van het schild der schouderen hadt slegts vyf regels van kleine stukken, maar daar zaten 'er tot zeven op de zydelingsche gedeelten; de meesten van die stukken hadden onregelmatige gedaanten, van vier, vyf of zes zyden; derzelve buitenkant was met een ovaal indrukzel in het midden geteekend, en met kleine bolrondheden op de randen van het stuk rondom het ovaal; alle de gedeelten van het schild der schouderen en der andere schilden, die het beenagtig bekleedzel zamenstellen waarvan wy hier spreken, waren van hunne vliezen ontbloot.

De beweegbare banden van den rug waren ten getale van zes, zy sprongen slegts zeer weinig over elkander heen; de stukken, die dezelve uitmaakten, waren niet veel talryker dan die der banden van den kabassou, daar zaten 'er slegts omtrent dertig in elken regel; maar deze stukken waren groot, vierkant en langwerpig; zy hadden voor indrukzels twee langwerpige groefjes, welker rigting niet verre af was van een ovaal te maaken op het midden van het stuk, gelyk op die des schilds van de schouderen; de stukken van den laatsten regel van dit schild en die van den eersten regel van het schild van het kruis waren gelyk aan die der beweegbare banden, gelyk by den cachicame,

(g) De fig. 3, die overeenkomt met onzen kleinen kabassou, verschilt daar zeer veel van door het getal der stukken, waaruit de banden van den rug en de regels van het schild der schouderen en dat van het kruis zyn te zamengesteld; dit getal is eens zo groot in deze afbeelding van het boek van SEBA: de stukken van het schild van den staart zyn aan cirkelronde regels geschikt by fig. 4, deze stukken daarentegen zyn in verband geschikt op den staart van onzen grooten kabassou; maar men zoude misschien kunnen gelooven dat deze verschillen slegts fouten van de tekening zyn, die niet met naauwkeurigheid gemaakt is.

den tatuete, enz: de andere stukken van het schild van het kruis geleeken naar het grootst getal van die van het schild der schouderen.

Daar liep ter plaatse van den hals, tusschen het schild van den kop en dat der schouderen een band in de dwarfchte, die beweegbaar en kort was, want dezelve bestont slegts uit agt stukken, die naar die der beweegbare banden van den rug geleeken: de voorste rand van den band van den hals was bedekt door het agterst gedeelte van het schild van den kop, en de agterste rand van den band van den hals bedekte het voorste gedeelte van het schild der schouderen.

Het schild van den kop was naar evenredigheid langer en veel breeder dan dat van den kop van den cachicame, van den tatuete en van den kabassou: de stukken, waaruit het was te zamengefeld, hadden veele overeenkomst met die van het schild der schouderen en met die van het kruis; hetzelve was ter wederzyde uitgerand ter plaats van de oogen en de ooren: hetzelve bewees door zyne uitgestrektheid, dat de kop van den encoubert dikker en breeder is dan die van den kabassou, en dat de smoel ook breeder en veel korter is: maar het opmerkelykst verschil bestont in den beweegbaaren band, die aan het schild van den kop en aan dat van de schouderen vast zit, en die het beenagtig bekleedzel van het dier aan een verbindt, van het einde van den smoel af tot aan het begin van den staart toe.

B E S C H R Y V I N G

VAN DAT GEDEELTE VAN HET KABINET,

HET WELK BETREKKING HEEFT TOT DE NATUURLYKE HISTORIE

D E R T A T O U S.

No. DCDXLVIII. *De vrugt van een cachicame.*

Deze vrugt heeft flegts eenen duim zeven lynen lengte, van het eind van den kop tot aan het begin van den staart; de kop is agt lynen lang van het einde van den smoel tot aan het agterhoofd; de staart is eenen duim lang: de negen beweegbaare banden zyn niet alleen reeds zeer onderscheiden op den rug van dezen cachicame, maar ook de kleine stukken waaruit dezelve zyn te zamengefeld; men ziet insgelyks de kleine stukken die het geheele beenagtig bekleedzel van dit dier moesten vormen, en men wordt de driehoekige indrukzels gewaar, die de gedaante van een nagel hebben, en op de stukken der beweegbaare banden van den rug, van den laatsten regel van het schild der schouderen en van den eersten regel van het schild van het kruis, getekend staan: het vel der gedeelten, die by den volwassen cachicame geen beenagtig bekleedzel moeten hebben, is niettemin met kleine knobbeltjes bedekt, die regelmatig geschaard staan, en vry veel gelyken naar die van het beenagtig bekleedzel om te doen vermoeden, dat zy in het vervolg denzelfden trap van groei zouden verkrygen, indien men het tegendeel niet zag by volwassen cachicames: de oogen van deze vrugt zyn gesloten; maar de neus, de ooren en de voeten zyn naar behooren ontwikkeld.

No. DCDXLIX. *Eene andere vrugt van een cachicame.*

Deze is grooter dan de voorgaande, want dezelve is twee duimen elf lynen lang van de kruin van den kop tot aan het begin van den staart; de kop is eenen duim vier lynen lang van het eind van den smoel tot aan het agterhoofd, en de staart is twee duimen lang: schoon alle de gedeelten van deze vrugt veel grooter zyn dan die van de voorgaande, zyn evenwel de stukken van het schild van den kop en van het kruis minder duidelyk getekend, en de knobbeltjes van het vel naar evenredigheid minder verheven en verder van elkanderen af; de oogen zyn gesloten gelyk die van de andere vrugt, maar de nagels zyn beter gevormd: de vrugt waarvan wy hier spreken is een mannetje: de roede is drie lynen en eene halve lang, en heeft eene lyn middelzins, behalven aan het eind dat puntig is.

No. DCDL. *Een jonge cachicame.*

Deze cachicame is gedroogd; dezelve hadt vier duimen drie lynen lengte van de kruin van den kop af tot aan het begin van den staart; het hoofd is

eenen duim tien lynen lang, en de staart is drie duimen drie lynen lang: men ziet eenige voetspooren van beenwording op de ooren en op de pooten; de stukken van het schild van den kop zyn gedeeltelyk beenagtig geworden; alle die der schilden van de schouderen, van den rug, van het kruis en van den staart, met uitzondering van het eind, zyn byna geheel beenig geworden; maar men wordt niet dan zeer weinig het driehoekig indrukzel gewaar, dat de gedaante van een nagel heeft, en dat op de stukken der banden van den rug, van den laatsten regel van het schild der schouderen en van den eersten regel van het schild van het kruis gevonden wordt; het getal van alle deze kleine stukken is hetzelfde als by den volwassenen: de borstels zyn reeds lang en staan aan bosjes geplaatst op het onderst van den kop, van den hals, op de borst, op den buik, en op de pooten: men ziet de beenderen der pooten en der voeten dwarfsch door het vel.

No. DCDLI. *Een andere jonge cachicame.*

Het lighaam van dezen cachicame is korter dan dat van den voorgaanden, omdat het dier in eene meer opgezette houding gedroogd is, want hy is ouder, ook is de kop eenen duim tien lynen en eene halve lang, en de staart drie duimen en elf lynen: de beenagtige stukken vertoonen zig zeer duidelyk op den buitenkant der ooren; de beenwording van die van den kop was reeds verre gevorderd; men ziet alle de stukken van het schild van den staart tot aan het eind toe, maar men wordt geen een beenagtig stuk op de pooten gewaar, de driehoekige indrukzels vertoonen zig duidelyk op de stukken der banden van den rug en op die van den laatsten regel van het schild der schouderen en van den eersten regel van het schild van het kruis; daar zitten hairen tusschen alle de kleine stukken van het beenagtig bekleedzel: deze cachicame is in Granada gebooren, van waar hy naar Martiniko, en van daar door den Hr. THIBAUT DE CHANVALLON naar Parys overgezonden is.

No. DCDLII. *Een wyfjes cachicame.*

Deze is de cachicame, die ten onderwerpe voor de beschryving van de weeke en inwendige deelen van dit dier gediend heeft; zy wordt in wyngest bewaard, in welken het beenagtig bekleedzel en het vleesch buigzaamheid genoeg heeft om het bekleedzel te kunnen doen afneemen, dat gedeeltelyk van hetzelfde is los gegaan, en deszelfs inwendige wanden te zien die aan het lighaam raaken: deze cachicame komt uit het Kabinet van den Hr. DUBOIS-JOURDAIN.

No. DCDLIII. *De maag van een cachicame.*

Deze maag is geopend; men ziet aan dezelve de plooijen die op derzelve inwendige wanden zyn.

No. DCDLIV. *De longen, het hart, en het middelrif van een cachicame.*

Men kan aan dit stuk de plaatsing zien van het hart van den cachicame, dat regtstreeks naar de linkerzyde gerigt is, gelyk 'er in de beschryving van dit dier gezegd is.

No. DCDLV. *De tong en het strottenhoofd van een cachicame.*

Dit stuk en dat der beide voorgaande Nommers worden in wyngest be-

waard; zy zyn uit den cachicame genomen, die onder Nommer DCCLII is bygebragt.

No. DCCLVI. *Een gedroogde cachicame.*

Deze cachicame is eenen voet drie duimen lang, van het einde van den smoel tot aan het begin van den staart; het is die van welken in de beschryving van dit dier melding gemaakt is met betrekking tot het getal der tanden: hy heeft 'er, gelyk reeds gezegd is, agt aan elke zyde der kaakbeenderen, behalven aan de regterzyde van het bovenst kaakbeen, in hetwelk hy 'er slegts zeven heeft: deze cachicame is van Granada door den Hr. LE ROMAIN toegezonden.

No. DCCLVII. *Het beenagtig bekleedzel van een jongen cachicame.*

Dit bekleedzel is slegts agt duimen vier lynen lang van het voorste eind van het schild van den kop tot aan het agterst eind van het schild van het kruis; de staart maakt een gedeelte van dezen schelp; dezelve is zeven duimen negen lynen lang: men wordt reeds het vliesje gewaar, waarmede de kleine stukken, die dit beenig bekleedzel uitmaaken, op hunnen buitenkant overtoogen zyn.

No. DCCLVIII. *Het beenig bekleedzel der schouderen, van den rug, en van het kruis van een cachicame.*

Dit stuk is op de zyden eenen voet eenen duim en drie lynen lang, en eenen voet twee duimen drie lynen breed in het midden, over deszelfs rondheid gemeeten, hetzelfde is eene lyn dik; alle de kleine stukken zyn van hun vlies ontbloot, zodat de ongelijkheden van derzelve oppervlakte, derzelve voegen en gaaten, bloot zyn.

No. DCCLIX. *Het beenig bekleedzel der schouderen, van den rug, van het kruis en van den staart van een cachicame.*

De lengte van dezen schelp bedraagt eenen voet vyf duimen, op de zyden over derzelve rondheid gemeeten, en dezelve heeft eenen voet twee duimen breedte; de staart is niet volstrektelyk geheel; het geen van denzelfen overig blyft is eenen voet drie duimen en een halven lang, en heeft zeven duimen omtreks aan het begin: byna alle de kleine stukken der schilden zyn met hun vlies bekleed: deze schelp van een cachicame is uit Amerika medegebragt en aan het Kabinet vereerd door den Hr. DE LA CONDAMINE, Lid van de Koninglyke Akademie der Weetenschappen, enz: met eenige andere stukken van de Natuurlyke Historie, welke hy zeer zorgvuldig heeft byéén verzameld in zyne reis naar Peru, en waarvan in het vervolg van dit Werk zal melding gemaakt worden.

No. DCCLX. *Het beenagtig bekleedzel en het geraamte van een cachicame.*

Deze schelp en dit geraamte zyn van dien cachicame, die ten onderwerpe voor de beschryving en de afmetingen der uitwendige deelen en der beenderen van dit dier gediend heeft; het geraamte is met het beenagtig bekleedzel omtoogen.

No. DCCLXI. *Tanden van een cachicame.*

Deze tanden komen van den cachicame onder Nommer DCCLVI bygebragt, onder deze tanden vindt men den kleinen, die de zevende der linker-

zyde van het bovenst kaakbeen was: de grootste is slegts twee lynen lang met twee derde deelen van eene lyn middelyns.

No. DCDLXII. *Het tongbeen van een cachicame.*

Dit tongbeen is van hetzelfde dier genomen als het geraamte onder Nummer DCDLX bygebragt, en deszelfs afmetingen worden met die der andere beenderen van dit dier in de voorgaande tafel gevonden; hetzelfde bestaat uit negen stukken; de eerste zyn veel langer dan de tweede en dan de derde, die de kortste van allen zyn: het middelst beentje der vork heeft evenveel breedte als lengte, en derzelver takken hebben ook veel breedte naar evenredigheid van derzelver lengte.

No. DCDLXIII. *Een tatuete.*

Deze tatuete is gedroogd; dezelve is eenen voet lang, in eene regte lyn gemeeten van de kruin van den kop tot aan het begin van den staart; de kop is geboogen zodanig dat de neus byna even laag is als de voeten; deszelfs lengte is van drie duimen negen lynen; de staart heeft vier duimen en een halven omtreks aan zyn begin en byna elf duimen lengte, schoon dezelve niet geheel zy; de omtrek van het lighaam op het midden gemeeten is van eenen voet drie duimen: dit dier heeft agt-en-twintig tanden, veertien in elk kaakbeen, zeven aan elke zyde: hetzelfde is aan het Kabinet vereerd geworden door den Hr. BERNARD DE JUSSIEU.

No. DCDLXIV. *De kop van een tatuete.*

Daar zitten in de kaakbeenderen van dezen kop slegts drie-en-twintig tanden, zes in elke zyde van het bovenst kaakbeen, zes in de linkerzyde van het onderst kaakbeen, en slegts vyf in de regterzyde; maar daar is ter regterzyde eene ledige plaats tegen over den tweeden tand van de linkerzyde; zodat de tweede van de regterzyde tegen over den derden van de linkerzyde zit, en dat de ledige plaats die tusschen den eersten en den tweeden tand der regterzyde open is, tegen over den tweeden tand der linkerzyde staat, hetgeen toont dat 'er in deze ledige plaats een tand zoude moeten zitten, maar men wordt daar zelfs geen voetspoor van tandkas gewaar.

D E P A C A *.

***** e paca is een dier der nieuwe Wereld, dat zig een hol graaft gelyk
 * D * het konyn, met hetwelk men het dikwyls vergeleeken heeft, en
 * naar hetwelk het egter zeer weinig gelykt; het is veel grooter dan
 ***** het konyn, en zelfs dan de haas; deszelfs lighaam is veel dikker
 en meer ineen gedrongen; de kop rond, en de snuit plat; hetzelve is vol
 en lyvig, en gelykt meer, in de gedaante des lighaams, naar een jong var-
 ken (a), waarvan het ook het geknor, den gang, en de wyze van eeten, be-
 zit; want het bedient zig niet, gelyk het konyn, van zyne voorpooten om
 iets na zynen bek te brengen, en het schrobt den grond om, gelyk het var-
 ken, om zyn bestaan te vinden; dit dier bewoont de oevers der rivieren (b),
 en het wordt niet dan in de vogtige en warme plaatsfen van Zuid-Amerika ge-
 vonden: deszelfs vleesch is zeer goed om te eeten (c), en zo vet dat men
 hetzelve nooit lardeert, men eet zelfs het vel (d), gelyk dat van het speenvar-

* Paca is de naam van dit dier in Braziliën, welken wy hebben overgenomen: men heet
 het ook *ourana* op Guiana.

Pag of Pague. Histoire d'un Voyage au Bresil, par DE LERY, Paris 1578. pag. 157.

Paca Brasiliensibus. MARCGRAVE, Hist. Brasil. pag. 224.

Mus Brasiliensis magnus, Porcelli pilis & voce, Paca dictus, Maregravii, RAY, Synops. Quadrup. pag. 226.

Cuniculus major palustris, fasciis albis notatus. BARRERE Hist. Franc. equin. pag. 152.

*Cuniculus caudatus, auritus, pilis obscure fulvis, rigidis, lineis ex albo flavicantibus ad late-
 ra distinctus . . . Paca, le Pak. BRISSON. Regn. Animal. pag. 144.*

(a) *Hoc genus animalia pilis & voce porcellum referunt, dentibus & figura capitis, & etiam
 magnitudine cuniculum; auribus murem: suntque singularia & sui generis. RAY, Synops. Qua-
 drup. pag. 217.* Het is zeker, gelyk RAY zegt, dat dit dier een geslacht op zig zelf maakt;
 hy zoude daar hebben kunnen byvoegen dat hy ook door de gedaante van het lighaam, door
 den smaak en de witheid van zyn vleesch, door het vet, en door de dikte van de huid, naar
 het speenvarken gelykt; en hy zoude hebben kunnen zeggen dat hetzelve dikker grooter en
 ronder van lighaam is dan het konyn.

(b) „ De Pacas zyn gelyk aan de kleine biggen van twee maanden, waarvan men 'er eene
 „ groote menigte vindt . . . voornamelyk aan de oevers van de Rivier St. François”. *De-
 scription des Indes Orientales, par DE LAËT, page 484.*

(c) De pac is het vefte van alle dieren van Kayenne; deszelfs vleesch is ongemeen goed,
 en van een goeden smaak. *Voyage a Cayenne en 1652, par ANT. BINET. Paris 1664, page
 340.* — De pak is eene zeer bekende soort van konyn; deszelfs vleesch is veel beter dan dat
 van den agouti. *BARRERE, Hist. Fr. equin. page 158.* — De pacs van Braziliën zyn groot en
 hebben den kop en den snuit gelyk aan die der katten, zy hebben een grys vel, van eene don-
 kere kleur met wit gevlekt; derzelve vleesch is by uitzondering goed en zagt. *Description
 des Indes Occident. par HERRERA. Amst. 1622. pag. 252.*

(d) De paca heeft eenen ronden snuit gelyk die van eene kat, het vel zwart en met eenige
 witte vlakken geteekend; derzelve vleesch niet alleen, maar ook derzelve vel is zeer lek-
 ker, teder, en wordt op de keurigste maaltyden gezogt. *Histoire des Indes, par MAFFÉE Paris
 1665. pag. 70.* — *Paca magnitudine est porcelli, pingui & crasso corpore, & circiter decem*

ken, ook doet men dit dier onophoudelyk den oorlog aan; de jagers hebben moeite om het leevendig te vangen, en wanneer men het in zyn hol verrast, dat men van voren en van agteren ontdekt, verweert het zig en zoekt zelfs zig te wreken door met even veel hardnekkigheid als haastigheid te byten: deszelfs vel, schoon met kort en stug hair bezet, maakt eene tamelyke goede peltery (e), omdat het op de zyden regelmatig gevlakt is: deze dieren brengen dikwyls, en in grooten getale, jongen voort; de menschen en de roofdieren vernielen 'er veelen van, en ondertusschen blyft de soort altyd ten naastenby even talryk; dezelve is oorspronkelijk en byzonder eigen aan Zuid-Amerika, en wordt nergens in de oude Wereld gevonden.

BYVOEGZEL TOT DE NATUURLYKE HISTORIE
VAN DEN PACA.

Dewyl wy op *Pl. XLIII*, die hier agter volgt, de afbeelding gegeven hebben van een jongen paca, die nog [de helft van zynen groei niet hadt, en ons zedert dien tyd een van deze dieren leevend is toegezonden, die reeds grooter was dan de geen welken wy beschreeven hebben, heb ik denzelven in huis doen voeden, en zedert de maand augustus 1774 tot op dezen dag, zynde den agt-en-twintigsten may 1775, heeft hy niet opgehouden van nog zeer veel te groeien; ik heb daarom gemeend hem te moeten doen uittekenen en deszelfs afbeelding (*Pl. XLIII**) te geeven, benevens de waarneemingen welke men gedaan heeft omtrent zyne manieren van leeven: de Hr. TRE-

*digitis longo; capite instar nostrorum cuniculorum crasso; auribus, pilis nudis & paulum acutis; nares habet amplas; os inferius brevius superiori; rimam instar leporis, non tamen fissurâ; barbâ felinam, seu leporinam prolixam, & post oculos pone aures iterum tales pilos: crura priora paulum breviora posterioribus, in pedibus digiti quatuor: cauda brevissima ut Aguti; pili corporis sunt umbræ coloris, breves & ad tactum auri: in lateribus autem secundum longitudinem maculas habet cinereas, in ventre albicat; cibum oblatum pedibus non tenet ut Aguti, sed in terra positum devorat, instar suis, atque ad eundem pene modum grunit: carnem habet eximiam & pinguem, ita ut non habeat opus lardo quando assatur, unde Lusitanis paca real vocatur illorum venatio. MARCGRAVE, *Hist. Brasil.* pag. 224. Nota. Dat MARCGRAVE zig bedroogen heeft, als hy dit dier slegts vier vingers aan iederen voet geeft; het is zeker dat hy 'er vyf aan alle zyne voeten heeft; de duim is slegts veel korter dan de andere vingers, en is niet zichtbaar dan door den nagel.*

(e) De pag of pague is een ster van de grootte van eenen kleinen brak-hond, het heeft een misselyken en zeer misvormden kop. deszelfs vleesch heeft ten naastenby denzelfden smaak als kalfsvleesch; en wat deszelfs huid betreft, dewyl dezelve zeer schoon en met wit, grys en zwart gevlakt is, zoude zy eene zeer ryke peltery uitmaaken. *Histoire d'un Voyage au Brésil*, par DE LERY, pag. 157.

Men vindt langs de Maragnon dieren pacs geheeten, die een weinig grooter dan de couatis en geheel rond zyn; zy hebben den kop dik en kort, de ooren zeer klein, den staart niet langer dan een pink; de huid is zeer fraai zynde bezet met een zeer kort hair dat overal met wit en zwart gevlakt is. *Mission au Maragnon*, par le P. CLAUDE D'ABBEVILLE, Paris 1614, pag. 251.

COURT heeft dezelve naauwkeurig waargenomen, en ik zal hier derzelve uit-trekzel plaatfen.

Men heeft voor dat dier een klein houten hokje doen maaken, in hetwelk hy zig over dag vry ftil hieldt, vooral wanneer men hem geen gebrek aan voedzel liet lyden; hy fchynt zelfs zyn verblyf te beminnen, zo lang de dag duurt, want hy begeeft zig daar binnen na gegeten te hebben; maar zodra de nagt aankomt toont hy de fterke begeerte welke hy heeft om daar uit te komen, door zig onophoudelyk te beweegen, en de tralien van zyn hok met zyne tanden te verfcheuren, hetwelk hem nooit by den dag overkomt, ten ware zulks zy om zyn gevoeg te doen, want hy maakt niet alleen, maar duldts zelfs, niet eenige vuiligheden in zyn klein verblyf; hy loopt heen zo verre hy kan om de zynen uit te werpen: hy werpt dikwyls het ftroo weg, waarop hy ligt, wanneer hetzelve eenigen kwaaden reuk heeft gekreegen, als om nieuw ftroo te vraagen; hy duwt dat oude ftroo met zynen fnoel buiten het hok, en gaat linnen en papier zoeken in de plaats van hetzelve: zyn hok was niet de eenige plaats welke hem fcheen te behaagen, alle duistere hoekjes fcheenen hem te gelyken, hy maakte dikwyls een nieuw leger in kaffen welke hy vondt open ftaan, of wel onder de fournuizen van de fpyfkamers of de keuken; maar hy bereidde zig daar eerft een bed, en wanneer hy zig eens de moeite gegeeven hadt van zig daar te legeren, konde men hem niet dan met geweld uit deze nieuwe verblyfplaats doen vertrekken: de zindelykheid fchynt zo natuurlyk eigen te zyn aan dit dier, welk een wyfje was, dat zy, na dat men een groot mannetjes konyn by haar gezet hadt, in den tyd dat zy ritzig was, om derzelve koppeling te beproeven, voor hetzelve eenen afkeer opvattede, op het oogenblik dat het zyne vuiligheden in het hok deedt dat voor hun beiden gemeen was; voor dien tyd hadt zy het konyn wel genoeg ontvangen om daar iets van te doen hoopen, zy haalde hetzelve zelfs vry duidelyk aan door hetzelve den neus, de ooren en het lighaam te likken; zy liet hem zelfs byna al het voedzel over zonder te tragten van daar mede van te hebben: doch zodra de rammelaar het hok befmet hadt, begaf zy zig aanftonds naar het diepft van een oude kas, alwaar zy zig een bed maakte van papier en linnen, en zy kwam niet weder in haar hok dan toen zy zag dat het fchoon en van den morsfigen gaff ontruimd was, welken men haar hadt toegefchikt.

De paca gewent zig ligtelyk aan het huiffelyk leven; hy is zagtaartig en ftil zo lang men hem niet zoekt te tergen; hy heeft graag dat men hem vleit en likt de handen van dezulken die hem ftreelen; hy kent zeer wel de geenen die hem oppaffen, en weet derzelve ftem zeer wel te onderscheiden: wanneer men hem op den rug klauwt, ftrekt hy zig uit en legt zig op den buik, zomtyds zelfs drukt hy zig uit door eenen kleinen fchreeuw van erken-tenis, en fchynt te verzoeken dat men aanhoudt: ondertuffchen houdt hy 'er niet van dat men hem aanvat om hem van de eene plaats naar de andere te brengen, en hy wendt zeer fterke en herhaalde poogingen aan om te ontfnappen.

Hy heeft zeer sterke spieren en is zeer zwaar van lyf; ondertuffchen heeft hy een zo aandoenelyk vel, dat het minft aanraaken genoeg is om hem eene zeer leevendige aandoening te veroorzaaken; deze sterke aandoenelykheid, fchoon doorgaans gepaard met zagtheid, veroorzaakt zomtyds opwellingen van toorn, wanneer men hem te sterk wederftreeft, of dat zig een onaangenaam voorwerp opdoet; het enkeld gezigt van een hond, welken hy niet kent, brengt hem in een kwaaden luim: men heeft hem, terwyl hy in zyn hok opgeslooten zat, de deur van hetzelfde zien byten, en zyn beft doen om dezelve te openen; men meende in het eerft dat hy daar niet zógt uit te komen dan om zyne geheime behoeften te voldoen, maar men ftont vry verbaasd dat hy, zodra hy in vryheid gefield was, zig eensklaps op den hond wierp, die hem geen het minfte kwaad deedt, en dien hy sterk genoeg beet om hem te doen fchreeuwen; hy gewende zig ondertuffchen in weinig dagen aan dezen zelfden hond: hy behandelt op dezelfde wyze de lieden, welke hy niet kent en die hem wederftreeven, maar hy byt nooit dezulken die hem oppaffen; hy houdt niet van kinderen en vervolgt hen gaarne: hy openbaart zynen toorn door eene foort van klappering zynen tanden, en door een geknor dat altyd zyne boosheid voorafgaat.

Dit dier houdt zig dikwyls overeind, dat is te zeggen op zyn agterfte gezeten, en zomtyds houdt hy zig vry langen tyd in deze gefalte; hy maakt de vertooning van zynen kop en zyne knevels met zyne pooten te waffchen, welke hy lekt en telkens met fpeekzel nat maakt; dikwyls bedient hy zig van zyne beide pooten te gelyk om zig te kemmen; vervolgens krabt hy zig aan zyn lyf tot op de plaatfen alwaar hy met deze zelfde voorpooten kan bykomen, en om zyne reiniging te voltooien bedient hy zig van zyne agterpooten, en klaauwt zig op alle plaatfen die zouden kunnen morfig geworden zyn.

De paca is ondertuffchen een dier van eene zwaare lyvigheid, en dat noch teder, noch fierlyk, noch lugtig fchynt; hy is eerder zwaar en lomp, en dat ten naaftenby op dezelfde wyze gaat als een klein varken; hy loopt zeldzaam, en dan nog langzaam en op eene onbevallige manier; hy maakt geene leevendige beweegingen dan om te fpringen, dan eens op de meubilen, en dan eens op de dingen welke hy wil aangrypen of wegdraagen: hy gelykt nog daarenboven naar het varken door zyn wit vel, dat dik is en dat men niet kan trekken noch knypen omdat hetzelfde aan het vleefch vast zit.

Schoon deze paca nog zynen volkomen groei niet heeft, is hy egter reeds agttien duimen lang in zyne natuurlyke en opgezette houding; maar wanneer hy zig uitfrekt is hy byna twee voeten lang van het eind van den fmoel tot aan het eind van het onderlyf, in plaats dat de paca, waarvan wy de befchryving hier voor gegeeven hebben, flegts zeven duimen elf lynen lang was; een verfchil dat evenwel enkel van het verfchil van ouderdom komt, want voor het overige gelyken deze dieren malkanderen in alles.

De hoogte van dit dier, waarvan wy hier fpreeken, aan de voorfte pooten gemeeten, was van zeven duimen en deze hoogte aan de agterfte pooten gemeeten was van omtrent negen duimen en een halven, zodat zyn agterlyf wan-

wanneer hy gaat altyd hooger fchynt dan zyn kop: dit agterft gedeelte van het lighaam, dat het verhevenfte is, is ook in allen opzigten het dikfte; het heeft negentien duimen en een halven omtreks, terwyl het voorfte gedeelte van het lighaam flegts veertien duimen hoogte heeft.

Het lighaam is bedekt met een kort wreed en yl hair, van eene omberkleur, en nog donkerer op den rug; maar de buik, de borft, het onderft van den hals en de binnenkant der pooten zyn daarentegen met een vuil wit bedekt, en hetgeen hem zeer opmerkelyk maakt zyn vyf foorten van banden of ftreepen die de lengte volgen, en die uit witte vlakken beftaan, welke de meeften van elkanderen afgefeiden ftaan; deze vyf banden zyn langs het lighaam in de lengte op zulk eene wyze gefchaard, dat zy aan hunne einden tragten byéén te komen.

De kop, van den neus af tot aan het bovenft van het voorhoofd, is byna vyf duimen lang, en zeer bolronnd; de oogen zyn groot, uitfteekende, van eene bruinagtige kleur, en omtrent twee duimen van elkanderen afftaande; de ooren zyn rondagtig en hebben flegts zeven of agt lynen lengte, op eene byna gelyke breedte aan hunne basis; zy zyn geplooid als eene kraag, en met een zeer fyn dons hair bedekt dat byna onmerkbaar is op het gezigt en op het gevoel: het eind van den neus is breed, van eene byna zwarte kleur, en in tweeën verdeeld gelyk by de haazen; de neusgaten zyn zeer groot: de paca heeft zeer veel kragt en behendigheit in dit deel, want wy hebben hem dikwyls met zynen neus de deur van zyn hok zien oplitten, die daar als een fchuif voor zat; het onderft kaakbeen is een duim korter en minder vooruitfteekende dan het bovenft kaakbeen, dat veel breeder en langer is: aan elke zyde en naar onderen van het bovenft kaakbeen loopt eene foort van plooi in de lengte die in het midden niet met hair bezet is, zodat men by den eerften opflag van het oog deze plaats van het kaakbeen voor den mond van het dier zoude aanzien, als men hetzelve van ter zyden befchouwt; want zyn bek is niet zichtbaar dan wanneer dezelve open is, en heeft flegts vyf of zes lynen opening; dezelve zit flegts twee of drie lynen van de plooiën af, waarvan wy hier fpreken.

Elk kaakbeen is van voren met twee zeer lange fnytanden gewapend, die zo geel zyn als fafran, en fterk genoeg om hout mede door te fnyden: men heeft dit dier in eenen nagt een gat in eenen der planken van zyn hok zien byten, groot genoeg om daar zynen kop door te flecken; zyne tong is final, dik en een weinig wreed: zyne knevels beftaan uit zwarte en witte hairen, ter wedyerzyde van den neus geplaatft, en daar zitten diergelyke knevels, die zwarter zyn maar minder digt, ter wedyerzyde van den kop onder de ooren: wy hebben de baktanden niet kunnen zien noch tellen door den fterken wederftand welken het dier boodt.

Elke voet, zo wel de voorften als de agterften, heeft vyf vingers, waarvan vier met nagels bezet zyn van vyf of zes lynen lengte; de nagels zyn vlefchkleurig, maar men moet deze kleur niet voor een doorgaand kenteken aanzien, want men vindt by verfcheiden dieren, en voornamelyk by de haa-

zen, de nagels dikwyls zwart, terwyl anderen dezelve wit of vleefchkleurig hebben: de vyfde vinger, die de binnenfte is, vertoont zig niet dan wanneer het dier de pooten heeft opgeheeven, en is flegts een kleine fpoor die zeer kort is: daar zitten twee tepels van eene bruinagtige kleur tuffchen de agterfte pooten op weinig afftands van de teeldcelen: voor het overige, fchoon de ftaart geheel niet zichtbaar zy, vindt men evenwel als men denzelven zoekt, een klein knobbeltje van twee of drie lynen lengte dat denzelven fchynt aan te wyzen.

De paca, tam gemaakt zynde, eet van alles wat men hem wil geeven, en hy fchynt een fterken eetlust te hebben; men voedde hem gemeenlyk met brood, en het zy men dit in water, in wyn of zelfs in azyn weekte, hy at het eveneens; maar fuker en vrugten zyn zo zeer van zynen fmaak, dat wanneer men hem zulks voorhieldt, hy zyne vreugd daarover betuigde door huppelen en fpringen: wortelen en groenten waren ook naar zyn fmaak, hy at eveneens knollen, feldery, uijens, en zelfs look en chalotten: hy weigerde geen kool of gras, zelfs geen mos of boomschorffen; wy hebben hem in het begin ook hout en houtskoolen zien eeten: van vleefch fcheen hy het minft te houden; hy at daar zeldzaam en in eene kleine hoeveelheid van: men zoude hem gemakkelyk met koorn kunnen voeden, want hy zigt het dikwyls in het ftroo daar hy op lag; hy drinkt gelyk de hond met het water op zyne tong op te ligten: zyn pis was zeer dik en van eene ondraaglyke lugt; zyne uitwerpfelen hebben de gedaante van kleine keuteltjes, die langwerpiger zyn dan die van de haazen en konynen.

Ingevolge de kleine waarneemingen, welke wy opgeeven, zyn wy zeer genegen om te gelooven dat men deze foort in Frankryk zoude kunnen doen aarten, en dewyl derzelver vleefch goed om te eeten, en het dier niet zeer moeielyk te voeden is, zoude dit eene nuttige aanwinning zyn; hy fchynt niet zeer bang voor de koude te zyn, en, dewyl hy graaven kan, zoude hy zig daarenboven geduurende den winter daar ligtelyk voor kunnen befchutten; een enkele paca verfchaft zo veel goed vleefch als zeven of agt konynen.

De Hr. DE LA BORDE zegt dat de paca gemeenlyk de oevers der rivieren bewoont, en dat hy zyn hol zodanig maakt, dat hy daar door drie verfchillende gaten kan uit-en ingaan. „ Wanneer hy vervolgd wordt, zegt deze „ Schryver, werpt hy zig in het water, in hetwelk hy onderdompelt en „ zyn kop flegts van tyd tot tyd opligt, maar wanneer hy eindelyk door de „ honden wordt aangetaft verdedigt hy zig zeer fterk: hy voegt 'er by dat „ het vleefch van dit dier zeer geacht is op Kayenne, dat men hetzelve „ ftooft gelyk dat van een fpeenvarken, en dat het, hoe het ook bereid wordt, „ een uitmuntend eeten is.

„ De paca woont alleen in zyn hol, en gaat daar gemeenlyk niet dan des nagts „ uit om zyn voedzel te zoeken; hy komt daar overdag niet uit dan om zyne „ geheime behoeften te voldoen, want men vindt nooit eenige vuiligheid in „ zyn hol, en telkens als hy in hetzelve gaat draagt hy zorg om de ingangen

„ met bladen en kleine takjes te sluiten; deze dieren brengen gemeenlyk slegts
„ een jong voort, dat zyne moeder niet verlaat voor dat het volwassen is, en
„ zelfs, zo het een mannetje is, scheidt het zig niet van haar af dan na zig
„ met haar vermengd te hebben: voor het overige kent men twee of drie
„ soorten van pacas op Kayenne, en men beweert dat zy niet te zamen kop-
„ pelen: de eene weegen van veertien tot twintig, en de anderen van vyf-
„ en-twintig tot dertig ponden”.

BESCHRYVING VAN DEN PACA.

Deze beschryving is naar eenen zeer jongen paca opgemaakt (*Pl. XLIII*) gelyk men zulks zien zal uit de afmetingen der uitwendige deelen van zyn lighaam in de volgende tafel bygebragt: zyn kop hadt eenigermaate de gedaante van een ey, waarvan het dunne eind aan het uiteinde van den smoel zitten zoude; de onderfte lip zat eenen halven duim minder vooruit dan de neus, zodat de bovenfte lip zeer veele lengte hadt: dezelve was fchuinsch naar agteren en naar omlaag gerigt, en in het midden als een haazen-bek gefpleeten: fchoon de neus breed was waren de neusgaten op dezelfs zyden geplaatft, ook was 'er eene groote afstand tuffchen derzelve openingen; zy waren lang, een weinig holrond naar boven, bolrond naar onderen en van voren naar agteren gerigt: de ooren waren rondagtig en kort, maar de knevels waren zeer lang, want zy hadden reeds meer dan anderhalven duim lengte, daar zat onder en een weinig voorby, den agterften hoek van het oog een bosje hair dat byna even dik en even lang was als de knevels; daar zaten verfcheiden lange hairen onder het oog: de hals was byna even dik als de kop; het lighaam was dik en kort: het hair maakte een air ter plaatse van den staart die by dit dier geheel ontbreekt; de pooten waren kort; elke voet hadt vyf vingers, maar de duim was zeer klein, men zag van denzelven niets dan den nagel: de vingers en de nagels der agterfte voeten waren grooter dan die der voorfte voeten: alle de nagels hadden eene geelagtige kleur, zy waren regt en hadden weinig breedte.

Het hair was op zyn meest flegts anderhalve lyn lang; het was ftyf, en hadt eene donkere kaffanje bruine kleur op het bovenft van den smoel, van den kop en van den hals, op het kruis, op de fchouders, op den buitenkant der pooten en der voeten; het overige van den kop van het lyf en van de pooten hadt eene zeer ftaauwe geelagtige kleur, en die zelfs witagtig was: daar zaten witte ronde vlakken van diezelfde geelagtige kleur van eene of twee lynen middelyns, aan verfcheiden rijen die in de lengte liepen op het lighaam van het dier geplaatft; de langfte waren ten getale van drie en ftrekten zig uit van den kop, op de zyden van den hals, op de fchouders, de zyden des lighaams en den buitenkant van de dijen, byna tot aan de plaats van den staart: de vlakken van verfcheiden van deze rijen raakten malkanderen, en maakten eenen agtervolgden band: daar zaten op de fchouders en op de voorpooten, en voornamelyk op de dije en op den agterpoot verfcheiden andere vlakken behalven die der drie regelen, waarvan wy gefproken hebben; deze andere vlakken maakten andere korter regels, of waren onregelmatig geplaatft.

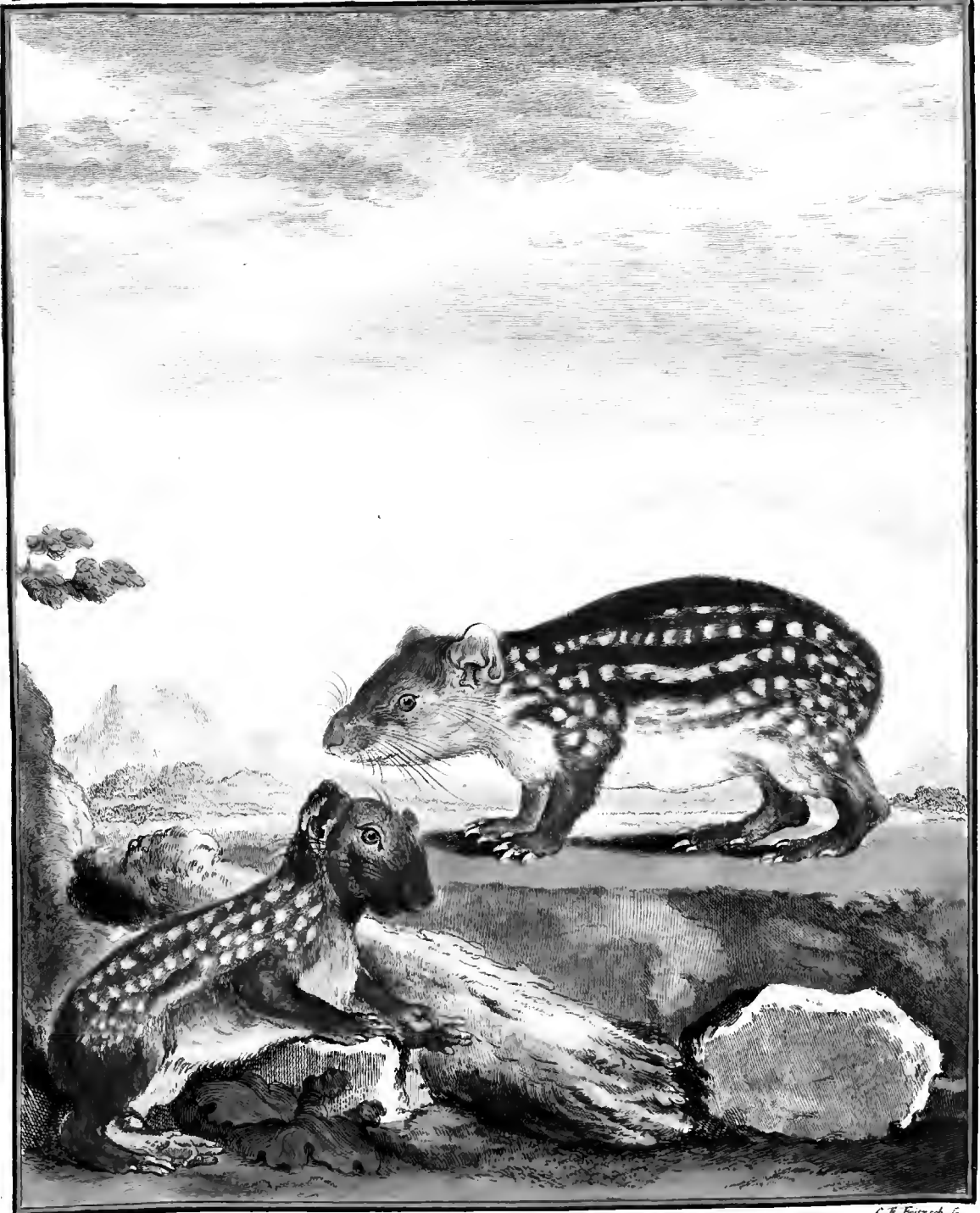
voeten, duimen, lynen.

Lengte van het geheele lighaam, in eene regte lyn gemeeten van
het eind van den smoel tot aan den aars

0. 7. 5.

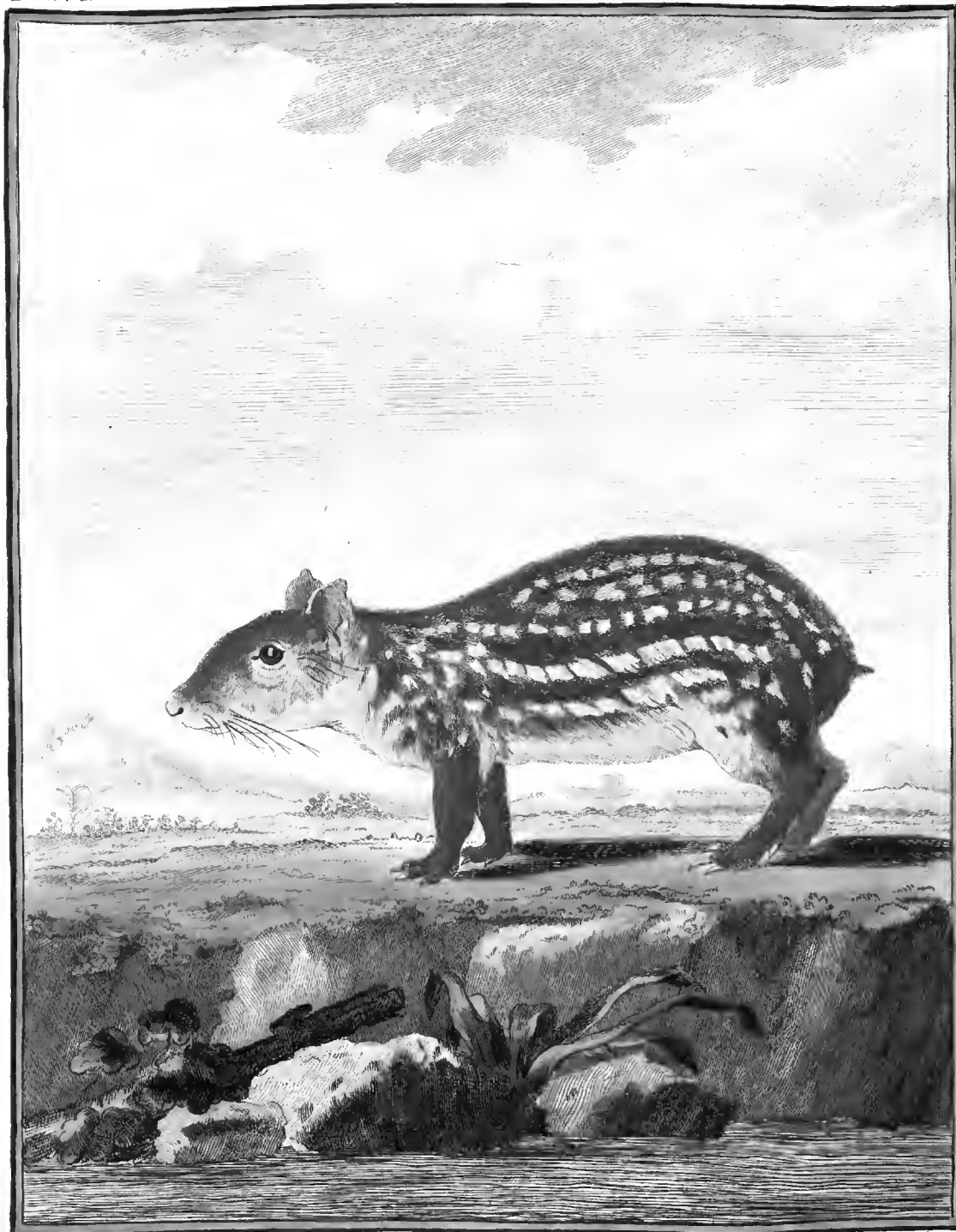

De Sore del.

C. F. Fritzsch, sc.

LE PACA.

de Sere del.

Ingham Sc.

LE PACA.

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte van den kop, van het eind van den smoel tot aan het agterhoofd	o.	2.	7.
Omtrek van den smoel, onder de oogen gemeeten	o.	4.	o.
Omtrek van de opening van den bek	o.	o.	11.
Afstand tusschen de beide neusgaten	o.	o.	3.
Afstand tusschen het eind van den smoel en den voorsten hoek van het oog	o.	1.	2.
Afstand tusschen den agtersten hoek en het oor	o.	o.	9.
Lengte van het oog van den eenen hoek tot den anderen	o.	o.	5.
Afstand tusschen de voorste hoeken der oogen over de kromte van het neusbeen gemeeten	o.	1.	3.
Dezelfde afstand, in eene regte lyn gemeeten	o.	1.	1.
Omtrek van den kop, tusschen de oogen en de ooren gemeeten.	o.	5.	o.
Lengte der ooren	o.	o.	7.
Breedte van derzelver basis, over de buitenste kromte gemeeten.	o.	o.	11.
Afstand tusschen de beide ooren, onlaag gemeeten	o.	1.	2.
Lengte van den hals	o.	o.	10.
Omtrek van den hals	o.	4.	6.
Omtrek van het lyf, agter de voorpooten gemeeten	o.	6.	5.
Dezelfde omtrek, ter dikste plaats gemeeten	o.	7.	o.
Dezelfde omtrek, voor de agterpooten gemeeten	o.	6.	7.
Lengte van den voorarm tot aan de geleeding der hand	o.	1.	5.
Breedte van den voorarm by den elleboog	o.	o.	10.
Dikte derzelfder plaats	o.	o.	5.
Omtrek van de geleeding der hand	o.	1.	5.
Omtrek van de nahand	o.	1.	5.
Lengte van de geleeding der hand tot aan het eind der nagelen.	o.	1.	3.
Lengte van het been van de knie af tot aan den enkel	o.	1.	10.
Breedte van het bovenst des beens	o.	1.	2.
Dikte	o.	o.	7.
Breedte ter plaatse van den enkel	o.	o.	7½.
Omtrek van den navoet	o.	1.	6.
Lengte, van de hiel af tot aan het eind der nagelen	o.	2.	2.
Breedte van den voorsten voet	o.	o.	6½.
Breedte van den agtersten voet	o.	o.	7.
Lengte der langste nagelen	o.	o.	3½.
Derzelver breedte aan de basis	o.	o.	1½.

By de opening van den onderbuik heb ik geen netvlies gevonden; hetzelfde was zeer kort en lag agter de maag verborgen; de lever strekte zig meer ter linker- dan ter rechterzyde uit.

Zo veel het my mogelyk geweest is de plaatting der darmen te onderkennen by het zeer jonge dier, dat ten onderwerpe voor deze beschryving gediend heeft, is het my voorgekomen dat de nугterendarm zyne omwentelingen maakte in de navelfstreek; dat die van de omgeboogendarm in de regter darmstreek en in den eigenlyken onderbuik lagen, en dat hy in den blindendarm en de linker darmstreek eindigde: de blindedarm was lang en naar voren gericht in de regterzyde en schuinfeh in de navelfstreek; de kronkeldarm hadt zeer

veel lengte en maakte verscheiden omwentelingen in de regterzyde, voor dat hy zig met den regtendarm vereenigde.

De dunne darmen waren vyf voeten lang van den portier af tot aan den blindendarm, die twee duimen drie lynen lang was; die van den kronkel en regtendarm te zamengenomen, bedroeg twee voeten; dus was de geheele darmbuis, zonder den blindendarm mede te rekenen, zeven voeten lang.

Het linker gedeelte der maag was naar evenredigheid veel grooter dan het regter. ook hadt de groote blindesak veel uitgestrektheid: de groote omtrek van de maag bedroeg drie duimen en een halven, en de kleine twee en drie vierde duimen; de groote blindesak was zeven lynen diep, en de kleine kromte hadt ook zeven lynen lengte van den flokdarm af tot aan den hoek welken het regter gedeelte der maag maakt: de blindedarm was als eene krullyn gedraaid; dezelve hadt negen lynen omtreks op de dikste plaatfen en liep byna in eene punt uit; de kronkeldarm hadt tien lynen omtreks by den blindendarm, met eene lengte van agt of tien lynen; maar dezelve is my niet voorgekomen dikker te zyn dan de dunne darmen op het overig gedeelte zyner uitgestrektheid.

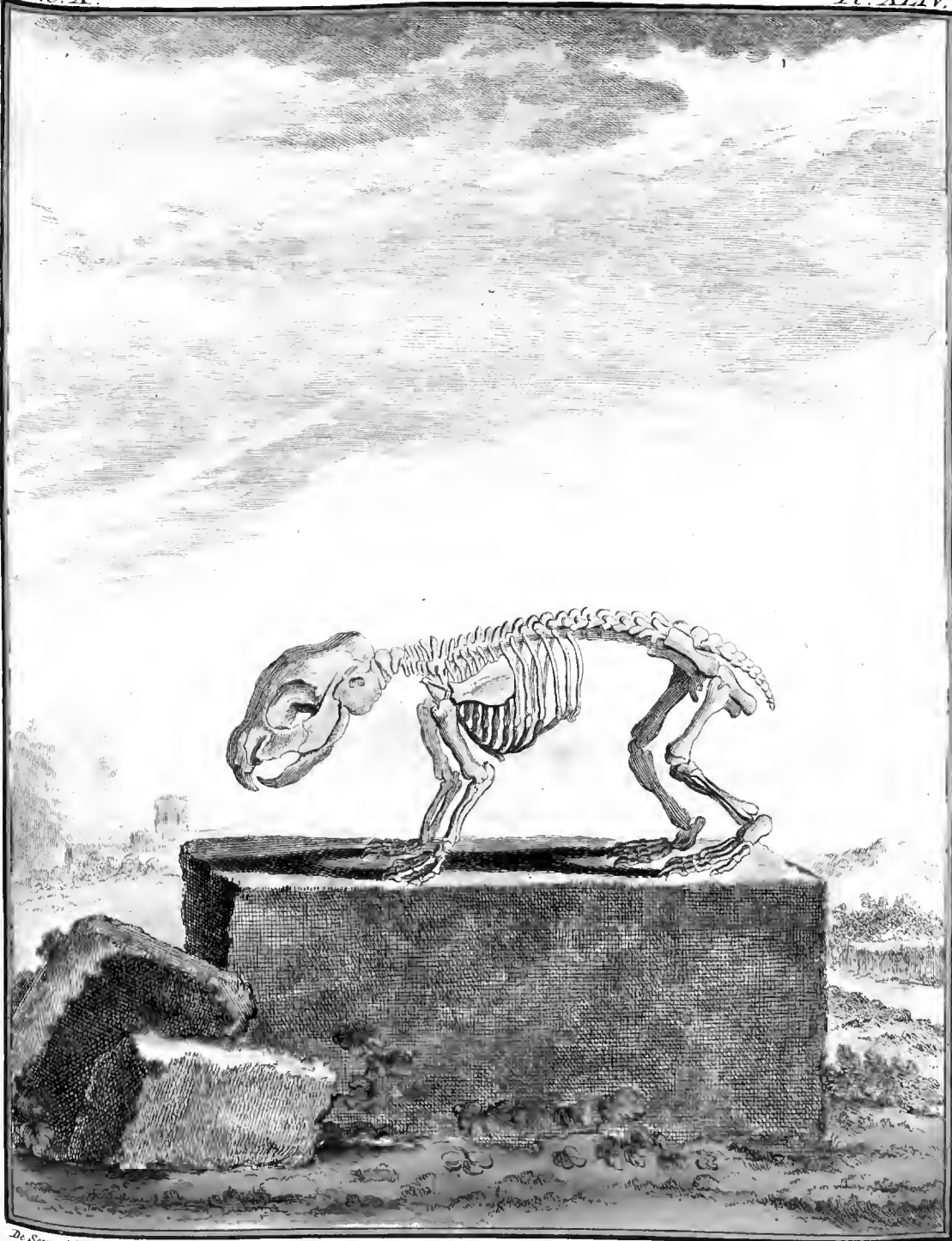
De lever bestondt slegts uit drie kwabben, twee grooten en eene kleine; de grootste zat ter linkerzyde, en de kleine ter regter; de middelste was in het midden der bovenbuikstreck geplaatst, en door twee insnydingen in drie deelen verdeeld; de schoorband ging door de linker insnyding heen, en het galblaasje lag in de regter: de milt was zeer breed; de regter nier zat ook een weinig meer naar voren dan de linker.

Het zenuwagtig middelpunt was groot en zeer doorschynend: de linker long hadt twee kwabben en de regter vier, gelyk by de meeste viervoetige dieren geschikt; maar deze kwabben hadden meer uitrandingen en meer insnydingen dan zy gewoonlyk by andere dieren hebben; het hart was kort en byna rond; deszelfs bodem hadt eenen duim agt lynen omtreks; deszelfs hoogte bedroeg agt lynen van de punt af, tot aan de longenlagader, en slegts zes lynen tot aan het longenzakje: daar kwam slegts een tak uit de kromte van de groote slagader; deze slagader hadt onmiddelyk buiten het hart een en een vierde lyn middellyns, van den eenen buitenkant tot den anderen gemeeten.

De tong was breed en dik over haare geheele lengte; men onderscheidde op dezelve slegts eene groef die in de lengte liep, en op derzelver voorste gedeelte zat, twee kelkklieren op het agterst gedeelte, en eenige klieragtige korrels op derzelver oppervlakte; het verhemelte was door agt groeven doorsneden; de eersten waren breed, regt en diep; de laatsten waren smaller, minder diep en bolrond naar agteren.

Daar zaten twee zeer duidelyke tepels op zes lynen afftands van de klink en drie lynen van elkanderen af; men wierdt twee andere tepels op de borst en onder de oxels gewaar, op tien lynen afftands van elkanderen geplaatst; zy waren kleiner dan de tepels van den buik.

Daar was slegts een afftand van twee lynen tusschen den aars en de klink, die drie lynen lang was: men zag het hoofdje van den kittelaar in een wyde voorhuid zitten: de lyfmoeder hadt lange hoornen.

De Sore. del.

C.R.F. sculp.

De kruin van den kop des geraanten (*Pl. XLIV*) van den paca is verheven, maar daar zit een indrukzel ter plaatse van het voorhoofd; de eigenlyke neusbeenderen zyn kort en breed, ook beslaan zy de geheele breedte van den smoel: de boog van het jukbeen is zeer breed en daalt zeer laag neder.

Elk kaakbeen heeft twee snytanden gelyk by de rotten: de baktanden waren nog niet uit hunne tandkassen te voorschyn gekomen in het geraamte dat ten onderwerp voor deze beschryving gediend heeft; na dezelve bloot gelegd te hebben, is het my voorgekomen, dat 'er vier zaten aan elke zyde der beide kaakbeenderen.

Daar zitten dertien wervelbeenderen in den rug, en dertien ribben aan elke zyde, agt waare en vyf valsche; het eerste stuk van het borstbeen is het grootste, de laatsten zyn nog niet beemagtig geworden in het geraamte waarvan wy hier spreken, even min als de uitsteekzels der wervelbeenderen, de aanhangzels, enz.

De wervelbeenderen der lendenen zyn ten getale van zeven; indien 'er slegts drie valsche wervelbeenderen in het heiligbeen zitten, blyven 'er agt voor den staart over.

De doorn van het schouderblad was zeer verheven en eindigde van voren in eene lange punt: daar worden ook sleutelbeenderen gevonden.

Het middelst bovenst gedeelte van het armbeen is plat op de zyden, en maakt naar voren eenen rug, die in de lengte loopt.

De beenderen van den voorarm zyn een weinig bolrond naar voren, en holrond naar agteren over hunne lengte, voornamelyk het straalbeen.

Het dijbeen is dik en kort; het kuitbeen zit slegts met zyne einden aan het scheenbeen vast.

De knieschyven en de kleine beentjes der voorhand en van den voorvoet zyn nog niet volkomen gevormd: de einden van alle de beenderen van dit geraamte zyn onvolmaakt; dus kon men geene andere afmetingen voor zeker en naauwkeurig houden dan die van den kop, die in de volgende tafel alleen worden opgegeeven.

	voeten, dulmen, lynen.		
Lengte van den kop van het eind des bovensten kaakbeens tot aan het agterhoofd	0.	2.	3.
De grootste breedte van den kop	0.	1.	4 $\frac{1}{2}$.
Breedte der kaakbeenderen ter plaatse van de snytanden	0.	0.	2 $\frac{1}{2}$.
Afstand tusschen de oogputten en de openingen der neusgaten	0.	0.	9 $\frac{1}{2}$.
Lengte van die opening	0.	0.	3.
Breedte	0.	0.	3 $\frac{1}{2}$.
Lengte der eigenlyke neusbeenderen	0.	0.	6 $\frac{1}{2}$.
Breedte ter breedste plaats	0.	0.	2 $\frac{1}{2}$.
Breedte der oogputten	0.	0.	8 $\frac{1}{2}$.
Hoogte	0.	0.	5 $\frac{1}{2}$.

DE SARIGUE, DE OPOSSUM OF DE PHILANDER *.

De sarigue of de philander is een dier van Amerika, hetwelk zeer gemakkelijk van alle de anderen te onderscheiden is door twee zeer zonderlinge kentekenen: het eerste dezer is dat het wyfje onder haaren buik eene wyde holligheid heeft, waarin zy haare jongen ontvangt en zoogt; het tweede is dat het mannetje en het wyfje beiden den eersten vinger der agterste voeten zonder nagel en wel afgescheiden hebben van de

* De *sarigue*, *parigue* of *pariguaya*, is de naam van dit dier op de kusten van Braziliën, welken wy aangenomen hebben; het *ca* der Brasiliaansche taal wordt in het Fransch en Latyn *sa* uitgeprooken; men kan tot voorbeelden bybrengen *Caqui*, dat wy *sagui* of *sagouin* uitspreken, omdat de *u* ook als *ou* wordt uitgeprooken; *tajacu* dat de LERY en andere Reizigers *tajaçou* en *tajassou* uitspraaken en schreeven; en *carigueya*, hetwelk PISO, wiens Werk in het Latyn geschreeven is, met eene cedille of haakje onder de *C* geschreeven heeft.

Carigueya, PISO *Hist. Bras.* pag. 323.

Carigueya Taiibi, MARCGRAVE, *Hist. Nat. Bras.* pag. 222. *Nota* dat de beschryving van PISO, om zo te spreken, na die van MARCGRAVE is uitgeschreven, en dat beide uit XIMENES, een Spaansch Schryver, waarvan de LAET het werk in het Latyn heeft vertaald.

Jupatiima, in het binnenste der landen van Braziliën. PISO, *Hist. Brasil.* pag. 323.

Tlaquatzin in Mexico en Nieuw Spanje. FRANCISC. XIMENES, *Descriptio Americae*.

Tlaquatzin. HERNAND. *Hist. Mexic.* pag. 330. *Admiranda fera quam Indi vocant Tlaquatzin, Antonius Herrera Taquatzin dixit. Recentes Hispani Scriptores, corrupto non nihil nomine, Tlaquatzin. Cardamus Cbiurcam sive Cbuciam; Stadenius feruoi; Nomenclator semi Vulpam, Rapbe Hamor, in descriptione Virginiae, Opossumem dixit; alii Aucham. alii Sajapim, alii Cerigonem dixerunt. Eus. NIEREMBERG. Hist. Natural. Peregrin. Antverpiae 1635, pag. 156. Nota, dat de beschryving welke NIEREMBERG van dit dier geeft, woord voor woord uit HERNANDES is uitgeschreeven, wiens werk in 1626 gedrukt is; het werk van NIEREMBERG is eerst in 1635 gedrukt geworden, dus kan men niet twyfelen of deze laatste Schryver heeft den eersten uitgeschreeven.*

Cerigon, volgens MAFFE'E *Hist. des Ind.* l. II. pag. 46. en volgens BARLEUS *res gestae in Bras.* pag. 222. De *Cerigon*, zegt Maffée, is een verwonderlyk beest . . . aan deszelfs buik hangen twee zakken neder, waarin hy zyne jongen draagt, waarvan elk zig zo vast aan zyne pram houdt dat zy dezelve niet loslaten voor dat zy in staat zyn zelve te gaan weiden. *Nota*, Maffée wyft hier eene zaak aan die iemand zoude kunnen doen dwaalen, en doen gelooven dat deze *Cerigon*, die twee beurzen of zakken heeft, een verschillend dier ware van den *sarigue*, die 'er slegts eenen heeft; maar men moet in acht neemen, en wy hebben het zelve gezien, dat wanneer de man-klieren van den *sarigue* in hunnen staat van zwelling zyn door het zog waarmede zy zyn opgezet, zy binnen in den zak zulk eene groote dikte maaken, dat zy deszelfs vel in het midden inrekken, en dat dezelve dan in twee beurzen verdeeld schynt, gelyk MAFFE'E zegt, die waarschynelyk de *Cerigon* in dien staat gezien hadt: zie hieragter de beschryving en de afbeeldingen van den *sarigue*.

Sarigoy, de LERY pag. 156. *Nota*. Het is niet dan uit de overeenkomst van den naam dat men kan oordeelen dat de *sarigoy* van LERY hetzelfde dier is als de *carigueya*, want deze Schryver maakt geene melding van den zak welken het wyfje onder den buik heeft; hy zegt slegts, dat het dier, door de Wilden van Braziliën *Sarigoy* geheeten, grysagtig van hair is; dat zy 'er niet gaarne van eeten om dat het stinkt; evenwel, voegt hy 'er by, wy hebben niet nagelaaten 'er eenigen van te eeten, bevonden hebbende, na dat wy hen het vel hadden afgehaald, dat het slegts het vet was, dat zy om de nieren hebben, dat hen

de andere vingeren, even gelyk de duim aan de handen van den mensch, terwyl de vier overige vingeren van die zelfde agterfte voeten tegen den an-

hen dezen kwaaden reuk geeft, en waarlyk derzelve vleesch is malsch en goed". *Histoire d'un Voyage fait en la terre du Bresil*, par JEAN DE LERY, Paris 1578. pag. 156. Dit is alles wat men in de LERY op het onderwerp van den sarigoi vindt; het is dus door de overeenkomst van den naam alleen dat men geoordeeld heeft, dat dit hetzelfde dier was als de çariqueya van Brazillie.

Serui of Seruoi. STADENIUS. *Hist. Brasil.* pag. 129.

Cbiura en Cbiucia, volgens OVIEDO en CARDANUS. *De subtilitate lib. X. Oper. Tom. III.* pag. 531.

Apossumes, volgens RAPH. HAMOR, in zyne beschryving van Virginie.

Opassum, DE LAËT. *Hist. du nouveau monde*, pag. 88.

Tlaquatzin, volgens denzelfden DE LAËT pag. 143, alwaar hy 'er eene beschryving van geeft die ook uit Ximenes genomen is.

Carague, volgens denzelfden DE LAËT, pag. 485.

Maritacaca, *Pison*, *Carigoy*, *Lerii*; *Ropoza*, *Lusitanis*; *Carigueya Brasiliensis*; *Jupatiima nonnullis*, *Maregrave*; *Tlaquatzin*, *Hernandes*; *Lerio*, *Sarigoy*; *Semi-Vulpa Gesnero*; *the Possum*, RAY *Synops. Quadrup.* pag. 182 en 183. *Nota.* Daar is eene dwaaling in de eerste aanteekening van RAY, dewyl de *maritacaca* niet hetzelfde dier is als de *Carigueya*, en dit inde daad twee verschillende dieren zyn, waarvan men zig ligtelyk overtuigen kan, als men slegts de artikuls van PRISO naleest, alwaar van dezelve gesproken wordt, pag. 323 en 324.

Carigueya seu Marsupiale Americanum, or the Anatomy of an Opassum, EDWARD TYSON. London 1698. — *Idem. Philosophical Transactions*, April 1698. No. 239. *Nota.* TYSON heeft slegts de beschryving van het wyfje gegeven, en COWPER vervolgens die van het mannetje. WILL. COWPER, *Marsupiale Americanum Mas. Philosophical Transactions March 1704.* No. 290.

Opassum; CATESBY, *Hist. de la Carol.* append. pag. 29.

Ossa, op *Mississippi. Voyage de LA HONTAN. la Haye 1706.* tom. II. pag. 44.

Opassum of *Possum*, *Histoire de la Virginie*, uit het Engelsch vertaald, Orleans 1707, pag. 214.

Opassum. Histoire Naturelle des Antilles, Rotterdam 1658. pag. 121 en 122.

Manitou. Histoire générale des Antilles, par le P. DU TERTRE, Paris 1667. Tom. II. pag. 301.

Faras of *Ravale. Hist. nat. de l'Orénoque*, par GUMILLA, Avignon 1758. Tom. III. pag. 238.

„ Het wyfje van den faras, zegt GUMILLA, heeft het vel over de maag dubbeld, en het buik-
„ tenste is van de eene zyde tot de andere gespleeten, zodat zy aan weerszyde eenen zak
„ heeft, waarin zy haare vier jongen houdt en opvoedt tot dat zy in staat zyn te gaan en
„ hun vochtzel te zoeken". *Nota.* Het geen hier GUMILLA van zyne faras zegt komt overeen
met hetgeen MARFFER van zynen cerigon zegt, en men moet zulks zodanig verstaan als wy het
verklaard hebben.

Rat Sauvage. Mémoires sur la Louisiane, par DUMONT, pag. 83.

Rat de bois. Hist. de la Nouvelle France, par le P. CHARLEVOIS. Paris 1744. Tom. III.

pag. 333.

Rat de bois. Hist. de la Louisiane, par M. LE PAGE DU PRATZ, Paris 1758, Tom. II. pag. 94.

Semi-Vulpa. GESNER. *Quadrup.* pag. 870. — *Icon. Quadrup.* pag. 90.

Semi-Vulpa. ALDROVAND, de *Quadrup. dig. vivip.* pag. 223.

Vulpes major, putoria, cauda tereti & glabra. Carigueya, Brasiliensis. MARCGRAV.

Opassum. Hist. Naturelle des Antilles. Aouare, Puant, BARRERE. *Hist. Franc. equinox.* pag.

166. *Nota.* Wy hebben deze benaaming *puant*, welke M. BARRERE aan den sarigue geeft, niet aangenomen, om dat deze slegts eene eigenschap te kennen geeft, die daarenboven veel gepaster is voor den *Tiquipati* of *Mouffette*, welken de meeste Reizigers met den naam van *puant* (stinkend) hebben aangewezen.

Philander. Opassum, seu Carigueya Brasiliensis. SEBA *vol. I.* pag. 56. *Tab. 36. Mas, fig.*

1. *foemina, fig. 2. pullus, fig. 3. . . . Philander Orientalis*. SEBA, *Vol. I.* pag. 61. *Tab. 38.*

fig. 1. Philander maximus orientalis, SEBA, *Vol. I.* pag. 64. *Tab. 39. Nota.* Deze drie aanteekeninge benaamingen, door welken SEBA drie verschillende dieren aanwyft, moeten tot hetzelfde dier gebragt worden, gelyk wy zulks in den text zullen toonen. *Didelphis*. LINNÆUS

deren geplaatst, en met kromme nagels voorzien zyn, gelyk aan de voeten van de andere viervoetige dieren: het eerste dezer kentekenen is door de meeste Reizigers en Natuurlyke Historie Schryveren aangetekend, maar het tweede was hun geheel ontsnapt; EDWARD TYSON, een Engelsch Geneesheer, schynt de eerste te zyn die dit heeft opgemerkt; hy is de eenigste die eene goede beschryving van het wyfje van dit dier gegeven heeft, te Londen in den jaare 1698 gedrukt, onder den titel van *Carigueya seu Marsupiale Americanum, or the anatomy of an Opossum*. En eenige jaaren daarna deelde WILLIAM COUPER, een beroemd Engelsch Ontleedkundige, aan TYSON, door een brief de waarneemingen mede, welke hy aangaande het mannetje gedaan hadt. De overige Schryvers, en vooral de Naamlyftmaakers, hebben hier, gelyk overal elders, de wezens zonder noodzaakelykheid vermeerderd, en zy zyn in verscheiden dwaalingen vervallen welke wy niet kunnen voorbygaan op te haalen.

Onze farigue, of zo men wil de opossum van TYSON, is het zelfde dier als de groote Oosterfche philander van SEBA, *Vol. I* pag. 64. *Pl. XXXIX*, men kan hier niet aan twyfelen, dewyl van alle de dieren waarvan SEBA de platen geeft, en aan welke hy den naam *philander*, *opossum*, of *carigueya* geeft, dit het eenigt is dat de beide kentekenen bezit van de beurs onder den buik, en van de duimen, aan de agterste voeten zonder nagelen; men kan insgelyks niet in twyfel trekken of onze farigue, die dezelfde is als de groote Oosterfche philander van SEBA, een dier zy dat natuurlyk eigen is aan de heete lugtstreeken van de Nieuwe Wereld, want de beide farigues, welke wy in het Kabinet van den Koning hebben, zyn ons uit Amerika toegekomen; die welke TYSON ontleed heeft was hem uit Virginien toegezonden; de Hr. DE CHANVALLON, Korrespondent van de Akademie der Wetenschappen op Martiniko, die ons eenen jongen farigue gegeven heeft, heeft de beide anderen voor waare farigues of Amerikaansche opossums erkend: alle Reizigers stemmen daarin overeen dat dit dier in Braziliën, in Nieuw Spanje, in Virginie, op de Antilles, enz: gevonden wordt, en niet één zegt daar van hetzelfde in de Oost-Indiën gevonden te hebben; dus heeft SEBA zig bedroogen als hy dit dier *Oosterfche philander* noemt, dewyl men hetzelfde niet dan in de West-Indiën vindt; hy zegt dat deze philander hem van Amboina, met eenige andere zeldzaamheden, onder den naam van *coes-coes* gezonden was, maar hy bekent te

Syst. nat. edit. IV. pag. 61. — Didelphis mammis intra abdomen. Edit. VI. pag. 10. — Marsupialis Didelphis mammis octo intra abdomen, edit. X. pag. 54. — Opossum Didelphis cauda semipilosa, superciliarum regione pallidior, mammis binis. LINNÆUS Syst. Nat. Edit. X. pag. 55. Nota. Deze beide aanwyzende benaamingen, waarmede de Hr. LINNÆUS twee verschillende soorten betekent, moeten evenwel tot dezelfde soort gebragt worden, gelyk wy zulks in den text zullen toonen.

Philander saturate spadiceus in dorso, in ventre flavus, maculis supra oculos flavis . . . Philander, le Philandre BRISSON. Regn. Animal. pag. 286. — Philander saturate fuscus in dorso, in ventre flavus, maculis supra oculos flavis . . . Philander orientalis, le Philandre oriental BRISSON. Regn. Animal. pag. 288. — Philander atro spadiceus in dorso, in ventre ex albido cineris flavicans, maculis supra oculis obscure fuscis . . . Philander Amboine. BRISSON. Regn. Animal. pag. 289. Nota. Deze drie spreekwyzen, waarmede de Hr. BRISSON, agtervolgens SEBA, drie verschillende soorten aanwyst, betekenen evenwel slechts het zelfde dier.

gelyk dat dit dier uit andere afgelegener landen naar Amboina gebragt was (a): dit alleen zoude genoeg zyn om de benaaming van Oosterfche philander verdragt te maaken, want het is zeer mogelyk dat de Reizigers dit zonderling dier uit Amerika naar de Ooft-Indiën hebben overgebragt, maar niets bewyft dat hetzelfde natuurlyk eigen is aan de lugttreek van Amboina, en de plaats zelve van SEBA welken wy aanhaalen, fchynt het tegendeel aan te wyzen; de oorprong van dien mislag in de zaak, en zelfs die in den naam van *coes-coes*, is by PISO te vinden, die zegt (b) dat men in de Ooft-Indiën, doch *flegts te Amboina*, een dier vindt gelyk aan den farigue van Braziliën, en dat men hetzelfde den naam van *cous-cous* geeft: PISO haalt hier aangaande geene getuigeniffen noch waarborgen aan; het zoude zeer zonderling zyn, indien het *factum* waar was, dat, daar PISO ftreklyk verzekert dat men dit dier in de geheele Ooft-Indiën flegts op Amboina vindt, SEBA integendeel zegt dat dat, hetwelk hem van Amboina is toegezonden, daar niet geboortig was, maar derwaards uit verder afgelegene landen aangebragt: dat alleen bewyft de valfchheid van het *factum* door PISO opgegeeven, en wy zullen hierna zien hoe weinig ftaat 'er te maaken zy op hetgeen hy aangaande dit dier gezegd heeft; SEBA, die dus niet wift uit welk land zyn philander afkomstig was, heeft niet nagelaaten hem den bynaam van *Oosterfchen* te geeven, ondertuffchen is het zeker dat dit hetzelfde dier is als de farigue der West-Indiën; men behoeft, om zig daarvan te verzekeren, flegts zyne afbeelding (*Pl. XXXIX*) met de Natuur te vergelyken: maar hetgeen de dwaaling nog vergroot is, dat, deze Schryver, terwyl hy den farigue van Amerika den naam geeft van grooten *Oosterfchen philander*, hy ons een ander dier vertoont, hetwelk hy van dit oordeelt te verfchillen, onder den naam van *Amerikaanfchen philander* (*Pl. XXXVI, fig. 1 en 2*), en dat evenwel, volgens zyne eigene befchryving, niet van den grooten Oosterfchen philander verfchilt dan daarin dat het kleiner, en de vlak boven de oogen bruiner is: verfchillen die, gelyk men ziet, zeer toevallig en te gering zyn om twee verfchillende foorten uit te maaken, want hy fpreekt niet van een ander verfchil dat veel wezendlyker zyn zoude, indien het waarlyk bestondt gelyk de afbeelding zulks aanwyft, namelyk dat die Amerikaanfche philander (*Pl. XXXVI, fig. 1 en 2*) eenen fpijfen nagel heeft aan de duimen der agterfte voeten, terwyl de groote Oosterfche philander (SEBA, *Pl. XXXIX*) geenen nagel aan die beide duimen heeft; het is nu zeker dat onze farigue, die de waare Amerikaanfche farigue is, geene nagels aan de agterfte duimen heeft; indien 'er dan een dier met fpijfe nagels aan die voeten bestondt, zo als dat van de *XXXVI Plaat* van SEBA, zoude dat dier de Amerikaanfche farigue niet zyn, gelykt hy zulks zegt: doch dit is het niet al, deze Schryver geeft nog een derde dier op onder den naam van *Ooster-*

(a) *Philander maximus Orientalis formina. Inter alia rariora & hocce animal nobis ex Amboina missum est, sub nomine coes-coes, eo quidem delatum ex oris remotioribus.* SEBA, Vol. I. pag. 64.

(b) *In Indiis orientalibus, idque solum, quantum hactenus constat, in Amboina similis bestia frequens, ad felis magnitudinem accedens, mactata ab incolis comeditur, si rite praeparatur, nam alias foetet. Nomen illi cous-cous inditum.* PISON *Hist. natur. Brasili.* pag. 323.

schen philander (Pl. XXXVIII, fig. 1), waarvan hy voor het overige geene melding maakt in de beschryving der beide anderen, en waarvan hy niet spreekt dan na FRANÇOIS VALENTYN, een Schryver, die gelyk wy reeds gezegd hebben, weinig vertrouwen verdient; ook is dit derde dier hetzelfde als de beide eersten: het komt ons dus voor dat deze drie dieren der XXXVI, XXXVIII en XXXIX Plaat van SEBA 'er slegts een uitmaaken; daar is alle waarfchynelykheid voor dat de Teekenaar, niet zeer oplettend zynde, eenen puntigen nagel aan de duimen der agterfte voeten gelyk aan de duimen, van de voorfte voeten en aan de andere vingeren aan de afbeeldingen der XXXVI en XXXVIII Plaat zal gemaakt hebben, en dat hy naauwkeuriger oplettende in de tekening der XXXIX Plaat, de duimen der agterfte voeten zonder nagels, en zo als ze indedaad zyn, zal afgebeeld hebben. Wyzyn dan overtuigd dat deze drie dieren van SEBA slegts individus van dezelfde foort zyn; dat deze foort dezelfde is als onze farigue; dat deze drie individus slegts van eenen verschillenden ouderdom waren, dewyl zy slegts van malkanderen verschillen door de grootte des lichaams en door eenige fchaduwingen van de kleur, voornamelyk door de tint der vlak boven de oogen, die geelagtig is by de jonge fariguen, zo als die van de XXXVI Plaat van SEBA, fig. 1 en 2, en die bruiner is by de volwassen fariguen, zo als die van Plaat XXXIX; een verschil dat daarenboven kan worden voortgebracht door den meer of min langen tyd dat het dier in moutwyn bewaard is, want alle de kleuren van het hair worden in geeftryke vogten door den tyd flauwer, SEBA bekent zelf dat de beide dieren van zyne XXXVI Plaat, fig. 1 en 2, en van zyne XXXVIII fig. 1, slegts door de grootte en door eenige meerdere of mindere donkerheid van kleur verschillen (c); hy bekent ook dat het derde dier, dat is te zeggen dat van Plaat XXXIX, niet van de beide anderen verschilt dan daarin dat het grooter is, en dat de vlak boven de oogen niet geelagtig is, maar bruin: het fchynt ons dus zeker te zyn dat deze drie dieren 'er slegts een enkel uitmaaken, dewyl zy slegts zulke kleine verschillen tuffchen den anderen hebben, dat men dezelve voor zeer geringe verscheidenheden moet aanzien, en wel met te meer reden en te grooteren grond om dat de Schryver geene melding maakt van het enig kenteken dat dezelve zoude hebben kunnen onderscheiden, namelyk van dien puntigen nagel aan de agterfte duimen, welken men aan de afbeeldingen der beide eersten ziet, en die aan den laaftten ontbreken: zyn stilzwygen alleen omtrent dit kenteken bewyft dat dit verschil niet wezendlyk bestaat; en dat deze puntige nagels aan de agterfte duimen in de afbeeldingen der XXXVI en XXXVIII Plaat slegts aan de onoplettendheid van den tekenaar moeten toegeschreeven worden. „ SEBA zegt dat, volgens FRANÇOIS VALENTYN, deze philander, Plaat XXXVIII, van de grootste foort is, welke men in de Oost-Indiën, en vooral by de Maleijers aantref, alwaar men denzelven *pelander Aroé*, dat is te zeggen *konyng van Aroé* noemt, schoon Aroé niet de eenige plaats is, alwaar men deze dieren vindt; dat zy ge-

(c) *Est autem femella basce Americanis Pbilandris foeminis quam simillima, nisi quod pilis derisabilibus aliquantulum saturatius fuscis vestita, & toto habitu procerior sit illis. SEBA Vol. I. pag. 61.*

„ meen zyn op het eiland Solor; dat men ze zelfs met de konynen opvoedt
 „ welken zy geen kwaad doen, en dat men eveneens derzelver vleesch eet, het
 „ welk de Inboorlingen van dat eiland uitmuntend vinden, enz”. Deze *facta* zyn
 „ zeer twyfelagtig om niet te zeggen valsch. Voor eerst: de philander, *Pl. XXXVIII*,
 is niet de grootste van de Oost-Indiën, dewyl, volgens den Schryver zelve,
 die van *Plaat XXXIX*, welken hy ook in de Oost Indiën t’huis brengt, groot
 ter is: ten anderen: deze philander gelykt geheel niet naar een konyn, en by-
 gevolge wordt hy zeer kwalyk *konyn van Aroé* genoemd. Ten derden, geen
 één Reiziger naar de Oost-Indiën heeft melding gemaakt van dit zo opmerke-
 lyk dier; geen één heeft gezegd dat men hetzelfde of op het eiland van Solor,
 of op eenige andere plaats van de oude Wereld vondt: SEBA zelf schynt niet
 alleen de onbekwaamheid, maar ook de ongetrouwheid te begrypen van den
 Schryver welken hy aanhaalt: *Cujus equidem rei*, zegt hy, *fides sit penes au-*
torem. At mirum tamen est quod D. Valentinus philandri formam haud ita de-
scripserit prout se habet, & uti nos ejus icones ad vivum factas praegressis ta-
bulis exhibuimus. Vol. I. pag. 61. Maar om volkomen aan zig zelve het
 weinige vertrouwen te bewyzen dat het getuigenis van dezen Schryver, FRAN-
 COIS VALENTYN, Kerkendienaar op Amboina, die evenwel in vyf deelen *in*
folio de Natuurlyke Hiltorie der Oost-Indiën heeft doen drukken (*d*), inde-
 daad verdient, zal het genoegzaam zyn te verzen den tot het geen Artedi op
 het onderwerp van dit groote Werk zegt (*e*), en tot de verwyten welke SEBA
 zelf hem met reden over den lompen mislag doet (*f*) welken hy begaat, als
 „ hy verzekert dat de zak van het dier, waarvan wy hier sprekken, eene lyf-
 „ moeder is, waarin de jongen ontvangen worden, en dat hy, zelf den phi-
 „ lander ontleed hebbende, ’er geene andere gevonden heeft; dat indien de-
 „ ze zak niet eene waare lyfmoeder is, de mammen, met opzigt op de jon-
 „ gen van dit dier, hetzelfde zyn als de steelen ten opzigte van de vrugten
 „ zyn, dat zy aan deze mammen blyven vast zitten tot dat zy ryp zyn, en
 „ dat zy zig dan daar van afscheiden, gelyk de vrugt zyn steeltje verlaat
 „ wanneer zy alle haare rypheid verkreegen heeft, enz”. Het waare van dit
 alles is, dat VALENTYN, die verzeekert dat niets zo gemeen is als deze dieren
 in de Oost-Indiën, en vooral te Solor, aldaar misschien nooit eenige gezien
 hadt; en dat alles wat hy ’er van zegt, tot zyne blykbaarste dwaalingen toe;
 uit PISO en MARCGRAVE is uitgeschreeven, die beiden, ten dezen opzigte,
 slegts de uitschryvers van XIMENES zyn, en die zig in alles bedroogen hebben
 wat zy daar, voor hunne rekening, hebben bygevoegd; want MARCGRAVE
 en PISO zeggen volstrektelyk en met zekerheid, zo wel als VALENTYN, dat:

(*d*) Oud-en-NieuwOost-Indie, enz. te Dordrecht by Jan van Braam, 1724.

(*e*) *Multa scripsit Franciscus Valentinus quae Judeus Apella credat . . . Ita comparatus est hic liber Belgicus, ut Historicorum naturalium genuinorum & eruditorum oculos nullo modo ferre possit. Artedi Ichthyologiae Hist. Litteraria, Lugd. Bat. 1738. pag. 55 & 56.*

(*f*) *Inde autem quam liquidissime detegitur error a D. Francisco Valentino commissus, circa historiam horum animalium. Tom. III. pag. 273. . . . error absonus valde & enormis inde forsan ortum duxit, quod vir iste hanc animalium speciem haud debite examinaverit, &c. SEBA, Vol. I. pag. 64.*

de zak (g) de waare lyfmoeder is waar in de jongen van den *farigue* ontvangen worden; MARCGRAVE zegt dat hy 'er een ontleed heeft, en dat hy inwendig geene andere lyfmoeder gevonden heeft. PISON maakt het nog erger dan hy, met te zeggen dat hy 'er verscheiden ontleed heeft (b), en dat hy inwendig nooit eene lyfmoeder gevonden heeft; en het is daar dat hy 'er, met even weinig grond, de verzekering byvoegt, dat dit dier op Amboyna gevonden wordt: men oordeele nu van hoe veel gewigts hier het gezag van MARCGRAVE, van PISON en van VALENTYN zyn moet, en of het redelyk zoude zyn geloof te slaan aan de getuigenissen van drie menschen, waarvan de eerste kwalik gezien heeft, de tweede de dwaalingen van den eersten vergroot, en de derde de beide anderen heeft uitgeschreeven.

Ik zoude myne Leezren gaarne verschooning vraagen voor de lengte van deze critique onderzoeking, maar wanneer het 'er op aankomt om de dwaalingen van anderen op te haalen, kan men niet te naauwkeurig noch te opletend zyn, zelfs op de minste kleinigheden.

De Hr. BRISSON heeft in zyn Werk over de viervoetige dieren geheel en al aangenomen het geen in dat van SEBA gevonden wordt; hy volgt hem hier naar de letter, het zy in deszelfs benamingen, het zy in deszelfs beschryvingen, en hy schynt zelfs nog verder te gaan dan zyn Schryver, dewyl hy drie wezendlyk verschillende soorten maakt van de drie philanders, *Plaat XXXVI, XXXVIII, en XXXIX* van SEBA, want zo hy de gedagten van dezen Schryver hadt nagevorscht, zoude hy herkend hebben, dat hy zyne drie philanders niet voor drie wezendlyk verschillende soorten van den anderen opgeeft, SEBA twyfelde niet of een dier der heete lugttreeken van Amerika moest ook onder de heete lugttreeken van Asia gevonden worden; hy benoemde zyne dieren met den naam van Oostersche of Amerikaansche, naardat zy hem uit het een of het ander vaste land toekwamen, maar hy geeft zyne drie philanders niet voor drie onderscheiden en afzonderlyke soorten op; het blykt duidelyk dat hy het woord soort niet naar alle gestrengheid gebruikt, wanneer hy blz. 61 zegt: „ Deze is de grootste soort van die dieren, en dat hy 'er hyvoegt dit wyfje is volmaakt gelyk (*simillima*) aan de wyfjes der Amerikaansche philanders, zy is alleenlyk grooter, en zy is op den rug bezet met hairen van eene donkerer kleur: deze verschillen zyn, gelyk wy reeds gezegd hebben, slegts verscheidenheden gelyk men 'er gewoonlyk vindt tusschen individus van dezelfde soort op verschillende ouderdommen; en indedaad SEBA heeft niet voor gehad eene methodieke verdeeling van de dieren te maaken in klassen, gellagten, en soorten; hy heeft alleen de afbeeldingen gegeeven der verschillende stukken van zyn Kabinet door nommers onderscheiden naar dat hy eenige verschillen zag in de grootte, in de tinten der kleuren, of in de aanwyzing van het geboorteland der dieren, die zyne verzameling uitmaakten: het komt ons daarom voor dat op dit gezag alleen van SEBA de Hr. BRISSON niet

(g) *Haec bursa ipse uterus est animalis, nam alium non habet, uti ex sectione illius comperi; in hac semen concipitur & catuli formantur.* MARCG. *Hist. Brasiliens.* pag. 223.

(b) *Ex reiteratis horum animalium sectionibus, alium non invenimus uterum praeter hanc bursum, in qua semen concipitur & catuli formantur.* PISON *Hist. Nat. Bras.* pag. 323.

gerechtigd was om drie verschillende foorten van die drie philanders te maaken; te meer dewyl hy zelfs de onderscheidende kenmerken, die in de afbeeldingen uitgedrukt zyn, niet gebruikt heeft, en dat hy geene melding maakt van het verschil van den nagel die aan de duimen der agterste voeten van de beide eersten gevonden wordt, en die aan den derden ontbreekt: de Hr. BRISSON moest dan by zyn nummer 3, dat is te zeggen by zyn philander van Amboina, blz. 289. de geheele naamlyst hebben bygebragt, welke hy by zynen philander nummer 1, blz. 286 gezet heeft, alle de naamen en bynaamen welke hy aanhaalt slegts op zynen philander, nummer 3 passende, dewyl die de geen is wiens duimen van de agterste voeten geenen nagel hebben; hy zegt in het algemeen dat aan de vingers der philanders nagels zitten, en hy maakt hier omtrent geene uitzondering; ondertusschen heeft de philander, welken hy in het Kabinet van den Koning gezien heeft, en die onze sarigue is, geenen nagel aan de duimen der agterste voeten, en het schynt dat die de eenige is, welken hy gezien heeft, dewyl 'er in zyn boek slegts nummer 1 is dat voorgegaan wordt door twee starretjes: het werk van den Hr. BRISSON, voor het overige zeer nuttig, zondigt voornamelyk daarin dat de Naamlyst der foorten veel grooter is in zyn werk dan die van de Natuur.

Daar blyft ons nu slegts de Naamlyst van den Hr. LINNÆUS overig, om te onderzoeken; dezelve is ten dezen opzichte minder met fouten dan die der anderen, daarin dat de Schryver eene der drie foorten laat vaaren waarvan wy zo aanstonds spraaken, en dat hy de drie dieren van SEBA tot twee brengt; dit is niet alles gedaan te hebben, want men moet dezelve tot één brengen; maar dit is ten minsten iets gedaan te hebben; en hy gebruikt daarenboven het onderscheidend kenmerk der agterste duimen zonder nagelen, hetgeen behalven TYSON geen der overigen hadt waargenomen; de beschryving welke de Hr. LINNÆUS van den sarigue, onder den naam van *marfupialis* (i), nummer 1. *didelphis*, enz: gegeven heeft, is ons voorgekomen redelyk goed en vry overeenkomstig met de Natuur te zyn, maar daar heeft onnaauwkeurigheid in zyne verdeeling, en dooling in zyne aanwyzingen plaats: deze Schryver, die onder den naam van opossum, n. 3. pag. 55, een verschillend dier van zynen marfupialis, n. 1, aanwyft, en die ten dezen opzichte enkel het gezag van SEBA aanhaalt, zegt egter dat deze opossum geenen nagel aan de agterste duimen heeft, terwyl deze nagel zeer duidelyk is aan de afbeeldingen van SEBA; hy hadt ons ten minsten moeten waarschuwen dat de tekenaar van SEBA zig bedroogen heeft; eene andere dwaaling is van de maritacaca van PRISO voor het zelfde dier als de carigueya te hebben aangehaald, terwyl deze beide dieren in het werk van PRISO, schoon in hetzelfde hoofdstuk geplaatst, evenwel, door PRISO zelven, voor twee verschillende dieren worden opgegeven, en dat hy het een na het ander beschryft: maar het geen men voor eene grootere dwaaling dan de beide eersten moet aanzien is, die van hetzelfde dier twee verschillende foorten gemaakt te hebben; de marfupialis, n. 1, en de opossum, n. 3, zyn geene verschillende dieren; zy hebben beide, volgens

(i) LINNÆUS, *Syst. Nat. Edit. X. Holmiae 1758. pag. 54.*

den Hr. LINNÆUS zelve, het marsupium of den zak, zy hebben beiden de agterfte duimen zonder nagel, zy komen beiden uit Amerika, en zy verschillen (steeds volgens denzelfden Schryver) slegts daarin, dat de eerste agt mammen heeft, en de tweede 'er slegts twee heeft en de vlak boven de oogen bleeker van kleur; dit laatste kenteken nu is, gelyk wy gezegd hebben, van geene waarde, en het tweede is ten minsten zeer twyfelagtig; want het getal der mammen is in verscheiden soorten van dieren verschillend, en misschien meer in dit dan in eenig ander, dewyl van de beide wyfjes sariguen, welke wy in het Kabinet van den Koning hebben, en die gewisselyk van dezelfde soort, en van hetzelfde land zyn, de eene vyf en de andere zeven tepels heeft, en dewyl zy, die de mammen dezer dieren hebben waargenomen, het niet eens zyn omtrent het getal; MARCGRAVE die door veele anderen is uitgeschreeven, telt 'er agt; BARRERE zegt dat 'er gemeenlyk maar vier zyn, enz: dit verschil dat in het getal der mammen gevonden wordt, heeft niets zonderlings, dewyl men dezelfde verscheidenheid by de meest bekende dieren vindt, gelyk by de teef die 'er zomtyds tien heeft, en andere keeren negen, agt, of zeven; by de zeug, die 'er tien, elf of twaalf heeft; by de koe, die 'er zes vyf of vier heeft, by de geit en de ooi, die 'er vier drie of twee hebben; by de fret, die 'er drie aan de regter en vier aan de linkerzyde heeft, enz, waar uit men ziet dat men niets bepaalds en zoekers omtrent de orde en het getal der mammen kan vaststellen, die by het grootst getal dieren verscheiden zyn (k).

Uit dit geheele onderzoek dat wy met evenveel omzigtigheid en onpartydigheid gedaan hebben, volgt dat de philander opossum *seu* carigueya Brasiliensis, *Pl. XXXVI, fig. 1, en 2*, en 3; de philander Orientalis *Pl. XXXVIII fig. 1*, en de philander Orientalis maximus, *Pl. XXXIX. fig. 1* van SEBA, Deel I, blz. 56, 61 en 64; dat de philander, n. 1, de Oosterfche philander, n. 2, en de philander van Amboina, n. 3. van den Hr. BRISSON, blz. 286, 288 en 289; en eindelyk dat de marsupialis, n. 1, en de opossum, n. 3, van den Hr. LINNÆUS, tiende Uitgaaf, blz. 54 en 55, slegts een en het zelfde dier aanwyzen, en dat dat dier onze sarigue is, wiens eenige en natuurlyke luststreek Zuid-Amerika is, en die zig nooit in de Oost-Indiën bevonden heeft dan als een vreemdeling en na derwaards overgebragt te zyn: ik geloof hier omtrént alle onzekerheden te hebben opgeheeven; maar daar blyven nog eenige duisterheden over raakende den taiibi, welken MARCGRAVE (l) niet heeft opgegeeven als een verschillend dier van den carigueya, en hetwelk evenwel JONSTON (m), SEBA (n) en de Heeren KLEIN (o) LINNÆUS (p) en BRISSON (q) als eene onderscheidene en van de voorgaande ver-

(k) Zie in het IV, V en VII Deel van deze Natuurlyke Historie de beschryvingen van den os, van den ram, van den bok, van het varken, van den hond, van den fret, en van den rot.

(l) MARCGRAVE, *Hist. natur. Brasiliens.* pag. 223.

(m) JONSTON, *de Quadruped.* pag. 95.

(n) SEBA, *Vol. I.* pag. 57. *Tab. 36, fig. 4.*

(o) KLEIN, *de Quadruped* pag. 59.

(p) LINNÆUS *Syst. Nat. Edit.* pag. 54. n. 2.

(q) BRISSON *Regn. Anim.* pag. 290.

verschillende foort hebben vertoond: men vindt ondertusschen by MARCGRAVE de beide naamen carigueya, taiibi, aan het hoofd van het zelfde artikel, daar wordt in gezegd dat dier heet carigueya in Braziliën, en taiibi in Paraguaay (*carigueya Brasiliensibus, aliquibus Jupatiima, Petiguaribus taiibi.*) Men vindt vervolgens eene beschryving van den carigueya uit XIMENES getrokken; waarna men eene andere vindt van het dier *taiibi* geheeten door de Brasiliëners, *cachorro domato* door de Portugeezen, en *boschrot* door de Hollanders; MARCGRAVE zegt niet dat dit een verschillend dier zy van den carigueya, hy geeft het integendeel op voor het mannetje van den carigueya (*pedes & digitos habet ut femella jam descripta*); het blykt duidelyk, dat men in Paraguaay den mannetjes en de wyfjes sarigue *taiibi* noemde, en dat men in Braziliën dien naam aan het mannetje alleen, en dien van *carigueya* aan het wyfje gaf; de verschillen daarenboven tusschen deze beide dieren, gelyk zy in derzelver beschryvingen worden aangewezen, zyn te gering om op deze ongelykheden twee verschillende foorten te gronden; het voornaamste is dat van het verschil van hair, dat by den carigueya geel en bruin is, terwyl het gryz is by den taiibi, wiens hairen van onderen wit (r) en bruin of zwart aan hun einde zyn: het is dus meer dan waarfchynelyk dat de taiibi inderdaad het mannetje van den sarigue is: de Hr. RAY (s) fchynt ook van dat gevoelen te zyn, als hy zegt, van den carigueya en van den taiibi spreekende, *an specie, an sexu tantum, a praecedenti diversum?* In weerwil ondertusschen van het gezag van MARCGRAVE, en de zeer redelyke twyfeling van RAY, geeft SEBA (*Pl. XXXVI, n. 4*) de afbeelding van een wyfjes dier, waarop hy, zonder eenigen waarborg, den naam van *taiibi* toepast, en hy zegt te gelyk dat deze taiibi hetzelfde dier is als de *taquatzin* van HERNANDES; dit is de verzinning by de dwaaling gevoegd, want volgens de bekentenis van SEBA zelven (t) heeft zyn taiibi, dat een wyfje is, geenen zak onder den buik, en het was genoeg HERNANDES te leezen om te zien dat hy aan zynen *taquatzin* dezen zak als een voornaam kenteken opgeeft; de taiibi van SEBA kan dan de *taquatzin* van HERNANDES niet zyn, dewyl hy geenen zak heeft, noch de taiibi van MARCGRAVE, dewyl het een wyfje is; dit is gewiffelyk een vry flegt getekend, en nog flegter beschreeven, dier, waaraan SEBA goedgevonden heeft den naam van taiibi te geeven, en welken hy verkeerdelyk op den *taquatzin* van HERNANDES t'huis brengt, die, gelyk wy gezegd hebben, dezelfde is als onze sarigue. De Hren. BRISSON en LINNÆUS hebben, ten opzigte van den taiibi, letterlyk gevolgd hetgeen 'er SEBA van gezegd heeft; zy hebben deszelfs dwaaling aangaande den *taquatzin* van HERNANDES nageschreeven, en zy hebben beide eene zeer twyfelagtige foort van dit dier gemaakt, de eerste onder den naam van

(r) „ Het hair van den boschrot is van eene zeer fraaie zilveragtig gryze kleur, men ziet 'er zelfs die geheel wit zyn, en van een zeer schoon wit; het wyfje heeft onder den buik een zak die zig opent en sluit wanneer zy het verkieft". *Descript. de la Nouvelle France, par le P. CHARLEVOIX, Paris 1744. Tom. III. pag. 334.*

(s) RAY, *Synops. Quadrup.* pag. 185.

(t) *Marjupio tamen recondenis catulis haec species*, SEBA *Vol. I. pag. 58.*

Braziliaanfche philander n. 4 (v), en de ander onder dien van philander, n. 2 (w): de waare taiibi, dat is te zeggen, de taiibi van MARCGRAVE en van RAY is dus niet de taiibi van SEBA, noch de philander van den Hr. LINNÆUS, noch de Braziliaanfche philander van den Hr. BRISSON, en deze zyn de tlaquatzin van HERNANDES niet: deze taiibi van SEBA, (onderfeld dat hy bestaa) is een verschildend dier van alle die, welke door de voorgaande Schryvers waren aangewezen; men zoude hem eenen byzonderen naam hebben moeten geeven, en hem niet, door eene dubbelzinnige benaaming, met den taiibi van MARCGRAVE hebben moeten verwarren, die niets gemeens met hem heeft: dewyl de mannetjes sarigue voor het overige geenen zak onder den buik heeft, en dat hy van het wyfje door dit zo opmerkelyk kenteken verschildt, is het niet te verwonderen dat men aan elk eenen naam gegeeven, en het wyfje carigeya en het mannetje taiibi gehecten heeft.

EDWARD TYSON heeft, gelyk wy zulks reeds gezegd hebben, de wyfjes sarigue zorgvuldig beschreeven en ontleed; by het individu dat hem ten onderwerp gediend heeft, was de kop zes, het lighaam dertien, en de staart twaalf duimen lang; de voorpooten waren zes duimen (x) en de agterpooten vier duimen en een halven hoog, het lyf hadt vyftien of zestien duimen omtreks, de staart was drie duimen dik aan zyn begin en slegts eenen naar deszelfs eind toe; de kop, die drie duimen breedte hadt tusschen de beide ooren, neemt steeds af in dikte tot aan den neus toe, dezelve gelykt meer naar die van een speenvarken dan naar die van den vos; de oogputten staan zeer schuin in de rigting van de ooren naar den neus, de ooren loopen rond toe, en zyn omtrent anderhalven duim lang; de opening van den bek is van twee duimen en een halven, als men denzelven van een der hoeken van de lip tot aan het einde van den snuit meet; de tong is vry smal en drie duimen lang, ruw en met kleine tepeltjes bezet die agter over geboogen liggen: daar zitten vyf vingers aan de voorste voeten, alle vyf met kromme nagels gewapend; daar zitten even veel vingers aan de agterste voeten, waar van slegts vier met nagelen voorzien zyn, en de vyfde, die de duim is, is van de anderen afgescheiden; dezelve is ook laager geplaatst en heeft geenen nagel; alle deze vingers zyn zonder hair en met een roodagtig vel overdekt, zy hebben byna een duim lengte; de ballen der voorste en agterste voeten zyn breed, en daar zit een vleeschagtig eelt onder alle de vingers; de staart is slegts aan deszelfs begin met hair bezet ter lengte van twee of drie dui-

(v) *Philander pilis in exortu albis, in extremitate nigricantibus vestita . . . Philander Brasiliensis, le Philandre du Brezil. Regn. Anim. pag. 290.*

(w) *Philander. Didelphis caudâ basi pilosâ, auriculis pendulis, mammis quaternis. Syst. Nat. Edit. X. pag. 59. n. 2.*

(x) *Nota.* Deze manier om de pooten te meeten is niet naauwkeurig. TYSON erkent zelf dat in het geraamte de beenderen der voorste pooten korter waren dan van de agtersten; en MARCGRAVE in zyne beschryving zegt ook dat de voorste pooten korter waren dan de agtersten; deze verschillen komen niet dan van de verschillende wyzen van dezelve te meeten, en het is om deze reden dat wy in onze beschryving de afmetingen der pooten niet aan een stuk oeggeeven, en dat wy die van elk der deelen, die de pooten uitmaaken, afzonderlyk nederstellen.

men, waarna het een schubagtig en glad vel is, waarmede dezelve tot aan zyn eind bekleed is; deze schubben zyn witagtig, ten naaftenby zeshoekig en regelmatig geplaatst, zodat zy niet de eene voor de andere uitspringen; zy zyn alle van één gescheiden en met eenen kleinen kring van vel omringd dat bruiner is dan de schub; de ooren, zo wel als de voeten en de staart, zyn zonder hair; zy zyn zo dun dat men niet kan zeggen dat zy kraakbeenig zyn, zy zyn enkel vliesagtig gelyk de vleugels der vledermuizen; zy zyn zeer wyd open, en de gehoorbuis schynt zeer ruim; het bovenst kaakbeen is een weinig langer dan het onderst, de neusgaten zyn wyd, de oogen klein, zwart, leevendig en vooruitstekende, de hals is kort, de borst breed, de baarden gelyk die van de kat, het hair van het voorste van den kop is witter en korter dan dat van het lighaam, het is van eene afchgrauwe kleur op den rug en op de zyden, met eenige kleine bosjes zwarte en witagtige hairen vermengd; bruiner op den buik en nog donkerer op de pooten; onder den buik van het wyfje is eene spleet die twee of drie duimen lengte heeft, deze spleet wordt gemaakt door twee vellen die eenen zak maaken, van buiten ruig en van binnen minder met hair bezet, deze zak besluit de mammen, de eerstgeboorene jongen gaan daarin om dezelve te zuigen, en krygen zo wel de gewoonte van zig daarin te verbergen dat zy, schoon reeds groot geworden, zig daarin verschuilen; deze zak kan zig beweegen en hangt vry, zy opent en sluit zig naar de verkiezing van het dier; de werktuigkunde van deze beweging wordt volbragt door middel van verscheiden spieren, en van twee beenderen die slegts aan deze foort van dieren eigen zyn; deze twee beenderen zyn voor de schaambeenderen geplaatst, waaraan zy met de basis vast zitten, zy zyn omtrent twee duimen lang en nemen steeds tot aan het eind een weinig in dikte af; zy ondersteunen de spieren die den zak doen openen, en dienen haar voor steunpunt; de tegenwerkende spieren dienen om dezelve toc te haalen en zo naauwkeurig te sluiten, dat men by het leevend dier de opening niet kan zien dan door dezelve met de vingeren met geweld open te haalen; inwendig is deze zak met klieren bezet, die eene geelagtige zelfstandigheid van eenen zo kwaaden reuk opleveren, dat dezelve zig aan het geheele lighaam van het dier mededeelt; ondertusschen verliest deze stof, wanneer men dezelve laat droogen, haare onaangename lugt niet alleen, maar zy verkrygt een parfum dat men met de muskus kan vergelyken: deze zak is de plaats niet, gelyk MARCGRAVE en PISO zulks valschelyk beweerd hebben, waarin de jongen ontvangen worden; de wyfjes-sarigue heeft inwendig eene lyfmoeder, verschillende, wel is waar, van die van andere dieren, maar waarin de jongen ontvangen en gedraagen worden tot het oogenblik hunner geboorte toe: Tyso (y) beweert dat 'er by dit dier twee lyfmoeders, twee scheeden, vier hoornen der lyfmoeders, vier trompetten van FALLOPIUS, en vier eyerstoffen, gevonden worden: de Hr. DAUBENTON is het omtrent deze *facta* met Tyso niet eens; maar als men zyne beschryving met die van Tyso vergelykt, zal men zien dat het ten min-

(y) We will therefore here take a survey and an account of those parts; and we find that there are two ovaria, two tubae Fallopianae; two cornua uteri, and two uteri, and two vaginae uteri. TYSON, *Anatomy of an Opossum*. Lond. 1698. pag. 36.

ften zeer zeker is dat 'er onder de teeldeelen der fariguen verscheiden deelen dubbeld zyn, die enkeld zyn by andere dieren: het hoofdje van de roede van het mannetje en dat van den kittelaar van het wyfje zyn gespleeten en schynen dubbeld; de scheede, die enkeld is aan haare opening, verdeelt zig vervolgens in twee buizen, enz: dit maakzel is over het algemeen zeer zonderling en verschillend van dat van alle andere viervoetige dieren.

De farigue is eeniglyk oorsprongelyk van de Zuidelyke landen der Nieuwe Wereld; het schynt alleen dat hy niet even zeer als de tatou de heete lugtstreeken opzoekt: men vindt denzelven niet alleen in Braziliën, op Guiana, in Mexiko, maar ook in Florida, in Virginien (z) en in de andere gemaatigde streeken van dat vaste land; hy is overal vry gemeen, omdat hy dikwyls en in grooten getale jongen voortbrengt: de meeste Schryvers zeggen dat het wyfje vier of vyf (a), andere dat het zes of zeven, jongen te gelyk werpt: MARCGRAVE verzekert zes leevende jongen in den zak van een wyfje gezien te hebben (b); deze jongen waren omtrent twee duimen lang en zeer leevendig, zy gingen verscheiden maalen uit en in den zak op een dag: zy zyn veel kleiner wanneer zy geboren worden: zekere Reizigers zeggen dat zy niet grooter zyn dan een vlieg wanneer zy ter wereld komen (c), dat is te zeggen, wanneer zy uit de lyfmoeder kwamen om in den zak te gaan en zig aan de mammen vast te hegten; dat *factum* is zo zeer niet vergroot als men zig zoude kunnen verbeelden, want wy hebben zelfs in een dier, welks soort aan die van den farigue grenst, jongen aan de mam gezien, die niet grooter waren dan boonen; en men kan met zeer veel waarichynelykheid vermoeden, dat by deze dieren de lyfmoeder, om zo te spreken, slegts de plaats der ontvangenis, der vorming en der eerste ontwikkeling van de vrugt is, welke uitbrenging vroeger geschiedt dan by andere viervoetige dieren, en welke groei volbragt wordt in den zak, waarin zy op het oogenblik van hunne vroegtydige geboorte komen: niemand heeft de duuring der dragt van deze dieren waargenomen, welke wy vermeenen veel korter te zyn dan by alle anderen; en de-

(z) De opossums zyn gemeen in Virginie en in Nieuw Spanje. *Hist. Nat. des Antilles*. Rott. 1658, pag. 122.

(a) *Quaternos quinosve parit catulos, quos utero conceptos, editosque in lucem, alvi cavitate quadaam, dum adhuc parvuli sunt, condit & servat, &c.* HERNAND. *Hist. Mexic.* pag. 330.

(b) *Haec ipsa, quam describo, bestia sex catulos vivos & omnibus membris absolutos, sed sine pilis, in hac bursa habebat, qui etiam hinc inde in ea movebantur; quilibet catulus duos digitos erat longus, &c.* MARCGRAVE, *Hist. Bras.* pag. 222 — Zy hebben een zak onder den buik in denwelken zy hunne jongen draagen, die zontyds zes of zeven in getal zyn ter eener dragt. *Descript. du nouveau monde par DE LAËT*, pag. 485.

(c) Het wyfje van den opossum heeft eenen dubbelden buik, of liever een hangend vlies dat haar den geheelen buik bedekt, zonder daar aan vastgehegt te zyn, en waarvan men het binnenst kan zien wanneer zy eens jongen gedraagen heeft: agter aan dit vlies is eene opening waarin men de hand kan steeken, indlen men dezelve niet dik heeft: hier is het dat de jongen zig in verbergen, het zy om eenig gevaar te vermyden, het zy om te zuigen of om te slaapen; zy leeven op die wyze tot dat zy in staat zyn om hun-eigen voedsel te zoeken. . . ik heb zelf die jongen aan de mam zien hangen die nog niet grooter waren dan een vlieg, en die dezelve niet loslieten voor dat zy de grootte van een muis bereikt hadden. *Hist. de la Virginie*, pag. 220.

wyl die zo vroegtydige baaring een zonderling voorbeeld in de Natuur is, vermaanen wy dezulken die gelegenheid hebben van leevende farigues in hun geboorteland te zien, om te onderzoeken, hoe langen tyd de wyfjes draagen, en hoe langen tyd nog na de geboorte de jongen aan de mam blyven hangen tot zy zig daar van los maaken; deze waarneeming, zonderling in zig zelve, zoude nuttig kunnen worden door ons misfchien eenig middel aan te wyzen om de kinderen te kunnen in het leeven behouden, die voor den gestelden tyd ter wereld gekomen zyn.

De kleine farigues blyven dan aan de mammen van de moeder hangen, en als vastgehegt zitten, gedurende hunnen vroegften ouderdom en tot dat zy genoegzaame krachten en groei bekomen hebben om zig gemakkelyk te bewegen: dit *factum* is niet twyfelagtig, het is zelfs aan deze foort niet byzonder eigen; dewyl wy, gelyk ik ftraks gezegd heb, in eene andere foort, welke wy de marmose heeten, en waarvan wy haast fpreken zullen, de jongen zig dus aan de mammen hebben zien vasthouden; het wyfje van deze marmosa nu heeft niet, gelyk het wyfje van den farigue, eenen zak onder den buik, waarin de jongen zig verbergen kunnen; het is dus niet van het gemak, of van de hulp, welke die zak den jongen verschafft, dat eeniglyk het uitwerksel afhangt van het vasthouden der mammen, noch ook dat van hunnen groei in deze onbeweeglyke houding: ik maak deze aanmerking om de giflingen voortekomen, welke men omtrent het gebruik van den zak zoude kunnen maaken, als men denzelven gelyk eene tweede lyfmoeder befchouwt, of ten minften gelyk eene volftrekt noodzaakelyke fchuilplaats voor die vroegtydig gebooren jongen. Daar zyn eenige Schryvers (*d*) die beweerden dat zy verscheiden weken agter den anderen aan de mammen blyven vastzitten; anderen zeggen (*e*) dat zy flegts in den zak blyven gedurende de eerfte maand van hunnen ouderdom: men kan gemakkelyk dezen zak van de moeder openen, de jongen befchouwen, tellen en zelfs aanraaken zonder hun eenig ongemak toe te brengen; zy verlaaten de mam, welke zy met den bek vasthouden, niet eerder dan wanneer zy kragts genoeg hebben om alleen te loopen; zy laaten zig dan in den zak vallen, en gaan vervolgens uit (*f*) om te wandelen en om hun voedzel te zoeken (*g*); zy kruipen daar dikwyls in om te fleepen, om te zuigen en ook

(*d*) De jongen zitten aan de mam vast, en het is daar aan dat zy oogfchynlyk groeien gedurende verscheiden agtereenvolgende weeken, tot dat zy kragt krygen, de oogen openen, en haïr hebben: als dan vallen zy uit het vlies, daar zy naar hun welgevallen uit-en ingaan. *Histoire de la Virginie*, Amst. 1707. pag. 220.

(*e*) *Septem plus minusve ut plurimum uno partu excludit foetus, quos donec menstruum aetatem attingant pro lubitu nunc alio recondit, nunc iterum prodit.* RALP. HAMOR apud NIEREMBERG pag. 157.

(*f*) Het is in haaren zak dat zy, na gejongd te hebben, haare jongen inhaalt, die zig aan haare mammen vasthoudende zig met haare melk voeden, en daar opwafchen als in eene veilige fchuilplaats alwaar zy altyd warm zitten. . . . Zodra de jongen sterk genoeg zyn om te kunnen uitgaan, en op het gras te loopen, geeft de moeder, haaren zak openende, hun uitgang, enz. *Mémoire de la Louisiane, par Dumont*, pag. 84.

(*g*) De moeder brengt hen naakt en blind ter wereld en hen vervolgens met de vingers der voorfte voeten aanvattende, brengt zy hen in haaren zak, die gelyk eene foort van lyfmoeder is, zy verwarnt ze zagtes . . . eindelyk zy haalt ze daar niet uit voor dat zy hun gezigt hebben, dan brengt zy ze naar eenen heuvel, alwaar zy geen gevaar voorziet, en haaren zak

om zig daar in te verschuilen wanneer zy verschrikt zyn; de moeder vlugt dan en neemt ze allen mede; zy schynt nooit dikker van buik te zyn dan wanneer het lang geleeden is dat zy gejongd heeft en dat haare jongen groot zyn, want in den tyd der waare dragt wordt men niet sterk gewaar dat zy vol is.

Op de enkele beschouwing van het maakzel der voeten van dit dier is het gemakkelyk te oordeelen dat het slegt gaat en langzaam loopt; ook zegt men (b) dat een man hetzelfde kan vangen zonder zelfs zynen stap te verhaasten; het klautert daarentegen met de uiterste gemakkelykheid tegen de boomen op (i), het verbergt zig in de groente om vogels te vangen (k), of wel het hangt zig aan zynen staart op, welks eind spieragtig en buigzaam is (l) gelyk eene hand, zodat het de lighaamen, welke het aanvat, daar mede kan befluiten en meer dan eenen slag omvatten; het dier blyft langen tyd in deze houding zonder beweging, het lighaam hangende, met den kop om laag, bespiedt en wagt hy het kleine wild in het voorbygaan (m); op andere tyden wiegt hy zig

geopend hebbende, doet zy ze daar uitgaan, stelt hen bloot aan de stralen der zon, vermaakt ze door met hen te spelen; op het minste gerugt of op het vermoeden van het minste gevaar, herroept zy aanstonds haare jongen door een schreeuw, tic, tic, tic; de jongen, dan aan hunne moeder gehoorzaamende, komen weder by haar en verbergen zig in haaren zak, enz. SEBA Vol. I. pag. 56. — Wanneer de moeder eenig gerugt hoort, of eene beweging die haar bang maakt, geeft zy een zekeren schreeuw, en op dit teken, dat aan de jongen bekend is, ziet men ze aanstonds naar hunne moeder loopen, en ingaan daar zy uitgekomen zyn. *Mémoires de la Louisiane*, pag. 83.

(b) Dit dier is zo langzaam dat het zeer gemakkelyk is hetzelfde te vangen. *Mémoires de la Louisiane*, par DUMONT pag. 83. — Men ziet gemeenlyk geen dier zo langzaam gaan, en ik heb 'er dikwyls gevangen op mynen stap gaande. *Hist. de la Louisiane*, par M. LE PAGE DU PRATZ, Tom. II. pag. 93.

(i) *Scandit arbores incredibili pernitate.* HERNAND. *Hist. Mexic.* pag. 330. — Hy klautert tegen de boomen op met eene ongelooflyke snelheid, en brengt het tam gevogelte groote schaade toe op de wyze van eenen vos: voor het overige doet hy geen kwaad, DE LAËT pag. 143. — *Hoc animal fructibus arborum vescitur, ideoque non solum ob id arbores scandit, sed etiam cum catulis in crumena inclusis magna agilitate de arbore in arborem transilit.* PETRUS MARTYR. *Oceani Decad. I. lib. IX.* pag. 21.

(k) *Foetet animal instar vulpis aut martis, mordax est, vescitur libenter gallinis, quas rapit ut vulpes, & arbores scandendo avibus insidiatur: vescitur quoque sacchari cannis, quibus sustentavi per quatuor septimanas in cubiculo meo; tandem funi, cui alligatum erat, se implicans, ex compressione obiit.* MARCGRAVE, *Hist. Brasil.* pag. 233.

(l) *Cauda . . . qua mordicus firmiterque quidquid apprehendit retinet.* HERNAND. *Hist. Mexic.* pag. 330. — Zyne staart is gemaakt om zig mede vast te houden, want als men hem op die plaats aanvat, windt hy zig aanstonds om den vinger. . . . Het wyfje gevangen zynde, lydt, zonder het minste teken te geeven van leeven, dat men het by den staart boven een brandend vuur ophangt; de staart maakt zig van zelven vast, en de moeder vergaat dus met haare jongen zonder dat iets in staat zy haar het vel van haaren zak te doen ontsluiten. *Histoire de la Louisiane*, par M. LE PAGE DU PRATZ, Tom. II. pag. 94.

(m) Hy is zeer happig op allerhande gevogelte; ook begesft hy zig stout in de vogeldriften en hoenderhokken; hy gaat zelfs naar het veld de mahi opvreeten die men daar gezaaid heeft; het overleg, waarmede hy zyne jagt doet, is zeer zonderling: na een klein vogeltje gevangen en hetzelfde gedood te hebben, wagt hy zig wel van hetzelfde op te eeten, hy zet het ordentelyk neder op eene fraaie open plaats dicht by den eenen of anderen boom; vervolgens op dien boom klimmende, en zig met zynen staart aan zulk een tak ophangende die dicht by het vogeltje is, wagt hy geduldig af tot dat eene of andere roofvogel komt om hetzelfde weg te neemen, dan werpt hy zig op dezen en maakt zyne prooi van beiden. *Mémoires de la Louisiane*.

om van den eenen boom op den anderen te springen, ten naastenby gelyk de aap met eenen grypenden staart, naar welken hy ook door het maakzel der voeten gelykt: schoon vleescheetend en zelfs greetig naar bloed, daarin hy behaagen ischept om 't uit te zuigen, eet hy van alles (*n*) kruipend gedierte, insecten, suikerriet, patatoes, wortels, en zelfs bladen en basten; men kan hem voeden gelyk een huisdier (*o*): hy is noch woest noch wild, en men maakt hem ligt huisselyk; maar hy walgt door zynen kwaaden reuk, die sterker is dan die van den vos (*p*), hy mishaaft ook om zyne leelyke gedaante; want behalven zyne uils-ooren, zynen slangen staart, en zynen bek tot aan de oogen opgespleeten, schynt zyn lighaam altyd vuil, omdat het hair dat noch glad noch gekruld is, ook dof, en zonder glans is, en met slijk bedekt schynt (*q*): zyne onaangename lugt zit in het vel, want zyn vleesch is niet kwaad om te ceten (*r*), het is zelfs een van die dieren, welken de Wilden by voorkeur jaagen en waarmede zy zig het liefst voeden.

*BYVOEGZEL TOT DE NATUURLYKE HISTORIE
VAN DE SARIGUE.*

De Hr. DE LA BORDE 's Konings Geneesheer op Kayenne, heeft my geschreeven, dat hy drie sarigues hadt gehouden in een kleine ton, waarin zy

ne, par DUMONT, pag. 84. — Hy jaagt des nagts en doet de vogelen den oorlog aan, welker bloed hy uitzuigt en welke hy nooit opeet. *Hist. de la Louisiane*, par M. LE PAGE DU PRATZ, pag. 93.

(*n*) *Vescitur cobortalibus quas vulpecularum mustelarumve sylvestrium more jugulat, illorum sanguinem absorbens, caetera innoxium ac simplicissimum animal. . . . Pascitur etiam fructibus panie, oleribus, frumentaceis, aliisque, veluti nos experimento cognovimus, alentes istud domi ac in deliciis habentes*, HERNANDES, *Hist. Mex.* pag. 330. — Hy klautert lugtig tegen de boomen op en voedt zig met gevogelte; hy maakt jagt op de hoenders even als de vos, maar by gebrek van prooi aaft hy op vrugten. *Hist. Nat. des Antilles*. Rotterd. 1658. pag. 121.

(*o*) *Vicitat carnibus & fructibus, herbis & pane: ideoque a multis animi gratia domi nutritur.* MARCGRAVE, *Hist. Bras.* pag. 222.

(*p*) De caragues of sarigous zyn gelyk aan de vossen van Spanje, maar zy zyn kleiner en ruiken veel onaangenaamer. *Descript. des Indes Occidentales*, par DE LAET, pag. 85.

(*q*) Zy zyn leelyk op het gezigt en hun hair schynt altyd met slyk bemorst te zyn. *Mémoires de la Louisiane*, par DUMONT, pag. 83. — Zyn hair is grys, en schoon fyn, is het nooit glad: de vrouwen der Inboorlingen spinnen het en maaken 'er koufbanden van, welke zy vervolgens rood verwen. *Histoire de la Louisiane*, par M. LE PAGE DU PRATZ, Tom. II. pag. 94.

(*r*) *Testatur ipse Raybe comedisse hoc animal, & esse grati & salubris nutrimenti.* NIERREMBERG *Hist. nat. peregrin.* pag. 157. — *Carnibus hujus animalis non solum Indi libentissime vescuntur verum etiam haec caeterorum animalium quascumque carnes gustu, suavitate nobilitate, antecellere praedicant: quapropter legitur in historia Indica, quod habitatores insulae cubae observantes magnam horum animalium vagantium super arbores secus litora insulae crescentes, cianculum accedentes & de improvise, magno impetu arborem excutentes, has belluas cadere in aquam cogunt.* ALDROV. *de Quadrup. Digit. lib. II.* pag. 225. — Het vleesch der wilde rotten is zeer goed, men eet hetzelfde en zy hebben ten naastenby den smaak van een speenvarken. *Mémoires de la Louisiane*, par DUMONT, pag. 83. Het vleesch van dit dier is van een zeer goeden smaak en dezelve komt zeer naby die van het speenvarken. *Hist. de la Louisiane*, par M. LE PAGE DU PRATZ, pag. 94. — De sarigoy is een stinkend dier, welks vleesch evenwel zeer goed is. *Voyage de CAMEL*, Paris 1722. Tom. I. pag. 176.

zig gemaklyk lieten behandelen: zy eeten vifch, vleefch, gebraden of rauw, brood, bifchuit, enz: zy zyn geduurig bezig met malkanderen te likken; zy maaken hetzelfde geknor of gefpin als de katten, als men haar behandelt.

Ik heb niet bemerkt, zegt hy, dat zy eenige kwaade lugt hebben; daar zyn grooter en kleiner foorten (s): zy draagen eveneens haare jongen in een zak onder den buik, en deze jongen verlaaten nooit de mam, zelfs niet terwyl zy flaapen, de honden dooden haar maar eeten haar niet: zy hebben een geknor, dat men niet zeer ver kan hooren; men temt ze ligtelyk; zy zoeken in de hoenderhokken in te dringen, alwaar zy het gevogelte eeten; maar hun vleefch, is niet goed ter fpyze; in zommige foorten is het zelfs van een onverdraagelyken reuk, en het dier wordt door de bewooners van Kayenne stinkend genaamd.

Men moet deze stinkende farigues van den Hr. DE LA BORDE niet verwarren met de eigenlyke stinkdieren of mouffettes, die eene foort van dieren zyn van dezen zeer verfchillende.

De Hr. VOSMAER, Directeur van het Kabinet der Natuurlyke Historie van zyne Doorlugtige Hoogheid den Heer Prins van Oranje, heeft in zyne befchryving van een vliegenden eekhoorn, pag. 6. (Amft. 1767.) eene note geplaatft, waarin hy het volgende zegt.

De *Coescoes*, is de Ooftindifche bosch-of beursrot; de philander van SEBA; de didelphis van LINNÆUS, wiens beftaan of geboorteplaats in Ooftindie te zyn, de geleerde BUFFON in zyn X Deel, pag. 194 enz. zo volftrekt tegenspreekt, dezelve alleen aan de Nieuwe Wereld als eigen ftellende: wy kunnen egter dezen beroemden Natuuronderzoeker verzekeren, dat VALENTYN en SEBA zeer wel gedaan hebben met deze dieren tot Afie zo wel als tot Amerika t' huis te brengen; ik zelf heb, in den voorgaanden zomer zo wel de mannelyke als vrouwelyke foort uit Ooft-Indie ontvangen; gelyk mede de geleerde Hr. Dr. SCHLOSSER te Amfterdam, aan wien dezelve foort van een vriend van Amboine is toegezonden; hoewel ik voor my 'er buiten dezen geene meer kenne, en dezelve dus niet zeer gemeen zyn: de grootfte verfcheidenheid tuffchen de Ooft-en West-Indifche vind ik te beftaan in de kleur van het hair, die by het mannetje der Ooft-Indifche geheel flauw geelagtig wit is, dat van het wyfje is wat bruiner met een zwarte, of liever bruine, ftreep op den rug: het hoofd van de Ooft-Indifche is korter, doch dat van het mannetje fchynt my wat langer dan dat van 't wyfje; de ooren zyn in deze foort veel korter dan de West-Indifche; de befchryving der tweede foort, waar van VALENTYN ook fpreekt, is te duifter om met eenige zekerheid op te kunnen doorgaan.

Ik twyfel niet of de Hr. VOSMAER heeft, uit de Ooft-Indiën, mannetjes en wyfjes dieren onder den naam van *coescoes* gekreegen, maar de verfchillen, welken hy zelf tuffchen deze *coescoes* en de farigues aanwyft, fchynen reeds te toonen, dat het geene dieren van dezelfde foort zyn: ik erken egter, dat de

(s) Men heeft my onlangs voor het Kabinet een vel van deze kleine farigues van Kayenne gezonden, 't welk maar drie en een half duim lang was, fchoon het dier zyn volkomen groei hadt; de ftart was vier en een half duim lang.

de aanmerking van den Hr. VOSMAER juist is, ten opzichte van 't geen ik gezegd heb, dat de drie philanders van SEBA een en hetzelfde dier waren, terwyl inderdaad de derde, dat is die van de XXXIX *Plaat* van SEBA een verschillend dier is en 't welk wezendlyk op de Philippynsche eilanden gevonden wordt, en misschien op eenige andere plaatsen der Oost-Indiën, alwaar het bekend is onder den naam van *coescoes*, of *cuscus*, of *cusos*; ik heb 'er, in de reis van CHRISTOFFEL BACHEWITZ de volgende melding van gevonden.

Daar zyn op 't eiland Lethy *cuscus* of *cusos*, welker vleesch ten naastenby den smaak heeft van konynen vleesch: dit dier gelykt in kleur veel naar een mar-mot, of bergrot; de oogen zyn klein, rond, en schitterende, de pooten kort, en de staart, die lang is, heeft geen hair; dit dier springt van den eenen boom op den anderen als een eekhoorn, en dan gebruikt het zyn staart als een haak, waar mede het zig aan de takken hangt om te gemakkeliker de vrugten te eeten; het verspreidt een onaangenaamen reuk, naar de lugt van een vos gelykende; het heeft onder den buik een zak, waar in het zyn jongen draagt, die daar uitkomen, en weder intrekken, door eene opening onder den staart van het dier: de ouden springen van den eenen boom op den anderen draagende hunne jongen in den zak (t).

Het blykt in het kenmerk van den zak onder den buik en van den vattenden staart, dat deze *cuscus* of *cusos* der Oost-Indiën inderdaad een dier van hetzelfde geslacht is als de philanders van Amerika, maar dat bewyft niet, dat zy van dezelfde soort zyn met een derzelver van de Nieuwe Wereld, het zoude althans het eenig voorbeeld zyn van dergelyke eene zelfheid: zo de Hr. VOSMAER de afbeeldingen dezer coescoes in prent hadt ver-toond, gelyk hy in den text zegt dat hy doet, zou men beter in staat zyn te oordeelen: zo wel wegens de overeenkomsten als wegens de strydigheden der coescoes van Asia met de sarigues of philanders van Amerika; en ik blyf steeds van hetzelfde gevoelen, dat die van de Oude Wereld niet in de nieuwe, of die van de nieuwe niet in de oude, zullen gevonden worden, ten zy men dezelve uit de eene naar de andere mogt overgebracht hebben: ik wys den Leezer naar 't geen ik daar van in dit X Deel gezegd heb.

Ik wil met dit alles egter niet beweeran, dat het volstrekt gesproken of zelfs volgens eene wysgeerige beschouwing der zaake, niet mogelyk zou zyn, dat 'er in de Zuidelyke deelen der beide Werelden niet eenige dieren gevonden worden, die juist van dezelfde soort konden zyn: wy hebben elders (v) gezegd, en wy herhaalen het hier, dat dezelfde lugtstreek, dezelfde trap van warmte, in de verschillende strecken van onzen Aardbol dezelfde uitwerkzelen moeten hebben op de bewerktuigde Natuur, en bygevolg dezelfde wezens voortbrengen, 't zy dieren, 't zy gewassen, mits dat alle de omstandigheden zo wel als de warmte, in allen opzichte dezelfde zyn; maar het betreft hier niet eene wysgeerige mogelykheid, welke men als minder of meerder waarfchynelyk kan beschouwen; het raakt hier een *factum*, een stuk, dat

(t) *Voyage de BACHEWITS*, Erfurt 1751. pag. 532.

(v) *Supplement a l'Histoire Naturelle Vol. II. Part. Hypoth. Second Mémoire.*

werkelyk plaats heeft, en wel een stuk, dat zeer algemeen is, en waarvan men met weinig moeite eene menigte, eene groote menigte, voorbeelden kan bybrengen: het is zeker, dat 'er in den tyd, toen Amerika ontdekt is, niet een dezer volgende dieren wierdt gevonden; de olyfant, de rhinoceros, de hippopotamus, de giraffa, de kameel, de dromedaris, de buffel, het paard, de ezel, de leeuw, de tyger, de aapen, de bavianen, de guenons, en verscheiden andere dieren, waarvan ik de optelling gemaakt heb in het vorige IX Deel, biz. 16. en dat eveneens de tapir, de lamas, de vigogne, de pecari, de jaguar, de cougar, de agouti, de paca, de coati, de unau, de ai of luiaard en veele andere, die ik gemeld heb, in de Oude Wereld niet bestonden; is die menigte van voorbeelden, welker waarheid men niet kan lochenen, niet genoeg om voor het minst zeer voorzigtig te zyn in het bepalen, gelyk de Hr. VOSMAER hier doet, dat zulk of zulk een dier eveneens in de Zuidelyke deelen der beide Werelden gevonden wordt?

Het is tot dezen cuscus, of cufos der Indiën, dat men de volgende plaats moet brengen.

Daar is, zegt MANDESLO, op de Molukkiſche eilanden een dier, dat men *cufos* noemt: het onthoudt zig op de boomen, en leeft niet dan van vrugten; het gelykt naar een konyn, en heeft dik, gekroesd, en ruw hair, tusschen het grauw en ros: de oogen rond en leevendig, de voeten klein, en den staart zo sterk, dat hy zig daarvan bedient om de takken aan te vatten, en de vrugten des te gemakkelyker te bereiken (*w*).

Daar wordt in deze plaats geen gewag gemaakt van den zak onder den buik, die het onderscheidenst kenmerk der philanders is; maar ik herhaal het, zo de cuscus of cufos der Oost-Indiën dit kenmerk heeft, is hy zekerlyk van eene soort die zeer tot die der Amerikaansche philanders nadert, en ik zou geneigd zyn te denken, dat hy 'er ten naastenby zo veel van verschilt als de jaguar van den luipaard: deze twee laatste dieren, zonder van dezelfde soort te zyn, hebben de meeste overeenkomst en komen naaft by malkander van alle de dieren in de Zuidelyke deelen der beide Werelden.

(15) *Voyage de MANDESLO, suite d'OLEARIUS, Tom. II. pag. 384. env.*

De Sève, del.

C. F. Fritsch, sc.

LE SARIGUE MÂLE.

De Stev. del.

C. F. Fritsch. sc.

LE SARIGUE FEMELLE.

BESCHRYVING VAN DEN SARIGUE.

***** e sarigue (*Pl. XLV*) heeft een zeer langen smoel; de bek is zo groot dat de vereenigingen der lippen onder de oogen zitten; het neusbeen, het voorhoofd en de kruin van den kop zitten op een zelfde plan in eene regte lyn, zodat het voorhoofd geene bolrontheid heeft: de ooren zyn groot, rond, dun en van hair ontbloot; de bovenste lip strekt zig niet evenveel naar voren uit als de neus; men ziet de twee hondstanden van het bovenst kaakbeen buiten den bek uitsteeken, en die aan wedersyden van de onderste lip heen gaan: het kraakbeen van den neus is plat, zeer breed en in twee gelyke deelen verdeeld door eene loodlyrige groef; de openingen der neusgaten zitten zeer verre van elkanderen af, en zyn beiden aan het bovenst gedeelte van den zydelingschen rand van dit kraakbeen geplaatst; de staart heeft evenveel lengte als het lighaam en de kop van het dier; dezelve is puntig aan het eind en met hair bezet ter lengte van twee duimen en een halven van deszelfs begin af; het overige is met kleine schubbetjes bekleed gelyk de staart van den rot, van de groote veldmuis, enz: en daar komen kleine hairen tusschen de schubben door.

Aan iederen voet zitten vyf vingers; aan de voorste voeten is de middelste vinger een weinig langer dan de tweede en de vierde, die ook langer zyn dan de eerste en de vyfde; maar de tweede is gelyk aan den derden, en de eerste aan den vyfden: aan de agterste voeten zit de duim zeer verre van de andere vingers af en is zeer dik: daar zit tusschen het eerste been van den agtervoet en het tweede een flap en dik vel, dat een knobbeltje maakt by het begin van den duim; de drie eerste vingers zyn aan malkanderen gelyk, en langer dan de vierde; de duim heeft geen nagel, hy wordt geëindigd door een dikken ronden knobbel, de vier andere vingers hebben een kleinen nagel die als eene goot geboogen en puntig is: de vyf vingers der voorste voeten hebben elk eenen nagel die slegts van die der agterste voeten daarin verschilt dat hy kleiner is: alle deze nagels zyn zeer beweegbaar, het dier schynt dezelve te kunnen voorwaards brengen en agter uit trekken naar zyne verkiezing, zodanig dat de punt van den nagel niet zo veel naar voren zit als de knobbel die den vinger eindigt; maar de laatste regel der vingers kan niet naaft den tweeden heen glyden, gelyk by de kat, den leeuw, den panther, enz: dezelve valt slegts op den tweeden om.

Het hair was van eene rosagtige bruine kleur op den geheelen bovenkant van het lighaam, van het eind van den smoel af tot aan het schubagtig gedeelte van den staart, en op den buitenkant der dijen, der beenen, der armen, en van een gedeelte van den voorarm: de kop hadt eene rosagtiger bruine kleur dan de andere gedeelten; derzelve bruine kleur hadt eene tint zeer blinkend grys omdat de punt der langste hairen deze kleur hadt; zy waren vyf

of zes lynen lang: het hair dat aan de basis der ooren gevonden wierdt hadt eene vuil witte kleur: daar zat eene vlak van deze zelfde kleur aan elke zyde van den kop voor het oor en boven het oog: het einde van den smoel, de bovenste lip, de binnenkant der armen, van de voorarmen, van de dijen en van de beenen, en een gedeelte van den buitenkant van den voorarm, de vier voeten geheel en de geheele onderkant van het dier van het einde van den smoel tot aan het begin van den staart hadden ook een vuilwitte kleur, men zag op den buik een mengzel ros; het schubagtig gedeelte van den staart was gedeeltelyk bruin en gedeeltelyk witagtig.

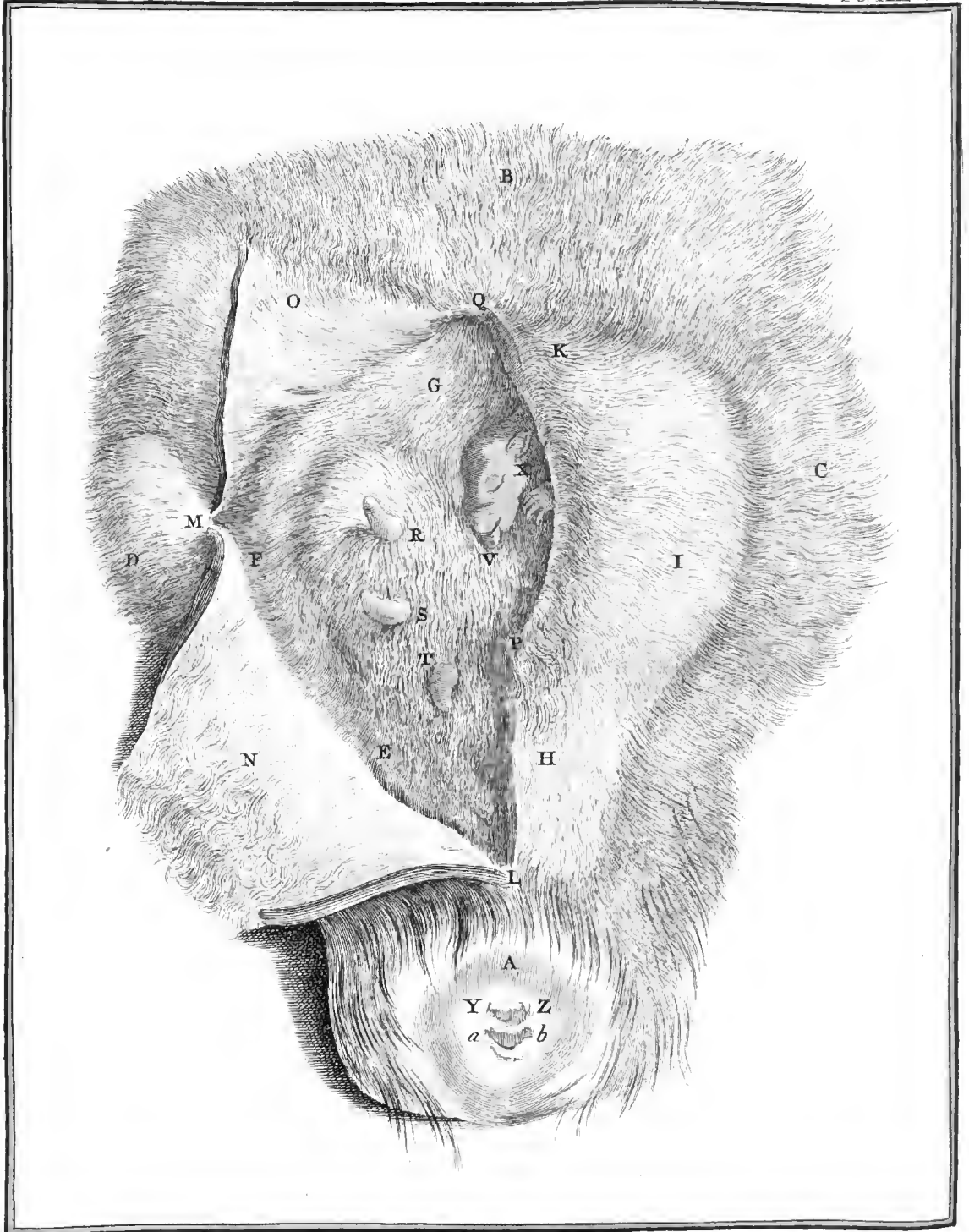
De lengte van dit dier bedroeg flegts negen duimen en een halven van het eind van den smoel tot aan het begin van den staart, die negen en een vierde duimen lang was; deze sârigue (*Pl. XLVI*) was een wyfje, en hadt onder het agterst gedeelte van haaren buik eenen zak die jongen bevatte.

De zak (*Pl. XLVII*) van de sârigue wordt gemaakt door eene verdubbeling van het vel van de schaamdeelenstreek (*A*), van den buik (*B*) en van den binnenkant (*CD*) der dijen, en van dat hetwelk de liezen (*E*) en den buik (*FG*) bedekt, welker vel de binnenste en bovenste wanden (*EHG*) van den zak uitmaakt; de verdubbeling van het vel maakt de onderste wanden, (*HIK*; *het regter gedeelte van die wanden is op de plaatsen L M doorgesneeden geworden, en de lappen NO zyn opgeligt om het binnenste van den zak te doen zien*): wanneer de benedenste wanden wel uitgestrekt zyn tegen de bovensten aan, maaken derzelver randen eene spleet die in de lengte loopt (*PQ*), en die zig van omtrent het midden der navelstreek byna tot aan het eind van den buik uitstrekt; de verdubbeling van het vel bevat spieren, die, wanneer zy zig uitzetten en zamentrekken, de spleet, die de mond van den zak is, openen en sluiten: deze spieren hebben tot steunpunten twee beenderen (*a*), die met de schaambeenderen geled zyn: deze zak heeft eene groote diepte van agteren en op de zyden, maar van voren zit het eind (*Q*) van deszelfs opening in de gedaante van eene spleet aan den buik vast: daar zat een vast hair op de binnenste wanden van den zak van de sârigue waarvan wy hier spreken.

De bodem van dezen zak is zeer naauw, maar hy wordt meer en meer wyd tot aan zyne randen toe, zodat deszelfs mond geopend zynde anderhalven duim hoogte en tien lynen breedte hadt by het wyfje van den sârigue, dat op *Plaat XLVI* staat afgebeeld; daar zaten op de binnenste en bovenste wanden van den zak, die door het vel van den buik van het dier gemaakt wierden, vyf groote tepels, welker langsten tot zes lynen lang waren; zy waren platagtig over haare lengte en byna puntig aan het eind; zy waren anderhalve lyn breed aan hun begin; vier van deze tepels maakten een vierkant door haare plaatsing, omdat zy twee aan elke zyden, vlak tegen over elkanderen zaten; de vyfde zat in het midden van dit vierkant; daar zaten in dezen zak vier jonge sâri-

(a) *Ossa Marsupialia, seu janitores Marsupii*. TYSON, *Az. Erud.* ann. 1698, pag. 411. Deze benaamingen moeten veranderd worden om dat 'er dieren zyn die deze beenderen hebben zonder beurs, gelyk men zulks kan zien in de volgende beschryving van den marmose en van den cayopollin; ik zal deze beenderen den naam van *beventallige beenderen van het bekken* geven.

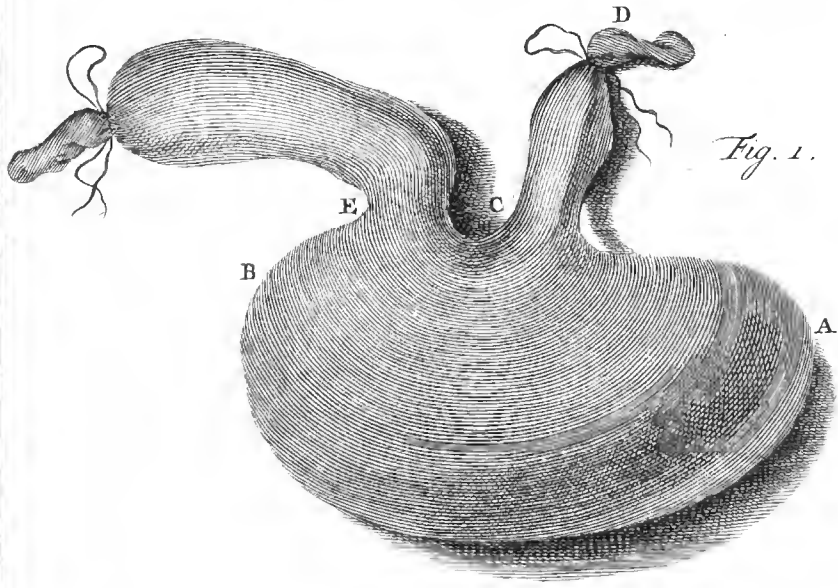

Fig. 1.

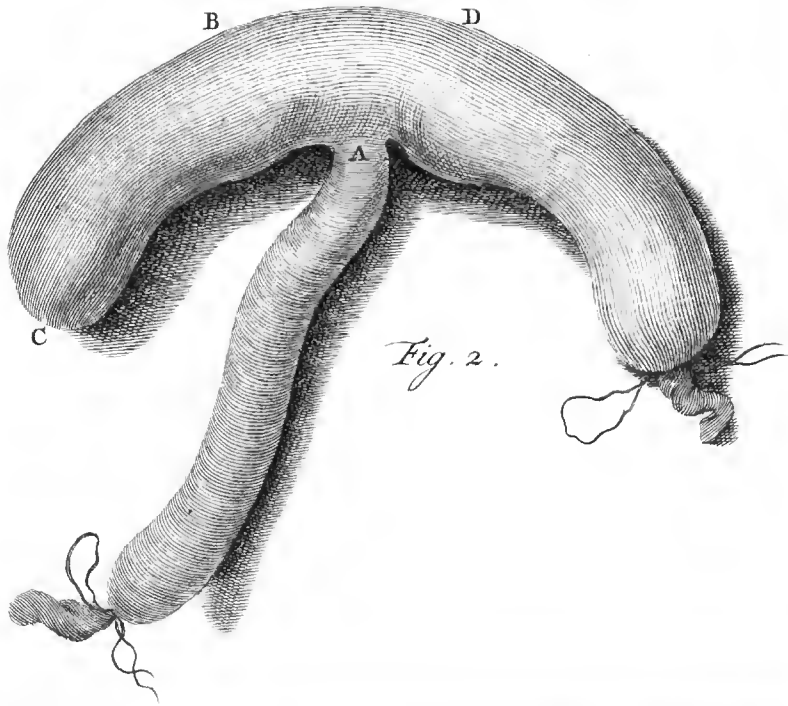
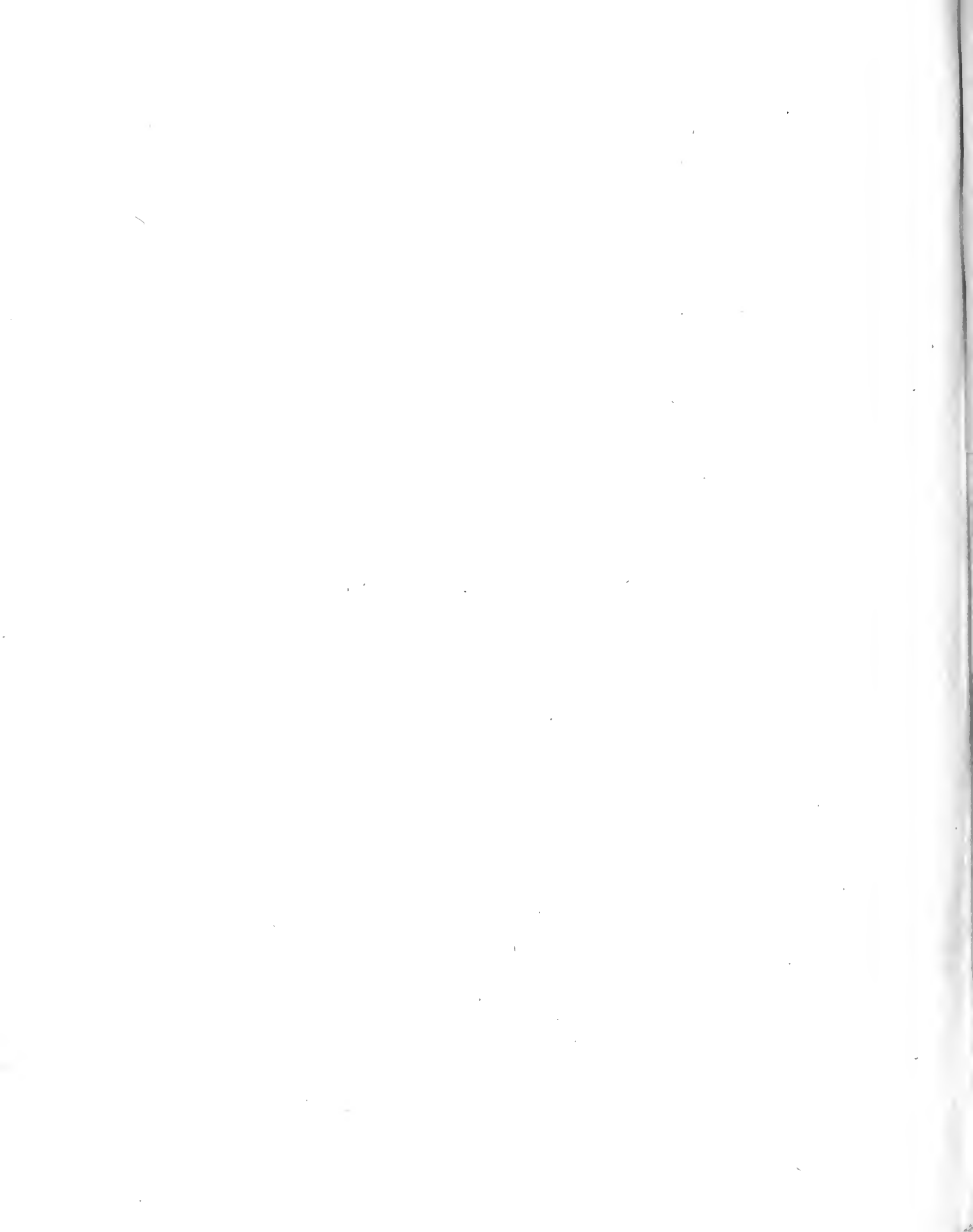

Fig. 2.

gues, die tegelyk met de moeder korten tyd na hunne geboorte scheenen ge- dood-te zyn; want zy hadden de oogen nog niet open; derzelve lengte be- droeg slegts omtrent twee duimen van de kruin van den kop tot aan het be- gin van den staart, die geen anderhalven duim lang was: men onderscheidde reeds hunne kunne, twee der vier waren mannetjes en de twee anderen wyf- jes; men zag den mond van den zak die onder den buik der beide wyfjes be- gon gevormd te worden: deze vier jonge sariguen zaten allen byna geheel op- geslooten in den zak, welken hunne moeder onder aan haaren buik geplaatst hadt; daar kwam slegts de staarten de pooten van zommigen buiten denzelven uit; zy hadden nog maar een kort hair dat niet zeer duidelyk was.

Een ander wyfje van een sarigue dat grooter was dan het voorgaande, en welker afmetingen in de volgende tafel worden opgegeeven, hadt zeven te- pels, die op eene borstklier geplaatst zaten van twee duimen lengte, anderhal- ven duim breedte, en zes of zeven lynen dikte; de tepels waren vyf of zes lyn- nen lang, op deze klier in twee rijen agter malkanderen geplaatst, van drie tepels (*R S T*, *Pl. XLVII*) elk; de zevende (*V*) zat op het middelpunt van een vierkant, dat de vier voorste tepels der rijen maakte; de borstklier, schoon groot en vooruitsteekende, liet ledige plaats overig, voornamelyk aan de zy- den, tegen de liezen en de buikzyden van het dier: de randen van den zak byeengebragt zynde maakten eene spleet in de lengte (*P Q*), die drie duimen lang was, en de diepte van het binnenst was van twee duimen naar agteren en op de zyden; de mond geopend zynde hadt ten naastenby twee duimen mid- dellyns: daar wierdt in dezen zak een jonge sarigue gevonden (*X*) byna van dezelfde grootte als de jongen van het andere wyfje, waar van reeds melding gemaakt is: men heeft den kleinen sarigue (*X*) aan de middelste tepel (*V*) verbeeld vast te zitten; zyn lyf en de drie tepels der linkerzyde zyn bedekt door de onderste wanden (*H I K*) van de beurs.

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte van het geheele lighaam, in eene regte lyn gemeeten van het eind van den smoel tot aan den aars	I.	3.	4.
Lengte van den kop van het eind van den smoel tot aan het agter- hoofd	O.	3.	11.
Omtrek van het einde van den smoel	O.	2.	8.
Omtrek van den smoel, onder de oogen gemeeten	O.	5.	2.
Omtrek van de opening van den bek	O.	3.	8.
Afstand tusschen de beide neusgaten	O.	O.	4.
Afstand tusschen het einde van den smoel en den voorsten hoek van het oog	O.	I.	9.
Afstand tusschen den agtersten hoek en het oor	O.	I.	3.
Lengte van het oog van den eenen hoek tot den anderen	O.	O.	5½.
Afstand tusschen de voorste hoeken der oogen, over de kromte van het neusbeen gemeeten	O.	I.	4.
Dezelfde afstand in eene regte lyn gemeeten	O.	I.	1.
Omtrek van den kop tusschen de oogen en ooren gemeeten	O.	6.	9.
Lengte der ooren	O.	I.	8.
Breedte van derzelve basis, over de buitenste kromte gemeeten.	O.	I.	5.

	voeten,	duimen,	lynen.
Affand tuffchen de beide ooren, omlaag gemeeten	o.	1.	9.
Lengte van den hals	o.	1.	5.
Omtrek van den hals	o.	4.	10.
Omtrek van het lighzaam, agter de voorpooten gemeeten	o.	6.	6.
Dezelfde omtrek, op de dikfte plaats gemeeten	o.	9.	9.
Dezelfde omtrek, voor de agterpooten gemeeten	o.	7.	2.
Lengte van den ftomp van den ftart	1.	4.	o.
Omtrek van den ftart aan het begin van den ftomp	o.	3.	o.
Lengte van den voorarm van den elleboog af tot aan de geleeding der hand	o.	2.	11.
Lengte van den voorarm by den elleboog	o.	1.	1.
Dikte terzelfder plaats	o.	o.	8.
Omtrek van de geleeding der hand	o.	1.	10.
Omtrek van de agterhand	o.	2.	1.
Lengte van de geleeding der hand af tot aan het eind der nagelen.	o.	1.	7.
Lengte van den agterpoot van de knie af tot aan de hiel	o.	3.	6.
Breedte van het bovenft des beens	o.	o.	10.
Dikte	o.	o.	8½.
Breedte ter plaatfe van de hiel	o.	9.	7.
Omtrek van den navoet	o.	2.	o.
Lengte, van de hiel af tot aan het eind der nagelen	o.	2.	2.
Breedte van den voorften voet	o.	1.	o.
Breedte van den agterften voet	o.	1.	1.
Lengte der langfte nagelen	o.	o.	4.
Derzelver breedte aan de basis	o.	o.	o½.

By de opening van den onderbuik vond ik de lever evenveel ter linker-als ter regterzyde, en de maag evenveel aan de regter-als aan de linkerzyde gelegen: het netvlies was gedeeltelyk vernield door de werking van den wyngceeft, waarin dit dier geduurende langen tyd was bewaard geworden; men zag ondertuffchen nog uit de overblyffels dat het netvlies zig voor het minft tot aan de helft van den onderbuik hadt kunnen uitftrekken.

De twaalfvingerigedarm boog zig naar binnen byna onmiddelyk nadat hy uit de maag was voortgekomen; de nugteredarm maakte zyne omwentelingen in de naveltreek, in de regter-zyde en in de darmftreek; de kronkelingen van den omgeboogendarm lagen in de onderbuikftreek, in de darmftreek en in de linkerzyde: de blindedarm lag in het voorfte gedeelte der regterzyde, in welke hy zig naar agteren uitftrekte; de kronkeldarm was zeer kort, en maakte eenen boog in de bovenbuikftreek en in het voorft gedeelte der linkerzyde voor dat hy zig met den regtendarm vereenigde.

Het linker gedeelte (*A*, *Pl. XLVIII*, *fig. 1*) van de maag was veel grooter dan het regter (*B*), ook was de groote blindesak zeer diep; de kleine kromte (*C*) hadt flegts zeer weinig lengte tuffchen den flokdarm (*D*) en den portier (*E*); de hoeken welken het regter gedeelte maakt, was zeer weinig merkbaar, en de maag hadt flegts zeer weinig uitgeftektheid voorby dien hoek; de twaalfvingerigedarm hadt ten naaftenby dezelfde dikte over haare geheele uitgeftektheid; maar de nugteredarm maakte verfcheiden groote zak-

ken, die eenigzints naar blindedarmen geleecken, zo kort waren zy in de lengte van den darm en zo vooruitsteekende aan deszelfs onderste zyden: de omgeboogedarm hadt ook eenige uitzettingen; het gedeelte (*A*, *Pl. XLVIII*; *fig. 2*) van dezen darm, dat aan den blindendarm (*BC*) raakte, was het kleinste: de blindedarm was ten naastenby rolrond en naar den kant van den omgeboogedarm toe een weinig geboogen; de kronkeldarm (*D*) was niet dikker dan de blindedarm.

De lever bestont uit drie kwabben; eene groote in het midden, die zig een weinig meer naar de regter-dan naar de linkerzyde uittrekte, eene middelste aan de linker-en eene kleine aan de regterzyde geplaatst: de groote kwab was in twee byna gelyke deelen verdeeld door eene diepe insnyding, in welke het galblaasje gelegen was: de schoorband was zeer klein en zeer zwak, en zat aan de voorste zyde van het linker gedeelte der regter kwab vast: de kleine kwab was in twee deelen verdeeld, waarvan het een puntig en het ander vry breed was: het galblaasje hadt ten naastenby de gedaante van een peer: de milt was veel breeder in het midden dan aan de beide einden, waarvan het onderste een weinig minder smal was dan het bovenst.

De nieren lagen ten naastenby vlak tegen over malkanderen geplaatst; zy hadden een zeer klein indrukzel.

De longen waren in een zeer slegten staat; de regter schieen my toe uit drie kwabben, eene groote en twee kleinen, te zyn zamengefeld, waar van de eene op het voorste gedeelte van de groote en de andere op het agterste zat: de linker long bestont slegts uit eene kwab.

De tong was dun en rondagtig aan het eind, en uitgeschulpt op de randen van haar voorste gedeelte; het overige was zeer dik; het middelste voorste gedeelte was met zeer groote tepeltjes bezet, die hard waren en agterover stonden; daar zaten 'er slegts zeer kleine op de andere deelen; op het agterst gedeelte zaten drie kelkklieren, eene naar agteren en twee naar voren: het verhemelte was door negen zeer breede groeven doorsneeden, voornamelyk de derde en vierde, die tot vier lynen breedte hadden en met zeer kleine tepeltjes bezet waren; men zag 'er ook eenigen op de tweede en vyfde; de randen van alle deze vooren waren verheven en bolrond naar voren; de graat van den laatsten rand was bezet met tepeltjes in de gedaante van franjen: het strotklapje was groot en rond.

De teeldeelen waren in verscheiden opzigten zeer verschillend van die der wyfjes van andere viervoetige dieren, welken ik tot nu toe ontleed heb, en op eene zeer zonderlyke wyze gevormd; hetgeen zeer opmerkelyk is, omdat 'er slegts weinig verschil gevonden wordt tusschen de teeldeelen der wyfjes van viervoetige dieren van verschillende soorten, terwyl deze verschillen daarentegen zeer menigvuldig zyn in de teeldeelen der mannetjes.

De klink (*b*) maakte eene dwariche spleet (*T Z*, *Pl. XLVII*) van twee ly-

(*b*) De klink was wel gescheiden van den aars, schoon het middelschot, dat tusschen beiden gevonden wierdt, zeer dun was, gelyk men zulks in de volgende tafel zien zal: in zekere omstandigheden slijpt dit middelschot in het lyf binnen, dewyl Tyson uitwendig slegts eene ope-

en en eene halve lengte; de onderste lip (*A*, Pl. XLIX) stak eene lyn voor-
 uit; de binnenkant maakte verscheiden plooijen (*B*), die zig van den rand
 van die lip af tot op eenen afstand van vier lynen verspreidden, alwaar twee
 holligheden gevonden wierden die tegen elkanderen aan geplaatst waren: het
 hooftje van den kittelaar hadt twee takken (*C D*), waarvan elk uit eene van
 deze beide holligheden te voorschyn kwam: gelyk ik by alle dieren zeer vee-
 le gelykenis heb opgemerkt tusschen het hoofd van den kittelaar by het wyfje
 en dat van de roede by het mannetje, vermoedde ik ook dat het roedehoofdje
 van den mannetjes sarigue op eene byzondere wyze zoude gemaakt zyn, en
 dat het misschien dubbeld was gelyk dat van den kittelaar van het wyfje; ik
 was te meer geneigd om dit te gelooven om dat ik in de lyfmoedersscheede
 deelen dubbeld zag, die enkeld zyn by andere dieren: In de daad het roede-
 hoofdje van den mannetjes sarigue is gespleeten; COWPER heeft zulks reeds
 opgemerkt en heeft daar melding van gemaakt in eenen brief aan TYSON, die
 een wyfje van dit dier ontleed hadt (*c*): deze beide takken (*C D*) van den
 kittelaar van dat wyfje, waarvan wy hier spreken, waren naar agteren gerigt,
 plat, anderhalve lyn lang, eene lyn breed aan de basis, en een weinig uitge-
 rand op den binnenkant digt by de punt: daar zat op twee lynen en eene hal-
 ve afstands voorby die takken van het hoofdje van den kittelaar, eene hollig-
 heid die grooter was dan die, van welke wy reeds melding gemaakt hebben;
 het is my voorgekomen dat dit de bodem van de voorhuid des kittelaars was:
 de scheede en de pisbuis hadden slegts eenen gemeenen ingang (*E*) tot zeven
 lynen voorby die holligheid, hetgeen dertien lynen en eene halve voor by de
 randen van de klink maakt; op dien afstand van de klink zaten 'er vier ope-
 ningen, de eene (*F*, door een fileet *G* geteekend) in het midden voor de pis-
 buis, en eene (*H H*) aan elke zyde voor het vervolg van de scheede; de
 vierde opening (*d*) was boven die van de pisbuis geplaatst, die van derzelve
 mond (*F*) af tot aan de blaas (*I*) tot veertien lynen lengte hadt; de openin-
 gen (*H H*), die naast die van de pisbuis zaten tot vervolging van de schee-
 de, waren de ingangen van twee buizen, waarvan elke anderhalve lyn mid-
 dellyns hadt, en zig in eene regte lyn uittrekte tot aan den hals (*K*) van de
 blaas. (De holligheid van de buis der linkerzyde wordt aangewezen door de
 fileetten *L L* en *M M*; deze buis is op de plaats *N* geopend geworden om de
 binnensle wanden te vertoonen; de buis *O O P P P P* der rechterzyde is over haa-
 re gebeele lengte geopend, en dwarsob doorgesneeden geworden, op de plaats die
 door

ming gezien heeft voor den aars en de klink. *Hic (vagina) propter numerosa vascula sanguifera
 rubens in recto denique intestino prope anum ita figebat terminum, ut animali vivo non aliud foramen
 extrinsecum, quam quod ad rectum ducit, patesceret: in sectione tamen elevata cute instar valvulae il-
 lud tegente foramen ipsum viam ad canalem communem ostendens ac flatum per tubulum ad vesicam
 urinariam pariter atque uterinas partes, nempe vaginas uteros & cornua, admittens cernebatur, adeo
 ut faecibus, urinae, & foetibus eliminandis non nisi unicum in cute foramen conducatur. Act. Erud.
 Supplem. Tom. III. Sect. IV, pag. 156.*

(c) Zie de Acta van Leipzig, ann. 1705, pag. 113 en 114.

(d) TYSON spreekt maar van drie van die openingen; hy maakt geene melding van de
 vierde.

door de letter (Q) wordt aangewezen.) Elke buis verwyderde zig van den hals der blaas naar boven, boog zig naar voren en vervolgens naar binnen, en kwam weder na den hals der blaas toe; dus maakte zy eenen boezem in de gedaante van een ovaal dat byna geheel was, welks groote middellyn in de dwarsfchte liep met betrekking tot het lighaam van het dier, en eenen duim lengte hadt van het middelpunt van den hals der pisblaas af tot aan den buitenkant (R) van de buis; de kleine middellyn was van een halven duim; het gedeelte (N) van deze kromme buis, dat het verft van den hals der blaas af zat, hadt eenen halven duim breedte als men het plat drukte; deszelfs inwendige wanden (N P P P P) maakten rimpels in de lengte; dit gedeelte was naar evenredigheid veel dikker dan de gedeelten van die zelfde buis die by den hals der blaas zaten, en die flegts twee lynen breedte hadden: uitwendig liepen deze beide buizen aan malkanderen; maar inwendig waren zy voor een zeer klein gedeelte afgefcheiden door eene foort van naad (S), die tuffchen de mondjes der beide hoornen (T V) van de lyfmoeder gevonden wierdt: deze mondjes waren zeer klein en hadden vooruitsfeekende banden; zy zaten op den afstand van eene lyn van den naad af, dus flak het kleine middelfchotje, dat door den naad geëindigt wierdt, op zyn meeft flegts eene lyn uit; hetzelfde hadt de gedaante van eene waffchende maan; de beide ringen hadden gemeenfchap met malkanderen in het overige van hunne opening, en vereenigden zig tot eene enkele holligheid (X), die zig langs de pisbuis uitftrekte en eene buis (T T) maakte tot een vervolg op de beide voorgaande; de opening van deze buis was de vierde die onder den mond van de pisbuis gevonden wierdt: TYSON maakt wel uitdrukkelyk melding van een vlies dat ter plaatfe van den hals der pisblaas, de twee kromme buizen, welke hy voor twee lyfmoeders aanwyft (e), naauwkeurig eindigt en volkomen affcheidt; maar hy ipreekt op geenerlye wyze van de buis van verlenging die langs de

(e) Duo uteri circa medium praecise, ubi cornua duo terminum acquirunt, jungi invicem ac extrinsecus non nisi unum corpus continuum efficere videbantur, ab hoc tantum conjunctionis loco juxta vesicae collum utrinque protensum, ac postmodum ad idem vesicae collum ubi vaginam uteri ingreditur, reflexum: haec ipsa; nihilominus pars continuitatem praese ferens, cum post inflationem & exsiccationem diffecaretur, a membrana inslar diaphragmatis transversa, juxta cornuum insertionem, in duo corpora adeo exacte separabatur, ut nulla inter utrumque intercederet communicatio: uteri tales non aequae alis, ac ovaria, tubae ac cornua alligabantur, sed, ubi ad cornuum insertionem inter se uniantur, stridius longe cum collo vesicae, quam intercedentibus membranis, cum recto cobacse referebant; quo in situ collum vesicae ipsi diaphragmati, quod distinctionem gemini uteri inferre fuit dictum, incumbat: atque hic loci corpus utriusque uteri crassitiam extremi digiti aemulabatur, peripheria vero unum pollicem ac tres quartas partes mensurabatur: cum autem uterque inde uterus lateraliter, non vero secundum spinae longitudinem, protenderetur, cavitas ejus interna successive inlateraliter, ac circumferentia circa reflexionis angulum, duos pollices cum dimidio aequabat: e crescebat, ac circumferentia circa reflexionis angulum, duos pollices cum dimidio aequabat: e diverso, dum uteri sic lateraliter ad pollicem unum & tres quartas protensi ad vesicae denuo collum reflexebantur, demumque in duas vaginas sub uretra locatas desinebant, ab angulo reflexionis cavitas utriusque uteri paulatim imminuebatur, ac multo angustior reliqua uteri parte reddebatur: idcirco capacitas utriusque uteri ad externam prominentiam ubi reflecti incipit, erat maxima; quae tamen si primum communis videretur ad longitudinem pollicis, postea nihilominus interne membrana detegebatur, ab interno uteri latere, ac potissimum a cornubus, ubi latera uterorum duplici imperfecti nomine, insigne. Ad, Erud. Supplem. Tom. III. Sect. IV. pag. 155 & 156.

X. Deel.

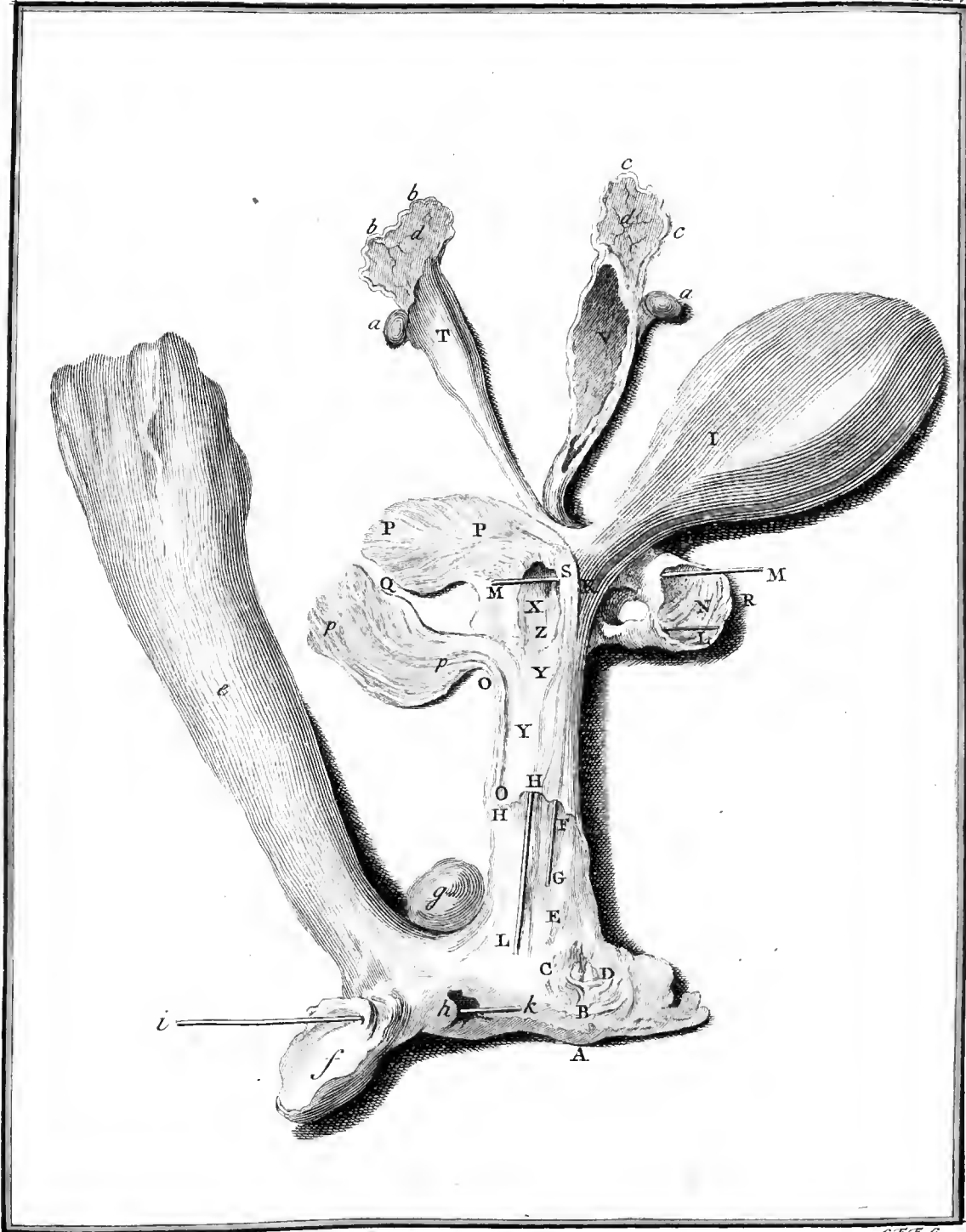
E e

pisbuis weder komt tot aan derzelven mond toe: het is waar dat, behalven het uitfloekzel (S) in de gedaante van eene halve maan, dat tusschen de mondjes der trompetten gevonden wordt, ik eenige dwarfsche vezels (Z) by den hals der blaas in de buis van verlenging ben gewaar geworden; maar ik heb geene andere voetspooren van middelschot gezien, noch in het overige van deze buis, noch tusschen de beide voorgaande buizen: onder het doen dezer ontleeding heb ik my zo veel mogelyk is, van de verschillende buizen en derzelver loop verzekerd door daar stiletten in te brengen, en die daarin te laaten, en ik heb niet eene dezer buizen geopend dan na, in plaats van het stilet, eene holle sonde in dezelve te hebben ingebracht om de schar te leiden; de ingewanden waren zeer aangedaan door de werking van den wyngeest, waarin dit dier zedert een langen tyd bewaard was; en de lugt die in dezelve door een pypje wierdt ingebracht, zette dezelve slegts zeer onvolmaaktelyk uit: de hoornen der lyfmoeder hadden eenen duim agt lynen lengte; derzelver breedte bedroeg slegts omtrent eene lyn by het lighaam van de lyfmoeder, maar zy wierden veel breeder naar maate zy de zaadballen naderden; daar waren zy tot vier lynen breed; derzelver eind was een weinig naar buiten geboogen; hunne vliezen waren dik, en daar liepen eenige rimpels in de lengte op de inwendige wanden (V); maar ik heb daar geene voetspooren ontdekt van het middelschot waarvan TYSON melding maakt (f): de zaadballen (a a) waren drie lynen lang, twee lynen breed, en zeer dicht by het uiteinde der hoornen geplaatst; de trompetten (b b c c) zaten aan een paviljoen (d d) vast, gelyk by andere dieren.

Daar volgt uit deze beschryving dat de scheidde van den sarique niet naar die van andere dieren gelykt, dan ter lengte van dertien lynen en eene halve van den rand der klink af, en dat zy voorby dezen afstand zeer verschillende is; de beide buizen welker mondjes naast dat van de pisbuis geplaatst zitten zyn my voorgekomen de verlenging van de scheidde te zyn, omdat zy door haare zydelingfche plaatfing met de twee takken der roede van het mannetje overeenkomen: men zoude zeer veele redeneeringen over deze zonderlinge vorming kunnen maaken, maar het zoude veel beter zyn een draagend wyfje dat dicht by haaren werptyd was, te ontleeden: dewyl het dier waarvan wy hier spreken, zeer gemeen is in Amerika, hoop ik dat zig eenig Waarneemer op de plaats bevinden zal die het gunstigts oogenblik voor dit onderzoek zal aangrypen, of dat ik zelf eenige andere onderwerpen voor nadere ontleedingen zal magtig worden: men heeft 'er reeds genoeg om de dwaaling van PISON omverre te stooten, die beweerde dat de sarique geene andere lyfmoeder

(f) *Cornua uteri inflata magnitudinem habebant calami anserini. Et longitudinem unius pollicis atque dimidii, alis uteri adhaerescabant in utroque termino aliquantum incurvata Et quidem in uteros ubi abeunt introrsum extrorsum vero altera extremitate reflexum, substantia ipsorum crassior videtur uteris ipsis, non tamen aequae transparentes propter copiosa vascula sanguifera, quibus undique irrigabantur; etenim in parte interna tam superius quam inferius omnem cornuum longitudinem amplius vasculorum sanguineorum perreptabant trunci, plures, et lateribus emittentes ramulos, haec dubie in gratiam foetus, qui in animalibus multiparis uteri cornua inhabitabant, ibique formantur: atque hic interne parva quaedam interioris membranae notabatur elongatio, uteri cornuum quasi in cellulas, licet imperfecte, dispescens. Act. Erud. Supplem. Tom. III. pag. 154.*

hadt dan den zak die buiten aan het lighaam zit; het is wel bevestigd dat het wyfje van dit dier voor het minst inwendig eene lyfmoeder heeft, en dat 'er geene gemeenschap tusschen deze lyfmoeder en den uitwendigen zak gevonden wordt, die de jongen na hunne geboorte tot schuilplaats frekt.

Daar zat aan elke zyde van het eind van den regtendarm (e) een kleine zak (f g) die eene geelagtige stof bevatte; elk van deze beide zakken hadt eene uitvoerende buis, die op den rand van den aars uitliep (b, Pl. XLIX, en a b, Pl. XLVII. De zak (f) der rechterzyde is open afgebeeld op Pl. XLIX, en deszelfs uitvoerende buis wordt door een fileet (ik) aangewezen).

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte der dunne darmen van den portier tot aan den blindendarm	3.	9.	0.
Omtrek van den twaalfvingerigendarm op de dikfte plaatsen.	0.	2.	6.
Omtrek op de dunfte plaatsen	0.	2.	0.
Omtrek van den nugterendarm op de dikfte plaatsen	0.	2.	0.
Omtrek op de dunfte plaatsen	0.	1.	0.
Omtrek van den omgeboogendarm op de dikfte plaatsen	0.	1.	11.
Omtrek op de dunfte plaatsen	0.	1.	1.
Lengte van den blindendarm	0.	3.	0.
Omtrek op de dikfte plaats	0.	2.	9.
Omtrek op de dunfte plaats	0.	2.	6.
Omtrek van den kronkeldarm op de dikfte plaatsen	0.	2.	9.
Omtrek op de dunfte plaatsen	0.	2.	6.
Omtrek van den regtendarm by den kronkeldarm	0.	2.	4.
Omtrek van den regtendarm by den aars	0.	2.	10.
Lengte van den regten-en kronkeldarm te zamengenomen	0.	9.	0.
Lengte van de geheele darmbuis, zonder den blindendarm (g).	4.	6.	0.
Groote omtrek van de maag	0.	9.	4.
Kleine omtrek	0.	6.	7.
Lengte van de kleine kromte, van den flokdarm af tot aan den hoek welken het rechter deel maakt	0.	0.	4.
Lengte van den flokdarm af tot op den bodem van den grooten blindenzak	0.	1.	7.
Omtrek van den flokdarm	0.	1.	10.
Omtrek van den portier	0.	1.	2.
Lengte van de lever	0.	2.	5.
Breedte	0.	3.	3.
Derzelver grootste dikte	0.	0.	5.
Lengte van het galblaasje	0.	0.	10.
Deszelfs grootste middellyn	0.	0.	6½.
Lengte van de milt	0.	2.	8.
Breedte van derzelver onderste eind	0.	0.	6.
Breedte van derzelver bovenste eind	0.	0.	3.
Dikte in het midden	0.	0.	2½.

(g) Indien men de afmettingen, die in deze tafel worden opgegeeven, met die verge-lykt. welke Tyson van dezelfde soort als de onze genomen heeft, zal men daar groote verschillen tusschen vinden, die gedeeltelyk daarvan komen dat ons diertje langen tyd in wyngeest was bewaard geworden.

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte der nieren	0.	1.	1.
Breedte	0.	0.	6.
Dikte	0.	0.	4.
Lengte van het peesagtig middelpunt, van de holle ader af tot aan de punt	0.	0.	10.
Breedte	0.	1.	6.
Breedte van het vleezig gedeelte tusschen het peesagtig middelpunt en het borstbeen	0.	1.	2.
Breedte van elke zyde van het peesagtig middelpunt	0.	1.	9.
Omtrek van den bodem van het hart	0.	0.	9.
Middellyn van de groote slagader van buiten naar buiten gemeeten.	0.	0.	2.
Lengte van de tong	0.	2.	9.
Lengte van derzelver voorste gedeelte van het toempje af tot aan het eind	0.	1.	4.
Breedte van de tong	0.	0.	7.
Afstand tusschen den aars en de klink	0.	0.	0.
Lengte van de scheede	0.	2.	3.
Groote omtrek van de blaas	0.	6.	9.
Kleine omtrek	0.	5.	4.

De smoel (*A*, *Pl. L* en *Pl. LI* fig. 1) van den kop van den farigue is plat op de zyden als men denzelven van zyne bekleedzelen en zyn vleesch ontbloomt; de beenderen van den neus (*BC*, *Pl. LI*) zyn langer dan de smoel; derzelver voorste eind (*B*) is vooruitstekende en puntig; het agterste eind (*C*) maakt eene uitranding in het voorhoofsbeen, en strekt zig tusschen de beide oogputten (*D*) uit; deze oogputten hebben aan hun agterst gedeelte (*E*) geen beenigen rand of schar; het bekkencel heeft weinig uitgestrektheid; daar zit op de kruin van den kop eene graat die in de lengte loopt (*F*), en op het agterhoofd eene dwarsche graat (*G*): het onderst kaakbeen (*HI*) is van onderen bolronde over zyne lengte; deszelfs takken zyn zeer kort tot aan het knokkelwyze uitsteeksel (*I*) toe, maar het kroonswyze (*K*) is zeer groot; daar zit nog onder het knokkelwyze uitsteeksel een derde uitsteeksel (*L*) dat door eene punt geëindigd wordt, die naar agteren gerigt staat.

De tanden zyn ten getale van vyftig, te weten in het bovenst kaakbeen tien snytanden, twee hondstanden en veertien baktanden, en in het onderst kaakbeen ook veertien baktanden, twee hondstanden en slegts agt snytanden: alle de snytanden zyn zeer klein, de eerste (*M*) van elke zyde van het bovenst kaakbeen is veel langer dan de anderen en daar is eene ledige plaats tusschen den eersten en den tweeden open; de twee hondstanden (*N*) van dit kaakbeen zyn veel grooter dan die (*O*) van het onderst kaakbeen: de eerste baktand (*PQ*) van elke zyde der beide kaakbeenderen is klein en heeft slegts eene punt; de eerste baktand (*P*) van boven staat verre genoeg van den tweeden (*R*) om eene ledige plaats (*S*) over te laten, waarin de tweede baktand (*T*) van onderen, die zeer lang is, zig plaatst wanneer de bek gesloten is; de tweede (*R* *T*) en de derde baktand (*VX*) hebben slegts eene punt gelyk de eerste (*PQ*): de vier laatsten (*Y Y Y Y Z Z Z Z*) zyn ware baktanden die elk verscheiden punten hebben.

De doornagtige uitsteekzels van het tweede (*A*, *Pl. LI*, *fig. 2*) van het derde (*B*) en van het vierde wervelbeen (*C*) van den nek zyn zeer lang, zeer breed en zeer dik, en raaken malkanderen van het eene eind tot het ander; dat van het tweede wervelbeen strekt zig naar voren uit op het eerste wervelbeen (*D*) en heeft tweemaal zo veele breedte als de beide anderen (*B C*): het doornagtig uitsteekzel (*E*) van het vyfde wervelbeen is even lang als dat der drie voorgaande wervelbeenderen, maar minder breed en minder dik: de doornagtige uitsteekzels van het zesde (*F*) en van het zevende wervelbeen (*G*) zyn veel kleiner en puntiger: de onderfte tak (*H*) van het schuinsche uitsteekzel des zesden wervelbeens is zeer breed en strekt zig meer naar agteren dan naar voren uit.

Daar zitten dertien wervelbeenderen in den rug en dertien ribben aan elke zyde, zeven waare en zes valsche: de doornagtige uitsteekzels der wervelbeenderen van den rug zyn agterwaards gerigt; die der zes of zeven eerften zyn smal en puntig; die der anderen hebben zeer veel breedte, en zyn zo breed aan het eind als over hunne overige lengte: het borstbeen bestaat uit zes beenderen, waarvan het zesde het langst en het vyfde het breedste is: de eerste ribben eene aan elke zyde, geleeden zig met het middelste voorste gedeelte van het eerste been; de geleeding der tweede ribben geschiedt tusschen het eerste en het tweede been, die van de derde ribben tusschen het tweede en het derde been, en dus vervolgens tot aan de zesde en zevende ribben die zig met het agterst van het vyfde been des borstbeens geleeden.

De wervelbeenderen der lendenen zyn ten getale van zes; derzelver zydelingsche uitsteekzels vertoonen zig niet zeer duidelyk op de beide eerften; die der overigen zyn naar voren gerigt: de doornagtige uitsteekzels hebben eene groote breedte naar evenredigheid hunner hoogte.

Het heiligbeen bestaat slegts uit twee valsche wervelbeenderen (*A B*, *Pl. LI*, *fig. 3*): daar zitten 'er negen-en-twintig aan den staart.

Het heupbeen (*C D E F*) is zeer smal en zeer lang: de zitbeenderen (*C H*) en de schaambeenderen (*I K*) zyn groot, zodat de goot (*L M*) welke zy maaken veel breedte en diepte heeft.

De overtallige beenderen van het bekken (*N O P Q*) hebben anderhalven duim lengte, omtrent eene lyn dikte, en eene lyn en eene halve breedte over hunne geheele lengte, behalven aan hun agterst. eind (*O Q*) dat tot vyf lynen breed is; zy zyn geleed met den voorsten rand des lighaams van de schaambeenderen.

De bovenste hoek van het schouderblad steekt zo weinig vooruit dat de bovenste zyde en de basis eenen boog van een cirkel maaken ten naastenby gelyk by de kat; het raavenbeksche uitsteekzel vertoont zig zeer duidelyk, en de schouderknop heeft veel uitgestrektheid.

De sleutelbeenderen zyn zeer krom.

Het armbeen heeft eenen sterken rug die in de lengte loopt, en die zig uitstrekt op den voorsten kant van deszelfs bovenst en middelst gedeelte; het onderste eind is breed en heeft op den buitenkant eene zeer uitsteekende graat.

De ellepyp is plat van voren en van agteren, en daar loopt een klein groef.

je in de lengte op deszelfs voorste zyde; dit been en het sraalbeen zyn krom over hunne lengte; het dijebbeen integendeel is regt, maar de beenderen van den agterpoot zyn krom gelyk die van den voorarm, en zeer lang; het kuitbeen is byna even dik als het scheenbeen.

De beide regels der voorhand bestaan elk uit vier beenderen: het eerste beentje van den eersten regel is zeer klein en zit tusschen de binnenkanten van het sraalbeen en van het eerste been van den tweeden regel der voorhand geplaatst; het tweede beentje van den eersten regel zit onder het sraalbeen, het derde onder de ellepyp en het vierde agter het derde: het eerste beentje van den tweeden regel zit boven het eerste beentje der nahand en onder het eerste beentje van den eersten regel en een gedeelte van het tweede beentje van dienzelfden regel; het tweede beentje van den tweeden regel zit tusschen het tweede beentje van de nahand en een gedeelte van het tweede beentje van den eersten regel der voorhand; het derde beentje van den tweeden regel is boven het derde beentje van de nahand en onder een gedeelte van het tweede beentje van den eersten regel der voorhand en een gedeelte van het vierde beentje uit den tweeden regel; dit vierde beentje zit boven het vierde en het vyfde beentje der nahand en onder het derde beentje van den eersten regel der voorhand.

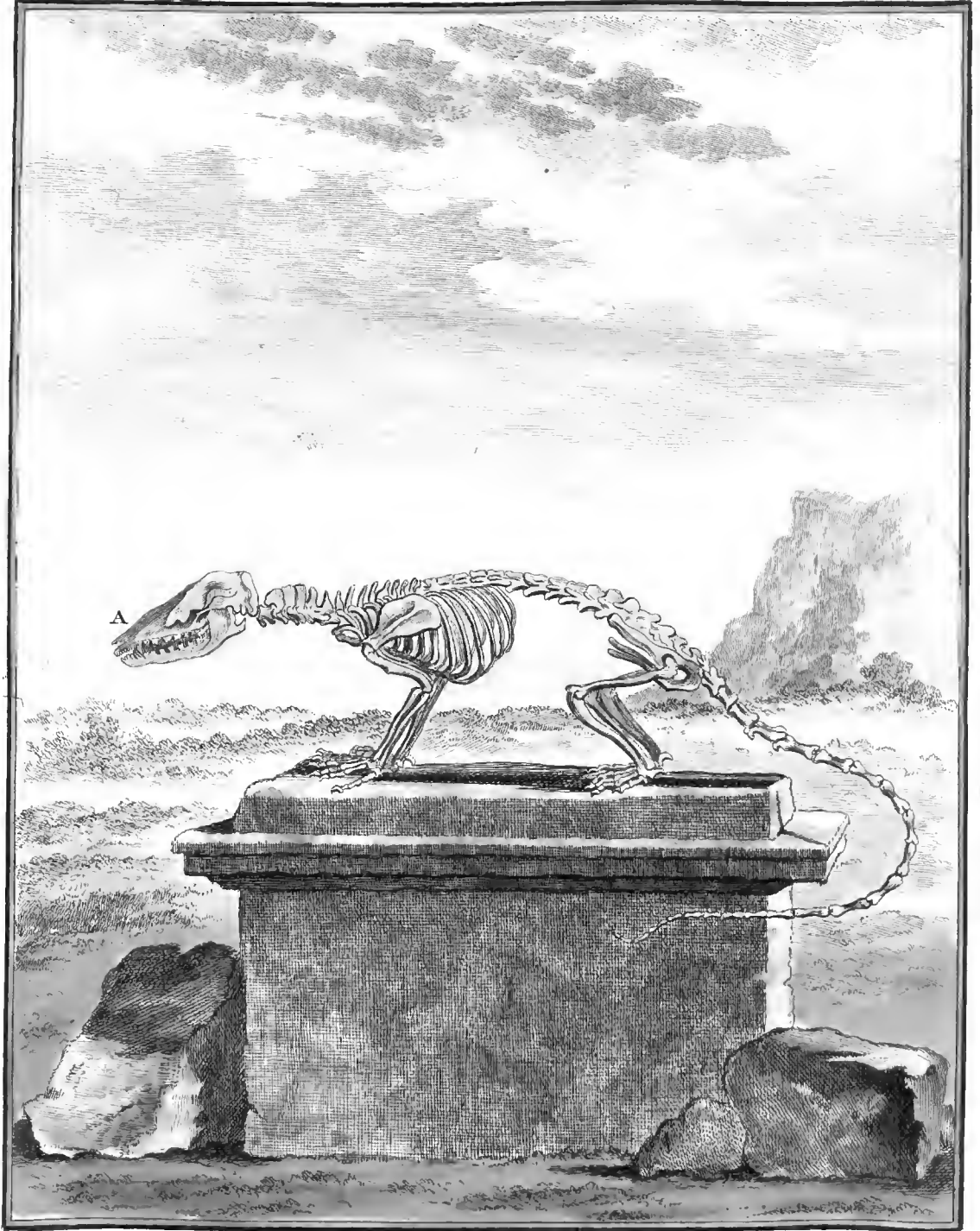
De voorvoet heeft agt beenderen, waarvan zeven geplaatst zyn gelyk by andere dieren; het agtste (*A*, *Pl. LI*, *fig. 4*) zit aan den binnenkant van het eerste wiggebeentje; het is langwerpig, en wordt door eene punt geëindigd die aan den binnenkant van het agterst eind des eersten beens (*B*) van den navoet uitstrekt.

Het eerste beentje der nahand is het kleinste van allen; maar het eerste beentje (*B*) van den navoet is langer dan het vyfde (*C*) en staat zeer verre van het tweede (*D*) af.

De tweede regel (*E*) van den duim der agterste voeten loopt niet in eene punt uit, gelyk de andere laatste regels van de andere vingers die nagels hebben.

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte van den kop van het eind der kaakbeenderen tot aan het agterhoofd	o.	3.	7.
De grootste breedte van den kop	o.	1.	9½.
Lengte van het onderst kaakbeen van deszelfs voorste eind af tot aan den agtersten rand van het knokkelwyze uitsteeksel	o.	2.	11.
Breedte van het onderst kaakbeen ter plaats van de hondstanden	o.	o.	5½.
Breedte der takken onder de groote uitranding	o.	o.	10½.
Dikte van het voorste gedeelte des bovensten kaakbeens	o.	o.	0½.
Breedte van dat kaakbeen ter plaats van de buitenste snytanden	o.	o.	6.
Breedte ter plaats van de hondstanden	o.	o.	8.
Afstand tusschen de oogputten en de opening der neusgaten	o.	1.	3½.
Lengte van die opening	o.	o.	4½.
Breedte	o.	o.	4.
Lengte der eigenlyke beenderen van den neus	o.	1.	9.
Breedte ter breedste plaats	o.	o.	3½.

De Sore, del.

C.F.F. sculp.

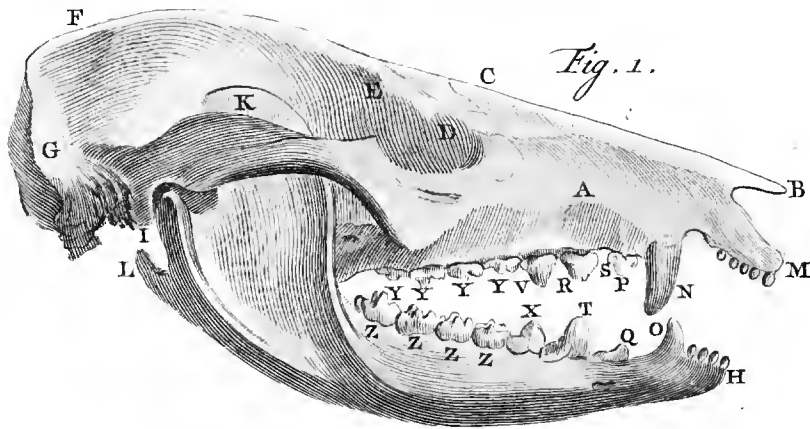

Fig. 4.

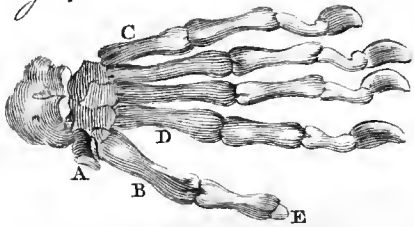

Fig. 2.

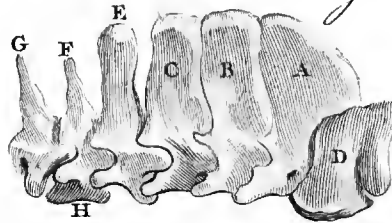
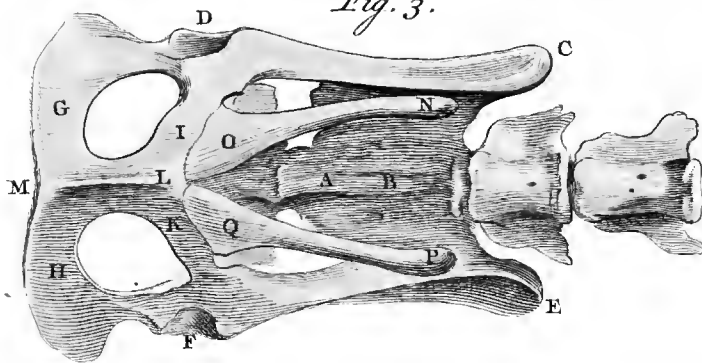

Fig. 3.

BESCHRYVING VAN DEN SARIGUE.

	voeten,	duimen,	lynen.
Hoogte der oogputten	o.	o.	6½.
Lengte der langste snytanden buiten het been	o.	o.	1½.
Lengte der hondstanden	o.	o.	4½.
Breedte aan de basis	o.	o.	1½.
Lengte der langste baktanden buiten het been	o.	o.	1½.
Breedte	o.	o.	2½.
Dikte	o.	o.	2½.
Lengte der takken van het tongbeen	o.	o.	5.
Lengte van het middelste stuk	o.	o.	4.
Lengte van den hals	o.	1.	10.
Lengte van het gat des eersten wervelbeens van boven naar beneden	o.	o.	3½.
Lengte van de eene zyde naar de andere	o.	o.	3½.
Lengte der zydelingsche uitsteekzels van voren naar agteren.	o.	o.	4½.
Lengte van het lighaam des tweeden wervelbeens	o.	o.	5½.
Hoogte van het doornagtig uitsteekzel	o.	o.	5½.
Breedte	o.	o.	6.
Dikte	o.	o.	2½.
Hoogte van de doornagtige uitsteekzels van het derde en vierde wervelbeen	o.	o.	5.
Breedte	o.	o.	3½.
Dikte	o.	o.	3.
Lengte van dat gedeelte van de ruggraat, dat uit de wervelbeenderen van den rug bestaat	o.	4.	3½.
Hoogte van het doornagtig uitsteekzel der eerste wervelbeenderen, die de langste zyn	o.	o.	5½.
Breedte aan het eind	o.	o.	1.
Hoogte van het doornagtig uitsteekzel der laatste wervelbeenderen, die de kortste zyn	o.	o.	2.
Breedte aan het eind	o.	o.	4½.
Lengte van het lighaam des laatsten wervelbeens, dat het langste is.	o.	o.	4½.
Lengte der eerste ribben	o.	o.	7½.
Afstand tusschen de eerste ribben op de wydste plaats	o.	o.	8½.
Lengte van de agtste rib, die de langste is	o.	2.	6.
Lengte van de laatste der valsche ribben, die de kortste is	o.	1.	5.
Breedte van de breedste rib	o.	o.	1½.
Lengte van het borstbeen	o.	2.	11.
Lengte van het zesde been, dat het langste is	o.	o.	8½.
Breedte van het vyfde, dat het breedste is	o.	o.	4.
Hoogte van het doornagtig uitsteekzel des zesden wervelbeens van de lendenen, dat het hoogste is	o.	o.	3½.
Breedte van dat van het vierde wervelbeen, dat het breedste is.	o.	o.	7.
Lengte van het lighaam des vierden wervelbeens, dat het langste is.	o.	o.	7.
Lengte van het heiligbeen	o.	o.	11.
Breedte van deszelfs voorste gedeelte	o.	o.	8½.
Lengte van de langste valsche wervelbeenderen van den staart.	o.	o.	10½.
Breedte van het voorste gedeelte des heupbeens	o.	o.	3½.
Lengte van dat been van het midden der panswyze holligheid af.	o.	1.	8½.
Lengte van de goot	o.	o.	9.
Breedte	o.	o.	11½.
Diepte	o.	o.	7½.

	voeten,	duimen,	lynea.
Lengte der eyronde gaten	o.	o.	6 $\frac{1}{2}$.
Breedte	o.	o.	4 $\frac{3}{4}$.
Breedte van het bekken	o.	o.	10.
Hoogte	o.	I.	2.
Lengte van het fchouderblad	o.	2.	II.
Breedte in het midden	o.	I.	1.
Breedte van het fchouderblad op de smalste plaats	o.	o.	5.
Hoogte van den doorn op de verhevenste plaats	o.	o.	3.
Lengte der fteutelbeenderen	o.	I.	4.
Lengte van het fchouderbeen	o.	2.	2 $\frac{1}{2}$.
Omtrek op de dunste plaats	o.	o.	6.
Breedte van het bovenft gedeelte	o.	o.	5.
Breedte van het onderft gedeelte	o.	o.	7 $\frac{1}{2}$.
Lengte van de ellepyp	o.	2.	8 $\frac{1}{2}$.
Hoogte van den elleboogsknokkel	o.	o.	4.
Lengte van het ftraalbeen	o.	2.	4.
Breedte van dezelfs bovenfte eind	o.	o.	2 $\frac{1}{2}$.
Breedte van dezelfs onderfte eind	o.	o.	3.
Lengte van het dijebeen	o.	2.	8.
Middellyn van dezelfs kop	o.	o.	3 $\frac{3}{4}$.
Middellyn van het midden des beens	o.	o.	2 $\frac{1}{2}$.
Breedte van het onderfte eind	o.	o.	6 $\frac{1}{2}$.
Lengte van het fcheenbeen	o.	2.	11 $\frac{1}{2}$.
Breedte van dezelfs kop	o.	o.	5 $\frac{1}{2}$.
Omtrek van het midden des beens	o.	o.	6 $\frac{1}{3}$.
Breedte van dezelfs onderfte eind	o.	o.	2 $\frac{1}{3}$.
Lengte van het kuitbeen	o.	2.	11 $\frac{1}{2}$.
Omtrek op de dunste plaats	o.	o.	4.
Breedte van dezelfs bovenfte gedeelte	o.	o.	5.
Breedte van het onderfte gedeelte	o.	o.	2 $\frac{1}{2}$.
Hoogte van de voorhand	o.	o.	3.
Lengte van het hielbeen	o.	o.	5.
Lengte van het derde been der nahand, dat het langfte is.	o.	o.	7.
Lengte van het eerfte been van den navoet	o.	o.	6 $\frac{1}{2}$.
Lengte van het derde been, dat het langfte is	o.	o.	7 $\frac{1}{2}$.
Lengte van het vierde, dat het kortfte is	o.	o.	6.
Lengte van den eerften regel des derden vingers van de voorfte voeten	o.	o.	4 $\frac{1}{2}$.
Lengte van den tweeden	o.	o.	2 $\frac{1}{2}$.
Lengte van den derden	o.	o.	2 $\frac{1}{2}$.
Lengte van den eerften regel des derden vingers van de agterfte voeten	o.	o.	5 $\frac{1}{2}$.
Lengte van den tweeden	o.	o.	3 $\frac{1}{2}$.
Lengte van den derden	o.	o.	2 $\frac{1}{2}$.

D E M A R M O S E *.

De soort van de marmose schynt aan die van de farigue te grenzen, zy zyn van 't zelfde klimaat in 't zelfde werelddeel; en deze twee dieren gelyken malkanderen in de gedaante des lichaams, in 't maakzel der voeten, in den vattenden staart, die over 't grootst gedeelte zyn lengte met schubben bezet, en niet dan aan den oorsprong met hair bekleed, is; en in de orde der tanden (a), die in grooteren getale zyn dan in de andere viervoetige dieren; maar de marmose is kleiner dan de farigue; hy heeft nog spitzer snuit; het wyfje heeft geen zak onder den buik gelyk dat van den farigue; het heeft slegts twee overlangfche plooijen by de dijen, tusfchen de welken de jongen zig plaatfen om zig aan de mammen vast te houden: de teeldeelen zo wel van de mannetjes-als wyfjes-marmose's gelyken, zo wel in de gedaante als plaatfing, naar die van de farigue; het hoofdje van de roede is gevorkt gelyk dat van de farigue, het is in den aars geplaatft, en deze opening van den aars schynt by het wyfje ook de opening van de klink te zyn: de geboorte der jongen schynt nog voorbaariger in de soort van de marmose dan in die van de farigue; zy zyn nauwelyks zo groot als kleine boonen, wanneer zy ter wereld komen en zig aan de mammen gaan heften; de dragten zyn ook talryker: wy hebben tien jonge marmose's elk aan een tepel

* De marmose, marmosa, een naam, dien de Brasiliaanen, volgens 't getuigenis van SEBA, aan dit dier geeven, en welken wy hebben aangenomen; de Negers van onze eilanden noemen de farigue manicou, en de marmose, die kleiner is dan de farigue, rat manicou.

Mus sylvestris Americanus scalopes ditus, SEBA Vol. I. pag. 46. Tab. 31. fig. 1, 2. Nota: dat deze naam van *scalopes*, dien SEBA aan dit dier geeft, en welken de Hren. KLEIN en BRISSON insgelyks aangenomen hebben, zeer kwalyk toegepast wordt: de *scalopes* der Grieken is zekerlyk, niet de marmose van Brasilië: en daarenboven is het, uit de aanduidingen, die de Ouden geeven, niet mogelyk te bepaalen, wat de *scalopes* zy? *ad finem quidam mures sunt, quos scalopes vocant, ut scoliastes Aristophanis, in Acharnensibus animalvertit*, ALDROVANDUS de *Quadrup. Digit. vivip.* pag. 416. Ik geloof, dat dit het eenigst berigt is, dat wy van de *scalopes* hebben, en het zelve is, op verre na, niet voldoende, om ecne soort te bepaalen, en nog minder om een dier van de Nieuwe Wereld te benocmen.

Philander saturate spadiceus in dorso, in ventre dilute flavus, pedibus albicantibus, ...
Philander Americanus, le Philandre d'Amérique, BRISSON, *Regn. Anim.* pag. 291.

Murina. Didelphis cauda semi pilosa, mammis senis, LINNÆUS *Syst. Nat. Ed. X. Nota 1.* Dat de Hr. LINNÆUS, die hier de murina na de opossum vertoont, eene vraag doet, die eene kwalyk gegronde twyffeling onderstelt. *An pullus precedentis?* zegt hy van de murina ten opzichte van de opossum: dat kan niet zyn, want volgens de toestemming van den Hr. LINNÆUS heeft zyn opossum een zak onder den buik, en het is uit de beschryving van SEBA klaar, dat het wyfje van de murina dien niet heeft. *Nota 2.* Dat de aanduidende uitdrukking hier in verkeerdt is, dat hy dezelve als een standvastig kenmerk van de marmosa opgeeft, dat zy zes mammen hebben; terwyl dit getal verschilt, en de marmosa, die wy gezien hebben, twaalf mammen hadt.

(a) De tanden zyn in den farigue en de marmose ten getale van vyftig: zie hier voor en hier agter de beschryving dezer dieren.

gehegt, gezien, en daar waren nog vier tepels onbezet aan den buik der moeder, die dus in alles veertien mammen hadt: het is voornaamlyk op de wyfjes van deze foort, dat men de waarneemingen moest doen, die wy in 't vorig artikel hebben aangewezen; ik ben verzekerd, dat deze dieren weinige dagen na de ontvanging werpen, en dat de jongen op 't oogenblik als zy uitgeworpen worden, nog maar vrugtjes zyn, die, zelfs als vrugtjes beschouwd, het vierde gedeelte van hunnen groey nog niet hebben; de bevalling van de moeder is altyd eene zeer vervroegde miskraam, en de vrugtjes behouden hun beginnend leven niet dan door zig aan de mammen te hegten, zonder die ooit te verlaaten, tot dat zy denzelfden trap van groey en sterkte gekreegen hebben, die zy natuurlyk in de lyfmoeder zouden hebben bekomen, indien zy daar niet ontydig waren uitgeslooten geworden.

De marmosé heeft dezelfde neigingen en dezelfde gebruiken als de sarigue; beiden graaven zy zig holen om de wyk in te neemen; beiden hangen zy zig, met het einde van hunnen staart, aan takken van boomen, en werpen zig van daar op de vogelen en kleine dieren; zy eeten ook vrugten, graanen en wortels; maar zy zyn nog greetiger naar visch en kreeften, die zy, zegt men, met hunnen staart visschen; dit is evenwel zeer twyffelagtig, en strookt gansch niet wel met de natuurlyke domheid, welke men aan deze dieren te last legt, als die, volgens 't getuigenis der meeste Reisbeschryveren, zig noch van passe weeten te bewegen, noch te vlugten, noch zig te verdedigen.

De Serv. del.

C.F. Traush. sc.

I. A. MARMOSE MÂLE.

De Sève, del.

C. F. Fritsch, sculp.

LA MARMOSE FEMELLE .

BESCHRYVING VAN DEN MARMOSE.

De marmose (*Pl. LII*) is veel kleiner dan de farigue; maar hy verschilt, wat de lighaams gedaante betreft, slegts daarin van denzelven dat hy den smoel puntiger en de ooren minder rond heeft; de kruin van den kop is een weinig bolrond, en het eind van den staart kromt zig naar binnen.

Daar heeft grooter verschil plaats tusschen den marmose en den farigue in de kleuren van het hair dan in de gedaante des lighaams; de oogen van den marmose zyn met eenen zwartagtigen band omringd die breeder is voor aan het oog en op het bovenst ooglid dan naar agteren en op het onderst ooglid: de plaats der baarden is bruin van kleur: de kruin van den kop, het agterhoofd, het bovenst en de zyden van den kop, de schouders, de rug, het bovenst gedeelte van de zyden des lighaams, het kruis, het begin van den staart en de buitenkant van den arm, van den voorarm, van de dijen, en van de agterste pooten hebben eene gemengde kleur uit aschgrauw en vaal te zamen gesteld, omdat elk hair eene aschgrauwe kleur heeft op het grootst gedeelte zyner lengte van den wortel af, en eene tint vaal aan het eind: de bovenste lip van de baarden af tot aan de hoeken van den bek, de zyden van den kop, het onderst kaakbeen, de keel, de borst, de buik, het onderst van de zyden des lighaams en de binnenkant van den arm, van den voorarm, van de dije en van het been, hebben eene witagtige kleur, met eene lichte tint vaal op de zyden van het lighaam en van den hals, tusschen het aschgrauwe van het bovenst gedeelte des lighaams en de witagtige kleur van het onderst gedeelte; de plaats tusschen de oogen en het neusbeen hebben ook eene vaale kleur: de staart is niet met hair bekleed dan ter lengte van omtrent drie lynen; al het overige is met zeer kleine schubbetjes bezet; het hair van de voeten is zeer kort en van eene witagtige kleur, met eene zeer lichte tint vaal: de vingers en de nagels gelyken naar die van den farigue door het getal en de gedaante.

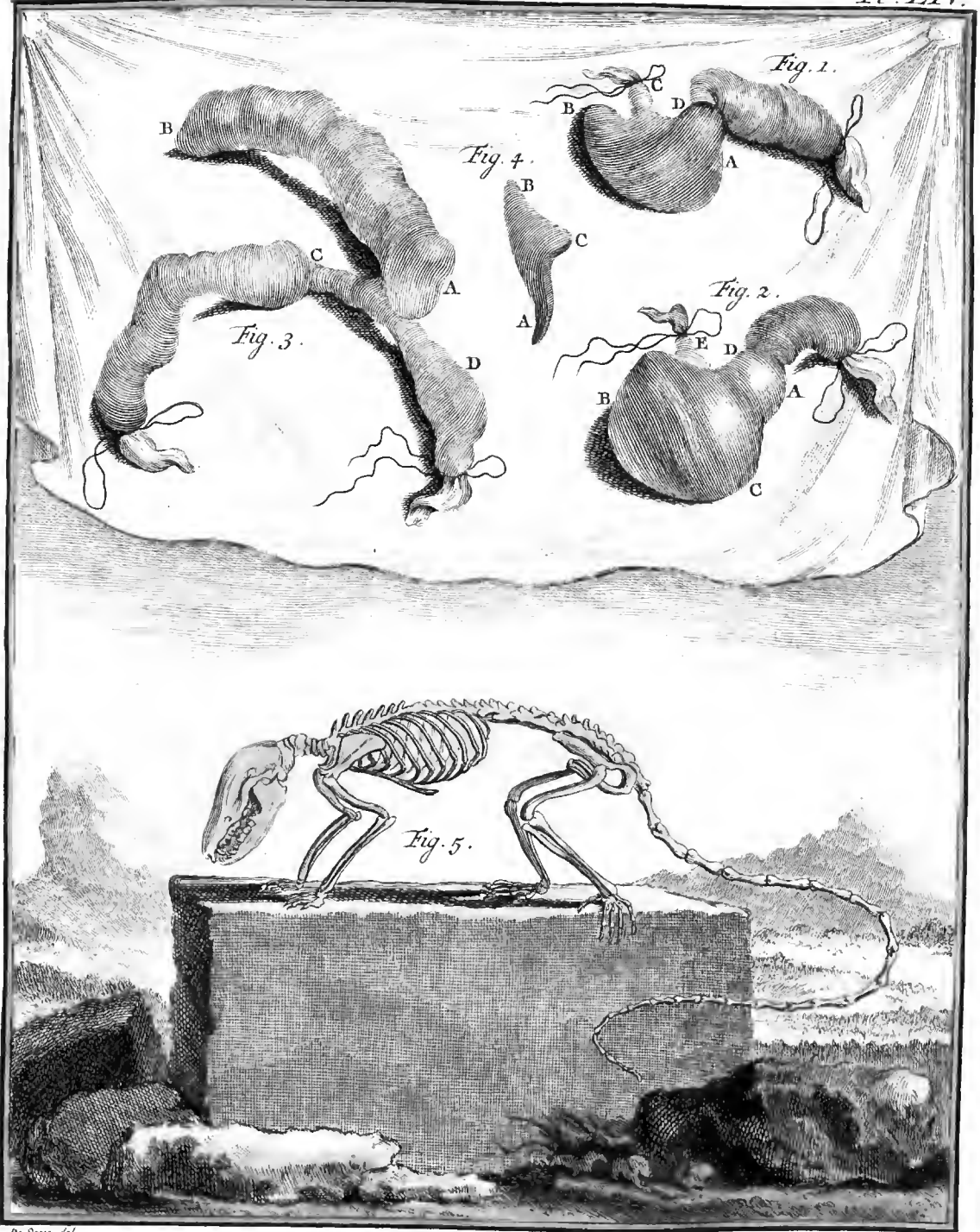
	voeten, duimen, lynen.		
Lengte van het geheele lighaam, in eene regte lyn gemeeten van het eind van den smoel tot aan den aars	o.	6.	8.
Lengte van den kop van het einde van den smoel tot aan het agterhoofd	o.	1.	2.
Omtrek van het einde van den smoel	o.	1.	o.
Omtrek van den smoel onder de oogen gemeeten	o.	1.	11.
Omtrek van de opening van den bek	c.	1.	4.
Afstand tusschen de beide neusgaten	o.	o.	2.
Afstand tusschen het eind van den smoel en den voorsten hoek van het oog	o.	o.	8.
Afstand van den agtersten hoek en het oor	o.	o.	5.

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte van het oog van den eenen hoek tot den anderen . . .	o.	o.	3½.
Opening van het oog . . .	o.	o.	1½.
Aftand tuffchen de voorfte hoeken der oogten over de kromte van het neusbeen gemeeten . . .	o.	o.	7.
Dezelfde aftand in eene regte lyn gemeeten . . .	o.	o.	5½.
Omtrek van den kop tuffchen de oogten en de ooren gemeeten . . .	o.	2.	10.
Lengte der ooren . . .	o.	o.	9½.
Breedte van derzelve basis, over de buitenfte kromte gemeeten . . .	o.	o.	9.
Aftand tuffchen de beide ooren, omlaag gemeeten . . .	o.	o.	9½.
Lengte van den hals . . .	o.	o.	7.
Omtrek van den hals . . .	o.	2.	1.
Omtrek van het lighaam agter de voorpooten gemeeten . . .	o.	3.	9.
Dezelfde omtrek op de dikfte plaats . . .	o.	4.	1.
Dezelfde omtrek voor de agterpooten gemeeten . . .	o.	2.	11.
Lengte van den ftomp van den ftart . . .	o.	6.	7.
Omtrek van den ftart aan het begin van den ftomp . . .	o.	o.	11.
Lengte van den voorarm van den elleboog af tot aan de geleeding der hand . . .	o.	1.	1.
Breedte van den voorarm by den elleboog . . .	o.	o.	5.
Dikte terzelfde plaats . . .	o.	o.	4½.
Omtrek van de geleeding der hand . . .	o.	o.	7½.
Omtrek van de nahand . . .	o.	o.	11.
Lengte van de geleeding der hand af tot aan het eind der nagelen . . .	o.	o.	7.
Lengte van het been, van de knie tot aan den enkel . . .	o.	1.	5.
Breedte van het bovenft des beens . . .	o.	o.	6.
Dikte . . .	o.	o.	3½.
Breedte ter plaatfe van de hiel . . .	o.	o.	2½.
Omtrek van den navoet . . .	o.	o.	11.
Lengte van de hiel af tot aan het eind der nagelen . . .	o.	o.	11.
Breedte van den voorften voet . . .	o.	o.	4½.
Breedte van den agterften voet . . .	o.	o.	6.
Lengte van de langfte nagelen . . .	o.	o.	1½.
Derzelve breedte aan de basis . . .	o.	o.	o.

Ik heb een wyfjes marmofa (*Pl. LIII*) gezien, die minder groot was dan het mannetje (*Pl. LII*), welks afmettingen in de voorgaande tafel zyn opgegeeven, want dit diertje was maar vyf duimen drie lynen lang van het eind van den fmoel tot aan den aars, maar de ftart was zes duimen en twee lynen lang; de ooren hadden agt lynen en eene halve lengte en agt lynen breedte aan de basis: dit wyfje geleek naar het mannetje door de gedaante van den kop, van de ooren, van het lyf, van den ftart en van de voeten, en door het getal en de gedaante der tanden, enz; maar het verfchilde een weinig van denzelfden door de kleuren van het hair, en wel daarin dat de vaale tint donkerer was.

Deze wyfjes marmofe hadt tien jongen, die aan het agterft gedeelte van den buik, tuffchen de dijen, vaft zaten, op dezelfde plaats alwaar de zak van het wyfje van den farigue gevonden wordt; elk der jonge marmofen zat met den bek aan een tepel vaft, en wel zo ftyf dat men 'er hen niet gemakkelyk van

konde aftrekken, en daar waren daarenboven nog vier tepels die niet gevat waren door de jongen, maar die evenwel getrokken en gezoogen scheenen geweest te zyn; dit wyfje hadt dus in het geheel veertien tepels; de jonge marmosen waren naar evenredigheid veel kleiner dan andere eerstgeboren dieren, want derzelver kop was slegts twee lynen lang van het einde van den smoel tot aan het agterhoofd, en het lighaam was vier lynen lang van het agterhoofd tot aan het begin van den staart, welks lengte slegts anderhalve lyn bedroeg: dit wyfje hadt geen zak gelyk dat van den sarigue, maar daar liep eene kleine plooi in de lengte tegen de beide dijen aan, die de plaats scheen te bepaalen welke de jongen besloegen; zy waren ook in dedaad tusschen deze beide plooiën geplaatst die op hun meest slegts anderhalve lyn hoogte en tien lynen lengte hadden; derzelver voorste einden stonden zeven of agt lynen van elkanderen af, en de agtersten slegts vier lynen.

De beschryving der ingewanden is naar een mannelyken marmosa opge maakt, die slegts vier duimen en eenen halven lengte hadt van het eind van den smoel af tot aan het begin van den staart; de ooren waren zeven lynen lang en breed; de staart was zes duimen drie lynen lang.

Het netvlies was zeer kort en lag agter de maag en de darmen verborgen; de lever lag evenveel ter linker-als ter regterzyde.

De twaalfvingerigedarm strekte zig in de regterzyde uit en kromde zig naar binnen by de darmstreek; de nugtere-en de omgeboogendarm maakten eenige groote boezemagtheden in de navelstreek en in de zyden; de blindedarm lag in het midden der linkerzyde geplaatst, en was schuinfeh van de linker- naar de regterzyde gerigt: de kronkeldarm en de regtedarm strekten zig in eene rechte lyn uit van het midden der regterzyde tot aan den aars.

Het regter gedeelte (*A*, *Pl. LIV*, *fig. 1*) van de maag was veel grooter dan het linker (*B*); de groote blinde zak (*B*) was zeer lang en eindigde byna in eene punt; het regter gedeelte maakte geen hoek tusschen den flokdarm (*C*) en den portier (*D*); het was kort, maar hadt eene groote middellyn; de maag van de wyfjes marmose (*op Pl. LIII afgebeeld*) geleek naar die, welke ik hier beschryve; maar de maag van den mannetjes marmose, welks afmeetingen in de vorige tafel zyn opgegeeven, hadt het regter gedeelte (*A*, *Pl. LIV*, *fig. 2*) zeer klein, en den grooten blindenzak (*B*) zeer groot: de gedaante van deze maag was zo ongewoon, dat dezelve byna even zo veele hoogte hadt van den bodem (*C*) der groote kromte af, als lengte van den bodem (*B*) van den grooten blinden zak af tot aan den portier (*D*) toe: derzelver groote omtrek was twee duimen elf lynen lang, en de kleine twee duimen zes lynen; de afstand die tusschen den flokdarm (*E*) en den hoek gevonden wordt, welken het regter deel maakt, was slegts van anderhalve lyn, en daar was slegts eene lyn afstand tusschen dezen hoek en den portier (*D*): de diepte van den grooten blinden zak was van zes lynen.

De dunne darmen, de blindedarm, en het overige van de darmbuis tot aan den aars toe, hadden allen ten naaftenby dezelfde middellyn, die drie lynen bedroeg, behalven ter plaatse van eenige vernauwingen, die in de dunne darmen gevonden wierden; de blindedarm (*A B*, *Pl. LIV*, *fig. 3*) was eene

halven duim lang; hy was een weinig geboogen naar den omgeboogendarm (C) toe; deszelfs einde was een weinig dikker dan het begin: het gedeelte (D) van de darmbuis, dat zig van den blindendarm tot aan den aars uitstrecte, was zeer kort; dezelve was slegts eenen duim agt lynen lang terwyl de dunne darmen slegts agt duimen en een halven lang waren van den portier af tot aan den aars: dus bedroeg de lengte van de geheele darmbuis, den blindendarm niet mede gerekend, tien duimen en twee lynen: de vliezen der darmen hadden slegts zeer weinig dikte.

De lever bestont uit vier kwabben; de twee grootsten waren de eene ter regterzyde en de andere in het midden geplaatst, en de beide anderen ter regterzyde, de eene naar voren en de andere naar agteren; de agterste was de kleinste van allen, en omvatte het voorste gedeelte der regter nier; de middelste kwab was in twee ongelyke deelen verdeeld door eene kleine uitranding, in welke het galblaasje geplaatst lag; het kleine stuk lag aan de regterzyde; de schoorband zat aan de voorste zyde van het dikste stuk vast.

De milt (*Pl. LIV, fig. 4.*) hadt drie takken van ongelyke lengte; de langste tak (A) strekte zig schuinsch naar voren ter zyde van de maag heen, gelyk de milt van andere dieren met gevingerde voeten; de kortste tak (B) was met den langen tak in een regte lyn naar agteren gerigt; die tak (C) die eene middelbaare lengte hadt, strekte zig van de linker-naar de regterzyde schuinsch van om hoog naar om laag, en van agteren naar voren uit.

De regter nier zat zo veel meer naar voren dan de linker als haare geheele lengte bedroeg.

De regter long bestont uit vier kwabben op dezelfde wyze geschaard als by de meeste dieren; de middelste kwab was byna even groot als de voorste en de agterste, maar zy scheidde dezelve niet ten vollen van malkanderen af, want zy waren aan hunnen wortel vereenigd; daar zat slegts eene enkele kwab aan de linker long.

De mond van de voorhuid zat tegen den onderkant van den aars aan geplaatst, zodat het roedehoofdje onder den regtendarm zat: het roedehoofdje hadt meer lengte dan de roede, en bestont uit twee rolronde takken, die naar agteren gerigt, en beiden naaft malkanderen tegen den regtendarm aan geplaatst waren; dus strekte de roede zig naar voren uit langs de goot welke door de schaam-en zitbeenderen gemaakt wordt: de pisbuis was zeer lang en zeer beezemagtig: daar zaten aan elke zyde drie ronde lighaamen; daar was een steeltje dat aan den knoop van de pisbuis uitliep; deze ronde lighaamen zyn my toegescheenen de zaadblaasjes te zyn: de zaadballen waren byna rond; de afvoerende vaaten hadden weinig lengte; maar alle deze deelen waren mismaakt en hard geworden door de werking van den wyngest, waarin het dier langen tyd was bewaard geworden.

De mannetjes marmose, welks afnectingen in de tafel der uitwendige deelen zyn opgegeeven, hadt het roedehoofdje en de roede buiten den aars en de voorhuid gelyk in den staat van oprigting der roede; de pisbuis eindigde aan de plaats van de vaneensplyting van het roedehoofdje, maar zy wierdt eenigermaate vervolgd tot aan het eind der beide takken door twee gooten, die

langs elken tak heen liepen, en die eene volkomene buis maakten, wanneer de beide takken tegen elkanderen aan lagen: de zes ronde lighaamen, waarvan reeds gesproken is, waren gelyk by den anderen marmose geplaatst, maar de pisbuis van dien, welken wy thans beschryven, was door een weelig uitwas mismaakt.

De klink van de wyfjes marmose vertoonde zig niet uitwendig; men zag niets dan den aars: op eene lyn afstand van het onderst gedeelte van deszelfs rand zat, op derzelver inwendige wanden, eene spleet die gelyklynig uitloopt aan dezen rand, en anderhalve lyn lang is; deze spleet was de klink; men zag aan derzelver ingang twee kleine verhevenheden die door de takken van den kittelaar gemaakt worden, zo veel ik zulks hebbe kunnen nagaan in een onderwerp dat zo klein was; daar liepen rimpels in de lengte van de takken van den kittelaar af tot aan de opening van de pisbuis, die op vier lynen afstand van den ingang der klink af geplaatst waren: op deze plaats maakte deze scheede twee buizen van verlenging, gelyk by het wyfje van den farigue, maar derzelver openingen waren niet zeer duidelyk, en ik heb dezelve niet kunnen vinden dan door middel van een stilet; in ingewanden, die zo klein zo teder, en daarenboven aangedaan zyn door de werking van den wyngest, kan een stilet ligtelyk doorbooren in plaats van uitzetten; ik geloof evenwel dat de opening der buizen, waarvan wy hier spreken, indedaad bestonden, en dat dezelve niet aan de lugt wederstaan hadden, welke ik door middel van een pypje had getragt in te brengen, dan ter oorzaak van den hoek, welken de buis maakt, door zig naar buiten te krommen gelyk by den farigue, want de buizen van verlenging maaken een ovaal gelyk by dat dier, en vereenigen zig by den hals der lyfmoeder in een gemeene buis, die zig langs de pisbuis uitsprekt en in een mondje eindigt, dat boven dat van de pisbuis geplaatst zit; de buis van vereeniging was naar evenredigheid breeder by den marmose dan by den farigue: schoon met de omzigtigste naauwkeurigheid zoekende, ben ik geen voetspoor van middelschot gewaar geworden dat in de lengte loopt, noch in deze buis, noch ter plaats alwaar de beide kromme buizen zig by den hals der blaas vereenigen; maar ik heb den naad gezien die op het punt van vereeniging der beide buizen zit: daar liepen ook plooijen in de lengte langs het kromme gedeelte van deze buizen, ten naastenby in eens zo grooten getale als by den farigue: de hoornen der lyfmoeder, de trompetten en de eyer- nesten der marmose, zyn my voorgekomen naar die zelfde deelen by den farigue beschouwd, te gelyken, ook ben ik geen middelschot (a) gewaar geworden, noch in de trompetten noch in het kromme gedeelte der buizen van verlenging der scheede.

Het geraamte (*Pl. LIV, fig. 4*) van de marmose heeft zeer veel overeenkomst met dat van den farigue; de marmose ondertusschen heeft een breeder bekkeneel, den smoel een weinig korter, de krooswyz: uitsteekzels van het onderst kaakbeen minder breed, en de oogputten veel grooter; de boogen

(a) Zie hier voor de beschryving van den farigue, in welke melding gemaakt is van deze middelschotten.

der jukbeenderen hebben ook meer bolrondheid naar buiten; daar zitten geene beenige graaten op de kruin van den kop noch op het agterhoofd.

De marmose heeft vyftig tanden gelyk de farigue, maar de tweede der onderfte baktanden is niet grooter dan de derde, ook zit 'er geene ledige plaats tuffchen den eerften en tweeden baktand van boven; de laafte baktand van dat kaakbeen heeft eene verfchillende gedaante van dien zelfden baktand van den farigue; voor het overige zyn my de tanden van deze beide dieren voorgelomen aan malkanderen gelyk te zyn.

Het geraamte van den marmosa verfchilt nog van dat van den farigue door de volgende kentekenen: het doornagtige uitfteekzel des tweeden wervelbeens van den hals heeft minder hoogte, en ftrekt zig even veel naar agteren als naar voren uit; de vyf laafte wervelbeenderen hebben byna geen voetspoor van een doornagtig uitfteekzel; die van de wervelbeenderen van het midden van den rug liggen agter over, die der lendenen-wervelbeenderen zyn middelmaatig breed.

De overtallige beenderen van het bekken hebben drie lynen en eene derde lengte, en eene halve lyn breedte over hunne geheele lengte, behalven aan het agterft eind dat eene lyn breed is.

De bovenfte zyde van het fchouderblad maakt over haare lengte eene zeer uitfteekende bolrondheid; ik heb by den marmose het eerfte beentje van den eerften regel der voorhand niet gezien, maar ik heb de drie overigen en de vier van den tweeden regel gevonden; het agfte beentje van den voorvoet was nauwlyks merkbaar.

	voeten, diinnen, lynen.		
Lengte van den kop van het eind der neusbeenderen tot aan het agterhoofd	o.	I.	3.
De grootste breedte van den kop	o.	o.	8 $\frac{1}{2}$.
Lengte van het onderft kaakbeen van deszelfs voorfte eind af tot aan den agterften rand van het knokkelwyze uitfteekzel	o.	o.	II.
Breedte van het onderft kaakbeen ter plaats van de hondstanden.	o.	o.	I.
Breedte van het onderft kaakbeen ter plaats van de buitenfte fny-tanden	o.	o.	I $\frac{1}{2}$.
Breedte ter plaats van de hondstanden	o.	o.	2 $\frac{1}{2}$.
Afftand tuffchen de oogputten en de opening der neusgaten	o.	o.	4 $\frac{1}{2}$.
Lengte van die opening	o.	o.	I.
Breedte	o.	o.	1 $\frac{1}{4}$.
Lengte der eigenlyke neusbeenderen	o.	o.	6 $\frac{1}{2}$.
Breedte ter breedfte plaats	o.	o.	I.
Hoogte der oogputten	o.	o.	3 $\frac{1}{2}$.
Lengte der langfte fnytanden buiten het been	o.	o.	o $\frac{1}{2}$.
Lengte der hondstanden	o.	o.	1 $\frac{1}{2}$.
Derzelver breedte aan de bafis	o.	o.	o $\frac{1}{2}$.
Lengte der langfte baktanden buiten het been	o.	o.	o $\frac{1}{2}$.
Lengte der takken van het tongbeen	o.	o.	o $\frac{1}{2}$.
Lengte van het middelste ftuk	o.	o.	o $\frac{1}{4}$.
Lengte van de takken der vork	o.	o.	1 $\frac{1}{2}$.
Breedte van het gat des eerften wervelbeens van boven naar be- leden	o.	o.	I. Leng-

	voeten,	duimen,	lynen.
Lengte van de eene zyde naar de andere	o.	o.	1½.
Lengte van het lighaam des tweeden wervelbeens	o.	o.	1½.
Hoogte van het doornagtig uitsteekzel	o.	o.	o½.
Breedte	o.	o.	1½.
Lengte van dat gedeelte der ruggegraat, dat uit de wervelbeenderen, van den rug bestaat	c.	l.	o½.
Hoogte van de doornagtige uitsteekzels der eerste wervelbeenderen, die de langste zyn	o.	o.	1½.
Lengte van het lighaam des laatsten wervelbeens, dat het langste is.	o.	o.	1.
Lengte der eerste ribben	o.	o.	1½.
Afstand tusschen de eerste ribben op de wydste plaats	o.	o.	3½.
Lengte van de agtste rib, die de langste is	o.	o.	9½.
Lengte van de laatste der valsche ribben, die de kortste is	o.	o.	4½.
Lengte van het borstbeen	o.	o.	11.
Lengte van het heiligbeen	o.	o.	3.
Breedte van deszelfs voorste gedeelte	o.	o.	2½.
Lengte der langste valsche wervelbeenderen van den staart	o.	o.	4½.
Breedte van het voorste gedeelte van het heupbeen	o.	o.	1.
Lengte van het been van het midden der panswyze holligheid af.	o.	o.	6.
Lengte van de goot	o.	o.	2½.
Breedte	o.	o.	2½.
Diepte	o.	o.	2½.
Lengte der eyronde gaten	o.	o.	2½.
Breedte	o.	o.	1¾.
Breedte van het bekken	o.	o.	3¾.
Hoogte	o.	o.	3.
Lengte van het schouderblad	o.	o.	6¾.
Breedte in het midden	o.	o.	2¾.
Breedte van het schouderblad op de smalste plaats	o.	o.	1.
Hoogte van den doorn op de verhevenste plaats	o.	o.	o½.
Lengte der sleutelbeenderen	o.	o.	4.
Lengte van het schouderbeen	o.	o.	8.
Lengte van de ellepyp	o.	o.	10½.
Hoogte van den elleboogsknokkel	o.	o.	1.
Lengte van het straalbeen	o.	o.	9.
Lengte van het dijebeen	o.	o.	10.
Lengte van het scheenbeen	o.	o.	11½.
Lengte van het kuitbeen	o.	o.	11½.

D E C A Y O P O L L I N *.

De eerste Schryver, die van dit dier melding gemaakt heeft, is FERNANDES (a). „De cayopollin, zegt hy, is een klein dier, wat grooter dan een rot, gelykende naar de farigue in den snuit, de ooren, en den staart, die dikker en sterker is dan die van de rot, en waarvan hy zig als van eene hand bedient; hy heeft dunne en doorschynende ooren, den buik, de pooten, en de voeten wit; de jongen houden, als zy bang zyn, de moeder vast, en zy voert hen op de boomen: deze soort van dieren is in de gebergten van nieuw Spanje gevonden.” NIEREMBERG heeft deze aanduidingen van FERNANDES woordelyk gevolgd, en heeft 'er niets bygevoegd: SEBA (c), die de eerste dit dier heeft doen afteekenen en graveeren, geeft 'er geene beschryving van; hy zegt alleenlyk, dat hy wat dikker kop, en eenigzins dikker staart heeft, dan de marmose, en dat, schoon hy van 't zelfde geslacht zy, hy egter in een ander klimaat, en zelfs in een ander Werelddeel, t'huis hoore, en hy vergenoegt zig met naar NIEREMBERG en JONSTON te wyzen wegens 't geen men meer van dit dier mogt verlangen te weten: maar het blykt duidelyk, dat NIEREMBERG en JONSTON het nooit gezien hebben, en dat zy 'er enkel naar FERNANDES van spreken; geen dezer drie Schryveren zegt, dat het uit Afrika oorspronkelyk was; zy geeven het integendeel op als natuurlyk en byzonder eigen aan de gebergten der heete klimaat van Amerika, en 't is SEBA alleen, die, zonder gezag of waarborg, stelt dat het in Afrika t'huis hoort: dat, 't welk wy gezien hebben, kwam zekerlyk uit Amerika; het was grooter, en hadt spitscher snuit en langer staart dan de marmose; in alles is 't ons voorgekomen, nog meer dan de marmose, naar de soort van de farigue te gelyken: deze drie dieren gelyken veel naar malkanderen in 't maakzel der inwendige en uitwendige deelen; in het meerder getal der beenderen van 't bekken, in de gedaante der voeten, in de vroegde geboorte, in de lange en geduurige vasthouding der jongen aan de

* De Cayopollin, of Kayopollin.

Coyopollin FERNANDES, *Hist. Nov. Hisp.* pag. 10.

Animal Caudimanum seu Cayopollin. NIEREMBERG, *Hist. Nat. Peregr.* pag. 158.

Coyopollin JONSTON, *de Quadrup.* pag. 118.

Mus Indicus dictus Coyopollin. CHARLETON, *Exerc.* pag. 25. n. 5.

Mus Africanus Kayopollin dictus. SEBA *Vol. I* pag. 39. *Tab. 31. fig. 3. Nota.* Dat 'er eene dwaaling is in deze aanduiding. dewyl dit dier niet in Afrika maar in Amerika t'huis hoort.

Philander Saturate Spadiceus in dorso, in ventre ex albo flavicans, cauda ex saturate spadiceo maculata . . . . Philander Africanus, le Philandre d'Afrique. BRISSON *Regn. Animal.* pag. 292. Dezelfde dwaaling, wegens het klimaat, van SEBA nageschreeven.

(a) FRANC. FERNANDES, *Hist. Quadrup. Novae Hispaniae.* Romae 1626. *Cap. XXIX.* pag. 10.

(b) EUSEB. NIEREMBERG *Hist. Nat. Peregrin. lib. IX. cap. V.* pag. 158.

(c) SEBA, *Vol. I.* pag. 49. *Tab. 31. fig. 3.*

moeders mammen, en eindelyk in de andere natuurlyke eigenschappen en gebruiken: zy zyn ook alle drie van de Nieuwe Wereld en van 't zelfde klimaat; men vindt hen niet in de koude landen van Amerika; zy zyn natuurlyk aan de Zuidelyke strecken van dat werelddeel, en kunnen in de gemaatigde landen leeven; voor het overige zyn het alle zeer lelyke dieren; hunne gespleeten muil, evenals die van een snoek, hunne vledermuis-ooren, hunne slangen-staart, en hunne aapen-voeten vertoonen eene misselyke gestalte, die nog onaangenaamer wordt door den slegten reuk, dien zy van zig geeven, en door de langzaamheid en domheid, waarvan alle hunne verrigtingen en bewegingen vergezeld gaan.

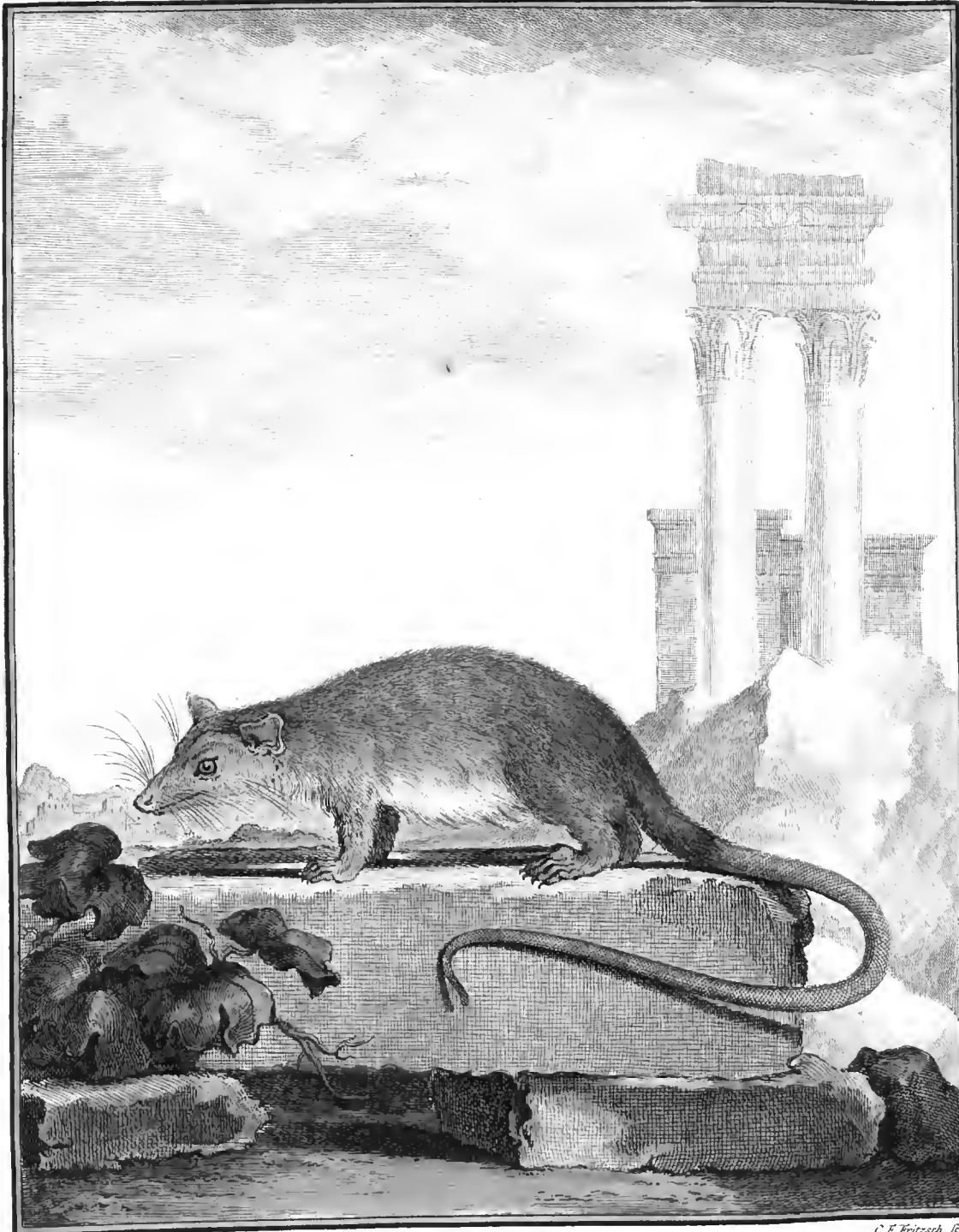
G'g 2

BESCHRYVING VAN DEN CATOPOLLIN.

***** e cayopollin (*Pl. LV*), die ten onderwerpe voor deze beschryving
 * D * gediend heeft, was grooter dan de marmosen, waarvan in de be-
 * fchryving van deze dieren melding gemaakt is: hy geleek zeer veel
 ***** naar dezelve door de evenredigheden der deelen van zyn lighaam,
 uitgezonderd de smoel die dikker was, de ooren die minder groot waren, en
 de staart die meer lengte hadt; daar hadden duidelyker verschillen plaats in de
 kleuren van het hair: de oogen waren slegts met eene zwartagtige kleur om-
 zet, en niet met eenen band van die kleur omgeeven gelyk die van den mar-
 mose; een smalle band van diezelfde zwartagtige kleur strekte zig langs het
 midden van het neusbeen uit; het overige van het neusbeen hadt eene afch-
 graauwe gryze kleur: liet voorhoofd, de kruin van den kop, het agterhoofd,
 het bovenst en de zyden van den hals, de schouders, de rug, de zyden des
 lighaams, het kruis, het gedeelte van den staart dat met hair bekleed was, de
 buitenkant van den arm, van den voorarm, van de dije en van het been, het
 bovenst van de nahand en van den navoet, hadt eene afchgrauwe kleur, ver-
 mengd met vaal en grys; elk hair hadt eene afchgrauwe kleur over het grootst
 gedeelte zyner lengte van den wortel af, en de punt hadt eene vaale of gryze
 kleur; het vaal heerfchte op het agterhoofd en op den hals: de zyden van
 den kop, het onderst kaakbeen, de keel, het onderst van den hals, de borst,
 de buik, de binnenkant van den arm, van den voorarm, van de dijen en van
 de pooten, waren van eene bleeke geclagtige en byna witagtige kleur: de
 langste hairen waren vyf lynen lang; die der voeten waren zeer kort; de oo-
 ren hadden 'er geen dan op den buitenkant van hunne basis: de knevels wa-
 ren vyftien lynen lang: de voeren, de vingers en de nagels geleeken naar die
 van den marmose en van den sarigue; de staart was slegts ter lengte van eenen
 duim tien lynen van deszelfs begin af met hair bedekt; het overige was
 met schubben bedekt, die naar evenredigheid grooter waren dan die van den
 staart van den marmose; men zag eenige korte hairen tusschen deze schub-
 ben; het schubagtig gedeelte van den staart hadt verschillende kleuren; de-
 zelve was bruin over omtrent het derde gedeelte zyner lengte naar de zyde
 van het gedeelte dat met hair bezet was, en daar zaten over het overige slegts
 bruine vlakken op eenen geclagtigen grond; het eind was geheel en al geel-
 agtig.

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte van het geheele lighaam, in eene regte lyn gemeeten van het eind van den smoel tot aan den aars	o.	7.	3.
Lengte van den kop van het einde van den smoel tot aan het ag- terhoofd	o.	2.	1.
Omtrek van het einde van den smoel	o.	1.	7.

De Sore, del.

C.F. Frütze, sc.

LE CAYOPOLLIN.

	voeten, duimen, lyuen.		
Omtrek van den smoel, onder de oogen gemeeten	o	2.	5.
Omtrek van de opening van den bek	o.	1.	6.
Affand tuffchen de beide neusgaten	o.	o.	2.
Affand tuffchen het eind van den smoel en den voorften hoek van het oog	o.	o.	9 $\frac{1}{2}$.
Affand tuffchen den agterften hoek en het oor	o.	o.	6 $\frac{1}{2}$.
Lengte van het oog van den eenen hoek tot den anderen	o.	o.	4.
Affand tuffchen de voorfte hoeken der oogen, over de kromte van het neusbeen gemeeten	o.	o.	8 $\frac{1}{2}$.
Dezelfde affand, in eene regte lyn gemeeten	o.	o.	7.
Omtrek van den kop, tuffchen de oogen en ooren gemeeten	o.	3.	8.
Lengte der ooren	o.	o.	8 $\frac{1}{2}$.
Breedte van derzelve basis, over de buitenfte kromte gemeeten.	o.	o.	7 $\frac{1}{2}$.
Affand tuffchen de beide ooren, omlaag gemeeten	o.	1.	2.
Lengte van den hals	o.	o.	17 $\frac{1}{2}$.
Omtrek van den hals	o.	2.	8.
Omtrek van het lighaam, agter de voorpooten gemeeten	o.	4.	2.
Dezelfde omtrek op de dikfte plaats	o.	5.	2.
Dezelfde omtrek, voor de agterpooten gemeeten	o.	3.	3.
Lengte van den ftomp van den ftart	o.	11.	5.
Omtrek van den ftart aan het begin van den ftomp	o.	1.	2.
Lengte van den voorarm van den elleboog af tot aan de geleeding der hand	o.	1.	4.
Breedte van den voorarm by den elleboog	o.	o.	4 $\frac{1}{2}$.
Dikte terzelfder plaats	o.	o.	4 $\frac{1}{2}$.
Omtrek van de geleeding der hand	o.	o.	10.
Omtrek van de nahand	o.	1.	o.
Lengte van de geleeding der hand af tot aan het eind der nagelen.	o.	o.	10.
Lengte van het been van de knie af tot aan de hiel	o.	1.	11.
Breedte van het bovenft des beens	o.	o.	9.
Dikte	o.	o.	4 $\frac{1}{2}$.
Breedte ter plaatfe van de hiel	o.	o.	3.
Omtrek van den navoet	o.	1.	5.
Lengte van de hiel af tot aan het eind der nagelen	o.	1.	4.
Breedte van den voorften voet	o.	o.	7 $\frac{1}{2}$.
Breedte van den agterften voet	o.	o.	8 $\frac{1}{2}$.
Lengte der langfte nagelen	o.	o.	2 $\frac{1}{2}$.
Derzelve breedte aan de basis	o.	o.	o.

De lever frekte zig naar weinig ter linkerzyde uit; het netvlies lag tuffchen de maag en de darmen verboorgen.

De twaalfvingerigedarm boog zig naar binnen byna onmiddelyk na dat hy uit de maag was voortgekomen, en voegde zig aan den nugterendarm die zyne kronkelingen in het voorfte gedeelte der navelftreek en in de zyden maakte; die van den omgeboogendarm lagen in het agterft gedeelte van de navelftreek: de blindedarm lag in de regter heupftreek, in welke hy zig naar voren regen den omgeboogendarm aan uitftrekte; hy boog zig naar buiten; verlengde zig naar agteren en boog zig eindelyk naar voren: de kronkeldarm frekte zig in de regterzyde naar voren uit, ging agter de maag om van de

regter naar de linkerzyde over, en verlengde zig in de linkerzyde voor dat hy zig met den regtendarm vereenigde, die gedeeltelyk in de linker darmstreek lag.

Het linkergedeelte (*A*, *Pl. LVI*, *fig. 1*) van de maag was veel grooter dan het regter (*B*), ook hadt de groote blinde zak (*A*) eene groote uitgestrektheid; de hoek (*C*) van het regter deel was zeer weinig getekend: de maag en de darmen hadden zeer dunne en half doorschynende vliezen.

De twaalfvingerigedarm was de dikste der dunne darmen, en de omgeboogendarm (*A*, *fig. 2*) de dunste; de blindedarm (*B C D E*) hadt weinig middelyns, dezelve was lang en als eene krullyn gedraaid; de kronkeldarm (*F*) was veel dikker by den blindedarm dan over het overig gedeelte zyner uitgestrektheid.

De lever bestont uit vier kwabben; van de twee grootsten was de eene aan de linker-en de andere aan de regterzyde geplaatst; deze laatste strekte zig een weinig voorby de linker long uit, en was door eene diepe inftyding verdeeld, die slegts een klein gedeelte ter linkerzyde overliet; het regter gedeelte was veel grooter, en hadt het galblaasje in zyne agterste zyde ingekorft zitten: de beide overige kwabben lagen ter regterzyde agter het groote stuk van de groote regter kwab; zy lagen vlak voor malkanderen; de agterste was zeer klein; ik maak geene melding noch van de kleur, noch van het gewigt van de lever, enz. omdat dit dier geduurende langen tyd in wyngest was bewaard geworden.

De milt (*Pl. LVI*, *fig. 3*) bestont uit drie takken, de langste (*A*) was vyf lynen lang en strekte zig naar agteren langs de nier uit, eene andere (*B*) was naar voren gerigt, en hadt vier lynen lengte; de derde (*C*) was van dezelfde lengte en naar buiten gerigt naar den bodem van den grooten blinden zak der maag toe, deze hadt minder dikte en breedte dan de beide anderen.

De regter nier lag in haare geheele lengte meer naar voren dan de linker; daar zat, om eigenlyk te spreken, slegts eene kwab aan elke zyde van de long en eene kleine by den bodem van het hart; maar daar wierdt aan de regter long eene uitranding gevonden ter plaats alwaar de voorste kwab by de meeste dieren van de middelste kwab gescheiden is.

De tong was dun aan het eind, met zeer kleine tepeltjes bezet en met klieragtige korreltjes bezaaid; daar zaten, gelyk op de tong van den marmose, drie kelkklieren als een driehoek geplaatst, twee naar voren en eene naar agteren: het verhemelte was met zes of zeven groeven doorsneden; de middelsten hadden tot anderhalve lyn breedte; byna alle de randen van deze groeven waren bolrond naar voren toe; zy waren tot het vierde deel van eene lyn hoog: het strotklapje was in het midden uitgerand.

Daar zat uitwendig slegts eene opening voor den aars en voor de roede; dezelve zat op drie lynen afstand van het begin van den staart, de balzak zat voor deze opening geplaatst op den afstand van negen lynen; dezelve hadt zeven lynen hoogte en breedte, en drie lynen en eene halve dikte.

De opening van de voorhuid zat in het onderste gedeelte van den aars (*A*, *Pl. LVI*, *fig. 4*), de einden der beide takken (*B B*) van het roedehoofd-

je, dat gespleeten was, vertoonden zig aan den mond van de voorhuid; deze takken, buitenwaards uit getrokken zynde, wierden zes lynen en eene halve lang bevonden, zy waren beide eene lyn breed, en eene vierde lyn dik: zy zaten tegen elkanderen aan geplaatst; daar liep langs derzelver binnenkant eene goot, die zig van het eene eind tot het andere uitstrecte, en die een vervolgscheen te zyn van de pisbuis, die in twee deelen volgens de lengte zoude verdeeld geweest zyn, gelyk het roedehoofdje in twee takken: deze takken tegen elkanderen aan gebragt zynde, maakten derzelver groeven of gooten een volkomenen buis: wanneer men de takken van een bragt, zat de opening van de pisbuis (door een *filet C getekend*) in den hoek van derzelver vanéénsplyting aan het begin van de gooten; het lighaam (*D*) van het roedehoofdje is my voorgekomen twee lynen en een halve lang te zyn tot aan de vanéénsplyting, en omtrent drie lynen omtreks te hebben: als men de geheele lengte van het roedehoofdje van negen lynen onderfelt, zoude de roede (*E*) slegts drie lynen lang geweest zyn; de plaats der inplanting van de voorhuid was zeer twyfelagtig: de takken van het roedehoofdje met hunne voorhuid bedekt, lagen in den gewoonen staat in de goot, welke door de vereeniging der schaamen zitbeenderen gemaakt wordt, zy waren in deze plaatsing naar agteren gerigt, gelyk de klink der viervoetige dieren: de pisbuis (*F*) hadt omtrent eenen duim lengte van de roede af tot aan de blaas (*G*) toe; indien 'er ronde lighaamen ter zyde van de pisbuis by de roede zaten, gelyk die waarvan melding gemaakt is in de voorgaande beschryving van den marmosa, zo waren zy zeer klein, zeer veranderd door de werking van den wyngceest en niet van het vet te onderkennen, zo dat het my onmogelyk geweest is dezelve te onderscheiden: de voorstanders (*H*) zaten by den hals der pisblaas: de afvoerende vaaten (*I I*) waren slegts eenen duim lang; de zaadballen (*K L*) waren rond.

Daar zaten aan elke zyde van het eind van den regtendarm (*M*) twee zakken (*N O*) gelyk by den *farigue* en den *marmose*; deze zakken hadden gemeenschap met den aars (*A*) door eene uitloozende pisbuis (door het *filet P Q aangewezen*).

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte der dunne darmen van den portier tot aan den blindendarm	I.	4.	0.
Omtrek van den twaalfvingerigendarm op de dikste plaatsfen.	0.	I.	4.
Omtrek op de dunste plaatsfen	0.	I.	3.
Omtrek van den nugterendarm op de dikste plaatsfen	0.	I.	0.
Omtrek op de dunste plaatsfen	0.	0.	9.
Omtrek van den omgeboogendarm op de dikste plaatsfen	0.	0.	10.
Omtrek op de dunste plaatsfen	0.	0.	6.
Lengte van den blindendarm	0.	I.	8.
Omtrek op de dikste plaats	0.	0.	8.
Omtrek op de dunste plaats	0.	0.	5.
Omtrek van den kronkeldarm op de dikste plaatsfen	0.	I.	6.
Omtrek op de dunste plaatsfen	0.	0.	9.
Omtrek van den regtendarm by den kronkeldarm	0.	0.	9.

	voeten, duimen, lynen.		
	O.	O.	IO.
Omtrek van den regtendarm by den aars	O.	O.	IO.
Lengte van den regtendarm en kronkeldarm te zamengenomen.	O.	5.	4.
Lengte van de geheele darmbuis, zonder den blindendarm	I.	9.	4.
Groote omtrek van de maag	O.	4.	2.
Kleine omtrek	O.	2.	II.
Lengte van derzelve kleine kromte van den flokdarm af tot aan den hoek, welken het regter deel maakt	O.	O.	3½.
Lengte, van den flokdarm af tot aan den grooten blindenzak.	O.	O.	7.
Omtrek van den flokdarm	O.	O.	7.
Omtrek van den portier	O.	O.	4.

De smoel van het geraamte (*Pl. LVII, fig. 1*) van den cayopollin is breeder dan die van den marmose; de oogputten zyn kleiner, en het gedeelte der beenagtige randen, dat afgebrooken wordt, heeft minder lengte; ook zyn de oogputten van het voorhoofdsbeen grooter: het uitsteekzel dat onder het knokkelwyze uitsteekzel zit, is breeder, en dit gedeelte van het kaakbeen is niet zo veel naar binnen geboogen als by den farigue en den marmose.

De cayopollin heeft agt-en-veertig tanden, te weten tien snytanden van boven, agt van onderen, en vier hondstanden, twee in elk kaakbeen; alle deze tanden zyn gelyk aan die van den farigue en van den marmose; de cayopollin heeft ook zeven baktanden aan elke zyde van het onderst kaakbeen, gelyk deze twee dieren; maar de derde gelykt naar den vierden en niet naar den tweeden, want dezelve heeft verscheiden punten: daar zitten slegts zes tanden aan elke zyde van het bovenst kaakbeen; de tweede gelykt naar den tweeden en den derden van het bovenst kaakbeen van den marmose en van den farigue, (*zie de figuren 2 en 3, by welken de kop van den cayopollin levensgrootte staat afgebeeld.*)

De wervelbeenderen van den nek gelyken naar die van den marmose.

De ribben en de borstbeenderen verschillen niet van diezelfde deelen in den farigue en in den marmose beschouwd, noch in het getal noch in de geleedingen; maar de ribben zyn naar evenredigheid veel breeder.

De wervelbeenderen van de lendenen zyn ten getale van zes, en daar zitten slegts twee valsche wervelbeenderen aan het heiligbeen, gelyk aan dat van den farigue en van den marmose; maar daar zitten zes-en-dertig valsche wervelbeenderen aan den staart, terwyl er slegts negen-en-twintig aan dien van den marmose en van den farigue gevonden worden.

De overtallige beenderen van het bekken zyn vyf lynen en eene halve lang, en hebben twee derde deelen van eene lyn breedte over hunne geheele lengte, behalven aan het agterst eind, dat eene en drie vierde deelen van eene lyn breedte heeft.

De boog van een cirkel, welken de bovenste zyde en de basis van het schouderblad maakt, is bolronder dan by den farigue, maar de sleutelbeenderen zyn naar evenredigheid niet even krom.

De uitsteekende graat op den buitenkant van het armbeen eindigt met zyn bovenst eind in eene punt.

De

Fig. 1.

Fig. 2.

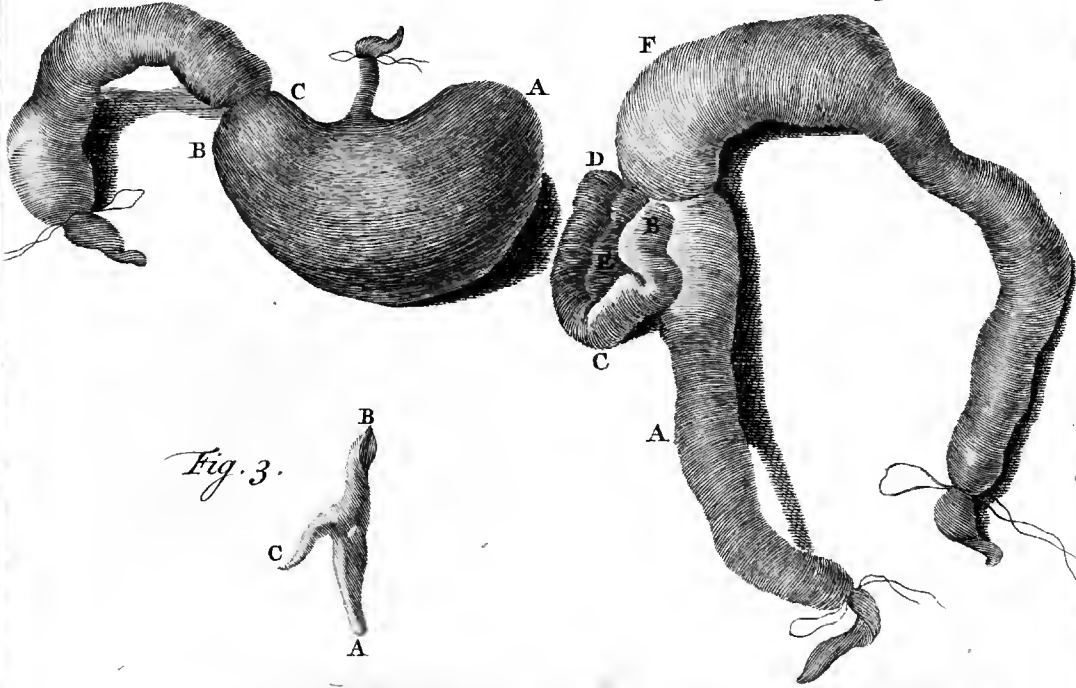
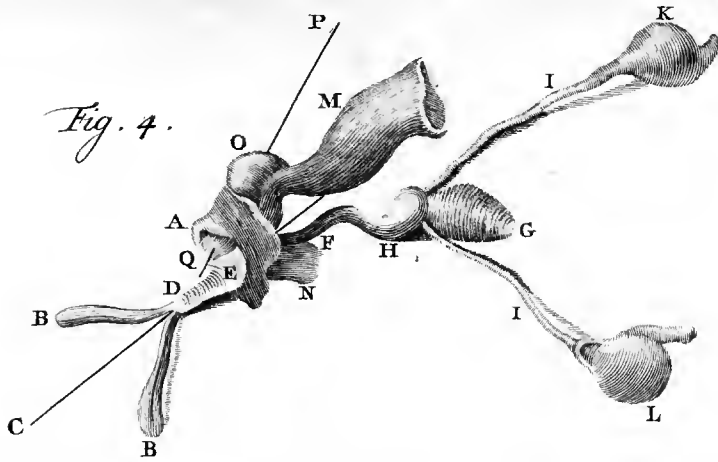
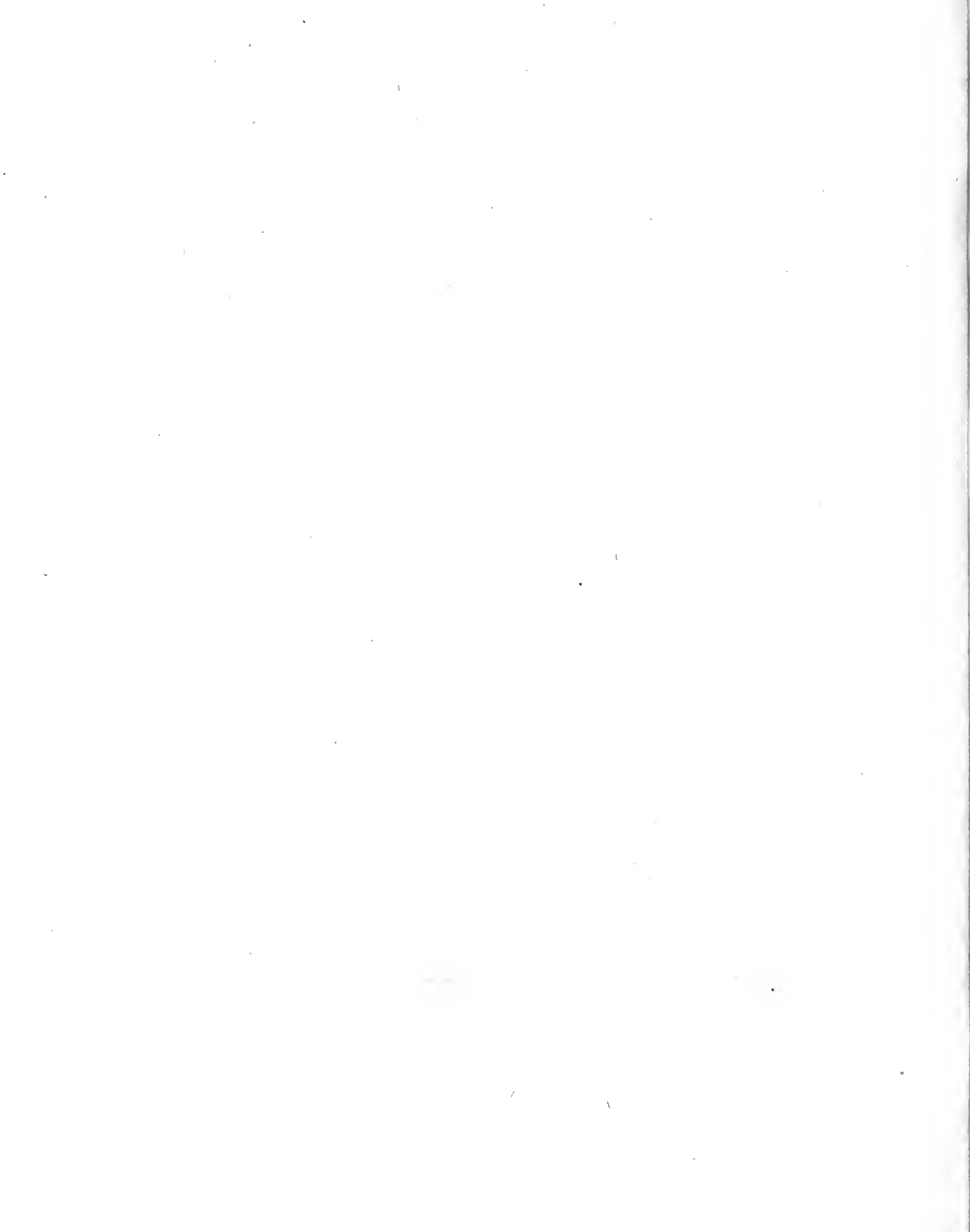

Fig. 3.

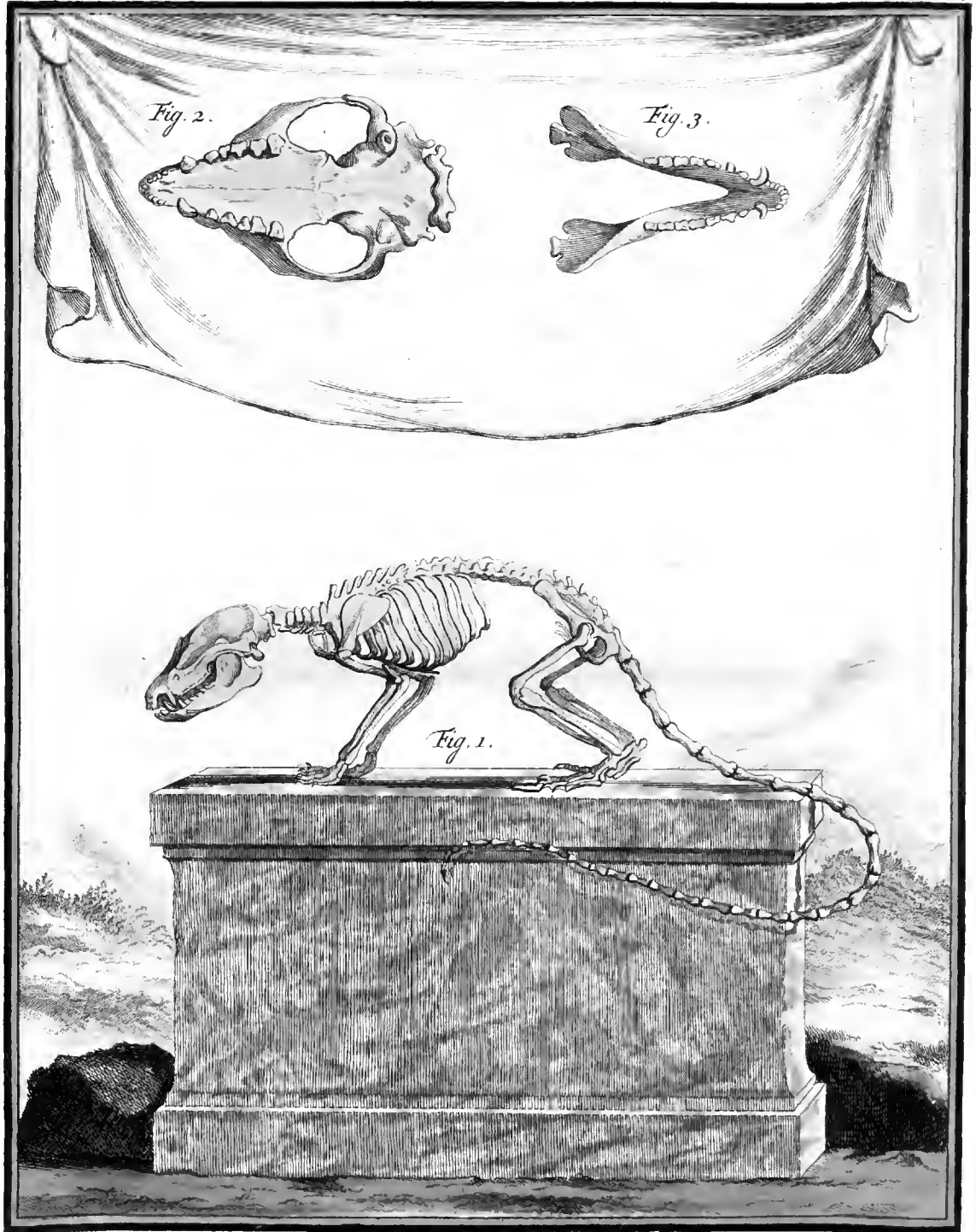

Fig. 4.

De Sore. del.

C.F.F. sc.

De beenderen van den voorarm, van de dije, van het been en van de voeten gelyken naar die van den marmose en van den farigue; ik heb de voorhand en den voorvoet gelyk bevonden aan de voorhand en den voorvoet van den marmose.

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte van den kop van de neusbeenderen af tot aan het agterhoofd	O.	I.	10.
De grootste breedte van den kop	O.	I.	I.
Lengte van het onderst kaakbeen, van deszelfs voorste eind af tot aan den agtersten rand des knokkelwyze uitsteekzels	O.	I.	4 $\frac{1}{2}$.
Breedte van het onderst kaakbeen ter plaats van de hondstanden.	O.	O.	2 $\frac{1}{4}$.
Breedte van het bovenst kaakbeen ter plaats van de buitenste snytanden	O.	O.	2 $\frac{3}{4}$.
Breedte ter plaats van de hondstanden	O.	O.	4 $\frac{1}{2}$.
Afstand tusschen de oogputten en de opening der neusgaten	O.	O.	6 $\frac{1}{2}$.
Lengte van deze opening	O.	O.	2.
Breedte	O.	O.	2 $\frac{3}{4}$.
Lengte van de eigenlyke neusbeenderen	O.	O.	9.
Breedte op de breedste plaats	O.	O.	1 $\frac{1}{2}$.
Hoogte der oogputten	O.	O.	5.
Lengte der langste snytanden buiten het been	O.	O.	0 $\frac{3}{4}$.
Lengte der hondstanden	O.	O.	3 $\frac{1}{4}$.
Breedte aan de basis	O.	O.	1 $\frac{1}{2}$.
Lengte van de langste baktanden buiten het been	O.	O.	I.
Lengte van de takken des tongbeens	O.	O.	2 $\frac{1}{8}$.
Lengte van het middelste stuk	O.	O.	2.
Lengte van de takken der vork	O.	O.	0 $\frac{3}{4}$.
Breedte van het gat des eersten wervelbeens van den nek van boven naar beneden	O.	O.	2 $\frac{1}{4}$.
Lengte van de eene zyde naar de andere	O.	O.	2 $\frac{1}{2}$.
Lengte van het lighaam des tweeden wervelbeens	O.	O.	2 $\frac{1}{2}$.
Hoogte van het doornagtig uitsteekzel	O.	O.	I.
Breedte	O.	O.	3.
Lengte van het gedeelte der ruggegraat, dat uit de wervelbeenderen van den rug bestaat	O.	I.	11 $\frac{1}{2}$.
Hoogte van de doornagtige uitsteekzelen der eerste wervelbeenderen, die de langste zyn	O.	O.	2 $\frac{1}{4}$.
Lengte van het lighaam des laatsten wervelbeens, dat het langste is.	O.	O.	2 $\frac{1}{2}$.
Lengte van de eerste ribben	O.	O.	4.
Afstand tusschen de eerste ribben op de wydste plaats	O.	O.	5.
Lengte van de agtste rib, die de langste is	O.	I.	3.
Lengte van de laatste der valsche ribben, die de kortste is	O.	O.	8.
Lengte van het borstbeen	O.	I.	6.
Lengte van het heiligbeen	O.	O.	5 $\frac{1}{2}$.
Breedte van deszelfs voorste gedeelte	O.	O.	4 $\frac{1}{4}$.
Lengte van de langste valsche wervelbeenderen van den staart.	O.	O.	6.
Breedte van het voorste gedeelte des heupbeens	O.	O.	2 $\frac{1}{4}$.
Lengte van dat been, van het midden der panswyze holligheid af.	O.	O.	11.
Lengte van de goot	O.	O.	5 $\frac{1}{2}$.
Breedte	O.	O.	4 $\frac{3}{4}$.
Diepte	O.	O.	3 $\frac{1}{2}$.

X. Deel.

Hh

	voeten, duimen, lynen.		
Lengte der eyronde gaten	o.	o.	3 $\frac{1}{3}$.
Breedte	o.	o.	3.
Breedte van het bekken	o.	o.	5.
Hoogte	o.	o.	6.
Lengte van het fchouderblad	o.	o.	11.
Breedte in het midden	o.	o.	5.
Breedte van het fchouderblad op de finalfte plaats	o.	o.	2.
Hoogte van den doorn op de verhevenfte plaats	o.	o.	2 $\frac{1}{2}$.
Lengte van de fleutelbeenderen	o.	o.	7 $\frac{1}{2}$.
Lengte van het fchouderbeen	o.	I.	1 $\frac{1}{2}$.
Lengte van de ellepyp	o.	I.	4 $\frac{1}{2}$.
Hoogte van den elleboogsknokkel	o.	o.	2.
Lengte van het ftraalbeen	o.	I.	2 $\frac{1}{4}$.
Lengte van het dijebeen	o.	I.	5.
Lengte van het fcheenbeen	o.	I.	6.
Lengte van het kuitbeen	o.	I.	6.

B E S C H R Y V I N G
VAN DAT GEDEELTE VAN HET KABINET,
HET WELK BETREKKING HEEFT TOT DE NATUURLYKE HISTORIE
VAN DEN PACA, VAN DEN SARIGUE, VAN DEN
MARMOSE, EN VAN DEN CAYOPOLLIN.

No. DCDLXV. *De vrugt van een paca.*

Deze vrugt is drie duimen zeven lynen lang, van de kruin van den kop af tot aan het begin van den staart: dit gedeelte, dat niet meer zichtbaar is wanneer het dier eenen zekeren trap van groei gekreegen heeft, is by deze vrugt twee lynen en eene halve lang.

No. DCDLXVI. *Een jonge paca.*

Deze is nog jonger gedood dan de paca, die ten onderwerpe voor de beschryving van dit dier gediend heeft; want dezelve is slegts zeven duimen en vier lynen lang van het einde van den smoel tot aan het begin van den staart; dit deel is zichtbaar gelyk by de voorgaande vrugt, maar naar evenredigheid veel korter, dewyl deszelfs lengte slegts twee lynen bedraagt; het is ongetwyfeld waar dat de staart verdwynt wanneer de paca wat groot wordt, want by dien, welken ik beschreeven heb, was 'er geen schyn van te vinden: het hair van den paca, waarvan wy hier spreekten, is zeer kort en van eene aschgrauwe kleur over alle de deelen, alwaar de ander het hair van eene bruine kleur hadt, behalven op de kruin van den kop, die eene tint kastanje bruin heeft; het onderst van den kop en van den hals, de borst, de buik en de binnenkant der pooten, hebben eene geelagtige kleur, maar minder donker dan die van den anderen paca: de vlakken zyn noch zo breed noch zelfs zo talryk als op dezen anderen, maar zy zyn op dezelfde wyze geschaard; de oogen zyn geflooten; de twee tepels van de borst en de twee van den buik zyn zeer duidelyk.

No. DCDLXVII. *Het vel van een paca.*

No. DCDLXVIII. *Het geraamte van een paca.*

Dit geraamte en het vel onder het vorig nummer bygebragt, komen van den paca, die ten onderwerp voor de beschryving van dit dier gediend heeft; deze paca en de beide anderen onder Nummer DCDLXV en DCDLXVI bygebragt, zyn ons door den Hr. Abt NOLIN, Kanunnik van St. Marcel vereerd geworden, aan wien zy uit Surinamen waren toegezonden geworden.

No. DCDLXIX. *Een jonge sarigue.*

Deze sarigue is gedroogd, dezelve is slegts byna vier duimen lang van het

einde van den snoel tot aan het begin van den staart die ook vier duimen lang is.

No. DCDLXX. *Een wyfjes farigue, met vier jongen in den zak, welken zy onder aan den buik heeft.*

Deze is de wyfjes farigue die ten onderwerpe voor de beschryving der uitwendige deelen van dit dier gediend heeft, en die op *Plaat XLVI* van dit Deel staaf afgebeeld.

No. DCDLXXI. *De teeldeelen en de zak van een wyfjes farigue, met een jong in dezen zak.*

Het linker gedeelte der uitwendige wanden van dezen zak is doorgesneeden en opgeligt om een gedeelte der borstklier en vier tepels bloot te vertoonen; de jonge farigue heeft eene van deze tepels in den bek, gelyk hy op *Plaat XLVII* vertoond wordt: men kan aan deze teeldeelen de beide buizen van verlenging der scheede zien, en de andere deelen die op *Plaat XLVIII* vertoond worden.

No. DCDLXXII. *De tong van een farigue.*

De tepels, die als eene franje het voorste gedeelte van deze tong omboorden, zyn zeer duidelyk.

No. DCDLXXIII. *Het geraamte van een farigue.*

Dit is het geraamte, dat ten onderwerp gediend heeft voor de beschryving en de afmetingen der beenderen van den farigue.

No. DCDLXXIV. *Het tongbeen van een farigue.*

Dit stuk schynt gedeeltelyk veranderd en zelfs vernietigd te zyn door de werking van den wyngest, in welken het dier, waar uit dit stuk genomen is, geduurende langen tyd bewaard was; hetzelfde bestaat slegts uit drie geheele stukken; het middelste is breed, plat, en naar voren gekromd; de zydeling-sche hebben veel breedte naar evenredigheid hunner dikte; daar zit aan een van deze zydelingsche beenderen een zeer breed en zeer dun beentje vast dat niet geheel is.

No. DCDLXXV. *Een mannetjes marmose.*

No. DCDLXXVI. *De teeldeelen van een mannetjes marmose.*

Dit stuk, en het dier onder het voorgaand nummer opgegeeven worden op blz. 230 van dit Deel beschreeven; de mannetjes marmose komt uit het Kabinet van den Hr. Abt NOLIN, aan wien hy uit Surinamen was toegezonden geworden.

No. DCDLXXVII. *Een wyfjes marmose met negen jongen, die aan haare tepels vast zitten.*

Deze is de marmose, die op *Plaat LIII* van dit Deel wordt afgebeeld; zy komt uit het Kabinet van den Hr. DE BOISJOURDAIN.

No. DCDLXXVIII. *Het geraamte van een marmose.*

Dit geraamte heeft ten onderwerp gediend voor de beschryving en afmetingen der beenderen van dit dier.

No. DCDLXXIX. *Het tongbeen van een marmose.*

Dit been bestaat uit vyf stukken, een in het midden en twee aan elke zy-

de, een naar voren en een ander naar agteren; het agterfte is veel langer dan het voorfte.

No. DCDLXXX. *De teedeelen van een cayopollin.*

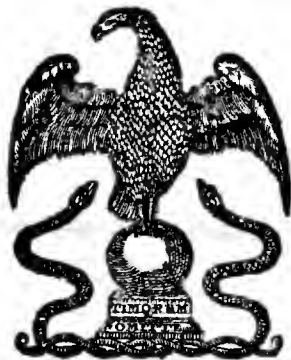
Dit stuk is op blz. 238 van dit Deel befchreeven geworden; men ziet daar duidelyk de beide takken aan van het roedehoofdje en de andere deelen, die op *Plaat LVI* worden afgebeeld.

No. DCDLXXXI. *Het geraamte van een cayopollin.*

Dit is het geraamte, dat ten onderwerp gediend heeft voor de befchryving en de afmeelingen van den cayopollin: het dier was ons in zyn geheel ver-eerd door den Hr. Abt NOLIN, aan wien men hetzelve uit Surinamen hadt toegezonden.

No. DCDLXXXII. *Het tongbeen van een cayopollin.*

Dit been bestaat uit vyf ftukken gelyk dat van den marmofe, maar het mid-delft beentje is naar evenredigheit langer, en de beide voorfte beentjes zyn korter.

DE GROOTE HAZELMUIS MET DEN VERGULDEN
S T A A R T *.

Het is aan den Hr. KLOCKNER, Med. Doct. te Amsterdam, dat men de kennis van het zonderling dier, in de *LVIII Plaat* vertoond, te danken heeft; hy heeft het van Suriname ontvangen, zonder dat 'er eenige opheldering was bygevoegd noch wegens den naam, welken men daar te lande aan het dier geeft, noch wegens de plaatsen, daar het zich onthoudt: tot hier toe is het nooit beschreeven, noch zelfs bekend geweest, schoon het gekleurd is op eene wyze, die het eene byzondere oplettendheid moet doen verwekken. De Naamlystmaakers zullen het naar alle waarschyntlykheid in de klasse van de *glires*, of relmuizen van LINNÆUS, plaatsen, alwaar het gewisselyk ruim zo goed een plaats verdient als de rhinoceros; zy zullen 'er ongetwyffeld een lid van het gezin der rotten van maaken, 't welk zo veel andere dieren bevat, die daar minder naar gelyken dan dit; maar zonder dat ik het geslagt, daar het toe behoort, begeere te bepaalen, zal ik 'er de nauwkeurige beschryving van geeven, my door den Hr. KLOCKNER verschaft, die, steeds met yver voor de bevordering van de Natuurlyke Historie beziel, my dezelve, toen hy my het dier zondt, wel heeft willen mededeelen om derzelve juistheid en nauwkeurigheid des te beter te kunnen beoordeelen.

Ik was in 't eerste verlegen over den naam, welken ik aan het dier zou geeven; ik ben niet voor die saamengestelde naamen, die de soort bepaalen, waar toe het dier, daar men dien naam aan geeft, gebragt moete worden, terwyl het niet volmaakt blykbaar is, dat het daar toe behoort: ik heb egter gedacht de benaaming te moeten behouden door den Hr. Dr. KLOCKNER daar aan gegeeven, als die regt hadt om het dier aan te duiden met die, welke hy de meest geschikte oordeelde: hy heeft het *grootte hazelmuis met den vergulden staart* geheeten, zonder daarom te willen beweeven, dat het in dien staat van verdooving of winterslaap valle, waaraan de relmuizen van Europa, zodra de koude van 't jaargetyde zig doet voelen, onderhevig zyn; een viervoetig dier, dat zig in de verzengde lugtsfreck onthoudt, schynt daar niet voor bloot te staan: eenige overeenkomst van gesalte, byzonderlyk van den staart, met die van onze grootte hazelmuisen, heeft hem den gemelden naam boven alle andere doen verkiezen.

Het is door zyne zonderlinge en sterke kleuren dat dit diertje zig vooral doet opmerken: zyn lighaam is kastanjebruin naar 't purper trekkende, zwaarer aan de zyden van het hoofd en op den rug, en ligter onder den buik; die kleur

* Door den WelEd. en Hooggl. Hr. Professor ALLAMAND, en den WelEd. Hr. KLOCKNER, Med. Doctor.

B. de Bakker fecit.

LE LÉROT À QUEUE D'ORÉE.

strekt zig een gedeelte over den staart uit; daar wordt het fyne en korte hair, dat denzelven bedekt, geheel zwart, tot op de helft van den staart, alwaar het langer is, en alwaar het, zonder eenige voorgaande schaduwing tusschen beiden, eene schoone oranjekleur, tot de goudkleur naderende, aanneemt, die het tot aan 't einde van den staart behoudt: een lange vlak van dezelfde geele kleur verfiert ook het voorhoofd; die vlak neemt haaren aanvang boven den neus, alwaar zy zeer smal is; vervolgens wordt zy naar boven gaande breeder, tot op de hoogte der ooren, alwaar zy ophoudt. Die verzameling van zo sterk snydende kleuren, die zo zeldzaam in de viervoetige dieren voorkomt, maakt, zodra men 't oog op dit diertje slaat, een zeer treffend gezicht: het heeft den snuit en het voorhoofd smal, de oogen klein; de ooren vertoonen eene vry breede opening, maar zy zyn kort, en steeken niet boven 't hoofd uit; zy zyn van buiten en van binnen bedekt met zeer fyn hair, en daar is langer hair op derzelve randen; maar men moet haar van naby bezien om het te bemerken; het bovenst kaakbeen steekt blykbaar voor het onderst uit; het neusbeen is vry verheven en het bovenst van den snuit is met langer hair bedekt, dan men by zommige viervoetige dieren ziet: de bovenlip is van boven naar beneden gespleeten, gelyk in alle de dieren van dit geslacht, en de randen der splyting verwyderen zig neêr gaande naar de zyden, het geen aan het uiterst van dezen snuit, de gedaante van een gelykbeenigen driehoek geeft; men ziet door deze verdeeling twee zeer witte en korte snytanden; daar zyn 'er insgelyks twee in 't onderst kaakbeen, maar die grooter zyn; dit onderste kaakbeen, en de lip, die het bedekt, zyn korter dan het bovenste.

Aan de beide zyden van de bovenlip is een bosje lang hair van eene dofse bruine kleur; de lengte van dit hair overtreft die van het hoofd; dat, het welk het onderst gedeelte van dezen knevel maakt, is minder lang, en naar om laag gerigt: agter yder oog is eene vrat, waar uit ook zes lange hairtjes komen, en daar zyn 'er twee van dezelfde lengte boven de oogen geplaatst.

De voorste beenen zyn kort; de voeten hebben vier lange vingers met haakige en scherpe nagels gewapend: wat hooger is een klein stomp knopje, dat eene voort van duim maakt, die met een kleine ronde nagel bedekt is; onder de voeten zyn vyf zeer merkbare verhevenheden, met een bruin vel bedekt, en zeer zagt in 't aanraaken; de agterste beenen zyn langer, en derzelve voeten hebben vyf vingers, die ook langer zyn dan die der voorste, en eveneens voorzien met haakige en puntige nagels, behalven de twee binnenste vingers, welker nagels wat stomp zyn: de plant dezer voeten gelykt naar die der voorste, maar de verhevenheden, die men daar onder ziet, zyn grooter.

De staart is zeer lang en zeer dik by 't lighaam, maar deszelfs middellyn vermindert naarmate hy zig daar van verwydert, en loopt in een punt uit; als men het hair wat van malkanderen legt, ziet men dat het vel schubagtig is gelyk dat van de rot.

Agter aan 't hoofd en den geheelen rug langs zyn 'er, onder de hairtjes, daar het diertje mede bedekt is, eenige die plat en een duim lang zyn; dus

fleecken zy boven de anderen uit, ook zyn zy styver, en bieden meer wederstand als men hen aanraakt; zy komen uit kleine kookertjes voort; hun getal neemt af naarmaate zy de zyden naderen, ook worden zy daar kleiner, en onder den buik verdwynen zy geheel: hun maakzel is vry zonderling; by het lighaam zyn zy rolrond en zeer dun, vervolgens worden zy plat, en hunne breedte neemt toe tot een halve lyn, waarna zy in eene zeer fyne punt uitloopen: in het platte gedeelte van het midden zyn de randen zeer opstaande, en maaken eene foort van goot, waarvan de grond, met het vergrootglas gezien, geelagtig en doorschynend is, en welker zyden bruin zyn, het welk een dubbelde wederftuiting des lichts maakt, die den purpergloed, waarvan ik vroeger gesproken heb, voortbrengt.

Het lighaam, den buik alleen uitgezonderd, is met een zeer ruw vel, of liever met leer, bedekt.

Het diertje, dat ten onderwerpe dezer beschryving dient, is een wyfje, dat agt kleine mammetjes heeft; daar zyn 'er twee tusschen de dijen, de zes andere zyn schuin sch geplaatst, zig van wederzyden verwyderende, en de twee laatste zyn agter de voorste beenen.

Het dier schynt gemaakt te zyn om op de boomen te klauteren, en van derzelver vrugten te leeven; het is jammer dat zulk een aartig beestje niet bekend is dan door dit enkel onderwerp, waarin de kleuren ongetwyfeld een gedeelte haarer schoonheid verloren hebben in het vogt, waarin het is overgezonden. Men zal zig uit de volgende afmetingen een net denkbeeld van deszelfs grootte kunnen maaken.

	duimen, lynch.	
Lengte des lighaams van het einde van den snuit tot aan 't begin van den staart	5.	0.
Lengte van den staart	6.	9.
Lengte van 't hoofd, van 't begin van den neus tot boven op het voorhoofd; volgens de kromte gemeeten	2.	0.
Omtrek van 't hoofd tusschen de oogen en ooren	2.	1.
Omtrek van den hals	2.	8.
Lengte der ooren	0.	3.
Derzelver breedte	0.	4.
Omtrek des lighaams, agter de voorste beenen gemeeten	3.	3.
Omtrek des lighaams, voor de agterste beenen gemeeten	3.	0.
Lengte der voorste beenen van de vingers tot den elleboog	1.	6.
Lengte der geheele beenen van den schouder tot aan de vingeren	2.	0.
Lengte der agterste beenen van de vingeren tot aan de knie	1.	2.
Geheele lengte der agterste beenen van de heup tot aan het uiterst der vingeren	3.	0.

Einde van het tiende Deel.

BERIGT AAN DEN BINDER.

249

In dit tiende Deel zyn LXIV Plaatén, die op de volgende wyze moeten ingezet worden.

PLAAT		pagina
I en II	.	8.
III en IV	.	16.
V en VI	.	18.
VII en VIII	.	20.
IX en X	.	22.
XI en XII	.	24.
XIII	.	28.
XIV	.	46.
XV	.	49.
XVI	.	50.
XVII	.	54.
XVIII en XIX	.	56.
XX	.	60.
XXI, XXII en XXIII	.	68.
XXIV	.	74.
XXIV ¹ en XXIV ²	.	82.
XXV	.	88.
XXVI	.	94.
XXVII en XXVIII	.	100.
XXIX en XXIX*	.	114.
XXX	.	118.
XXXI en XXXII	.	120.
XXXIII	.	124.
XXXIV	.	132.
XXXV	.	134.
XXXVI	.	136.
XXXVII en XXXVII*	.	158.
XXXVIII en XXXIX	.	160.
XL	.	170.
XLI	.	172.
XLII* en XLII	.	174.
XLIII en XLIII*	.	188.
XLIV	.	190.
XLV en XLVI	.	210.
XLVII en XLVIII	.	212.
XLIX	.	219.
L en LI	.	222.
LII en LIII	.	226.
LIV	.	228.
LV	.	236.
LVI en LVII	.	240.
LVIII	.	246.
X. Deel.		

